

V L A A M S   P A R L E M E N T

Zitting 2006-2007

29 november 2006

REKENINGENBOEK

– van het Rekenhof –

over 2002-2005

R E K E N H O F

**Rekeningenboek
over
2002-2005**

*Verslag van het Rekenhof
aan het Vlaams Parlement*

Brussel, november 2006

REKENHOF

Rekeningenboek over 2002-2005

***Verslag van het Rekenhof
aan het Vlaams Parlement***

---

*Goedgekeurd in de
Nederlandse kamer van het Rekenhof
op 14 november 2006*

Inhoud

Bestuurlijke boodschap	5
Samenvatting	7
1 Inleiding	10
2 Begrotingsuitvoering 2002-2005.....	12
2.1 Kerncijfers.....	12
2.1.1 Begrotingsresultaat op aanrekeningsbasis	12
2.1.2 Resultaat op kasbasis	14
2.1.3 Vorderingsaldo	17
2.1.4 Evolutie van de schuld van het MVG	19
2.1.5 Conclusies.....	27
2.2 Centrale middelen en ontvangsten 2002-2005.....	29
2.2.1 Ontvangsten 2002 en Lambermonthervorming	29
2.2.2 Ontvangsten 2003.....	33
2.2.3 Evolutie 2002-2005.....	35
2.2.4 Conclusies	42
2.3 Centrale uitgaven 2002-2005	43
2.3.1 Ordonnancerings.....	43
2.3.2 Vastleggingen en vastleggingsmachtigingen	49
2.3.3 Begrotingsfondsen 2002-2003.....	52
2.3.4 Conclusies.....	54
2.4 Diensten met afzonderlijk beheer	55
2.4.1 Overzicht van de begrotingsuitvoering 2002-2005	55
2.4.2 Voorlegging en controleverklaring	59
2.4.3 Bijzondere controleresultaten.....	61
2.4.4 Conclusies.....	62
2.5 Vlaamse openbare instellingen	63
2.5.1 Overzicht van de rekeningen 2002-2005	63
2.5.2 Rekeningvoorlegging en controleverklaring.....	74
2.5.3 Bijzondere controleresultaten.....	76
2.5.4 Vlopera: precaire financiële situatie	80
2.5.5 Gemeenschapsonderwijs: geen consolidatie.....	82
2.5.6 Jaarrekening 2004 van de NV Tunnel Liefkenshoek.....	83
2.5.7 Conclusies.....	85
2.6 Controle van de algemene rekeningen 2002-2003.....	86
2.6.1 Inleiding.....	86
2.6.2 Uitvoeringsrekening van de begroting.....	87
2.6.3 Rekening van de thesaurie.....	96
2.6.4 Rekening van de vermogenswijzigingen	99
2.6.5 Conclusies	101
3 Thematisch financieel onderzoek	102
3.1 Kas-, schuld- en waarborgbeheer 2002-2003.....	102
3.1.1 Vervolgonderzoek	102
3.1.2 Evaluatie van de aanbevelingen en hun uitvoering.....	103

3.1.3	Boekhoudkundige verwerking transacties 2002-2003.....	105
3.1.4	Antwoord van de minister.....	106
3.1.5	Repliek van het Rekenhof	107
3.1.6	Conclusies.....	107
3.2	<i>Impliciete schuld</i>	108
3.2.1	Definitie	108
3.2.2	Nota budgettaire ruimte 2004-2009	108
3.2.3	Berekeningsconcept 2005.....	110
3.2.4	Evolutie van de uitstaande vastleggingen van het MVG.....	113
3.2.5	Conclusies	113
3.3	<i>Reorganisatie van de Vlaamse overheid</i>	114
3.3.1	Project beter bestuurlijk beleid	114
3.3.2	Opmerkingen bij de budgettaire verwerking	118
3.3.3	Adviezen van het Rekenhof bij de ontwerpdecreten	121
3.3.4	Conclusies.....	126
3.4	<i>Publiek-private samenwerking in de sociale huisvesting</i>	127
3.4.1	Ontstaansgeschiedenis.....	127
3.4.2	PPS-model.....	127
3.4.3	Garantiefonds voor Sociale Huisvesting	129
3.4.4	Gunning.....	129
3.4.5	Prijsvergelijking	130
3.4.6	Conclusie	130
3.5	<i>Financieel beheer inzake bodemverontreiniging en -sanering</i>	131
3.5.1	Inleiding.....	131
3.5.2	Gronden	132
3.5.3	Bodemverontreiniging en -sanering	134
3.5.4	Boekhouding	139
3.5.5	Conclusie	140
3.5.6	Aanbevelingen	141
3.6	<i>Inventarisbeheer kabinetten en secretariaten-generaal</i>	142
3.6.1	Inleiding.....	142
3.6.2	Juridisch kader.....	143
3.6.3	Procedures van interne controle	144
3.6.4	Rechtmatigheid van het inventarisbeheer.....	146
3.6.5	Algemene conclusie	152
3.6.6	Aanbevelingen	152
3.6.7	Antwoord van ministers	153
4	<i>ICT-Outsourcingscontract van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap</i>	155
4.1	<i>Inleiding</i>	158
4.2	<i>Vorbereiding en gunning van de overeenkomst</i>	160
4.2.1	Krachtlijnen van de toekomstige ICT-dienstverlening.....	160
4.2.2	Kostprijs van het nieuwe contract	161
4.2.3	Keuze en modaliteiten van de gunningswijze	162
4.2.4	Verloop van de gunningsprocedure.....	163
4.2.5	Administratieve en budgettaire afhandeling	163
4.2.6	Bijakten en aanvullende overeenkomsten.....	164

4.2.7	Conclusie	165
4.3	Transitiefase	165
4.3.1	Inleiding	165
4.3.2	Wijzigingsbeheer	166
4.3.3	Ondersteuning door de vorige ICT-dienstverlener	167
4.3.4	Financiële afwikkeling van de transitie	168
4.3.5	Conclusies	169
4.4	Kostprijnsbeheersing tijdens contractuitvoering.....	170
4.4.1	Inleiding.....	170
4.4.2	Contractbegroting en eerste vastlegging	170
4.4.3	Begrotingsjaren 2004 en 2005	172
4.4.4	Marktconformiteit.....	173
4.4.5	Prijsherzieningen	176
4.4.6	Geen regeling prijsherzieningen voor onderaannemers... ..	177
4.4.7	Facturatie	178
4.4.8	Conclusies	178
4.5	Resultaatgerichtheid en prijscorrecties (boetes)	179
4.5.1	Resultaatsverbintenis	179
4.5.2	SLA-meting	180
4.5.3	Rapportering over metingen	181
4.5.4	SLA-realisatie.....	181
4.5.5	Prijscorrecties.....	182
4.5.6	Conclusies	184
4.6	Inzet van MVG-personeel.....	184
4.7	Intellectuele eigendom	186
4.8	Algemene conclusie	186
4.9	Aanbevelingen.....	187
4.10	Antwoord van de minister.....	188
5	Algemene conclusies van het rekeningenboek.....	191
	Bijlage 1 Ontvangsten 2002 en 2003.....	193
	Bijlage 2 Kredietvorming 2002-2003.....	210
	Bijlage 3 Aanwending niet-gesplitste kredieten 2002-2003.....	235
	Bijlage 4 Aanwending overgedragen ordonnanceringskredieten... ..	249
	Bijlage 5 Aanwending gesplitste vastleggingskredieten 2002-2003257	
	Bijlage 6 Rekeningen 2002-2004 van DAB's en VOI's.....	261
	Bijlage 7 Begrotingsfondsen 2002-2003.....	388

Bestuurlijke boodschap

Het Rekenhof heeft zijn financiële rapportering losgekoppeld van de voorlegging van de algemene rekeningen, wegens de grote vertragingen waarmee deze voorlegging sinds de invoering van het nieuwe boekhoudsysteem in 2001 kampt. Het combineert in zijn jaarlijkse rekeningenboeken voortaan dan ook gegevens van de voorgelegde algemene rekeningen met de meer recente uitvoeringsgegevens uit zijn voorafbeeldingen om tot actuelere uitspraken te kunnen komen.

De Vlaamse Gemeenschap heeft haar algemene rekeningen 2002 en 2003 met twee jaar vertraging voorgelegd, maar deze rekeningen waren, in tegenstelling tot de rekening 2001, vrij correct en volledig. Bovendien heeft de Vlaamse minister van Financiën en Begroting een inhaalbeweging inzake rekeningaflegging aangekondigd die zou eindigen in een tijdige voorlegging van de rekening over 2006.

De algemene rekeningen 2002 en 2003 en de cijfers over 2004 en 2005 tonen telkens positieve begrotingsresultaten, zij het minder groot dan in 2001. Deze resultaten lieten de Vlaamse Regering toe een van haar belangrijke beleidsdoelstellingen te halen: de halvering van de schuld. Het Rekenhof relateert echter deze resultaten, aangezien zij mede voortvloeien uit een aantal interne verrichtingen.

Het voorliggende rekeningenboek bevat ook een aantal resultaten uit thematisch financieel onderzoek van het Rekenhof buiten de rekeningencontrole. Zo vreest het Rekenhof dat de geleidelijke uitvoering van de reorganisatie van de Vlaamse Gemeenschap voor een gebrek aan transparantie en mogelijke vertragingen in de rekeningaflegging zal zorgen. Een positieve evolutie ontwaarde het bij het kas-, schuld- en waarborgbeheer, dat sinds 2001 sterk verbeterde. Voorts berekent de Vlaamse Gemeenschap de impliciete schuld zonder vaste normen; blijkt de kostprijs van een sociale PPS-woning een prijsvergelijking met alternatieven uit de sector te doorstaan; heeft de Vlaamse overheid weinig zicht op eventueel vervuilde gronden en de saneringskosten ervoor; en is het inventarisbeheer van de Vlaamse kabinetten en secretariaten-generaal voor verbetering vatbaar.

Ten slotte heeft het Rekenhof op vraag van het Vlaams Parlement een aantal inhoudelijke en uitvoeringsaspecten van het ICT-outsourcingscontract dat het MVG met een ICT-dienstverlener in september 2003 sloot, getoetst aan de wetgeving op de overheidsopdrachten en andere relevante wetgeving, uitgaande van de opmerkingen en aanbevelingen uit zijn onderzoek naar het eerste contract. Het stelde enerzijds vast dat het tweede ICT-outsourcingscontract tot stand kwam met voldoende respect voor de wetgeving op de overheidsopdrachten en met een betere risico-indekking voor het MVG. Het contract leidde, weliswaar na enige vertraging bij de transitie, in het algemeen ook tot een beter niveau van de operationele dienstverlening en een grotere klanttevredenheid. Anderzijds slaagde de Vlaamse Regering er met dit contract niet in enkele van haar uitgangspunten waar te maken, zoals de omkeerbaarheid van de outsourcing. Wederinsourcing is immers door de afbouw van de

ICT-organisatie binnen het MVG in de voorbije jaren en het falen van het systeem van terbeschikkingstelling van MVG-personeel aan de ICT-dienstverlener om het behoud van voldoende ICT-kennis in het MVG te garanderen, nagenoeg onmogelijk geworden. De nieuwe overeenkomst kon evenmin het principe van de afdwingbare resultaatsverbintenis volledig waarmaken en liet in de praktijk in het kader van het outsourcingcontract ook tal van middelenverbintenissen ontstaan. Ten slotte vergt de contractuitvoering bijsturing wat betreft de budgettaire verwerking, de controle op de marktconformiteit van de prijzen en de mogelijkheid voor de diensten van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap prijscorrecties kwijt te schelden.

Samenvatting

Volgens de uitvoeringsrekening, die de uitvoering betreft van de middenbegroting en titel 1 van de algemene uitgavenbegroting (dus zonder consolidatie met de uitgaven en ontvangsten van de Vlaamse openbare instellingen), heeft de Vlaamse Gemeenschap in 2002, 2003, 2004 en 2005 positieve begrotingsresultaten geboekt van 223,5; 160,3; 474,4 en 1.080,5⁽¹⁾ miljoen EUR (ontvangsten minus ordonnanceringen). Zij sloot de begrotingsjaren ook af met kasoverschotten van respectievelijk 226,3; 470,6; 96,0 en 330,1 miljoen EUR. Met, onder meer, deze overschotten heeft de Vlaamse Regering over de vier jaren de directe schuld doen dalen met 1.240 miljoen EUR tot 904 miljoen EUR. Vooral door een technische ingreep verminderde de indirecte schuld van 1.740 miljoen EUR in 2002 tot amper 24,3 miljoen EUR in 2005.

Voor het begrotings- en kassaldo worden echter geen concrete normen opgesteld. Het Rekenhof kan zich dan ook moeilijk uitspreken over de deugdelijkheid van de begrotingsuitvoering 2002-2005. Uit deze cijfers blijkt dat de Vlaamse Regering positieve resultaten heeft geboekt, doch deze resultaten werden sterk beïnvloed door een aantal interne verrichtingen. Zo beïnvloedden de fluctuaties in de overdracht van kredietsaldi naar het FFEU en in de kredietaanwending het begrotingsresultaat. Transfers tussen het CFO en het MVG, correctieboekingen inzake de doorstorting van VOI-dotaties, de toestand van de wachtrekening van het CFO, de evolutie van de saldi bij de DAB's en doorstortingen naar derden hadden een impact op het jaarlijks kasresultaat. De schuldafname is overigens niet alleen het gevolg van het goede kasresultaat, maar vooral van de overname van de ALESH-schuld door de VHM. Bovendien waarborgde de Vlaamse Gemeenschap elk jaar meer schulden van Vlaamse openbare en andere instellingen.

De normering voor de evaluatie van de budgettaire prestatie van de Vlaamse Gemeenschap wordt bepaald op een geconsolideerd niveau (samen met de Vlaamse openbare instellingen), met name door de bepaling van het vorderingensaldo. Wat het vorderingensaldo betreft, beschikt het Rekenhof op dit moment over onvoldoende informatie om het verschil met het begrotingssaldo of het netto te financieren saldo en de naleving van de norm die de Hoge Raad van Financiën stelde, te controleren.

De Vlaamse Gemeenschap inde in 2002, 2003, 2004 en 2005 respectievelijk 16.352,7; 17.342,9; 18.396,3 en 19.649,6 miljoen EUR algemene en toegewezen ontvangsten (exclusief leningopbrengsten). De inningsgraad van de ontvangsten benaderde daarmee tot 2004 telkenjare de begrote bedragen (97,8% in 2002; 99,7% in 2003 en 97,8% in 2004). In 2005 overtrof het de begroting (101,4%). Het Lambermontakkoord bracht in 2002 wel een daling mee van de ontvangsten en haalde in dat jaar dus niet de beoogde budgettaire neutraliteit.

---

¹ Het MVG vermeldde in een eindejaarsrapport over 2005 een resultaat van 968,5 miljoen EUR.

Op een totaal van 17.365,6; 18.407,3; 19.424,4 en 19.594,3 miljoen EUR beleidskredieten ordonnanceerde de Vlaamse Gemeenschap in 2002, 2003, 2004 en 2005 respectievelijk 15.686,2; 16.661,4; 17.503,8 en 18.029,8 miljoen EUR. De aanwending op het totaal van de beleidskredieten bedroeg doorgaans ruim 90%, met een uitschieter in 2005 (92%). Bij de gesplitste kredieten zorgde de hogere aanwendingsgraad bij de vastleggingskredieten ten aanzien van de ordonnanceringskredieten tot 2004 voor een geleidelijke toename van het uitstaande bedrag van de vastleggingen op het jaareinde. De hogere globale gebruiksgraad bij de ordonnanceringskredieten in 2005 leidde echter tot een omgekeerde beweging, met een daling van de uitstaande verbintenissen tot gevolg.

De DAB's hadden problemen met de tijdige rekeningaflegging over 2002 en 2003 wegens de introductie van het nieuwe boekhoudsysteem. De rekeningaflegging over 2004 zat al meer op schema. Bij de rekeningcontrole vielen vooral de preciaire financiële situatie van de Luchthaven Antwerpen en enkele onvolledige balansen op.

De totale budgettaire massa van de VOI's nam in 2004 sterk toe, vooral door de overname van de ALESH-schuld door de VHM. Ook de dotaties stegen in 2004 sterk, terwijl het totaal van de saldi in dat jaar omhoog in een globaal tekort. De rekeningaflegging van de VOI's gaf doorgaans weinig problemen, op de rekeningen van het Gemeenschapsonderwijs na. Bij de rekeningencontrole vielen vooral de preciaire financiële situatie van de Vlopera op, alsook de gebrekkige debiteurenadministratie bij het Hermesfonds en Toerisme Vlaanderen en de eindejaarsvastleggingen van de VHM.

De algemene rekeningen 2002 en 2003 werden met twee jaar vertraging voorgelegd, maar waren vrij correct en volledig. Het Rekenhof diende dan ook maar beperkte wijzigingen aan de voorontwerpen van eindreguleringende decreet 2002 en 2003 voor te stellen.

De kwaliteit van het kas-, schuld- en waarborgbeheer door de afdeling FIM ging er sterk op vooruit. Toch deed het Rekenhof een reeks aanbevelingen voor het verder op punt stellen van de interne procedures en de organisatie. Over de gewaarborgde schuld ontbreekt voorts informatie.

Het Rekenhof stelde vast dat de berekening van de totale geconsolideerde impliciete schuld op dit moment arbitrair verloopt door ontbrekende of moeilijk verifieerbare informatie over de te consolideren instellingen, die nog geen verbintenissenboekhouding voeren.

Bij de goedkeuring van de oprichtings-, omvormings- of machtigingsdecreten voor nieuwe agentschappen in het kader van beter bestuurlijk beleid hield de decreetgever rekening met de adviezen van het Rekenhof op het vlak van een regeling voor de begrotingen en de rekeningaflegging. Het Rekenhof waarschuwde er wel voor dat de reorganisatie door de stapsgewijze invoering weinig transparant verloopt en wellicht voor nog meer vertraging in de rekeningaflegging kan zorgen.

Het Rekenhof nam ook kennis van het PPS-project in de sociale huisvesting. Het concludeerde dat een PPS-constructie voor een overheid met budgettaire beperkingen interessant kon zijn als mogelijke ESR-neutrale debudgettering, op voorwaarde dat de beleidsmakers het parlement duidelijk informeren over het effect van PPS-constructies op de beleidsruimte van toekomstige legislaturen.

De Vlaamse overheidsentiteiten hebben blijkens een enquête, op enkele uitzonderingen na, bij gebrek aan degelijke inventarissen doorgaans weinig zicht op de mogelijke vervuiling van de gronden die zij bezitten of beheren. Vaak gaan zij ervan uit geen saneringsplichten te hebben. Zij hebben evenmin zicht op eventuele saneringskosten, waarvoor zij dan ook in de begrotingen geen ramingen opnemen en in de boekhoudingen geen provisies aanleggen. Uit de enquête bleek in elk geval geen totaalbeeld van te verwachten saneringskosten voor de Vlaamse overheden.

De kabinetten van de Vlaamse ministers houden de beschrijvende inventarissen van hun goederen op weinig uniforme wijze bij, mede doordat de regelgeving te beknopt is. De administratie Kanselarij en Voorlichting oefent daarenboven nauwelijks toezicht uit. Bij de secretariaten-generaal bleken evenmin uniforme en actuele inventarissen voorhanden te zijn. De betrokken regelgeving beperkt zich voor hen tot de basisbepaling in de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit.

Aan de totstandkoming van het tweede ICT-outsourcingscontract van het MVG - overigens met voldoende respect voor de wetgeving op de overheidsopdrachten - lagen bij gebrek aan een gedetailleerde voorstudie enkele verkeerde assumpties ten grondslag. De contractuitvoering ging wat stroef van start, maar leidde uiteindelijk tot een algemeen niveau van de operationele dienstverlening dat hoger lag dan bij de eerste ICT-outsourcing. Minpunten waren vooral de fragmentaire budgettaire contractverwerking en een tekort aan prijzencontrole door het MVG. Het ICT-contract bleef onder de kostenraming, maar dat alleen dankzij een besparende selectie van de Vlaamse Regering in de projectaanvragen. Een belangrijk probleem blijft wel het behoud van voldoende ICT-kennis binnen het MVG. Het ministerie heeft inmiddels te weinig ICT-massa om nog weer te kunnen insourcen. De Vlaamse Regering slaagde er dus ook met dit contract niet in de omkeerbaarheid van de outsourcing te waarborgen. Zij kon van het contract evenmin de gewenste afdwingbare resultaatsverbintenis maken. In de praktijk gaat het dan ook vaak om middelenverbintnissen.

1 Inleiding

Het publicatiebeleid van de Nederlandse kamer van het Rekenhof ten aanzien van het Vlaams Parlement bestaat in een driedelige communicatiestroom:

- afzonderlijke, gedrukte rapporten doorheen het jaar met actuele rapportering over belangrijke, afgeronde rechtmatigheids- en doelmatigheidsonderzoeken;
- een activiteitenverslag, dat in het begin van elk jaar een overzicht biedt van de werking van het Rekenhof in het voorgaande jaar;
- een rekeningenboek dat alle informatie bundelt over de uitvoering van de begroting van het vorige jaar en de algemene rekening daarover, alsook over onderzoeken met een sterk financiële inslag.

In principe legt het Rekenhof zijn rekeningenboeken telkens in het na-jaar, na de controle van alle betrokken rekeningen, aan het Vlaams Parlement voor. Het rekeningenboek over 2001 liep echter vertraging op door problemen ingevolge de invoering van de economische boekhouding bij het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Het verscheen dan ook pas op 22 oktober 2003 als parlementair stuk⁽²⁾. Ook de voorbije jaren bleven een aantal problemen de voorlegging van de algemene rekening bemoeilijken. Aangezien de rapportering over deze rekeningen een sluitstuk vormen van het rekeningenboek, bracht dit ook uitstel van publicatie van dit boek mee. Het Rekenhof heeft daarom uiteindelijk zijn financiële rapportering losgekoppeld van de voorlegging van de algemene rekeningen. Het combineert in zijn jaarlijkse rekeningenboeken voortaan dan ook gegevens van de voorgelegde algemene rekeningen met de meer recente uitvoeringsgegevens uit zijn voorafbeeldingen om tot actuelere uitspraken te kunnen komen.

Uiteindelijk heeft de Vlaamse minister van Financiën en Begroting op 11 april 2005 de algemene rekening over 2002 voorgelegd⁽³⁾. De algemene rekening 2003 werd op 12 januari 2006 ingediend. Het Rekenhof beëindigde zijn controles op deze rekeningen op respectievelijk 14 maart 2006 en 24 oktober 2006.

Zijn bevindingen vormen, samen met de cijfers over de begrotingsuitvoering 2002-2005 en de resultaten van de controle op de rekeningen 2002-2005 van de diensten met afzonderlijk beheer en de Vlaamse openbare instellingen, het eerste deel van dit verslag. Het Rekenhof geeft in dit deel ook een globale benadering van de ontvangstenrealisatie en de kredietaanwending in de periode 2002-2005. Het is van oordeel dat het in de eerste plaats de Vlaamse Regering zelf toekomt het Vlaams Parlement detailanalyses voor te leggen.

---

² Het decreet tot eindregeling van de begroting 2001 is nog niet door het Vlaams Parlement goedgekeurd.

³ Ontvangen op 27 april 2005.

Een tweede deel van dit verslag bundelt de resultaten van een aantal thematische financiële controles die het Rekenhof recentelijk heeft uitgevoerd.

2 Begrotingsuitvoering 2002-2005

2.1 Kerncijfers

2.1.1 Begrotingsresultaat op aanrekeningsbasis

De onderstaande tabel vat de uitvoering van de begrotingen van de Vlaamse Gemeenschap voor 2002 en 2003 samen. De gegevens steunen op de door het Rekenhof gecontroleerde algemene rekeningen 2002 en 2003.

	(in duizenden EUR)					
	2002	2002	% t.o.v. begroting	2003	2003	% t.o.v. begroting
	Begroting	Uitvoering		Begroting	Uitvoering	
ONTVANGSTEN						
- algemeen	16.648.558	16.282.780	97,8%	17.256.613	17.253.590	100,0%
- toegewezen	69.874	69.962	100,1%	146.342	89.279	61,0%
TOTAAL	16.718.432	16.352.742	97,8%	17.402.955	17.342.869	99,7%
UITGAVEN⁽⁴⁾						
Kredieten eigen aan het begrotingsjaar	17.365.572	15.686.208	90,3%	18.407.969	16.661.977	90,5%
- niet-gesplitste kredieten ⁽⁵⁾	15.797.835	14.356.560	90,9%	15.320.310	13.862.060	90,5%
- gesplitste ordonnanceringskredieten	1.383.654	1.248.643	90,2%	2.895.489	2.756.361	95,2%
- variabele kredieten	184.082	81.005	44,0%	192.170	43.556	22,7%
Kredieten overgedragen van het vorig jaar	487.792	443.006	90,8%	561.996	520.580	92,6%
TOTAAL	17.853.363	16.129.214	90,3%	18.969.965	17.182.557	90,6%
RESULTAAT	-	223.529		-	160.312	
TITEL III						
opbrengst leningen	658.616	0	0,0%	256.518	0	0,0%
aflossing leningen	450.000	447.168	99,4%	286.031	286.031	100,0%

De Vlaamse Gemeenschap heeft in 2002 een positief boekhoudkundig resultaat geboekt van 223.529 duizend EUR euro. Dit is het resultaat van alle in 2002 geboekte ontvangsten en ordonnanceringen (betaalopdrachten). De geboekte algemene ontvangsten werden niet volledig gerealiseerd terwijl bij de toegewezen ontvangsten de ramingen licht werden overschreden. De ordonnanceringen op betaalkredieten van het lopend jaar bleven 9,7% onder de toegestane kredieten. Gedeeltelijk is

⁴ Beschikbare betaalkredieten.

⁵ Inclusief bijkredieten vorige jaren.

dat het gevolg van correctieboekingen⁽⁶⁾ op het einde van het jaar. Voor kredieten overgedragen van het vorige jaar bedraagt de onderaanwending 9,2%.

Het lagere begrotingsresultaat in 2003 van 160.312 duizend EUR is het gevolg van een kleinere realisatie bij de toegewezen ontvangsten (61,0%), gekoppeld aan een lichte verhoging van de gebruiksgraad bij de ordonnanceringskredieten. Vooral bij de gesplitste ordonnanceringskredieten is er sprake van een inhaalbeweging (95,2% ten opzichte van 90,2% in 2002). Daarbuiten vonden in 2003 minder correctieboekingen⁽⁷⁾ plaats.

Meer informatie over de evolutie van de ontvangsten en uitgaven 2002 en 2003 is opgenomen in de hoofdstukken 2.2 en 2.3.

De onderstaande tabel vergelijkt de kerncijfers over 2002 en 2003 met die over 2004 en 2005, die het Rekenhof al publiceerde in zijn voorafbeeldingen⁽⁸⁾.

	<i>(in duizenden EUR)</i>			
	2002	2003	2004	2005
Ontvangsten	16.352.742	17.342.869	18.396.290	19.649.642
Inningsgraad	97,8%	99,7%	97,8%	101,4%
Uitgaven	16.129.214	17.182.557	17.921.881	18.569.119
Gebruiksgraad uitgaven	90,3%	90,6%	90,2%	92,1%
Begrotingsresultaat	223.529	160.312	474.409	⁽⁹⁾ 1.080.523
Opbrengst leningen	0	0	0	0
Aflossing leningen	447.168	286.031	328.094	313.557

Hoewel de Vlaamse overheid in 2002 de kredieten minder gebruikte, kon zij het positieve begrotingsresultaat 2001 van 932.690 duizend EUR niet evenaren. 2001 was immers een jaar met uitzonderlijke goede resultaten inzake ontvangsten (101,6 % inningen t.o.v. de ramingen). In 2003 lag het begrotingsresultaat nog lager dan in 2002, hoewel de totale inningsgraad toch de 100% benaderde. De hogere aanwending van de kredieten kan daaraan ten grondslag liggen. In 2004 lag de gebruiksgraad van de kredieten nog iets lager dan in 2003, onder meer door een zeer kleine overdracht naar het Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eenmalige Investeringsuitgaven (FFEU) (22.650 duizend EUR).

⁶ Het MVG heeft eind 2002 een aantal dotatieordonnanties geannuleerd met betalingen gericht aan het CFO (initieel werd 254.697 duizend EUR gecorrigeerd, maar het Rekenhof viseerde daarvan maar 155.958 duizend EUR). Dat had op zich al een belangrijke impact op de onderaanwending (0,9% op de kredietmassa).

⁷ Eind 2003 slechts 88.543 duizend EUR correctieboekingen op dotatieordonnanties.

⁸ De bedragen van 2004 en 2005 zijn louter indicatief, aangezien ze steunen op voorlopige eindcijfers.

⁹ Het MVG vermeldde in een eindejaarsrapport over 2005 een voorlopig begrotingsresultaat van 968.489 duizend EUR. Het Rekenhof zal het verschil, dat zich voornamelijk bij de uitgaven situeert, bij de controle van de algemene rekening 2005 verder onderzoeken.

Het begrotingsoverschot van 2005 is het gevolg van 1,4% meerontvangsten ten opzichte van de ramingen en een algemene kredietonderaanwending van 7,9%. Deze onderaanwending is minder groot gebleken dan de voorgaande jaren, wat wijst op een inhaalbeweging voor de uitgaven. In 2005 was er ook een grotere overdracht naar het FFEU (114.399 duizend EUR).

2.1.2 Resultaat op kasbasis

Het kasresultaat omvat alle kasverrichtingen van de Vlaamse Gemeenschap, ongeacht het begrotingsjaar waartoe zij behoren. Het is bijgevolg ruimer dan het begrotingsresultaat op aanrekeningsbasis: behalve van de begrotingsverrichtingen, ondergaat het ook de invloed van verrichtingen die budgettair bij het vorige jaar horen; van verrichtingen op orden thesaurierekeningen met kaseffect, doch zonder budgettaire weerslag; en van verrichtingen van de diensten met afzonderlijk beheer, die niet financieel, maar wel budgettair gescheiden zijn van de centrale begroting van de Vlaamse Gemeenschap. De Vlaamse Gemeenschap maakt in haar maandelijkse samenvatting van de schatkistoestand geen volledige uitsplitsing van haar resultaat op kasbasis over deze onderscheiden onderdelen. Sinds 1999 vermeldt zij alleen het gedeelte van de onroerende voorheffing bestemd voor de provincies en de gemeenten, in een afzonderlijke rubriek thesaurieverrichtingen. Herfinancieringen van directe schuld zijn niet in het kasresultaat vervat, aflossingen van de indirecte schuld wel. De onderstaande tabel geef de evolutie van het netto-kasresultaat over de laatste vier jaar weer⁽¹⁰⁾:

	<i>(In duizenden EUR)</i>			
	2002	2003	2004	2005
<i>kasontvangsten</i>	16.918.266	18.403.296	19.548.607	20.383.177
<i>thesaurieverrichtingen</i>	1.905.982	1.913.179	1.904.132	1.950.887
totaal ontvangsten	18.824.248	20.316.475	21.452.739	22.334.064
%-wijziging	-2,80%	7,90%	5,60%	4,11%
<i>kasuitgaven</i>	16.932.496	18.001.136	19.447.177	20.003.375
<i>thesaurieverrichtingen</i>	1.665.472	1.844.735	1.909.585	2.000.585
totaal uitgaven	18.597.968	19.845.871	21.356.762	22.003.960
%-wijziging	-0,30%	6,70%	7,60%	3,03%
netto-kasresultaat	226.280	470.604	95.977	330.104
%-wijziging	-67,80% ⁽¹¹⁾	108,00%	-79,60%	243,94%

Het kasresultaat van 2002 was lager dan het resultaat van 2001 (702.312 duizend EUR). De vermindering was het gevolg van het lagere begrotingsresultaat, getemperd door een lichte verhoging van de financiële DAB-saldi (13.533 duizend EUR), een verbetering van de saldi op orde- en thesaurierekeningen (o.a. van de doorstorting van de onro-

¹⁰ Bron voor deze cijfers zijn de samenvattingen van de maandelijkse schatkistoestand in het Belgisch Staatsblad, aangevuld met informatie van de administratie.

¹¹ Wijziging t.o.v. 2001.

rende voorheffing aan de provincies en de gemeenten) en de doorstorting van een kasvoorschot van 198.300 duizend EUR naar het CFO.

Het kasoverschot verhoogde in 2003 met 108% door het 244.324 duizend EUR betere netto te financieren saldo⁽¹²⁾. Deze verbetering was hoofdzakelijk het gevolg van bewegingen buiten de begroting, zoals de vroegtijdige opname van het financieel saldo van het Vlaams Egalisatie Rentefonds (43.198 duizend EUR)⁽¹³⁾, de terugstorting van het CFOvoorschot⁽¹⁴⁾ en de verhoging van het saldo op de wachtrekening van het CFO tot 97.723 duizend EUR eind 2003 (tegenover 18.033 duizend EUR in 2002)⁽¹⁵⁾. Bij de thesaurieverrichtingen had een versnelde inning en doorstorting van de opcentiemen van de onroerende voorheffing een negatieve impact van 172.066 duizend EUR.

De sterke daling van het kasoverschot in 2004 is volgens de administratie het gevolg van een stijging van de ordonnanceringen⁽¹⁶⁾, het ontbreken van een bijstorting door de federale overheid eind 2004⁽¹⁷⁾, een negatieve evolutie van de DAB-kastoestand (geschat op 286.462 duizend EUR), 73.898 duizend EUR minder op de wachtrekening voor door te storten opcentiemen uit onroerende voorheffing en minder gunstige derdengeldenbewegingen⁽¹⁸⁾. Een verdere verhoging van het saldo op de wachtrekening van het CFO temperde de vermindering van het kassaldo tot 129.572 duizend EUR.

De verbetering van het kasoverschot in 2005 is vooral te danken aan het hoge begrotingsresultaat in 2005, dat naar beneden toe werd gecorrigeerd door de kasbewegingen buiten de begroting, zoals de verdere intering van de financiële reserves van de DAB's (ongeveer 391.563 duizend EUR), de vermindering van de wachtrekening van het CFO

---

¹² Buiten de thesaurieverrichtingen voor de onroerende voorheffing.

¹³ Op 1 juli 2003 werd 43,2 miljoen EUR van het financieel saldo van het VERF opgenomen in de kastoestand van de Vlaamse Gemeenschap ter anticipatie op de afschaffing van dit fonds. Doordat het Vlaams Parlement de afschaffingsbepaling (artikel 22 van het decreet van 7 mei 2004 houdende bepalingen inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer) pas op 29 april 2004 aannam (echter ingaand op 31 december 2003) werd het VERF pas in 2004 in vereffening geplaatst en werd het saldo dan pas effectief doorgestort. Door de vroegtijdige opname was de kastoestand in feite met 43,2 miljoen EUR overschat.

¹⁴ Het effect op het verschil was dubbel zo groot, nl. 396.000 duizend EUR.

¹⁵ De wachtrekening wordt mee opgenomen in de kastoestand van het MVG. Het niet tijdig doorstorten van dotaties naar de VOI's (een verhoging van het saldo) leidt dus tot een verhoging van het kassaldo van het MVG.

¹⁶ Enkel in reële cijfers. De onderaanwending lag hoger (zie begrotingsresultaat). Er was dus geen afbouw van uitstaande verbintenissen.

¹⁷ Ingevolge de herberekening van de toegewezen middelen (samengevoegde en gedeelde belastingen) met gewijzigde conjunctuurparameters.

¹⁸ Verrichtingen buiten begroting op voornamelijk orderekeningen.

(127.068 duizend EUR)¹⁹), een variatie van 44.245 duizend EUR in min op de wachtrekening waarop de door te storten opcentiemen op de onroerende voorheffing worden aangerekend, de variatie op de lei en algemeen minder gunstige derdengeldenbewegingen.

De Vlaamse Regering heeft de verschillende kasoverschotten aangevend voor schuldafbouw. De onderstaande tabel overziet de aflossingen van de schuld op titel III en het effect op het bruto te financieren saldo (BFS). De tabel geeft ook de aflossingen weer die al in het NFS vervat zitten en de aflossingen die het FFEU overnam. Hoewel schuldafbouw een taak van het FFEU is, kwam dit fonds maar één keer tussen. In 2005 vond ook een toename plaats van de geconsolideerde schuld met 161.103 duizend EUR door de overname van de schuld van het Investeringsfonds Lokale Besturen. Samen met de opname van 45.713 duizend EUR kaskredieten, temperde dat de globale schuldvermindering.

<i>(In duizenden EUR)</i>						
jaar	NFS	aflossing titel III	BFS	aflossing binnen NFS	FFEU	totale aflossing
2002	226.280	447.168	-220.888	145.488	0	592.656
2003	470.604	286.031	184.573	142.318	0	428.349
2004	95.977	328.094	-232.117	166.319	44.700	539.113
2005	330.104	313.557	16.548	165.808	0	479.365

Het kassaldo volstond in 2002, 2004 en 2005 op zich niet voor de aflossingen van de schuld. Toch leidde dat niet tot nieuwe leningen dankzij de evolutie van de zichtrekening en de beleggingen en de financiële verrichtingen op orde- en thesaurierekeningen buiten het NFS. De onderstaande tabel schetst deze evolutie. Zoals al gesteld, was er in 2005 sprake van een opname van kaskredieten.

<i>(In miljoen EUR)</i>				
	2002	2003	2004	2005
Stand zichtrekening op 31.12 vorig jaar	15	34,8	148,3	95,7
Beleggingen op 31.12 vorig jaar	425,8	185,1	506,2	76,6
Netto kasoverschot verrichtingen van het jaar	226,3	470,6	96,0	330,1
Thesaurie- en ordeverrichtingen zonder invloed op het NFS	0	250	-250,0	0
Netto afname LT directe schuld (titel III)	-447,2	-286	-328,1	-313,5
Stand zichtrekening op 31.12 einde jaar	34,8	148,3	95,7	-45,7
Beleggingen op 31.12 einde jaar	185,1	506,2	76,6	234,6

¹⁹ Het betreft de wachtrekening binnen de kas van de Vlaamse Gemeenschap. Aan de andere kant namen de reserves van het CFO (buiten de kas van de Vlaamse Gemeenschap) volgens gegevens van de administratie in 2005 toe met 301.213 duizend EUR.

2.1.3 Vorderingensaldo

Sinds 2003 hanteert de Afdeling Financieringsbehoeften van de Hoge Raad van Financiën (HRF) het ESR 95 als referentiekader voor de evaluatie van de budgettaire prestaties van de gemeenschappen en de gewesten. De HRF- en de ESR-methodologie stelt het begrip vorderingensaldo centraal. Dat saldo wijkt in belangrijke mate af van de bestaande saldi volgens de huidige comptabiliteitsreglementering, zoals het begrotingssaldo of het netto te financieren saldo:

- Het vorderingensaldo steunt op de notie vastgestelde rechten, die de grondslag vormt van de aanrekeningsregels voor macro-economische materies. De huidige comptabiliteitsreglementering rekent echter voor de ontvangsten met de werkelijke inningen en voor de uitgaven met de ordonnancerings⁽²⁰⁾. Daardoor dienen vooral voor de ontvangsten correcties van het aanrekeningsmoment plaats te vinden⁽²¹⁾.
- De ESR-methodologie gaat uit van geconsolideerde cijfers (van MVG én te consolideren Vlaamse openbare instellingen), terwijl het begrotingssaldo alleen het verschil maakt tussen de kasontvangsten en de uitgaven op ordonnanceringsbasis van de Vlaamse Gemeenschap, zonder rekening te houden met resultaten van de DAB's. Het netto te financieren saldo is weliswaar ruimer. Het vermeldt alle financiële tegoeden waarover de Vlaamse Gemeenschap kan beschikken in de vorm van liquiditeiten en tegoeden op rekening (inclusief die van DAB's), ongeacht of ze die beheert voor eigen rekening of voor rekening van derden. Het bevat echter niet de saldi van de VOI's.

Het Rekenhof kan op dit ogenblik de naleving van de begrotingsnorm en het verschil tussen het begrotingssaldo of het netto te financieren saldo en het vorderingensaldo moeilijk controleren. Het Rekenhof heeft op het ogenblik van zijn controle onvoldoende toegang tot de macro-budgettaire gegevens die leiden tot de samenstelling van het vorderingensaldo. Het MVG publiceert voorlopige cijfers over het afgelopen jaar in het begin van het volgende jaar. In april levert het vervolgens cijfers aan de algemene gegevensbank. Die gegevens laten het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) en de HRF toe hun werkzaamheden uit te voeren. Het is uiteindelijk de HRF die in juni of juli een jaarverslag publiceert met een meer concreet resultaat van de naleving van de begrotingsnorm. De onderliggende gegevens, berekeningen en correcties die aan de basis liggen van het gepubliceerde resul-

---

²⁰ Bij ontstentenis van een vermogensboekhouding volgens het systeem van het dubbel boekhouden, blijft in het vorderingensaldo de ordonnanciering de basis voor de aanrekening van de uitgaven.

²¹ Het decreet van 7 mei 2004 houdende regeling van de begrotingen, de boekhouding, de controle inzake subsidies en de controle van het Rekenhof (het Vlaams comptabiliteitsdecreet) voert vanaf 1 januari 2007 een boekhouding in met de vastgestelde rechten als basis. In welke mate het decreet effectief zal worden uitgevoerd is onduidelijk, rekening houdende met de beslissing van de Interministeriële Conferentie voor Financiën en Begroting van 17 december 2004, die de verdere invoering van een economische boekhouding op het federale niveau zo goed als opheft. De gemeenschappen en de gewesten genieten de vrijheid al dan niet verder te gaan met de implementatie ervan.

taut, worden niet aan het Rekenhof voorgelegd⁽²²⁾. Het Rekenhof voert zijn controles uit op andere momenten (na indiening van de algemene rekening en de rekeningen van de VOI's), wat vergelijkingen (rekening houdende met correcties na publicatie van cijfers) bemoeilijkt. Bovendien is de consolidatieperimeter ruimer dan de rekeningen die aan het Rekenhof worden voorgelegd.

De architecten van het ESR hebben de te consolideren instellingen overigens niet ingedeeld volgens juridische criteria, maar classificeerden ze op grond van hun werkelijke intenties en economische realiteit. Dat heeft het voor het Rekenhof onmogelijk gemaakt in sommige limietgevallen op voorhand te weten of ze al dan niet onder de sector van de overheid zullen vallen.

Het laatste beschikbare jaarverslag van de HRF met een gerapporteerd vorderingensaldo dateert van juli 2004⁽²³⁾. Voor 2003 tekende de raad voor de Vlaamse Gemeenschap een vorderingensaldo van 628,4 miljoen EUR op. Tegenover de doelstelling⁽²⁴⁾ van 478,7 miljoen EUR betekende dat een surplus van 149,7 miljoen EUR. Voor 2004 en 2005 zijn nog geen officiële cijfers van de HRF beschikbaar.

---

²² Het Rekenhof heeft het INR in april 2006 formeel om meer toegang gevraagd tot de cijfergegevens die toelaten de overgang te maken van het begrotingssaldo naar het vorderingensaldo van de verschillende overheden en de sociale zekerheid; de documenten die het INR en Eurostat uitwisselen en de adviezen die het INR en zijn wetenschappelijke comités aan de verschillende regeringen richten. Op 14 september 2006 heeft het INR positief geantwoord.

²³ Het jaarverslag 2003 werkte ten aanzien van 2002 nog met een ten dele geconsolideerd HRF-saldo, dat niet alle ESR-correcties in rekening bracht. Bij gebrek aan een degelijke vergelijkingsbasis, heeft het Rekenhof de cijfers van 2002 hier niet opgenomen.

²⁴ Op grond van beslissingen op het Overlegcomité Federale Regering - Regeringen van Gemeenschappen en Gewesten van 22 september 2003 en 16 december 2003.

2.1.4 Evolutie van de schuld van het MVG

2.1.4.1 Directe schuld

De onderstaande tabel overziet de evolutie van de directe schuld in de periode 2002-2005.

	<i>(In duizenden EUR)</i>			
	2002	2003	2004	2005
Uitstaande directe schuld, financiering NFS, op 31 december	279.858	-6.174	-334.267	-602.111
Indirecte schuld omgezet in directe schuld, uitstaand op 31 december	1.864.080	1.721.763	1.510.743	1.506.038
Totale uitstaande directe schuld op 31 december	2.143.938	1.715.589	1.176.476	903.927
Nominale afname/groei t.o.v. vorig jaar	(²⁵)-21,70%	-20%	-31,42%	-23,17%
Uitstaand op 31 december: korte termijn (< 1 jaar)	0	0	0	45.713
Uitstaand op 31 december: lange en middellange termijn (> 1 jaar)	2.143.938	1.715.589	1.176.476	858.214
Positieve kastoestand op 31 december	34.787	148.273	95.744	0
Beleggingen op 31 december	185.105	506.191	76.604	234.607

De totale uitstaande directe schuld daalde in 2002 met 21,7 % of 592.656 duizend EUR. Deze vermindering resulteerde uit een positief kasresultaat van 226.280 duizend EUR en een verlaging van de overgenomen indirecte schuld⁽²⁶⁾ met 145.488 duizend EUR, een verhoging van de kastoestand met 19.790 duizend EUR en een vermindering van de beleggingen met 240.677 duizend EUR.

In 2003 daalde de totale uitstaande directe schuld met 428.349 duizend EUR (20 %) door het positieve kasresultaat van 470.604 duizend EUR, een verlaging van de overgenomen indirecte schuld met 142.318 duizend EUR, de tijdelijke ontvangst van 250.000 duizend EUR uit het CFO en de verhoging van de kastoestand en de beleggingen met respectievelijk 113.486 duizend EUR en 321.086 duizend EUR.

In 2004 verminderde de uitstaande directe schuld verder met 539.113 duizend EUR (31,42 %) door een combinatie van een positief kasresultaat (95.977 duizend EUR), een verlaging van de kastoestand en de beleggingen met respectievelijk 52.529 duizend EUR en 429.587 duizend EUR, de terugbetaling van een voorschot van 250.000 duizend EUR aan het CFO en de overname van 44.700 duizend EUR schuldaflossingen door het FFEU.

²⁵ De totale uitstaande directe schuld bedroeg op 31 december 2001 2.736.594 duizend EUR.

²⁶ Die wordt afgelost langs titel I van de uitgavenbegroting.

In tegenstelling tot de voorgaande jaren nam de totale uitstaande directe schuld in 2005 met slechts 272.549 duizend EUR af. Deze vermindering met 23,17% was het gevolg van: een positief kasresultaat (NFS) van 330.104 duizend EUR, dat sterk steeg ten aanzien van 2004 (95.977 duizend EUR); 165.808 duizend EUR aflossingen binnen de begroting; de evolutie van de positieve kastoestand van 95.744 duizend EUR eind 2004 tot de opname van 45.713 duizend EUR kaskredieten eind 2005⁽²⁷⁾; een verhoging van de beleggingen met 158.003 duizend EUR en de overname van 161.103 duizend EUR schuld van het Investeringsfonds Lokale Besturen.

Tot 2004 situeerde de wijziging van de schuld zich volledig bij de lange- en middellange-termijnschuld.

In 2005 was er weer een toename van de korte-termijnschuld door de opname van kaskredieten.

De onderstaande tabel geeft de verhouding weer tussen vaste en vlottende directe schuld. Het grootste deel van de directe schuld bestaat uit schuld tegen een vaste rentevoet.

	2002	2003	2004	2005
vaste rentevoet	95,4%	91,3%	93,7%	91,1%
vlottende rentevoet	4,6%	8,7%	6,3%	8,9%

Een aantal resterende swaps die schuld tegen vaste rentevoet omzetten in schuld tegen vlottende rentevoet, alsook van de overname van het Investeringsfonds Lokale Besturen, veroorzaakten de verschillen over de jaren heen. In de bovenstaande periode werden geen nieuwe afgeleide producten verhandeld. De bestaande swapovereenkomsten genereerden in de periode 2002-2005 wel altijd een positief saldo op de begroting (respectievelijk 2.580, 5.612, 7.882 en 4.527 duizend EUR).

De schulddaling deed ook de interestlasten in reële cijfers en in verhouding tot het uitgaventotaal op ordonnanceringsbasis sterk dalen⁽²⁸⁾.

	<i>(In duizenden EUR)</i>			
	2002	2003	2004	2005
Interestlasten	106.970	103.499	69.142	49.384
% t.o.v. ordonnanceringen	0,7%	0,6%	0,4%	0,3%

²⁷ Het bedrag van het kaskrediet zit wel vervat in de uitstaande schuld en mag geen tweede keer worden meegerekend.

²⁸ De berekeningen van 2004 en 2005 steunen op de voorlopige saldi zoals opgenomen in de voorafbeeldingen 2004 en 2005 van het Rekenhof.

De daling van de interestlasten wordt ook verklaard door de overname door Gimvindus van 47.815 duizend EUR interestlasten op het consorti-umkrediet gedurende de periode van 2002 tot 2005⁽²⁹⁾.

In 2003 stegen de zichtrekening (kas) en de beleggingen sterk ingevol-ge de onttrekking van 250 miljoen EUR aan het CFO voor beleggingen door het MVG⁽³⁰⁾. De operatie veroorzaakte, samen met de slechte the-saurietoestand van de Vlaamse Vervoermaatschappij⁽³¹⁾, een negatief CFO-saldo⁽³²⁾. De niet te consolideren instellingen, zoals de VVM, wer-den daarom tijdelijk uit het CFO gelicht. Dat noopte de VVM echter haar tekorten op zeer korte termijn zelf te financieren⁽³³⁾. De operatie kende eind 2004 geen herhaling.

Een laatste belangrijke operatie vormde de overname in de directe schuld van het debetsaldo van de centralisatierekening van het investe-ringsfonds ter financiering van de lokale besturen (m.b.t. de geprefinan-cierde trekkingsrechten) op grond van artikel 4 van het decreet van 24 juni 2005 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2005. Het decreet voorzag in een maximumbedrag van 288.000 duizend EUR. In 2005 werd al 161.103 duizend EUR⁽³⁴⁾ over-genomen en 134.120 duizend EUR afgelost langs titel III van de uitga-venbegroting. Volgens de administratie zijn voor de komende begro-tingsjaren 2006-2007 nog extra opnames mogelijk tot ongeveer 125.865 duizend EUR.

Het Rekenhof heeft al in zijn verslag over de aangepaste algemene uit-gavenbegroting 2005⁽³⁵⁾ gesteld dat de aflossing langs titel III een ver-keerd beeld gaf van het NFS en van de eigenlijke directe schuld (ter

---

²⁹ Als tegenprestatie wordt de achtergestelde schuld van Gimvindus bij het Vlaams Gewest verder afgebouwd. De niet-opname van, enerzijds, de ont-vangst van de terugbetaling van de achtergestelde lening op de middelen-begroting en, anderzijds, de betaling van de rentelast op de uitgavenbegro-ting is niet ESR-neutraal, los van het feit dat dergelijke compensaties boek-houdkundig niet correct zijn.

³⁰ Ook de vroegtijdige opname op 1 juli 2003 van het financiële saldo van het Vlaams Egalisatie Rentefonds (43,2 miljoen EUR), dat eigenlijk pas in 2004 in vereffening werd gesteld, zorgde – zij het in mindere mate – voor een ver-hoging van de kastoestand en de beleggingen.

³¹ Deels te wijten aan de achterstand in de uitbetaling van dotaties aan niet-ESR geconsolideerde instellingen.

³² Dat saldo bestaat uit niet-doorgestorte middelen van Vlaamse openbare instellingen die al dan niet op ESR-niveau worden geconsolideerd met het MVG.

³³ Een negatieve kastoestand van een instelling die participeert in het CFO wordt opgevangen door afzonderlijke kredietlijnen toegestaan in het kader van het CFO (overeenkomsten tussen de bankier van het CFO, de betrok-ken VOI en de Vlaamse Gemeenschap). Dergelijke kredietlijnen vervallen in principe als een instelling buiten het CFO wordt gehouden.

³⁴ 86.862 duizend EUR zijnde de debetstand eind 2004 en 74.241 duizend EUR aan nieuwe opnames.

³⁵ Stuk 20-A (2004-2005) - Nr.1, p. 18.

financiering van het NFS)⁽³⁶⁾. Zoals bij eerdere overnames van indirecte schulden in de directe schuld, hadden de aflossingen moeten worden aangerekend op titel I van de uitgavenbegroting. Het MVG ging op deze opmerkingen niet in. Belangrijker was de opmerking dat de rechtstreekse terugbetaling langs titel III niet ESR-neutraal was. Vóór de overname belastten de trekkingsrechten programma 53.10 op ESR-code 63 - kapitaaloverdrachten aan lokale overheden - en telden zij mee in de berekening van het vorderingensaldo. De aflossingen van overheidsschuld (zowel in titel I als III) tellen daarentegen niet mee in het vorderingensaldo⁽³⁷⁾.

2.1.4.2 Indirecte schuld

De onderstaande tabel geeft de evolutie van de indirecte schuld weer over de jaren 2002-2005.

	2002		2003		2004		2005	
	K+I	(I)	K+I	(I)	K+I	(I)	K+I	(I)
Kunst	13.800		12.430		11.036		9.577	
Leefmilieu	15.659		14.033		12.374		10.658	
Watervoorziening (VMW)	2.346		1.827		1.266		658	
Gemeenschappelijk vervoer	3.804		3.685		3.563		3.434	
Amortisatiefonds (ALESH)	1.704.344							
Huisvesting		1.462.255		1.516.005		1.549.840		1.583.186
Studietoelagen en financieringen		2.771		2.536		2.226		1.939
Universitaire sector (Sociale sector)		62.636		58.607		54.571		50.534
Volksgesondheid (VFBZ)		38.389		35.740		33.092		30.443
Fonds voor de herstructurering van de Nationale Sectoren in het Vlaams Gewest (Consortiumkrediet)		(121.022) ⁽³⁸⁾						
Totaal⁽³⁹⁾	1.739.953	1.687.073	31.974	1.612.888	28.238	1.639.729	24.327	1.666.102

K+I: kapitaal en interesten volledig ten laste van VG

(I): geen kapitaalaflossingen, interesten gedeeltelijk ten laste VG

Bron : Afdeling Financieel Management, ABAFIM, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

De eigenlijke uitstaande indirecte schuld, waarbij het kapitaal en de interesten volledig ten laste zijn van de Vlaamse Gemeenschap, daalde in

³⁶ In principe dient de aangroei of afname van het NFS te corresponderen met de wijzigingen van de directe schuld die wordt afgelost langs titel III.

³⁷ De aflossingen van titel I worden als correctie afgetrokken.

³⁸ In 2002 werd nog ten onrechte 121.022 duizend EUR voor het consortiumkrediet Gimvindus opgenomen onder de indirecte schuld. In 2003 werd dit bedrag opgenomen onder gewaarborgde schuld.

³⁹ Totalen op niet-afgeronde bedragen.

2003 in belangrijke mate (1.708 miljoen EUR) door het wegvallen van de ALESH-schuld⁽⁴⁰⁾. De oneigenlijke indirecte schuld, waarvan alleen het geheel of een gedeelte van de interestlasten ten laste vallen van de Vlaamse Gemeenschap, bleef vrij constant⁽⁴¹⁾. De indirecte schuld bestaat sinds 2003 voornamelijk uit schuld tegen een vaste rentevoet. De wijziging ten aanzien van 2002 is voornamelijk te wijten aan de verdwijning van de ALESH-schuld, die gedeeltelijk ook vlottende schuld omvatte.

	2002	2003	2004	2005
vaste rentevoet	84,0%	98,8%	99,3%	100,0%
vlottende rentevoet	16,0%	1,3%	0,7%	0,0%

De daling van de indirecte schuld deed de interestlasten⁽⁴²⁾ in reële cijfers en in verhouding tot het uitgaventotaal op ordonnanceringsbasis sterk dalen. Het negatieve cijfer van 2004, een netto ontvangst van 12.177 duizend EUR⁽⁴³⁾, vergt nuancering, aangezien het Vlaams Woningfonds de rentelasten van zijn leningen (34.528 duizend EUR) tijdelijk met eigen reserves diende te financieren. In 2005 diende dit fonds 18.350 duizend EUR ten laste te nemen. Daarbuiten ontvangt de Vlaamse Gemeenschap jaarlijks een door de VHM verschuldigd aandeel in de rentelasten van leningen die deze maatschappij aanging. In 2005 liep dat aandeel op tot 15.083 duizend EUR.

	<i>(In duizenden EUR)</i>			
	2002	2003	2004	2005
Intrestlasten ⁽⁴⁴⁾	25.356	17.522	-12.177	3.837
% t.o.v. ordonnanceringen	0,16%	0,10%	NVT	0,0%

⁴⁰ Op grond van de overeenkomst van 16 december 2003 tussen de federale regering, de Vlaamse Regering, de Waalse Regering en de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor de definitieve regeling van de schulden van het verleden en de ermee verband houdende lasten inzake sociale huisvesting, nam de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij deze schuld op 29 december 2003 over tegen een berekende marktwaarde van 1.741,4 miljoen EUR. De VHM nam daarvoor nieuwe financieringen op met staatswaarborg. Deze financieringen staan dus ook niet bij de gewaarborgde schuld van de Vlaamse Gemeenschap.

⁴¹ Het Rekenhof kan de juistheid van de oneigenlijke indirecte schuld niet bevestigen doordat de administratie geen zicht heeft op de werkelijke aflossingen door de betrokken instellingen.

⁴² De berekeningen van 2004 en 2005 steunen op de voorlopige saldi, opgenomen in de voorafbeeldingen 2004 en 2005 van het Rekenhof.

⁴³ De Vlaamse Gemeenschap ontvangt jaarlijks netto een rentevergoeding van de VHM als compensatie van de interesten die zij vroeger aan de financiële instellingen betaalde (15.474 duizend EUR in 2004).

⁴⁴ De totalen zijn geraamd op grond van de bedragen in de uitgavenbegroting.

2.1.4.3 Evolutie van de totale schuld

De septemberverklaring 2000 bevatte de doelstelling de Vlaamse overheidsschuld tegen het einde van de legislatuur te halveren tot 2.780.000 duizend EUR⁽⁴⁵⁾. Deze doelstelling werd in 2003 ruim gerealiseerd. De totale schuld is sindsdien verder gedaald tot 693.647 duizend EUR. Daardoor zakte de schuldratio (de verhouding van de totale uitstaande schuld ten opzichte van de middelen van de Vlaamse Gemeenschap) verder tot 3,5%.

	<i>(In duizenden EUR)</i>			
	2002	2003	2004	2005
Directe schuld	2.143.938	1.715.589	1.176.476	903.927
Indirecte schuld	1.739.953	31.974	28.238	24.327
Eindstand schuld zonder kastoestand	3.883.891	1.747.563	1.204.714	928.254
Debet kastoestand (uit schatkisttoestand)	-219.892	-654.464	-172.348	-234.607
Eindtoestand rekening houdende met de kastoestand	3.663.999	1.093.099	1.032.366	693.647
Jaarlijkse vermindering	⁽⁴⁶⁾ 445.982	2.570.899	60.733	338.719
Schuldratio ⁽⁴⁷⁾	22,4%	6,3%	5,6%	3,5%

Deze positieve resultaten waren weliswaar voor een groot deel het gevolg van de overdracht van de ALESH-indirecte schuld naar de VHM en een aantal kastransacties in 2003.

De verhouding tussen vaste en vlottende schuld wordt sinds 2003 vooral bepaald door de directe schuld.

	2002	2003	2004	2005
vaste rentevoet	90,3%	91,5%	93,8%	91,3%
vlottende rentevoet	9,7%	8,5%	6,2%	8,7%

De onderstaande tabel overziet de totale rentelasten. Zij vertegenwoordigen maar een fractie van de totale uitgaven op ordonnanceringsbasis. Zoals gesteld, werd de financiering van een aantal rentelasten echter overgenomen door andere instellingen⁽⁴⁸⁾.

	<i>(In duizenden EUR)</i>			
	2002	2003	2004	2005
intrestlasten	132.326	121.021	56.965	53.221
% t.o.v. ordonnanceringen	0,8%	0,7%	0,3%	0,3%

⁴⁵ De Hoge Raad van Financiën (HRF) definieerde deze overheidsschuld als: de directe schuld en de indirecte schuld (exclusief Aquafin). De HRF houdt ook rekening met de kastoestand. De evolutie van het netto te financieren saldo (NFS) en de kastoestand bepalen immers mede de hoogte van de schuld. Nieuwe leningen of het aanhouden van kaskrediet kunnen tekorten opvangen.

⁴⁶ De totale schuld bedroeg eind 2001 4.109.981 duizend EUR.

⁴⁷ De berekeningen van 2004 en 2005 zijn gebaseerd op de voorlopige saldi zoals opgenomen in de voorafbeeldingen 2004 en 2005 van het Rekenhof.

⁴⁸ Idem.

2.1.4.4 Gewaarborgde schuld

De onderstaande tabel overziet de evolutie van de uitstaande schuld met een gemeenschap- of gewestwaarborg⁴⁹. De rubriek *waarborgen aan Vlaamse openbare instellingen* dient in ruime zin te worden begrepen: zij omvat onder meer de waarborgen verstrekt aan de naamloze vennootschappen GIMV en Gimvindus. De rubriek *waarborgen door Vlaamse openbare instellingen* omvat de waarborgen die het Vlaams Gewest pas in de tweede graad verleent en die in de eerste plaats zijn verstrekt door de Vlaamse openbare instellingen zelf. De lijst vermeldt ook de uitstaande schuld waarvan de Vlaamse Gemeenschap maar een gedeelte van de interestlasten op zich neemt: die van de Universitaire sector (sociale sector), Volksgezondheid (VFBZ), Huisvesting (het VWF) en studietoelagen en financieringen (de Gezinsbond).

	(In duizenden EUR)			
uitstaand op	31/12/2002	31/12/2003	31/12/2004	31/12/2005
Economische expansie				
wet 17/07/59	16.221	11.795	3.871	2.889
wet 30/12/70	8.229	6.351	13.741	11.396
Subtotaal	24.450	18.147	17.612	14.285
Sociale Huisvesting				
middelgrote woningen	43.363	33.662	25.293	17.581
sociale woningen	724.468	815.749	770.482	702.604
Subtotaal	767.832	849.411	795.775	720.185
Scheepskredieten				
	38.710	34.098	27.180	8.372
Waarborgen aan Vlaamse Openbare Instellingen				
VMW	111.459	113.503	112.943	102.463
Domus Flandria	228.609	218.923	208.389	196.934
Kind en Gezin	9.701	8.825	6.087	5.326
GOM (VI.Brab)	527	170	0	0
VVM	191.062	227.341	261.348	292.244
VHM	682.016	842.240	880.721	1.173.239
GIMV	1.385	949	514	0
Vlaams Woningfonds	1.416.369	1.470.120	1.503.955	1.537.301
Studieleningen B.G.J.G.	2.770	2.536	2.226	1.939
Universiteiten (sociale sector)	62.636	58.607	54.571	50.534
Universitair Ziekenhuis Gent	26.973	25.047	23.120	21.193
FNSV-lening	121.022	125.279	129.686	117.936
Gimvindus	157.834	0	0	0
VFBZ	38.389	35.740	33.092	30.443
KMDA	0	5.000	4.500	4.000
VIB	0	8.000	7.745	7.478
IMEC	0	46.025	42.843	39.661
SYNTRA ⁵⁰	14.660	12.473	11.088	9.878
VRT	1.470	1.176	883	590
Subtotaal	3.066.884	3.201.955	3.283.711	3.591.158

⁴⁹ Cijfers zoals opgenomen in de voorafbeeldingen 2004 en 2005 echter met toevoeging van het FIVA in 2004.

⁵⁰ Voormalig VIZO.

Stad Antwerpen				
1 ex Fonds 208	654.440	630.392	607.111	582.505
2 ex Vlaams Financieringsfonds	416.774	401.459	386.633	370.962
Stad Gent				
1 ex Fonds 208	95.927	86.089	75.282	63.550
2 ex Vlaams Financieringsfonds	5.147	4.585	3.973	3.326
Subtotaal	1.172.287	1.122.524	1.072.999	1.020.342
Waarborgen door Vlaamse Openbare Instellingen				
DIGO	90.255	112.122	123.884	138.306
VIPA	548.434	547.998	548.443	597.368
FIVA	0	0	6.311	7.602
VLIF	332.059	308.371	284.307	267.701
NV Waarborgbeheer ⁽⁵¹⁾	178.698	166.029	165.596	164.352
Subtotaal	1.149.446	1.134.520	1.128.540	1.175.328
Liefkenshoektunnel NV	0	0	151.318	133.796
BAM NV	0	0	193.170	193.170
NGO's	0	0	1.549	1.549
ARKimedesfonds				120.530
TOTAAL	6.219.608	6.360.656	6.671.855	6.978.715

Bron: afdeling Financieel Management van de Administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

De gewaarborgde schuld nam toe met 141.048 duizend EUR in 2003, 311.199 duizend EUR in 2004 en 306.861 duizend EUR in 2005. Een groot deel ervan situeert zich bij de VOI's.

De administratie verkrijgt de gegevens over de uitstaande gewaarborgde schuld rechtstreeks van de betrokken instellingen. Voor sommige categorieën van waarborgen, zoals de waarborgen die de Vlaamse openbare instellingen verlenen, is het beheer gedecentraliseerd. De centrale administratie kan bij gebrek aan basisinformatie onvoldoende controle uitoefenen op de gerapporteerde gegevens.

2.1.4.5 Operationele normen van het schuldbeheer

Sinds 2003 bevat de uitgavenbegroting geen operationele normen meer in anticipatie op artikel 5 van het decreet van 7 mei 2004 houdende bepalingen inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest. Dat artikel verplicht pas normering voor het schuldbeheer als de directe schuld meer dan 15% bedraagt van de algemene ontvangsten (Titel I en II van de van de middelenbegroting). Dit grenspercentage werd sinds 2003 zelfs voor de totale schuld niet meer bereikt. Het was in dit licht weinig opportuun voor 2002 nog een toetsing aan de operationele normen uit te voeren.

⁵¹ Deze NV neemt de vroegere verplichtingen van het Vlaams Waarborgfonds over.

2.1.4.6 Geconsolideerde schuld

Het MVG stelt vooralsnog geen geconsolideerde jaarrekening op die de globale schuld van de Vlaamse Gemeenschap en zijn instellingen tot uiting brengt. Dat zal het wellicht maar doen na de inwerkingtreding van het decreet van 7 mei 2004 houdende regeling van de begrotingen, de boekhouding, de controle inzake subsidies, en de controle door het Rekenhof.

Zonder een echte consolidatie uit te voeren heeft het Rekenhof in zijn voorafbeeldingen 2004 en 2005 wel een overzicht gegeven van enkele posten van het passief van de rekeningen 2004 en 2005 van de verschillende instellingen van het MVG. Daarmee toonde het aan dat ook in deze instellingen een belangrijk passief schuilt (respectievelijk 3.760.391 en 3.748.448 duizend EUR aan financiële schulden). Een aantal VOI's bleek zelfs een slechte solvabiliteit te hebben.

2.1.5 Conclusies

Aangezien voor het begrotingsresultaat, buiten de projecties opgenomen in de begrotingsdocumenten, geen normen worden gedefinieerd, is het zeer moeilijk de gehaalde en voorafgebeelde resultaten te evalueren. Bovendien kunnen, onder meer, beslissingen over de overdracht van kredietsaldi naar het FFEU en fluctuaties in de kredietaanwending de resultaten, zoals vermeld, beïnvloeden.

Net zoals voor het begrotingsresultaat worden evenmin voor het resultaat op kasbasis normen opgesteld. Een positief resultaat is wel noodzakelijk om toe te laten de schuld verder af te bouwen. Dat kan echter ook gedeeltelijk gebeuren door de afbouw van bestaande financiële reserves (de toestand van de zichtrekening en de beleggingen). Zoals met enkele voorbeelden aangetoond, hebben verschillende interne verrichtingen (transfers tussen het MVG en het CFO, toestand van de wachtrekening van het CFO, evolutie van de saldi bij de DAB's, doorstortingen naar derden, ...) een impact op het resultaat op kasbasis.

De normering, die de HRF gebruikt om de budgettaire prestaties van de Vlaamse Gemeenschap te evalueren, is gebaseerd op het vorderingensaldo. Dat saldo gebruikt andere aanrekeningsmomenten dan die van de klassieke overheidscomptabiliteit en wordt op geconsolideerde basis opgesteld. Het Rekenhof beschikt op het ogenblik van zijn controle vooralsnog niet over voldoende gegevens om de naleving van de HRF-norm en het verschil tussen het begrotingssaldo of het netto te financieren saldo en het vorderingensaldo te controleren.

De Vlaamse Regering heeft de doelstelling de Vlaamse overheidsschuld tegen het einde van de legislatuur te halveren, ruimschoots gerealiseerd. Dat resultaat vergt nuancering, aangezien het niet mogelijk was zonder de overname in 2003 van de ALESH-schuld door de VHM. Zonder rekening te houden met deze overname zou de schuldafname in

2003 beperkt zijn gebleven tot 829.500 duizend EUR. Zeer uitzonderlijk is de beperkte schuldafname in 2004⁵²).

Tegenover de schuldafbouw staat de vrij stabiele groei van de gewaarborgde schuld, vooral dan waarborgen gekoppeld aan schulden van Vlaamse openbare instellingen en instellingen die het MVG niet onder de VOI's catalogeert (de NV's BAM en Liefkenshoektunnel). Buiten een vrij algemene doelstelling in het decreet van 7 mei 2004 houdende bepalingen inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest, die stelt dat de Vlaamse Regering zuinig moet omgaan met het verlenen van waarborgen om de verplichtingen beheersbaar te houden, werden voor de gewaarborgde schuld nog geen specifieke doelstellingen of normen opgelegd.

---

⁵² Voor 2005 werd voorlopig een totale schuldafbouw berekend van 338.719 duizend EUR.

2.2 Centrale middelen en ontvangsten 2002-2005

2.2.1 *Ontvangsten 2002 en Lambermonthervorming*

De middelenbegroting 2002⁽⁵³⁾ was de eerste middelenbegroting in euro. 2002 was ook het eerste jaar van de inwerkingtreding van het Lambermontakkoord⁽⁵⁴⁾. Het Lambermontakkoord heeft het kijk- en luistergeld als gemeenschapsbelasting afgeschaft en als gewestbelasting ingevoerd⁽⁵⁵⁾. Ter compensatie kregen de gemeenschappen vanaf 2002 een *dotatie ter compensatie van het kijk- en luistergeld*. Het akkoord wees ook bijkomende belastingen en belastingopbrengsten toe aan de gewesten. De overdracht van de opbrengsten van deze nieuw toegekende *gewestbelastingen* wordt gecompenseerd door de *negatieve term*, die in mindering wordt gebracht van de aan de gewesten toegevoegde bedragen. Het Lambermontakkoord droeg ook bijkomende bevoegdheden aan de gemeenschappen en gewesten over, waarvoor de BFW sinds 2002 ook in bijkomende middelen voorziet.

De onderstaande tabel vergelijkt voor de grote categorieën van ontvangsten de reële inningen in 2002⁽⁵⁶⁾ met die in 2001. De cijfers van 2001 en 2002 steunen op de ingediende algemene rekeningen van dat jaar. De Lambermonthervorming maakt de vergelijking ondoorzichtig, maar de tabel illustreert wel de impact van het akkoord. Dat bracht voor 2002 een ontvangstendaling mee. Sinds 2003 stijgen de middelen weer. De bijlage bij dit boek bevat een uitgebreide tabel met de ontvangsten 2002 per artikel. Schijnbare afwijkingen in de totalen zijn te wijten aan afrondingen.

---

⁵³ Decreet van 21 december 2001 houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2002; decreet van 5 juli 2002 houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap en decreet van 20 december 2002 houdende tweede aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap.

⁵⁴ Bijzondere wet van 13 juli 2001 tot herfinanciering van de Gemeenschappen en uitbreiding van de fiscale bevoegdheden van de Gewesten.

⁵⁵ Artikel 3, eerste lid, 9°, van het BFW (voor 1 januari 2002 was artikel 5bis van de BFW van toepassing). Vlaanderen gebruikte de verruimde fiscale autonomie voor de invoering van het nultarief inzake het kijk- en luistergeld (decreet van 29 maart 2002).

⁵⁶ Een deel van de heffingen die de Vlaamse Gemeenschap invoerde, is niet opgenomen in de middelenbegroting en wordt rechtstreeks op de begroting van de Vlaamse pararegionale instellingen en diensten met afzonderlijk beheer geboekt (bv. Minafonds).

<i>(In duizenden EUR)</i>					
Middelen	Inning 2001	%	Inning 2002	%	Evolutie
<i>Algemene ontvangsten (exclusief leningopbrengsten)</i>	16.971.986	99,5%	16.282.780	99,6%	-4,1%
Gedeelde en samengevoegde belastingen, inclusief dotatie kijk- en luistergeld	14.929.016	87,5%	13.139.159	80,3%	-12,0%
Andere transfers en dotaties van de federale overheid	249.887	1,5%	282.902	1,7%	+13,2%
Gewestbelastingen, nog geïnd door de federale overheid ⁽⁵⁷⁾ , inclusief nalatigheidsinteressen	1.189.582	7,0%	2.510.616	15,4%	+111,1%
Kijk- en luistergeld ⁽⁵⁸⁾	457.877	2,7%			
Gewestbelastingen, eigen inning			173.849	1,1%	
Andere niet-fiscale ontvangsten	145.625	0,9%	176.254	1,1%	+21,0%
<i>Toegewezen ontvangsten</i>	<i>91.027</i>	<i>0,5%</i>	<i>69.962</i>	<i>0,4%</i>	<i>-23,1%</i>
Totaal algemene en toegewezen ontvangsten	17.063.012	100,0%	16.352.742	100,0%	-4,2%
Leningopbrengsten	0		0		
Algemeen totaal	17.063.012	100,0%	16.352.742	100,0%	-4,2%

De opbrengst en het aandeel van de *gewestbelastingen, nog geïnd door de federale overheid* namen in 2002 sterk toe. Lagere *gedeelde en samengevoegde belastingen, inclusief dotatie kijk- en luistergeld*, compenseerden die toename. Het was de bedoeling dat de Lambermonthervorming budgettair neutraal zou zijn. Daarom brachten bijkomende bevoegdheden ook bijkomende middelen mee. De inningen 2002 lagen echter lager dan de inningen 2001. Dit was enerzijds te wijten aan de feitelijke afschaffing van het kijk- en luistergeld (het nultarief) en anderzijds aan de negatieve definitieve afrekening voor 2001 van de *gedeelde en samengevoegde belastingen*. De vaststelling van het aangepaste bedrag 2002 hield ook rekening met een sterke neerwaartse herziening in 2002 van de BNI-groei 1999-2001⁽⁵⁹⁾.

Buiten de leningopbrengsten, bedroeg de inningsgraad in 2002 97,8%. De Vlaamse Gemeenschap ontving 366 miljoen EUR minder dan zij had geraamd. Zo had zij de *gedeelde en samengevoegde belastingen, inclusief de dotatie kijk- en luistergeld*, en de *gewestbelastingen, nog geïnd door de federale overheid* met respectievelijk 197 miljoen EUR en 101

⁵⁷ Wat 2001 betreft bevat dit bedrag ook de opbrengsten van de onroerende voorheffing. Vanaf 2002 zijn deze opbrengsten opgenomen onder de *gewestbelastingen, eigen inning*. Dit laatste bedrag bevat daarnaast de opbrengsten van het kijk- en luistergeld en van de heffing leegstand en verkrotting.

⁵⁸ Kijk- en luistergeld als gemeenschapsbelasting.

⁵⁹ Om dergelijke schommelingen in de toekomst te vermijden werd overeengekomen dat deze parameters, vastgesteld voor de periode 1999-2001, definitief waren. Voortaan zou ook de definitieve parameter BNI voor het jaar x ten laatste in maart van het jaar x+1 worden bepaald (overleg van 22 september 2003 tussen de federale overheid en de Gemeenschappen en Gewesten).

miljoen EUR overschat. Het Rekenhof betreurt dat de Vlaamse Regering zich bij de ramingen van de gedeelde en de samengevoegde belastingen en van de dotatie kijk- en luistergeld niet laat leiden door de bedragen in de rijksmiddelenbegroting, die later altijd met de werkelijk geïnde bedragen overeenstemmen (zie de onderstaande tabel). Ook de *andere transfers en dotaties van de federale overheid* en de *andere niet-fiscale ontvangsten* werden met respectievelijk 33 miljoen EUR en 51 miljoen EUR overschat. De hogere opbrengsten van de *gewestbelastingen, eigen inning* compenseerden deze overschatting maar met 16 miljoen EUR. De inning van toegewezen ontvangsten kwam overeen met de aangepaste raming.

De onderstaande tabel toont dat de werkelijke inningen in 2002 van de *gedeelde en samengevoegde belastingen, inclusief de dotatie kijk- en luistergeld*, overeenkwamen met de ramingen in de aangepaste rijksmiddelenbegroting 2002 en de gegevens in de uitvoeringsrekening van de staatsbegroting voor 2002. Zij bedroegen 1.790 miljoen EUR minder dan in 2001 (12,0%). De Vlaamse Gemeenschap heeft de *dotatie kijk- en luistergeld* aangerekend op het artikel van de gedeelde belastingen.

(in duizenden EUR)

Middelen	Rijksmiddelenbegroting		Vlaamse begroting		
	Aangepaste raming 2002 ⁽⁶⁰⁾	Uitvoering ⁽⁶¹⁾	Aangepaste raming 2002	Inning 2002	Inningsgraad
Gedeelde en samengevoegde belastingen					
- Gedeelde belastingen (art. 82.20 49.21)			8.605.918	8.979.693	
- Dotatie kijk- en luistergeld (art. 82.20 45.21)	8.979.693	8.979.693	455.286		99,1%
- Samengevoegde belastingen (art. 83.30 49.22)	4.159.466	4.159.466	4.274.983	4.159.466	97,3 %
Totaal	13.139.159	13.139.159	13.336.187	13.139.159	98,5 %

De onderstaande tabel vergelijkt voor alle gewestbelastingen de opbrengsten 2002 met de inningen in 2001.

⁶⁰ Wet van 12 juli 2002 houdende aanpassing van de Rijksmiddelenbegroting voor het begrotingsjaar 2002 (BS 14 september 2002).

⁶¹ Parlementaire Bescheiden, Kamer van Volksvertegenwoordigers, 2003/2004, 160^e Boek van het Rekenhof, Deel IIA, Volume I, Verslag en Commentaar bij de Algemene Rekening van de Staat voor 2002, p. 45.

(In duizenden EUR)

Middelen	Artikel begroting	Inning 2001	%	Inning 2002	%	Evolutie
<i>Gewestbelastingen, nog geïnd door de federale overheid</i>		1.079.881	65,3%	2.510.616	93,5%	+132,5%
Belasting op de spelen en weddenschappen	83.30-36.03	16.839	1,0%	17.279	0,6%	+2,6%
Belasting op de automatische ontspanningstoestellen	83.30-36.04	36.450	2,2%	29.176	1,1%	-20,0%
Openingsbelasting op de slijterijen van gegiste dranken (pro memorie)	83.30-36.05	6.475	0,4%	528	0,0%	-91,8%
Registratierechten	83.30-36.06	434.290	26,3%	912.748	34,0%	+110,2%
Hypotheekrechten	83.30-36.07			93.427	3,5%	
Verkeersbelasting op de autovoertuigen	83.30-36.08			594.744	22,2%	
Belasting op de inverkeerstelling	83.30-36.09			137.284	5,1%	
Eurovignet	83.30-36.10			54.224	2,0%	
Schenkingsrechten	83.30-56.50			32.918	1,2%	
Successierechten en recht van overgang bij overlijden	83.30-56.51	573.276	34,7%	629.363	23,4%	+9,8%
Nalatigheidsinteressen op gewestbelastingen	83.30-26.02	12.551	0,8%	8.924	0,3%	-28,9%
<i>Subtotaal gewestbelastingen, eigen inning</i>		573.155	34,7%	173.849	6,5%	-69,7%
Heffingen leegstand en verkrotting (decreet 20.12.96)	24.10-36.01	5.578	0,3%	6.889	0,3%	+23,5%
Kijk- en luistergeld (gemeenschapsbelasting)	82.10-07.01	457.877	27,7%	3.207	0,1%	-99,3%
Kijk- en luistergeld (gewestbelasting)	83.10-07.01		0,0%	39.148	1,5%	
Onroerende voorheffing	83-10-37.01	109.700	6,6%	124.604	4,6%	+13,6%
Totaal gewestbelastingen		1.653.036	100,0%	2.684.464	100,0%	+62,4%

In 2002 bedroeg de opbrengst van de *gewestbelastingen, nog geïnd door de federale overheid* 2.511 miljoen EUR. Dat was meer dan een verdubbeling (+1.431 miljoen EUR) tegenover 2001. De werkelijke inningen 2002 kwamen overeen met de bedragen in de uitvoeringsrekening van de staatsbegroting voor 2002⁽⁶²⁾. De tabel toont duidelijk de impact van de Lambermonthervorming.

⁶² Parlementaire Bescheiden, Kamer van Volksvertegenwoordigers, 2003/2004, 160^e Boek van het Rekenhof, Deel IIA, Volume I, Verslag en Commentaar bij de Algemene Rekening van de Staat voor 2002, p. 49 en tabel B.2.

2.2.2 Ontvangsten 2003

De middelenbegroting 2003 kende twee aanpassingen⁶³. De onderstaande tabel vergelijkt voor de grote categorieën van ontvangsten de reële inningen in 2003⁶⁴ met die in 2002. De cijfers steunen op de ingediende algemene rekeningen. Sinds 2003 stijgen de middelen weer. De bijlage bij dit boek bevat een uitgebreide tabel met de ontvangsten 2003 per artikel. Schijnbare afwijkingen in de totalen zijn te wijten aan afrondingen.

<i>(In duizenden EUR)</i>					
Middelen	Inning 2002	%	Inning 2003	%	Evolutie
<i>Algemene ontvangsten (exclusief leningopbrengsten)</i>	16.282.780	99,6%	17.253.590	99,5%	+6,0%
Gedeelde en samengevoegde belastingen, inclusief dotatie kijk- en luistergeld	13.139.159	80,3%	13.822.179	79,7%	+5,2%
Andere transfers en dotaties van de federale overheid	282.902	1,7%	350.637	2,0%	+23,9%
Gewestbelastingen, nog geïnd door de federale overheid inclusief nalatigheidsinteressen	2.510.616	15,4%	2.795.616	16,1%	+11,4%
Gewestbelastingen, eigen inning	173.849	1,1%	139.657	0,8%	-19,7%
Andere niet-fiscale ontvangsten	176.254	1,1%	145.500	0,8%	-17,4%
<i>Toegewezen ontvangsten</i>	69.962	0,4%	89.279,0	0,5%	+27,6%
Totaal algemene en toegewezen ontvangsten	16.352.742	100,0%	17.342.869	100,0%	+6,1%
Leningopbrengsten	0		0		
Algemeen totaal	16.352.742	100,0%	17.342.869	100,0%	+6,1%

De *gedeelde en samengevoegde belastingen, inclusief dotatie kijk- en luistergeld*, stegen in 2003 opnieuw. Ook de opbrengst en het aandeel van de *gewestbelastingen, nog geïnd door de federale overheid*, namen toe.

Buiten de leningopbrengsten, bedroeg de inningsgraad in 2003 99,7%. De Vlaamse Gemeenschap ontving 60 miljoen EUR minder dan zij had geraamd. De minderontvangst had betrekking op de toegewezen ontvangsten (inningsgraad 61,0%): de inkomsten van het Vernieuwingsfonds waren met 60 miljoen EUR overschat door de lage opbrengst van de *heffing leegstand en verkrotting* en de *heffing verwaarlozing bedrijfsruimten*. De opbrengstraming bedroeg bij de tweede aanpassing van de middelenbegroting eind 2003 nog ongeveer 100 miljoen EUR, maar

⁶³ Decreet van 20 december 2002 houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2003; decreet van 4 juli 2003 houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap en decreet van 19 december 2003 houdende tweede aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap.

⁶⁴ Een deel van de heffingen die de Vlaamse Gemeenschap invoerde, is niet opgenomen in de middelenbegroting en wordt rechtstreeks op de begroting van de Vlaamse pararegionale instellingen en diensten met afzonderlijk beheer geboekt (bv. Minafonds).

daarvan werd maar ongeveer 20 miljoen EUR geïnd. De onderstaande tabel splitst deze gegevens uit.

Omschrijving	2e aanpassing	Uitvoering	<i>(In duizenden EUR)</i>	
			Inningsgraad	% aandeel 2003
<i>In Algemene ontvangsten (exclusief leningopbrengsten) 24.10 - 36.01</i> Heffingen leegstand en verkrotting (decreet 20.12.96) Spontane betalers en betalers via gedwongen invordering (zonder bezwaarschriften)	31.405,0	12.637,0	40,2%	0,1%
<i>In Toegewezen ontvangsten (aan Vernieuwingsfonds) 62.10 - 36.90</i> Heffingen leegstand en verkrotting (decreet 19.04.95) Ontvangsten die voortvloeien uit afgewezen bezwaarschriften en heffingen verwaarlozing bedrijfsruimten	68.373,0	8.677,5	12,7%	0,1%

Uitgangspunt was dat in 2003 afgehandelde dossiers ook nog in 2003 zouden zijn betaald, maar er was toch een doorschuifeffect naar 2004.

In 2002 startte het MVG een inhaaloperatie om de historisch gegroeide achterstand van ongeveer 25.000 bezwaarschriften, die de rechtszekerheid bedreigde, weg te werken. Het MVG achtte het niet mogelijk dat met de eigen administratie te realiseren, en besteedde de afhandeling van de bezwaardossiers daarom grotendeels uit. De administratie nam wel na een strikte kwaliteitscontrole de eindbeslissing over de ingediende bezwaren. In januari en april 2003 verstuurde zij de nieuwe aanslagen voor het heffingsjaar 2001. Dat leidde tot ongeveer 8.000 nieuwe bezwaren. De externe partners werden weer ingeschakeld voor de behandeling van 7.200 bezwaren. Voor de innings- of incassofunctie werd het CEVI (Centrum voor Informatica NV) ingeschakeld. De ontvangsten die voortvloeiden uit de afgewezen bezwaarschriften, bleven echter ver onder de verwachtingen. Het grote aantal bezwaren over de jaren heen deed de vraag rijzen of het instrument leegstandsheffing wel werkbaar was. De heffing werd dan ook gewijzigd bij decreet van 7 mei 2004⁶⁵.

De algemene ontvangsten werden volledig gerealiseerd. Hoewel de raming van de *gedeelde en samengevoegde belastingen, inclusief de dotatie kijk- en luistergeld* (inningsgraad 99,7%) correct was, kon de Vlaamse overheid 35 miljoen EUR niet innen (zie de onderstaande tabel) wegens de federale inhouding voor de prefinanciering van de kosten van de geregionaliseerde activiteiten. De opbrengsten van de *andere transfers en dotaties van de federale overheid* (inningsgraad 105,7%) en van de *gewestbelastingen, nog geïnd door de federale overheid* (inningsgraad 102,7%) overtroffen de ramingen met respectievelijk 19 miljoen EUR en 74 miljoen EUR. De *gewestbelastingen, eigen inning* (inningsgraad 94,4%) en de *andere niet-fiscale ontvangsten* (inningsgraad 73,5%) brachten dan weer respectievelijk 8 miljoen EUR en 52 miljoen EUR minder op dan verwacht.

⁶⁵ Decreet houdende wijziging van het decreet van 22 december 1995 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1996 en van het decreet van 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode, wat betreft de bestrijding van de leegstand en verkrotting en onbewoonbaarheid van gebouwen en/of woningen.

De onderstaande tabel toont de verschillen tussen de werkelijke inningen in 2003 van de *gedeelde en samengevoegde belastingen, inclusief de dotatie kijk- en luistergeld* en de ramingen in de aangepaste rijksmiddelenbegroting 2003 en de gegevens in de uitvoeringsrekening van de staatsbegroting voor 2003. Deze inning bedroeg 683 miljoen EUR (5,2%) meer dan in 2002. De Vlaamse Gemeenschap heeft de *dotatie kijk- en luistergeld* opnieuw aangerekend op het artikel van de gedeelde belastingen.

(in duizenden EUR)

Middelen	Rijksmiddelenbegroting		Vlaamse begroting		
	Aangepaste raming 2003 ⁽⁶⁶⁾	Uitvoering ⁽⁶⁷⁾	Aangepaste raming 2003	Inning 2003	Inningsgraad
Gedeelde en samengevoegde belastingen					
- Gedeelde belastingen (art. 82.20 - 49.21)			8.905.632	9.378.610	
- Dotatie kijk- en luistergeld (art. 82.20 - 45.21)	9.377.857	9.377.857	466.503		100,1%
- Samengevoegde belastingen (art. 83.30 - 49.22)	4.486.166	4.486.771	4.485.246	4.443.569	99,1%
Totaal	13.864.023	13.864.628	13.857.381	13.822.179	99,7%

De Vlaamse ontvangsten komen overeen met de bedragen in de aangepaste rijksmiddelenbegroting, verminderd met 43.382 duizend EUR voor de prefinanciering van de geregionaliseerde activiteiten en verhoogd met 1.538 duizend EUR voor de door de federale overheid verschuldigde saldi-intresten⁽⁶⁸⁾. De werkelijke inningen kwamen in 2003 dus wel overeen met de bedragen in de uitvoeringsrekening van de staatsbegroting voor 2003⁽⁶⁹⁾.

2.2.3 Evolutie 2002-2005

Voorts wil een vergelijking 2002-2005 een beeld geven van de evolutie van de ontvangsten sinds de inwerkingtreding van het Lambertmontakkoord. De cijfers van 2004 en 2005 komen uit de voorafbeeldingen.

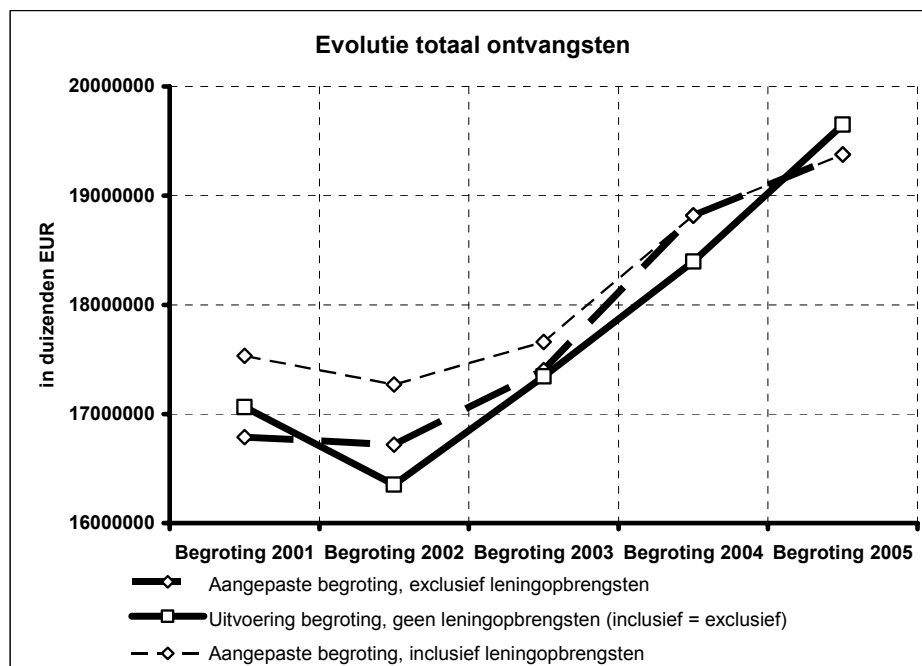
De onderstaande grafiek geeft de evolutie weer van de begrote en geïnde totale ontvangsten 2002-2005.

⁶⁶ Wet van 22 december 2003 houdende aanpassing van de rijksmiddelenbegroting voor het begrotingsjaar 2003 (BS 29 december 2003).

⁶⁷ 161^e Boek van het Rekenhof, Deel IIA, Volume I, Verslag en Commentaar bij de Algemene Rekening van de Staat voor 2003, p. 41.

⁶⁸ Voor een bespreking van de belastingopbrengsten 2003, zie verder.

⁶⁹ 161^e Boek van het Rekenhof, Deel IIA, Volume I, Verslag en Commentaar bij de Algemene Rekening van de Staat voor 2003, p. 44.

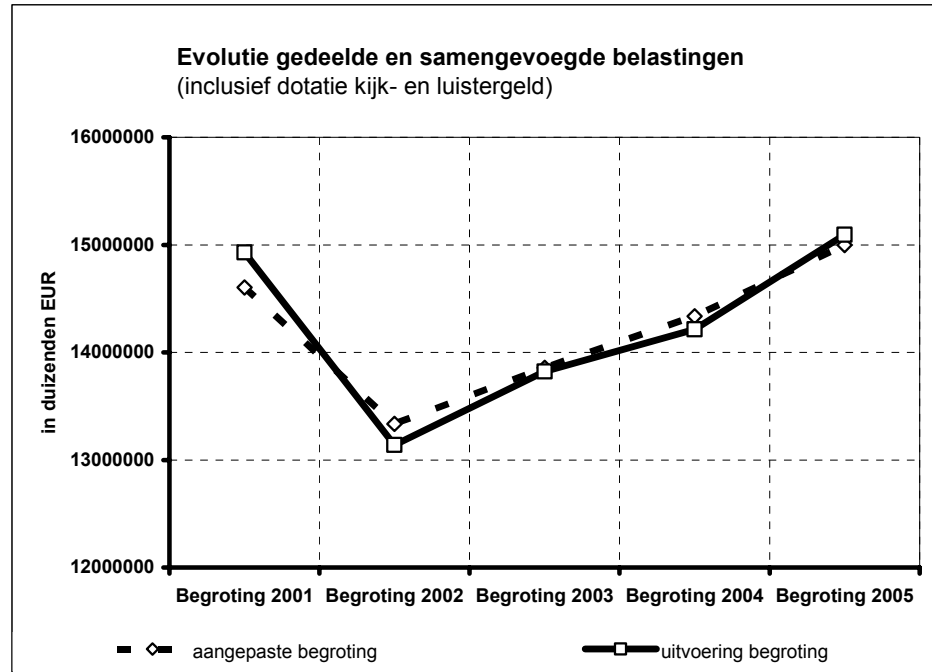
De onderstaande tabel vergelijkt de inningen 2002 en 2003 met die van 2004 en 2005, ingedeeld naar de grote categorieën van ontvangsten.

Middelen	Inning 2002	Inning 2003	Inning 2004	Inning 2005	<i>(In duizenden EUR)</i>	
					Evolutie 2002-2005	% in 2005
<i>Algemene ontvangsten (exclusief leningopbrengsten)</i>	16.282.780	17.253.590	18.311.459	19.350.557	+18,8%	98,5%
Gedeelde en samengevoegde belastingen, inclusief dotatie kijk- en luistergeld	13.139.159	13.822.179	14.214.320	15.094.194	+14,9%	76,8%
Andere transfers en dotaties van de federale overheid ⁷⁰⁾	282.902	350.637	502.385	305.554	+8,0%	1,6%
Gewestbelastingen, nog geïnd door de federale overheid	2.510.616	2.795.617	3.183.955	3.587.745	+42,9%	18,3%
Gewestbelastingen, eigen inning	173.849	139.657	88.504	81.150	-53,3%	0,4%
Andere niet-fiscale ontvangsten	176.254	145.500	322.294	281.914	+59,9%	1,4%
<i>Toegewezen ontvangsten</i>	69.962	89.279	84.831	299.082	+327,5%	1,5%
Totaal algemene en toegewezen ontvangsten	16.352.742	17.342.869	18.396.290	19.649.639	+20,2%	100,0%
Leningopbrengsten	0	0	0	0		
Algemeen totaal	16.352.742	17.342.869	18.396.290	19.649.639	+20,2%	100,0%

⁷⁰⁾ In 2004 heeft de federale overheid de volgende eenmalige transfers gedaan in programma 24.10: 14,8 miljoen EUR op 49.01 (terugstorting van teveel betaalde afcentiemen) en 138,5 miljoen EUR op 69.01 (aandeel van het Vlaamse Gewest in de liquidatie van het ALESH).

In de periode 2002-2005 realiseerde de Vlaamse overheid geen lening-opbrengsten. Zij financierde de lasten van de lopende leningen, zowel interesten als aflossingen, dus volledig met gewone middelen.

De vergelijking van de inningen 2002-2005 toont een regelmatige stijging na de inwerkingtreding van het Lambermontakkoord van de *gedeelde en samengevoegde belastingen, inclusief de dotatie kijk- en luistergeld*.

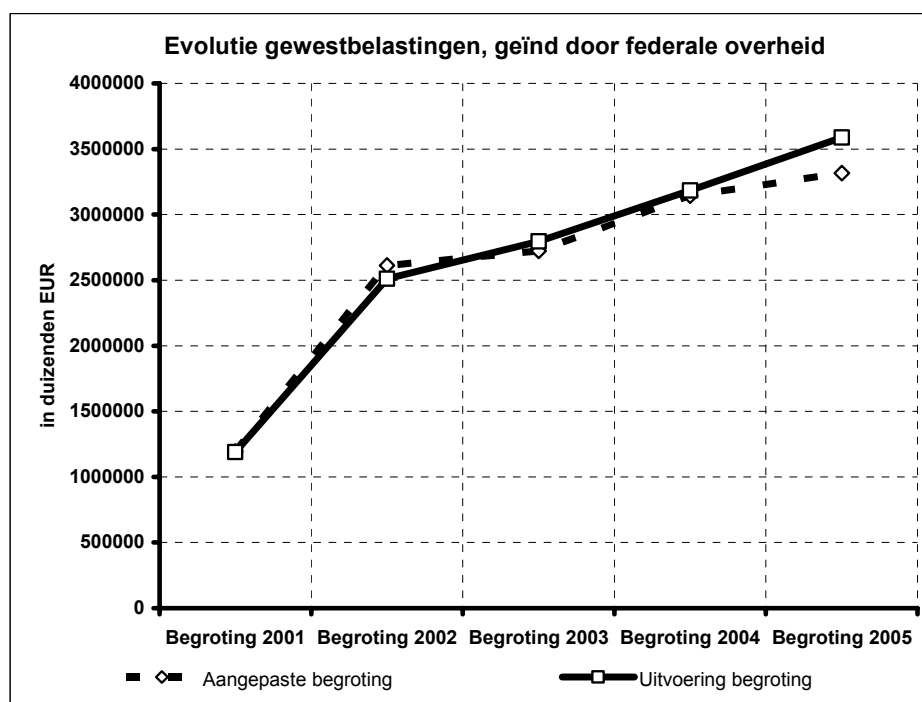
De onderstaande tabel geeft een overzicht van de evolutie 2002-2005 van de inning van de gewestbelastingen, uitgesplitst per belasting.

<i>(In duizenden EUR)</i>						
Middelen	Artikel begroting	Inning 2002	Inning 2003	Inning 2004	Inning 2005	Evolutie 2002--2005
<i>Gewestbelastingen, nog geïnd door federale overheid</i>		2.510.616	2.795.617	3.183.955	3.587.745	+42,9%
Belasting op de spelen en weddenschappen	83.30-36.03	17.279	16.596	16.737	19.444	+12,5%
Belasting op de automatische ontspanningstoestellen	83.30-36.04	29.176	27.265	28.209	28.936	-0,8%
Openingsbelasting op de slijterijen van gegiste dranken (pro memorie)	83.30-36.05	528	280	246	173	-67,2%
Registratierechten	83.30-36.06	912.748	1.003.187	1.152.265	1.346.764	+47,6%
Hypotheekrechten	83.30-36.07	93.427	110.799	119.219	153.577	+64,4%
Verkeersbelasting op de autovoertuigen	83.30-36.08	594.744	736.124	710.106	799.766	+34,5%
Belasting op de inverkeerstelling	83.30-36.09	137.284	158.284	163.125	178.694	+30,2%
Eurovignet	83.30-36.10	54.224	59.302	68.239	82.200	+51,6%
Schenkingsrechten	83.30-56.50	32.918	41.278	122.559	184.878	+461,6%
Successierechten en recht van overgang bij overlijden	83.30-56.51	629.363	642.502	803.250	793.313	+26,1%
Nalatigheidsinteressen op gewestbelastingen	83.30-26.02	8.924				-100,0%
<i>Gewestbelastingen, eigen inning</i>		173.849	139.657	88.503	81.150	-53,3%
Heffingen leegstand en verkrotting (decreet 20.12.96)	24.10-36.01	6.889	12.637	4.177	3.134	-54,5%
Kijk- en luistergeld (gemeenschapsbelasting)	82.10-07.01	3.207	718	0	0	-100,0%
Kijk- en luistergeld (gewestbelasting)	83.10-07.01	39.148	1.348	4.367	328	-99,2%
Onroerende voorheffing	83-10-37.01	124.604	124.604	79.959	77.688	-37,7%
Totaal gewestbelastingen		2.684.464	2.935.274	3.272.459	3.668.895	+36,7%
<i>Inkomsten Vernieuwingsfonds⁽⁷¹⁾</i>		4.667	8.677	6.069	5.433	+16,4%

De stijging van de *gewestbelastingen, nog geïnd door de federale overheid*, zette zich ook van 2003 tot 2005 door, al werden geen bijkomende belastingen meer aan de gewesten toegewezen. De groei is significant, zo blijkt uit de onderstaande grafiek. De opbrengsten namen van 2002 tot 2005 toe met 42,9%.

⁷¹ Een deel van de opbrengst van de heffingen leegstand en verkrotting en de heffing verwaarlozing bedrijfsruimten komt toe aan het Vernieuwingsfonds (toegewezen ontvangsten). Voor de volledigheid toont de tabel ook de evolutie van deze opbrengst (decreet 20.12.96).

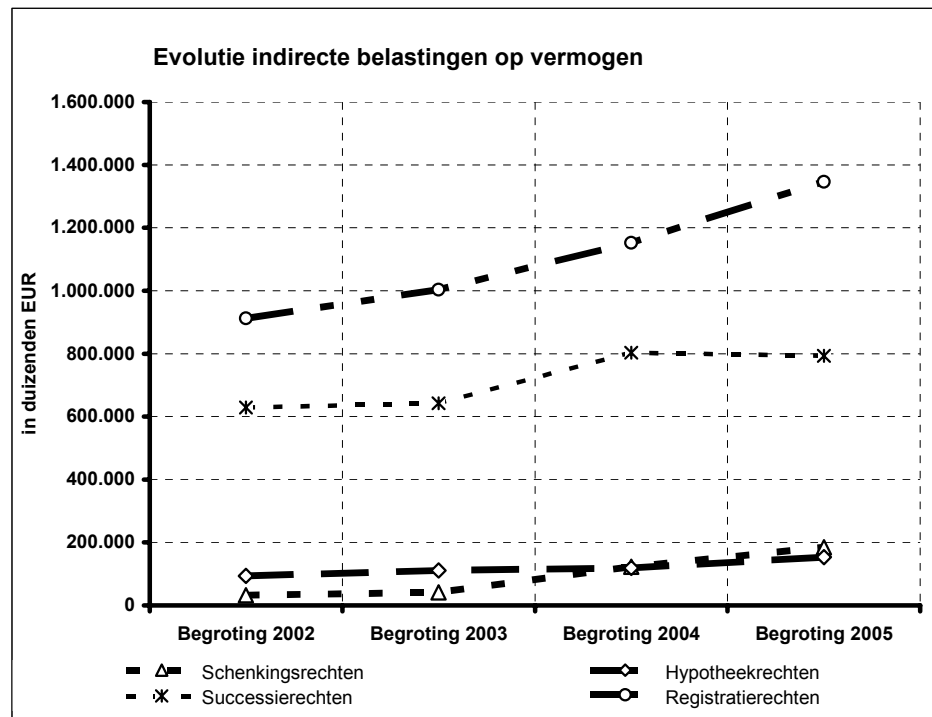

De stijging was het grootst bij de indirecte belastingen op het vermogen:

- het registratierecht op de overdrachten ten bezwarende titel van in België gelegen onroerende goederen en het registratierecht op de gedeeltelijke of gehele verdelingen van in België gelegen onroerende goederen (in de begroting *registratierechten*, +47,6%);
- het registratierecht op de vestiging van een hypotheek op een in België gelegen onroerend goed (in de begroting *hypotheekrechten*, +64,4%);
- het registratierecht op de schenkingen onder de levenden van roerende of onroerende goederen (in de begroting *schenkingsrechten*, +461,6%);
- de successierechten (+26,1%).

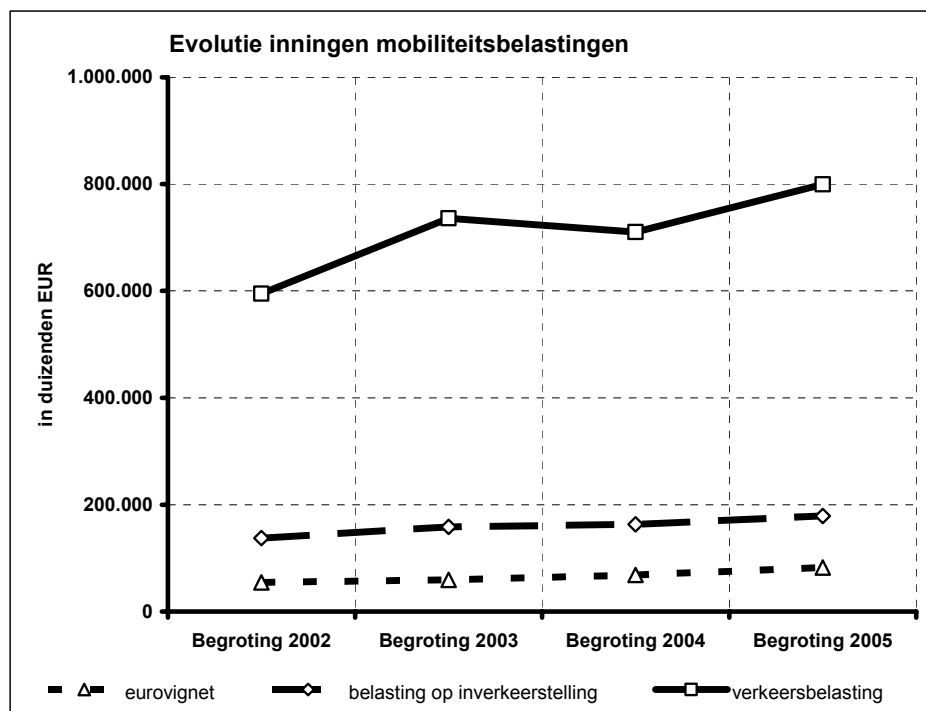
Deze stijging was het gevolg van beleidsmaatregelen en externe factoren. De belangrijkste maatregelen waren de verlaging van de registratierechten (van 12,5% naar 10%), de instelling van een verrekening of teruggave (bij wederverkoop binnen de twee jaar) en de invoering van een laag tarief (ook bevrijdend voor de successierechten, zelfs bij overlijden binnen de drie jaar) voor geregistreerde schenkingen van roerende goederen (geld). De belangrijkste externe factoren waren de hoge vlucht van de vastgoedprijzen, die de belastbare basis van de registratierechten uiteraard rechtstreeks beïnvloedde, en de federale eenmalig bevrijdende aangifte, die heeft geleid tot een toevloed van vers geld. De opbrengst van de successierechten volgt de trend van de immobiëlenmarkt maar in beperkte mate.

De onderstaande grafiek toont de evolutie van de inning van registratierechten, hypotheekrechten, schenkingsrechten en successierechten.

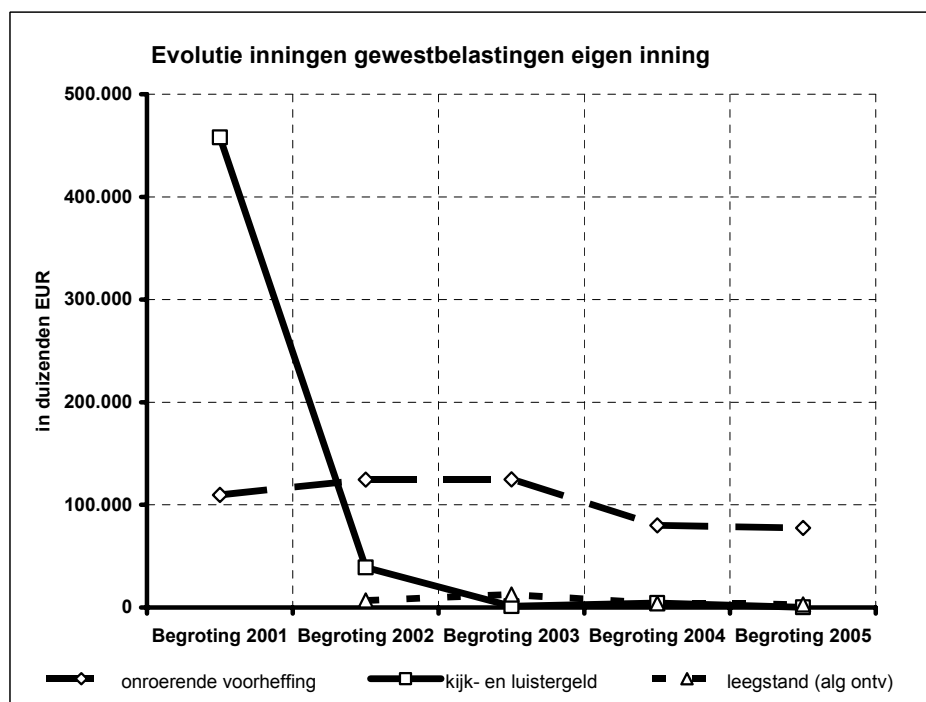

De grafiek toont ook het relatieve belang in absolute bedragen van de schenkingsrechten tegenover de successierechten.

De onderstaande grafiek toont de evolutie van de opbrengst van de mobiliteitsbelastingen. Die opbrengst steeg traag maar gestaag onder invloed van de toename van het wagenpark.

De gewestbelastingen die de Vlaamse overheid zelf int, brengen steeds minder op, zoals blijkt uit de onderstaande grafiek.

De lagere opbrengst is het gevolg van het beleid (fiscale stimuli in de onroerende voorheffing, afschaffing van het kijk- en luistergeld), maar ook van moeilijkheden bij de vestiging en inning van de heffingen leegstand en verkrotting (zie hoger). De gevolgen van het decreet van 7 mei 2004 worden pas vanaf 2006 zichtbaar. Er werden in deze periode geen belangrijke stappen in de richting van meer eigen inning gezet.

2.2.4 Conclusies

De jaarlijkse toename van de belangrijke ontvangstencategorieën zorgde ervoor dat de Vlaamse Regering de schuld verder kon afbouwen én beperkte nieuwe initiatieven kon nemen. De stijging van de opbrengst van de gewestbelastingen is opmerkelijk.

2.3 Centrale uitgaven 2002-2005

2.3.1 Ordonnanceringen

De onderstaande paragrafen schetsen de evolutie van de ordonnanceringskredieten en de aanrekeningen daarop in de periode 2002 tot 2005. Voor 2002 en 2003 steunen de gegevens op de algemene rekeningen 2002 en 2003. Voor 2004 en 2005 komen de gegevens uit de voorafbeeldingen die het Rekenhof opstelde. Deze cijfers zijn dus maar voorlopig.

2.3.1.1 Kredieten lopend jaar

De kredieten voor de ordonnanciering van uitgaven kunnen worden onderverdeeld in niet-gesplitste kredieten (initiële kredieten en bijkredieten vorige jaren), (gesplitste) ordonnanceringskredieten en variabele kredieten. De *niet-gesplitste kredieten* (NGK), eigen aan het begrotingsjaar, resulteren uit de initiële begrotingskredieten, de aangepaste begrotingskredieten, een aantal fusioneerbare overdrachten⁽⁷²⁾ en transfers binnen de begroting.

In de loop van het jaar worden in de aanpassingsbladen ook *bijkredieten vorige jaren* (BVJ) gestemd, die dienen voor de ordonnanciering van uitgaven van vorige jaren. Ze gedragen zich als gewone niet-gesplitste kredieten en zijn dus maar eenmaal overdraagbaar.

De *(gesplitste) ordonnanceringskredieten* (GOK) omvatten zowel de nieuw toegestane ordonnanceringskredieten op grond van de oorspronkelijke begroting en de aanpassingsbladen, als de overgedragen ordonnanceringskredieten van het vorige begrotingsjaar⁽⁷³⁾.

De *variabele kredieten* (VK) bestaan enerzijds uit de ongebruikte kredietsaldi op het einde van het vorige jaar en anderzijds uit de nieuwe ontvangsten toegewezen aan die kredieten. Ook hier zijn transfers mogelijk. Bij de opstelling van de voorafbeeldingen, beschikte het Rekenhof niet over de cijfers 2004 en 2005 (de ingediende rekeningen van de re-

---

⁷² In afwijking van artikel 34 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit. Deze overdrachten zijn in feite afkomstig van het vorige begrotingsjaar, maar worden samengevoegd met de kredieten van het lopende jaar. De NGK overgedragen van het vorige begrotingsjaar (gewone overdrachten in kader van artikel 34) worden niet samengevoegd met de kredieten van het lopende jaar en maken daarvan dus geen deel uit. Ze worden afzonderlijk gecomptabiliseerd.

⁷³ De overdrachten zijn uitzonderingen die de decreetgever op grond van artikel 35, §1, van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit machtigt in de begroting en fusioneert met de voor dat jaar gestemde kredieten. Ook voor deze kredieten zijn transfers mogelijk.

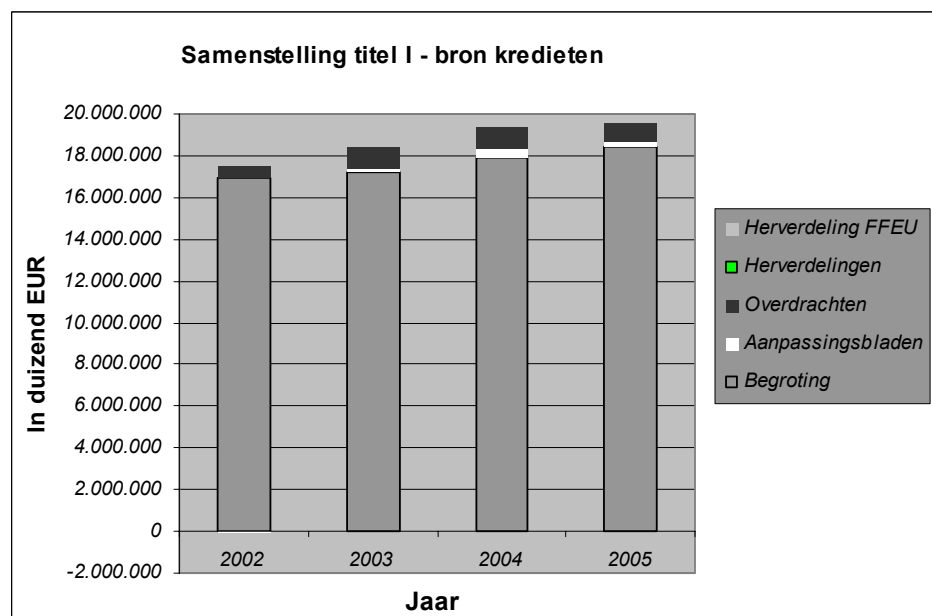
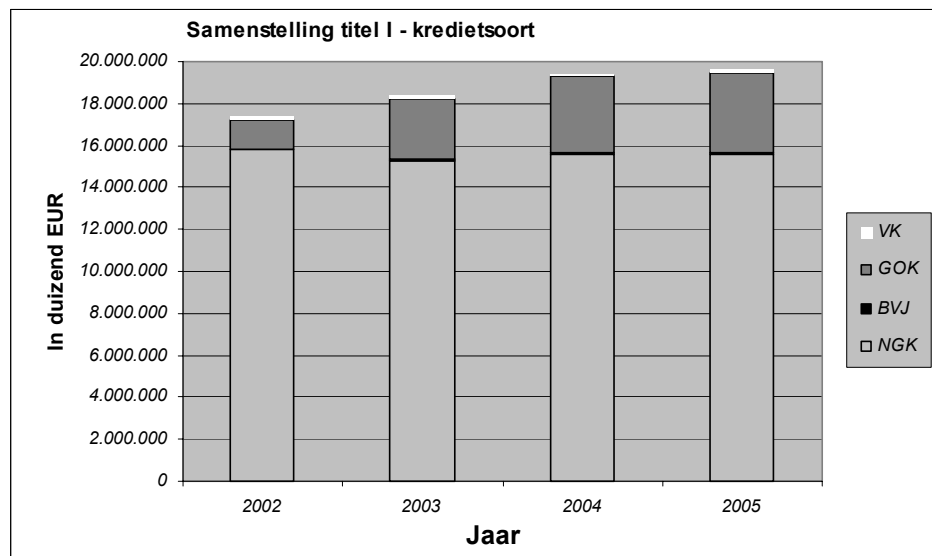
kenplichtigen en de algemene rekening voor dat jaar). Het heeft zich voor die jaren daarom beperkt tot de ramingen in de oorspronkelijke begroting en de aanpassingsbladen. Een vergelijking met 2002 en 2003 dient daarmee rekening te houden.

Ten slotte is er een onderscheid tussen de kredieten eigen aan de beleidsuitvoering (de som van de bovenstaande kredieten (titel I)) en de kredieten voor de aflossing van de schuld van de Vlaamse Gemeenschap (titel III). Voor 2002 tot 2005 waren de kredieten als volgt samengesteld:

(In duizenden EUR)

2002 - cijfers algemene rekening						
Kredietsoort	Begroting	Aanpassings- bladen	Overdrachten	Herverde- lingen	Herverdeling FFEU	Totaal
NGK	15.448.495	-37.805	367.756	-22.140	27.554	15.783.860
GOK	1.384.689	-38.060	55.828	8.752	-27.554	1.383.654
VK	69.962	0	114.119	0	0	184.082
BVJ	0	13.975	0	0	0	13.975
TOTAAL TITEL I	16.903.146	-61.890	537.703	-13.388	0	17.365.572
TITEL III NGK aflossing schuld	743.681	-293.681	0	0	0	450.000
2003 - cijfers algemene rekening						
NGK	14.298.661	134.029	864.953	-12.330	22.128	15.307.441
GOK	2.841.946	31.298	36.430	7.943	-22.128	2.895.489
VK	89.279	0	102.891	0	0	192.170
BVJ	0	12.231	0	0	0	12.231
TOTAAL TITEL I	17.229.886	177.558	1.004.275	-4.387	0	18.407.332
TITEL III NGK aflossing schuld	286.031	0	0	0	0	286.031
2004 - cijfers voorafbeelding						
NGK	14.636.762	-12.391	1.008.921	-17.759	0	15.615.533
GOK	3.197.710	400.400	46.667	17.759	0	3.662.536
VRK	73.516	56.295	0	0	0	129.811
BVJ	0	16.487	0	0	0	16.487
TOTAAL TITEL I	17.907.988	460.791	1.055.589	0	0	19.424.368
TITEL III NGK aflossing schuld	372.794	-44.700	0	0	0	328.094
2005 - cijfers voorafbeelding						
NGK	14.645.645	13.092	936.955	-5.909	25.231	15.615.013
GOK	3.741.015	106.682	2.549	5.904	-25.231	3.830.920
VRK	83.239	54.877	0	0	0	138.116
BVJ	0	10.229	11	5	0	10.245
TOTAAL TITEL I	18.469.899	184.880	939.515	0	0	19.594.294
TITEL III NGK aflossing schuld	179.437	181.862	0	0	0	361.299

De onderstaande grafieken tonen de samenstelling van het totale krediet van het lopende jaar per kredietsoort en -bron.

Het aandeel van de (gesplitste) ordonnanceringskredieten is alsmaar gestegen, van 8 % in 2002 naar respectievelijk 15,9%, 18,9% en 19,6% in 2003, 2004 en 2005. Deze stijging is gekoppeld aan de toename van de gesplitste vastleggingskredieten. Samen met de grotere onderaanwending van het ordonnanceringskrediet (zie verder) tegenover het vastleggingskrediet, kwam tot 2004 een geleidelijke toename van het openstaande bedrag op deze kredieten tot stand. Een dergelijke aanwending zou in principe in de toekomst de nodige ordonnanceringskredieten vereisen. Dat was uiteindelijk het geval voor 2005, toen inderdaad meer

gesplitste ordonnanceringskredieten dan vastleggingskredieten werden ingeschreven.

De impact van de overgedragen en samengevoegde kredieten nam tot 2004 jaarlijks toe, van 3,1% in 2002 naar respectievelijk 4,9% en 5,4% in 2003 en 2004. In 2005 verminderde het aandeel terug tot 4,8%. Deze kredieten vormen uitzonderingen op de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit. De toename situeerde zich vooral bij de niet-gesplitste kredieten, voornamelijk bij de kredieten die te maken hebben met inkomens- en kapitaaloverdrachten binnen de institutionele groep Vlaamse Gemeenschap en haar instellingen (ESR-codes 41 en 61). Voor een groot stuk⁽⁷⁴⁾ betreft het hier de dotaties aan de Vlaamse openbare instellingen die vooral worden overgedragen in het kader van de werking van het Centraal Financieringsorgaan.

	<i>(In duizenden EUR)</i>			
	2002	2003	2004	2005
Totaal overgedragen kredieten (NGK)	367.756	864.953	1.008.921	936.955
Overdrachten op ESR-codes 41 en 61	226.797	591.729	650.747	690.759
Verhouding t.o.v. totaal	61,7%	68,4%	64,5%	73,7%
Stijging codes 41 en 61		160,9%	10,0%	6,1%

Een belangrijk deel van de stijging van de over te dragen kredieten in 2003 was te wijten aan correctieboekingen op dotatieordonnanties eind 2002⁽⁷⁵⁾. Ook eind 2003 en 2004 vonden, zij het in mindere mate⁽⁷⁶⁾, correctieboekingen plaats. Zij hadden een verhogende impact op het openstaande deel van deze kredieten, aangezien het vastgelegde, niet geordnanceerde gedeelte wel wordt overgedragen⁽⁷⁷⁾.

In 2002, 2003, 2004 en 2005 kreeg het Rekenhof respectievelijk 40, 43, 76 en 53 besluiten voor kredietherverdelingen voorgelegd⁽⁷⁸⁾. Meestal ging het om decretale kredietherverdelingen die steunden op begrotingsbepalingen die herschikkingen over de programma's heen mogelijk maakten. Daarbuiten waren er gewone herverdelingen, waarbij kredieten konden worden herschikt op grond van artikel 15 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit binnen de decretaal vastgestelde programmagrenzen. De bovenstaande aantallen houden maar rekening

⁷⁴ De basisallocaties met ESR-codes 41 en 61 stemmen wel niet altijd overeen met de basisallocaties waarop dotaties worden aangerekend.

⁷⁵ Uiteindelijk werd 155.958 duizend EUR correctieboekingen aangerekend op de dotatiebasisallocaties.

⁷⁶ Voor 2003 en 2004 respectievelijk 88.543 duizend EUR en 7.944 duizend EUR.

⁷⁷ Voor meer detail over de aanrekeningen op dotatiebasisallocaties en de vaststellingen daarbij, zie het verslag van het Rekenhof over de doorstorting van de dotaties aan de Vlaamse openbare instellingen, Stuk 584 (2005-2006) - Nr.1.

⁷⁸ Inclusief herverdelingen voor vastleggingsmachtigingen.

met de herverdelingen die het Rekenhof heeft aanvaard en ingevoerd⁽⁷⁹⁾.

Er waren ook herverdelingen naar het Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eenmalige Investeringsuitgaven (FFEU), waarvoor slechts besluiten werden voorgelegd voor 2002, 2003 en 2005.

De onderstaande tabel biedt een overzicht van de begrotingsuitvoeringen 2002-2005, met definitieve cijfers voor 2002 en 2003 en voorlopige cijfers voor 2004 en 2005.

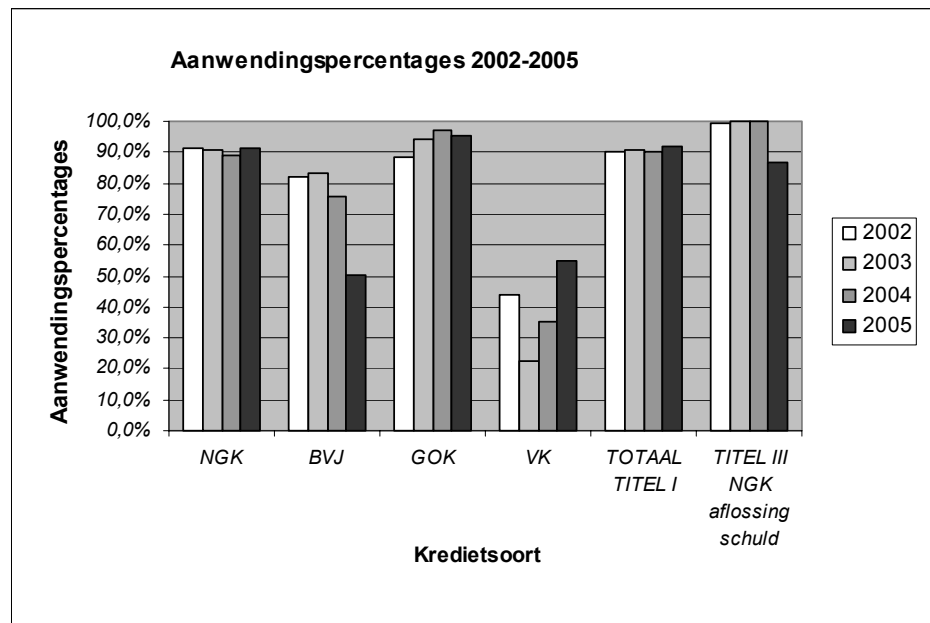
<i>(In duizenden EUR)</i>			
Kredietsoort	Totaal krediet zonder FFEU	Geordonnanceerd	Gebruiks- graad
2002 - cijfers algemene rekening			
NGK	15.756.306	14.345.122	91,0%
GOK	1.411.208	1.248.643	88,5%
VK	184.082	81.005	44,0%
BVJ	13.975	11.438	81,8%
TOTAAL TITEL I	17.365.572	15.686.208	90,3%
<i>TITEL III NGK aflossing schuld</i>	450.000	447.168	99,4%
2003 - cijfers algemene rekening			
NGK	15.285.313	13.851.261	90,6%
GOK	2.917.618	2.756.361	94,5%
VK	192.170	43.556	22,7%
BVJ	12.231	10.191	83,3%
TOTAAL TITEL I	18.407.332	16.661.370	90,5%
<i>TITEL III NGK aflossing schuld</i>	286.031	286.031	100,0%
2004 - cijfers voorafbeelding			
NGK	15.615.533	13.893.429	89,0%
GOK	3.662.536	3.551.971	97,0%
VRK	129.811	45.961	35,4%
BVJ	16.487	12.458	75,6%
TOTAAL TITEL I	19.424.368	17.503.819	90,1%
<i>TITEL III NGK aflossing schuld</i>	328.094	328.094	100,0%
2005 - cijfers voorafbeelding			
NGK	15.589.783	14.262.739	91,5%
GOK	3.856.150	3.685.983	95,6%
VRK	138.116	75.864	54,9%
BVJ	10.245	5.178	50,5%
TOTAAL TITEL I	19.594.294	18.029.764	92,0%
<i>TITEL III NGK aflossing schuld</i>	361.299	313.557	86,8%

De aanwending op het totaal van de kredieten van titel I varieerde nauwelijks tot 2004, van 90,3% in 2002 naar 91,1% in 2003 en 90,1% in 2004. Wel nam de gebruiksgraad van de gesplitste ordonnanceringskre-

⁷⁹ In 2003 werd één besluit volledig geannuleerd omdat het dubbel ging met een al bestaand besluit. Een ander werd deels geannuleerd bij gebrek aan motivering. In 2004 werden drie besluiten volledig geannuleerd. Twee besluiten m.b.t. de variabele kredieten werden niet ingevoerd bij ontstentenis van correcte beginstanden.

dieten sterk toe. Deze stijging had maar in 2003 een positief effect op de gebruiksgraad van de totale kredieten van titel I. Immers, de aanwending op de niet-gesplitste kredieten, die verhoudingsgewijs een grotere impact heeft, nam telkenjare af. Tussen 2002 en 2004 bedroeg het verschil in aanwending 2%. Het lagere gebruik van deze kredieten zorgde voor een verhoogde kredietoverdracht naar het volgende jaar, vooral van speciale kredietoverdrachten.

In 2005 wijzigde de situatie door een sterke toename van de algemene aanwending, voornamelijk van niet-gesplitste kredieten, terwijl de gebruiksgraad van de gesplitste ordonnanceringskredieten afnam. De onderstaande grafiek ondersteunt deze vaststellingen.

In de voorafbeeldingen 2003 tot 2005 heeft het Rekenhof een analyse opgenomen van het aantal programma's per aanwendingsklasse. Hoewel maar respectievelijk 40,7%, 47,1% en 54,3% van de begrotingsprogramma's in 2003, 2004 en 2005 een hoge aanwending (meer dan 90%) kenden, betroffen zij wel de grootste bedragen. De programma's met een zeer lage gebruiksgraad waren bovendien financieel onbelangrijk. Deze conclusie leidde ertoe dat het Rekenhof een bijkomende analyse voor 2002 niet overwoog.

2.3.1.2 Overgedragen kredieten

De onderstaande tabel toont het gebruik van de overgedragen ordonnanceringskredieten in de periode 2002-2005.

Kredietsoort	Totaal krediet	Geordonnanceerd	(In duizenden EUR)
			Gebruiksgraad
<i>2002 - cijfers algemene rekening</i>			
NGK	484.971	440.516	90,8%
BVJ	2.821	2.489	88,2%
TOTAAL	487.792	443.006	90,8%
<i>2003 - cijfers algemene rekening</i>			
NGK	560.243	519.028	92,6%
BVJ	2.391	2.159	90,3%
TOTAAL	562.634	521.187	92,6%
<i>2004 - cijfers voorafbeelding</i>			
NGK	444.377	416.799	93,8%
BVJ	1.781	1.263	70,9%
TOTAAL	446.158	418.062	93,7%
<i>2005 - cijfers voorafbeelding</i>			
NGK	563.101	535.443	95,1%
BVJ	3.918	3.912	99,9%
TOTAAL	567.019	539.355	95,1%

Het bedrag van de overgedragen kredieten is volledig samengesteld uit de overdrachten van het vorige jaar op basis van artikel 34 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit⁽⁸⁰⁾. De cijfers tonen geen specifieke evolutie, behalve een gestage stijging van de gebruiksgraad bij de overgedragen niet-gesplitste kredieten, wat het gevolg is van de onderaanwendingen in het voorgaande jaar.

2.3.2 Vastleggingen en vastleggingsmachtigingen

Kredieten voor werken of leveringen met een uitvoeringstermijn van meer dan twaalf maand, kunnen worden gesplitst in een vastleggingskrediet en een ordonnanceringskrediet⁽⁸¹⁾. Het vastleggingsbedrag bepaalt dan het bedrag van de verbintenissen die tijdens het begrotingsjaar mogen worden aangegaan; het ordonnanceringskrediet het bedrag dat daadwerkelijk mag worden betaald in het begrotingsjaar. Een organieke wet kan bovendien toestaan vastleggingen aan te gaan ten laste van een in de wet toegestane vastleggingsmachtiging⁽⁸²⁾. De controleurs van de vastleggingen moeten het Rekenhof maandelijks op de hoogte

⁸⁰ Artikel 34 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit staat de eenmalige overdracht toe naar het volgende jaar van niet aangewende NGK.

⁸¹ Artikel 7, §2, van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit.

⁸² Artikel 45, §4, tweede lid, van de wetten op de rijkscomptabiliteit

stellen van het gebruik van de vastleggingen en vastleggingsmachtigingen⁽⁸³⁾.

Ook bij de variabele kredieten is er sprake van een gesplitst vastleggingskrediet. Aangezien vergelijkende gegevens over de vastleggingen 2004 en 2005 niet voorhanden zijn (niet in de voorafbeeldingen opgenomen), bevat dit verslag alleen de cijfers 2002 en 2003. Het Rekenhof rapporteert in dit rekeningenboek niet over het gebruik van vastleggingen ten laste van niet-gesplitste kredieten⁽⁸⁴⁾.

De vastleggingsgegevens 2002 en 2003 steunen op de afgesloten algemene rekening 2002 en 2003 de gegevens 2004 en 2005 komen van de voorafbeeldingen door het Rekenhof en zijn dus maar voorlopig.

2.3.2.1 Gesplitste vastleggingskredieten

De gesplitste vastleggingskredieten omvatten de nieuw toegestane kredieten op basis van de oorspronkelijke begroting en de aanpassingsbladen, evenals de overgedragen ordonnanceringskredieten. De overdrachten zijn uitzonderingen die op basis van artikel 35, §1, van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit decretaal worden gemachtigd in de begroting en worden gefusioneerd met de voor het betrokken begrotingsjaar gestemde kredieten. Daarbuiten zijn ook transfers mogelijk. De onderstaande tabel toont de samenstelling van de gesplitste vastleggingskredieten 2002-2005.

(In duizenden EUR)

<i>Jaar</i>	<i>Begroting</i>	<i>Aanpassingsbladen</i>	<i>Overdrachten</i>	<i>Herverdelingen⁽⁸⁵⁾</i>	<i>Herverdeling FFEU</i>	<i>Totaal</i>
2002	1.440.968	-32.202	30.602	22.140	-27.554	1.433.954
2003	2.902.303	16.513	56.547	12.330	-22.128	2.965.565
2004	3.193.431	408.872	56.815	16.698	0	3.675.816
2005	3.706.850	7.173	44.732	5.904	-25.231	3.739.429

In 2003 bedroeg de stijging van de gesplitste vastleggingskredieten ten opzichte van het vorige begrotingsjaar 106,8%, in 2004 23,9% en in 2005 1,7%.

⁸³ Artikel 52 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit.

⁸⁴ In de praktijk kan ook voor de niet-gesplitste kredieten een afzonderlijke opgave worden gedaan van de vastleggingskredieten (waarvan de bedragen in principe gelijk moeten zijn aan de ordonnanceringskredieten) en de vastleggingen daarop. De algemene rekening noch het ontwerp van rekeningdecreet rapporteren daarover.

⁸⁵ Alleen het nettobedrag van de herverdelingen werd berekend; niet de bedragen binnen de kredietsoort die elkaar compenseren.

De onderstaande tabel toont de vastleggingen op de vastleggingskredieten.

Jaar	Totaal krediet (excl. FFEU)	Vastgelegd	(In duizenden EUR)
			Gebruiksgraad
2002	1.461.508	1.372.471	93,9%
2003	2.987.694	2.907.563	97,3%
2004	3.675.816	3.602.012	98,0%
2005	3.764.659	3.695.749	98,2%

Voor een duidelijker beeld van het werkelijke gebruik houden de totalen in de tabel geen rekening met de verdeling naar het FFEU. In 2003, 2004 en 2005 stegen de vastleggingen respectievelijk met 111,8%, 23,9% en 2,6%. Het verschil tegenover de kredietgroei in 2003 leidde tot een aanzienlijke toename van de gebruiksgraad. Het verschil tegenover de gebruiksgraad bij de ordonnancerings leidde, zoals al vermeld, tot de opbouw van het uitstaande bedrag van de vastleggingen.

2.3.2.2 Vastleggingsmachtigingen

De onderstaande tabel biedt een overzicht van het totaal van de lenings- en vastleggingsmachtigingen en maakt daarbij een onderscheid tussen de machtigingen die de boekhouding van het MVG opvolgt en andere⁽⁸⁶⁾. Voor de niet opgevolgde machtigingen kan het Rekenhof de uitvoeringscijfers maar verschaffen na afronding van zijn controle op de algemene rekening. Voor het detail van de machtigingen 2002 en 2003 kan worden verwezen naar het hoofdstuk over de controle van de algemene rekeningen 2002 en 2003.

Jaar	(In duizenden EUR)							
	2002		2003 ⁽⁸⁷⁾		2004		2005	
	Toewijzing	Aanwending	Toewijzing	Aanwending	Toewijzing	Aanwending	Toewijzing	Aanwending
Machtigingen opgevolgd in de boekhouding	1.711.893	1.670.857	1.596.649	1.517.971	1.610.539	1.443.540	1.494.076	1.388.644
Machtigingen buiten de boekhouding	1.034.057	883.174	874.638	777.593	Nb.	Nb.	Nb.	Nb.
	<i>Nb. = niet bekend</i>							

Voor de machtigingen opgevolgd in de boekhouding, bedragen de aanwendingspercentages van 2002 tot 2005 respectievelijk 97,6%, 95,1%, 89,6% en 92,9%.

⁸⁶ De trekkingsrechten van het Investeringsfonds, de vastleggingsmachtigingen van de DAB's Luchthaven Antwerpen, Luchthaven Oostende en het Vlaams Infrastructuur Fonds en de leningsmachtiging van het Vlaams Woningfonds, UZ Gent en NV Zeekanaal en Watergebonden grondbeheer Vlaanderen. Deze machtigingen worden niet opgenomen in de boekhouding van het MVG omdat ze, hoewel ze wel worden vermeld in het corpus van de uitgavenbegroting, niet worden opgenomen in de administratieve begrotingstabel.

⁸⁷ Cijfers onder voorbehoud van wijzigingen.

2.3.3 Begrotingsfondsen 2002-2003

De onderstaande paragrafen geven een overzicht van de kredieten en het gebruik ervan bij de begrotingsfondsen voor de begrotingsjaren 2002 en 2003. Bij gebrek aan gecontroleerde eindcijfers, kan het Rekenhof voorlopig geen cijfers geven over 2004-2005⁽⁸⁸⁾.

In 2002 waren er 43 organieke fondsen. Tegenover 2001 kwamen er drie fondsen bij:

- Het programmadecreet 2002⁽⁸⁹⁾ creëerde het Fonds Compenserende Bebossing (bossencompensatiefonds) dat met de bosbehoudsbijdragen⁽⁹⁰⁾ compenserend moet bebossen en te veel betaalde bijdragen moet terugbetalen.
- De derde begrotingsaanpassing 2002 schiep het Fonds voor de Kwaliteit van de Landbouwproductie⁽⁹¹⁾, dat met de overgenomen saldi van federale begrotingsfondsen, bijdragen van natuurlijke personen en rechtspersonen die in de landbouwsector actief zijn, en middelen van de Europese Gemeenschap tal uitgaven op het vlak van de landbouw en de visserij moet financieren. Aangezien het fonds pas eind 2002 ontstond, vonden in 2002 nog geen verrichtingen plaats.
- De eerste begrotingsaanpassing 2001 zorgde voor het Fonds tot Aanmoediging van de Schepping van Geluidswerken en Audiovisuele Werken⁽⁹²⁾. Zij wees het fonds de inkomsten toe uit de vergoeding voor de reproductie voor eigen gebruik van werken en prestaties van auteurs, uitvoerende kunstenaars en producenten van fonogrammen en audiovisuele middelen. Hoewel dit fonds een eerste maal werd opgenomen in de begroting 2002, werden er in 2002 geen verrichtingen op aangerekend.

In 2003 kwam er een fonds bij, wat het totaal op 44 bracht. Het Fonds voor de Bestrijding van het Tabaks- en Middelengebruik werd opgericht bij de begrotingsaanpassing 2003⁽⁹³⁾. Het fonds wordt gestijfd met de

---

⁸⁸ De juistheid van ontvangsten toegewezen op de begrotingsfondsen kan slechts worden verzekerd na de afsluiting van de controle van de algemene rekening. De algemene rekeningen van 2004 en 2005 werden nog niet voorgelegd of gecontroleerd.

⁸⁹ Artikel 16 van het decreet van 21 december 2001 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2002.

⁹⁰ Ontvangsten uit de toepassing van artikel 90 bis van het bosdecreet van 13 juni 1990.

⁹¹ Artikel 2 van het decreet van 20 december 2002 houdende bepalingen tot begeleiding van de derde aanpassing van de begroting 2002.

⁹² Artikel 26 van het decreet van 6 juli 2001 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2001.

⁹³ Artikel 19 van het decreet van 27 juni 2003 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2003.

middelen die ter uitvoering van een samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, de Franse Gemeenschapscommissie en het Waalse Gewest over de bestrijding van tabaksgebruik aan de Vlaamse Gemeenschap worden toegekend. Ten laste van dit fonds vallen alle uitgaven van de administratie Gezondheidszorg die verband houden met de uitvoering van het samenwerkingsakkoord. In 2003 werden nog geen verrichtingen op het fonds aangerekend.

Twee fondsen die al in 2000 decretaal werden afgeschaft, bleven ook in 2002 en 2003 nog voortbestaan: het Fonds voor de Navorming (programma 35.40) werd al gedeeltelijk (45 duizend EUR) naar de middenbegroting gedesaffecteerd in 2002 en zou verder in 2005 volledig worden opgeheven. De middelen van het Fonds voor de Planschade (programma 62.10) werden uiteindelijk in 2003 overgemaakt aan de DAB Grondfonds.

Volgens de berekening van het Rekenhof bedroeg het totale beschikbare vastleggingsbedrag op de begrotingsfondsen in 2002 151.805 duizend EUR. Daarvan werd 91.979 duizend EUR vastgelegd. Aan ordonnanceringszijde was er 184.082 duizend EUR beschikbaar en werd 81.005 duizend EUR ordonnanceringen aangerekend. Voor 2003 kwam het beschikbare vastleggingskrediet op 150.214 duizend EUR, met slechts 36.158 duizend EUR vastleggingen. Aan ordonnanceringskant bedroeg het krediet 192.170 duizend EUR en de ordonnanceringen bedroegen 43.556 duizend EUR.

De onderstaande tabel toont voor 2002 ten opzichte van 2001 aan de vastleggingskant een stijging van de beschikbare kredieten en aan de ordonnanceringskant een lichte daling (respectievelijk 9,1 en 4,6%). De stijging aan vastleggingskant is veroorzaakt door een relatief hogere overdracht van 2001 en de annulering van het vastleggingsoverschot. De daling aan ordonnanceringskant was vooral te wijten aan de lagere ontvangsten tegenover 2001. Voor 2003 was de situatie omgekeerd: een lichte daling van de beschikbare vastleggingskredieten tegenover een stijging van de ordonnanceringskredieten (respectievelijk 1 en 4,4%). Het verschil ligt voornamelijk bij de lagere overdracht van 2002 en een kleinere annulering van het vastleggingsoverschot.

In 2002 werd meer vastgelegd dan geordnanceerd, wat in principe aanleiding kan geven tot een toename van de uitstaande vastleggingen⁹⁴). Deze beweging zette zich in 2003 niet door.

---

⁹⁴ Voor zover dit niet wordt gecompenseerd door annuleringen van uitstaande vastleggingen.

	<i>(In duizenden EUR)</i>		
	2001	2002	2003
Variabele vastleggingskredieten			
Beschikbare middelen	139.177	151.805	150.214
Vastleggingen	72.862	91.979	36.158
Saldo op 31 december	66.315	59.826	114.047
Variabele ordonnanceringskredieten			
Beschikbare middelen	192.922	184.082	192.170
Ordonnanceringen	78.058	81.005	43.556
Saldo op 31 december	114.864	103.076	148.614

Bijlage 7 geeft per fonds voor de vastleggings- en de ordonnanceringszijde een overzicht van de verrichtingen 2002 en 2003 (kredietvorming en aanwending van de variabele kredieten).

2.3.4 Conclusies

Tot 2004 bedroeg de aanwending op het totaal van de beleidskredieten telkenjare ruim 90%, maar de gebruiksgraad van de gesplitste ordonnanceringskredieten nam sterk toe, terwijl de aanwending op de niet-gesplitste kredieten, die verhoudingsgewijs een grotere impact heeft, telkenjare afnam. Het lagere gebruik van deze kredieten zorgde voor een verhoogde kredietoverdracht naar het volgende jaar, vooral van speciale kredietoverdrachten.

In 2003 en 2004 stegen de vastleggingen respectievelijk met 111,8% en 23,9%. Het verschil tegenover de kredietgroei in 2003 leidde tot een toename van de gebruiksgraad. Het verschil tegenover de gebruiksgraad bij de ordonnanceringen leidde tot een opbouw van het uitstaande bedrag van de vastleggingen.

2005 werd gekenmerkt door een omgekeerde beweging. De gebruiksgraad van het totaal van de beleidskredieten steeg tot 92%. In tegenstelling tot de voorgaande jaren valt vooral de hogere aanwending van de niet-gesplitste kredieten op (91,5%). De gebruiksgraad van de gesplitste ordonnanceringskredieten viel in 2005 iets lager uit dan in 2004 (95,6%), maar samen met de slechts lichte toename van het aantal vastleggingen in 2005 en mogelijke annuleringen van uitstaande vastleggingen, leidde dit wel tot een afbouw van het uitstaande bedrag van de vastleggingen, zoals ook verder wordt aangetoond in het hoofdstuk over de impliciete schuld.

2.4 Diensten met afzonderlijk beheer

2.4.1 Overzicht van de begrotingsuitvoering 2002-2005

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de uitvoering van de begrotingen van de DAB's. Die diensten hebben een zekere autonomie op budgettair vlak, maar geen rechtspersoonlijkheid. Het nieuwe kaderdecreet beter bestuurlijk beleid vervangt de rechtsfiguur *dienst met afzonderlijk beheer* door *intern verzelfstandigd agentschap zonder rechtspersoonlijkheid* (IVA). Voor het begrotingsjaar 2004 en 2005 geldt in de praktijk enkel de rechtsvorm DAB. Het Vlaams Parlement keurt de begrotingen van de DAB's jaarlijks goed.

De onderstaande tabel geeft een samenvatting van de begrotingen en uitvoeringscijfers van de verschillende DAB's voor 2002, 2003, 2004 en 2005. Het gaat ofwel om gecontroleerde cijfers, ofwel om cijfers overgenomen uit de voorafbeelding van de uitslagen van de uitvoering van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2005.

De tabel maakt voor de ontvangsten een onderscheid tussen de dotaties en andere inkomsten. Om op het eerste gezicht afwijkende overdrachtbedragen te vermijden, wordt de transfer naar het reservefonds beschouwd als een negatieve ontvangst, met gevolgen voor het totaal van de rubriek andere ontvangsten. Een aanwending van het reservefonds wordt beschouwd als een verhoging van de ontvangsten. Minus de uitgaven geeft dit een saldo voor het begrotingsjaar dat samen met de overdracht van het saldo van vorige jaren, de overdracht naar het volgende begrotingsjaar geeft.

Eventuele afwijkingen in de tabel (bijvoorbeeld bij overdrachten van het ene begrotingsjaar naar het andere) zijn ofwel te wijten aan afrondingsfouten, ofwel aan een gebrek aan consistentie van de overgelegde gegevens uit verschillende bronnen voor rekeningen die nog niet of slechts recent aan het Rekenhof werden voorgelegd. In het laatste geval kunnen de uiteindelijke cijfers slechts worden bevestigd na afronding van de controles.

	2002		2003		2004		2005	
	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering
MINAFONDS ⁹⁵								
ontvangsten	485.718	476.122	518.622	506.897	455.408	472.449	385.789	371.948
<i>dotatie</i>	149.440	157.174	167.241	182.185	117.991	117.379	154.382	154.994
<i>andere</i>	336.278	318.948	351.381	324.712	337.417	355.070	231.407	216.954
uitgaven	969.392	508.866	950.369	522.275	885.161	575.186	725.985	494.627
saldo jaar	-483.674	-32.744	-431.747	-15.378	-429.753	-102.737	-340.196	-122.679
saldo vorige jaren	483.674	495.108	431.747	462.364	429.753	446.986	340.196	344.249
overdracht	0	462.364	0	446.986	0	344.249	0	221.570

⁹⁵ Voor 2004 gaat het om voorlopige cijfers.

	2002		2003		2004		2005	
	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering
HOGERE ZEEVAARTSCHOOL (HZS)								
ontvangsten	1.305	1.503	1.480	1.545	1.559	1.665	1.884	1.954
dotatie	1.043	1.043	1.055	1.055	1.067	1.067	1.080	1.080
andere	262	460	425	490	492	598	804	874
uitgaven	1.583	1.230	1.951	1.269	2.386	1.572	2.804	2.367
saldo jaar	- 278	273	-471	276	-827	93	-920	-413
saldo vorige jaren	278	279	551	552	827	828	920	921
overdracht ⁽⁹⁵⁾	0	552	80	828	0	921	0	508
LUCHTHAVEN ANTWERPEN								
ontvangsten	5.310	4.573	7.088	5.979	5.893	5.639	6.335	5.315
dotatie	1.524	⁽⁹⁶⁾ 827	1.501	⁽⁹⁶⁾ 2.138	1.523	1.512	3.992	3.376
andere	3.786	3.746	5.587	3.841	4.370	4.127	2.343	1.939
uitgaven	5.673	4.618	7.402	5.755	5.893	5.588	6.335	4.509
saldo jaar	- 363	- 45	-314	224	0	51	0	806
saldo vorige jaren	363	- 11	314	- 56	0	169	0	220
overdracht	0	- 56	0	168	0	220	0	1.026
LUCHTHAVEN OOSTENDE ⁽⁹⁵⁾								
ontvangsten	10.782	7.777	12.025	12.865	10.353	11.091	10.555	10.767
dotatie	3.842	⁽⁹⁶⁾ 1.542	2.550	⁽⁹⁶⁾ 4.759	2.838	2.814	6.293	6.242
andere	6.940	6.235	9.475	8.106	7.515	8.277	4.262	4.525
uitgaven	12.318	7.984	13.481	11.578	10.353	10.110	10.555	10.124
saldo jaar	- 1.536	-207	-1.456	1.287	0	981	0	643
saldo vorige jaren	1.536	736	1.456	530	0	1.817	0	2.798
overdracht	0	529	0	1.817	0	2.798	0	3.441
VLAAMS INST. ONROEREND ERFGOED ⁽⁹⁵⁾ (VIOE)⁽⁹⁷⁾								
ontvangsten	3.316	3.029	3.225	3.402	3.807	3.871	5.398	5.542
dotatie	2.051	1.830	2.280	2.501	2.558	2.558	4.296	4.296
andere	1.265	1.199	945	901	1.249	1.313	1.102	1.246
uitgaven	4.740	3.463	4.322	4.319	3.807	3.750	5.398	5.146
saldo jaar	- 1.424	- 434	-1.097	- 917	0	121	0	396
saldo vorige jaren	1.424	1.424	1.097	990	0	74	0	195
overdracht	0	990	0	73	0	195	0	591
VLAAMS INFRASTRUCTUURFONDS (VIF) ⁽⁹⁵⁾								
ontvangsten	613.008	615.915	563.970	555.006	494.654	456.525	0	0
dotatie	548.645	548.645	481.628	482.178	280.882	280.882	0	0
andere	64.363	67.270	82.342	72.828	213.772	175.643	0	0
uitgaven	1.320.268	561.279	1.324.207	505.372	1.306.163	652.176	0	0
saldo jaar	-707.260	54.636	-760.237	49.634	-811.509	- 196.651	0	0
saldo vorige jaren	707.260	707.260	759.687	761.896	811.509	811.530	0	0
overdracht	0	761.896	- 550	811.530	0	615.879	0	0
GAASBEEK								
ontvangsten	302	237	377	346	377	370	456	456
dotatie	151	151	252	252	255	255	268	268
andere	151	86	125	94	122	115	188	188
uitgaven	324	245	391	288	377	355	436	398
saldo jaar	- 22	- 8	-14	58	0	15	20	58
saldo vorige jaren	22	22	14	13	72	71	86	86
overdracht	0	14	0	71	72	86	106	144
KONINKLIJK MUSEUM VOOR SCHONE KUNSTEN ANTWERPEN (KMSKA)								
ontvangsten	2.823	2.548	3.383	3.377	3.238	2.955	2.978	2.820
dotatie	2.061	2.061	2.313	2.313	2.341	2.341	2.335	2.335
andere	762	487	1.070	1.064	897	614	643	485
uitgaven	4.321	3.976	3.415	3.254	3.381	2.787	2.978	2.641
saldo jaar	-1.498	-1.428	-32	123	-143	168	0	179
saldo vorige jaren	1.498	1.516	119	88	293	211	399	379
overdracht	0	88	87	211	150	379	399	558

⁹⁶ De cijfers van de dotatie voor 2005 zijn exclusief de investeringsdotatie.

⁹⁷ Tot 1 maart 2004 Instituut voor het Archeologisch Patrimonium.

	2002		2003		2004		2005	
	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering
FONDS FINANCIERING URGENTIEPLAN SOCIALE HUISVESTING (FFUSH)⁽⁹⁵⁾								
ontvangsten	38.421	33.955	36.936	36.936	35.984	35.984	35.995	35.995
dotatie	38.421	33.955	36.936	36.936	35.984	35.984	35.995	35.995
andere	0	0	0	0	0	0	0	0
uitgaven	38.421	37.328	36.528	33.867	39.720	39.109	36.595	35.964
saldo jaar	0	- 3.373	408	3.069	-3.736	-3.125	-600	31
saldo vorige jaren	4.095	4.095	722	722	3.791	3.791	665	666
overdracht	4.095	722	1.130	3.791	55	666	65	697
INVESTEREN IN VLAANDEREN								
ontvangsten	6.866	6.725	3.950	3.741	4.520	4.520	4.985	1.246
dotatie	6.866	6.866	3.950	3.950	4.520	4.517	4.285	544
andere	0	- 141	0	- 209	0	3	700	702
uitgaven	9.266	5.758	6.475	4.621	7.200	5.215	6.379	2.705
saldo jaar	- 2.400	967	-2.525	-880	-2.680	-695	-1.394	-1.459
saldo vorige jaren	2.400	2.067	3.525	3.034	2.850	2.154	2.094	1.459
overdracht	0	3.034	1.000	2.154	170	1.459	700	0
SCHOONMAAK								
ontvangsten	7.067	7.059	7.443	7.468	7.672	7.627	7.850	7.811
dotatie	6.940	6.968	7.361	7.368	7.436	7.485	7.630	7.659
andere	127	91	82	100	236	142	220	152
uitgaven	7.798	6.829	8.060	7.679	7.825	7.748	8.627	8.122
saldo jaar	- 731	230	-617	-211	-153	-121	-777	-311
saldo vorige jaren	731	807	1.039	1.037	853	826	777	705
overdracht	0	1.037	422	826	700	705	0	394
ALDEN BIESEN								
ontvangsten	1.126	805	1.155	982	1.118	932	1.068	936
dotatie	314	314	263	263	266	266	268	268
andere	812	491	892	719	852	666	800	668
uitgaven	1.093	857	1.168	935	1.212	883	1.209	919
saldo jaar	33	- 52	-13	47	- 94	49	-141	17
saldo vorige jaren	99	99	73	47	94	93	141	142
overdracht	132	47	60	94	0	142	0	159
BIJZONDERE JEUGDBIJSTAND DE KEMPEN								
ontvangsten	1.114	1.147	1.195	1.265	1.188	1.217	1.216	1.245
dotatie	997	997	1.065	1.065	1.038	1.038	1.066	1.066
andere	117	150	130	200	150	179	150	179
uitgaven	1.289	1.126	1.391	1.157	1.488	1.242	1.326	1.466
saldo jaar	- 175	21	-196	108	-300	-25	-110	-221
saldo vorige jaren	175	175	196	196	300	304	279	279
overdracht	0	196	0	304	0	279	169	58
BIJZONDERE JEUGDBIJSTAND DE ZANDE								
ontvangsten	1.185	1.200	1.204	1.249	1.222	1.229	1.276	1.294
dotatie	1.049	1.049	1.054	1.054	1.060	1.060	1.101	1.101
andere	136	151	150	195	162	169	175	193
uitgaven	1.469	1.274	1.410	1.238	1.439	1.168	1.554	1.258
saldo jaar	- 284	- 74	-206	11	-217	61	-278	36
saldo vorige jaren	284	279	206	206	217	217	278	278
Overdracht	0	205	0	217	0	278	0	314
CENTRUM VOOR INFORMATIE, COMMUNICATIE EN VORMING IN DE WELZIJNSSECTOR (CICOV)								
ontvangsten	304	262	358	392	478	339	317	246
dotatie	289	261	343	343	463	326	302	242
andere	15	1	15	49	15	13	15	4
uitgaven	480	411	474	371	478	283	452	254
saldo jaar	- 176	- 149	-116	21	0	56	-135	-8
saldo vorige jaren	176	265	116	116	137	137	135	192
overdracht	0	116	0	137	137	193	0	184
LINKERSCHELDE-OEVER (LSO)								
ontvangsten	5.443	5.551	6.169	6.128	5.363	5.350	5.296	5.459
dotatie	5.255	5.274	5.071	5.048	5.163	5.158	5.201	5.206
andere	188	277	1.098	1.080	200	192	95	253
uitgaven	12.539	6.962	11.855	6.697	10.442	8.120	7.243	5.498
saldo jaar	- 7.096	- 1.411	-5.686	-569	-5.079	-2.770	-1.947	-39
saldo vorige jaren	7.096	7.096	5.686	5.685	5.117	5.117	2.347	2.347
overdracht	0	5.685	0	5.116	38	2.347	400	2.308

	2002		2003		2004		2005	
	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering
GRONDFONDS ⁽⁹⁵⁾								
ontvangsten	1.774	1.374	1.682	1.242	1.000	845	1.475	1.371
dotatie	0	0	0	0	0	0	0	0
andere	1.774	1.374	1.682	1.242	1.000	845	1.475	1.371
uitgaven	5.376	1.013	3.056	1.002	4.787	2.449	4.437	1.871
saldo jaar	- 3.602	361	-1.374	240	-3.787	-1.604	-2962	-500
saldo vorige jaren	12.738	12.499	12.963	12.860	12.109	13.100	11.490	11.496
overdracht	9.136	12.860	11.589	13.100	8.322	11.496	8528	10996
CATERING ⁽⁹⁵⁾								
ontvangsten	7.040	6.841	6.935	6.962	7.538	7.450	7.750	7.470
dotatie	4.715	4.732	4.835	4.840	5.111	5.146	5.150	5.171
andere	2.325	2.109	2.100	2.122	2.427	2.304	2.600	2.299
uitgaven	7.635	7.187	7.310	6.906	7.912	7.534	8.212	7.614
saldo jaar	- 595	- 346	-375	56	-374	-84	-462	-144
saldo vorige jaren	595	1.020	698	674	782	730	462	646
overdracht	0	674	323	730	408	646	0	502
LOODSWEZEN ⁽⁹⁵⁾								
ontvangsten	63.533	57.045	68.850	55.506	63.575	56.414	65.360	63.076
dotatie	0	0	0	0	0	0	0	0
andere	63.533	57.045	68.850	55.506	63.575	56.414	65.360	63.076
uitgaven	78.169	62.411	80.097	62.775	65.146	58.004	67.340	63.607
saldo jaar	- 14.636	- 5.366	-11.247	-7.269	-1.571	-1.590	-1.980	-531
saldo vorige jaren	14.636	16.205	11.247	10.839	3.571	3.570	1.980	1.980
overdracht	0	10.839	0	3.570	2.000	1.980	0	1.449
AUTONOME VLAAMSE FISCALE INNING (AVFI)								
ontvangsten	70	71	0	0	0	0	0	0
dotatie	70	71	0	0	0	0	0	0
andere	0	0	0	0	0	0	0	0
uitgaven	125	2	25	3	8	1	8	0
saldo jaar	- 55	69	-25	-3	-8	-1	-8	0
saldo vorige jaren	78	78	147	147	144	144	142	143
overdracht	23	147	122	144	136	143	134	143
VLAAMS KENNISCENTRUM PPS								
ontvangsten	899	1.519	623	531	622	722	306	316
dotatie	899	1.519	623	530	612	722	301	303
andere	0	0	0	1	10	0	5	13
uitgaven	862	351	1.125	969	808	632	1.126	514
saldo jaar	37	1.168	-502	-438	-186	90	-820	-198
saldo vorige jaren	632	0	1.168	1.168	839	730	820	820
overdracht	669	1.168	666	730	653	820	0	622
VLOOT ⁽⁹⁵⁾								
ontvangsten	⁽⁹⁸⁾ nvt	nvt	43.424	41.540	44.024	42.117	44.026	45.272
dotatie	nvt	nvt	28.792	28.792	29.232	29.209	28.962	28.994
andere	nvt	nvt	14.632	12.748	14.792	12.908	15.064	16.278
uitgaven	nvt	nvt	43.424	32.040	53.524	37.859	58.196	41.554
saldo jaar	nvt	nvt	0	9.500	-9.500	4.258	-14.170	3.718
saldo vorige jaren	nvt	nvt	0	0	9.500	9.500	14.170	13.758
overdracht	nvt	nvt	0	9.500	0	13.758	0	17.476

⁹⁸ Pas opgericht op 1 januari 2003 door het decreet van 20 december 2002 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2003.

	2002		2003		2004		2005	
	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering
VLAAMS CENTRUM VOOR OPENBAAR BIBLIOTHEEKWERK (VCOB)⁽⁹⁹⁾								
ontvangsten	46	46	(¹⁰⁰)nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
dotatie	0	0	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
andere	46	46	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
uitgaven	197	196	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
saldo jaar	- 151	- 150	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
saldo vorige jaren	151	150	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
overdracht	0	0	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
DE BRAKKE GROND⁽¹⁰¹⁾								
ontvangsten	1.034	1.035	(¹⁰²)nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
dotatie	895	895	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
andere	139	140	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
uitgaven	1.222	1.068	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
saldo jaar	- 188	- 33	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
saldo vorige jaren	188	187	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
overdracht	0	154	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
TOTAAL								
ontvangsten	1.258.486	1.236.339	1.290.094	1.253.347	1.149.593	1.119.311	590.315	570.539
dotatie	775.467	776.174	749.113	767.570	500.340	499.719	262.907	259.140
andere	483.019	460.165	540.981	485.777	649.253	619.592	327.408	311.399
uitgaven	2.484.560	1.224.434	2.507.936	1.214.326	2.419.510	1.421.771	957.195	691.158
saldo jaar	-1.226.074	11.905	-1.217.842	38.989	-1.269.917	- 302.460	-366.880	-120.619
saldo vorige jaren	1.240.846	1.251.356	1.232.771	1.263.108	1.282.758	1.302.099	377.381	383.759
overdracht	14.055	1.263.261	14.929	1.302.097	12.841	999.639	10.501	263.140

2.4.2 Voorlegging en controleverklaring

De onderstaande tabel toont de data van ontvangst van de DAB-rekeningen door het Rekenhof en de data waarop het Rekenhof de controle beëindigd heeft verklaard.

	ontvangst 2002	CV 2002	ontvangst 2003	CV 2003	ontvangst 2004	CV 2004	ontvangst 2005	CV 2005
Autonome Vlaamse Fiscale Inning	13/05/03	21/09/04	Ng	21/09/04	27/04/05	22/02/06	10/03/06	
Beheersdienst van het Kasteel - Domein van Gaasbeek	11/06/03	04/05/04	10/03/04	13/12/05	09/06/05	13/12/05	06/04/06	22/08/06
Beheersdienst van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen	28/08/03	14/04/04	06/10/04	29/11/05	04/07/05	29/11/05	26/04/06	
Catering	01/09/04	12/07/05	14/04/05	24/01/06	10/05/06	-	14/06/06	

⁹⁹ Deze dienst met afzonderlijk beheer werd opgeheven bij artikel 42 van het decreet van 5 juli 2002 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2002.

¹⁰⁰ Deze DAB werd opgeheven door artikel 42 van het decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2002.

¹⁰¹ Deze dienst met afzonderlijk beheer werd opgeheven bij artikel 30 van het decreet van 5 juli 2002 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2002.

¹⁰² Opgeheven door artikel 30 van het decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2002 vanaf 1 januari 2003.

	ontvangst 2002	CV 2002	ontvangst 2003	CV 2003	ontvangst 2004	CV 2004	ontvangst 2005	CV 2005
Centrum voor Informatie, Communicatie en Vorming in de Welzijnssector	19/08/03	25/01/05	04/05/05	22/11/05	26/07/05	17/01/06	09/03/06	25/07/06
Cultureel Centrum van de Vlaamse Gemeenschap Landcommanderij Alden Biesen	02/04/04	18/05/04	17/03/05	23/08/05	04/07/05	20/09/05	13/04/06	
De Brakke Grond	Ng	05/05/04	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	
Fonds voor de financiering van het urgentieplan voor de sociale huisvesting	22/04/04	16/06/04	29/04/05	15/06/05	15/06/05	02/05/06	18/04/06	
Gemeenschapsinstelling voor Bijzondere Jeugdbijstand De Kempen	10/06/04	18/01/05	25/02/05	05/07/05	10/08/05	20/09/05	05/04/06	
Gemeenschapsinstelling voor Bijzondere Jeugdbijstand De Zande	09/06/04	18/01/05	30/03/05	10/01/06	01/07/05	07/02/06	27/04/06	
Grondfonds	15/12/04	22/02/05	02/12/05	15/03/06	20/04/06	-	02/05/06	
Hogere Zeevaartschool	10/03/04	06/07/04	24/05/05	20/12/05	11/08/05	10/01/06	01/09/06	
Investeren in Vlaanderen	08/06/04	28/09/04	09/06/05	17/10/05	15/09/05	17/01/06	20/07/06	12/09/06
Linkerscheldeoever	29/03/04	14/04/04	27/05/05	20/09/05	05/07/05	28/09/05	19/10/06	
Loodswezen	19/11/04	29/11/05	12/07/05	24/01/06	30/03/06	-		
Luchthaven Antwerpen	06/07/04	24/08/04	05/08/05	18/01/06	20/09/05	22/08/06		
Luchthaven Oostende	15/06/04	24/08/04	12/07/05	18/01/05	28/03/06	26/09/06		
Minafonds	10/02/05	29/11/05	17/10/05	17/01/06	29/06/05		03/04/06	
Schoonmaak	29/06/04	11/01/05	06/12/04	20/12/05	20/07/05	22/02/06	07/09/06	
Vlaams Centrum voor het Openbaar Bibliotheekwerk	Ng	10/03/04	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	
Vlaams Infrastructuurfonds	14/12/04	13/12/05	26/10/05	22/02/06	13/12/05			
Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed	06/07/04	30/03/05	08/07/05	07/02/06	05/01/06	-	29/06/06	
Vlaams Kenniscentrum PPS	14/04/04	31/08/04	22/09/04	11/10/05	28/04/05	10/01/06	15/03/06	
Vloot			10/03/05	20/12/05	14/06/06	-	31/08/06	

CV = controleverklaring door het Rekenhof
Ng = niet met gedateerde brief ontvangen.

De meeste DAB's dienen hun jaarrekeningen in te dienen voor 30 april van het jaar volgend op het begrotingsjaar. De tabel toont aan dat zij deze datum maar uitzonderlijk halen. Doorgaans bedraagt de vertraging in de voorlegging meer dan 4 maand. Vooral de tijdige voorlegging van de rekeningen over 2002 en 2003 – de eerste rekeningenafleggingen na de introductie van het nieuwe boekhoudsysteem - bleek problematisch te zijn.

2.4.3 Bijzondere controleresultaten

Op verzoek van het Rekenhof, legden twee DAB's verbeterde rekeningen voor, met name het Fonds voor de Financiering van het Urgentieplan voor de Sociale Huisvesting (waarvan de rekening over 2002 geen rekening had gehouden met de laatste begrotingsaanpassing) en het Grondfonds (waarvan de rekening 2002 diverse fouten bevatte, onder meer inzake de aanrekening op derdengelden).

Voor de DAB's AVFI en VIOE is hun beheersbesluit nog niet aangepast aan de invoering van de gesplitste kredieten.

De DAB's VIOE en Loodswezen werden overgedragen aan nieuwe rekenplichtigen, maar legden nog geen eindebeheersrekening voor aan het Rekenhof, dat zodoende vooralsnog de beheersrekeningen van de nieuwe rekenplichtigen niet kan afsluiten.

Bij de DAB's Loodswezen en de luchthavens bleef de interne controle oningevuld na een overdracht ervan van het departement AZF naar het departement LIN.

Het VIOE sleept nog lasten uit het verleden mee, meer bepaald het nog onder de Gewesten te verdelen saldo 1989. In afwachting van de correcte bepaling en verdeling ervan, beval het Rekenhof de DAB aan de gelden op te nemen in zijn verrichtingen voor orde.

De Vlaamse Regering heeft eind 2004 onterecht 177 miljoen EUR inkomsten uit grondenverkoop toegewezen aan het VIF, in plaats van aan de DAB LSO.

Bij een aantal DAB's blijven schulden tegenover het Vlaams Gewest openstaan. Zo was Loodswezen het Gewest eind 2003 ruim 2,5 miljoen EUR schuldig. De Luchthaven Antwerpen had eind 2005 een schuld van ruim 0,8 miljoen EUR.

Voor de DAB's Loodswezen en de luchthavens concludeerde het Rekenhof dat hun rekeningen geen getrouw beeld gaven van hun exploitatie. Loodswezen nam immers de activa van de Vlaamse Gemeenschap die het gebruikt, niet in zijn rekeningen op, en de balans toonde in 2002 en 2003 dan ook te beperkte vaste activa. De luchthavens stelden geen of te beperkte inventarissen op, waarin een aantal activa ontbraken (bv. in het verleden overgedragen, rechtstreeks gefinancierde activa, enz.), zodat ook hun balansen onjuist waren.

De Luchthaven Antwerpen heeft nog een probleem met openstaande klantenvorderingen. Eind 2003 waren de vervallen vorderingen al goed voor ruim 0,5 miljoen EUR. Daarbij situeerde zich ongeveer 70% van dit bedrag bij één belangrijke klant. Het Rekenhof wees in augustus 2004 andermaal op het risicovolle van deze situatie. Volgens de Vlaamse minister van Financiën en Begroting lag dit probleem, samen met de onregelmatige uitbetaling van dotaties, het quasi-constant blijven van de werkingsdotatie sinds 2002 ondanks de stijgende kosten, en de uitzonderlijke dalingen van de activiteiten op de luchthaven als gevolg van de

algemene economische malaise in de luchtvaart, aan de basis van de preciaire financiële toestand van de luchthaven.

De DAB VIF maakt de uitvoeringsrekening van de begroting op kasbasis op in plaats van op ordonnanceringsbasis. Sinds 2001 heeft deze DAB, alsook de DAB Minafonds, bovendien geen jaarverslagen aan het Vlaams Parlement meer opgemaakt.

2.4.4 Conclusies

In 2002, 2003, 2004 en 2005 bedroegen de ontvangsten van de diensten met afzonderlijk beheer respectievelijk 1.236, 1.253, 1.119 en 571 miljoen EUR⁽¹⁰³⁾, waarvan respectievelijk 776, 768, 500 en 259 miljoen EUR dotaties⁽¹⁰⁴⁾. De DAB's gaven in die jaren respectievelijk 1.224, 1.214, 1.422 en 691 miljoen EUR uit. Het Minafonds en het Investeringsfonds namen daarvan samen het overgrote deel voor hun rekening (in 2002 en 2003 respectievelijk 1.070 en 1.028 miljoen EUR).

De DAB's hadden problemen met de tijdige rekeningaflegging over 2002 en 2003 wegens de introductie van het nieuwe boekhoudsysteem. Het Rekenhof kon pas begin 2006 de laatste rekeningen 2003 gecontroleerd verklaren. De rekeningaflegging over 2004 zat al meer op schema.

Bij de resultaten van de rekeningencontrole vallen vooral de preciaire financiële situatie van de Luchthaven Antwerpen op, en de onvolledige balansen van de DAB's Loodswezen en de luchthavens.

---

¹⁰³ Exclusief de cijfers 2004 van het VIF, nog niet bekend.

¹⁰⁴ Voor 2004 en 2005 gaat het om voorlopige cijfers.

2.5 Vlaamse openbare instellingen

2.5.1 Overzicht van de rekeningen 2002-2005

De VOI's beschikken, in tegenstelling tot de DAB's, over eigen rechts-persoonlijkheid. De bevoegde minister stelt de begrotingen van de VOI's van categorie A op. Zij worden opgenomen in de algemene uitgavenbegroting en goedgekeurd door het Vlaams Parlement. De begrotingen van de VOI's B en sui generis worden opgesteld door de beheersorganen en meegedeeld aan het parlement als bijlage bij de begroting. De begrotingscijfers in de VOI-rekeningen stemmen niet altijd overeen met de laatste begroting die het Vlaams Parlement goedkeurde. Wijzigingen buiten de reguliere begrotingsaanpassingen worden immers niet aan het Vlaams Parlement meegedeeld⁽¹⁰⁵⁾.

De onderstaande tabel geeft een samenvatting van de begrotingen en de uitvoeringscijfers voor de jaren 2002 tot 2005. Voor 2002 tot 2004 betreft het meestal de cijfers uit de door het Rekenhof gecontroleerde rekeningen. Voor 2003 en 2004 zijn echter enkele rekeningen nog niet gecontroleerd⁽¹⁰⁶⁾. In die gevallen herneemt de tabel de cijfers uit de voorafbeelding van de uitvoering van de begroting. Voor 2005 betreft het, op een paar uitzonderingen na, de cijfers uit de voorafbeelding van de uitvoering van de begroting.

Twee VOI's A bestaan niet meer sinds 2003: het Limburgfonds en het Fonds Film in Vlaanderen. De cijfers voor die instellingen beperken zich dan ook tot 2002. Drie nieuwe VOI's van categorie A waren in 2005 nog niet operationeel en staan daarom niet in de tabel: het Garantiefonds voor de sociale huisvesting, het Rubiconfonds en het Topstukkenfonds. Het universitair ziekenhuis Gent en de openbare psychiatrische ziekenhuizen Geel en Rekem zijn onderworpen aan de ziekenhuiswetgeving en dienen geen ESR-uitvoeringsrekening voor te leggen. De tabel bevat evenmin gegevens over de VOI Gemeenschapsonderwijs. Het Rekenhof kon de controle over rekeningen van die instelling niet beëindigen bij ontstentenis van het gedeelte consolidatie van de scholengroep.

Toerisme Vlaanderen was oorspronkelijk een VOI van categorie B, maar werd in het kader van het project Beter Bestuurlijk Beleid sinds 29 april 2004 een intern verzelfstandigd agentschap (IVA) met rechtspersoon-

---

¹⁰⁵ Wijzigingen die een hogere financiële bijdrage kunnen meebrengen dan de algemene uitgavenbegroting voorschrijft, moeten vooraf wel door de aan-neming van een overeenstemmend krediet in de algemene uitgavenbegroting worden goedgekeurd.

¹⁰⁶ De rekeningencontrole werd vertraagd door de noodzakelijke inhaalbewe-ging in controle op de DAB-rekeningen.

lijkheid⁽¹⁰⁷⁾. Een overgangmaatregel onderwierp de rekeningen en begrotingen aan het stelsel van de VOI's van categorie A. Het agentschap werkte in 2004 echter verder met de begroting van de opgeheven VOI. Een nieuwe begroting werd niet aan het Vlaams Parlement voorgelegd.

Twee andere VOI's wijzigden op 30 juni 2004 in publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigde agentschappen (EVA), met continuïteit van rechtspersoonlijkheid: De Scheepvaart (voordien Dienst voor de Scheepvaart) en de NV Waterwegen en Zeekanaal (voordien de NV Zeekanaal en Watergebonden Grondbeheer Vlaanderen)⁽¹⁰⁸⁾. Een overgangmaatregel onderwierp ze aan het stelsel van de VOI's van categorie B.

Op 1 juli 2005 werden de VOI Export Vlaanderen en de DAB Dienst Investeren in Vlaanderen gefusioneerd tot het Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen⁽¹⁰⁹⁾, een publiekrechtelijk vormgegeven EVA, die behoudens andersluidende bepalingen ook is onderworpen aan het stelsel van de VOI's van categorie B. De in de tabel opgenomen gegevens uit de jaarrekening 2005 van VLAIO betreffen de ontvangsten en uitgaven van de twaalf maand activiteiten van het vroegere Export Vlaanderen en het tweede semester van de activiteiten van de vroegere Dienst Investeren in Vlaanderen. De gegevens van 2004 en 2005 zijn dus niet vergelijkbaar.

De VOI Vlaams Rente Egalisatiefonds (categorie A) is retroactief tot 31 december 2003 ontbonden⁽¹¹⁰⁾, maar werd pas in 2004 in vereffening gesteld. De VOI komt daarom nog in de tabel voor.

De tabel vermeldt de globale ontvangsten en uitgaven volgens de uitvoeringsrekeningen van de VOI's. Hij geeft de ontvangsten die voortkomen uit dotaties afzonderlijk weer. Het gaat hier meestal om dotaties uit de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap. Soms komen dotaties ook uit begrotingen van DAB's of andere VOI's. Voorts bevat de tabel het begrotings- en uitvoeringssaldo van het jaar, het gecumuleerde overgedragen saldo van vorige jaren en het over te dragen

---

¹⁰⁷ Besluit van de Vlaamse Regering van 26 maart 2004 tot inwerkingtreding van het decreet van 19 maart 2004 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Toerisme Vlaanderen.

¹⁰⁸ Besluit van de Vlaamse Regering van 11 juni 2004 betreffende de inwerkingtreding van het decreet van 2 april 2004 betreffende het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Waterwegen en Zeekanaal, naamloze vennootschap van publiek recht, en betreffende de inwerkingtreding van het decreet van 2 april 2004 betreffende de omzetting van de Dienst voor de Scheepvaart in het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap De Scheepvaart.

¹⁰⁹ Besluit van de Vlaamse Regering van 24 juni 2005 betreffende de inwerkingtreding van het decreet van 7 mei 2004 tot oprichting van het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen.

¹¹⁰ Decreet van 7 mei 2004 houdende bepalingen inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest.

saldo. De overgedragen en over te dragen saldi worden voor een aantal instellingen niet alleen bepaald door de saldi van de uitvoering van de begroting, maar ook door overdrachten naar of opnemingen uit reservefondsen.

De totale budgettaire massa van de VOI's is in 2004 sterk toegenomen. Dat is grotendeels toe te schrijven aan de toename bij één VOI van categorie B, namelijk de VHM. Oorzaak is de ALESH-operatie, waarbij de VHM het Vlaams gedeelte van de ALESH-schuld heeft overgenomen.

In 2004 en 2005 was er ook een stijging van de dotatieontvangsten. Het totaal van de saldi nam van 2002 tot 2004 telkenjare af, en boog in 2004 zelfs om tot een globaal tekort. Ook het totaal van de overgedragen saldi verminderde in belangrijke mate. Uit de voorlopige cijfers voor 2005 blijkt dat er globaal opnieuw een positief saldo zal worden geboekt en dat het totaal van de overgedragen saldi opnieuw zal toenemen.

(in duizenden EUR)

	2002		2003		2004		(111)2005	
	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering
Instellingen cat. A								
1. Openbare Afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaamse Gewest (OVAM) (112)								
ontvangsten	66.113	49.361	78.303	55.919	109.159	86.399	87.181	81.372
dotatie	50.336	36.018	56.936	40.095	46.452	36.932	50.073	39.701
andere	15.777	13.343	21.367	15.824	62.707	49.467	37.108	41.672
uitgaven	57.068	44.809	78.498	56.725	106.926	84.389	86.955	81.271
saldo jaar	9.045	4.553	-195	-806	2.233	2.010	226	102
saldo vorige jaren		139.054		6.035		5.228		7.238
overdracht		143.607		5.228		7.238		7.340
2. Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA)								
ontvangsten	95.005	95.761	88.517	89.148	139.450	140.059	149.248	149.735
dotatie	94.755	94.755	88.267	88.267	139.200	139.201	148.998	149.108
andere	250	1.006	250	881	250	858	250	627
uitgaven	124.265	120.422	145.934	129.999	155.413	158.100	147.047	139.060
saldo jaar	-29.260	-24.661	-57.417	-40.851	-15.963	-18.041	2.201	10.675
saldo vorige jaren		82.766		57.667		16.213		-2.201
overdracht		57.667		16.213		-2.201		8.474
3. Vlaams Fonds voor de Lastendelging (VFLD)								
ontvangsten	32.071	30.238	19.244	21.900	6.030	6.213	15.832	18.034
dotatie	32.071	30.208	19.244	21.900	5.862	6.044	15.832	18.034
andere	0	30	0	0	168	169	0	0
uitgaven	58.335	15.209	28.036	25.446	20.555	13.185	50.239	41.437
saldo jaar	-26.264	15.029	-8.792	-3.546	-14.525	-6.972	-34.407	-23.403
saldo vorige jaren		41.613		56.642		53.096		46.118
overdracht		56.642		53.096		46.124		22.715
4. Investeringsfonds voor Grond- en Woonbeleid in Vlaams-Brabant (Vlabinvest) (8)								
ontvangsten	431	375	1.131	390	1.147	1.149	492	484
dotatie	0	0	0	0	0	0	0	0
andere	431	375	1.131	390	1.147	1.149	492	484
uitgaven	7.002	2.606	4.284	948	5.698	2.836	3.154	2.649
saldo jaar	-6.571	-2.231	-3.153	-559	-4.551	-1.687	-2.662	-2.165
saldo vorige jaren		11.061		8.830		8.271		6.584
overdracht		8.830		8.271		6.584		4.419
5. Fonds Bijzondere Jeugdbijstand (FBJ)								
ontvangsten	197.563	197.370	203.968	203.211	218.936	218.557	225.552	224.769
dotatie	190.443	190.443	196.268	196.821	211.086	211.210	217.602	218.757
andere	7.120	6.927	7.700	6.390	7.850	7.347	7.950	6.011
uitgaven	198.485	195.328	206.932	205.640	219.471	218.274	225.552	225.229
saldo jaar	-922	2.042	-2.964	-2.429	-535	283	0	-460
saldo vorige jaren		922		2.964		535		818
overdracht		2.964		535		818		358
6. Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)								
ontvangsten	55.169	49.967	69.817	61.877	68.586	66.688	69.096	68.321
dotatie	53.783	48.201	67.160	60.525	66.007	65.243	64.252	64.102

¹¹¹ Betreft voorlopige cijfers (voorafbeelding), behalve voor het Fonds Bijzondere Jeugdbijstand en de Vlaamse Opera.

¹¹² Voor het jaar 2004 gaat het om voorlopige cijfers (voorafbeelding).

	2002		2003		2004		(11)2005	
	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering
<i>andere</i>	1.386	1.766	2.657	1.352	2.579	1.445	4.844	4.219
uitgaven	68.737	61.736	70.890	67.167	67.530	62.594	68.959	62.595
saldo jaar	-13.568	-11.769	-1.073	-5.290	1.056	4.094	137	5.726
saldo vorige jaren		13.665		1.896		-3.394		700
overdracht		1.896		-3.394		700		6.426
7. Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) (*)								
ontvangsten	30.093	31.421	33.573	33.368	41.325	41.219	47.070	47.098
<i>dotatie</i>	28.766	28.766	32.000	32.000	41.000	41.000	46.820	46.820
<i>andere</i>	1.327	2.655	1.573	1.368	325	219	250	278
uitgaven	40.798	39.285	36.358	36.084	41.356	38.209	50.148	50.141
saldo jaar	-10.705	-7.864	-2.785	-2.716	-31	3.010	-3.078	-3.043
saldo vorige jaren		11.435		2.747		68		3.078
overdracht		3.571		31		3.078		35
8. Grindfonds (*)								
ontvangsten	10.536	4.725	15.312	14.751	2.638	2.067	2.800	3.280
<i>dotatie</i>	0	0	0	0	0	0	600	934
<i>andere</i>	10.536	4.725	15.312	14.751	2.638	2.067	2.200	2.346
uitgaven	55.458	668	35.884	35.495	2.593	1.480	6.433	1.635
saldo jaar	-44.922	4.057	-20.572	-20.745	45	587	-3.633	1.645
saldo vorige jaren		44.922		48.979		24.446		25.033
overdracht		48.979		28.234		25.033		26.678
9. Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij- en Aquicultuursector (FIVA)								
ontvangsten	1.753	1.744	1.762	1.744	1.125	1.101	2.244	2.368
<i>dotatie</i>	1.728	1.728	1.737	1.737	1.100	1.100	2.219	2.219
<i>andere</i>	25	16	25	7	25	1	25	149
uitgaven	4.290	2.282	3.647	1.687	2.080	2.895	2.244	1.483
saldo jaar	-2.537	-538	-1.885	57	-955	-1.794	0	885
saldo vorige jaren		538		1.998		2.055		261
overdracht		0		2.055		261		1.147
10. Fonds Flankerend Economisch Beleid (Hermesfonds)								
ontvangsten	176.091	176.263	218.909	229.375	168.597	171.694	218.679	220.802
<i>dotatie</i>	170.091	170.091	177.139	177.139	167.486	169.486	215.813	215.813
<i>andere</i>	6.000	6.172	41.770	52.236	1.111	2.208	2.866	4.989
uitgaven	255.750	245.617	200.598	195.257	236.676	212.319	235.732	233.156
saldo jaar	-79.659	-69.354	18.311	34.118	-68.079	-40.625	-17.053	-12.354
saldo vorige jaren		133.315		63.961		98.079		57.454
overdracht		63.961		98.079		57.454		45.100
11. Herplaatsingsfonds								
ontvangsten	3.055	3.070	3.945	3.950	3.253	3.299	4.465	4.548
<i>dotatie</i>	3.055	3.055	3.945	3.945	3.253	3.253	4.465	4.465
<i>andere</i>	0	15	0	5	0	46	0	83
uitgaven	4.090	3.875	4.175	2.968	3.253	2.918	4.465	1.990
saldo jaar	-1.035	-805	-230	982	0	380	0	2.557
saldo vorige jaren		1.035		230		1.212		1.592
overdracht		230		1.212		1.592		4.149

	2002		2003		2004		(111)2005	
	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering
12. Vlaams Rente Egalisatiefonds (VERF)								
ontvangsten	2.808	2.044	1.179	585	0	6	(113)nvt	nvt
dotatie	0	0	0	0	0	0	nvt	nvt
andere	2.808	2.044	1.179	585	0	6	nvt	nvt
uitgaven	22.602	22.601	43.797	4	0	43.204	nvt	nvt
saldo jaar	-19.794	-20.557	-42.618	580	0	-43.198	nvt	nvt
saldo vorige jaren		63.175		42.618		43.198		nvt
overdracht		42.618		43.198		0		nvt
13. Fonds Culturele Infrastructuur								
ontvangsten	8.056	8.056	10.880	10.876	15.457	15.452	21.830	22.163
dotatie	8.056	8.056	10.875	10.875	15.441	15.425	21.820	14.820
andere	0	0	5	1	16	27	10	7.343
uitgaven	22.865	15.454	18.291	17.813	12.931	12.190	17.285	14.101
saldo jaar	-14.809	-7.398	-7.411	-6.937	2.526	3.262	4.545	8.062
saldo vorige jaren		14.809		7.411		474		3.736
overdracht		7.411		474		3.736		11.798
14. Vlaams Zorgfonds								
ontvangsten	194.936	196.841	203.807	202.692	200.648	206.775	211.098	220.118
dotatie	143.846	143.846	99.157	99.157	90.657	90.657	99.140	99.140
andere	51.090	52.995	104.650	103.535	109.991	116.118	111.958	120.978
uitgaven	115.340	84.022	161.059	150.171	176.330	185.465	225.236	244.058
saldo jaar	79.596	112.819	42.748	52.521	24.318	21.310	-14.138	-23.940
saldo vorige jaren		16.656		33.129		48.304		39.854
overdracht		33.129		48.303		39.855		15.914
15. Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eenmalige Investeringsuitgaven (FFEU)								
ontvangsten	168.481	264.652	120.865	66.783	185.476	185.476	89.400	23.960
dotatie	168.481	264.652	120.865	66.783	185.255	185.255	64.256	256
andere	0	0	0	0	221	221	25.144	23.704
uitgaven	56.704	31.079	85.109	74.466	230.717	218.283	279.483	199.545
saldo jaar	111.777	233.573	35.756	-7.683	-45.242	-32.807	-190.083	-175.585
saldo vorige jaren		377.653		611.226		603.543		570.736
overdracht		611.226		603.543		570.736		395.150
16. Vlaams Brusselfonds								
ontvangsten	2.479	2.479	2.479	2.479	7.413	7.378	4.550	4.549
dotatie	2.479	2.479	2.479	2.479	7.378	7.378	4.427	4.427
andere	0	0	0	0	35	0	123	122
uitgaven	2.479	0	4.808	1.772	10.550	6.724	5.488	3.688
saldo jaar	0	2.479	-2.329	707	-3.137	654	-938	861
saldo vorige jaren		0		2.479		3.186		3.840
overdracht		2.479		3.186		3.840		4.701
17. Toerisme Vlaanderen								
ontvangsten	40.812	36.862	42.915	43.005	47.621	44.500	54.401	50.629
dotatie	36.772	32.701	37.327	37.418	42.894	40.018	49.880	46.354
andere	4.040	4.161	5.588	5.587	4.727	4.482	4.521	4.275
uitgaven	37.169	33.645	41.932	38.728	52.241	48.078	53.734	47.617

¹¹³ In 2004 in vereffening gesteld (decreet van 7 mei 2004 houdende bepalingen inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest).

	2002		2003		2004		(111)2005	
	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering
saldo jaar	3.643	3.217	983	4.277	-4.620	-3.578	667	3.012
saldo vorige jaren		-2.341		-333		4.208		595
overdracht		-333		4.208		596		3.607
18. Limburgfonds								
ontvangsten	30.826	12.852	(114)nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
dotatie	11.207	11.207	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
andere	19.619	1.645	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
uitgaven	69.077	20.650	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
saldo jaar	-38.251	-7.797	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
saldo vorige jaren		42.487		nvt		nvt		nvt
overdracht		34.689		nvt		nvt		nvt
19. Fonds Film in Vlaanderen								
ontvangsten	4.100	4.280	(115)nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
dotatie	4.000	4.000	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
andere	100	280	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
uitgaven	6.228	6.445	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
saldo jaar	-2.128	-2.165	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
saldo vorige jaren		2.128		nvt		nvt		nvt
overdracht		38		nvt		nvt		nvt
Instellingen cat. B								
1. Dienst voor de Scheepvaart								
ontvangsten	55.542	50.644	71.564	64.955	87.098	79.250	92.893	82.772
dotatie	37.386	32.444	49.973	44.069	62.981	55.882	69.417	59.894
andere	18.156	18.200	21.591	20.886	24.117	23.368	23.476	22.878
uitgaven	54.737	51.647	71.220	66.895	83.351	78.418	89.978	85.487
saldo jaar	805	-1.003	344	-1.940	3.747	832	2.915	-2.715
saldo vorige jaren		-804		-1.807		-3.747		-2.915
overdracht		-1.807		-3.747		-2.915		-5.630
2. Export Vlaanderen								
ontvangsten	31.511	32.068	33.814	36.767	39.297	35.656	37.634	38.395
dotatie	27.012	27.010	30.071	30.102	34.257	30.695	32.867	34.196
andere	4.499	5.058	3.743	6.665	5.040	4.961	4.767	4.200
uitgaven	35.346	33.656	36.353	37.544	40.462	36.158	38.323	39.755
saldo jaar	-3.835	-1.588	-2.539	-776	-1.164	-501	-689	-1.359
saldo vorige jaren		4.157		2.569		1.802		2.900
overdracht		2.569		1.792		1.300		1.541
3. Instituut voor de aanmoediging van Innovatie door Wetenschap en Technologie in Vlaanderen (IWT) (8)								
ontvangsten	135.118	135.427	151.545	150.617	202.354	200.364	218.732	218.626
dotatie	132.114	131.813	147.621	146.417	199.059	198.649	214.980	215.025
andere	3.004	3.614	3.924	4.200	3.295	1.715	3.752	3.601
uitgaven	154.432	142.012	163.102	154.047	211.653	195.484	221.280	215.063
saldo jaar	-19.314	-6.585	-11.557	-3.430	-9.299	4.880	-2.548	3.563

¹¹⁴ Opgeheven sinds 21 april 2002, datum van inwerkingtreding van het decreet van 22 maart 2002 houdende de wijziging van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de Vlaamse investeringsmaatschappijen, het Limburgfonds en de Permanente Werkgroep Limburg.

¹¹⁵ Werkte door tot september 2002, toen het Vlaams Audiovisueel Fonds vzw zijn taken overnam.

	2002		2003		2004		(111)2005	
	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering
saldo vorige jaren		19.314		12.729		9.299		14.178
overdracht		12.729		9.299		14.179		17.741
4. Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB)								
ontvangsten	543.433	532.359	461.415	467.771	527.283	527.777	558.014	558.099
dotatie	350.922	351.493	369.792	367.665	415.908	414.114	445.352	446.623
andere	192.511	180.866	91.623	100.106	111.375	113.663	112.662	111.476
uitgaven	571.503	554.010	481.677	456.234	534.435	522.103	560.796	543.073
saldo jaar	-28.070	-21.651	-20.262	11.537	-7.152	5.675	-2.782	15.025
saldo vorige jaren		25.395		36.834		48.371		54.045
overdracht		3.744		48.371		54.045		69.071
5. Vlaamse Huisvestingsmaatschappij (VHM) ⁽⁸⁾								
ontvangsten	835.868	728.927	717.320	704.635	3.414.961	3.268.930	1.811.025	1.825.761
dotatie	92.538	90.984	122.213	120.589	91.045	87.889	203.829	203.452
andere	743.330	637.943	595.107	584.046	3.323.916	3.181.041	1.607.196	1.622.309
uitgaven	807.882	732.471	756.659	687.236	3.405.600	3.223.093	1.725.819	1.647.745
saldo jaar	27.986	-3.544	-39.339	17.399	9.362	45.836	85.206	178.016
saldo vorige jaren		45.456		41.912		59.311		105.147
overdracht		41.912		59.311		104.965		283.163
6. Vlaamse Landmaatschappij (VLM)								
ontvangsten	39.900	78.772	68.705	90.484	57.012	122.653	68.621	99.225
dotatie	36.286	61.712	48.153	66.897	47.058	56.589	60.520	66.889
andere	3.614	17.060	20.552	23.587	9.954	66.064	8.101	32.336
uitgaven	41.643	79.389	69.490	83.860	56.310	132.300	64.838	76.041
saldo jaar	-1.743	-617	-785	6.624	702	-9.647	3.783	23.184
saldo vorige jaren		27.847		27.230		33.854		22.588
overdracht		27.230		33.854		24.207		45.772
7. Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (VMW) ⁽⁸⁾								
ontvangsten	190.363	185.684	194.459	201.456	201.404	208.121	386.389	396.405
dotatie	0	0	0	0	0	0	0	84.099
andere	190.363	185.684	194.459	201.456	201.404	208.121	386.389	312.306
uitgaven	185.589	188.076	199.232	190.240	214.774	211.172	387.210	399.352
saldo jaar	4.774	-2.392	-4.773	11.216	-13.370	-3.051	-821	-2.947
saldo vorige jaren		4.835		2.443		13.659		14.323
overdracht		2.443		13.659		10.608		11.376
8. NV Waterwegen en Zeekanaal								
ontvangsten	60.879	49.025	78.856	44.697	62.777	53.982	144.512	139.277
dotatie	46.427	35.526	58.983	31.299	46.567	38.594	66.213	61.813
andere	14.452	13.499	19.873	13.398	16.210	15.388	78.298	77.464
uitgaven	63.599	47.483	83.006	51.062	60.674	56.518	139.873	143.122
saldo jaar	-2.720	1.542	-4.150	-6.365	2.103	-2.536	4.639	-3.845
saldo vorige jaren		2.720		4.262		-2.103		-4.639
overdracht		4.262		-2.103		-4.639		-8.484
Instellingen sui generis								
1. Vlaamse Radio- en Televisieomroep (VRT)								
ontvangsten	362.043	391.008	377.342	394.193	392.672	421.542	419.701	444.894
dotatie	242.953	240.380	247.156	244.219	257.962	253.602	269.316	263.833
andere	119.090	150.628	130.186	149.974	134.710	167.940	150.385	181.060
uitgaven	360.829	363.484	377.069	359.947	413.329	441.027	433.831	467.745
saldo jaar	1.214	27.524	273	34.246	-20.657	-19.485	-14.130	-22.852
saldo vorige jaren		18.680		46.204		80.450		60.965

	2002		2003		2004		(11)2005	
	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering
overdracht		46.204		80.450		60.965		38.113
2. Dienst voor de Infrastructuurwerken van het Gesubsidieerd Onderwijs (DIGO)								
ontvangsten	118.382	118.718	133.722	134.084	128.777	128.589	128.272	128.363
dotatie	118.165	118.251	133.496	133.676	128.344	128.139	127.868	127.996
andere	217	467	226	408	433	450	404	366
uitgaven	141.411	130.656	137.500	130.447	135.418	132.905	129.251	129.905
saldo jaar	-23.029	-11.938	-3.778	3.636	-6.641	-4.316	-979	-1.542
saldo vorige jaren		24.483		12.544		16.181		11.865
overdracht		12.544		16.180		11.865		10.323
3. Investeringsdienst voor de Vlaamse Autonome Hogescholen (IVAH)								
ontvangsten	8.071	8.068	10.868	10.868	8.416	8.416	8.055	8.055
dotatie	8.068	8.068	10.868	10.868	8.416	8.416	8.055	8.055
andere	3	0	0	0	0	0	0	0
uitgaven	10.177	9.641	11.403	11.069	8.750	6.727	10.077	10.477
saldo jaar	-2.106	-1.573	-535	-201	-334	1.688	-2.022	-2.422
saldo vorige jaren		2.108		535		333		2.022
overdracht		535		333		2.022		-400
4. Kind en Gezin								
ontvangsten	301.781	308.586	331.695	331.620	358.242	381.675	390.226	390.541
dotatie	216.967	226.216	248.135	248.804	272.124	272.284	295.607	295.602
andere	84.814	82.370	83.560	82.816	86.118	109.391	94.619	94.939
uitgaven	306.853	306.069	340.070	326.242	361.204	359.080	389.726	387.415
saldo jaar	-5.072	2.516	-8.375	5.377	-2.993	22.596	500	3.126
saldo vorige jaren		5.097		1.838		1.635		-263
overdracht		1.838		1.635		0		532
5. Commissariaat-Generaal voor de Bevordering van de Lichamelijke Ontwikkeling, de Sport en de Openluchtrecreatie (BLOSO)								
ontvangsten	67.508	65.575	73.762	70.198	84.122	83.991	85.081	81.197
dotatie	55.815	55.610	60.697	60.305	68.667	68.311	67.543	66.614
andere	11.693	9.965	13.065	9.893	15.455	15.680	17.538	14.583
uitgaven	68.351	66.552	76.022	74.144	83.644	77.070	83.441	79.480
saldo jaar	-843	-977	-2.260	-3.946	478	6.921	1.640	1.717
saldo vorige jaren		966		408		-990		-1.029
overdracht		408		-1.946		-1.029		688
6. Reproductiefonds Vlaamse Musea								
ontvangsten	0	0	5	17	20	14	70	197
dotatie	0	0	0	0	0	0	0	0
andere	0	0	5	17	20	14	70	197
uitgaven	48	5	191	146	256	240	216	296
saldo jaar	-48	-5	-186	-129	-236	-226	-146	-99
saldo vorige jaren		529		524		426		195
overdracht		524		395		200		96
7. Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap (VFSIPH)								
ontvangsten	949.647	955.168	991.943	983.758	1.124.625	1.127.510	1.181.085	1.180.217
dotatie	909.443	909.408	954.845	954.977	1.090.085	1.093.270	1.140.363	1.140.405
andere	40.204	45.760	37.098	28.781	34.540	34.240	40.722	39.813
uitgaven	974.878	966.547	1.005.622	995.965	1.126.882	1.119.200	1.191.311	1.173.132
saldo jaar	-25.231	-11.379	-13.679	-12.207	-2.257	8.310	-10.226	7.085
saldo vorige jaren		23.582		13.852		1.645		9.619
overdracht		13.852		1.645		9.787		16.704

	2002		2003		2004		(11)2005	
	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering
8. Vlaams Instituut voor Zelfstandig Ondernemen (VIZO)								
ontvangsten	52.666	50.935	58.955	57.287	56.731	55.812	57.906	57.359
dotatie	49.983	49.983	55.938	55.938	54.709	54.709	55.197	55.263
andere	2.683	952	3.017	1.349	2.022	1.103	2.709	2.096
uitgaven	56.654	54.922	56.455	54.346	57.172	55.396	57.966	56.265
saldo jaar	-3.988	-3.987	2.500	2.941	-441	416	-60	1.094
saldo vorige jaren		1.487		-2.500		441		857
overdracht		-2.500		441		857		1.951
9. Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) ⁽⁸⁾								
ontvangsten	49.804	48.041	49.320	49.127	52.484	53.486	70.402	64.762
dotatie	29.934	28.775	31.263	31.246	32.280	33.648	33.160	33.361
andere	19.870	19.266	18.057	17.881	20.204	19.838	37.242	31.401
uitgaven	49.744	46.225	49.320	49.726	52.484	53.553	70.024	61.384
saldo jaar	60	1.816	0	-599	0	-67	378	3.378
saldo vorige jaren		-2.770		-954		-1.553		-1.620
overdracht		-954		-1.553		-1.620		1.758
10. Vlaamse Onderwijsraad (VLOR)								
ontvangsten	2.492	2.578	2.339	2.378	2.489	2.503	2.593	2.602
dotatie	2.478	2.536	2.325	2.335	2.447	2.469	2.551	2.551
andere	14	42	14	43	42	34	42	51
uitgaven	2.455	2.545	2.346	2.372	2.533	2.499	2.593	2.555
saldo jaar	37	33	-7	6	-44	4	0	47
saldo vorige jaren		4		37		43		88
overdracht		37		43		47		135
11. Vlaamse Opera (Vlopera)								
ontvangsten	24.408	23.529	25.318	23.906	25.018	25.253	27.085	26.589
dotatie	14.205	13.921	15.407	14.785	15.586	16.373	18.982	17.281
andere	10.203	9.608	9.911	9.121	9.432	8.880	8.103	9.308
uitgaven	25.368	25.618	24.901	25.545	25.715	24.221	27.782	25.340
saldo jaar	-960	-2.089	417	-1.639	-697	1.032	-697	1.249
saldo vorige jaren		1.015		-1.074		-2.713		-1.681
overdracht		-1.074		-2.713		-1.681		-432
12. Vlaams Fonds voor de Letteren								
ontvangsten	3.028	3.030	3.023	3.023	4.058	4.059	3.728	3.777
dotatie	3.028	3.028	3.023	3.023	4.058	4.058	3.728	3.728
andere	0	2	0	0	0	1	0	49
uitgaven	5.650	3.995	4.235	3.700	4.058	4.091	3.728	3.547
saldo jaar	-2.622	-965	-1.212	-677	0	-32	0	230
saldo vorige jaren		2.177		191		-494		-526
overdracht		1.212		-486		-526		-296
13. Vlaamse Vervoermaatschappij - De Lijn (VVM)								
ontvangsten	705.990	686.974	732.656	714.004	885.039	885.039	927.677	947.619
dotatie	553.566	528.649	566.703	546.001	697.659	697.659	751.279	763.772
andere	152.424	158.325	165.953	168.003	187.380	187.380	176.398	183.847
uitgaven	701.679	651.412	732.656	724.567	899.251	899.251	846.422	872.353
saldo jaar	4.311	35.562	0	-10.563	-14.212	-14.212	81.255	75.266
saldo vorige jaren		-4.311		0		-281.773		-295.984
overdracht		31.251		-10.563		-295.985		-220.718
14. Vlaams Commissariaat voor de Media (VCM)								
ontvangsten	0	0	0	40	300	300	604	604
dotatie	0	0	0	40	300	300	604	604

	2002		2003		2004		(11)2005	
	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering	begroting	uitvoering
<i>andere</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
uitgaven	99	86	84	120	304	48	604	104
saldo jaar	-99	-86	-84	-80	-4	252	0	500
saldo vorige jaren		170		84		4		256
overdracht		84		4		256		756
15. Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Aardgasmarkt (VREG)								
ontvangsten	2.000	2.000	1.776	1.776	2.540	2.540	2.558	2.558
<i>dotatie</i>	2.000	2.000	1.776	1.776	2.540	2.540	2.558	2.558
<i>andere</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
uitgaven	2.572	1.688	2.654	2.363	2.549	2.224	2.854	2.541
saldo jaar	-572	312	-878	-587	-9	316	-296	17
saldo vorige jaren		530		842		255		571
overdracht		842		255		571		588
TOTAAL								
ontvangsten	5.660.812	5.625.477	5.687.008	5.579.714	8.934.580	8.875.314	7.826.800	7.840.124
<i>dotatie</i>	3.848.159	3.988.013	4.071.837	3.954.172	4.555.123	4.530.393	4.876.186	4.878.562
<i>andere</i>	1.812.653	1.637.464	1.615.171	1.625.542	4.379.457	4.344.921	2.950.614	2.961.562
uitgaven	5.828.241	5.403.922	5.851.499	5.528.187	9.125.158	8.943.925	7.940.095	7.771.833
saldo jaar	-167.429	221.556	-164.491	51.523	-190.577	-68.611	-113.295	68.291
saldo vorige jaren		1.198.060		1.147.182		883.059		756.401
overdracht		1.317.489		1.157.028		752.923		822.360

2.5.2 Rekeningvoorzetting en controleverklaring

De onderstaande tabel toont de data van ontvangst van de VOI-rekeningen door het Rekenhof en de data waarop het Rekenhof de controle beëindigd heeft verklaard.

	ontvangst 2002	CV 2002	ontvangst 2003	CV 2003	ontvangst 2004	CV 2004	ontvangst 2005	CV 2005
Categorie A								
Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eenmalige Investeringsuitgaven (FFEU)	08/04/04	01/06/04	29/04/04	22/11/05	07/07/05	03/10/06	31/05/06	
Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij- en Aquicul- tuursector (FIVA)	16/05/03	22/07/03	24/05/04	23/06/04	09/05/05	29/08/06	31/05/06	
Fonds Bijzondere Jeugdbijstand (FBJ)	30/07/03	24/02/04	03/05/04	06/07/04	17/06/05	27/09/05	10/08/05	26/09/06
Fonds Culturele Infrastructuur	16/05/03	19/08/03	10/05/04	26/10/04	26/04/05	17/01/06	31/05/06	
Fonds Film in Vlaanderen (FFIV)	03/06/03	19/08/03	nvt	nvt	nvt	nvt		
Grindfonds	03/06/03	20/10/03	14/06/04	26/10/04	26/05/05		16/05/06	
Hermesfonds	07/07/03	15/04/04	26/05/04	28/09/04	13/07/05	26/07/06	21/09/06	
Herplaatsingsfonds	07/04/03	16/07/03	03/05/04	30/06/04	03/05/05	29/06/05	21/09/06	
Investeringsfonds voor Grond- en Woonbeleid voor Vlaams- Brabant (Vlabinvest)	03/06/03	05/08/03	14/06/04	24/08/04	28/06/05	17/10/06	20/06/06	
Limburgfonds	16/05/03	05/12/03	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	
Openbare Afvalstoffenmaat- schappij voor het Vlaams Ge- west (OVAM)	23/07/03	19/07/05	11/06/04	17/01/06	20/05/05			
Vlaams Brusselfonds (VBF)	02/04/03	06/09/05	15/04/04	13/09/05	13/05/05	24/01/06	09/05/06	
Vlaams Egalisatie Rente Fonds (VERF)	09/04/03	20/10/03	04/06/04	24/08/04	30/03/05	03/05/05	nvt	
Vlaams Fonds voor de Lasten- delging (VFLD)	25/04/03	16/02/04	11/06/04	31/08/04	13/06/05	10/01/06	10/04/06	
Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden aangele- genheden (VIPA)	05/05/03	06/10/03	15/04/04	06/07/04	23/09/05	10/01/06	08/09/06	
Vlaams Landbouwinvesterings- fonds (VLIF)	13/06/03	02/09/03	04/06/04	07/12/04	18/05/05	10/10/06	04/07/06	
Vlaams Zorgfonds	30/07/03	20/11/03	27/05/04	23/11/04	17/06/05	20/10/05	12/10/06	
Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)	23/07/03	03/05/05	04/06/04	03/05/05	06/09/05	27/06/06	16/10/06	
Categorie B								
Dienst voor de Scheepvaart	05/05/03	20/10/03	01/06/04	28/09/04	12/05/05	10/01/06	20/06/06	
Export Vlaanderen	26/06/03	20/10/03	19/05/04	27/07/04	05/09/05	25/10/05		
Gemeenschapsonderwijs	Ng	06/07/04	14/06/04	22/02/05	26/07/05	24/01/06		
Instituut voor de aanmoediging van Innovatie door Wetenschap en Technologie in Vlaanderen (IWT-Vlaanderen)	23/06/03	22/07/03	14/06/04	20/07/04	23/06/05		11/09/06	
NV Zeekanaal en watergebon- den grondbeheer Vlaanderen	22/04/03	27/08/03	13/05/04	26/10/04	17/05/05	17/01/06	16/06/06	
Toerisme Vlaanderen	05/06/03	16/02/04	16/07/04	12/04/05	06/09/05	14/02/06	19/09/06	

	ontvangst 2002	CV 2002	ontvangst 2003	CV 2003	ontvangst 2004	CV 2004	ontvangst 2005	CV 2005
Universitair Ziekenhuis Gent (UZG)	05/02/04	08/03/04	19/01/05	08/02/05	07/12/05	07/02/06		
Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB)	22/05/03	12/11/03	14/06/04	22/02/05	06/09/05	18/07/06	04/10/06	
Vlaamse Huisvestingsmaatschappij (VHM)	26/06/03	30/09/03	19/05/04	01/02/05	15/07/05			
Vlaamse Landmaatschappij (VLM)	17/07/03	22/03/04	19/05/04	26/10/04	09/05/05	10/01/06	28/07/06	
Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (VMW)	21/05/03	07/09/04	07/05/04	07/09/04	19/05/05	19/09/06	16/10/06	
Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG)	05/06/03	09/02/04	14/06/04	21/03/05	18/05/05	28/03/06	15/06/06	
Andere instellingen								
Commissariaat-Generaal voor de Bevordering van de Lichamelijke Ontwikkeling, de Sport en de Openluchtrecreatie (BLOSO)	22/05/03	01/12/03	14/06/04	07/09/04	05/09/05	10/01/06	26/09/06	
Dienst voor Infrastructuurwerken van het Gesubsidieerd Onderwijs (DIGO)	03/09/03	30/12/03	13/07/04	03/08/04	26/07/05	07/02/06	14/09/06	
Investeringsfonds voor de Vlaamse Autonome Hogescholen (IVAH)	08/05/03	05/08/03	03/06/04	20/07/04	26/07/05	11/10/05	25/09/06	
Kind en Gezin	05/06/03	30/09/03	03/06/04	11/01/05	17/06/05	20/09/05	30/10/06	
Openbaar Psychiatrisch Ziekenhuis Geel	06/06/03	03/03/04	06/07/04	05/10/04	23/09/05	07/02/06	30/10/06	
Openbaar Psychiatrisch Ziekenhuis Rekem	06/06/03	15/03/04	14/06/04	07/09/04	16/01/06	07/02/06	Ng	
Reproductiefonds Vlaamse Musea	06/10/03	01/12/03	24/08/04	03/11/04	26/04/05	25/10/05		
Vlaams Commissariaat voor de Media	16/05/03	19/08/03	22/06/04	10/08/04	13/06/05	20/10/05	07/06/06	
Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO)	10/06/03	20/10/03	11/05/04	03/11/04	01/09/05		03/07/06	
Vlaamse Onderwijsraad (VLOR)	03/09/03	13/01/04	14/06/04	20/07/04	22/06/05	27/09/05	11/09/06	
Vlaamse Radio- en Televisieomroep	05/06/03	01/12/03	05/07/04	01/02/05	17/06/05	24/01/06	14/09/06	
Vlaamse Vervoermaatschappij (VVM) – De Lijn	04/07/03	30/06/04	02/07/04	30/03/05	08/07/05	07/02/06	25/09/06	
Vlaams Fonds voor de Letteren	28/05/03	06/10/03	07/12/04	22/02/05	23/05/05	03/11/05	07/06/06	
Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap (VFSIPH)	28/07/03	24/02/04	28/05/04	05/10/04	05/12/05	07/02/06	12/10/06	
Vlaams Instituut voor Zelfstandig Ondernemen (VIZO)	03/06/03	07/10/03	14/06/04	16/08/04	15/07/05	25/10/05	04/07/06	
Vlopera	05/06/03	20/10/03	07/05/04	23/02/05	23/06/05	07/02/06	06/06/06	07/09/06
FIT (EVA)	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	27/09/06	

CV = Datum controleverklaring door Rekenhof
Ng = Niet met gedateerde brief ontvangen

De minister van Financiën en Begroting legde de jaarrekeningen van een aantal Vlaamse openbare instellingen met vertraging aan het Rekenhof voor. Zo ontving het Rekenhof drie rekeningen over 2002 na augustus 2003 (DIGO, VLOR en Reproductiefonds Musea) en twee in 2004 (FFEU, UZG). De rekeningen over 2003 van het UZG werden in 2005 aan het Rekenhof voorgelegd. Ook de rekeningen 2003 van het Reproductiefonds Musea (eind augustus 2004) en het Fonds voor de Letteren (december 2004) lieten op zich wachten. Vooral de rekeningaflegging over 2004 bracht voor tal van instellingen vertraging mee. Zo legde de Vlaamse minister van Financiën en Begroting de rekeningen van negen instellingen na augustus aan het Rekenhof voor (VIPA, VMM, Export Vlaanderen, Toerisme Vlaanderen, UZG, VDAB, VITO, BLOSO en OPZ Geel). Eén rekening werd pas in 2006 ontvangen (OPZ Rekem). De vertraging in de voorlegging van deze rekeningen had ook gevolgen voor de controle van het Rekenhof. Die controle, die al vertraging had opgelopen door de noodzakelijke inhaalbeweging inzake de DAB-rekeningen, liep nog meer vertraging op. Zo diende het Rekenhof op 30 september 2006 de controle op zeven rekeningen over 2004 nog te beëindigen.

2.5.3 Bijzondere controleresultaten

De onderstaande paragrafen vatten een aantal opmerkingen samen die het Rekenhof bij zijn controle op de rekeningen 2002-2004 formuleerde. Het betreft opmerkingen die bij meer instellingen voorkwamen of markante opmerkingen. Deze en andere controleresultaten zijn meer uitgebreid opgenomen in de bijlage bij dit rekeningenboek.

2.5.3.1 Reconciliatieproblematiek

Voor een aantal instellingen leverde de koppeling tussen het bedrijfs-economisch en het begrotingsluik van de jaarrekening problemen op. Enkele instellingen legden geen reconciliatie voor (Hermesfonds, Grindfonds, VLIF, IWT-Vlaanderen), bij andere was de reconciliatie inconsistent of oncontroleerbaar, waardoor de betrouwbaarheid van de uitvoeringsrekening van de begroting in het gedrang kwam (Export Vlaanderen, VLOR).

2.5.3.2 Verwerking CFO-saldi

Enkele instellingen laten na verrichtingen met het CFO in hun balans te boeken. Zo vermeldde de rubriek financiële schulden in de balans 2002 van Film in Vlaanderen het negatieve saldo van de zichtrekening bij het CFO niet, waardoor het balanstotaal negatief was. De DIGO verwerkte een terugstorting aan het CFO niet, zodat de liquide middelen in zijn balans te hoog waren en de vorderingen op de overheid te laag.

Andere instellingen verwerkten de CFO-interesten incorrect (Grindfonds, VLIF, VITO). Zo rekende het VLIF in 2002 de positieve CFO-interesten aan op de begrotingsrubriek *diverse ontvangsten*, in plaats van op *rente-*

ontvangsten binnen de sector overheid. De Vlaamse minister van Financiën en Begroting stelde de CFO-interessen niet te beschouwen als interessen, maar als bijkomende dotaties wegens goed financieel beheer. Het Rekenhof kon die stelling n.a.v. de controle op de VLM-rekeningen bijtreden en concludeerde in dat geval dan ook dat de boeking ervan moet plaatsvinden op het ogenblik van de betekening van de grootte van de toegekende dotatie.

Het Herplaatsingsfonds ten slotte week af van de geldende CFO-reglementering. Doordat tussen deze VOI A met rechtspersoonlijkheid, aangesloten bij het CFO, de Vlaamse Gemeenschap en de bank geen driepartijenovereenkomst bestaat, bekwam het fonds nooit een afrekening en boekte het positieve noch negatieve CFO-vergoedingen in zijn rekening. De Vlaamse minister van Financiën en Begroting beaamde dat voor een aantal instellingen werd afgeweken, maar stelde dat het project beter bestuurlijk beleid voor een juridische onderbouw zou zorgen.

2.5.3.3 *Debiteurenadministratie*

Het Rekenhof heeft voor een aantal instellingen aangedrongen op een correctie en optimalisatie van de debiteuren- en crediteurenadministratie, met overeenkomstige aanpassingen in de resultatenrekening en de balans. Door een onaangepaste debiteurenadministratie was het bij het Hermesfonds bv. onmogelijk een gefundeerd oordeel te vellen over het waarheidsgetrouwe karakter van de openstaande vorderingen in de balans, die bijna een derde van het balanstotaal 2002 uitmaakten. Voor Toerisme Vlaanderen diende het Rekenhof de waardeverminderingen op de dubieuze debiteuren te herberekenen. Deze instelling liet soms na oude vorderingen over te boeken naar dubieuze debiteuren, boekte waardeverminderingen voor dubieuze debiteuren op een verkeerde rekening en annuleerde soms openstaande oude vorderingen in plaats van er waardeverminderingen op te boeken wegens twijfel over de inbaarheid. Het Hermesfonds schiep evenmin duidelijkheid over de invorderbaarheid van de vorderingen, die kon resulteren in een gefundeerde omboeking naar dubieuze debiteuren en eventuele waardevermindering. Ook de VLOR zou een deel van de vorderingen als dubieus moeten klasseren. Het VLIF liet schulden openstaan die het al effectief terugbetaalde en registreerde vorderingen bij gebrek aan onderliggende bewijzen vaak op kasbasis. Hierdoor geven de openstaande schulden en vorderingen geen getrouw beeld van de werkelijkheid.

2.5.3.4 *Voorzieningen*

Een aantal instellingen liet na bepaalde provisies aan te leggen, zoals vakantiegeldprovisies (Toerisme Vlaanderen, VFSIPH, VLOR), provisies voor lopende rechtszaken met mogelijke financiële risico's (Toerisme Vlaanderen, VFSIPH) of provisies voor saneringsverplichtingen met betrekking tot vervuilde terreinen (De Scheepvaart, NV Waterwegen en Zeekanaal). Andere instellingen steunden hun aangelegde voorzieningen niet op valabele of correcte berekeningen (bv. Hermesfonds, VLIF, BLOSO, IWT-Vlaanderen).

Enkele instellingen legden daarentegen onterecht provisies aan. Zo boekte de VLM meerwaarden uit grondverkopen in het kader van ruilverkaveling en landinrichting op een voorziening. Voorzieningen moeten echter duidelijk omschreven verliezen of kosten dekken die op balansdatum waarschijnlijk of zeker zijn, maar waarvan het bedrag niet vaststaat. Aangezien het niet waarschijnlijk of zeker was dat de VLM op haar resterende terreinen minderwaarden zou realiseren, mocht zij daarvoor geen voorzieningen aanleggen.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting nam de stelling in dat de instellingen alleen bij zekerheid over het financiële risico, een overeenkomstige provisie dienden aan te leggen.

2.5.3.5 *Reorganisaties*

Enkele opmerkingen bij de jaarrekeningen betroffen de uitwerking van reorganisaties. Zo werd de instelling van categorie B Toerisme Vlaanderen een intern verzelfstandigd agentschap, zonder dat de VOI een eindrekening aflegde. Hoewel de wet van 16 maart 1954 geen expliciete bepalingen voor een eindrekening van openbare instellingen bevat, meent het Rekenhof dat bij de opheffing en overheveling naar een nieuwe rechtspersoon van een VOI een eindrekening nodig is met het oog op de vereffening en de rechtsopvolging. Dit geldt a fortiori als het agentschap een fundamenteel andere beheerwijze krijgt.

In 2002 droeg de VDAB zijn commerciële diensten over aan de nieuw opgerichte NV T-Groep, in ruil voor een vordering op de NV en aandelen. De aandelen gingen naar het Vlaams Gewest en de Vlaamse gemeenschap, die ze inbrachten in de VSO Werkholding. De VDAB verwerkte deze transactie echter onvolledig. Zo liet hij na de meerwaarde van de merknaam T-Interim te boeken en de aandelenoverdracht te verwerken. Bovendien bevatte de inventaris van de vroegere commerciële diensten activa die niet mee werden overgedragen en waarvoor de VDAB een schuld tegenover de NV T-Groep boekte.

Het Limburgfonds werd afgeschaft op 21 april 2002, maar werkte de facto nog altijd op 31 december 2002. Evenmin werden de schulden en vorderingen van het fonds op 1 januari 2002 overgedragen aan de NV Limburgse Reconversie maatschappij, zoals voorzien in de afzonderlijke overeenkomst tussen het Vlaams Gewest en de NV.

2.5.3.6 *Voorraadbeheer*

Van enkele instellingen bevatten de voorraadlijsten tal van voorwerpen met weinig of geen rotatie op jaarbasis (De Scheepvaart, NV Waterwegen en Zeekanaal). Het Rekenhof maande ze aan hun voorraadbeleid te evalueren, hun voorraad te screenen en de waardering ervan aan te passen. De balans van de VDAB vermeldt nog een onvolledige voorraad, maar de instelling werkt aan een verdere roll-out van het geïnformatiseerd voorraadbeheersysteem.

2.5.3.7 *Eindejaarsvastleggingen*

De VHM wisselde voor zijn investeringsverbintenissen in 2002 en 2003 van aanrekeningsmoment naargelang de periode van het jaar, met de duidelijke bedoeling op het jaareinde haar investeringsbudget zoveel mogelijk te kunnen gebruiken en de prestaties van de sociale huisvestingsmaatschappijen zo gunstig mogelijk voor te stellen. Zo vervroegde de instelling op 24 december 2002 het vastleggingsmoment voor 84.559.612 EUR sociale huurwoningprojecten, meer dan het totaal van de reguliere vastleggingen in de loop van het hele begrotingsjaar.

2.5.3.8 *Sabenadossier*

In het Sabenadossier betaalde het Herplaatsingsfonds meer uit dan wat volgens het uitvoeringsbesluit strikt genomen mogelijk was. Hoewel het outplacementbureau de tegemoetkoming in de begeleiding van 2.501 ex-werknemers op 6.120.557,13 EUR berekende, betaalde het fonds 6.282.843 EUR uit. Verder negeerde het fonds de opmerkingen van de inspectie Werkgelegenheid dat dubbele financiering door Vlaanderen én de federale overheid niet uitgesloten was. Ten slotte volgde de uitbetaling de procedure van het fonds niet in de juiste volgorde: indiening, ministeriële goedkeuring, oprichting van een stuurgroep en aanstelling van een outplacementbureau. De Vlaamse minister van Financiën en Begroting wees erop dat het Sabenadossier een sui-generisdossier was, met veel ad-hocoplossingen.

2.5.3.9 *VVM: exploitatierekening in evenwicht*

Sinds 2002 toont de exploitatierekening van de VVM het evenwicht waartoe de beheersovereenkomst verplicht. Dat evenwicht is echter mede te danken aan enkele boekhoudkundige keuzen:

- Het niet volledig in rekening brengen in provisies van een aantal kosten die de toekomstige exploitatierekeningen zullen belasten (provisies voor saneringskosten en geschillen).
- De opname van vorderingen jegens het Vlaams Gewest ter compensatie van voorzieningen voor verplichtingen, waarvoor het Vlaams Gewest op het jaareinde nog geen definitieve financierings-toezegging had gedaan.

De jaarrekeningen gaven dus maar een benaderend beeld van de werkelijke financieel-economische toestand van de VVM. Ze bevatten enerzijds niet alle risico's voor toekomstige kosten en anticipeerden anderzijds op risico's zonder dat al een compenserende kostenfinanciering was overeengekomen. De informatiewaarde van het exploitatieresultaat in evenwicht was bijgevolg relatief.

Voor de compenserende vorderingen voor voorziene kosten, verwees de Vlaamse minister van Financiën en Begroting naar de wet van 1975

op de boekhouding en jaarrekening, die de aanleg van voorzieningen oplegt. In de continuïteit komen de reële kosten ten laste van de exploitatiedotatie van een volgend boekjaar. Om deze continuïteit te volgen, worden de voorzieningen geboekt als vordering op het Vlaams Gewest.

2.5.3.10 *Andere opmerkingen*

Het Zorgfonds boekte de aan- en verkooptransacties van aandelen en obligaties niet in de uitvoeringsrekeningen 2003 en 2004, in strijd met het grondwettelijk begrotingsprincipe van universaliteit.

Voor gedeerde ontvangsten uit de heffingen voor watercaptatie van de Haven van Brussel, verleent het Vlaams Gewest de NV Zeekanaal al sinds 2001 een terugvorderbaar voorschot, dat de NV telkenjare als definitief verworven boekt, omdat het volgens de minister nog niet opeisbaar was. De potentiële schuldpositie tegenover het Vlaams Gewest bleek zo echter niet uit de jaarrekening.

Het Rekenhof heeft in 2003 opnieuw aangedrongen op een spoedige oplossing voor de openstaande vordering van de VHM op het Vlaamse Gewest van 227.317.092 EUR om toekomstige thesaurieproblemen bij de VHM of haar rechtsopvolger te voorkomen.

Het VIZO boekt facturen pas na machtiging door de gedelegeerd verantwoordelijke, in plaats van bij ontvangst. Zodoende vallen de registratie als schuld en de betaling nagenoeg samen. Dat betekent dat de instelling in feite registreert op kasbasis, in plaats van op transactiebasis. Zo kan zij de volledigheid van de schulden niet garanderen.

De VLOR bezit geen volledige en correcte inventaris van alle materiële vaste activa. Hij controleert deze activa evenmin fysisch en formele procedures voor buitengebruikstellingen ontbreken.

2.5.4 *Vlopera: precaire financiële situatie*

2.5.4.1 *Kredietoverschrijdingen en tekorten in 2002 en 2003*

De Vlopera heeft enkele begrote uitgavenrubrieken 2002 overschreden. Doordat ook de inkomsten lager uitvielen dan begroot, sloot de instelling haar uitvoeringsrekening af met een budgettair tekort van 2,1 miljoen EUR en bedroeg het over te dragen tekort op 31 december 2002 1,1 miljoen EUR.

De raad van bestuur heeft in het jaarverslag 2002 zijn bezorgdheid geuit over de precaire budgettaire situatie, die in de hand wordt gewerkt door het achterblijven van de groei van de werkingsmiddelen op de stijging van de kosten (de dotaties van de steden zijn sinds 1981 niet geïndexeerd en in het kader van het kerntakendebat bestaat het risico dat zij wegvallen), de minder snel stijgende dotatie van de Vlaamse Gemeen-

schap dan de vaste loonkosten (door indexering en vergrijzing jaarlijks 3,5 %), de beperkte mogelijkheden de eigen inkomsten te verhogen en de verouderde operagebouwen en hun technische uitrusting, die een kwaliteitsvolle werking bemoeilijken.

De liquiditeitssituatie is slechter geworden in 2003. De netto financiële schuld liep op van 1,5 miljoen EUR op 31 december 2002 tot 3,1 miljoen EUR op 31 december 2003. Het Rekenhof heeft er daarom andermaal op aangedrongen dat de Vlopera, samen met de steden Antwerpen en Gent en de Vlaamse Gemeenschap, een structurele oplossing uitwerkt om zijn goede werking en financiering te waarborgen.

2.5.4.2 *Antwoord van de minister*

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 5 januari 2004 en 3 juni 2005 het volgende gesteld:

- De Vlopera gaf voor de overschrijdingen een plausibele verklaring, maar de raad van bestuur moet inderdaad driemaandelijks een begrotingsaanpassing goedkeuren, voorafgaand aan de overschrijding van de limitatieve kredieten.
- In opdracht van de Vlaamse Gemeenschap vond in 2004 een doorlichting van de algemene financiële situatie van de Vlaamse Opera plaats. De jaarrekening 2004 vertoonde overigens betere cijfers dan de twee vorige jaren. De netto financiële schuld halveerde tot 1,4 miljoen EUR en het positief netto resultaat van 2,8 miljoen EUR boog het negatieve overgedragen resultaat om tot een positief cijfer van 0,9 miljoen EUR. Voor de 2,3 miljoen EUR openstaande vorderingen op de steden Antwerpen en Gent boekte de Vlopera voorlopig geen waardevermindering wegens onduidelijkheid over de aanzuivering ervan. Na de renovatie van het operagebouw in Antwerpen zou de werking volgens de minister efficiënter zijn en de exploitatiekosten beter controleerbaar. De betere faciliteiten zullen het ook in Antwerpen mogelijk maken meer inkomsten te genereren uit business-seats en commerciële activiteiten. De vergrijzing heeft inderdaad een negatief effect op de personeelskosten, maar de instelling heeft inspanningen gedaan om de artistieke en technische personeelskosten te verminderen. Ook het nieuwe kunstenaarsstatuut verminderde de personeelskosten in 2004. De Vlopera werkt overigens aan een uitstapregeling. De renovatie van de Antwerpse Opera startte in april 2005 en zal gedeeltelijk gesubsidieerd worden door het Fonds Culturele Infrastructuur en gedeeltelijk door de patrimoniumvennootschap van de stad Antwerpen. De Vlopera heeft ten slotte grote inspanningen geleverd om de artistieke budgetten onder controle te houden, met een positieve impact op het resultaat 2004. De instelling vermijdt zoveel mogelijk last-minute bestellingen, ziet nauwer toe op de planning en vermijdt overuren in de technische afdelingen. Onvoorziene zaken zoals ziekten van solisten leiden natuurlijk tot meerkosten.

2.5.5 *Gemeenschapsonderwijs: geen consolidatie*

Het Gemeenschapsonderwijs moet elk jaar vóór 30 september een door zijn raad goedgekeurde jaarrekening over het voorgaande begrotingsjaar indienen bij de Vlaamse Regering⁽¹¹⁶⁾. Die jaarrekening moet aan het Rekenhof worden toegezonden voor toezicht⁽¹¹⁷⁾. De jaarrekening van het Gemeenschapsonderwijs omvat een consolidatie van de jaarrekening van de scholengroepen met die van het centrale niveau, die een globaal beeld geeft van het Gemeenschapsonderwijs⁽¹¹⁸⁾.

Voor de boekjaren 2000 tot en met 2004 heeft de Vlaamse minister van Financiën en Begroting voor het Gemeenschapsonderwijs alleen het jaarrekeninggedeelte centraal niveau aan het Rekenhof overgelegd. Het Rekenhof kon bijgevolg de jaarrekeningen van het Gemeenschapsonderwijs nog niet gecontroleerd verklaren.

Het Rekenhof heeft dit probleem een eerste maal gesignaleerd aan de Vlaamse minister van Financiën en Begroting op 12 maart 2002, naar aanleiding van de controle op de jaarrekening 2000. Daarna heeft het de minister nog herhaaldelijk gewezen op de onvolledige voorlegging van de jaarrekeningen 2001-2004⁽¹¹⁹⁾.

De minister antwoordde op 8 juli 2004, 21 februari 2005 en 12 september 2005 dat de situatie niet zo eenvoudig was. Het centrale niveau sluit op het vlak van begroting, boekhouding en goedkeuring van de jaarrekening nauw aan bij de andere VOI's, maar de scholengroepen leunen voor deze aspecten meer aan bij hogescholen en universiteiten. Ook de officiële voorlegging van de jaarrekening is anders geregeld: VOI's leggen die aan de Vlaamse minister van Financiën en Begroting voor, ho-

---

¹¹⁶ Artikel 46, § 3, van het bijzonder decreet van 14 juli 1998 betreffende het Gemeenschapsonderwijs.

¹¹⁷ Volgens artikel 96 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 blijven de bepalingen van de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut van toepassing op de instellingen die afhangen van de Gemeenschap of het Gewest. De wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut bepaalt in artikel 6, §4, dat de rekeningen door de minister van Financiën aan het Rekenhof worden toegezonden voor toezicht, uiterlijk op 31 mei van het jaar na dat van het beheer. Bovendien stelt artikel 71, §3, van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten: *Tot de inwerkingtreding van de wet bedoeld in artikel 50, § 2, blijven de bepalingen van de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut, wat de wijze van uitoefening van de controle van het Rekenhof betreft, van overeenkomstige toepassing op de instellingen van openbaar nut die afhangen van de Gemeenschappen en Gewesten.*

¹¹⁸ Artikel 10 van het besluit van de Vlaamse Regering betreffende een geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering voor de scholengroepen en het centraal niveau van het Gemeenschapsonderwijs.

¹¹⁹ Brieven van 5 maart 2003, 20 januari 2004, 5 oktober 2004, 22 februari 2005 en 24 januari 2006.

gescholen en universiteiten aan de Vlaamse minister van Onderwijs. Een concrete afspraak over de officiële toezending voor de scholengroepen en het centrale niveau, langs Financiën en Begroting of langs Onderwijs, zou vooralsnog niet bestaan.

2.5.6 Jaarrekening 2004 van de NV Tunnel Liefkenshoek

2.5.6.1 Ontwikkelingen sinds 1995

Bij de dading van 16 mei 1995 heeft het Vlaams Gewest alle aandelen van de NV Tunnel Liefkenshoek (TLH) overgenomen. Zodoende werd het Vlaams Gewest niet louter concessieverlener, maar ook 100% eigenaar van de exploitatievennootschap die de Liefkenshoektunnel uitbaat. De Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) beheerde de voorbije jaren de aandelen van de NV TLH in naam en voor rekening van het Vlaams Gewest.

In 1997 hebben zich een aantal belangrijke feiten voorgedaan, die de toekomst en de financiële structuur van de vennootschap sterk hebben beïnvloed:

- Het sluiten van een lease in lease out-transactie (LILO), waarbij de concessierechten van de tunnel zijn afgestaan aan en worden teruggehuurd van Amerikaanse investeerders, met een netto opbrengst van ongeveer 24,3 miljoen EUR.
- De verlenging bij decreet van de oorspronkelijke concessie tot 2037 voor 369,4 miljoen EUR.
- Boekhoudkundige kapitaalverhoging tot 28,8 miljoen EUR door incorporatie van terugvorderbare voorschotten van het Gewest, een gedeelte van de nieuwe concessieschuld, afgeschreven boekhoudkundige herwaarderingen en gecumuleerde verliezen.

Door de decretale verlenging van de concessie is de NV TLH het Vlaams Gewest vanaf 2009 288 miljoen EUR verschuldigd. De Vlaamse regering heeft op 23 april en 14 mei 2004 beslist onmiddellijk 80 miljoen EUR van de vordering vervroegd te innen. De BAM heeft de vervroegde terugbetaling gedeeltelijke geprefinancierd met een voorschot van 50 miljoen EUR. De NV TLH is al in 2004 gestart met de aflossing van dit voorschot. Het overige gedeelte heeft de NV TLH gefinancierd met een uitbreiding van 30 miljoen EUR op het bestaande commercial paper-programma. De gewestwaarborg daarvoor is verlengd van 2009 tot 2012 bij ministerieel besluit van 12 januari 2005.

De Vlaamse Regering heeft op 23 april 2004 beslist de NV TLH in te brengen in de Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel (BAM)¹²⁰, om

---

¹²⁰ De BAM is in augustus 2003 als een naamloze vennootschap van publiek recht opgericht, krachtens het decreet van 13 december 2002, voor de financiering, de realisatie, het beheer en de exploitatie van verkeersinfrastructuur in de Antwerpse regio om de mobiliteit te bevorderen.

deze maatschappij bijkomende middelen te bezorgen voor de financiering van het Masterplan Antwerpen. Het betrof inbrengen in natura van de 5201 aandelen van NV TLH (49,8 miljoen EUR), de retributierechten (28,5 miljoen EUR) en het resterende gedeelte van de vordering inzake de verlengde concessie (185 miljoen EUR).

Door de overdracht van de aandelen is het Vlaams Gewest niet meer rechtstreeks enige aandeelhouder van de NV TLH. De NV is thans een dochtervennootschap van de BAM. Aangezien het Vlaams Gewest ook hoofdaandeelhouder is van BAM, behoudt het Vlaams Gewest indirect wel de volledige controle op de NV TLH. Wegens de randvoorwaarden van de LILO-transactie, blijft de NV TLH vooralsnog als zelfstandige vennootschap bestaan.

2.5.6.2 *Financiële controle*

De financiële controle door het Rekenhof van de NV TLH vloeit voort uit een resolutie van het Vlaams Parlement van 10 juli 1996. De controle was oorspronkelijk bedoeld om de aanwending van de jaarlijkse terugvorderbare voorschotten van het Vlaams Gewest bij de NV TLH te controleren. Inmiddels betaalt het Vlaams Gewest geen terugvorderbare voorschotten meer aan de NV TLH.

De NV TLH maakt haar jaarrekening op overeenkomstig de boekhoudwet van 17 juli 1975 voor handelsvennootschappen. De jaarrekening 2004 werd goedgekeurd door de raad van bestuur van de vennootschap en door de aandeelhouder, de BAM. Zij wordt niet formeel aan het Rekenhof voorgelegd. Naar aanleiding van de financiële herstructureringen na de overname door het Vlaams Gewest, heeft het Rekenhof tot 1997 een samenvatting van de jaarrekeningen van de NV TLH als thema-artikel in zijn jaarlijkse boeken gepubliceerd. Omdat er nadien geen belangrijke opmerkingen meer waren, heeft het Rekenhof geen samenvattende rekeningen meer gepubliceerd.

De controle op de financiële toestand, de jaarrekening en de regelmatigheid van de erin gerapporteerde verrichtingen is opgedragen aan een commissaris-revisor, met toepassing van de vennootschappenwet. De bedrijfsrevisor heeft een standaard goedkeurende verklaring zonder voorbehoud afgeleverd.

Aangezien de bedrijfsrevisor een volkomen controle heeft uitgevoerd m.b.t. de jaarrekening 2004 en uit een gesprek met het management van de NV TLH en enkele steekproefcontroles op boekhoudkundige verantwoordingstukken blijkt dat de vennootschap een stabiele en goed functionerende interne controlestructuur heeft, heeft het Rekenhof de eigen controle van de jaarrekening beperkt tot de analyse van enkele specifieke aandachtspunten. Het heeft de Vlaamse minister van Financiën en Begroting dan ook op 30 augustus 2005 geschreven dat het de controle op de jaarrekening 2004 heeft beëindigd en dat het daarbij akte heeft genomen van de opmerkingen van de bedrijfsrevisor.

2.5.7 Conclusies

In 2002, 2003, 2004 en 2005 bedroegen de ontvangsten van de VOI's respectievelijk 5.625,5; 5.579,7, 8.875,3 en 7.840 miljoen EUR, waarvan 3.988, 3.954, 4.530 en 4.879 miljoen EUR dotaties. De VOI's gaven in die jaren respectievelijk 5.404, 5.528, 8.944 en 7.772 miljoen EUR uit. De totale budgettaire massa nam in 2004 sterk toe, grotendeels door de overname van de ALESH-schuld door de VHM. Ook de dotaties stegen in 2004 sterk, terwijl het totaal van de saldi in dat jaar omhoog in een globaal tekort.

Het Rekenhof ervoer geen zware problemen in de rekeningaflegging, hoewel het aantal met vertraging voorgelegde rekeningen over 2004 hoger lag dan bij de rekeningen over vorige jaren. Wel problematisch is de rekeningaflegging van het Gemeenschapsonderwijs. De minister slaagt er sinds 2000, ondanks herhaald aandringen van het Rekenhof, niet in voor deze VOI geconsolideerde rekeningen voor te leggen.

Bij de resultaten van de rekeningencontrole vallen vooral de precaire financiële situatie van de Vlopera op, alsook de gebrekkige debiteurenadministratie bij, onder meer, het Hermesfonds en Toerisme Vlaanderen. Ook de eindejaarsvastleggingen van de VHM vielen op. Deze VOI heeft overigens dringend een oplossing nodig voor de openstaande vordering van 227 miljoen EUR die zij tegenover het Vlaams Gewest heeft. Zo niet, dreigen thesaurieproblemen.

2.6 Controle van de algemene rekeningen 2002-2003

2.6.1 Inleiding

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft de algemene rekening 2002 en het voorontwerp van decreet houdende de eindregeling van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het jaar 2002 op 11 april 2005 aan het Rekenhof voorgelegd¹²¹). De rekening werd dus met bijna twee jaar vertraging ingediend. Een aantal omstandigheden kunnen die vertraging verklaren:

- Zo duurde het lang voor het Rekenhof zijn controle op de algemene rekening 2001 kon afsluiten. Aangezien de minister deze rekening al had ingediend op 1 oktober 2002, nog voor alle onderliggende subrekeningen waren ingediend en de noodzakelijke controles en correcties waren doorgevoerd, diende het Rekenhof tot tweemaal toe correcties te vragen. Uiteindelijk kon het de controle pas op 19 oktober 2004 afsluiten en moest het een voorbehoud formuleren voor de DAB-totaalcijfers in het voorontwerp van eindregelingsdecreet 2001 en de totalen van de thesaurierekening bij gebrek aan de rekening van de DAB Minafonds 2001. Het formuleerde ook een voorbehoud bij de vastleggingsmachtigingen, waarvoor cijfers van het Minafonds en het Gemeenschapsonderwijs ontbraken.
- Ook de algemene rekening 2002 en het voorontwerp van eindregelingsdecreet 2002 vergden nog aanpassingen aan de algemene rekening 2001 en het voorontwerp van eindregelingsdecreet 2001 in functie van de aflegging van de rekening van de DAB Minafonds.
- De administratie heeft voor de rekening 2002 de tijd genomen om een meer correcte en volledige rekening op te sturen, in plaats van een voortijdige en onvolledige rekening met meer achteraf recht te zetten fouten. Zij heeft dus rekening gehouden met de aanbeveling van het Rekenhof de rekening pas in te dienen na verzending van alle gecontroleerde rekeningen van de rekenplichtigen. In het voorjaar van 2005 vond overigens informeel overleg plaats over aspecten van de rekening 2002 om moeilijkheden naar aanleiding van de formele indiening te vermijden. De rekening 2002 vertoonde dan ook minder fouten dan de rekening 2001.
- Het nieuwe boekhoudsysteem heeft door zijn complexiteit tegenover het vroegere financiële systeem, de aflegging en controle op de rekeningen sterk bemoeilijkt.

Laatstgenoemde factor en de nood aan aanvullende documentatie, die niet altijd onmiddellijk kon worden geleverd, heeft ook de doorlooptijd van het Rekenhofonderzoek verlengd.

---

¹²¹ Ter uitvoering van artikel 80, laatste lid, van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit.

De Vlaamse minister van Begroting en Financiën stelde in zijn beleidsbrief 2005-2006⁽¹²²⁾ dat de algemene rekening zijn actuele waarde verliest naarmate de achterstand in de rekeningaflegging toeneemt. Hij kondigde daarom een inhaalbeweging aan, waarbij hij de algemene rekeningen 2003 en 2004 respectievelijk eind 2005 en in de zomer van 2006 aan het Rekenhof wilde voorleggen.

Uiteindelijk werd de rekening 2003 voorgelegd op 12 januari 2006, dus iets later dan de vooropgestelde datum. De rekening 2004 werd op 22 augustus 2006 op het Rekenhof ontvangen. Zodoende slonk de vertraging in de aflegging van de algemene rekening tot veertien maand. Uit besprekingen met het IVA Centrale Accounting is bovendien het voorkomen gebleken de algemene rekening 2005 al in december 2006 in te dienen en, uiteindelijk, de rekening 2006 op de wettelijke voorziene datum. De inhaalbeweging lijkt zich dus door te zetten.

De algemene rekening omvat de rekening van de uitvoering van de begroting, de rekening van de thesaurie, de rekening van de vermogenswijzigingen en de synthetische rekening. De onderstaande paragrafen rapporteren over de controle van het Rekenhof op de algemene rekeningen 2002 en 2003 van de Vlaamse Gemeenschap⁽¹²³⁾. Voor 2002 hield het Rekenhof rekening met het antwoord van de minister op het verslag waarmee het de algemene rekening 2002 en het ontwerp van rekendecreet 2002 aanpaste. Voor 2003 maken een aantal verschillen tussen de algemene rekening en de onderliggende staten (o.a. bij de DAB's) en enkele formele opmerkingen dat de voorgelegde rekening en het ontwerp van rekendecreet 2003 een lichte herziening vergen.

2.6.2 Uitvoeringsrekening van de begroting

2.6.2.1 Ontvangsten

Behoudens kleine afrondingsverschillen, stemmen de overgedragen vastgestelde rechten, de vastgestelde rechten, de ontvangsten, de annuleringen van vastgestelde rechten en de overdracht van de vastgestelde rechten naar het volgende jaar in de rekening van de ontvangsten 2002 en 2003 overeen met respectievelijk de eindsaldi van 2001 en 2002 (voor de overdracht van de vastgestelde rechten) en de door het Rekenhof afgesloten rekeningen van de rekenplichtigen. De opgenomen ramingen zijn conform de initiële en aangepaste middelenbegroting 2002 en 2003.

De uitvoeringsrekening van de begroting kan, wat betreft de ontvangsten, worden afgesloten en opgenomen in het decreet houdende eind-

---

¹²² Stuk 542 (2005-2006) - Nr. 1, p. 47.

¹²³ Ter uitvoering van artikel 92 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit.

regeling van de begroting 2002 en 2003 volgens de onderstaande bedragen.

(in EUR)

Cijfers voor 2002					
Totalen middelenbegroting	Algemene ontvangsten	Toegewezen ontvangsten	Totale ontvangsten	Opbrengst van leningen	Algemeen totaal
raming	16.648.558.000,00	69.874.000,00	16.718.432.000,00	549.986.000,00	17.268.418.000,00
overdracht van 2001	132.842.988,26	114.562.021,74	247.405.010,00	0,00	247.405.010,00
vastgestelde rechten 2002	16.324.033.120,41	129.333.987,22	16.453.367.107,63	0,00	16.453.367.107,63
totaal vastgestelde rechten	16.456.876.108,67	243.896.008,96	16.700.772.117,63	0,00	16.700.772.117,63
ontvangsten 2002	16.282.779.869,71	69.962.493,91	16.352.742.363,62	0,00	16.352.742.363,62
verschil vastgestelde rechten - ontvangsten	174.096.238,96	173.933.515,05	348.029.754,01	0,00	348.029.754,01
annuleringen vastgestelde rechten	42.379.604,21	21.280.316,12	63.659.920,33	0,00	63.659.920,33
naar 2003 over te dragen vastgestelde rechten	131.716.634,75	152.653.198,93	284.369.833,68	0,00	284.369.833,68
verschil raming versus ontvangsten	365.778.130,29	-88.493,91	365.689.636,38	549.986.000,00	915.675.636,38
Cijfers voor 2003					
Totalen middelenbegroting	Algemene ontvangsten	Toegewezen ontvangsten	Totale ontvangsten	Opbrengst van leningen	Algemeen totaal
raming	17.256.613.000,00	146.342.000,00	17.402.955.000,00	256.518.000,00	17.659.473.000,00
overdracht van 2002	131.716.634,36	152.653.200,31	284.369.834,67	0,00	284.369.834,67
vastgestelde rechten 2003	17.228.617.331,62	109.706.641,24	17.338.323.972,86	0,00	17.338.323.972,86
totaal vastgestelde rechten	17.360.333.965,98	262.359.841,55	17.622.693.807,53	0,00	17.622.693.807,53
ontvangsten 2003	17.253.589.640,38	89.279.046,58	17.342.868.686,96	0,00	17.342.868.686,96
verschil vastgestelde rechten - ontvangsten	106.744.325,60	173.080.794,97	279.825.120,57	0,00	279.825.120,57
annuleringen vastgestelde rechten	20.071.774,13	11.809.341,63	31.881.115,76	0,00	31.881.115,76
naar 2004 over te dragen vastgestelde rechten	86.672.551,47	161.271.453,34	247.944.004,81	0,00	247.944.004,81
verschil raming versus ontvangsten	3.023.359,62	57.062.953,42	60.086.313,04	256.518.000,00	316.604.313,04

2.6.2.2 Vastleggingen

De vastleggingsgegevens in de uitvoeringsrekeningen van de begroting 2002 en 2003 van de Vlaamse Gemeenschap stemmen overeen met de geschriften van het Rekenhof¹²⁴) en de voorheen geverifieerde contro-

¹²⁴ Een groot aantal verschillen tussen gegevens van het Rekenhof en de vastleggingsrekening door correcties in het grootboek, kon uiteindelijk worden verklaard. De correcties betroffen meestal vastleggingswijzigingen die

lestaten. De uitvoeringsrekening kan, wat betreft de vastleggingen, worden afgesloten en opgenomen in het decreet houdende eindregeling van de begroting 2002 en 2003 volgens de onderstaande bedragen.

	<i>(in EUR)</i>		
	<i>Gesplitste vastlegingskredieten</i>	<i>Variabele kredieten</i>	<i>Totalen</i>
Cijfers voor 2002			
Kredieten 2002	1.403.351.727,40	69.962.493,89	1.473.314.221,29
Van 2001 overgedragen kredieten	30.602.002,45	65.588.683,87	96.190.686,32
Beschikbare kredieten	1.433.953.729,85	135.551.177,76	1.569.504.907,61
Aangerekende vastleggingen	1.372.470.724,30	91.978.638,51	1.464.449.362,81
Kredietoverschrijdingen	160.567,86	0,00	160.567,86
Beschikbaar op het einde van het jaar	61.643.573,41	59.825.993,77	121.469.567,18
Te annuleren kredieten	5.096.343,10	0,00	5.096.343,10
Naar 2003 overgedragen kredieten	56.547.230,31	59.825.993,77	116.373.224,08
Cijfers voor 2003			
Kredieten 2003	2.909.018.202,37	89.279.046,57	2.998.297.248,94
van 2002 overgedragen kredieten	56.547.230,31	(¹²⁵)59.640.651,65	116.187.881,96
Beschikbare kredieten	2.965.565.432,68	148.919.698,22	3.114.485.130,90
Aangerekende vastleggingen	2.907.563.207,74	36.157.789,41	2.943.720.997,15
Kredietoverschrijdingen	47.075,82	0,00	47.075,82
Beschikbaar op het einde van het jaar	58.049.300,76	114.056.617,98	172.105.918,74
Te annuleren kredieten	1.234.644,41	0,00	1.234.644,41
Naar 2004 overgedragen kredieten	56.814.656,35	114.056.617,98	170.871.274,33

Het MVG overschreed de vastleggingen op programmaniveau in 2002 en 2003 met respectievelijk 160.567,86 EUR en 47.075,82 EUR. Dergelijke overschrijdingen waren onvermijdelijk, aangezien het boekhoudsysteem van het MVG op dit vlak over onvoldoende veiligheidsbeschikkingen beschikte. De onderstaande tabel overziet de vastleggingen die de begrotingskredieten overschreden of waarvoor geen krediet werd goedgekeurd (aanvullende kredieten).

niet aan het Rekenhof of de controleur van de vastleggingen werden voorgelegd.

¹²⁵ In het kader van de rechtzetting van foutief uitgevoerde verrichtingen en correcties in 2001 en 2002 bij het Fonds inschrijvingsrecht, werd de overdracht uitzonderlijk met 305.657,84 EUR verhoogd.

	<i>(in EUR)</i>		
	<i>Kredieten</i>	<i>Vastleggingen</i>	<i>Vershil</i>
Cijfers voor 2002			
<i>Gesplitste vastleggingskredieten</i>			
PROG 62.20 (Monumenten en landschappen)	49.207.863,51	49.364.740,24	156.876,73
PROG 69.90 (Algemene uitgaven)	384.851,55	388.542,68	3.691,13
Totaal goed te keuren aanvullende kredieten			160.567,86
Cijfers voor 2003			
<i>Gesplitste vastleggingskredieten</i>			
PROG 12.10 (Algemeen Buitenlands Beleid)	8.602.531,37	8.622.058,55	19.527,18
PROG 12.20 (Ontwikkelingssamenwerking)	11.188.750,77	11.215.171,65	26.420,88
PROG 61.20 (Natuur)	7.031.492,80	7.032.482,80	990,00
PROG 61.50 (Waterbeheer)	20.921.187,78	20.921.325,54	137,76
Totaal goed te keuren aanvullende kredieten			47.075,82

2.6.2.3 Uitgaven

De uitgaven in de uitvoeringsrekeningen van de begroting 2002 en 2003 van de Vlaamse Gemeenschap stemmen overeen met de geschriften van het Rekenhof en met de voorheen geverifieerde controlestaten. De uitvoeringsrekening kan, wat betreft de ordonnancerings, worden afgesloten en opgenomen in het decreet houdende eindregeling van de begroting 2002 en 2003 volgens de onderstaande bedragen.

	<i>(in EUR)</i>					
	Niet-gesplitste kredieten	Gesplitste ordonnancerings-kredieten	Variabele kredieten	Totaal titel I	Aflossing schuld (titel III)	Totaal titel I en III
Cijfers voor 2002						
Kredieten 2002	15.430.079.272,60	1.327.826.727,40	69.962.493,89	16.827.868.493,89	450.000.000,00	17.277.868.493,89
Van 2001 overgedragen kredieten	855.547.754,12	55.827.747,38	114.119.484,20	1.025.494.985,70	0	1.025.494.985,70
Beschikbare kredieten	16.285.627.026,72	1.383.654.474,78	184.081.978,09	17.853.363.479,59	450.000.000,00	18.303.363.479,59
Ordonnancerings	14.799.565.530,61	1.248.642.593,43	81.005.481,22	16.129.213.605,26	447.168.054,52	16.576.381.659,78
Kredietoverschrijdingen	495.796,00	0	0	495.796,00	0	495.796,00
Beschikbaar op het einde van het jaar	1.486.557.292,11	135.011.881,35	103.076.496,87	1.724.645.670,33	2.831.945,48	1.727.477.615,81
Te annuleren kredieten	58.969.994,72	98.581.774,30	0	157.551.769,02	2.831.945,48	160.383.714,50
Naar 2003 overgedragen kredieten	1.427.587.297,39	36.430.107,05	103.076.496,87	1.567.093.901,31	0	1.567.093.901,31

	Niet-gesplitste kredieten	Gesplitste ordonnanceringskredieten	Variabele kredieten	Totaal titel I	Aflossing schuld (titel III)	Totaal titel I en III
Cijfers voor 2003						
Kredieten 2003	14.454.718.797,63	2.859.059.202,37	89.279.046,57	17.403.057.046,57	286.031.000,00	17.689.088.046,57
Van 2002 overgedragen kredieten	1.427.586.884,02	36.430.107,05	102.891.154,76	1.566.908.145,83	0	1.566.908.145,83
Beschikbare kredieten	15.882.305.681,65	2.895.489.309,42	192.170.201,33	18.969.965.192,40	286.031.000,00	19.255.996.192,40
Ordonnanceringen	14.382.639.857,17	2.756.361.230,98	43.556.070,66	17.182.557.158,81	286.030.990,11	17.468.588.148,92
Kredietoverschrijdingen	22.559,52	0	0	22.559,52	0	22.559,52
Beschikbaar op het einde van het jaar	1.499.688.384,00	139.128.078,44	148.614.130,67	1.787.430.593,11	9,89	1.787.430.603,00
Te annuleren kredieten	44.522.769,59	92.460.691,51	0	136.983.461,10	9,89	136.983.470,99
Naar 2004 overgedragen kredieten	1.455.165.614,41	46.667.386,93	148.614.130,67	1.650.447.132,01	0	1.650.447.132,01

In 2002 werd 495.796,00 EUR aanvullende kredieten gevraagd voor programma 11.10 (Brusselse Aangelegenheden). Op dit programma was nochtans geen sprake van een overschrijding, aangezien het beschikbare krediet (28.077.405,26 EUR) ruim de ordonnanceringen (24.310.079,26 EUR) overtrof. Het aanvullend krediet was echter noodzakelijk voor de rechtzetting van een fout in het rekendecreet 2001, dat een kredietsaldo dat decretaal naar 2002 mocht worden overgedragen (en in de boekhouding ook werkelijk werd overgedragen), ten onrechte annuleerde.

In 2003 werden aanvullende kredieten op programmaniveau gevraagd voor een globaal bedrag van 22.559,52 EUR, onderverdeeld in de volgende programma's:

- PR 02.40 (Algemene werkingskosten kabinet Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw) voor een bedrag van 832,82 EUR;
- PR 26.10 (Gebouwen) voor een bedrag van 1,40 EUR;
- PR 99.10 (Interdepartementale bestaansmiddelen) voor een bedrag van 21.725,30 EUR.

Deze aanvullende kredieten dienden niet om een tekort aan ordonnanceringskredieten aan te vullen, maar waren het gevolg van problemen bij de vastleggingen die soms aanvullende kredieten aan de vastleggingszijde¹²⁶ noodzaakten.

¹²⁶ Aangezien de kredieten aan de vastleggings- en de ordonnanceringskant bij niet-gesplitste kredieten gelijk moeten zijn, moet een aanpassing van de vastleggingskredieten tot een gelijkwaardige aanpassing van de ordonnanceringskredieten leiden.

2.6.2.4 Diensten met afzonderlijk beheer

Door problemen met de invoering van de economische boekhouding, liep de voorlegging van een aantal DAB-rekeningen vertraging op. Uiteindelijk werden alle rekeningen over 2002 en 2003 aan het Rekenhof voorgelegd en gecontroleerd verklaard. Het Rekenhof heeft de gegevens van de DAB's in de tabellen E tot G in de ontwerpen van rekendecreet 2002 en 2003 vergeleken met de individuele uitvoeringsrekeningen. Het heeft ook de onderliggende uitvoeringsrekeningen bij de algemene rekeningen 2002 en 2003 getoetst aan de individuele uitvoeringsrekeningen van deze DAB's, zoals afgesloten door het Rekenhof, en aan de officiële begrotingsdocumenten. Het heeft daarbij een aantal inconsistenties vastgesteld die gedeeltelijk het gevolg zijn van de invoering van het nieuwe boekhoudsysteem bij het MVG in het najaar van 2001 en de ermee gepaarde invoering van gesplitste kredieten bij de DAB's.

Ingevolge de opmerkingen van het Rekenhof heeft de administratie bepaalde uitvoeringscijfers voor de volgende DAB's geverifieerd en, in het merendeel van de gevallen, aangepast: Catering, Schoonmaak, Minafonds, De Kempen, Gaasbeek, Vlaams Centrum voor Openbaar Bibliotheekwerk, Centrum voor Informatie Communicatie en Vorming in de Welzijnssector, Luchthaven Antwerpen, Luchthaven Oostende, Instituut voor het Archeologisch Patrimonium, Linkerscheldeover, Grondfonds, Hogere Zeevaartschool Antwerpen, Loodswezen en Fonds Financiering Urgentieplan Sociale Huisvesting. De tabellen E, F en G bij het rekendecreet 2002 geven daardoor nu een correct overzicht van de uitvoeringscijfers.

Voor 2003 dient de administratie nog bepaalde uitvoeringscijfers voor de volgende DAB's te verifiëren en eventueel aan te passen: Catering, Schoonmaak, Mina-Fonds, Centrum voor Informatie, Communicatie en Vorming in de Welzijnssector, Luchthaven Oostende, Linkerscheldeover, Loodswezen, Fonds Financiering Urgentieplan Sociale Huisvesting en Alden Biesen. In afwachting van deze aanpassingen of verificaties kan het Rekenhof vooralsnog geen uitspraak doen over de bedragen die het corpus van het voorontwerp van rekendecreet 2003 vermeldt.

De begrotings- en uitvoeringscijfers per DAB en de opmerkingen die het Rekenhof bij zijn controle van deze rekeningen heeft geformuleerd, maar die geen correcties aan het voorontwerp van rekendecreet vergden, zijn vermeld in het hoofdstuk 2.4.

2.6.2.5 Lenings- en vastleggingsmachtigingen

Zowel in 2002 als in 2003 verschillen voor een aantal vastleggingsmachtigingen de aanwendingscijfers in de bijlage bij de aan het Rekenhof voorgelegde voorontwerpen van rekendecreet van de cijfers die de betrokken instellingen opgaven. Het betreft voor 2002 de vastleggingsmachtigingen Gemeenschapsonderwijs - grote infrastructuurwerken, Toerisme Vlaanderen - investeringen, Vlaams Woningfonds en Vlaams

Infrastructuurfonds. Voor 2003 gaat het om de vastleggingsmachtigingen Gemeenschapsonderwijs, Kind en Gezin, BLOSO, Vlaams Woningfonds, Minafonds, Luchthaven Oostende, Fonds Flankerend Economisch Beleid en Herplaatsingsfonds. Het Rekenhof heeft aanbevolen deze verschillen te onderzoeken en eventueel de tabel H in de bijlage bij de voorontwerpen van rekendecreet 2002 en 2003 aan te passen. De onderstaande tabel bevat de inmiddels al voor 2002 aangepaste cijfers. De daarop volgende tabel voor 2003 geeft de bedragen weer van de machtigingen en hun aanwending volgens het initiële voorontwerp van decreet. De laatste tabel licht de verschillen toe die nog tot correcties kunnen leiden.

Van de leningsmachtiging 2003 voor de NV Zeekanaal en Watergebonden Grondbeheer Vlaanderen kon het Rekenhof slechts een aanwending van 1.182.552,07 EUR vaststellen. De consolidatie van alle goederen, rechten en verplichtingen van de NV Site Kanaal waarop de leningsmachtiging betrekking had, in de jaarrekeningen van de NV Zeekanaal en Watergebonden Grondbeheer Vlaanderen, was bij het onderzoek van de algemene rekening 2003 echter nog niet uitgevoerd, zodat niet alle gegevens beschikbaar waren.

Vastleggingsmachtigingen 2002	Toewijzing	Aanwending	Beschikbaar	Overschrijding	Over te dragen	Te annuleren
Gemeenschapsonderwijs						
a) kleine infrastructuurwerken	10.558.000,00	10.558.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
b) grote infrastructuurwerken	19.175.000,00	19.174.998,97	1,03	0,00	0,00	1,03
IVAH (1)	7.728.000,00	7.105.000,00	623.000,00	0,00	623.000,00	0,00
DIGO						
a) gesubs. officieel onderw. excl. hoger onderw.	19.815.000,00	19.815.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
b) gesubs. vrij onderwijs excl. hoger onderwijs	83.206.000,00	83.206.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
c) gesubsidieerd officieel hoger onderwijs	1.343.000,00	1.343.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
d) gesubsidieerd vrij hoger onderwijs	12.493.000,00	12.493.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kind en Gezin	5.652.000,00	5.236.574,10	415.425,90	0,00	0,00	415.425,90
VFSIPH	16.900.000,00	16.823.910,11	76.089,89	0,00	0,00	76.089,89
BLOSO	4.138.000,00	4.138.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toerisme - Vlaanderen - Investerings	12.190.000,00	12.189.999,98	0,02	0,00	0,00	0,02
Toerisme - Vlaanderen - Cofinanciering Europese						
Steunprogramma's	3.774.000,00	3.774.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
VIPA - Ziekenhuizen (2)	80.544.500,00	80.543.960,40	539,60	0,00	0,00	539,60
VIPA - Centra Geestelijke Gezondheidszorg (2)	838.500,00	838.222,42	277,58	0,00	0,00	277,58
VIPA - Bejaardenvoorzieningen (2)	44.960.500,00	44.960.500,00	0,00	0,00	0,00	0,00
VIPA - Gemeenschapsinstellingen FBJ (2)	5.758.500,00	5.758.000,00	500,00	0,00	0,00	500,00
VIPA - CICOV te Overijse (2)	26.000,00	25.990,07	9,93	0,00	0,00	9,93
VIPA - Gezondheidscentra -Centra Med. School-						
toezicht-Consultatiebur. Respir. Aandoen. (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
VIPA - Wijkgezondheidscentra (2)	907.000,00	905.272,07	1.727,93	0,00	0,00	1.727,93
VIPA - Centra Algemeen Welzijnswerk (2)	5.233.000,00	5.233.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
VIPA - Instellingen Bijzondere Jeugdbijstand (2)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
VIPA - Werkingskosten (2)	114.000,00	112.488,48	1.511,52	0,00	0,00	1.511,52
FBJ (2b)	3.217.714,19	3.217.714,19	0,00	0,00	0,00	0,00
Fonds Film in Vlaanderen	4.000.000,00	3.999.400,18	599,82	0,00	0,00	599,82
Fonds Culturele Infrastructuur	15.630.000,00	15.626.999,40	3.000,60	0,00	0,00	3.000,60
Vlaams Brusselfonds (2c)	4.958.000,00	0,00	4.958.000,00	0,00	4.958.000,00	0,00
Vlaams Woningfonds (2d)	136.341.000,00	137.825.196,18	0,00	1.484.196,18	0,00	0,00
Trekkingsrechten Investeringsfonds						
a) Vlaamse Gemeenschap (3)	217.520.090,67	83.483.842,81	134.036.247,86	0,00	0,00	134.036.247,86
b) Brussel Hoofdstad (4)	4.760.704,24	705.540,11	4.055.164,13	0,00	0,00	4.055.164,13
IWT - projecten op initiatief van bedrijven (5)	82.484.000,00	82.477.082,61	6.917,39	0,00	0,00	6.917,39
IWT - projecten op initiatief Vlaamse Regering (5)	37.744.000,00	37.743.139,09	860,91	0,00	0,00	860,91
Minafonds	607.675.000,00	600.378.515,81	7.296.484,19	0,00	0,00	7.296.484,19
Luchthaven Antwerpen	5.686.000,00	5.377.525,68	308.474,32	0,00	0,00	308.474,32
Luchthaven Oostende	11.510.000,00	8.995.438,41	2.514.561,59	0,00	0,00	2.514.561,59
VIF	658.239.000,00	648.270.248,36	9.968.751,64	0,00	0,00	9.968.751,64
VLABINVEST (6) (7)	10.225.041,37	255.125,57	9.969.915,80	0,00	9.969.915,80	0,00
Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) (8)	77.139.433,60	62.973.467,76	14.165.965,84	0,00	0,00	14.165.965,84
Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visse-						
rij- en Aquicultuursector	2.970.000,00	645.140,23	2.324.859,77	0,00	0,00	2.324.859,77
ESF Agentschap	1.735.000,00	1.196.142,80	538.857,20	0,00	0,00	538.857,20
ESF Agentschap	11.235.000,00	11.235.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Fonds Flankerend Econ. Beleid (9) (10)	366.291.358,39	364.825.260,82	1.466.097,57	0,00	1.466.097,57	0,00
Herplaatsingsfonds	7.456.000,00	6.786.534,00	669.466,00	0,00	0,00	669.466,00
Limburgfonds	7.437.000,00	7.437.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal	2.609.608.342,46	2.417.689.230,61	193.403.308,03	1.484.196,18	17.017.013,37	176.386.294,66
Leningsmachtigingen	Toewijzing	Aanwending	Beschikbaar	Overschrijding	Over te dragen	Te annuleren
Vlaams Woningfonds	136.341.000,00	136.341.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ALGEMEEN TOTAAL	2.745.949.342,46	2.554.030.230,61	193.403.308,03	1.484.196,18	17.017.013,37	176.386.294,66

(1) overdracht van 2002 naar 2003 op basis van art. 19 van het initieel begrotingsdecreet 2002

(2) inclusief overschrijvingen tussen de artikelen VIPA

(2b) de vastleggingsmachtiging van het FBJ werd afgeschaft bij het tweede aanpassingsblad 2002

(2c) overdracht 2002-2003 op basis van artikel 5 van het derde aanpassingsblad 2002

(2d) bedrag exclusief aanwending van de onbeschikbare reserves op het Fonds B2 ad 29.997.939,67 EUR

(3) inclusief overdracht 2001-2002 t.b.v. 87.674.148,67

(4) inclusief overdracht 2001-2002 t.b.v. 3.081.646,24

(5) inclusief overschrijvingen op basis van artikel 26 van het begrotingsdecreet 2002

(6) overdracht 2001-2002 t.b.v. 10.225.041,37 op basis van artikel 116 van het begrotingsdecreet 2002

(7) overdracht 2002-2003 op basis van artikel 125 van het begrotingsdecreet 2003

(8) inclusief overdracht 2001-2002 t.b.v. 21.769.433,60 op basis van artikel 119 van het begrotingsdecreet 2002

(9) inclusief overdracht 2001-2002 t.b.v. 139.315.358,39 op basis van artikel 122 van het begrotingsdecreet 2002

(10) overdracht 2002-2003 op basis van artikel 26 van het derde aanpassingsblad 2002

Vastleggingsmachtigingen 2003	Toewijzing	Aanwending	Beschikbaar	Overschrijding	Over te dragen	Te annuleren
Gemeenschapsonderwijs						
a) kleine infrastructuurwerken	10.716.000,00	10.720.804,06	0,00	4.804,06	0,00	0,00
b) grote infrastructuurwerken	19.585.000,00	19.585.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
IVAH (1)	8.467.000,00	8.467.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
DIGO						
a) gesubs. officieel onderw. excl. hoger onderw.	20.112.000,00	20.112.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
b) gesubs. vrij onderwijs excl. hoger onderwijs	84.454.000,00	84.454.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
c) gesubsidieerd officieel hoger onderwijs	1.363.000,00	1.363.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
d) gesubsidieerd vrij hoger onderwijs	12.680.000,00	12.680.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kind en Gezin	5.737.000,00	5.595.271,39	141.728,61	0,00	0,00	141.728,61
VFSIPH (2)	37.154.000,00	22.400.227,18	14.753.772,82	0,00	14.753.772,82	0,00
BLOSO	4.200.000,00	4.200.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toerisme - Vlaanderen - Investerings	13.730.000,00	13.496.480,31	233.519,69	0,00	0,00	233.519,69
Toerisme - Vlaanderen - Cofinanciering Europe-						
se Steunprogramma's	3.831.000,00	3.753.824,00	77.176,00	0,00	0,00	77.176,00
VIPA - Ziekenhuizen	76.437.000,00	76.437.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
VIPA - Centra Geestelijke Gezondheidszorg	683.000,00	204.610,51	478.389,49	0,00	0,00	478.389,49
VIPA - Bejaardenvoorzieningen	49.961.000,00	49.719.201,02	241.798,98	0,00	0,00	241.798,98
VIPA - Gemeenschapsinstellingen FBJ	4.908.000,00	4.908.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
VIPA - CICOV te Overijse	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
VIPA - Gezondheidscentra -Centra Med.School-						
toezicht- Consultatiebur. Respir. Aandoen	25.000,00	2.023,72	22.976,28	0,00	0,00	22.976,28
VIPA - Wijkgezondheidscentra	1.257.000,00	1.240.373,31	16.626,69	0,00	0,00	16.626,69
VIPA - Centra Algemeen Welzijnswerk	1.022.000,00	1.022.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
VIPA - Instellingen Bijzondere Jeugdbijstand	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
VIPA - Werkingskosten	87.000,00	85.876,53	1.123,47	0,00	0,00	1.123,47
Fonds Culturele Infrastructuur	11.783.000,00	11.782.341,68	658,32	0,00	0,00	658,32
Vlaams Brusselfonds (3)	9.990.000,00	8.555.489,36	1.434.510,64	0,00	0,00	1.434.510,64
Vlaams Woningfonds	136.341.000,00	136.341.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
IWT - projecten op initiatief van bedrijven (4)	101.503.000,00	101.501.101,67	1.898,33	0,00	0,00	1.898,33
IWT - projecten op initiatief Vlaamse Regering (4)	11.048.000,00	10.840.770,67	207.229,33	0,00	0,00	207.229,33
IWT - innovatieve media projecten (4)	5.445.000,00	5.445.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Minafonds	616.076.000,00	608.228.293,69	7.847.706,31	0,00	0,00	7.847.706,31
Luchthaven Antwerpen	5.775.000,00	5.473.533,27	301.466,73	0,00	0,00	301.466,73
Luchthaven Oostende	10.769.000,00	9.378.228,18	1.390.771,82	0,00	0,00	1.390.771,82
VIF	655.194.000,00	624.841.248,68	30.352.751,32	0,00	0,00	30.352.751,32
VLABINVEST (5) (6)	9.969.915,80	972.655,72	8.997.260,08	0,00	8.997.260,08	0,00
Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF)	52.000.000,00	51.995.428,75	4.571,25	0,00	0,00	4.571,25
Het Financieringsinstrument voor de Vlaamse						
visserij- en aquicultuursector	2.128.000,00	583.335,67	1.544.664,33	0,00	0,00	1.544.664,33
ESF Agentschap	1.735.000,00	1.200.000,00	535.000,00	0,00	0,00	535.000,00
ESF Agentschap	11.235.000,00	10.801.534,08	433.465,92	0,00	0,00	433.465,92
Fonds Flankerend Econ. Beleid (7)	239.407.097,57	226.901.566,47	12.505.531,10	0,00	0,00	12.505.531,10
Herplaatsingsfonds	3.329.000,00	2.376.232,00	952.768,00	0,00	0,00	952.768,00
Garantiefonds voor huisvesting (8)	25.000.000,00	0,00	25.000.000,00	0,00	25.000.000,00	0,00
Totaal	2.265.137.013,37	2.157.664.451,92	107.477.365,51	4.804,06	48.751.032,90	58.726.332,61
Leningsmachtigingen	Toewijzing	Aanwending	Beschikbaar	Overschrijding	Over te dragen	Te annuleren
Vlaams Woningfonds	136.341.000,00	136.341.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
UZ Gent (9)	65.000.000,00	0,00	65.000.000,00	0,00	65.000.000,00	0,00
NV Zeekanaal en Watergebonden grondbeheer						
Vlaanderen	1.559.047,90	1.559.047,90	0,00	0,00	0,00	0,00
BLOSO	3.250.000,00	0,00	3.250.000,00	0,00	0,00	3.250.000,00
Totaal	206.150.047,90	137.900.047,90	68.250.000,00	0,00	65.000.000,00	3.250.000,00
ALGEMEEN TOTAAL	2.471.287.061,27	2.295.564.499,82	175.727.365,51	4.804,06	113.751.032,90	61.976.332,61

(1) inclusief overdracht t.b.v. 623.000,00 EUR op basis van art. 19 van het initieel begrotingsdecreet 2002

(2) overdracht 2003-2004 op basis van artikel 22 van het begrotingsdecreet 2004

(3) inclusief overdracht t.b.v. 4.958.000,00 EUR op basis van art. 5 van het derde aanpassingsblad 2002

(4) inclusief overschrijvingen op basis van artikel 26 van het begrotingsdecreet 2003

(5) overdracht 2002-2003 op basis van artikel 125 van het begrotingsdecreet 2003

(6) overdracht 2003-2004 op basis van artikel 127 van het begrotingsdecreet 2004

(7) inclusief overdracht t.b.v. 1.466.097,57 EUR op basis van artikel 26 van het derde aanpassingsblad 2002 / inclusief 2.000.000,00 EUR via herverdeling

(8) overdracht 2003-2004 op basis van artikel 138 van het begrotingsdecreet 2004

(9) overdracht 2003-2004 op basis van artikel 17 van het begrotingsdecreet 2004

Vastleggingsmachtiging 2003	Tabel H	Instelling	Verschil
GO – kleine infrastructuurwerken	10.720.804,06	10.716.000,00	-4.804,06
GO – grote infrastructuurwerken	19.585.000,00	19.584.950,00	-50,00
Kind en Gezin	5.595.271,39	5.595.275,39	4,00
BLOSO	4.200.000,00	4.199.226,67	-773,33
Vlaams Woningfonds	136.341.000,00	136.328.024,46	-12.975,54
Mina-fonds	608.228.293,69	607.788.173,13	-440.120,56
Luchthaven Oostende	9.378.228,18	9.386.191,94	7.963,76
Fonds Flankerend Econ. Beleid	226.901.566,47	226.901.583,36	16,89
Herplaatsingsfonds	2.376.232,00	2.408.383,00	32.151,00

2.6.2.6 Instellingen van openbaar nut van categorie A

Het Rekenhof had bij de bedragen in het ontwerp van rekendecreet 2002 over de eindregelingen van de begrotingen van de instellingen van openbaar nut van categorie A geen opmerkingen, behalve bij die van het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA), de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) en het Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij- en Aquicultuursector (FIVA). Voor die instellingen had het Rekenhof een aangepaste formulering voorgesteld, die uiteindelijk door de administratie werd aanvaard en ingebracht in het voorontwerp van rekendecreet 2002.

Voor 2003 had het Rekenhof alleen een opmerking over het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA) betreft. Ook voor deze instelling heeft het Rekenhof een aangepaste formulering voorgesteld.

De begrotings- en uitvoeringscijfers van de *instellingen van openbaar nut van categorie A*, alsook de opmerkingen die het Rekenhof naar aanleiding van de controle van deze rekeningen heeft geformuleerd, maar die geen correcties aan het voorontwerp van rekendecreet vergden, zijn mee opgenomen in hoofdstuk 2.5.

2.6.3 Rekening van de thesaurie

2.6.3.1 Cijfers 2001 van het Minafonds

Voornamelijk door het ontbreken van de rekening van het Minafonds, kon het Rekenhof in het rekeningenboek 2001 nog geen uitspraak doen over de bedragen in het corpus van het ontwerp van rekendecreet 2001, evenmin als over de totalen in de tabellen E (DAB-ontvangsten), F (DAB-vastleggingen) en G (DAB-uitgaven). Het ontwerp van rekende-

creet 2002⁽¹²⁷⁾ heeft echter de tabellen en bepalingen van het rekende-creet 2001 over de DAB's aangepast aan de inmiddels afgelegde rekening 2001 van het Minafonds. Het Rekenhof heeft deze wijzigingen onderzocht en stelt vast dat de resultaten van de uitvoeringsrekeningen 2001 van de diensten met afzonderlijk beheer overeenstemmen met de geschriften van het Rekenhof, alsook met de gecontroleerde rekeningen.

2.6.3.2 Beheersrekeningen van rekenplichtigen

Naar aanleiding van de confrontatie met een externe bankbevestiging, stelde het Rekenhof bij de controle van de algemene rekening 2002 en 2003 vast dat twee financiële rekeningen al geruime tijd niet zijn opgenomen in de *samenvatting van de beheersrekeningen van de rekenplichtigen* (staat 3) en de rekening van de thesaurie.

Het betreft enerzijds de voorschottenrekening die de dienst Financiën van het RUCA mocht openen wegens een brand in 1993⁽¹²⁸⁾ waarvoor destijds geen rekenplichtige werd aangeduid en die niet werd opgenomen in de rekening van de thesaurie. De rekening vertoonde in 2002 en 2003 respectievelijk een saldo van -770.948,86 EUR en -578.831,38 EUR. Omdat de rekening in 2005 in principe⁽¹²⁹⁾ op nul zou komen, ging het Rekenhof ermee akkoord ze niet retroactief op te nemen in staat 3. Wel dienden de algemene rekeningen 2002-2005 in een voetnoot bij de sectie van de thesaurierekening te wijzen op het bestaan van deze rekening, met vermelding van het saldo voor het betrokken jaar.

Anderzijds betrof het een zichtrekening van ABAFIM die eind 2002 en 2003 een saldo van respectievelijk 57.138,35 USD en 65.281,57 USD vertoonde. Vermoedelijk vloeide deze rekening voort uit de LILO-transactie met het Graaf de Ferrarisgebouw⁽¹³⁰⁾. Het Rekenhof heeft voorgesteld de rekening niet retroactief op te nemen in de rekening van de thesaurie, maar in een voetnoot bij de sectie van de thesaurierekening in de algemene rekeningen 2002-2005 te wijzen op het bestaan van de rekening, met vermelding van het saldo voor het betrokken jaar en onder de voorwaarde van een onverwijld doorstorting van het positieve saldo naar de algemene middelen. Dit laatste vond in 2006 plaats.

¹²⁷ De artikelen 24 tot 32 en artikel 45, alsook de tabellen I, J, K en L.

¹²⁸ Artikel 3 van het decreet van 30 juni 1993 houdende maatregelen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 1993 voorzag in een kredietverstrekking vanuit het MVG aan het RUCA naar aanleiding van een brand in 1993 met een maximum debetsaldo van 2.231.041,72 EUR (90 miljoen BEF). De rekening diende te zijn gekoppeld aan een orderekening. Het debetsaldo diende jaarlijks a rato van een twaalfde te worden aangezuiverd door de inhouding van een deel van de investeringsuitkering.

¹²⁹ Uiteindelijk had de rekening op 7 april 2006 nog een negatief saldo van 4.870,26 EUR. Dit saldo zal in 2006 aangezuiverd worden en de rekening zal afgesloten worden.

¹³⁰ Lease-in-lease-outoperatie van 31 juli 1998.

2.6.3.3 Staat 10 - Rekening controleurs van de vastgelegde uitgaven

De controle van staat 10 van 2003, die een overzicht geeft van de evolutie van de uitstaande vastleggingen bij de gesplitste en variabele kredieten, wees uit dat bij twee basisallocaties (11213504 en 16146103) een vastleggingsverhoging van respectievelijk 58.013,51 EUR en 2.000,00 EUR plaatsvond op overgedragen vastleggingen. Dat hield uiteindelijk in dat retroactief vastleggingen werden ingevoerd in het boekhoudsysteem van de Vlaamse Gemeenschap. Aangezien tegenover deze verhogingen geen kredieten meer staan (het saldo van de kredieten van het vorige jaar werd immers geannuleerd), kunnen ze worden beschouwd als kredietoverschrijdingen. Dat de controleur van de vastleggingen deze verhogingen goedkeurde⁽¹³¹⁾, wijst op een intern probleem. Het Rekenhof vroeg de Vlaamse minister voor Financiën en Begroting maatregelen te nemen om dergelijke verhogingen in de toekomst te vermijden en voor de verhogingen machtigingen in te schrijven in het decreet houdende eindregeling van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap en van instellingen van openbaar nut voor het begrotingsjaar 2003.

2.6.3.4 Controle rekening van de thesaurie – staat 11

Het Rekenhof heeft in de rekening van de thesaurie 2003 enkele debetstanden vastgesteld op orde- en thesaurierekeningen op het einde van het begrotingsjaar, die het Vlaams Parlement niet machtigde.

BA	Benaming	Debetstand
85418333	Landbouw-Akkerbouw	3.747,19
85418335	Landbouw-Net	239.711,16
85418338	Landbouw-Pek	1.142,99
79911034	Wedden - WVC	356,01
79911036	Wedden - LIN	941,22
76451111	Voorschotten DAB Vloot ⁽¹³²⁾	399.705,87
Totaal		645.604,44

Het Rekenhof heeft er bij de minister op aangedrongen in de toekomst voor bestendige⁽¹³³⁾ debetstanden op orde- en thesaurierekeningen in een decretale basis te voorzien. Een meer frequente opvolging is aangewezen. Debetstanden zonder machtiging dienen vóór het einde van het begrotingsjaar te worden opgespoord en aangezuiverd.

¹³¹ Conform artikel 18 en 48 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit.

¹³² Voorschotten in de vorm van de betaling van wedden die de DAB Vloot pas in 2004 terugstortte.

¹³³ Debetstanden die het begrotingsjaar overschrijden.

2.6.3.5 Resultaten van de thesaurierekening

Behalve dat twee rekeningen ontbraken (zie hoger), had het Rekenhof slechts formele en technische opmerkingen bij de rekeningen van de thesaurie 2002 en 2003. Het kon dan ook de onderstaande totalen bevestigen.

(in EUR)

Vastleggingsverrichtingen 2002				
	<i>uitstaand op 1.1.2002</i>	<i>aangerekend op vastl.kredieten</i>	<i>ordonnanceringen, annulaties en rechtzet- tingen vorige jaren</i>	<i>uitstaand op 31.12.2002</i>
	1.730.081.409,95	1.464.449.362,81	1.347.136381,30	1.874.394.391,46
Betalingsverrichtingen 2002				
	<i>saldo op 1.1.2002</i>	<i>ontvangsten</i>	<i>uitgaven</i>	<i>saldo op 31.12.2002</i>
Financiële verrichtingen	-533.056.660,54	70.457.442.890,39	69.704.675.241,30	219.710.988,55
Boekhoudverrichtingen	537.418.607,78	0	537.418.607,78	0
Algemeen totaal	4.361.947,24	70.457.442.890,39	70.242.093.849,08	219.710.988,55
Vastleggingsverrichtingen 2003				
	<i>uitstaand op 1.1.2003</i>	<i>aangerekend op vastl.kredieten</i>	<i>ordonnanceringen, annulaties en rechtzet- tingen vorige jaren</i>	<i>uitstaand op 31.12.2003</i>
	1.847.394.391,46	2.943.720.997,15	2.822.358.529,58	1.968.756.859,03
Betalingsverrichtingen 2003				
	<i>saldo op 1.1.2003</i>	<i>ontvangsten</i>	<i>uitgaven</i>	<i>saldo op 31.12.2003</i>
Financiële verrichtingen	219.710.988,37	62.809.913.201,61	63.176.986.646,86	-147.362.456,88
Boekhoudverrichtingen	0,00	149.659.320,24	0,00	149.659.320,24
Algemeen totaal	219.710.988,37	62.959.572.521,85	63.176.986.646,86	2.296.863,36

De financiële saldi waren eind 2002 en 2003 als volgt samengesteld⁽¹³⁴⁾:

31 december 2002	Speciën	46.876,96 EUR
	Bankrekeningen	216.342.704,14 EUR
	Andere waarden	3.321.407,90 EUR
31 december 2003	Speciën	54.485,83 EUR
	Bankrekeningen	-147.508.021,16 EUR
	Andere waarden	91.080,83 EUR

2.6.4 Rekening van de vermogenswijzigingen

Sinds de start van Orafin in 2001 wijkt het MVG af van de bestaande wetgeving over vermogenscomptabiliteit, met name het koninklijk besluit van 9 juli 1975 tot regeling van de vermogenscomptabiliteit van de Staat en het koninklijk besluit van 25 juni 1976 betreffende de afschrijvingen en rechtzettingen in de vermogenscomptabiliteit van de Staat.

Uit de antwoorden⁽¹³⁵⁾ op de verslagen van het Rekenhof over vroegere algemene rekeningen blijkt dat het MVG prioriteit gaf aan de invoering

¹³⁴ Aangepaste verdeling volgens cijfers van het Rekenhof. De afwijking van het totaal met het saldo volgens staat 11 is het gevolg van afrondingsverschillen.

¹³⁵ Brieven van 29 juni 1998 (kenmerk AC.C8/980611/rek96/DD), 17 december 1999 (kenmerk AC.CB/993050/PS/KJ) en 19 december 2000 (kenmerk AC.CB/003029/PS/KJ/080).

van de economische boekhouding, die een optimalisatie van de vermogensrekening in de vorm van een balans beoogde. De minister antwoordde op de opmerkingen van het Rekenhof over de algemene rekening 2001 dat het uiteindelijk de bedoeling is alle vermogenswijzigingen af te leiden uit de balans.

Dat is nog niet het geval. De rekeningen 2002 en 2003 gebruiken wel al economische rekeningen, maar slechts een beperkt deel van de gegevens (met name klasse 2 - vaste activa) wordt afgeleid uit de balans of het grootboek. Het grootste deel bestaat nog altijd uit extracomptabele gegevens. Tal van problemen staan de betrouwbaarheid van de rekening in de weg. Hun oorzaken liggen gedeeltelijk bij de onaangepastheid van het systeem, dat niet altijd toestaat correcties in de juiste periode uit te voeren, en gedeeltelijk ook bij de niet correcte uitvoering van interne procedures.

De belangrijkste problemen blijven de onbetrouwbaarheid van de beginbalansen, ingevoerd naar aanleiding van de opstarting van Orafin, en het gebrek aan inventariscontroles. Zonder dergelijke controles kan de vermogensrekening of balans niet als betrouwbaar worden beschouwd. Dit is des te belangrijker doordat bij de opstarting van Orafin geen betrouwbare begininventaris werd opgesteld. Het principe van een regelmatige inventaris is ingeschreven in het decreet van 7 mei 2004 houdende regeling van de begrotingen, de boekhouding, de controle inzake subsidies, en de controle door het Rekenhof, dat in principe op 1 januari 2007 in werking zou treden, maar waarvan de uitvoering voorlopig is uitgesteld.

Het Rekenhof stelt vast dat de administratie jaarlijks verbeteringen aan de rekening van de vermogenswijzigingen aanbrengt. Deze verbeteringen zullen echter ten gronde weinig veranderen aan de conclusie dat de rekening van de vermogenswijzigingen geen getrouw beeld geeft van de werkelijke vermogenstoestand van het MVG. Daarvoor zijn structurele maatregelen noodzakelijk. Zolang die er niet zijn, beperkt het Rekenhof zijn controle tot het formeel nazien van de rekening van de vermogenswijzigingen en, voornamelijk, de opvolging van de procedurele wijzigingen.

Het Rekenhof heeft de Vlaamse minister van Financiën en Begroting naar aanleiding van de controle van de algemene rekening 2002 om een formele toelichting gevraagd van zijn beleid inzake de economische boekhouding - met name wanneer het bovenvermelde decreet zal worden uitgevoerd - en van de gevolgen voor de rekening van de vermogenswijzigingen. De minister heeft op deze vraag nog niet geantwoord. Het decreet heeft nochtans het principe van een jaarlijkse inventariscontrole ingevoerd en vormt eigenlijk de rechtsbasis voor een balans die op grond van meer gangbare economische boekhoudprincipes wordt opgesteld. De vraag werd herhaald naar aanleiding van de behandeling van de algemene rekening 2003.

2.6.5 Conclusies

Het Rekenhof kon, na de problemen met de algemene rekening 2001, begrip opbrengen voor de sterk vertraagde voorlegging van de algemene rekening 2002, temeer daar dit een meer correcte en volledige rekeningvoorlegging opleverde en een inhaalbeweging voor de rekeningen 2003 en 2004 werd aangekondigd die, afgaande op de ingediende rekeningen 2003 en 2004, uiteindelijk werd nageleefd.

De controle van de algemene rekeningen 2002 en 2003 bracht nog wel een aantal verschillen tussen de algemene rekeningen en de onderliggende staten (o.a. bij de DAB's en VOI's) aan het licht en gaf aanleiding tot enkele formele opmerkingen. Opmerkingen over deze tekortkomingen leidden ertoe dat de minister de voorgelegde rekening 2002 en het voorontwerp van eindregelingsdecreet 2002 aanpaste. Voor 2003 vragen zij alsnog een lichte herziening van de rekening 2003 en het voorontwerp van eindregelingsdecreet 2003.

Ten slotte wees het Rekenhof er andermaal op dat het MVG afwijkt van de wetgeving op de vermogenscomptabiliteit. De vermogensrekening geeft nog geen betrouwbaar beeld bij gebrek aan een regelmatige inventariscontrole.

3 Thematisch financieel onderzoek

3.1 Kas-, schuld- en waarborgbeheer 2002-2003

Het Rekenhof onderzocht in 2004 in hoever zijn vroegere aanbevelingen over het kas-, schuld- en waarborgbeheer uitvoering kregen en hoe de administratie de financiële transacties 2002 en 2003 boekhoudkundig verwerkte. Het concludeerde dat de kwaliteit van de werking van de afdeling FIM sterk was verbeterd, maar dat nog verbetering mogelijk is aan de interne boekhoudkundige verwerking en de werking van het strategisch comité. Ook op autorisatievlak kan het beter. Het Rekenhof suggereerde een aantal controles te versterken of bijkomend in te bouwen.

3.1.1 Vervolgonderzoek

Het Rekenhof heeft van december 2003 tot mei 2004 een audit uitgevoerd bij de afdeling Financieel Management (FIM) van de administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management (ABAFIM) en de gerelateerde boekhoudcel, met een dubbele doelstelling: de vroegere aanbevelingen van het Rekenhof en hun uitvoering evalueren⁽¹³⁶⁾ en de boekhoudkundige verwerking van de financiële transacties 2002 en 2003 in het kader van het schuldbeheer onderzoeken. Het evaluatiedeel hield rekening met de gewijzigde omstandigheden (daling van de schuld, reorganisatie van de afdeling, nieuw schulddecreet⁽¹³⁷⁾), die bepaalde aanbevelingen minder relevant maakten, maar ook leidden tot nieuwe aanbevelingen⁽¹³⁸⁾.

In eerste instantie bracht het Rekenhof de procedures van de verschillende financiële transacties in kaart, steunend op interviews met de verantwoordelijken van de front-office, back-office en boekhoudcel. Vervolgens heeft het de procedures steekproefsgewijze getest. Ten slotte heeft het de eigenlijke boekhoudkundige verwerking van de transacties 2002 en 2003 gecontroleerd, met aandacht voor de beleggingen, schul-

¹³⁶ Aanbevelingen in de audit van het schuldbeheer bij de Vlaamse Gemeenschap, Stuk 28-D (1998-1999) - Nr. 1, en de audit van het kasbeheer van de Vlaamse Gemeenschap, bijlage bij brief van het Rekenhof van 31 januari 2001 met kenmerk N14-1.796.237 B1.

¹³⁷ Decreet van 7 mei 2004 houdende bepalingen inzake kas-, schuld-, en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest.

¹³⁸ De werking van het Centraal Financieringsorgaan (CFO) viel niet onder de auditdoelstelling, maar werd afzonderlijk gecontroleerd.

den en afgeleide financiële instrumenten en voor de bedrijfseconomische boekhoudkundige verwerking⁽¹³⁹⁾.

Het Rekenhof besprak zijn opmerkingen en aanbevelingen op 1 september 2004 met de afdeling FIM en rapporteerde op 21 maart 2005 aan de Vlaamse minister van Financiën en Begroting, die op 29 april 2005 uitgebreid antwoordde.

3.1.2 Evaluatie van de aanbevelingen en hun uitvoering

Voor een vlotter verloop, een correcte boekhoudkundige verwerking en een betere controle van de financiële transacties inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer zijn nog altijd een aantal verbeteringen aangewezen:

- Het strategisch comité dat de krijtlijnen van het kas-, schuld- en waarborgbeheer dient te bepalen⁽¹⁴⁰⁾ is tot op heden niet samengekomen en heeft derhalve nog geen specifieke richtlijnen opgesteld.
- Voor de controle op de boekhoudnota's waarmee de inhoudelijke ordonnateurs transacties inboeken, heeft de boekhoudkundige ordonnateur een nominatieve lijst van inhoudelijke ordonnateurs per type transactie nodig.
- De back-office moet de interne auditor en het afdelingshoofd verwtigen om een onderzoek op te starten van niet-reglementaire transacties⁽¹⁴¹⁾. Aangezien het afdelingshoofd Financieel Management zelf lid is van het operationeel comité, is een rapportering naar een hoger hiërarchisch niveau aangewezen.
- Ondanks de vroegere aanbeveling de weerkerende processen te documenteren en boekhoudschema's op te stellen, ontbreken nog tal van procedurebeschrijvingen en bestaan er nauwelijks schema's voor de boekhoudkundige verwerking van de financiële transacties.
- Een betere controle op de toegepaste rentevoet en op de dagelijkse boekhoudkundige en valutar saldi van de rekening-courant en de toepasselijke credit- en debetinteressen, is onontbeerlijk. Geen enkele externe informatiebron kan immers de valutastanden van de huisbankier bevestigen, zodat de back-office niet autonoom de credit- en debetinteressen kan herberekenen. Door een foutieve verwerking bij de inlezing van de bankrekeninguittreksels in het financieel systeem, kan de Vlaamse Gemeenschap het valutar saldo op dagbasis niet

---

¹³⁹ Hoewel de bedrijfseconomische aanrekening nog geen wettelijke basis heeft, wilde het Rekenhof met dit onderzoeksluik anticiperen op de inwerkingtreding van de nieuwe Vlaamse comptabiliteit. Het MVG werkt immers al met een economisch-budgettair boekhoudsysteem.

¹⁴⁰ Overeenkomstig artikel 2 van het ministerieel delegatiebesluit van 2 april 2001 inzake kas- en schuldbeheer van de Vlaamse Gemeenschap.

¹⁴¹ Overeenkomstig de samenwerkingsprocedure van 23 januari 2001.

berekenen en het nieuwe boekhoudsysteem is momenteel niet in staat deze functionaliteit van het oude systeem over te nemen⁽¹⁴²⁾.

- In principe kunnen betalingen plaatsvinden zonder onderliggende verantwoordingsstukken en zonder dat de vooropgestelde goedkeuringsflow is doorlopen⁽¹⁴³⁾. Een verplichte dubbele controle (tweede handtekening of autorisatie) bij het doorgeven van de betaalopdrachten, met oog voor de naleving van de goedkeuringsstroom, is dan ook aangewezen. Hoewel de rekenplichtigen vanzelfsprekend verantwoordelijk zijn voor door hen uitgevoerde betalingsopdrachten, houdt de huidige praktijk risico's in. Verder onderzoek van deze problematiek door de administratie en gepaste maatregelen (o.a. een onafhankelijke controle vóór de betalingen), zijn dan ook aangewezen.
- Op de rapporten van de schulddatabank, waarin de betalingen van de directe en indirecte schuld worden opgevolgd en gewijzigd, vindt geen onafhankelijke⁽¹⁴⁴⁾ a posteriori controle plaats.
- Bankrekeninguittreksels kunnen in het nieuwe boekhoudsysteem manueel worden gewijzigd of toegevoegd, ook zonder uitdrukkelijke visering⁽¹⁴⁵⁾. Bovendien vindt op de wijzigingen geen regelmatige controle plaats. Dit geldt zowel voor de automatisch ingelezen bankrekeninguittreksels als voor de manueel ingebrachte.
- Voor een striktere controle op de inbreng of wijziging van rekeningnummers in het boekhoudsysteem moeten twee personen de opdracht schriftelijk doorgeven aan de verantwoordelijke voor de gegevensinput. Deze opdracht moet steeds vergezeld zijn van een extern document van de financiële instelling met vermelding van het rekeningnummer van de financiële rekening.
- Niet alle contracten voor de gewaarborgde schuld zijn gecentraliseerd en de Vlaamse Gemeenschap is bovendien afhankelijk van gegevens van derden. Het risico is dus reëel dat de gewaarborgde schulden niet (correct) in de buitenbalansverplichtingen zijn opgenomen en dat de Vlaamse Gemeenschap niet alle latente risico's kent.
- Voor een betere informatievoorziening aan het Vlaams Parlement zou de algemene toelichting bij de uitgavenbegroting een detail kunnen geven van de samenstelling van de bedragen in de basisallocaties voor de directe en indirecte schuld (opsomming van alle geraamde betalingen per lening of groep van leningen die onder dezelfde sector vallen, met een onderscheid tussen de reguliere beta-

---

¹⁴² Zo draaien enkele DAB's in de globale staat van de Vlaamse Gemeenschap niet in het nieuwe systeem. Vermoedelijk zal moeten worden teruggegrepen naar het oude.

¹⁴³ Dat knelpunt geldt voor de gehele Vlaamse Gemeenschap, en niet alleen voor het kas- en schuldbeheer.

¹⁴⁴ Door iemand die geen toegang tot de databank heeft en geen ordonnateur is.

¹⁴⁵ Zoals bij de betalingen, geldt ook deze tekortkoming voor de gehele Vlaamse Gemeenschap.

lingen in het kader van de financieringsovereenkomsten en de speciale verrichtingen, zoals vervroegde terugbetalingen).

3.1.3 Boekhoudkundige verwerking transacties 2002-2003

In tweede instantie formuleerde het Rekenhof een aantal opmerkingen over de budgettaire verwerking van de transacties in 2002 en 2003:

- Hoewel de ontvangen interesten budgettair moeten worden aangerekend in het boekjaar van ontvangst, bleef op het jaareinde, zowel in 2002 als in 2003, een saldo op de thesaurierekening van de rekenplichtige van de beleggingen staan, dat niet in de middelenbegroting werd aangerekend. Eind 2001 werd 1.858.031,77 EUR op deze rekening overgedragen naar 2002. Eind 2002 en 2003 bedroeg dit respectievelijk 2.562.091,86 EUR en 1.847.937,64 EUR. Het Rekenhof wees erop dat naar de toekomst toe de interestopbrengsten moeten worden aangerekend in het boekjaar dat ze werden ontvangen (zodat de thesaurierekening van de rekenplichtige een nulsaldo vertoont). Openstaande saldi uit het verleden op de thesaurierekening van de rekenplichtige van de beleggingen moeten in de middelenbegroting worden aangerekend.
- De vastgestelde rechten van lopende beleggingen met een vaststaand rendement werden eind 2002 ten onrechte niet geboekt¹⁴⁶. Het verdisconteerde gestorte bedrag van de lopende beleggingen bedroeg 159.927.765,96 EUR en de interestopbrengsten 72.234,04 EUR. Eind 2003 werden deze rechten foutief geboekt, met een rechtzetting achteraf. Het verdisconteerde gestorte bedrag van de lopende beleggingen bedroeg toen 469.817.118,46 EUR en de interestopbrengsten 182.881,53 EUR.
- Van 1993 tot 2002 werden de CFO-beleggingsopbrengsten niet naar het MVG doorgestort, maar op een afzonderlijke financiële rekening geboekt, waarvan bij krediettekorten occasioneel vergoedingen aan VOI's werden betaald voor goed financieel beheer. Toen de rekening in 2002 werd opgeheven, bevatte zij een saldo van 11.674.256,38 EUR, dat naar artikel 92442603 van de middelenbegroting ging. De middelenbegroting misliep zodoende een aantal jaar middelen.
- Het budgettair nettoresultaat van de SWAP's over 2001 (3.526.840,87 EUR) werd pas in 2002 op de middelenbegroting aangerekend.

Het Rekenhof beval naar aanleiding van deze vaststellingen aan bij elke jaarafsluiting een striktere controle te organiseren op de openstaande saldi op de thesaurierekeningen, op de saldi op de begrotingsartikelen

---

¹⁴⁶ Deze rechten vergen boeking als aan vier voorwaarden is voldaan: er bestaat een schuld in hoofde van een schuldenaar, de identiteit van de schuldenaar staat vast, het bedrag van de vordering staat vast of is becijferbaar en er is een onderliggend document voor de boeking.

voor kas- en schuldbeheer en op de vastgestelde rechten van de lopende beleggingen.

De back-office berekent de proratering van de interestlasten van de directe en indirecte schuld, van de beleggingsopbrengsten en van het resultaat van de SWAP's. De back-office geeft deze saldi aan de boekhoudcel door, die ze op overlopende rekeningen boekt. Er vindt echter geen controle plaats op het globale saldo geboekt op de bedrijfseconomische resultatenrekeningen inzake kas- en schuldbeheer. Deze controle is noodzakelijk om na te gaan of het globale geboekte saldo wel klopt. In overleg tussen de back-office en de boekhoudcel moet de aansluiting gebeuren tussen de geboekte saldi en de door de back-office berekende saldi, dit voor zowel de interestlasten van de directe en indirecte schuld als voor de beleggingsopbrengsten en het resultaat van de SWAP's van het afgelopen boekjaar.

3.1.4 Antwoord van de minister

De minister gaf in zijn antwoord van 29 april 2005 aan dat voor een aantal problemen geen onmiddellijke oplossing mogelijk of gewenst is:

- De minister was van mening dat er geen noodzaak was voor het strategisch comité om nieuwe of bijkomende richtlijnen voor het dagelijks kas- en schuldbeheer op te stellen. De beleggingsactiviteit was de laatste jaren immers zeer beperkt en de administratieve en financiële afwikkeling ervan was gekend en kaderde in de modaliteiten van het kassierscontract en van de preferentiële bankierscontracten. Bovendien vond geen financiering op korte termijn plaats en bleef het lange-termijnschuldbeheer beperkt tot aflossingen op eindvervaldag, zonder herfinancieringen.
- De minister kon evenmin een oplossing aanreiken voor de problematische controle op de valutaire saldi van de rekening-courant bij de huisbankier en de onmogelijkheid de aangerekende of ontvangen interesten te verifiëren.
- Wegens het grote aantal bestaande handleidingen en interne instructies, betwistte de minister het nut van de opmaak van geïntegreerde procedures.
- Op de opmerking over de beveiligingsproblemen aangaande de betaalopdrachten antwoordde de minister dat voor de verrichtingen met de huisbankier gewerkt werd aan een nieuw betalingssysteem, dat de betalingsbestanden uit het boekhoudsysteem rechtstreeks beveiligd naar de huisbankier zal versturen, maar dat een aantal problemen, mogelijk van tijdelijke aard, de veralgemening verhinderen. Voor elektronische betalingsopdrachten op andere rekeningen dan die van de huisbankier, zag de minister voorlopig geen oplossing. Het risico bij het gebruik van manuele overschrijvingen daarentegen

zou worden ingedekt door het gebruik van dubbele handtekeningen¹⁴⁷).

- In het kader van het project beter bestuurlijk beleid werd beslist het waarborgbeheer decentraal te laten beheren. Het grote aantal contacten laat niet toe de gewaarborgde schuld te centraliseren.
- De minister onderschreef ten slotte niet de mogelijke toegevoegde waarde van degelijke budgettaire en bedrijfseconomische eindejaarscontroles.

Voor alle andere tekortkomingen heeft de administratie maatregelen getroffen of naderhand bevestigd.

3.1.5 Repliek van het Rekenhof

Op 9 augustus 2005 heeft het Rekenhof gerepliceerd dat het akte had genomen van de beslissing geen bijkomende richtlijnen op te stellen. Het zal de toepassing van de regelgeving opnieuw evalueren als toch nieuwe transacties worden gesloten buiten het bestaande kader. Het Rekenhof hield ook zijn pleidooi voor een veralgemening van de dubbele handtekening en een verbetering van de a-posteriori controles aan. Ook een algemene doorlichting van de beveiliging van de betalingen blijft aangewezen.

3.1.6 Conclusies

De kwaliteit van de werking van de afdeling FIM is er, mede dankzij de interne reorganisatie, sterk op vooruitgegaan. Toch dient de afdeling nog verder te werken aan de interne procedures (met een klemtoon op een juiste boekhoudkundige verwerking), de organisatie (strategisch comité) en het probleem van het gebrek aan autorisaties. Het autorisatieprobleem is een ministeriebreed probleem en vereist een globale aanpak.

Het Rekenhof kan de verrichtingen van het kas- en schuldbeheer over 2002 en 2003 gecontroleerd verklaren, met uitzondering van de gewaarborgde schuld, waarvan de juistheid niet zonder meer kan worden aangetoond aangezien de afdeling FIM niet over alle informatie beschikt.

---

¹⁴⁷ De huidige elektronische betalingssystemen blijven echter te veel flexibiliteit bieden. De ingevoerde controlemaatregelen bij manuele en elektronische betalingen zijn dubbelzinnig zijn en niet altijd efficiënt.

3.2 Impliciete schuld

Hoewel tot op heden geen vaste definitie bestaat voor het begrip impliciete schuld, leiden alle mogelijke berekeningswijzen tot de vaststelling dat deze schuld tot en met 2004 gestaag toenam. Een administratieve werkgroep, waaraan ook het Rekenhof deelneemt, heeft een berekeningsconcept uitgewerkt. Het Rekenhof kon akkoord gaan met dit concept, ondanks een aantal bedenkingen. Het concludeerde dat elke berekening van de totale geconsolideerde impliciete schuld arbitrair zal blijven zolang de Vlaamse overheidsinstellingen geen verbintenissenboekhouding voeren.

3.2.1 Definitie

Tot op heden bestaat er geen eenvormige definitie van het begrip impliciete schuld. Naar aanleiding van de bespreking⁽¹⁴⁸⁾ van de beleidsnota Financiën en Begroting 2004-2009 heeft de bevoegde minister een werkdefinitie gegeven: alle in het verleden aangegane engagementen die in de toekomst nog tot een betaalverplichting ten laste van de Vlaamse begroting aanleiding zullen geven. Het begrip zou nog verder dienen te worden verfijnd. Naar aanleiding van de meerjarenbegroting (in mei 2005) zou verslag worden uitgebracht over de resultaten van een werkgroep, waarvan ook het Rekenhof deel zou uitmaken, die zich over de definitie zou buigen. Die werkgroep is uiteindelijk in 2005 samengekomen (zie punt 3.2.3), maar kwam tot de conclusie dat voorlopig op geconsolideerd niveau nog geen exacte cijfers over impliciete schuld kunnen worden aangeleverd.

3.2.2 Nota budgettaire ruimte 2004-2009

Op 23 juni 2004 heeft het Rekenhof de informateur van de Vlaamse Regering zijn verslag overgelegd over de nota van de administratie over de *Inschatting van de budgettaire ruimte voor de regeerperiode 2004-2009*. Het bezorgde een kopie van dit verslag aan de voorzitter van het Vlaams Parlement. Dit verslag bevatte gegevens van de administratie over de evolutie van het uitstaande bedrag van de vastleggingen. De inleiding van deze nota verwees naar de impliciete schuld, die de laatste jaren sterk zou zijn toegenomen, tot 2,1 miljard EUR eind 2003. Deze raming kwam echter uit een antwoord op een parlementaire vraag. Voor de berekening ervan werd over de periode 1999-2003:

- het verschil gemaakt tussen de vastleggingen en ordonnanceringen op gesplitste vastleggingskredieten en variabele kredieten, gecorri-

¹⁴⁸ Stuk 136 (2004-2005) - Nr. 4, p. 22, 26-27.

geerd met een automatische uitzuivering van het uitstaande bedrag van de vastleggingen tot 2001;

- het verschil gemaakt tussen vastleggingsmachtigingen en de uitvoering op vereffeningskredieten¹⁴⁹) op basis van de begroting van het ministerie of van begrotingsgegevens van de DAB's en VOI's.

Dat leverde het onderstaande resultaat op.

Vastleggingen op gesplitste vastleggingskredieten min ordonnanceringen	840.238
Vastleggingen op variabele kredieten min ordonnanceringen	-39.983
Uitvoering vastleggingsmachtigingen versus vereffeningen	1.453.927
Totaal	2.254.182

Van dit totaal werd een *ingeschatte* 100 miljoen EUR afgetrokken ter compensatie van het gebrek aan een automatische uitzuivering van het uitstaande bedrag van de vastleggingen sinds het gebruik van het nieuwe boekhoudsysteem Orafin.

Het Rekenhof kon deze bedragen om de volgende redenen niet bevestigen:

- De administratie hield geen rekening met vastleggingen en ordonnanceringen van vóór 1999. Het saldo van de uitstaande vastleggingen op gesplitste en variabele vastleggingskredieten bedroeg begin 1999 respectievelijk 1.206,3 miljoen EUR en 95,7 miljoen EUR. De administratie hield evenmin rekening met de annulering van dergelijke uitstaande vastleggingen in latere jaren. Uit een orafinrapport van de Vlaamse Gemeenschap bleek dat het gecumuleerde saldo van uitstaande vastleggingen op gesplitste vastleggingskredieten 1.934 miljoen EUR bedroeg, zoals vermeld in de volgende tabel, in plaats van 840,2 miljoen EUR. Het grote verschil kon niet alleen te wijten zijn aan een ontoereikende uitzuivering.
- Tegenover het gebruik van de vastleggingsmachtigingen staat het gebruik van de ordonnanceringskredieten (dotaties aan de instellingen). In sommige gevallen, zoals voor de diensten met afzonderlijk beheer VIF en Minafonds, het Fonds Flankerend Economische Beleid, het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds, enz., steunde de administratie ook op de ordonnanceringskredieten in de begrotingen van de instellingen, minus de overdrachten naar het volgende jaar. Zij telde zo ook uitgaven mee die geen betrekking hadden op het gebruik van de vastleggingsmachtigingen. De cijfers van de administratie konden dus in principe onderschat zijn.

Een andere werkwijze bestaat erin alle openstaande vastleggingen bij het ministerie op te tellen, alsook het gebruik van alle geregistreerde vastleggingsmachtigingen met aftrek van de uitgaven bij de Vlaamse

¹⁴⁹ Met uitzondering van het Vlaams Woningfonds en de DAB's luchthavens Antwerpen en Oostende die buiten ESR worden gehouden.

instellingen die daarop betrekking hebben. Voor de evolutie van het uitstaande bedrag van de vastleggingen kwam het Rekenhof, steunend op orafinrapporten, tot de onderstaande cijfers van begin mei 2004⁽¹⁵⁰⁾.

Soort krediet/jaar	2001	2002	evolutie	2003	evolutie
Niet gesplitste kredieten	494.418	562.634	13,8%	446.108	-20,7%
Kredieten speciale beschikkingen	249.081	557.677	123,9%	695.750	24,8%
Gesplitste kredieten	1.650.181	1.803.376	9,3%	1.933.913	7,2%
Variabele kredieten	48.596	43.307	-10,9%	34.194	-21,0%
Totaal	2.442.276	2.966.993	21,5%	3.109.965	4,8%

Deze gegevens ondersteunden de stelling van de administratie dat de uitstaande verbintenissen de laatste jaren toenamen. Er moet dan ook voorzichtig worden omgesprongen met maatregelen die ordonnanceringen en betalingen uitstellen. De administratie heeft de cijfers in elk geval minimalistisch ingeschat. De afwijking tussen de assumpties in de beleidsruimtenota en de effectieve realisatiegegevens kon volgens het Rekenhof tot 200 miljoen EUR oplopen. De administratie beschikte overigens over te weinig informatie om te kunnen inschatten in welk jaar de verbintenissen tot betalingen zouden leiden. Het Rekenhof herbevestigde dan ook het belang van een goede monitoring en goed uitgewerkte, geactualiseerde betalingskalenders⁽¹⁵¹⁾.

De beleidsruimtenota ging er ten slotte van uit dat het uitstaande bedrag van de vastleggingen zou slinken.

Bij de bespreking van de bovenvermelde beleidsnota heeft het Vlaams Parlement aanbevolen⁽¹⁵²⁾ de impliciete schuld af te bouwen en te monitoren.

3.2.3 Berekeningsconcept 2005

Op 7 juli 2005 heeft het Rekenhof met het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap overleg gepleegd over de impliciete schuld. De admini-

¹⁵⁰ In de tabel wordt ook het uitstaande bedrag van de vastleggingen op niet-gesplitste kredieten gegeven, die natuurlijk maar in het volgende jaar kunnen worden geordonnanceerd op overgedragen kredieten. Voor kredieten met speciale beschikkingen (o.a. basisallocaties m.b.t. de dotaties aan de VOI's die deel uitmaken van het CFO) die opgaan in de kredieten van het lopende jaar, is de overdracht van kredieten afhankelijk van de inhoud van de wettelijke bepalingen. Weliswaar wordt een groot deel ervan jaarlijks overgedragen.

¹⁵¹ Het Rekenhof had al verscheidene malen het gebrek aan beleidsinformatie en systemen voor de correcte inschatting van begrotingskredieten bekritiseerd (o.a. in het kader van onbetaalde schuldvorderingen en verwijlinteressen bij het MVG, de DAB's en de VOI's van categorie A). Zie het Boek van het Rekenhof 1997, Stuk 11 (1997-1998) - Nr. 1.

¹⁵² Stuk 136 (2004-2005) - Nr. 5.

stratie stelde voor de toestand van de globale geconsolideerde schuld op het einde van een jaar in enkele stappen te berekenen:

- Berekening van het uitstaande bedrag van alle vastleggingen van het MVG, zoals dat integraal tot uiting komt in de boekhouding.
- Berekening van het uitstaande bedrag van de vastleggingen van alle DAB's, op de drie DAB's na die geen gedetailleerde boekhouding binnen het MVG voeren⁽¹⁵³⁾.
- Neutralisering van de rechtstreekse schulden en vorderingen bij een eerste consolidatie van beide boekhoudkundige entiteiten, wat de uitstaande vastleggingen bij het MVG met betrekking tot dotaties aan DAB's uitfiltert.
- Opname van de uitstaande vastleggingsmachtigingen bij de VOI's als alternatief voor de problematische opvolging van de impliciete schuld bij de VOI's. De VOI's voeren op enkele uitzonderingen na op dit moment immers geen volwaardige verbintenissenboekhouding, maar moeten hun uitstaande vastleggingsmachtigingen wel opnemen in de toelichting bij de jaarrekening⁽¹⁵⁴⁾.
- Consolidatie van de uitstaande vastleggingsmachtigingen bij de VOI's met de uitstaande vastleggingen bij het MVG en de DAB's, met neutralisering van de uitstaande vastleggingen op de betrokken vereffeningskredieten van de VOI's in de begroting van het MVG⁽¹⁵⁵⁾.
- Opname van de uitstaande verbintenissen van het FFEU, dat wel een verbintenissenboekhouding voert.

---

¹⁵³ De DAB's Luchthaven Antwerpen en Oostende en de DAB Vloot. Deze DAB's hanteren afzonderlijke boekhoudpakketten en voeren slechts verzamelhoeken in het boekhoudsysteem van het MVG in.

¹⁵⁴ Artikel 54 van het boekhoudbesluit van 21 mei 1997.

¹⁵⁵ Het MVG houdt alleen rekening met de instellingen die juridisch binnen de consolidatiekring vallen.

Volgens deze methode kwam het MVG tot de volgende toestand van de impliciete schuld eind 2004 (op grond van de cijfers die in augustus 2005 bekend waren):

	<i>(In duizenden EUR)</i>
	Uitstaand op 31/12/2004
Uitstaande vastleggingen MVG	3.278.220
Uitstaande vastleggingen DAB's	1.892.589
Correctie eerste consolidatie	-621
Totaal MVG en DAB's	5.170.188
Uitstaande vastleggingsmachtigingen VOI's	2.002.165
Correctie tweede consolidatie	-76.563
Uitstaande vastleggingen FFEU	273.290
Correctie consolidatie FFEU	-516.690
Totaal MVG, DAB's en VOI's	6.852.390

Bron: cijfers van het MVG in een voorstel van 19 september 2005

Het Rekenhof kon akkoord gaan met het globale concept, maar had de volgende bedenkingen:

- De cijfers van de geconsolideerde impliciete schuld zijn onvolledig en moeilijk controleerbaar. Zo ontbreken de cijfers van drie DAB's en verzuimen veel VOI's de uitstaande bedragen op hun vastleggingsmachtiging te rapporteren in de toelichting bij de jaarrekening. Bovendien verengt de gekozen benadering voor de VOI's de impliciete schuld, aangezien de uitgavenbegroting maar voor een beperkt aantal instellingen vastleggingsmachtigingen bevat. Het MVG erkende dit trouwens. Rekening houdend met de uitstaande verbintenissen die alle VOI's, ook die zonder vastleggingsmachtigingen, in de toelichtingen bij de jaarrekeningen opsomden, kwam het MVG na bijkomende consolidatiecorrecties tot een extra impliciete schuld van 190.239 duizend EUR. De uitstaande verbintenissen bij de VOI's zijn echter moeilijk traceerbaar en verifieerbaar, onder meer bij ontstentenis van een verplichting een verbintenissenboekhouding te voeren.
- Het MVG consolideert alleen VOI's en DAB's die juridisch onder hem ressorteren. Die selectie valt niet noodzakelijk samen met de instellingen die worden geconsolideerd voor de berekening van het geconsolideerde vorderingensaldo⁽¹⁵⁶⁾. Het is echter voorlopig onduidelijk welke geconsolideerde cijfers het MVG voor de impliciete schuld moet opnemen in haar rapportering aan het Vlaams Parlement. Het decreet van 7 mei 2004 houdende regeling van de begrotingen, de boekhouding, de controle inzake subsidies, en de controle door het Rekenhof voorziet in dit kader (artikel 34) dat de Vlaamse Regering de wijze van consolidatie moet bepalen. Dat decreet treedt echter ten vroegste op 1 januari 2007 in werking⁽¹⁵⁷⁾.

¹⁵⁶ ESR '95 gaat uit van de economische werkelijkheid.

¹⁵⁷ De inwerkingtreding wordt vermoedelijk nog uitgesteld.

3.2.4 Evolutie van de uitstaande vastleggingen van het MVG

Op grond van de bovenvermelde argumentatie is het Rekenhof van mening dat het op dit moment niet is aangewezen op eigen initiatief geconsolideerde cijfers voor de impliciete schuld aan te reiken. Het kan slechts een evolutie geven van de impliciete schuld, zijnde de uitstaande vastleggingen, van het MVG zelf. Uit de onderstaande tabel blijkt dat de jaarlijkse gemiddelde stijging van 5,1% tot 2004 is omgezet naar een substantiële daling van 11,3% in 2005¹⁵⁸).

Kredietsoort	<i>(In duizenden EUR)</i>			
	2002	2003	2004	2005
NGK	1.118.010	1.140.123	1.276.348	937.761
GOK	1.804.079	1.934.134	1.960.136	1.931.680
VRK	43.316	34.623	37.819	34.127
BVJ	2.391	1.781	3.918	4.985
Totaal:	2.967.795	3.110.661	3.278.220	2.908.553
Jaarlijkse variatie	-	4,8%	5,4%	-11,3%

3.2.5 Conclusies

Het Rekenhof concludeert dat de berekening van de totale geconsolideerde impliciete schuld op dit moment arbitrair verloopt bij gebrek aan een duidelijke definitie en door ontbrekende of moeilijk verifieerbare informatie over de te consolideren instellingen. Deze problematiek zal een oplossing vinden zodra de Vlaamse overheidsinstellingen een verbintenissenboekhouding voeren, een verplichting die is opgenomen in het decreet van 7 mei 2004. Voor de reikwijdte van de consolidatie, moeten nog keuzes worden gemaakt: consolidatie volgens ESR'95 of op basis van eigen criteria ?

Het Rekenhof acht het niet aangewezen op dit moment op eigen initiatief geconsolideerde cijfers voor de impliciete schuld aan te reiken. Het beperkte zich dan ook tot de weergave van de evolutie ervan volgens de cijfers van het MVG.

¹⁵⁸ De cijfers 2002 en 2003 komen uit de algemene rekening, aangevuld met eigen berekeningen; de cijfers 2004 en 2005 komen uit de voorafbeeldingen 2003 en 2004.

3.3 Reorganisatie van de Vlaamse overheid

Ter uitvoering van het kaderdecreet bestuurlijk beleid van 2003 heeft de Vlaamse Regering het Vlaams Parlement verscheidene ontwerpen van oprichtings-, omvormings- of machtigingsdecreten voorgelegd voor verzelfstandigde agentschappen. Op verzoek van het parlement bracht het Rekenhof daarover achtentwintig adviezen uit, die aanleiding gaven tot de inlassing van overgangsmatregelen inzake begrotingen, rekeningen en controle van het Rekenhof. Het Rekenhof merkte bij zijn onderzoek van de begrotingen 2004-2006 ook op dat de budgettaire voorbereiding van de reorganisatie gepaard ging met een zo verregaande delegatie aan de Vlaamse Regering dat belangrijke begrotingsprincipes werden geschonden.

3.3.1 Project beter bestuurlijk beleid

Bij het begin van de vorige legislatuur besliste de Vlaamse Regering tot een hervorming van de Vlaamse overheid met het oog op een nieuw en beter bestuurlijk beleid. In een addendum op de beleidsnota ambtenarenzaken¹⁵⁹) zette zij haar principebeslissingen daarover uiteen en kondigde ze een decretaal initiatief aan. Dit initiatief leidde tot het kaderdecreet bestuurlijk beleid van 18 juli 2003, dat een geheel vormt met twee andere decreten: het decreet van 18 juli 2003 tot regeling van strategische adviesraden en het decreet van 7 mei 2004 houdende regeling van de begrotingen, de boekhouding, de controle inzake subsidies, en de controle door het Rekenhof (het zogenaamde comptabiliteitsdecreet).

Het kaderdecreet bestuurlijk beleid bepaalt dat de Vlaamse administratie wordt opgebouwd op grond van de homogene beleidsdomeinen die de Vlaamse Regering vaststelt. Elk beleidsdomein krijgt een Vlaams ministerie, bestaande uit een departement en, eventueel, intern verzelfstandigde agentschappen zonder rechtspersoonlijkheid. Per beleidsdomein kunnen ook interne en externe verzelfstandigde agentschappen met rechtspersoonlijkheid worden opgericht. Aan de departementen worden beleidsondersteunende taken toevertrouwd. De beleidsuitvoering wordt, mits aan bepaalde voorwaarden is voldaan, opgedragen aan de agentschappen. Het decreet definieert en regelt de verschillende agentschapsvormen en voorziet in instrumenten die een coherente beleidsuitvoering mogelijk moeten maken (beleidsraad, beheersovereenkomst, interne controle, ...). Het draagt de regeling van de rechtsopvolging op aan de Vlaamse Regering.

Met toepassing van het kaderdecreet werden al tal van agentschappen opgericht, bij decreet voor agentschappen met rechtspersoonlijkheid, bij

¹⁵⁹ Stuk 169 (1999-2000) – Nr. 1 – Addendum.

besluit van de Vlaamse Regering voor de intern verzelfstandigde agentschappen zonder rechtspersoonlijkheid. Privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigde agentschappen vereisen een machtigingsdecreet. De datum van inwerkingtreding van de nieuwe agentschappen, en dus ook hun concrete start, hangt meestal af van een bijkomend besluit van de Vlaamse Regering.

De Voorzitter van het Vlaams Parlement heeft in 2004 systematisch het advies van het Rekenhof gevraagd bij elk ontwerp van oprichtings- of machtigingsdecreet. Een belangrijke constante in deze adviezen was de aanbeveling te voorzien in een overgangsregeling voor de begroting en rekeningaflegging (zie verder). Het comptabiliteitsdecreet was en is immers nog niet in werking gesteld. Het Rekenhof heeft ook naar aanleiding van het begrotingsonderzoek opmerkingen geformuleerd over het project beter bestuurlijk beleid.

In de loop van 2004 startten al drie agentschappen op: het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Toerisme Vlaanderen en de publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigde agentschappen De Scheepvaart en Waterwegen en Zeekanaal. Bij die nieuwe entiteiten stelde het Rekenhof vast dat er moeilijkheden waren met de rechtsopvolging en onduidelijkheid over de begroting, budgettaire aanrekening en rekeningaflegging van de overgedragen materies. Er was toen nog geen kader voor de beoordeling van de mate waarin de betrokken entiteiten startklaar waren. Aangezien het comptabiliteitsdecreet nog niet in werking was getreden, ontbrak voor die agentschappen ook een eenduidig en aangepast stelsel van begroting en comptabiliteit.

Op 3 juni 2005 trof de Vlaamse Regering het besluit over de organisatie van de Vlaamse administratie ter uitvoering van het kaderdecreet bestuurlijk beleid. Dat bepaalt en omschrijft de beleidsdomeinen van de nieuwe Vlaamse overheid en deelt die verder in beleidsvelden in, richt de daaraan gekoppelde ministeries (departement en agentschappen zonder rechtspersoonlijkheid) op en wijst agentschappen toe. Het besluit bepaalt ook de taakstelling van de departementen, waarvoor immers, in tegenstelling tot de agentschappen, geen afzonderlijk decreet of besluit bestaat, en regelt de oprichting en samenstelling van een beleidsraad per beleidsdomein. Het besluit trad in werking op 1 januari 2006.

De Vlaamse Regering heeft de concrete toepassing van de nieuwe organisatiestructuur op 1 januari 2006 ingezet. Op 1 juli 2006 waren alle dertien beleidsdomeinen van de nieuwe Vlaamse overheid opgestart. In sommige gevallen was de goedkeuring van de opstart door de Vlaamse Regering voorwaardelijk of partieel, mede gelet op de adviezen van de BBB-opstartcommissie Financiën en Begroting. De Vlaamse Regering richtte die commissie op voor de beoordeling van de begrotingsmatige en boekhoudkundige invulling van de startvoorwaarden. Op verzoek van de Vlaamse minister van Financiën en Begroting verleende het Rekenhof zijn technisch-adviserende medewerking aan die commissie, naast vertegenwoordigers van de Inspectie van Financiën (die de commissie voorzat), de Interne Audit van de Vlaamse Gemeenschap en de administratie (ABAFIM).

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de oprichtingsdecreten en oprichtingsbesluiten van intern en extern verzelfstandigde agent-schappen (stand op 1 september 2006).

Agentschappen per beleidsdomein	Juridische vorm	Oprichtings-decreet of besluit⁽¹⁶⁰⁾
Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid		
1. Studiedienst van de Vlaamse Regering	IVA	BVR 03.03.2004
2. Interne Audit van de Vlaamse Administratie	IVA	BVR 16.04.2004
3. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen	EVA publ	Decr 07.05.2004
4. vzw De Rand	EVA priv	Decr 07.05.2004
Bestuurszaken		
1. Agentschap voor Overheidspersoneel	IVA	BVR 11.06.2004
2. Agentschap voor Facilitair Management	IVA	BVR 11.06.2004
3. Agentschap voor Binnenlands Bestuur	IVA	BVR 28.10.2005
4. Vlaams Agentschap voor Rekrutering en Selectie	EVA priv	Decr 07.05.2004
Financiën en Begroting		
1. Vlaamse Belastingdienst	IVA	BVR 11.06.2004
2. Centrale Accounting	IVA	BVR 11.06.2004
Internationaal Vlaanderen		
1. Vlaams Agentschap voor Internationale Samenwerking	IVA	BVR 28.10.2005
2. Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen	EVA publ	Decr 07.05.2004
3. Toerisme Vlaanderen	IVA rp	Decr 19.03.2004
Economie, Wetenschap en Innovatie		
1. Agentschap Economie	IVA	BVR 07.10.2005
2. Vlaams Agentschap Ondernemen	IVA rp	Decr 07.05.2004
3. NV Participatiemaatschappij Vlaanderen (Decr. investeringsmaatschappijen)	EVA priv	Decr 07.05.2004
4. NV Limburgse Reconvertiemaatschappij (Decr. Investeringsmaatschappijen)	EVA priv	Decr 07.05.2004
5. NV Vlaamse Participatiemaatschappij (Decr. Investeringsmaatschappijen)	EVA priv	Decr 07.05.2004
6. Instituut voor Innovatie door Wetenschap en Technologie	IVA rp	Decr 07.05.2004
7. Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek	IVA rp	
8. Fonds Wetenschappelijk Onderzoek	IVA rp	
Onderwijs en Vorming		
1. Agentschap voor Onderwijscommunicatie	IVA	BVR 14.05.2004
2. Agentschap voor Onderwijsdiensten	IVA	BVR 02.09.2005
3. Onderwijsdienstencentrum Hoger Onderwijs en Volwassenenonderwijs	IVA	BVR 02.09.2005
4. Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs	IVA rp	Decr 07.05.2004
Welzijn, Volksgezondheid en Gezin		
1. Zorg en Gezondheid	IVA	BVR 07.05.2004
2. Jongerenwelzijn	IVA	BVR 07.05.2004
3. Inspectie Welzijn en Volksgezondheid	IVA	BVR 26.03.2004
4. Openbaar Psychiatrisch Zorgcentrum te Geel	EVA publ	Decr 31.03.2006
5. Openbaar Psychiatrisch Zorgcentrum te Rekem	EVA publ	Decr 31.03.2006
6. Kind en Gezin	IVA rp	Decr 30.04.2004
7. Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap	IVA rp	Decr 07.05.2004

¹⁶⁰ In sommige gevallen is er nog geen oprichtingsdecreet of oprichtingsbesluit, of werd het nog niet in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd.

Agentschappen per beleidsdomein	Juridische vorm	Oprichtings- decreet of besluit⁽¹⁶⁰⁾
8. Vlaams Zorgfonds	IVA rp	Decr 07.05.2004
9. Fonds Jongerenwelzijn	IVA rp	Decr 07.05.2004
10. Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden	IVA rp	Decr 02.06.2006
Cultuur, Jeugd, Sport en Media		
1. Kunsten en Erfgoed	IVA	BVR 11.06.2004
2. Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen	IVA	BVR 11.06.2004
3. Bloso	IVA rp	BVR 07.05.2004
4. Vlaamse Regulator voor de Media	EVA publ	Decr 16.12.2005
5. Vlaamse Radio- en Televisieomroep	EVA publ	Uit BBB*
6. Vlaamse Opera	EVA publ	Uit BBB*
Werk en Sociale Economie		
1. Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie	IVA	BVR 21.10.2005
2. Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding	EVA publ	Decr 07.05.2004
3. Vlaams Agentschap voor Ondernemersvorming - Syntra Vlaanderen	EVA publ	Decr 07.05.2004
4. NV met sociaal oogmerk Werkholding	EVA priv	Decr 19.03.2004
Landbouw en Visserij		
1. Agentschap voor Landbouw en Visserij	IVA	BVR 02.04.2004
2. Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek	IVA	BVR 09.12.2005
3. vzw Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing	EVA priv	Decr 07.05.2004
Leefmilieu, Natuur en Energie		
1. Vlaams Energieagentschap	IVA	BVR 16.04.2004
2. Agentschap voor Natuur en Bos	IVA	BVR 23.12.2005
3. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek	IVA	BVR 23.12.2005
4. Vlaamse Milieumaatschappij (Decr. milieubeleid)	IVA rp	Decr 07.05.2004
5. Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (Decr. Milieubeleid)	IVA rp	Decr 07.05.2004
6. Vlaamse Landmaatschappij	EVA publ	Decr 07.05.2004
7. Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt	EVA publ	Decr 30.04.2004
Mobiliteit en Openbare Werken		
1. Agentschap Infrastructuur	IVA	BVR 07.10.2005
2. Agentschap voor Maritieme Dienstverlening en Kust	IVA	BVR 07.10.2005
3. Vlaamse Vervoermaatschappij - De Lijn	EVA publ	Decr 02.04.2004
4. De Scheepvaart	EVA publ	Decr 02.04.2004
5. Waterwegen en Zeekanaal	EVA publ	Decr 02.04.2004
Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed		
1. RO-Vlaanderen	IVA	BVR 10.11.2005
2. Wonen – Vlaanderen	IVA	BVR 16.12.2005
3. Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed	IVA	BVR 14.05.2004
4. Inspectie RWO	IVA	BVR 10.11.2005
5. Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen	EVA publ	Decr 24.03.2006

* Het was oorspronkelijk de bedoeling deze instellingen onder beter bestuurlijk beleid te brengen, maar de Vlaamse Regering heeft daar nadien van afgezien.

De onderstaande tabel geeft bovendien een overzicht van de opstart van de nieuwe beleidsdomeinen.

Beleidsdomein	Startdatum
Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid (DAR)	01/04/2006
Internationaal Vlaanderen (IV)	Id.
Landbouw en Visserij (L&V)	Id.
Bestuurszaken (BZ)	Id.
Mobiliteit en Openbare werken (MOW)	Id.
Werk en Sociale Economie (WSE)	Id.
Cultuur, Jeugd, Sport en Media (CJSM)	Id.
Onderwijs en Vorming (O&V)	Id.
Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE)	Id.
Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG)	Id.
Financiën en Begroting (F&B)	01/07/2006
Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed (ROW)	Id.
Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI)	Id.

3.3.2 Opmerkingen bij de budgettaire verwerking

De begrotingsdecreten 2004 en 2005 stonden de verzelfstandigde agentschappen en departementen toe in het betrokken begrotingsjaar ontvangsten en uitgaven aan te rekenen op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap, de begrotingen van de VOI's en de DAB's, en op de orde- en thesaurierekeningen. Zij machtigden de Vlaamse Regering ertoe bij besluit aan te duiden welke vastleggingsmachtigingen, kredietposten en artikelen uit de diverse begrotingen en orde- en thesaurierekeningen daarvoor in aanmerking kwamen.

Het Rekenhof stelde in zijn begrotingsverslagen¹⁶¹) dat deze artikelen de begrotingsprincipes verzwakken:

- Een begroting machtigt een bepaalde begrotingsentiteit voor een bepaald jaar bepaalde ontvangsten te innen, verbintenissen aan te gaan en uitgaven te verrichten (het *specialiteitsbeginsel*)¹⁶²). Het doorgeven van deze machtiging aan een andere entiteit is daarmee niet in overeenstemming.
- Het is een verzelfstandigd agentschap of een departement evenmin toegestaan ontvangsten en uitgaven aan te rekenen op begrotingsposten van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, VOI's of DAB's, die andere begrotingsentiteiten zijn. Evenmin mogen verrich-

¹⁶¹ Stuk 16 (2003-2004) – Nr. 1, p.15-16, en Stuk 16 (2004-2005) – Nr. 1, p.16-18.

¹⁶² Zie de artikelen 4, 5 en 6 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit.

tingen onbeperkt worden aangerekend op orde- en thesaurierekeningen. Beide kunnen aanleiding geven tot debudgetteringen. Dat is in strijd met het *universaliteitsbeginsel* van de begroting.

- De artikelen maakten ten slotte een gedeelte van de *financiële controle*, met name de controle op verrichtingen uitgevoerd door de bevoegde begrotingsautoriteit, nagenoeg onmogelijk. Gelet op de negatieve ervaringen met de invoering van het nieuwe boekhoudsysteem, waardoor de achterstand in de voorlegging van de algemene rekening van de Vlaamse Gemeenschap opliep, vreest het Rekenhof dat een bijkomende achterstand voor de algemene rekening kan ontstaan.
- Artikelen die ondoorzichtigheid van begrotingen en rekeningen mogelijk maken, zijn ten slotte in strijd met het *kaderdecreet bestuurlijk beleid*⁽¹⁶³⁾, dat de *transparantie* beklemtoont.

Hoewel de Vlaamse Regering had beslist de reorganisatie van de Vlaamse overheid in het kader van het project beter bestuurlijk beleid juridisch te doen ingaan op 1 januari 2006, is de begroting 2006 nog opgemaakt in functie van de bestaande organisatorische structuur (departementen, DAB's en VOI's)⁽¹⁶⁴⁾. De begroting bevat wel enkele bepalingen die de Vlaamse Regering machtigen de begroting te herstructureren in het kader van de reorganisatie. Het Rekenhof heeft gesteld dat die bepalingen de begrotingsautoriteit van het Vlaams Parlement miskennen of zijn in strijd met de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit⁽¹⁶⁵⁾:

- Zo kreeg de Vlaamse Regering een onbeperkte machtiging tot herverdeling van kredieten over de programma's heen in functie van de inwerkingtreding van de nieuwe departementen en agentschappen, die het specialiteitsbeginsel uitholde.
- Voorts mag de Vlaamse Regering begrotingen van intern en extern verzelfstandigde agentschappen opstellen en goedkeuren. Volgens het comptabiliteitsdecreet⁽¹⁶⁶⁾ is nochtans het Vlaams Parlement de begrotingsautoriteit voor de intern verzelfstandigde agentschappen en de publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigde agentschappen en voor de agentschappen met rechtspersoonlijkheid geldt de overgangsregeling waarin hun oprichtingsdecreet voorziet.
- De Vlaamse Regering kreeg ook de bevoegdheid bepaalde controles die de controleurs van de vastleggingen uitvoeren met toepassing van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit, op te heffen en te vervangen door andere controlemodaliteiten voor de

¹⁶³ Stuk 1612 (2002-2003) - Nr. 1, Ontwerp van kaderdecreet bestuurlijk beleid, 13 maart 2003, p. 7 en 13.

¹⁶⁴ Behoudens voor enkele agentschappen, zoals de extern verzelfstandigde agentschappen De Scheepvaart en Waterwegen & Zeekanaal, die al operationeel zijn.

¹⁶⁵ Stuk 16 (2005-2006) – Nr.1, p.31-32.

¹⁶⁶ Dat ten vroegste in werking treedt op 1 januari 2007, en waarschijnlijk later.

aanrekening op kredieten en machtigingen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, die bij wijze van overgangsmaatregel in 2006 nog zullen worden beheerd door VOI's of hun rechtsopvolgers.

- Ten slotte mag de Vlaamse Regering harramingen verrichten tussen ontvangstenartikelen over de programma's heen in functie van de inwerkingtreding van de nieuwe departementen en agentschappen.

Uit de verantwoording bij deze bepalingen heeft het Rekenhof afgeleid dat de Vlaamse Gemeenschap niet klaar was de reorganisatie in zijn geheel op 1 januari 2006 te doen plaatsvinden, maar dat zij de reorganisatie stapsgewijs zal uitvoeren in de loop van het begrotingsjaar. Een inwerkingtreding op verschillende data van onderdelen van de Vlaamse organisatie komt echter de transparantie van begroting, begrotingsuitvoering en rekeningaflegging niet ten goede.

De begroting 2006 biedt het Vlaams Parlement in ieder geval geen doorzichtig beeld van hoe de Vlaamse Regering haar beleidsdoelstellingen in 2006 in budgettaire praktijk zal vertalen en uitvoeren.

Het Rekenhof heeft ook aanbevolen beleids- en begrotingsdocumenten op een zelfde leest te schoeien. Thans zijn de indeling in beleidsbrieven, de structuur van de jaarlijkse begroting en de opdeling naar thema's in de algemene toelichting en meerjarenbegroting moeilijk vergelijkbaar. De bovengenoemde documenten kunnen het beste een indeling krijgen naar de beleidsdomeinen en beleidsvelden die de Vlaamse Regering ter uitvoering van het kaderdecreet beter bestuurlijk beleid heeft omschreven.

Ten slotte bestaat voor de rekeningaflegging het risico dat de splitsing tussen de juridische start van de hervorming en de uitvoering van de boekhoudkundige en organisatorische aanpassingen, zal leiden tot aanzienlijke moeilijkheden bij de opstelling van de rekeningen en de externe controle erop¹⁶⁷). Verdere vertragingen in de rekeningaflegging zijn dan ook mogelijk.

Bij het onderzoek van de aanpassing van de Vlaamse begroting 2006 stelde het Rekenhof vast dat door het uitblijven van de operationalisering van het comptabiliteitsdecreet een voor de reorganisatie van de Vlaamse overheid passend begrotingstelsel ontbrak¹⁶⁸). Het merkte ook op dat de begroting nog altijd was opgemaakt volgens de oude organi-

---

¹⁶⁷ Zo kan de splitsing leiden tot meervoudige correctieboekingen achteraf. Ter illustratie: als personeel van het ministerie juridisch op 1 januari 2006 wordt toegewezen aan een extern verzelfstandigd agentschap, maar wegens een gebrek aan noodzakelijke kredieten en boekhoudkundige aanpassingen tijdelijk verder wordt betaald met kredieten van het ministerie, zijn achteraf talrijke correcties nodig om de wederzijdse rekeningen in orde te krijgen.

¹⁶⁸ Stuk 20 (2005-2006) – Nr.1, p. 24

satiestructuur, waarbij de begroting programma's en begrotingsallocaties koppelde aan departementen en administraties die voor het merendeel niet meer bestonden¹⁶⁹). De voorgelegde begroting gaf het Vlaams Parlement dan ook geen inzicht in de toewijzing van kredieten aan de onderscheiden departementen en agentschappen van de gereorganiseerde Vlaamse overheid.

3.3.3 Adviezen van het Rekenhof bij de ontwerpdecreten

De voorzitter van het Vlaams Parlement heeft het Rekenhof van januari tot april 2004 achtentwintig ontwerpen van decreet tot oprichting van privaatrechtelijk of publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigde agentschappen en intern verzelfstandigde agentschappen met rechtspersoonlijkheid voor advies voorgelegd. De onderstaande tabel overziet de betrokken agentschappen en de adviezen van het Rekenhof.

Agentschappen	Datum advies
NV T-groep en NV VSO Werkhouding	23 januari 2004
Toerisme Vlaanderen	23 januari 2004
Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen	2 februari 2004
De Scheepvaart	9 februari 2004
NV Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Woonkrediet	9 februari 2004
Vlaamse Vervoermaatschappij – De Lijn	9 februari 2004
Waterwegen en Zeekanaal	9 februari 2004
Kind en Gezin	23 februari 2004
Vlaams Agentschap voor Geestelijke Gezondheidszorg	23 februari 2004
Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap	23 februari 2004
Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, het Agentschap voor Natuur en Bos, de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij en de Vlaamse Milieumaatschappij voor Water en Lucht	27 februari 2004
Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen	27 februari 2004
Vlaamse Landmaatschappij	27 februari 2004
Bevordering van de Lichamelijke Ontwikkeling, de Sport en de Openluchtrecreatie	15 maart 2004
vzw De Rand	15 maart 2004
Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs	22 maart 2004
Fonds Jongerenwelzijn	22 maart 2004
Instituut voor Innovatie door Wetenschap en Technologie	22 maart 2004
Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek	22 maart 2004
Limburgse Reconversie maatschappij (LRM), Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) en Vlaamse Participatiemaatschappij (VPM)	22 maart 2004
Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt	22 maart 2004
Vlaams Agentschap Ondernemen	22 maart 2004

¹⁶⁹ Stuk 20 (2005-2006) – Nr.1, p. 25

Agentschappen	Datum advies
Vlaams Agentschap voor Ondernemersvorming - Syntra Vlaanderen	22 maart 2004
Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing	22 maart 2004
Vlaams Zorgfonds	22 maart 2004
Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding	22 maart 2004
Vlaamse Opera	22 maart 2004
Vlaams Agentschap voor Rekrutering en Selectie	14 april 2004

Nadien zijn nog enkele agentschappen opgericht, zonder dat het Vlaams Parlement de ontwerpdecreten nog voorlegde aan het Rekenhof.

De onderstaande paragrafen geven een overzicht van de opmerkingen die in meer adviezen terugkwamen. Daarbuiten formuleerde het Rekenhof ook tal van agentschapseigen adviezen, die buiten het bestek van dit artikel bleven wegens niet algemeen geldend.

3.3.3.1 Verzelfstandigingsvorm

Het kaderdecreet bestuurlijk beleid laat toe taken van beleidsuitvoering toe te vertrouwen aan intern of extern verzelfstandigde agentschappen als voldaan is aan vier cumulatieve voorwaarden:

- het agentschap heeft een voldoende massa uitvoeringstaken;
- de producten of diensten van het agentschap zijn meetbaar;
- doelmatigheid, prestaties en kwaliteit van het agentschap kunnen worden aangestuurd;
- er is een reëel invulbare informatierelatie.

Bij een keuze voor een privaatrechtelijk vormgegeven EVA dient de memorie van toelichting te voorzien in een duidelijke en afdoende afweging van de voor- en nadelen van externe verzelfstandiging in privaatrechtelijke vorm. Zij moet daarbij aantonen dat een externe verzelfstandiging in publiekrechtelijke vorm niet dezelfde voordelen kan bieden.

Toetsing aan deze criteria leidde voor enkele agentschappen tot opmerkingen van het Rekenhof. In enkele gevallen was het onduidelijk welke meerwaarde de privaatrechtelijke vorm bood ten aanzien van de publiekrechtelijke. De memorie van toelichting hield in deze gevallen geen duidelijke en afdoende afweging in van de voor- en nadelen van externe verzelfstandiging in privaatrechtelijke vorm. Zij toonde evenmin aan dat een externe verzelfstandiging in publiekrechtelijke vorm niet dezelfde voordelen kon bieden, noch waarom de betrokken overheidstaken in een privaatrechtelijk vormgegeven EVA moesten worden ondergebracht.

3.3.3.2 Financiële rapportering en controle van het Rekenhof

Informatie aan Vlaamse Regering en Vlaams Parlement

De Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement dienen te beschikken over gecertificeerde financiële informatie en, meer in het algemeen, informatie waarmee zij de uitvoering van de samenwerkingsovereenkomsten door de agentschappen kunnen beoordelen. Het kaderdecreet bestuurlijk beleid bevat echter nauwelijks bepalingen over de informatie die de agentschappen de Vlaamse Regering moeten verschaffen. De meeste voorgelegde ontwerpen van oprichtingsdecreet beperkten zich tot algemene bepalingen. Wellicht zullen de samenwerkingsovereenkomsten zelf het tijdstip en de inhoud van deze rapportering bepalen, maar dat is niet zeker. Gelet op het belang van die uitvoeringsinformatie heeft het Rekenhof erop aangedrongen het principe van een verplicht uitvoeringsrapport, het tijdstip van voorlegging ervan en de certificering door een onafhankelijke instantie, te verankeren in de oprichtingsdecreten.

Het kaderdecreet bestuurlijk beleid verplicht de Vlaamse Regering jaarlijks verslag uit te brengen bij het Vlaams Parlement over de activiteiten en de rekeningen van de agentschappen, maar bepaalt voor deze uitvoeringsrapporten geen timing of inhoud. Het Rekenhof heeft erop gewezen dat de voorgelegde ontwerpdecreten deze lacune evenmin invulden.

Meerjarige financiële engagementen

Het Rekenhof heeft opgemerkt dat het bedrag of de berekeningswijze van financiële engagementen in de samenwerkingsovereenkomsten en de beheersovereenkomsten die de begroting van de Vlaamse Gemeenschap meer jaren zullen beïnvloeden, vóór de sluiting van de overeenkomsten aan het Vlaams Parlement moeten worden voorgelegd. Zonder voorafgaande machtiging miskennen zij immers de begrotingsautoriteit van het Vlaams Parlement. Het Rekenhof heeft daarom in bijna alle adviezen aanbevolen dit principe in de machtigings- en oprichtingsdecreten in te schrijven.

Controle van het Rekenhof

Ten tijde van de voorlegging van de ontwerpdecreten was niet voorzien in een controle van het Rekenhof op de EVA's. In afwachting van de inwerkingtreding van het comptabiliteitsdecreet, heeft het Rekenhof daarom aangedrongen op de opname van een overgangsregeling in de oprichtingsdecreten.

Rekeningen

Vaak bevatten de ontwerpen van oprichtings- en omvormingsdecreten geen verdere modaliteiten voor de begrotingsuitvoeringsrekening en

de rekeningen⁽¹⁷⁰⁾. Het Rekenhof heeft ook in deze gevallen aanbevolen overgangsmaatregelen in de ontwerpen van decreet op te nemen.

Verwijzingen naar comptabiliteitsdecreet

In het algemeen verwezen bepalingen in de ontwerpdecreten soms naar het comptabiliteitsdecreet, dat zich echter toen nog in de ontwerpfase bevond⁽¹⁷¹⁾. Het was niet aangewezen in het ontwerpdecreet te verwijzen naar een decreet dat nog niet was goedgekeurd door het Vlaams Parlement en dus nog kon worden gewijzigd. Het was in het bijzonder voorbarig in het ontwerpdecreet al te voorzien in een reservefonds overeenkomstig het nog niet goedgekeurde comptabiliteitsdecreet. Ook een voorlopige regeling van een reservefonds had in een overgangsregeling gekund.

Resultaten

Het Rekenhof besloot elk advies met correctieaanbevelingen. Een aantal van deze aanbevelingen resulteerde uit de bovengenoemde opmerkingen:

- De oprichtingsdecreten moeten garanties inschrijven en modaliteiten bepalen voor een tijdige, volledige en betrouwbare rapportering over de uitvoering van de samenwerkingsovereenkomst.
- De oprichtingsdecreten moeten de Vlaamse Regering verplichten vóór de sluiting van de beheersovereenkomst het bedrag of de berekeningswijze van de financiële engagements die zij ten aanzien van het agentschap wil aangaan, voor machtiging aan het Vlaams Parlement voor te leggen.
- De oprichtingsdecreten dienden te voorzien in een overgangsmaatregel voor de controle van het Rekenhof.
- De oprichtingsdecreten dienden in een overgangsmaatregel modaliteiten te bepalen voor de begroting en rekeningen van de agentschappen.

De decreetgever is, met uitzondering van de investeringsmaatschappijen, systematisch ingegaan op de aanbevelingen in de decreten overgangsregelingen op te nemen voor de begroting, de rekeningaflegging en de controle door het Rekenhof. De decreetgever realiseerde dit meestal door de inlassing van een verwijzing naar het controlestelsel dat van toepassing is op de Vlaamse openbare instellingen van type A of B.

Ook voor de investeringsmaatschappijen waarvoor het oprichtingsdecreet van toepassing is, werd in een overgangsmaatregel voorzien.

---

¹⁷⁰ Onder meer een uiterste datum voor de indiening van de rekeningen bij het Rekenhof.

¹⁷¹ Dit decreet is intussen goedgekeurd, maar nog niet in werking getreden.

Daarbuiten is echter de controle vervallen van het Rekenhof op Gimvindus, de Vlaamse Milieuholding en de gespecialiseerde dochterondernemingen van de Vlaamse investeringsmaatschappijen door de opheffing van het decreet van 13 juli 1994, dat de controle op deze vennootschappen regelde.

3.3.3.3 Andere opmerkingen

Behalve aanbevelingen met een overwegend financiële inslag, formuleerde het Rekenhof ook adviezen over de juridische aard van de beheersovereenkomst, de concretisering van de opdrachten van de agentschappen, de terbeschikkingstelling van personeel aan de agentschappen en deelnemingen en filialiseringen van de agentschappen:

- Het Rekenhof had in zijn adviezen van 14 mei 2002⁽¹⁷²⁾ en 24 juni 2003⁽¹⁷³⁾ aangedrongen op duidelijkheid over het juridisch karakter van de beheersovereenkomsten met publiekrechtelijk vormgegeven EVA's, aangezien het kaderdecreet bestuurlijk beleid op dat vlak onvoldoende duidelijk was. Aangezien de ontwerpen van oprichtingsdecreten daarover evenmin duidelijkheid verschaffen, heeft het Rekenhof in nagenoeg alle adviezen deze vraag herhaald.
- Het Rekenhof heeft er telkens op aangedrongen *decretaal* te waarborgen dat de samenwerkingsovereenkomsten de opdrachten van de privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigde agentschappen en hun eventuele filialen zouden vormgeven in concrete, meetbare taken, die aanpasbaar zouden zijn aan wijzigende beleidsdoelstellingen van de regering. Het drong ook aan op de overlegging van de samenwerkingsovereenkomsten aan het Vlaams Parlement vóór de goedkeuring ervan door de Vlaamse Regering⁽¹⁷⁴⁾.
- Diverse ontwerpdecreten machtigden de Vlaamse Regering personeel van de Vlaamse ministeries, IVA's met rechtspersoonlijkheid en publiekrechtelijke EVA's ter beschikking te stellen van de privaatrechtelijke EVA's. Het Rekenhof wees er onder meer op dat een dergelij-

---

¹⁷² Advies van het Rekenhof bij voorontwerpen van kaderdecreet bestuurlijk beleid en decreet tot regeling van strategische adviesraden.

¹⁷³ Advies van het Rekenhof bij ontwerp van kaderdecreet bestuurlijk beleid.

¹⁷⁴ In hun antwoord op het advies van 14 mei 2002 hadden de Minister-President van de Vlaamse Regering en de Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden erop gewezen dat het statuut van de privaatrechtelijk vormgegeven EVA's minder eenduidig was en niet bij decreet kon worden opgelegd. Het was volgens hen dan ook niet aangewezen generieke, minimale bepalingen op te leggen voor de overeenkomsten met deze EVA's, noch voor de verslaggeving over de uitvoering ervan. De machtigingsdecreten zouden wel voorzien in transparantie en politieke controle op de uitvoering van de samenwerkingsovereenkomsten. De voorgelegde ontwerpdecreten bevatten echter geen bepalingen in die zin.

ke terbeschikkingstelling van personeel in strijd is met de wet van 24 juli 1987 als zij gepaard gaat met een gezagsoverdracht¹⁷⁵).

- In zijn adviezen over het ontwerp van kaderdecreet bestuurlijk beleid¹⁷⁶), had het Rekenhof er al op aangedrongen dat het toevertrouwen van beleidsuitvoerende taken door een EVA aan een derde, steeds zou worden gemachtigd door de decreetgever. De voorgelegde ontwerpen van oprichtings- of wijzigingsdecreten ontbeerden echter vaak nadere modaliteiten voor de filialisering van overheidstaken door de EVA's.

3.3.4 Conclusies

De voorzitter van het Vlaams Parlement heeft in 2004 systematisch het advies van het Rekenhof gevraagd bij elk ontwerp van oprichtings, omvormings- of machtigingsdecreet voor nieuwe agentschappen in het kader van beter bestuurlijk beleid. Een belangrijke constante in deze adviezen was de aanbeveling te voorzien in een overgangsregeling voor de begroting en rekeningaflegging in afwachting van de inwerkingtreding van het comptabiliteitsdecreet. De decreetgever ging op die aanbeveling in. Voorts was de uitwerking van de reorganisatie in de begrotingsdecreten 2004-2006 vaak strijdig met belangrijke begrotingsprincipes (specifiteit, universaliteit en autorisatie). De Vlaamse Regering was volgens het Rekenhof op 1 januari 2006 niet klaar voor de reorganisatie en diende haar toevlucht te zoeken tot een weinig transparante, stapsgewijze invoering, die wellicht voor nog meer vertraging in de rekeningaflegging zal zorgen.

---

¹⁷⁵ Wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers.

¹⁷⁶ En verwijzend naar de resolutie van 25 juni 1997 betreffende het juridisch kader, het financieel belang en de audit van het controlesysteem van de Vlaamse openbare instellingen, Stuk 644 (1996-1997), Nr.1, 23 april 1997, aanbeveling 5.2.

3.4 Publiek-private samenwerking in de sociale huisvesting

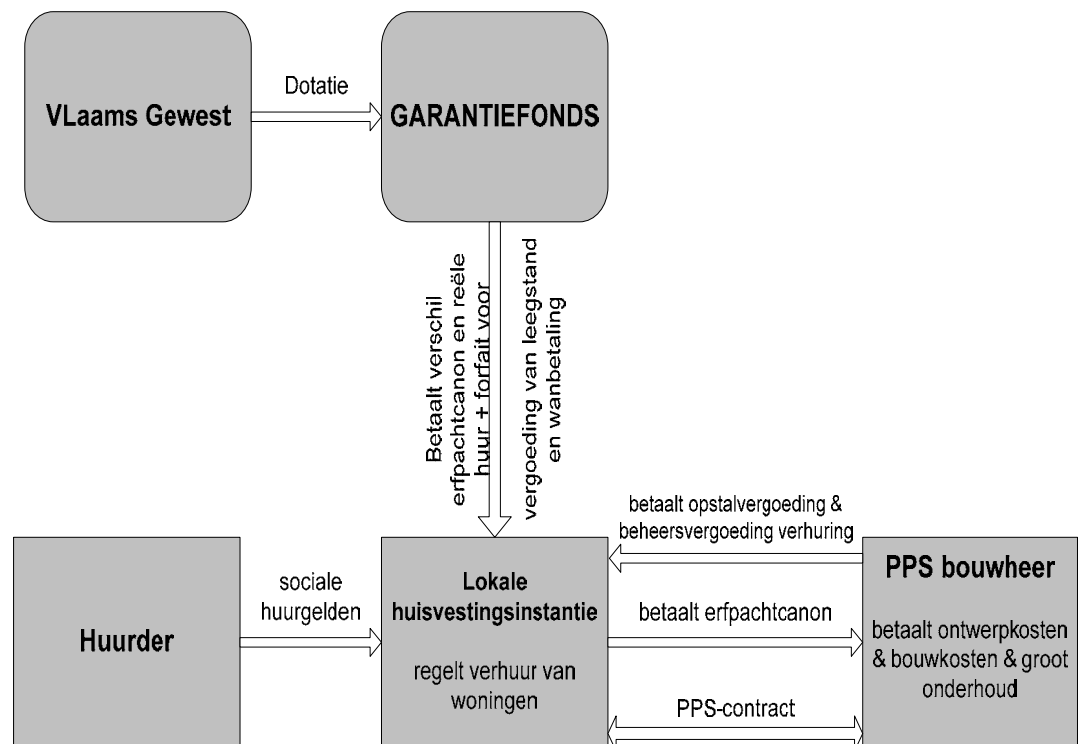
Het Rekenhof heeft kennis genomen van het eerste PPS-project in de sociale huisvesting. Uit een prijsvergelijking blijkt de kostprijs van een PPS-woning binnen redelijke marges te blijven.

3.4.1 Ontstaansgeschiedenis

Naar aanleiding van de begrotingsbesprekingen 2003 zette de Vlaamse Regering het licht op groen voor de realisatie van een duizendtal bijkomende sociale huurwoningen via PPS. Bij de begrotingsopmaak 2003 schreef ze een machtiging van 25 miljoen EUR in voor dit project. Een externe consultant kreeg eind oktober 2002 de opdracht een praktisch PPS-model uit te werken, dat gebruikt zou worden om buiten de bestaande financieringssystemen een duizendtal woningen te realiseren in 2003-2004. Het eindrapport diende ook een accurate kostprijsberekening te bevatten. Een stuurgroep bestaande uit vertegenwoordigers van het consultancybureau, het kabinet Huisvesting, de afdeling Financiering Huisvestingsbeleid en het Kenniscentrum PPS begeleidde de studieopdracht. Dankzij de inbreng van ieders deskundigheid zouden alle partijen een meerwaarde en efficiëntiewinst kunnen realiseren, met als resultaat een kwalitatief beter eindproduct voor hetzelfde geld of dezelfde kwaliteit voor minder geld binnen een kortere doorlooptijd. De studie berekende dat de realisatie van 678 woningen op een termijn van 27 jaar haalbaar was met het begrotingsfonds van 25 miljoen EUR.

3.4.2 PPS-model

Het PPS-project in de sociale huursector kenmerkt zich door een systeem van voorfinanciering door de private partner. De private bouwheer neemt de ontwerp-, bouw- en de grote onderhoudskosten van de huurwoningen op zich. Bovendien wordt een vergoeding voor beheer betaald. In vaktermen doet de private investeerder aan design, build, finance & maintenance (DBFM). Dit model kiest bewust voor projecten op publieke gronden die bouw- en vergunningsrijp zijn, zodat een snelle realisatie haalbaar is. Het volgende schema brengt de betrokken partijen in beeld.

De private bouwheer bouwt de woningen op gronden die eigendom zijn van de lokale huisvestingsinstanties (LHI)¹⁷⁷, waarvoor hij een vaste opstalvergoeding betaalt van 50 EUR per vierkante meter en dit voor een periode van 30 jaar.

De LHI verhuurt de woningen en ontvangt daarvoor een beheersvergoeding van de private bouwheer van 650 EUR per woning per jaar (jaarlijks aangepast met 2,5%). De LHI ontvangt de huurgelden van de sociale huurders. De basishuurprijs wordt berekend op basis van 6,5% van de initiële bouwkosten. Daarbuiten ontvangt de LHI een vergoeding van het speciaal opgerichte Garantiefonds voor Sociale Huisvesting.

De LHI en de private bouwheer sluiten de eigenlijke PPS-overeenkomst op basis van een erfpachtovereenkomst: de private bouwheer draagt gedurende 27 jaar het zakelijk genot op het onroerend goed over aan de LHI, tegen betaling van een erfpachtcanon. De totale erfpachtcanon vertegenwoordigt de levenscycluskost voor 27 jaar wonen. Tot aan de afwerking van de woningen is dat de kost van ontwerp, bouwen en financieren. Tijdens het bewonen, de exploitatie, is dat het grote onderhoud en een vergoeding voor beheer.

¹⁷⁷ De instantie die de sociale wooneenheden in zakelijk beheer zal ontvangen, bv. gemeente, intergemeentelijk samenwerkingsverband, OCMW, socialehuisvestingsmaatschappij (SHM), sociaal verhuurkantoor.

De LHI heeft na afloop een optie tot aankoop van het goed. De optie kan worden gelicht aan 5.000 EUR per sociaal appartement en 7.000 EUR per sociale ééngezinswoning.

3.4.3 Garantiefonds voor Sociale Huisvesting

Het programmadecreet van 20 december 2002 voorzag in de oprichting van een Garantiefonds voor Sociale Huisvesting dat een dotatie ten laste van de begroting van het Vlaamse Gewest ontvangt. Het Garantiefonds is niet alleen opgericht om het pilootproject te subsidiëren. Ook in de toekomst kunnen PPS-projecten een beroep doen op het Garantiefonds voor de verwezenlijking van sociale woningen. Om in aanmerking te komen, moet de minister de projecten wel vooraf hebben aangewezen.

De LHI's zijn verplicht jaarlijks informatie te verstrekken over reële huurprijzen, huurlasten, leegstand, wanbetaling, enz. Met die gegevens berekent het Garantiefonds jaarlijks de vergoeding. Die bestaat uit een verhuursubsidie (het verschil tussen erfpachtcanon en reële huur) en een forfait als vergoeding voor leegstand (3%) en wanbetaling (2%). Worden de percentages overschreden, dan moeten de LHI's de overschrijding zelf dragen.

3.4.4 Gunning

Op 3 oktober 2003 keurde de Vlaamse Regering de gunningswijze goed voor de bouw van maximaal 450 sociale huurwoningen met PPS. Ze koos voor een oproep tot kandidatuurstelling op Europees niveau langs een beperkte offerte-aanvraag. De gunning voor Vlaams-Brabant ging niet door¹⁷⁸). Op de overige projecten reageerden vier inschrijvers.

Na opening van de offertes bleek dat de studie van de externe consultant geen realistische inschatting was van de reële kostprijs. Het rekenmodel had de kosten van onderhoud, financiering en beheer klaarblijkelijk te laag geraamd. Met de machtiging van 25 miljoen EUR bleken maar 150 tot 160 woningen financierbaar door de subsidie van het Garantiefonds.

De Vlaamse Regering besliste op 14 mei 2004 de procedure van de beperkte offerte stop te zetten en een onderhandelingsprocedure zonder bekendmaking op te starten. In de finale fase van de onderhandelingsprocedure werden maar twee kandidaten betrokken. Zij leidde in de-

---

¹⁷⁸ In de begroting 2006 heeft de Vlaamse Regering intussen een vastleggingsmachtiging ingeschreven voor het Garantiefonds Sociale Huisvesting van 18,5 miljoen EUR voor de bouw van 193 woningen op het perceel Tienen/Dilbeek in de oorspronkelijke offerte van het PPS-project sociale huisvesting. Het perceel werd niet gegund wegens toenmalige budgettaire onverenigbaarheid.

cember 2004 tot een aangepaste offerte: 238 woningen vatbaar voor een subsidie van 25,2 miljoen EUR¹⁷⁹). Op 15 juli 2005 heeft de Vlaamse Regering het project gegund aan een private partner.

3.4.5 Prijsvergelijking

De 238 PPS-woningen worden gefinancierd met een subsidie van 25,2 miljoen EUR en de reële huren. De administratie heeft de kostprijs van de subsidie vergeleken met de gangbare alternatieven uit de sociale huisvestingssector, zijnde de bouw van sociale woningen door middel van de subsidie sociale bouw en renovatie (SBR) of door middel van de gewone investeringsprogramma's van de VHM (IP).

Bij de 238 PPS-woningen worden de investeringskosten gespreid over 27 jaar. Bij de SBR- en IP-woningen worden zij onmiddellijk betaald. De vergelijking tussen de drie alternatieven steunt op de berekening van de actuele waarde, waarbij de kasstromen die zich in verschillende periodes voordoen, worden vergeleken. Deze vergelijking hangt af van de keuze van de actualisatievoet en de hoogte van de toekomstige huurinkomsten. Vooral de huurinkomsten verschillen sterk. Voor een SBR-woning kan de sociale huisvestingsmaatschappij de basishuurprijs kiezen tussen 3 en 9% van de bouwkosten van de woning. De basishuurprijs voor een PPS-woning ligt vast op 6,5% van de bouwkosten van een woning.

Bij dit soort analyses kan de kostprijs van de operatie door de onzekerheid van de bepalende parameters nooit exact worden bepaald. De hoogte van de actualisatievoet is evenmin exact bepaalbaar.

Uit de prijsvergelijking van de administratie blijkt dat de 238 PPS-woningen de kostprijsvergelijking met de gangbare alternatieven (SBR en IP) uit de sector doorstaan.

3.4.6 Conclusie

Voor een overheid met budgettaire beperkingen kan een PPS-constructie interessant zijn omwille van de mogelijke ESR-neutrale eigenschappen van een dergelijke debudgettering. Het effect van PPS-constructies op de beleidsruimte van toekomstige legislaturen moet voor de beleidsmakers en het parlement wel duidelijk zijn.

---

¹⁷⁹ Deze 25,2 miljoen EUR is de integrale tussenkomst van het Garantiefonds gedurende de volledige duurtijd van de PPS-overeenkomst, en is dus niet de totale kostprijs van het project.

3.5 Financieel beheer inzake bodemverontreiniging en -sanering

Het Rekenhof ging tegen de achtergrond van het bodemsaneringsdecreet bij 39 Vlaamse entiteiten na of zij vervuilde gronden bezaten en wat volgens hen de financiële implicaties daarvan waren. Het concludeerde dat de entiteiten, op enkele uitzonderingen na, doorgaans weinig zicht hadden op eventuele vervuilingen van de gronden die zij bezitten of beheren, evenmin als op de eventuele saneringsplichten en -kosten. Zij namen dan ook zelden budgettaire maatregelen. In het algemeen maakten de antwoorden op de enquête van het Rekenhof het overigens niet mogelijk de bodemsaneringskosten in het Vlaams overheidslandschap voor de komende jaren in kaart te brengen.

3.5.1 Inleiding

Op 29 oktober 1995 is in Vlaanderen het decreet van 22 februari 1995 betreffende de bodemsanering in werking getreden. Bij de jaarlijkse rekeningencntrole heeft het Rekenhof vastgesteld dat een aantal instellingen vervuilde terreinen bezaten of beheerden. Omdat de sanering van dergelijke gronden in de toekomst zwaar kan wegen op het overheidsbudget, hield het Rekenhof in 2005 een enquête in het Vlaamse overheidslandschap. Het doel van de enquête was na te gaan of de Vlaamse instellingen over een inventaris beschikten van de gronden die ze in bezit of beheer hadden, of zij werden geconfronteerd met vervuilde gronden, of zij zicht hadden op de financiële implicaties van de bodemsanering en welk gevolg zij eraan gaven.

Het Rekenhof heeft een formulier met vragen over de toestand op 31 december 2004 opgestuurd naar 39 instellingen. Behalve het departement Leefmilieu en Infrastructuur (LIN) en de zes universiteiten⁽¹⁸⁰⁾ schreef het een aantal Vlaamse openbare instellingen (VOI's)⁽¹⁸¹⁾ en

¹⁸⁰ Katholieke Universiteit Brussel (K.U. Brussel), Katholieke Universiteit Leuven (K.U.Leuven), Universiteit Antwerpen (UA), Universiteit Gent (UGent), Universiteit Hasselt (UHasselt) en Vrije Universiteit Brussel (VUB).

¹⁸¹ Commissariaat-Generaal voor de Bevordering van de Lichamelijke Ontwikkeling, de Sport en de Openluchtrecreatie (Blos), Dienst voor de Scheepvaart, Gemeenschapsonderwijs, Kind en Gezin, Openbare Afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaams Gewest (OVAM), Openbaar Psychiatrisch Ziekenhuis Geel (OPZ Geel), Openbaar Psychiatrisch Ziekenhuis Rekem (OPZ Rekem), Toerisme Vlaanderen, Universitair Ziekenhuis Gent (UZ Gent), Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB), Vlaams Fonds voor Sociale Integratie van Personen met een Handicap (VFSIPH), Vlaamse Huisvestingsmaatschappij (VHM), Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO), Vlaamse Landmaatschappij (VLM), Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (VMW),

diensten met afzonderlijk beheer (DAB's)⁽¹⁸²⁾ aan, alsook de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) en de Investeringsmaatschappij voor Limburg (LRM).

Het antwoordpercentage bedroeg 92%. Drie instellingen stuurden geen antwoord⁽¹⁸³⁾. Zeven stuurden het antwoordformulier oningevuld terug⁽¹⁸⁴⁾. Een aantal daarvan bezat geen gronden of terreinen of had er geen in beheer. Andere hadden onvoldoende informatie om de enquête behoorlijk in te vullen of verwezen door naar een andere entiteit. Voor drie instellingen bestond de respons uit meer antwoordformulieren⁽¹⁸⁵⁾. In totaal heeft het Rekenhof 40 antwoordformulieren verwerkt⁽¹⁸⁶⁾. De reacties waren echter niet altijd volledig⁽¹⁸⁷⁾.

3.5.2 Gronden

Voor het de vraag kon stellen naar de sanering van vervuilde gronden, moest het Rekenhof eerst weten wie gronden bezat of beheerde. Het ging daarom na of de eenheden een inventaris hadden van de gronden die ze in bezit of in beheer hadden, over hoeveel gronden het ging en wat de oppervlakte ervan was⁽¹⁸⁸⁾. De onderstaande tabel vat de antwoorden samen.

Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), Vlaamse Radio- en Televisieomroep (VRT), Vlaamse Vervoermaatschappij (VVM), Waterwegen en Zeekanaal NV (Zeekanaal).

¹⁸² Gemeenschapsinstelling voor Bijzonder Jeugdbijstand De Kempen, Gemeenschapsinstelling voor Bijzondere Jeugdbijstand De Zande, Kasteel van Gaasbeek, Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen (KMSKA), Landcommanderij Alden Biesen, Linker Scheldeoever, Loodswezen, Luchthaven Antwerpen, Luchthaven Oostende, Minafonds en Vloot.

¹⁸³ Gemeenschapsonderwijs (eigenaar van veel percelen verspreid over heel Vlaanderen), K.U. Brussel (waarschijnlijk omdat de universiteit geen gronden in het Vlaams Gewest heeft) en Minafonds.

¹⁸⁴ Kind en Gezin, KMSKA, Landcommanderij Alden Biesen, Loodswezen, PMV, Vloot en VMM.

¹⁸⁵ Twaalf voor het departement LIN, twee voor Linker Scheldeoever en drie voor Zeekanaal. In die gevallen heeft de instelling bv. niet geantwoord voor de entiteit als geheel, maar voor alle afdelingen apart. Drie extra formulieren waren niet ingevuld.

¹⁸⁶ Het totale aantal van 53 formulieren (39 entiteiten plus 14 extra formulieren) verminderd met 3 (vanwege geen antwoord) en 10 (vanwege het terugsturen van een niet ingevuld formulier). Verder in het verslag worden de 40 antwoordformulieren aangeduid als 40 eenheden.

¹⁸⁷ Bij wijze van voorbeeld:
 - alleen opgave van het aantal gronden en niet van de oppervlakte;
 - alleen opgave van het aantal dossiers in een bepaalde saneringsfase en niet van de kosten;
 - alleen een kruisje in een keuzebox, zonder toelichting.

¹⁸⁸ De VRT vermeldde uitdrukkelijk dat haar antwoord louter betrekking had op het Vlaams Gewest, maar vele instellingen specificerden niet of hun

	aantal	identificatie
Inventaris van grond in beheer en van grond in eigendom	22	Bloso, Dienst voor de Scheepvaart, K.U.Leuven, LIN-Aminal-Bos en Groen, LIN-Aminal-Natuur, LIN AWZ, Luchthaven Oostende, Luchthaven Antwerpen, OPZ Rekem, Toerisme Vlaanderen, UA, Ugent, U Hasselt, VDAB, VFSIPH, VHM, VLM, VMW, VRT, VUB, VVM
Alleen inventaris van grond in eigendom	4	LIN-Aminal-Land, LIN-Wegen en Verkeer-Oost-Vlaanderen, LIN-Wegen en Verkeer-West-Vlaanderen, Waterwegen en Zeekanaal NV - afdeling Bovenschelde
Alleen inventaris van grond in beheer	7	Gemeenschapsinstelling voor Bijzondere Jeugdbijstand De Kempen, Gemeenschapsinstelling voor Bijzondere Jeugdbijstand De Zande, Linkerschelde-oever-afdeling Natuur, Linkerscheldeoever-afdeling Zeeschelde, OPZ Geel, UZ Gent, Waterwegen en Zeekanaal NV - afdeling Zeeschelde
Geen inventaris	7	Kasteel van Gaasbeek, LIN-Wegen en Verkeer-Antwerpen, LIN-Wegen en Verkeer-Limburg, LIN-Wegen en Verkeer-Vlaams Brabant, OVAM, VITO, Waterwegen en Zeekanaal NV - afdeling Zeekanaal
inventaris in aanmaak	1	Waterwegen en Zeekanaal NV - afdeling Zeekanaal; VITO heeft in 2006 een oriënterend bodemonderzoek opgestart om eventuele verontreinigingen in kaart te kunnen brengen (de anderen zonder inventaris ontkenen een inventaris in aanmaak te hebben)

Op de 40 eenheden hadden er 26 (65%) een inventaris van de gronden die ze in bezit hadden; 29 eenheden (73%) hadden een inventaris van de gronden die ze beheerden. Van de zeven eenheden (18%) die geen enkele inventaris hadden, was er maar één waarbij een inventaris in de maak was.

De vraag naar het aantal gronden in eigendom of in beheer en de oppervlakte ervan, beantwoordden de instellingen regelmatig onvolledig: sommige gaven een exact aantal gronden op, zonder oppervlakte te vermelden; andere gaven een oppervlakte aan (meestal geraamd), zonder het aantal gronden te kennen. Een groot aantal eenheden gaf voor de gronden in eigendom en voor de gronden in beheer eenzelfde cijfer op: een grond in eigendom was voor hen ook een grond in beheer.

De antwoorden waren niet altijd consistent met die op de vraag naar een inventaris: zo waren er instellingen die beweerden een inventaris te hebben, maar het aantal gronden en de oppervlakte niet vermeldden, terwijl

---

antwoord alleen betrekking had op gronden die in het Vlaams Gewest lagen. Bloso, Toerisme Vlaanderen, VDAB, VFSIPH en VMW hielden alle hoofdkantoor in Brussel: het was onduidelijk of zij dit hadden uitgesloten in hun antwoord.

andere beweerden geen inventaris te hebben, maar toch het aantal gronden en de oppervlakte exact invulden.

De meegedeelde oppervlakte bedroeg bijna 40.000 ha in eigendom en meer dan 36.000 ha in beheer⁽¹⁸⁹⁾. De cijfers waren echter niet relevant: maar iets meer dan de helft van de eenheden vermeldde een oppervlakte en van een aantal die geen antwoord gaven, kan worden verondersteld dat ze een grote oppervlakte bezaten of beheerden⁽¹⁹⁰⁾.

Het Rekenhof concludeert dat 18% van de eenheden geen inventaris had van de gronden die ze bezat of beheerde. Als ze die wel hadden, beperkte die zich dikwijls tot een opsomming van de kadastrale percelen, waarbij de instellingen zelfs geen raming konden geven van de oppervlakte. Bijgevolg was het onmogelijk te zeggen op hoeveel gronden of welke oppervlakte dit onderzoek betrekking had.

3.5.3 Bodemverontreiniging en -sanering

Het Rekenhof ging na welke kijk de eenheden hadden op hun (eventueel) verontreinigde gronden. Zoals blijkt uit de onderstaande tabel, hadden slechts zeven eenheden (18%) een volledig overzicht van al hun terreinen en mogelijke verontreiniging. Zes eenheden hadden een overzicht van de terreinen waarop tot nu toe verontreiniging werd vastgesteld en 21 instellingen (52%) volgden de problematiek dossier per dossier op. Zes eenheden antwoordden niet of anders. Van de tweede en derde groep waren er vijf die een volledig overzicht in de maak hadden.

Volledig overzicht	7	Linkerscheldeoever-afdeling Zeeschelde, Luchthaven Oostende, Ugent, Uhasselt, UZ Gent, VDAB, VHM
Overzicht van gronden met vastgestelde verontreiniging	6	Bloso, Dienst voor de Scheepvaart, K.U.Leuven, LRM, OVAM, VVM
Dossiermatige opvolging	21	Kasteel van Gaasbeek, LIN AWZ, LIN-Aminal-Bos en Groen, LIN-Aminal-Natuur, LIN-Aminal-Land, LIN-Wegen en Verkeer-Antwerpen, LIN-Wegen en Verkeer-Limburg, LIN-Wegen en Verkeer-Oost-Vlaanderen, LIN-Wegen en Verkeer-Vlaams Brabant, LIN-Wegen en Verkeer-West-Vlaanderen, Luchthaven Antwerpen, OPZ Geel, Toerisme Vlaanderen, UA, VLM, VMW, VRT, VUB, Waterwegen en Zeekanaal NV - afdeling Bovenschelde, Waterwegen en Zeekanaal NV - afdeling Zeekanaal, Waterwegen en Zeekanaal NV - afdeling Zeeschelde

Op de vraag om hoeveel gronden met *effectieve* verontreiniging het ging, gaven zeventien eenheden een accuraat antwoord⁽¹⁹¹⁾, zes een raming en vier verduidelijkten hun antwoord niet. Elf eenheden gaven aan het antwoord niet te kennen en twee antwoordden niet. In totaal waren bij 21 eenheden 839 effectief verontreinigde gronden gekend, met

¹⁸⁹ Zoals hoger aangegeven, werd een aantal gronden in beide categorieën meegeteld.

¹⁹⁰ Bv. Zeekanaal.

¹⁹¹ Zes daarvan hadden geen effectief verontreinigde gronden.

een totale oppervlakte (accuraat en geraamd) van ongeveer 842 ha. Dat betekende daarom niet dat die volledige oppervlakte vervuild was. Zo gaf de VRT aan geconfronteerd te zijn met één grond met effectieve verontreiniging. De grond had een oppervlakte van 18.250 m², waarvan maar 60 m³ verontreinigd was.

Op de vraag naar gronden met *potentiële* verontreiniging gaven zes eenheden een accuraat antwoord, zes een raming en zes een antwoord zonder verduidelijking¹⁹²). Zestien eenheden stelden het antwoord niet te kennen en zes antwoordden niet. In totaal waren bij acht eenheden 144 potentieel verontreinigde gronden gekend, met een totale oppervlakte (accuraat en geraamd) van ongeveer 133 ha.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de eenheden die met verontreiniging te maken hadden en, voor zover bekend, van het aantal gronden en de oppervlakte. Vijf eenheden hadden zowel te maken met effectieve als met potentiële verontreiniging, wat het aantal verschillende eenheden die met verontreiniging geconfronteerd werden, terugbracht tot 24.

---

¹⁹² Tien van die achttien hadden geen potentieel verontreinigde gronden.

Instelling	Effectieve verontreiniging		Potentiële verontreiniging	
	Aantal gronden	Oppervlakte in m ²	Aantal gronden	Oppervlakte in m ²
Bloso	2	203.486	1	1.236.469
Dienst voor de Scheepvaart	206			
LIN-Aminal-Bos en Groen	20		30	
LIN-Aminal-Natuur	1	85.660		
LIN-Wegen en Verkeer-West-Vlaanderen			6	30.000
Linkerscheldeoever-afdeling Zeeschelde	2	2.065		
LRM	416	6.050.000		
Luchthaven Antwerpen	2		15	
Luchthaven Oostende	2		20	
K.U.Leuven	38		65	
OPZ Geel	1	4.773		
OVAM	1	4.369		
UA			2	68.000
UGent	62	1.200.000		
UHasselt	1	51.639		
UZ Gent	5	305.884		
VDAB			5	
VHM	1	14.513		
VITO	2	142		
VLM	8	200.000		
VMW	20	260.000		
VRT	1	18.250		
VVM	47			
VUB	1	25.833		
Instelling	Effectieve verontreiniging		Potentiële verontreiniging	
	21		8	
Totaal	839	8.426.614	144	1.334.469

Uit de onderstaande tabel blijkt dat vijftien van de 24 eenheden die met verontreiniging te maken hadden, een overzicht konden geven van de saneringsverplichtingen die uit de verontreiniging voortvloeiden. Twaalf overzichten vermeldden de betrokken saneringsfase.

Overzicht	Aantal	Identificatie
Ja	15	Bloso, Dienst voor de Scheepvaart, KULeuven, LRM, LIN-Aminal-Bos en Groen, Linkerscheldeoever-afdeling Zeeschelde, Luchthaven Oostende, Ugent, U Hasselt, VDAB, VHM, VLM, VMW, VRT, VVM
Neen	3	UZ Gent, UA, VUB
Niet bekend	4	LIN-Aminal-Natuur, LIN-Wegen en Verkeer-West-Vlaanderen, Luchthaven Antwerpen, OPZ Geel
Geen antwoord	2	OVAM, VITO

Van de 24 eenheden die een effectieve of potentiële verontreiniging hadden vastgesteld, beschikten er slechts twaalf over een overzicht van de geraamde saneringskosten⁽¹⁹³⁾. Van de opgegeven bedragen waren er vijf accuraat en zeven geraamd. De totale saneringskosten werden op meer dan 17 miljoen EUR geraamd.

	Ja	Neen	Niet bekend	Geen antwoord
	12	5	6	1
UGent	1.010.000 EUR	VUB	VMW	VITO
UZ Gent	113.738 EUR	UA	Luchthaven Oostende	
UHasselt	270.000 EUR	LIN-Aminal-Bos en Groen	Luchthaven Antwerpen	
KULeuven	422.000 EUR	Linkerscheldeoverafdeling Zeeschelde	OPZ Geel	
LRM	5.398.000 EUR	Dienst voor de Scheepvaart	LIN-Wegen en Verkeer West-Vlaanderen	
VLM	48.257 EUR	VDAB		
LIN-Aminal-Natuur	339.007 EUR			
VHM	1.250.000 EUR			
VVM	7.820.000 EUR			
OVAM	213.350 EUR			
Bloso	19.376 EUR			
VRT	125.000 EUR			
Totaal	17.028.728 EUR			

Het Rekenhof ging na hoeveel dossiers zich in de verschillende saneringsfasen bevonden en hoe hoog de kosten al waren opgelopen⁽¹⁹⁴⁾. Behalve de antwoorden van de 21 eenheden die met effectieve verontreiniging geconfronteerd werden, kreeg het ook antwoorden van zeven eenheden die blijkbaar lopende dossiers hadden, hoewel ze op de vraag naar verontreinigde gronden *niet gekend* antwoorden⁽¹⁹⁵⁾. Uit de onderstaande tabel blijkt dat de meeste eenheden geen bedrag van de saneringskosten vermeldden.

¹⁹³ De VITO beweerde geen overzicht te hebben van de saneringskosten, maar gaf wel een bedrag op van 42.655 EUR.

¹⁹⁴ Een aantal eenheden (zoals de VITO en de VLM) gaf voor *reeds opgelopen kosten* en *saneringskosten* hetzelfde bedrag op, terwijl andere eenheden (zoals LIN AMINAL Bos en Groen en de VDAB) alleen voor de eerste categorie iets invullen.

¹⁹⁵ Het gaat om de drie eenheden van Zeekanaal, de diensten Wegen en Verkeer Antwerpen en Limburg van het departement LIN, VFSIPH en Toerisme Vlaanderen.

Fase	Aantal dossiers	Aantal eenheden	Aantal kostenvermeldingen
Nog niet geëvalueerd	(¹⁹⁶)13		
Bodemattest afgeleverd	(¹⁹⁷)1819		
Oriënterend onderzoek	212	17	0
Beschrijvend onderzoek	68	14	3
Saneringsproject	34	10	0
Saneringswerken aangevat	17	10	3
Al gesaneerd	45	5	(¹⁹⁸)4

Op de vraag naar de verhaalbaarheid van de saneringskosten antwoordden maar vier eenheden positief.

Van de 28 eenheden die aangaven dat ze dossiers in een bepaalde saneringsfase hadden, hebben er zeven geen kosten gehad in de periode 1999-2004. Van de 21 overige eenheden, gaven er maar acht (38 %) een accuraat antwoord op de vraag hoeveel de saneringskosten bedroegen. Opmerkelijk is dat de dienst Wegen en Verkeer Vlaams-Brabant van LIN een geraamd bedrag opgaf, terwijl de dienst eerder vermeldde dat hij geen saneringsdossiers had. Op de vraag naar het aantal dossiers tussen 1999 en 2004 antwoordden maar twaalf eenheden met een accuraat getal.

	Accuraat	Raming	Geen kosten/dossiers	Niet bekend	Geen antwoord
Saneringskosten	8	8	7	1	4
Saneringsdossiers	12	6	4	1	5

Bij negen eenheden volgde de juridische dienst de verhaalbaarheid en invordering van de saneringskosten op; bij tien eenheden (waarvan één overlapping met de vorige groep) was de opvolging in handen van de dienst die instond voor het beheer en onderhoud van de activa. Bij drie eenheden stond een externe advocaat in voor de opvolging. In negen gevallen was het een andere persoon of dienst, waarvan vijfmaal de milieudienst of milieucoördinator. Drie eenheden antwoordden dat zij niemand met de opvolging belastten, omdat er geen verhaalbare saneringskosten waren.

Het Rekenhof concludeert dat de problematiek van de bodemverontreiniging zeker nog geen prioriteit is bij de Vlaamse entiteiten: de meeste pakken de problemen pas aan als ze zich voordoen. Verder bleek dat instellingen die over veel gronden beschikken, zoals Zeekanaal, wel met de problematiek bezig zijn, maar dikwijls nog in het stadium van de inventarisatie van gronden en hun mogelijke vervuiling zitten. Het is dan

¹⁹⁶ Exclusief een onbekend aantal van Zeekanaal.

¹⁹⁷ Exclusief de honderden van VHM.

¹⁹⁸ Alleen VDAB geeft geen bedrag.

ook onmogelijk te zeggen hoeveel mogelijk vervuilde gronden onder de verantwoordelijkheid van de Vlaamse overheid vallen. Bovendien hebben de meeste instellingen tot in de allerlaatste fase van de sanering van lopende dossiers nauwelijks zicht op de daaraan verbonden kosten. Maar 38% van de eenheden kon accuraat aangeven hoeveel de saneringskosten de laatste jaren bedroegen.

3.5.4 Boekhouding

Van de 40 eenheden die antwoordden op de enquête, waren er maar elf waarvan de begroting 2005 in saneringsuitgaven voorzag. 27 eenheden antwoordden negatief. De onderstaande tabel geeft de belangrijkste argumenten weer. Veertien entiteiten beweerden dat sanering onnodig was en twee dat er geen saneringsplicht was, maar dat was niet altijd correct¹⁹⁹). Uit het vorige onderdeel van de enquête blijkt wel dat maar 28 eenheden werden geconfronteerd met saneringsdossiers, waaronder 21 gevallen van effectieve verontreiniging.

Ja	11	Dienst voor de Scheepvaart (800.000 EUR), KULeuven (250.000 EUR), LIN AWZ (300.000 EUR), LIN-Aminal-Bos en Groen (200.000 EUR), LIN Aminal-Natuur (107.029,96 EUR), LIN-Wegen en Verkeer-Vlaams Brabant (100.000 EUR), LRM (10.000 EUR), Ugent (614.680 EUR), VDAB (425.000 EUR), VITO (2.600 EUR), Waterwegen en Zeekanaal NV, afdeling Zeekanaal (5.000.000 EUR),
Neen	27	Sanering onnodig: Gemeenschapsinstelling voor Bijzondere Jeugdbijstand De Kempen, Gemeenschapsinstelling voor Bijzondere Jeugdbijstand De Zande, Kasteel Gaasbeek, LIN-Aminal-Land, LIN-Wegen en Verkeer-Antwerpen, LIN-Wegen en Verkeer-Oost-Vlaanderen, Luchthaven Antwerpen, OPZ Rekem, Toerisme Vlaanderen, UA, Uhasselt, VFSIPH, VUB Geen saneringsplicht: Luchthaven Oostende, OPZ Geel, VHM Kleine kosten: LIN-Wegen en Verkeer-Limburg, OVAM, Waterwegen en Zeekanaal NV, afdeling Bovenschelde Andere reden: VMW, VRT, VVM Geen opgave van reden: Bloso, LIN-Wegen en Verkeer-West-Vlaanderen, Linkerscheldeover-afdeling Natuur, UZ Gent, VLM
Geen antwoord	2	Linkerscheldeover, Afdeling Zeeschelde, Waterwegen en Zeekanaal NV, afdeling Zeeschelde

Op de vraag of de entiteit waardeverminderingen boekte voor de verontreinigde terreinen, antwoordde geen enkele eenheid positief. In zestien

¹⁹⁹ Zo was een instelling van oordeel dat ze geen saneringsverplichting had omdat OVAM niet binnen de voorziene termijn had gereageerd op het ingediende dossier van oriënterend bodemonderzoek. Andere veronderstelden dat er voor kantoorgebouwen geen milieurisico was. Toch heeft OVAM zelf een lopend saneringsdossier voor de parkeerplaats van een vorig kantoorgebouw.

gevallen was de vraag niet van toepassing doordat er geen sprake was van een bedrijfseconomische boekhouding⁽²⁰⁰⁾.

Slechts vier eenheden hadden in de boekhouding voorzieningen aangelegd. Maar één ervan had het bedrag opgesplitst per te saneren locatie. De aangelegde voorzieningen dekten 100% van de geraamde saneringskosten⁽²⁰¹⁾. De eenheden die geen voorzieningen hadden aangelegd, gaven aan dat de boekhoudregels dat niet toelieten of dat de kosten begroot werden, recupereerbaar waren of nog ongekend waren.

	Ja	Neen	Niet van toepassing	Geen antwoord
Waardeverminderingen	0	18	16	6
Voorzieningen	4	⁽²⁰²⁾ 19	10	7

Op de vraag of de toelichting bij de rekeningen melding maakte van de saneringsverplichtingen, antwoordde maar één eenheid positief. Bij vier eenheden meldde het jaarverslag de saneringsverplichtingen.

Vermelding	Ja	Neen	Niet van toepassing	Niet bekend	Geen antwoord
in toelichting	1	16	1	9	13
in jaarverslag	4	1	7	15	13

Hoewel 21 eenheden effectief verontreinigde gronden hadden, hadden er maar elf een begroting die in saneringskosten voorzorg en legden er maar vier voorzieningen aan. Een mogelijke verklaring is dat de eenheden, eventueel onterecht, van oordeel zijn dat sanering onnodig is of dat er geen saneringsplicht bestaat. Voor een aantal instellingen, zoals de universiteiten, voorzien de toepasselijke boekhoudregels niet in de aanleg van voorzieningen. Dat de eenheden niet weten hoeveel de sanering zal kosten, speelt wellicht ook een rol. Het beperkt aantal vermeldingen van de saneringsverplichtingen in de toelichting bij de jaarrekening en in het jaarverslag is significant voor het geringe belang dat de entiteiten aan de problematiek hechten.

3.5.5 Conclusie

De instellingen zijn niet altijd in staat de juiste conclusies te verbinden aan de toestand van hun gronden, omdat zij doorgaans nog niet verstaan in de inventarisering van hun gronden en de mogelijke vervuiling

²⁰⁰ De UGent en de VHM antwoordden onterecht *niet van toepassing*: zij konden wel waardeverminderingen boeken.

²⁰¹ LRM (1.054.362 EUR), VMW (351.600 EUR), VDAB (425.000 EUR) en VVM (1.888.000 EUR).

²⁰² Eigenlijk moeten 4 gevallen naar de categorie 'niet van toepassing' omdat het boekhoudbesluit van de universiteiten niet toelaat voorzieningen aan te leggen.

en omdat ze er te snel van uitgaan dat ze geen saneringsplicht hebben. Bovendien heeft een groot aantal instellingen er geen idee van hoe hoog de saneringskosten kunnen oplopen. Zelfs als de eigenlijke saneringswerken al gestart zijn, blijkt er nog veel onduidelijkheid te zijn. Het echte kostenplaatje is meestal pas gekend als de sanering afgerond is. Het is dan ook logisch dat de begrotingen weinig ramingen bevatten en de boekhoudingen weinig voorzieningen voor toekomstige saneringskosten.

In het algemeen maakten de antwoorden op de enquête het niet mogelijk te becijferen hoe hoog de kosten voor bodemsanering in de 39 betrokken Vlaamse instellingen (53 eenheden) in de komende jaren zullen oplopen.

Er zijn echter uitzonderingen op dit algemene beeld. Enkele instellingen (bijvoorbeeld, zonder exhaustief te zijn, UGent, UHasselt, VHM) hebben een inventaris van de gronden in eigendom en beheer, en beschikken over een volledig overzicht van al hun terreinen en hun mogelijke verontreiniging, de daaruit voortvloeiende saneringsverplichtingen en de reeds opgelopen kosten. Ze budgetteren (indien nodig) middelen voor toekomstige saneringsuitgaven of hebben daarvoor een bedrijfseconomische voorziening aangelegd.

3.5.6 Aanbevelingen

- Opdat de instellingen in de toekomst de bodemsaneringskosten correct zouden kunnen inschatten, dienen ze dringend werk te maken van een nauwkeurige inventaris van alle (potentieel) verontreinigde gronden die ze bezitten of beheren.
- Op basis van die inventaris dienen de instellingen zo spoedig mogelijk na te gaan hoe hoog de saneringskosten zullen oplopen om de nodige financiële schikkingen te kunnen treffen en tot uiting te brengen in de jaarrekening of de begroting.

3.6 Inventarisbeheer kabinetten en secretariaten-generaal

Het Rekenhof heeft onderzocht of de kabinetten en secretariaten-generaal hun beschrijvende inventaris rechtmatig beheerden. De kabinetten bleken deze inventaris op weinig uniforme wijze bij te houden, enerzijds door de beknoptheid van de regelende circulaire, anderzijds doordat de administratie Kanselarij en Voorlichting een weinig optimaal toezicht uitoefende. De secretariaten-generaal bleken evenmin te beschikken over een uniforme en actuele inventaris. Het Rekenhof beveelt de Vlaamse Regering daarom aan de richtlijnen voor inventarisbeheer verder uit te werken, opdat de kabinetten de beschrijvende inventaris kunnen hanteren als een sleutelinstrument voor logistiek beheer.

3.6.1 Inleiding

Het Rekenhof heeft onderzocht of de kabinetten en secretariaten-generaal van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (MVG) hun inventarissen rechtmatig beheerden. Het onderzoek had alleen betrekking op roerende goederen⁽²⁰³⁾.

Het Rekenhof heeft in eerste instantie circulaire VR 95/15⁽²⁰⁴⁾, die de kabinetsinventarissen regelt, getoetst aan de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit en de beginselen van behoorlijke regelgeving. Aan de hand van INTOSAI-controlenorm nr. 21⁽²⁰⁵⁾ heeft het vervolgens gecontroleerd of alle noodzakelijke procedures van interne controle aanwezig zijn. Tot slot heeft het de circulaire als norm gehanteerd om te beoordelen of het inventarisbeheer op reglementaire wijze verloopt en heeft het twintig kabinetsinventarissen van de vorige en huidige Vlaamse Regering aan een kwaliteitcontrole onderworpen. Het Rekenhof heeft zijn belangrijkste vaststellingen besproken met de administratie en de kabinetten. Het onderzoek liep tussen juli 2005 en mei 2006.

Wat het inventarisbeheer bij de secretariaten-generaal betreft, heeft het Rekenhof in eerste instantie bij alle zeven secretariaten-generaal een exemplaar van de beschrijvende inventaris opgevraagd. Vervolgens heeft het drie secretariaten-generaal geselecteerd voor verder onder-

²⁰³ De onroerende goederen vallen buiten de beschrijvende inventaris. Voor kunstwerken ging het Rekenhof alleen na of de inventaris volledig was en hoe de kabinetten de kunstwerken ter beschikking stelden.

²⁰⁴ Circulaire VR 95/15 van 20 juni 1995 betreffende de doorlopende inventaris van de roerende goederen van de Vlaamse Gemeenschap die ter beschikking gesteld worden van de kabinetten van de leden van de Vlaamse Regering.

²⁰⁵ International Organisation of Supreme Audit Institutions.

zoek. In twee gevallen was de praktische opvolging van de beschrijvende inventaris in handen van de cel Logistiek van het departement en in het derde geval deed een andere afdeling van het departement dat.

Op 20 juni en 8 augustus 2006 heeft het Rekenhof respectievelijk de secretarissen-generaal van de Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid, van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en van Onderwijs en Vorming, en de ministers van de Vlaamse Regering op de hoogte gesteld. De secretaris-generaal van de Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid en de Minister-President hebben respectievelijk op 13 juli en 6 september 2006 geantwoord. Hun reacties zijn in dit artikel verwerkt.

3.6.2 *Juridisch kader*

De gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit⁽²⁰⁶⁾ schrijven voor een beschrijvende inventaris op te maken van het meubilair van de Staat, als instrument voor het beheer en behoud van het overheidspatrimonium. Volgens de memorie van toelichting betreft het geen waardeinventaris, maar een inventaris los van de vermogenscomptabiliteit en de algemene inventaris van het staatsvermogen. Het gaat dus alleen om een lijst met de bijzonderheden en kenmerken van alle roerende goederen van de Staat⁽²⁰⁷⁾. Om bruikbaar te zijn als instrument voor het logistieke beheer moet de beschrijvende inventaris zeker alle duurzame goederen bevatten⁽²⁰⁸⁾.

Circulaire VR 95/15, heeft het bovenstaande voorschrift verder uitgevoerd specifiek voor de kabinetten. Zij schrijft voor dat de kabinetten alle roerende vermogensgoederen moeten inventariseren en dat zij deze beschrijvende inventarissen actueel moeten houden. De circulaire heeft de kabinetten voorts een aantal verplichtingen opgelegd voor het inventarisbeheer, zoals de opmaak van processen-verbaal bij wijzigingen, gewone bewaringsmaatregelen, het afvoeren van goederen en maatregelen bij het aantreden of vertrek het van een regeringslid. De kabinetssecretarissen dienen bij de overdracht tussen twee ministers formeel een proces-verbaal te ondertekenen en elk regeringslid moet een kabinetslid verantwoordelijk stellen voor de inventaris.

---

²⁰⁶ Meer bepaald artikel 86 (het vroegere artikel 73 van de wet van 28 juni 1963 tot wijziging en aanvulling van de wetten op de rijkscomptabiliteit).

²⁰⁷ Over de draagwijdte van de begrippen meubilair en beschrijvend geeft de memorie geen nadere toelichting.

²⁰⁸ De beschrijvende inventaris moet dus meer goederen bevatten dan bedoeld in circulaire FB.AC/2005.3 over vermogensgoederen die sinds 1 januari 2006 geactiveerd worden. Die circulaire kwalificeert goederen van minder dan 1.000 EUR niet meer als vermogensgoed dat deel uitmaakt van de vermogenscomptabiliteit. Circulaire FB.AC/2002.2 hanteerde nog een grens van 500 EUR en beschouwde bepaalde goederen, zoals kantoormeubilair, altijd als patrimoniaal, ongeacht hun aanschaffingswaarde.

Het afdelingshoofd Kanselarij dient toe te zien op de kabinetsinventarissen. De administratie Kanselarij en Voorlichting moet daartoe jaarlijks voor 31 maart een exemplaar ontvangen van alle beschrijvende inventarissen en wordt geïnformeerd over wijzigingen.

De circulaire komt overeen met de bepalingen in de rijkscomptabiliteit, maar gaat op enkele punten in tegen beginselen van behoorlijke regelgeving. Zo ontbreekt het aan volledigheid. De circulaire geeft niet aan welke gegevens de inventaris minstens moet bevatten⁽²⁰⁹⁾ en voorziet niet in een overdrachtsprocedure bij een wissel van de inventarisverantwoordelijke. Zij voorziet evenmin in een regelmatige fysieke controle van de volledigheid en juistheid van de beschrijvende inventaris. Bovendien bleven de meeste circulairetermen ongedefinieerd. Door het gebrek aan eenvormige terminologie is dan ook verwarring mogelijk.

De circulaire is ten slotte vrij beknopt. Een handleiding, die de praktische uitvoering toelicht, is niet voorhanden.

Het Rekenhof heeft geconcludeerd dat de circulaire de kabinetten onvoldoende instructies geeft om een uniforme en rechtmatige inventarisbeheer te garanderen.

Voor het inventarisbeheer door de secretariaten-generaal beperkt het juridisch kader zich tot de bovengenoemde bepaling van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit, zonder verdere uitwerking in regelgeving.

3.6.3 Procedures van interne controle

De procedures van interne controle bij de kabinetten voldoen grotendeels aan INTOSAI-controlenorm nr. 21: de risico's op het vlak van organisatie, functiescheiding en veiligheid zijn afgedekt:

- Circulaire VR 95/15 heeft summier een aantal procedureverantwoordelijkheden bepaald (bv. kabinetsverantwoordelijke voor het inventarisbeheer) en de transactieaspecten omschreven (volledigheid en actualiteit van de inventaris, inkomende en uitgaande bewegingen van goederen, inventarisoverdrachten, jaarlijkse inventarisoverlegging aan de administratie Kanselarij en Voorlichting).
- De bepalingen in de circulaire over de opmaak van processen-verbaal en de tussenkomst van de administratie bij goederenafvoer en het betalingscircuit met tussenkomst van de administratie, garanderen voldoende functiescheiding bij de verwerving, registratie, betaling en afvoer van goederen.
- De circulaire heeft bewaringsmaatregelen voorgeschreven en een toezichthoudend kabinetslid. De toegang tot de meeste kabinetslokalen is beveiligd. De veiligheidsmaatregelen binnen het gebouw ver-

---

²⁰⁹ Een model van de beschrijvende inventaris ontbreekt.

schillen naargelang van het kabinet. Sommige goederen worden achter slot bewaard, in het bijzonder de voorraden.

Toch heeft het onderzoek ook enkele zwakheden in het interne-controlesysteem van de kabinetten ontdekt: zo zijn de bewaringsmaatregelen niet vastgelegd in een document en moeten kabinetsleden geen boedelbeschrijving voor hun lokaal ondertekenen. Ook worden de kabinetsleden die de inventaris moeten bijhouden, in de praktijk niet formeel aangewezen. Traditioneel neemt de kabinetssecretaris de taken van inventarisbeheer op. Soms staat een econoom hem bij.

Over de rekenkundige en boekhoudkundige controle is de circulaire kort. Zij bevat geen bepalingen over een fysieke toetsing van de werkelijkheid en volledigheid van de inventaris, en vermeldt alleen dat de minister de regelmatigheid van de feiten beoordeelt als goederen het kabinet binnenkomen of verlaten. Alle kabinetten verklaarden wel de papieren inventaris te toetsen aan de reële situatie voor de jaarlijkse verzending van de inventaris aan de administratie Kanselarij en Voorlichting. Het resultaat van die vrijwillige, niet aan procedures gebonden actie, is echter onvoldoende. Zo stelde het Rekenhof tijdens een fysieke controle in een kabinet onder meer vast dat de beschrijvende inventaris geen melding maakte van het bureau van de minister en een kopieerlokaal.

De circulaire voorziet ten slotte niet in een specifiek systeem van supervisie door verantwoordelijke kabinetsfunctionarissen. Supervisie kan ook bestaan in de beoordeling door de minister van de processen-verbaal bij de afstand, overdracht, aangroei of vernieling van goederen. Een dergelijke supervisie vindt evenmin plaats. Ook de jaarlijkse inventarisoverlegging aan de administratie Kanselarij en Voorlichting verloopt buiten het kabinetsmanagement om. Het Rekenhof heeft dan ook geconcludeerd dat het management de procedures voor machtiging, goedkeuring en controle niet toepast.

Voor de secretariaten-generaal heeft de toetsing aan INTOSAI-controlenorm nr. 21 de volgende vaststellingen opgeleverd:

- Elk departement beschikt over organisatieschema's⁽²¹⁰⁾.
- De organisatie was in de drie departementen gelijklopend en zorgde voor de gewenste functiescheiding.
- Voor de secretariaten-generaal golden dezelfde veiligheidsmaatregelen als voor de rest van het departement. De gebouwen zijn enkel toegankelijk met een badge of langs het baliepersoneel⁽²¹¹⁾. In de gebouwen gelden geen specifieke veiligheidsmaatregelen voor het meubilair. Omdat voor het ICT-materiaal het risico op diefstal hoger

²¹⁰ Door de reorganisatie van de Vlaamse overheid (beter bestuurlijk beleid) zaten de departementen ten tijde van het onderzoek in een overgangsfase.

²¹¹ Eén gebouw vertoonde op dit vlak risico's doordat het een algemeen toegankelijk auditorium en restaurant bevat. Het gebouw is wel uitgerust met bewakingscamera's.

is, hebben twee secretariaten-generaal het materiaal uitgerust met kabels en een slot. De maatregelen voor de sensibilisering van het personeel hebben een informeel karakter.

- Het Vlaams personeelsstatuut geeft de secretaris-generaal een algemene delegatie. Langs subdelegatie heeft ieder departement dat verder uitgewerkt.
- Voor het ICT-materiaal staat de informaticadienstverlener in voor de beschrijvende inventaris en houdt het departement frequent toezicht op de gegevens. Voor het meubilair is de situatie verschillend naar gelang van het departement. Een departement verklaarde jaarlijks een controle uit te voeren, een tweede controleert niet en een derde inventariseert het meubilair niet.
- In ieder departement krijgt het management regelmatig gegevens over de kosten en de ontwikkeling van de uitgaven.

3.6.4 *Rechtmatigheid van het inventarisbeheer*

3.6.4.1 Naleving van de circulaire

Zoals al gesteld, is in de praktijk geen sprake van een formele aanwijzing van een kabinetslid om de inventaris bij te houden. De kabinetten maken bovendien zelden processen-verbaal op, behalve bij ministerswissels bij de aanvang van nieuwe legislaturen⁽²¹²⁾.

Zij houden evenmin permanent een actuele inventaris bij. De administratie Kanselarij en Voorlichting stelt elk kabinet daarvoor nochtans een elektronisch bestand ter beschikking, maar de kwaliteit daarvan is gebrekkig⁽²¹³⁾. Los van het elektronische bestand verzamelen ze wel gegevens in functie van de jaarlijkse rapportering aan de administratie Kanselarij en Voorlichting. De frequentie en diepgang van die gegevensverzameling verschilt echter van kabinet tot kabinet. Door de beperkte actualiteitswaarde van enkele inventarissen, kon de overdracht bij de regeringwissel in juli 2004 in verscheidene gevallen maar steunen op gegevens van enkele maanden oud.

De inventarisbeheerders stellen Kanselarij en Voorlichting niet altijd schriftelijk op de hoogte van de wijzigingen in de samenstelling van de goederen⁽²¹⁴⁾. Deze administratie ontvangt de jaarlijkse rapportering

²¹² Een proces-verbaal is nochtans ook vereist bij afstand, overneming, aangroei, verlies en vernieling van goederen en bij wijziging van titularis.

²¹³ Een kabinet ontwikkelde een eigen bestand, dat het permanent bijhoudt en dat meer gegevens over de goederen bevat dan het elektronisch bestand.

²¹⁴ Vooral over de goederenafvoer ontvangt de administratie weinig informatie.

overigens niet altijd tijdig, namelijk voor 31 maart⁽²¹⁵⁾. De administratie registreert trouwens de ontvangstdatum niet.

Ten slotte staan de kabinetten vaak zelf in voor de afvoer van goederen en nemen zij die goederen in afwachting van hun effectieve afvoer dan niet meer op in de inventaris. De circulaire schrijft nochtans voor dat de beschrijvende inventaris alle goederen moet bevatten die op het kabinet aanwezig zijn en dat afvoer maar kan mits tussenkomst van de administratie Logistiek Management (ALOMA) van het departement Algemene Zaken en Financiën (AZF).

3.6.4.2 Uniformiteit van de beschrijvende inventarissen

Kabinetten

De beschrijvende kabinetsinventarissen zijn weinig uniform, ook al stelt de administratie elk kabinet een elektronisch bestand ter beschikking, dat in zijn basisstructuur bestaat uit tabellen met de elementaire gegevens van een inventaris: definitie van goederen en lokalen, en koppeling van goed, lokaal en aantal. Dat Access-bestand kan dienen voor het inventarisbeheer. Enkele applicaties maken het mogelijk specifieke formulieren en rapporten te genereren. Een van die rapporten is de kerninventaris, de papieren inventaris die de kabinetten overleggen aan de administratie Kanselarij en Voorlichting. Het bestand bevat ook de gegevens van de eindinventaris van de voorganger. De elektronische bestanden bieden beide partijen voordelen: de kabinetten hebben een startbasis en een hulpmiddel om de continuïteit van de dienst gestalte te geven; het centrale niveau kan waken over de uniforme structuur van het bestand, wat de toezichtstaak vergemakkelijkt. Zij zijn echter niet beveiligd tegen aanpassingen van de basisstructuur, de codes en goederenomschrijving of de formulieren en rapporten. Bovendien vergt een verplaatsing van een goed naar een ander lokaal een dubbele bewerking (verwijdering van de oude locatie, invoering van de nieuwe), wat het foutenrisico verhoogt. In de huidige legislatuurpraktijk verschillen de bestanden overigens van kabinet tot kabinet, met variaties in de basistabellen en de applicaties voor formulieren en rapporten. Bij gebrek aan een handleiding zoeken de kabinetten bij praktische problemen immers eigen oplossingen. Het elektronisch bestand vertoont ook een gebrekkige kwaliteit: het is weinig gebruiksvriendelijk, niet transparant en maakt het niet altijd mogelijk een goed afdoend te omschrijven. In de vorige legislatuur maakten twee kabinetten geen gebruik van het bestand. In beide legislaturen gebruikte één kabinet een afgeslankte versie: één tabel en beperkter applicaties.

---

²¹⁵ In 2005 overschreden drie kabinetten de termijn. In één geval was dat te wijten aan informaticatechnische problemen. De twee andere kabinetten stelden de inventarisoverlegging uit omdat ze belangrijke inventariswijzigingen verwachtten. Dat is echter geen goed argument, aangezien die wijzigingen zullen blijken uit de volgende inventaris.

Behalve de kerninventaris, leggen de kabinetten naar eigen inzicht bijkomende lijsten voor aan de administratie Kanselarij en Voorlichting. De lijsten hebben een diverse inhoud: gsm's, tankkaarten, leasecontracten, kunstwerken. Zij bevatten soms gegevens die thuishoren in de beschrijvende inventaris, zoals vaste telefoontoestellen, gsm's en kunstwerken, maar die onterecht niet, gedeeltelijk of zelden terug te vinden zijn in het elektronisch bestand.

De kabinetten en de administratie Kanselarij en Voorlichting hanteren voorts wisselende criteria voor de opname van een goed in de beschrijvende inventaris: aankoop ten laste van patrimoniale kredieten, aankoop op kabinetskredieten (in het bijzonder van kunstwerken), goederen in eigendom, goederen onroerend door bestemming, aankoop van ICT-materiaal langs het IT-outsourcingscontract⁽²¹⁶⁾. Zij passen deze criteria niet consequent toe. Zo nemen sommige kabinetten alle ICT-materiaal op in het elektronisch bestand of in een afzonderlijke lijst, andere nemen alleen de eigen aankopen op in de kerninventaris en plaatsen het outsourcingcontractmateriaal in een afzonderlijke lijst of vermelden dat niet.

Ten slotte verschilt ook de omschrijving van de goederen en hun codering sterk⁽²¹⁷⁾. De lijst met codes en omschrijvingen die de administratie voordefinieerde is dan ook niet altijd duidelijk, zodat de kabinetten ze naar eigen inzicht aanpasten of zelf een lijst opstelden. Dat komt de transparantie en vergelijkbaarheid tussen de kabinetten niet ten goede. Zelfs binnen eenzelfde kabinet kunnen dezelfde of gelijkaardige goederen een verschillende omschrijving of code krijgen. Bovendien steunt het elektronisch bestand op een artikelregistratie⁽²¹⁸⁾, waardoor het niet mogelijk is de goederen individueel te registreren. Om toch het individuele goed te kunnen karakteriseren en te verbinden aan een specifieke aankoop, hebben enkele kabinetten van de huidige legislatuur voor de aankopen sinds 22 juli 2004 de omschrijving aangevuld met extra gegevens, zoals leverancier, factuurnummer en -datum, serienummer en model.

Secretariaten-generaal

De informatica-ondersteuning van de secretariaten-generaal bestaat in een informaticatoepassing die een tiental jaar geleden extern werd ontwikkeld onder coördinatie van AZF/ALOMA en met medewerking van alle departementen. Nadien diende elk departement de beschrijvende inventaris zelf bij te houden. De departementen gebruiken de toepassing weinig en dan nog alleen voor kantoormeubelen. Van de drie bezochte secretariaten-generaal hield er een de gegevens in de toepassing actueel. Een tweede bracht alleen gegevens in bij de verwerving van nieuwe

---

²¹⁶ Dat contract bepaalt dat de IT-dienstverlener moet instaan voor het inventarisbeheer van het ICT-materiaal.

²¹⁷ Drie kabinetten gebruiken alleen een omschrijving.

²¹⁸ Artikel als groep van soortgelijke goederen, bv. hoge metalen kast, bureaulamp, microgolf, diepvries.

goederen, maar nam geen lokaal op. Het derde gebruikt de toepassing sinds 2004 niet meer.

Twee departementen nemen alleen meubilair op dat zij aankochten met patrimoniale kredieten. De strengere criteria voor patrimoniale goederen in de nieuwe circulaire⁽²¹⁹⁾ maken een directe relatie tussen de vermogenscomptabiliteit en de beschrijvende inventaris niet meer mogelijk: niet alle duurzame goederen die een beschrijvende inventaris moet opnemen, gelden nog als vermogensgoed in de zin van de circulaire. Het derde secretariaat-generaal heeft sinds 2004 geen inventaris meer van het meubilair⁽²²⁰⁾.

Voor hun ICT-materiaal vallen de drie bezochte secretariaten-generaal terug op de gegevens van de IT-dienstverlener, die verplicht is de beschrijvende inventaris van het MVG bij te houden als onderdeel van het outsourcingcontract. Hij dient de gegevens permanent raadpleegbaar te maken voor het MVG en zorgt voor de actualisatie.

De secretariaten-generaal beschikken nog over andere duurzame goederen, die zij niet in de beschrijvende inventaris opnemen omdat zij die niet zelf beheren. Het gaat om wagens (beheerd door ALOMA) en kunstwerken (beheerd door de afdeling Beeldende Kunst en Musea van het departement WVC of door AZF, Vlaamse bouwmeester).

3.6.4.3 Informatiegehalte van de beschrijvende inventarissen

Om de kabinetsinventaris als nuttig beheers- en controle-instrument te kunnen hanteren, bevat het elektronisch bestand te weinig informatie. De goederen worden onvoldoende gekarakteriseerd. Er zijn ook geen gegevens beschikbaar over de oorsprong (aankoop, overname, geschenk) en de ouderdom van een goed, noch over de geschiedenis. In geval van aankoop is er geen band met de factuur. Als het goed het kabinet verlaat, worden zelfs alle gegevens gewist. Het Rekenhof ging na of de uitgaven op basisallocatie 74.01 van de kabinetsprogramma's voorkwamen in de beschrijvende inventarissen. De administratie Kanselarij en Voorlichting vroeg de kabinetten welke goederen ze aankochten sinds het aantreden van de regering op 22 juli 2004. Zij beantwoordden de vraag op een verschillende manier. Een eerste groep verwerkte de aankoopgegevens⁽²²¹⁾ in de omschrijving van de goederen in het elektronisch bestand. Een tweede groep bracht de gegevens manueel aan op de overgelegde inventaris. Een derde groep maakte een aparte lijst of verwerkte de gegevens in een ruimere lijst. Zelfs met de aanvullende aankoopgegevens was er dikwijls geen verband tussen de inventaris enerzijds en de factuur en de begrotingsaanrekening anderzijds. Door

²¹⁹ FB.AC/2005.3. Zie voetnoot 208.

²²⁰ Op vraag van het Rekenhof heeft het wel een korte inventaris opgemaakt.

²²¹ Die gegevens kunnen slaan op merk, serienummer, leverancier, factuurnummer en -datum, prijs, basisallocatie, enz.

het gebrek aan individuele goederenregistratie bestaat er geen zekerheid dat het effectief over de aangekochte goederen gaat.

Ook de aansluiting tussen de opeenvolgende inventarissen is problematisch om verschillende redenen:

- De huidige artikelregistratie staat niet toe na te gaan of een goed nog aanwezig is. Zo kan een oud tv-toestel een modern vervangen zonder sporen in de inventaris na te laten. Beide krijgen immers de omschrijving *tv-toestel*.
- Zoals al vermeld, maken de kabinetten zelden een proces-verbaal van inventariswijziging op, behalve bij een regeringswissel. Dergelijke processen-verbaal kunnen nochtans de verschillen tussen twee opeenvolgende inventarissen verklaren.
- Soms steunt de overdracht bij een regeringswissel op een inventaris van enkele maanden oud, in plaats van op een actuele inventaris.
- De overnemer controleert de beschrijvende inventaris meestal niet vooraf. De kabinetssecretarissen hebben daarvoor naar eigen zeggen op het ogenblik van de kabinetswissel te weinig tijd⁽²²²⁾.
- Het komt voor dat het ene kabinet een bepaalde groep goederen opneemt en het andere kabinet niet⁽²²³⁾.
- De overnemer werkt niet noodzakelijk verder op de gegevens van de voorganger of past het elektronisch bestand aan, in het bijzonder de omschrijving van de goederen⁽²²⁴⁾.

Op diverse vlakken bestaan daarenboven risico's voor de volledigheid van de beschrijvende kabinetsinventaris. Zo nemen de kabinetten kunstwerken nu eens geheel in hun kerninventaris op, dan weer gedeeltelijk of niet, al dan niet met een vermelding in een bijkomende lijst⁽²²⁵⁾. De inventarissen bieden ook geen sluitend zicht op goederen die de kabinetten leenden bij de administratie⁽²²⁶⁾.

²²² Eén kabinet heeft dat probleem opgelost door een ander kabinetslid de controle te laten uitvoeren en nam per saldo vijf goederen minder op dan vermeld in de papieren inventaris.

²²³ Voorbeelden zijn het ICT-materiaal langs het outsourcingcontract, telefoontoestellen, servies en bestek, glazen, klasseerrekjes.

²²⁴ Twee kabinetten gebruikten het elektronisch bestand niet en verplichtten zo hun opvolgers opnieuw te beginnen.

²²⁵ Deze kunstwerken zijn vaak ter beschikking gesteld door de departementen WVC of AZF, kunstenaars of derden (MUHKA, SMAK, particulieren). Deze terbeschikkingstelling steunt meestal op mondelinge afspraken, zodat de kabinetten zich bij betwistingen in een zwakke positie bevinden. Alleen het departement WVC stelt voor de terbeschikkingstelling van kunstwerken een akte van bewaargeving op.

²²⁶ Een ontlening met een permanent karakter is echter in strijd met de begrotingsspecialiteit, aangezien zij een verschuiving inhoudt van middelen van de administratie naar de kabinetten.

Over het informatiegehalte van de inventarissen van de secretariaten-generaal heeft het onderzoek tot de volgende vaststellingen geleid:

- Maar een van de onderzochte secretariaten-generaal registreerde wijzigingen in het meubilair, echter zonder de geschiedenis van het goed op te nemen.
- Geregistreerde goederen zijn identificeerbaar dankzij een barcode: de opgeslagen gegevens bevatten informatie over de kenmerken van de goederen.
- Goederen uit de inventaris die personeelsleden thuis gebruiken, worden geregistreerd, echter zonder een proces-verbaal of ontvangstbewijs op te maken.
- Twee van de secretariaten-generaal verklaarden dat ze met de beschikbare gegevens het individuele goed in verband konden brengen met de aanrekening en de factuur.
- De afvoer van de goederen verliep voor twee secretariaten-generaal langs ALOMA; het derde had rechtstreeks contact met Registratie en Domeinen.

3.6.4.4 Toezicht door de administratie Kanselarij en Voorlichting

Uit de bovenstaande paragrafen is al gebleken dat de administratie Kanselarij en Voorlichting onvoldoende over de toepassing van de circulaire waakt: zij volgt de ontvangstdata van de inventarissen onvoldoende op, onderneemt geen stappen om het elektronisch bestand te optimaliseren, beschikt niet over informatie om de gegevens van de kabinetten te controleren (bv. gegevens vanuit het AZF over de aankopen) en voert geen (steekproefsgewijze) fysieke controle uit.

3.6.4.5 Fysieke controle door het Rekenhof

Van augustus 2005 tot februari 2006 heeft het Rekenhof fysieke controles in de kabinetten uitgevoerd. Het selecteerde uit de inventaris een aantal goederen, en ging na of die goederen zich effectief in de aangegeerde lokalen bevonden. Omgekeerd onderzocht het van een aantal goederen in enkele lokalen of ze terug te vinden waren in de beschrijvende inventaris. Het stelde daarbij vast dat de beschrijvende inventarissen niet actueel waren. Bij acht op de tien kabinetten verschilde de beschikbare inventaris van de realiteit. Bovendien waren de gegevens in het elektronisch bestand en de bijkomende lijsten soms tegenstrijdig. Voorts bleek dat de kabinetten vaak niet precies wisten welke goederen ze moeten opnemen in de beschrijvende inventaris. Goederen voor afvoer kwamen ten onrechte niet meer voor in de beschrijvende inventaris. Ten slotte bleek dat sommige kabinetten de papieren inventaris niet aan de realiteit toetsten.

Door de beperkte omvang van de secretariaten-generaal heeft het Rekenhof de fysieke controle beperkt tot het meubilair van twee lokalen per secretariaat-generaal. In alle gevallen vond het meer goederen dan op-

getekend in de beschrijvende inventaris. Bij een secretariaat-generaal lag dat vooral aan de opnamecriteria. Een ander hield niet meer systematisch de beschrijvende inventaris voor het meubilair bij. Het derde verklaarde achteraf dat het ging om goederen die het zou afvoeren.

3.6.5 Algemene conclusie

Er is geen sprake van een volledige, uniforme en actuele registratie van de goederen door kabinetten of secretariaten-generaal.

Voor het beheer van hun inventaris kunnen de kabinetten terugvallen op een specifieke circulaire, maar die biedt geen sluitende juridische omkadering: zij is op sommige punten onvolledig of te beknopt en omschrijft niet welke gegevens de inventaris minimaal dient te bevatten. Een model of een handleiding ontbreken. Bovendien verplichten de procedures voor interne controle niet tot een periodieke toetsing van de inventaris aan de realiteit.

Noch de minister, noch de kabinetten passen de richtlijnen van de circulaire over de opmaak van processen-verbaal of de volledigheid en actualisatie van de inventaris altijd toe. Het elektronisch bestand dat de administratie Kanselarij en Voorlichting ter beschikking stelde, garandeert evenmin een uniform inventarisbeheer. De gebrekkige kwaliteit en beveiliging van dat bestand heeft bovendien geleid tot een parallel systeem van bijkomende lijsten. Het bestand laat evenmin een terugkoppeling toe naar de verwerving of begrotingsaanrekening van een individueel goed. Het informatiegehalte van de inventarissen is dan ook beperkt. Het toezicht door de administratie Kanselarij en Voorlichting verloopt ten slotte weinig optimaal.

Voor de inventarissen van de secretariaten-generaal is het juridische kader nog beperkter. Zij beschikken voorts alleen over een extern ontwikkelde informaticatoepassing, die zij weinig gebruiken, en dan nog alleen voor meubilair. De secretariaten-generaal die een inventaris bijhouden, doen dat dan ook op zeer diverse wijze en controleren zelden de overeenstemming met de realiteit. Alleen voor het ICT-materiaal is een uniforme, actuele inventaris voorhanden, dankzij het IT-outsourcingscontract.

3.6.6 Aanbevelingen

Kabinetten

- De Vlaamse Regering dient in de circulaire te omschrijven welke gegevens de beschrijvende inventaris minimaal moet bevatten. Zij dient ook te zorgen voor een modelinventaris en een handleiding.
- De richtlijnen moeten voorzien in een overdrachtsprocedure bij een personeelwissel op het niveau van het kabinetslid aangewezen voor het inventarisbeheer.

- Het is wenselijk dat de Vlaamse Regering in de inventarisrichtlijnen een fysieke controle oplegt om de overeenstemming tussen de inventaris en de realiteit vast te stellen.
- Als instrument om het personeel te sensibiliseren, kunnen de kabinetssecretarissen de bewaringsmaatregelen in een document vastleggen dat alle kabinetsleden voor kennisneming ondertekenen.
- Ter uitvoering van de circulaire dient de minister het kabinetslid bevoegd voor het inventarisbeheer formeel aan te wijzen. Hij dient eveneens de regelmatigheid van de feiten in de processen-verbaal bij afstand, overneming, aangroei, verlies en vervreemding van goederen effectief te controleren. Bij een ministerswissel dient de overdracht te steunen op een actuele inventaris.
- De kabinetten dienen de processen-verbaal op te maken die de circulaire oplegt, toe te zien op de volledigheid van de inventaris en hem permanent bij te houden, de administratie voldoende te informeren over wijzigingen en de inventaris tijdig over te leggen. Pas na hun effectieve afvoer is het toegestaan goederen uit de inventaris te nemen.
- De administratie Kanselarij en Voorlichting dient erover te waken dat het elektronisch bestand een uniforme en transparante registratie van individuele goederen garandeert, inclusief een terugkoppeling naar factuur en begrotingsaanrekening. Het is wenselijk dat zij in een handleiding voorziet om praktische uitvoeringsproblemen te voorkomen en mogelijke risico's op onvolledigheid af te dekken.

Secretariaten-generaal

- De secretariaten-generaal dienen de specifiek ontwikkelde informatie-toepassing te gebruiken en in de beschrijvende inventaris alle duurzame goederen op te nemen, ook als die niet beantwoorden aan de criteria voor patrimoniale goederen.
- Het is wenselijk te voorzien in een periodieke controle om de overeenstemming tussen de inventaris en de realiteit na te gaan.

3.6.7 Antwoord van ministers

Op 6 september 2006 heeft de Minister-President van de Vlaamse Regering geantwoord dat het duidelijk was dat het bestaande juridische kader voor het inventarisbeheer bij de Vlaamse kabinetten leemten vertoont, dat definities en rollen uitklaring vergen en dat de informaticatechnische ondersteuning beperkingen vertoont. Hij stelde daarom een herziening van de circulaire in het vooruitzicht.

De minister-president sloot zich voorts aan bij de commentaar die de secretaris-generaal van het departement Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid over de kabinetsinventarissen al op 13 juli 2006 gaf, namelijk dat het weinig zin heeft de administratie als fysiek controlerende instantie tegenover de kabinetten te positioneren. Ook daarvoor zou de minister-president een oplossing zoeken.

De Vlaamse minister van Bestuurszaken heeft op 23 oktober 2006 gemeld dat de secretarissen-generaal overeenkwamen een projectgroep op te richten onder leiding van Financiën en Begroting om binnen de zes maand een ontwerp van circulaire of richtlijn uit te werken dat de relevante begrippen eenduidig definieert en concrete richtlijnen geeft over het houden van beschrijvende inventarissen en de periodiciteit van de uit te voeren controles. De werkgroep moet ook aanbevelingen formuleren voor het gebruik of de ontwikkeling van een gemeenschappelijke toepassing voor de ondersteuning van deze activiteiten.

4 ICT-Outsourcingscontract van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Toen het ICT-outsourcingscontract van het MVG ten einde liep, verwierp de Vlaamse overheid wederinsourcing onmiddellijk als alternatief wegens te duur, vooral omdat dit de aanwerving van bijkomend ICT-personeel zou vergen. Zij koos dan ook voor verdere outsourcing, zonder vooraf in detail de kostprijs van outsourcing tegen die van wederinsourcing af te wegen.

De Vlaamse Gemeenschap startte de gunningsprocedure voor een nieuw contract zonder concrete beschrijving van de gewenste ICT-dienstverlening of een gedetailleerde kostprijsberekening, maar alleen met uitgangspunten en doelstellingen die zij tijdens de gunningsprocedure samen met de kandidaat-dienstverlener zou concretiseren. Het ging dus om een samengevoegde opdracht: de Vlaamse Gemeenschap trad tijdens die onderhandelingen ook op voor zeventien VOI's. Opvallend was dat de Vlaamse Regering de afdeling Overheidsopdrachten van het MVG niet bij de procedure betrok, maar zich beperkte tot een beroep op een externe deskundige.

Ondanks de bijzondere aard en complexiteit van de opdracht en de procedure, verliep de gunningsprocedure rechtmatig. Wel ontbeerden enkele gunningsdocumenten (basiscontract en dienstencatalogoog) een formele goedkeuring van de stuurgroep of de ICT-manager en was geloofwaardigheid een subjectief gunningscriterium. Ook betekende de Vlaamse Gemeenschap de bestelling van het transitieproject al aan de medecontractant voor de controleur van de vastleggingen de boekhoudkundige vastlegging viseerde.

Transitie

Het nieuwe outsourcingcontract voorzag niet in een traditionele due diligence⁽²²⁷⁾, hoewel al vroeg was gebleken dat enkele onderhandelingsassumpties incorrect waren. Dergelijke fouten zouden de partijen met behulp van een kostenmodel tijdens de transitie opvangen. In de praktijk bleef de kostprijs voor de transitie echter ongewijzigd, vooral dankzij bepalingen in het oude en nieuwe contract die de transitieregeling aan de opeenvolgende ICT-dienstverleners toeschoven.

Bij gebrek aan documenten over deze onderlinge regeling, was de overeenkomstige kostenverrekening tussen beide dienstverleners voor het MVG intransparant en kon de eventuele impact van correcties aan de

---

²²⁷ Een due diligence-oefening toetst normaliter de assumpties die ten grondslag lagen aan het BAFO aan de werkelijke situatie. Het gaat dan over assumpties in verband met de overdracht van personeel, contracten en activa, waarvan de correctheid onder meer afhangt van de correctheid van de inventarissen.

inventaris op de exploitatiekosten niet geïsoleerd worden. De transitie liep in elk geval in het begin weinig vlot. Gaandeweg stelde de vorige ICT-dienstverlener zich echter constructiever op.

De transitie liep ook vertraging op, waardoor de financiële afwikkeling van deze fase tot eind 2005 aansleepte. Aangezien een aantal assumptiefouten ook aan de nieuwe ICT-dienstverlener te wijten waren, rees daarbij de vraag of het MVG zijn rechten voldoende heeft verdedigd. Volgens het MVG zou de enige geleden schade door deze vertraging echter zijn tegengegaan door latere prijscorrecties.

Kostprijs en kostprijsbeheersing

Hoewel het basiscontract voor een belangrijk gedeelte een raamovereenkomst was, zonder garanties voor de volledige invulling, was de eerste vastlegging in 2003 sterk ondermaats. De vastlegging betrof immers alleen de transitiekosten, terwijl de totale impact van het ICT-contract op het 40-voudige werd geraamd. Minstens hadden de vaste contractkosten (ongeveer 200 miljoen EUR) voorwerp van een vastlegging moeten zijn. Die waren overigens ook bepalend voor de contractuele borgsom. In elk geval diende de contractbegroting te worden geïntegreerd in de meerjarenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap.

Tot op heden heeft het ICT-contract budgettair minder gekost dan vooropgesteld bij het sluiten van de overeenkomst. Dat is echter in eerste instantie het gevolg van besparingsmaatregelen, niet van een verminderde vraag of van het drukken van kostprijselementen. Omdat de besparingen vooral de projectvoorstellen troffen, namen de overheadkosten verhoudingsgewijze toe. Ook sleepte de transitieperiode voor de inwerkingstelling van de begrotingsprocessen aan.

Het nieuwe ICT-contract heeft de controle op prijsvorming en de marktconformiteit van de prijzen beter uitgewerkt. De Vlaamse Gemeenschap heeft echter tijdens ruim twee jaar contractuitvoering onvoldoende gebruik gemaakt van de contractuele controlemiddelen op de marktconformiteit. De administratie beweerde wel permanent gebruik te maken van haar inzagerecht in de boekhouding van de ICT-dienstverlener, maar voerde tot op heden weinig interne audits en helemaal geen externe audits uit. Dat is deels te wijten aan de transitievertraging. Er zijn nochtans aanwijzingen dat niet alle prijzen marktconform zijn. Zo slaagt de ICT-dienstverlener erin om op onderaannemingen tegen vaste prijs nog een winstmarge te halen. De concrete realisatie van een aantal processen in dit verband kent echter vertraging.

De partijen wijzigden voorts het systeem van prijsherziening bij drempelwaardenoverschrijding in driemaandelijksse prijsherzieningen, zonder eerst de procedure daartoe af te werken. Het basiscontract heeft ook de verplichting ondergraven in onderaannemingscontracten een prijsherzieningsformule op te nemen. Ten slotte verwaarloost de facturatie soms contractuele formaliteiten.

Resultaatsgerichtheid

Hoewel een van de krachtlijnen van het eerste outsourcingcontract was dat het om een resultaatsverbintenis moest gaan, heeft het nieuwe contract zelf dat principe genuanceerd, door te stellen dat twijfelgevallen als middelenverbintenis mochten worden beschouwd. Doorgaans bleken de diensten geleverd onder middelenverbintenis wel goedkoper uit te vallen dan diensten geleverd onder resultaatsverbintenis.

Tijdens de onderzochte periode heeft de ICT-dienstverlener nog niet alle SLA's correct gemeten of gerapporteerd, nochtans een voorwaarde voor een correcte facturatie en toepassing van prijscorrecties. De entiteit SCICT heeft op dit vlak wel controle- en bijsturingsinspanningen geleverd. In het algemeen bleek het niveau van de operationele dienstverlening beter te zijn dan onder het vorige contract. De ICT-dienstverlener heeft de meeste, zij het niet alle SLA's tot dusver gehaald.

Waar SLA's niet werden gehaald, leidde dat niet altijd tot de contractueel voorziene prijscorrecties. Het MVG derft namelijk boetes doordat de klanten op grond van het ICT-basiscontract prijscorrecties mogen kwijtschelden zonder dat te moeten motiveren. Het Rekenhof acht het ten aanzien van prijscorrecties aangewezen de verschillende gedecentraliseerde diensten eenduidige richtlijnen te verschaffen en ze een expliciete motiveringsplicht op te leggen.

Inzet van MVG-personeel

Het oude contract probeerde het behoud van voldoende ICT-kennis te waarborgen door personeel ter beschikking te stellen van de ICT-dienstverlener. De financiële regeling van deze terbeschikkingstelling was voor het MVG echter nadelig. Het nieuwe outsourcingcontract behield niettemin de oude verrekeningsregeling. Bovendien verwacht het MVG vandaag meer van de positionering van gespecialiseerd personeel aan de vraagzijde, in plaats van bij de ICT-dienstverlener, wat in de praktijk echter niet tot uiting kwam.

Intellectuele eigendom

Een aantal processen en procedures met betrekking tot de regeling van de intellectuele eigendomsrechten over de ontwikkelde software en processen vergde nog invulling. Het MVG deed wel inspanningen om dit op te volgen.

De minister antwoordde stemde op 14 september 2006 grotendeels in met de conclusies en aanbevelingen van het Rekenhof. Wel bracht hij enkele nuances aan.

In dit artikel gebruikte afkortingen en definities:

AAV	De bijlage tot bepaling van de algemene aannemingsvoorwaarden voor de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten en voor de concessies van openbare werken bij het koninklijk besluit van 26 september 1996 tot bepaling van de algemene uitvoeringsregels en de overheidsopdrachten en van de concessies van openbare werken.
BAFO	Best and Final Offer.
BVR	Besluit van de Vlaamse regering.
CIP	Complementair ingezet personeel.
DDC-DWH	Digitaal Documentatiecentrum-Data Warehouse.
EVA	Extern verzelfstandigd agentschap.
GWR	Gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit.
ICT	Informatie en Communicatietechnologie.
MVG	Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.
OVAM	Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij
SCICT	Entiteit Sturing en Controle Informatica en Communicatietechnologie van het MVG.
Service Indicator	De SLA voor een bepaald dienstentype wordt geconcretiseerd via een aantal concreet meetbare indicatoren, Service Indicatoren genoemd.
SLA	Service Level Agreement. Dit is de verzameling van Service Indicatoren (met bijhorende Service Levels) voor een bepaald dienstentype.
SRD	De SLA-realisatiegraad voor een dienstentype, een percentage (tussen 0 en 100%) dat aangeeft in welke mate de SLA is gehaald voor de set van concrete diensten binnen het dienstentype die het voorwerp uitmaken van de factuur. De SRD is een gewogen gemiddelde van de SLA-realisatiegraad van elke subindicator die voor dat dienstentype is gedefinieerd. De concrete gewichten per service indicator worden bij elk dienstentype in de dienstencatalog aangegeven.
VOI	Vlaamse openbare instelling.

4.1 Inleiding

In de jaren negentig opteerde de Vlaamse Regering ervoor de informatiedienstverlening van het MVG uit te besteden. Op 4 juli 1996 hechtte zij haar principiële goedkeuring aan de optie te outsourcen middels een overeenkomst voor vijf jaar. Op 1 maart 1999 besteedde het MVG zijn informaticafunctie tot 1 maart 2004 uit aan een ICT-dienstverlener. Het Rekenhof bracht daarover verslag uit aan het Vlaamse Parlement⁽²²⁸⁾. De Subcommissie voor Financiën en Begroting van het Vlaams Parlement vroeg het Rekenhof tijdens de besprekingen van dit verslag in november 2003 na te gaan met welke van de rapportaanbevelingen het MVG rekening had gehouden bij het aangaan van het nieuwe contract⁽²²⁹⁾. Het MVG gunde het nieuwe contract aan een andere ICT-dienstverlener en liet dat nieuwe contract ingaan op 1 september 2003⁽²³⁰⁾. De nieuwe dienstverlener diende na een transitieperiode van zes maand na de einddatum van het bestaande contract (1 maart 2004), de dienstverlening over te nemen, met inachtnaam van de contractueel voorziene service levels.

²²⁸ Stuk 37-A (2002-2003), Nr. 1, 21 februari 2003.

²²⁹ Stuk 37-A (2003-2004), Nr. 2, 14 november 2003.

²³⁰ Het nieuwe contract ging in voor de beëindiging van het oude contract om een overgangperiode te kunnen creëren.

Het gaat om een financieel belangrijk contract. Het gunningbedrag bedroeg 446,6 miljoen EUR. Weliswaar betreft het deels een raamcontract, waaraan het MVG diensten en goederen kan onttrekken.

Het Rekenhof heeft een aantal inhoudelijke en uitvoeringsaspecten van het nieuwe IT-outsourcingscontract getoetst aan de wetgeving op de overheidsopdrachten en andere relevante wetgeving. Ingaand op de vraag van de subcommissie, is het uitgegaan van de opmerkingen en aanbevelingen in het eerste onderzoek. Dat de huidige contractvoorwaarden wijzigden tegenover de eerste, bemoeilijkte de vergelijkbaarheid en maakte dat enkele van de initiële opmerkingen van het Rekenhof bij het tweede contract vervielen. Bovendien voerde het nieuwe contract enkele nieuwigheden in, zoals de veralgemening van de niet-exclusiviteitsregel voor de levering van diensten en producten.

Het vervolgonderzoek ging uit van de volgende onderzoeksvragen:

- Respecteerde de totstandkoming van het contract de wetgeving op de overheidsopdrachten⁽²³¹⁾ ?
- Respecteerde de contractuitvoering de relevante wetgeving⁽²³²⁾ ?
- Haalden het MVG en de dienstverlener tijdig de contractdoelstellingen ?

In het kader van de derde onderzoeksvraag diende het Rekenhof de uitvoering te toetsen aan de voorwaarden die de Vlaamse Regering bij de totstandkoming van het eerste ICT-contract belangrijk vond⁽²³³⁾:

- interne organisatie van de SCICT;
- MVG-eigendomsrecht over alle nog te ontwikkelen programma's;
- beheersbaarheid van de kosten;
- omkeerbaarheid van de overeenkomst;
- afdwingbare resultaatsverbintenis over kwantiteit en kwaliteit van de dienstverlening.

Het onmiddellijke doel van de nieuwe overeenkomst⁽²³⁴⁾ was het verzekeren van een klantgericht, geïntegreerd gemeenschappelijk aanbod van ICT-diensten aan de administratieve entiteiten.

Het Rekenhof hanteerde als onderzoeksnormen de relevante wetgeving (vooral de overheidsopdrachtenwetgeving, het algemeen administratief recht en het contractenrecht) en de specifieke afspraken in het outsourcingcontract. Het vergeleek ook het BAFO met de werkelijke kostprijs.

---

²³¹ Het onderzoek van het eerste contract bracht op dit vlak weinig onregelmatigheden aan het licht. Het Rekenhof beperkte dit onderzoeksluik dan ook tot de hoofdlijnen.

²³² Zoals de GWR en de wetgeving op de overheidsopdrachten.

²³³ Beslissing van de Vlaamse Regering van 4 juli 1996.

²³⁴ Rubriek 5 van het basiscontract.

Daarbij toetste het onder meer aan de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap en de contractuele prijsafspraken. Ten slotte ging het uit van de aanbevelingen uit het vorige onderzoek die nog relevant waren voor de nieuwe overeenkomst.

Over het voorontwerp van verslag d.d. 24 januari 2006 van het Rekenhof werd een tegensprekelijke procedure gevoerd, waarbij de entiteit SCICT van het MVG op 14 maart 2006 antwoordde. Dat antwoord is in het verslag verwerkt dat het Rekenhof heeft bezorgd aan de Vlaamse minister van Bestuurszaken op 9 augustus 2006. De minister antwoordde op 14 september 2006.

4.2 Voorbereiding en gunning van de overeenkomst

4.2.1 Krachtlijnen van de toekomstige ICT-dienstverlening

De Vlaamse Regering keurde op 7 juni 2002 de nota van 6 maart 2002 goed over de strategische beleidsvisie ICT-dienstverlening voor de Vlaamse overheid. Deze nota hield rekening met de conceptuele uittekening van de reorganisatie van de Vlaamse overheid. Zij stelde de strategische beslissing van 3 februari 1998 tot uitbesteding van de informaticafunctie en oprichting van de SCICT niet weer in vraag. Met deze beslissing wilde de Vlaamse Regering immers een meerwaarde realiseren op het vlak van performantie, efficiëntie en kwaliteit van de ICT-dienstverlening en de snelle evolutie van de informaticamarkt en -mogelijkheden ondersteunen.

In haar beslissing van 1 februari 2002 over de managementondersteunende diensten stelde de Vlaamse Regering dat het gemeenschappelijk aanbieden van ICT-diensten schaalvoordelen kon opleveren. Zij koos daarom op 7 juni 2002 voor een geïntegreerd ICT-dienstverleningsaanbod langs één hoofdaannemer, dus een voortzetting van de outsourcing. Een nieuwe piste bewandelen zou volgens haar een sterke daling in het ICT-dienstverleningsniveau met zich brengen.

De Vlaamse Regering achtte een kwantitatieve en kwalitatieve versterking van het intern ICT-personeel noodzakelijk om een meer doorgedreven sturing en controle van de ICT-dienstverlening te kunnen organiseren en de onafhankelijkheid van de ICT-leverancier te garanderen. Bovendien moet intern in de verschillende diensten van het MVG voldoende gekwalificeerd personeel beschikbaar zijn en blijven om de vraag naar diensten en toepassingen te stimuleren en nadien de implementatie ervan te begeleiden. Voor de kostprijs ging de regering uit van de uitgaven voor het vorige contract.

Insourcing viel als alternatief onmiddellijk af om de volgende redenen:

- Insourcing zou massale aanwerving vergen⁽²³⁵⁾, waarvoor de politieke wil niet aanwezig was.
- Insourcing zou veel meer tijd in beslag nemen dan een gunningsprocedure⁽²³⁶⁾.
- Zo wederinsourcing zonder de vereiste kennis al mogelijk zou zijn, zou zij duurder uitvallen⁽²³⁷⁾.

4.2.2 *Kostprijs van het nieuwe contract*

De Inspectie van Financiën heeft in haar advies over de strategische beleidsvisie ICT-dienstverlening het ontbreken van een budgettaire meerjarenplanning aangeklaagd. Tijdens de gunningsprocedure heeft het MVG deze vraag echter op gedetailleerde wijze ingevuld. De enuntiatieve aankondiging in het bulletin der aanbestedingen en in het Europees publicatieblad raamde het bedrag voor de totale periode van vijf jaar op grond van het oude contract op 250 miljoen EUR. Het totaal van de ICT-uitgaven van de Vlaamse Gemeenschap in 2002 werd indicatief geraamd op 96,1 miljoen EUR.

De administratie wees erop dat zij de uitgaven zou beheren via de jaarlijkse budgettaire vastleggingskredieten. Zij wees ook op de meerkosten die het gevolg zouden zijn van de terbeschikkingstelling van personeel en van de transitie naar de nieuwe overheidsstructuur enerzijds, en het nieuwe contract anderzijds. Daarbuiten heeft ook de mogelijkheid diensten af te splitsen een invloed op de kostprijs. De administratie heeft de kostprijs van alternatieve pistes vooraf niet grondig bestudeerd. Zij zou die eventueel becijferen tijdens de onderhandelingen bij de gunning.

Het was de bedoeling vanuit het bestaande contract en de voorgestelde verbeteringen, samen met de aanbieders in de gunningsfase de kostprijs van de ICT-dienstverlening te berekenen. Daarvoor werd een stuurgroep aangesteld en een contract met een externe deskundige en begeleidingspartner gesloten. Vooraf trok de administratie lering uit de ervaringen met het bestaande contract:

- problemen met de vraagzijde, meer bepaald met het formuleren van de behoeften vanuit de verschillende entiteiten;
- efficiëntieproblemen bij de ontwikkeling van nieuwe toepassingen;

²³⁵ Voor de realisatie van het ICT-dienstverleningsaanbod zette de ICT-dienstverlener meer dan 300 VTE in.

²³⁶ Inclusief de tijd voor de uitbouw van de ICT-organisatie en de overdracht van de kennis van de vroegere ICT-dienstverlener aan de nieuwe interne organisatie.

²³⁷ Het MVG heeft vooraf geen gedetailleerde vergelijking gemaakt van de kostprijs van outsourcing en wederinsourcing.

- nood aan integratie voor een gecoördineerde sturing en gebruik van nieuwe toepassingen;
- nood aan financiële en operationele rapportering;
- nood aan betere controle-, evaluatie- en boetebepalingen.

Voor de start van de eigenlijke gunningsprocedure bestond geen concrete beschrijving van de gewenste ICT-dienstverlening, noch een gedetailleerde berekening van de kostprijs ervan. Wel werden uitgangspunten en doelstellingen geformuleerd die tijdens de gunningsprocedure zelf nog moesten worden geconcretiseerd. Tijdens de gunning zouden de partijen prijzen en diensten overeenkomen. Na de gunning zou de administratie de concrete bestellingen en uit te voeren diensten (prioriteitenstelling) langs het beheer van de budgetten opvolgen.

4.2.3 Keuze en modaliteiten van de gunningswijze

In functie van de beslissing van de Vlaamse Regering de ICT-diensten omwille van schaalvoordelen gemeenschappelijk aan te bieden⁽²³⁸⁾, schreef het bestuur een samengevoegde opdracht uit⁽²³⁹⁾. Zo bood het VOI's, EVA's en IVA's met rechtspersoonlijkheid voor de start van de gunningsprocedure de kans door middel van lastgeving mee in te stappen in het contract. Het basiscontract somde de rechtspersonen die daarvan gebruik hebben gemaakt in zijn basisdefinities op (punt 2), zonder de mandaten ertoe bij te voegen.

De Vlaamse Regering autoriseerde de gunningsprocedure op 7 juni 2002. Zij koos voor gunning bij onderhandelingsprocedure⁽²⁴⁰⁾ van een geïntegreerd ICT-dienstverleningsaanbod met één hoofdaannemer. Het was de bedoeling de ICT-diensten verplicht of optioneel aan de verschillende organisatie-eenheden van de Vlaamse Gemeenschap aan te bieden, die vrij zouden kunnen kiezen de aankoop en het beheer van de eindgebruikersinfrastructuur, en de ontwikkeling en het onderhoud van de bedrijfstoeepassingen zelf te organiseren of ze door de centrale dienstverlener te laten leveren. Dit optioneel behoud van autonomie was volgens de Inspectie van Financiën meer door politieke dan door efficiëntieoverwegingen ingegeven.

Het Rekenhof vindt het positief dat de integratorrol van de medecontractant op basis van de strategische beleidsvisie in het nieuwe contract nog is versterkt (sturing, coördinatie, beheer van de onderaannemingen en rapportering). Bovendien kwam het nieuwe contract tegemoet aan de vraag van de Inspectie van Financiën en het Rekenhof om nader onder-

---

²³⁸ Beslissing van 1 februari 2002 over de managementondersteunende diensten.

²³⁹ Artikel 19 van de wet van 24 december 1993 betreffende de overheidsopdrachten en sommige opdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten.

²⁴⁰ Op grond van artikel 17, §3, 2° en 4°, van dezelfde wet.

zoek van de mogelijkheden bepaalde opdrachten af te splitsen en afzonderlijk aan te besteden.

Voor de leiding van de eigenlijke gunning werden de bevoegdheden gedelegeerd aan de ICT-manager, van wie een stuurgroep de werkzaamheden opvolgde. Een projectteam ondersteunde dan weer de stuurgroep. De projectleiding was in handen van een ambtenaar van de entiteit SCICT. Het projectteam bestond hoofdzakelijk uit personeelsleden van de entiteit SCICT, aangevuld met enkele personen van de departementen en ondersteund door een externe firma, geselecteerd met een algemene offerteaanvraag. De formele juridische stappen werden telkens voor advies voorgelegd aan een externe juridische expert.

De projectleiding betrok de afdeling Overheidsopdrachten van het MVG niet bij de procedure. De entiteit SCICT meende dat de kennis van deze afdeling vooral betrekking had op de reglementering van overheidsopdrachten in het algemeen en de uitbesteding van werken in het bijzonder. Hij was van oordeel dat het extern bureau voor de uitbesteding van ICT-diensten en de gevolgde gunningsprocedure (onderhandelingsprocedure met bekendmaking) meer deskundig was.

4.2.4 Verloop van de gunningsprocedure

Het Rekenhof heeft bij de gunningsprocedure geen belangrijke onrechtmatigheden vastgesteld. Gelet op de bijzondere aard en complexiteit van de opdracht en de procedure, heeft het bestuur volgens de beschikbare stukken maximale inspanningen geleverd om de procedure tot een goed einde te brengen en de gelijkheid van de kandidaten en inschrijvers te respecteren⁽²⁴¹⁾. Niettemin heeft het Rekenhof enkele bemerkingen:

- De stuurgroep en de ICT-manager hebben hun akkoord met het concrete basiscontract en de dienstencatalogus die voortvloeiden uit de onderhandelingsfase en die als basisdocument zouden dienen voor de indiening van het BAFO, niet formeel geacteerd. De administratie bevestigde wel dat deze documenten door het team onder leiding van de ICT-manager werden opgesteld en door hem in elke fase werden nagelezen en goedgekeurd in zijn hoedanigheid van voorzitter van de stuurgroep.
- Sommige onderhandelingshypotheseën (o.a. de inventarissen) waren incorrect.

4.2.5 Administratieve en budgettaire afhandeling

De minister ondertekende de gemotiveerde gunningsbeslissing op 27 juni 2003 overeenkomstig de delegatie door de Vlaamse Regering en

---

²⁴¹ De belangrijkste procedurerestappen en beslissingsmomenten van de gunningsprocedure zijn bijgevoegd als bijlage (zie bijlage 1).

betekende haar aan de medecontractant⁽²⁴²⁾. Hij ondertekende ook de overeenkomst.

De vastleggingsfiche voor een beperkt bedrag van 11.832.309 EUR met betrekking tot het in 2003 te starten initieel transitieproject werd aan de controleur van de vastleggingen overgelegd op 25 juni 2003 (datum van de beslissing door de Vlaamse Regering). Deze voorafgaande vastlegging werd door de controleur van de vastleggingen geïmprimeerd op 23 juli 2003, dit is na het ontstaan van de juridische verbintenis, wat in strijd is met artikel 49, eerste lid, van de GWR⁽²⁴³⁾.

De getekende overeenkomst werd met het vastleggingsdossier overgelegd aan het Rekenhof. Op 22 augustus 2003 werd vastgesteld dat deze ondertekende overeenkomst materieel de verkeerde tekst was. Een proces-verbaal van vaststelling, ondertekend door alle partijen, vervangt de bladzijden van de ondertekende tekst door de bladzijden, gebaseerd op het BAFO, uit de werkelijk overeengekomen tekst. Deze nieuwe (correcte en wellicht ook de werkelijke overeengekomen) overeenkomst werd met brief van 4 november 2003 aan het Rekenhof overgelegd door de contractbeheerder. Het proces-verbaal is niet gedateerd en werd voor het bestuur ondertekend door de ICT-manager. Het werd niet ondertekend door de minister noch voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Nochtans werd de eigenlijke gunning door de Vlaamse Regering genomen en dus op basis van een materieel verkeerde tekst. De tekst werd aan de Vlaamse Regering bezorgd, vergezeld van een tekst die de ultieme wijzigingen bondig besprak, zodat kan worden aangenomen dat de Vlaamse Regering inhoudelijk wel de correcte tekst heeft goedgekeurd.

Het Rekenhof stelt vast dat, in strijd met artikel 49, eerste lid, van de GWR, de bestelling van het transitieproject vóór het visum van de controleur van de vastleggingen op de boekhoudkundige vastlegging aan de medecontractant werd betekend.

4.2.6 Bijakten en aanvullende overeenkomsten

De initiële informatiebundel voorzag erin dat zestien Vlaamse openbare instellingen ab initio medeopdrachtgever zouden zijn en dat andere VOI's of hun rechtsopvolgers konden toetreden tot de overeenkomst volgens tijdens de onderhandelingen te bepalen modaliteiten.

De finale versie van het basiscontract (punt 6.14.1) voorzag in de mogelijkheid in een avenant de lijst van rechtspersonen die deel uitmaken van

---

²⁴² Gezonden naar het adres van de eerste ICT-dienstverlener.

²⁴³ Van de goedkeuring van de contracten en overeenkomsten voor werken en leveringen van goederen of diensten, alsook van de besluiten tot toekenning van toelagen mag geen kennis worden gegeven vooraleer deze contracten, overeenkomsten en besluiten door de controleur van de vastleggingen zijn geïmprimeerd.

het bestuur, te wijzigen. Voorwaarde was wel dat deze rechtspersonen dienden te ressorteren onder de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaams Gewest.

Een eerste avenant bij het basiscontract, voor de Vlaamse Gemeenschap op 14 januari 2005 ondertekend door de ICT-manager, formaliseerde de instap van de OVAM. Deze instap ging in vanaf het voorakkoord van 19 november 2004.

4.2.7 Conclusie

De Vlaamse overheid koos voor verdere outsourcing van de ICT-functie zonder vooraf grondig de alternatieven te onderzoeken. Zij liet zich bij de kostprijsraming bijna uitsluitend leiden door het initiële contract, waaruit zij wel de nodige lessen trok. Zo hield zij ditmaal de optie open bepaalde diensten aan het contract te onttrekken, waarop het Rekenhof bij zijn analyse van het initiële contract had aangedrongen.

De Vlaamse Gemeenschap ging de gunningsprocedure voor het nieuwe contract in op grond van uitgangspunten en doelstellingen, maar zonder detailbeschrijving van de gewenste dienstverlening. Tijdens de gunningsprocedure zelf kwam zij prijzen en te leveren diensten overeen. De afdeling Overheidsopdrachten van het MVG werd niet betrokken bij de procedure, die overigens wel rechtmatig verliep. Wel ontbraken voor enkele gunningsdocumenten formele goedkeuringen en waren sommige onderhandelingshypothese incorrect. Ten slotte betekende de Vlaamse Gemeenschap de bestelling van het transitieproject voortijdig aan de medecontractant.

4.3 Transitiefase

4.3.1 Inleiding

Volgens het contract kunnen tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst transitieactiviteiten plaatsvinden. Van 1 september 2003 tot 31 augustus 2004 vond de initiële transitie plaats in twee fasen:

- Van 1 september 2003 tot 29 februari 2004 diende de nieuwe ICT-dienstverlener de dienstverlening van de vorige ICT-dienstverlener over te nemen, zij het in een keer (big-bangprincipe), zij het gespreid. In die fase diende de nieuwe ICT-dienstverlener het niveau van de oude dienstverlening minstens te evenaren.
- Tegen het einde van fase 2 (van 1 maart 2004 tot 31 augustus 2004) diende de nieuwe ICT-dienstverlener het niveau van de dienstverlening op te trekken tot dat beschreven in het basiscontract en de dienstencatalogoog. Vanaf 1 maart 2004 kon hij ook transitieactiviteiten voor nieuwe klanten uitvoeren.

4.3.2 Wijzigingsbeheer

Het contract voorzag niet in een traditionele due diligence⁽²⁴⁴⁾, ook al had het bestuur nog voor de aanvang van het contract opgemerkt dat de kwaliteit van de inventarissen te wensen overliet⁽²⁴⁵⁾. Het MVG achtte een due diligence-oefening overbodig om de volgende redenen:

- Bij een overheidsopdracht primeert de gelijke behandeling van de inschrijvers, wat volgens het MVG in principe van alle inschrijvers een due diligence-oefening en offerteaanpassing zou vergen vóór de gunning van de overeenkomst. Dat zou grote meerkosten meebrengen. Een due diligence-oefening na de selectie, maar vóór de uiteindelijke gunning, zou dan weer de doorlooptijd tussen de selectie en de gunning verlengen en het risico op klachten wegens ongelijke behandeling vergroten.
- Het contract met de vorige ICT-dienstverlener bepaalde dat alle inventarissen in orde dienden te zijn en dat de volledige ICT-dienstverlening overdraagbaar diende te zijn aan de nieuwe ICT-dienstverlener. De nieuwe ICT-dienstverlener kon dan ook foute assumpties wegens verkeerde informatie rechtstreeks op de vorige ICT-dienstverlener verhalen. Over dergelijke onderlinge regelingen zijn geen documenten voorhanden⁽²⁴⁶⁾. De transparantie van de kostenverrekening tussen de ICT-dienstverleners was voor het MVG dan ook beperkt. In de transitiefase verhaalde de huidige ICT-dienstverlener in elk geval een aantal kosten op de vorige ICT-dienstverlener, van wie de borgtocht zelfs nog wordt ingehouden omdat hij nog transitieprestaties moet leveren.

Afwijkingen tussen de contractassumpties en de werkelijke situatie zou de ICT-dienstverlener bij de effectieve overname van een dienst kunnen opvangen langs de procedure wijzigingsbeheer (kostenmodelclausule). Die procedure voorziet erin dat hij voor elke wijziging de impact op de planning en de kostprijs met het bestuur overeenkomt. De administratie stelde dat dit mechanisme in de realiteit onnodig is gebleken en dat de totaalprijs voor het initiële transitieproject ongewijzigd is gebleven.

²⁴⁴ Een toetsing van de onderhandelingsassumpties aan de werkelijke situatie (bv. de werkelijke overdracht van personeel, contracten en activa of de correctheid van de inventarissen). Het vorige outsourcingcontract had wel voorzien in een due diligence-operatie na de aanvang van het contract, maar die ging gepaard met veel moeilijkheden.

²⁴⁵ Zie de nota van de Inspectie van Financiën van 13 juni 2003. Ook de beleidsbrief Ambtenarenzaken met de beleidsprioriteiten 2003-2004 maakte gewag van ernstige problemen met de inventarisatie van de ICT-infrastructuur (Stuk 15 (2003-2004), Nr. 9 - F, van 4 december 2003, p.11).

²⁴⁶ Om de continuïteit van de dienstverlening maximaal te garanderen werden afspraken gemaakt om de huidige ICT-dienstverlener al als onderaannemer te laten werken in de periode dat de vorige ICT-dienstverlener nog hoofdaannemer was en, nadien, om de vorige ICT-dienstverlener als onderaannemer te laten werken in de periode dat de huidige ICT-dienstverlener hoofdaannemer was.

Omdat de referentiebibliotheek⁽²⁴⁷⁾ geen statisch gegeven was, diende de ICT-dienstverlener bij het begin van de eerste transitie ook een actualisatie uit te voeren. Die kon een wijziging van de inputparameters in het kostenmodel opleveren en, bijgevolg, een prijsbijsturing.

Ook tijdens de transitie bleef de inventaris en het MVG-park wijzigen. Het MVG stelde dat correcties aan de inventaris in het kader van transitie wel een impact hadden op de exploitatiekosten. Het kon deze impact echter niet isoleren van de impact door feitelijke wijzigingen aan het park. Het kostenmodel bood daarop immers geen zicht, hoewel het contract daarin voorzag.

Daarbuiten waren er ook assumpties die de huidige ICT-dienstverlener had gemaakt, maar die achteraf niet met de realiteit bleken overeen te komen. Uit verslagen van het managementteam van 17 oktober 2003 bleek dat alvast een aantal architectuurassumpties foutief waren. Het MVG stelde daarop terecht dat alleen afwijkingen van door het MVG opgegeven assumpties in aanmerking kwamen voor prijsbijstellingen. Door de contractueel voorziene hiërarchie van de documenten, waarbij het basiscontract en de dienstencatalogoog voorrang hebben op het projectplan dat de ICT-dienstverlener bij zijn BAFO voegde, diende hij op een aantal vlakken meer inspanningen te leveren dan oorspronkelijk was gepland. Hij diende de kosten daarvan zelf te dragen, aangezien het om een resultaatverbintenis met vaste prijs ging⁽²⁴⁸⁾.

4.3.3 Ondersteuning door de vorige ICT-dienstverlener

De vorige ICT-dienstverlener was dus contractueel verplicht ervoor te zorgen dat de beëindiging van de vorige overeenkomst zonder problemen en tegen de vastgestelde kostprijs kon plaatsvinden. Zes maand voor het einde van zijn overeenkomst diende de ICT-dienstverlener de voorbereiding van de transitie te starten. Van dan af mocht hij de ICT-omgeving of -werkwijzen niet meer ingrijpend wijzigen. Hij diende een actieve rol te spelen bij de eerste transitie en de middelen ter beschikking te stellen om alle overeengekomen mijlpalen te kunnen realiseren. De nieuwe ICT-dienstverlener zou minstens de bestaande dienstverlening moeten kunnen verzekeren. Het contract voorzag daartoe in de vereiste kennisoverdracht en in een uitgebreid informatierecht voor de nieuwe dienstverlener.

---

²⁴⁷ Geheel van gegevens die tijdens de gunning ter beschikking stonden van de mededingende partijen.

²⁴⁸ Bij een resultaatverbintenis is het niet de aanbestedende overheid die de fout van de in gebreke gebleven tegenpartij moet bewijzen, maar wordt deze fout vermoed. Het is dan aan de tegenpartij te bewijzen dat hij zijn verplichting niet kon nakomen ten gevolge van een feit, onafhankelijk van zijn wil (overmacht, een feit van de aanbestedende overheid of een derde). Flamme, Praktische commentaar bij de reglementering van de overheidsopdrachten, Deel 2, Nationale Confederatie van het Bouwbedrijf, Brussel, 1996-1997, p. 916.

Terwijl het eerste contract voorzag in een transitie tussen het MVG en de ICT-dienstverlener, gewaagt het nieuwe van een transitie van de ene ICT-dienstverlener naar de andere. Het verschoof zodoende alle verantwoordelijkheid naar de uittredende ICT-dienstverlener.

Uit zijn verslag van 17 oktober 2003 blijkt dat het managementteam de vorige ICT-dienstverlener formeel in gebreke heeft gesteld voor maatregelen die tijdens de contractlooptijd nodig waren ter voorbereiding van de contractbeëindiging. De entiteit SCICT nam contact op met een advocatenkantoor om de mogelijkheden van ambtshalve maatregelen te onderzoeken. Het dreigde zelfs met borgtochtinhouding. Merkwaardig genoeg heeft de entiteit een extern advies gevraagd, terwijl het MVG zelf over een gespecialiseerde afdeling Overheidsopdrachten beschikt.

Na de aanvankelijk moeilijke start, heeft de vorige ICT-dienstverlener zich volgens het MVG uiteindelijk toch constructief opgesteld en heeft hij de gebreken weggewerkt of de huidige ICT-dienstverlener betaald om dat in zijn plaats te doen. De entiteit SCICT heeft volgens de administratie een belangrijke bemiddelende rol gespeeld tussen de huidige en de vorige ICT-dienstverlener.

4.3.4. Financiële afwikkeling van de transitie

De ICT-dienstverlener diende een transitieplan op te stellen waarin hij alle nodige transitietrajecten zou beschrijven en totaalprijzen zou geven voor de volledige initiële transitie en per transitietraject. Dit plan zou gelden als resultaatverbintenis. De dienstverlener diende bovendien een transparant kostenmodel toe te voegen, waaruit het bestuur de kostprijs zou kunnen afleiden.

De facturatie werd gekoppeld aan het behalen van specifieke mijlpalen. Zo kon de ICT-dienstverlener 75% van de kostprijs van de overnameactiviteiten van een dienst factureren na de overname en de resterende 25% na het behalen van de vooropgestelde SLA's ervoor. Aanvullende mijlpalen konden worden opgenomen en gedocumenteerd in een voorakkoord over de wijziging van het transitieplan.

De partijen hebben de contractbepalingen over het financiële aspect van de transitie enkele malen aangepast. Zij verschoven soms de facturiërmijlpalen omdat de initiële transitiefase langer duurde dan verwacht. Op 30 juni 2005 was zodoende nog altijd niet de volledige transitiefactuur betaald: in totaal was toen 10.633.386 EUR in betaling gesteld, terwijl nog 1.198.923 EUR bleef openstaan. Inmiddels werd dit achterstal op 18 oktober 2005 geordonnanceerd en op 22 november 2005 effectief uitbetaald.

Het MVG stelde dat de partijen alleen de betalingsmodaliteiten hebben aangepast, rekening houdend met de langere doorlooptijd.

De verschillende voorakkoorden bevatten onvoldoende of helemaal geen redenen voor een transitiermijnherziening. Het MVG weet de

verlenging aan onvoldoende kwalitatieve informatieverstrekking door de vorige ICT-dienstverlener, onderschatting door de huidige ICT-dienstverlener van de complexiteit en omvang van de uit te voeren transitieactiviteiten en de verkeerde assumptie dat de huidige dienstverlener alleen moest uitvoeren wat in zijn oorspronkelijke projectplan stond (en niet de volledige scope van het basiscontract en de dienstencatalogo).

Het basiscontract zag af van boetes wegens laattijdige uitvoering door de aannemer of dienstverlener⁽²⁴⁹⁾, maar voorzag wel in een systeem van prijscorrecties na het einde van de transitiefase (31 augustus 2004). Ook kan de aanbestedende overheid op grond van, onder meer, nalatigheden of vertragingen contractherziening of schadevergoedingen eisen⁽²⁵⁰⁾. Aangezien de ICT-dienstverlener kennelijk ook inschattingfouten heeft gemaakt, rijst de vraag of het MVG voldoende zijn rechten heeft verdedigd. Meer bepaald rijst de vraag of het MVG geen schade heeft geleden door de opgelopen vertragingen die het kon verhalen op de ICT-dienstverlener.

Het MVG repliceerde dat het uitlopen van het transitieproject enkel meebracht dat de dienstverlening niet volledig volgens de SLA's werd geleverd. Prijscorrecties zouden deze schade vergoeden.

Het Rekenhof stelde wel vast dat het bestuur een aantal prijscorrecties kwijtschold, zonder dat voldoende te motiveren (zie verder).

Overigens verklaarde de ICT-dienstverlener in het basiscontract uitdrukkelijk dat hij over alle noodzakelijke informatie beschikte om zijn offerte op te stellen en dat hij zich voldoende het openbare dienstkarakter van het bestuur en de ICT-diensten realiseerde.

4.3.5 Conclusies

Een aantal bepalingen in het nieuwe outsourcingcontract hebben de transitierisico's wegens assumptiefouten grotendeels verschoven naar de opeenvolgende ICT-dienstverleners. Dat had enerzijds een positief effect op de kostprijs van de initiële transitiefase, die - ondanks een stoeve aanvang van de transitie, met incorrecte informatiedoorstroming en verkeerd gebleken assumpties - ongewijzigd bleef. Het contractueel voorziene mechanisme van het wijzigingsbeheer op grond van een kostenmodel, dat in de plaats kwam van een traditionele due diligence-oefening, diende zodoende niet in werking te treden. Anderzijds had de administratie weinig zicht op de onderlinge verrekeningen tussen de dienstverleners en de meerkosten voor de dienstverleners tijdens de transitiefase, die voor het MVG dan ook goeddeels intransparant verliep. Een eventuele impact van correcties aan de inventaris met gevolgen voor de exploitatiekosten, kon niet worden afgesplitst van de normale, continue wijzigingen aan het park.

---

²⁴⁹ Het verklaarde artikel 20, §5, AAV uitdrukkelijk niet van toepassing.

²⁵⁰ Artikel 16, § 1, tweede lid, AAV.

4.4 Kostprijsbeheersing tijdens contractuitvoering

4.4.1 Inleiding

Het contract met de ICT-dienstverlener is deels een kaderovereenkomst, waarbij het totale bedrag van de aannemingsom niet vooraf bepaalbaar is. In die context en gelet op de contracttermijn van vijf jaar, was het belangrijk duidelijke afspraken te maken over de prijsvorming en die prijsvorming ook nauwgezet te controleren⁽²⁵¹⁾. De ICT-dienstverlener diende tijdens de volledige duur van de overeenkomst dan ook te kunnen garanderen de diensten altijd te zullen leveren op een voor de administratie voorspelbare en kosteneffectieve manier. Marktconformiteit en objectieve prijssherzieningen zijn daarbij essentieel.

4.4.2 Contractbegroting en eerste vastlegging

Bij de eerste vastlegging voor het nieuwe ICT-contract⁽²⁵²⁾ ging een overzicht van de geraamde contractuitgaven. Het betrof in totaal voor de volledige vijf jaar 446.607.282 EUR. Deze raming steunde op het BAFO van de ICT-dienstverlener. De onderstaande tabel vat de raming samen.

Contractbegroting (BAFO)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Totaal
initieel transitieproject	11.832.309	0	0	0	0	0	11.832.309
ondersteunende diensten	0	7.793.039	7.505.494	7.359.900	7.246.394	7.063.153	36.967.980
verrekening CIP	0	-1.359.630	-1.664.184	-1.697.472	-1.731.420	-1.177.368	-7.630.074
service desk (algemeen)	0	1.062.171	1.221.819	1.221.819	1.221.819	814.546	5.542.172
interventies buiten kantooruren	0	8.879	10.721	10.721	10.721	7.035	48.078
beschikbaar houden ICT-omgeving	0	35.664.152	37.302.481	35.683.835	33.378.811	23.228.160	165.257.439
strat. en tact. ondersteuning klant	0	1.186.199	2.847.754	2.847.754	2.847.754	1.898.138	11.627.599
eenvoudige werkaanvragen	0	13.269.301	10.503.621	12.101.803	11.586.541	9.605.665	57.066.931
projectmatige werkaanvragen	0	30.686.528	36.813.726	36.813.726	36.813.726	24.534.061	165.661.767
exit project	0	0	0	0	0	233.081	233.081
totaal	11.832.309	88.310.639	94.541.432	94.342.086	91.374.346	66.206.471	446.607.282

De vastlegging betrof alleen het bedrag voor het initiële transitieproject (11.832.309 EUR). Zij was dus bijzonder beperkt, aangezien de totale contractwaarde op het 40-voudige werd geschat. Enerzijds betrof het wel een kadercontract, waarbij de ICT-dienstverlener geen aanspraak kan maken op de effectieve volledige uitvoering en geen exclusief recht

²⁵¹ De prijsvorming is in eerste instantie het onderwerp van hoofdstuk 8 van de basisovereenkomst (algemene vereisten met betrekking tot de financiële processen).

²⁵² Op basisallocatie 99.1.12.39 van de algemene uitgavenbegroting 2003.

heeft op de dienstenlevering⁽²⁵³⁾. Anderzijds is het duidelijk dat het MVG zich met het contract toch heeft geëngageerd voor een veelvoud van de vastlegging. Dat blijkt al uit de forfaitaire borgsom van 10 miljoen EUR, 5% van de vermoedelijke 200.000.000 EUR vaste kosten over vijf jaar.

De administratie repliceerde dat het MVG juridisch nog geen engagement had aangegaan. Het outsourcingcontract is echter maar gedeeltelijk een raamcontract dat verdere invulling vergt. Alleen het gedeelte werkaanvragen en projectmatige wijzigingen aan de ICT-omgeving is afhankelijk van de effectieve bestellingen tijdens de looptermijn van het basiscontract. Het BAFO heeft dat deel geraamd op 222.776.776 EUR. De ondersteunende diensten, de service desk, de terbeschikkingstelling van de bestaande ICT-omgeving en de strategische en tactische ondersteuning van de klant vloeien daarentegen onmiddellijk voort uit het basiscontract en behoeven geen bijkomende contracten. Het BAFO raamde dat deel op 223.830.506 EUR.

Ook de niet-exclusiviteitsclausule kan maar ten volle uitwerking hebben voor nog aan te gane bestellingen (werkaanvragen en projectmatige wijzigingen aan de ICT-omgeving). Over de stopzetting van een bestaande dienstverlening moeten de partijen gezamenlijk beslissen (basiscontract 4.2). Deze optie is overigens zeer theoretisch, gelet op de kosten, risico's en de complexiteit en duur van een nieuwe transitie naar een andere ICT-dienstverlener⁽²⁵⁴⁾.

Het MVG gaf toe in principe het bedrag van de vaste contractexploitatie te kunnen vastleggen, aangezien dat vrij stabiel is, maar wees erop dat de Vlaamse minister van Begroting ervoor koos de recurrente kosten (zoals exploitatiekosten) per jaar vast te leggen omdat de exploitatie contractueel op elk moment geheel of gedeeltelijk kan stoppen. Bovendien werden bij de contractaanvang in 2003 nog geen exploitatiekredieten vastgelegd omdat de huidige ICT-dienstverlener nog niet verantwoordelijk was voor de realisatie en om pieken in het vastleggingsritme te vermijden.

De Vlaamse overheid moet in elk geval voor ogen houden dat het outsourcingcontract de beleidsmarge voor de volgende begrotingsjaren veel zwaarder zal belasten dan de zeer beperkte kredietvastlegging bij het aangaan van de overeenkomst laat vermoeden.

---

²⁵³ De administratie kan ervoor kiezen diensten niet of niet meer af te nemen als ze denkt die zelf of langs een andere dienstverlener voor een betere prijs-kwaliteitverhouding te kunnen krijgen (basiscontract 4.2).

²⁵⁴ De transitie van de vorige naar de huidige ICT-dienstverlener was na twee jaar nog niet afgerond.

4.4.3 Begrotingsjaren 2004 en 2005

De algemene uitgavenbegrotingen voor 2004 en 2005 hebben de kredieten voor de uitvoering van het ICT-contract sterk verminderd, zoals blijkt uit onderstaande tabel (gegevens SCICT).

Vergelijking BAFO met effectieve kredieten 2004 en 2005	2004			2005		
	BAFO	krediet	verschil	BAFO	krediet	verschil
ondersteunende diensten	7.793.039	(geen detail)		7.505.494	8.439.412	
verrekening CIP	-1.359.630	(geen detail)		-1.664.184	-1.550.017	
ondersteunende diensten CIP	6.433.409	6.395.060	-38.349	5.841.310	6.889.395	1.048.085
service desk (algemeen)	1.062.171	1.447.122	384.951	1.221.819	1.746.704	524.885
interventies buiten kantooruren	8.879	0	-8.879	10.721	0	-10.721
beschikbaar houden ICT-omgeving	35.664.152	31.857.873	-3.806.279	37.302.481	40.898.531	3.596.050
strat. en tact. ondersteuning klant	1.186.199	1.186.000	-199	2.847.754	1.330.769	-1.516.985
eenvoudige verzoeken	13.269.301	11.770.548	-1.498.753	10.503.621	13.826.641	3.323.020
projectmatige verzoeken	30.686.528	23.259.135	-7.427.393	36.813.726	16.518.194	-20.295.532
TOTAAL	88.310.639	75.915.738	-12.394.901	94.541.432	81.210.235	-13.331.197

De beperkingen hebben vooral betrekking op de projectmatige verzoeken. Hieruit kan worden afgeleid dat de vraag naar dienstverlening in dit verband beneden de verwachtingen ligt of dat het MVG kostprijselementen heeft weten te drukken. Dit is echter niet het geval. De begrotingsverantwoordelijke voor de informaticakredieten van het MVG stelt dat het totaalbedrag van de projectvoorstellen groter is dan het totaal beschikbare krediet zodat er keuzes moeten worden gemaakt door het MVG. Aangezien op onvermijdbare en recurrente exploitatiekosten niet kan worden gespaard, gebeurt dit op de projectvoorstellen of zoals de begrotingsverantwoordelijke van het MVG het stelt: *Bij projecten gaat het om restkredieten ...*

Door de besparingsmaatregelen van de Vlaamse Regering worden de geraamde informaticanoden dus naar beneden bijgesteld. Dit blijkt trouwens expliciet uit de toelichting bij de begroting 2005 en ook duidelijk uit de voorbereidende documenten bij de opmaak van de begroting. Voor de toepasselijke basisallocaties van de algemene uitgavenbegroting (99.1.12.39 en 99.1.74.06) werden voor 2005 projectvoorstellen ingediend voor een totaal bedrag van 126.171.591 EUR. Het totale krediet bedraagt in 2005 voor die basisallocaties samen echter slechts 85.247.000 EUR, waarvan 81.210.235 EUR werd toegewezen aan huidige ICT-dienstverlener. De vastleggingskredieten voorzien voor het ICT-contract worden dan ook quasi volledig benut. Voor het begrotingsjaar 2004 werden de kredieten ten belope van 75.915.738 EUR⁽²⁵⁵⁾ vastgelegd voor 75.678.548 EUR⁽²⁵⁶⁾.

²⁵⁵ Zie overzicht SCICT.

²⁵⁶ Raadpleging financieel systeem MVG.

De ordonnanceringskredieten volstonden niet. De ordonnanceringskredieten voor 2004 waren al in augustus van dat jaar uitgeput, wat 137.000 EUR verwijlinteresten deed ontstaan. Dat was deels te wijten aan onvoldoende accurate gegevens over de doorlooptijd van de projecten en een verkeerd zicht op de openstaande betalingen. Enerzijds is ook voor de ingebruikname van de begrotingsprocessen, de transitie nog niet volledig afgerond. Anderzijds werd de begrote behoefte aan betalingsmiddelen niet volledig in ordonnanceringskredieten omgezet.

Een gevolg van de besparingen op de projecten is de verhoudingsgewijze toename van de kosten voor de ondersteunende diensten (de overheadkosten) tegenover de productieve directe diensten, zoals blijkt uit de onderstaande tabel.

Verhouding overheadkosten t.o.v. productieve kosten	2004		2005	
	BAFO	uitvoering	BAFO	effect.krediet
overhead	7.793.039	8.015.362	7.505.494	8.439.412
productieve diensten	80.517.600	67.663.186	87.035.938	72.770.823
totaal	88.310.639	75.678.548	94.541.432	81.210.235
overhead / productieve diensten	9,7%	11,8%	8,6%	11,6%

De administratie deelde mee dat sommige diensten besparingen opleverden, terwijl andere - vooral door decentralisatie - exploitatiemeerkosten meebrachten (bv. het serverpark). Een consolidatie zou volgens haar kostenbesparend zijn, maar in een decentraal model vereist dat een consensus tussen de verschillende departementen. Om de ICT-middelen op het globale MVG-niveau optimaler te kunnen inzetten, is volgens haar dan ook meer beslissingsbevoegdheid en bijhorende budget nodig op het overkoepelend niveau.

4.4.4 Marktconformiteit

Het contract richtte de prijsvorming op marktconformiteit (basiscontract 8.4). Zo dient de ICT-dienstverlener de kostprijs voor zijn diensten te bepalen zoals hij dat voor zijn andere klanten doet, waarop hij vervolgens de contractuele winstmarge (mark-up) mag rekenen. Koopt hij goederen of diensten aan bij een leverancier of onderaannemer, dan moet hij eerst een marktbevraging organiseren en is geen mark-up toegestaan⁽²⁵⁷⁾.

Het contract stelt de administratie instrumenten ter beschikking om de marktconformiteit te verifiëren:

²⁵⁷ De verkoopprijs is dan in principe gelijk aan aankoopprijs. Het contract maakt een uitzondering voor de projecten met resultaatsverbintenis tegen een vaste prijs: in dat geval worden de prestaties van personeelsleden van onderaannemers geacht te zijn uitgevoerd tegen dezelfde kosten als de eigen personeelsleden van de ICT-dienstverlener.

- De ICT-dienstverlener moet een transparante prijs vormen en een open boekhouding voeren. De entiteit SCICT kan tot twaalf maand na de overeenkomst financiële en andere gegevens van de ICT-dienstverlener auditen. Bovendien moet de ICT-dienstverlener voor projecten met resultaatsverbintenis een schattingstool met bijhorende referentiedatabank ontwikkelen.
- De entiteit SCICT heeft het recht externe benchmarkings te doen uitvoeren op de ICT-dienstverlening, waaraan de ICT-dienstverlener zijn volle medewerking moet verlenen.
- Op grond van de niet-exclusiviteitsclausule kunnen de entiteit SCICT of de klanten de afname van diensten stopzetten als zij die zelf of langs een andere dienstverlener tegen een betere prijs-kwaliteitverhouding kunnen realiseren.

Aangezien het Rekenhof geen controlebevoegdheid heeft ten opzichte van de ICT-dienstverlener, kan het de marktconformiteit van diens prijzen niet rechtstreeks en ten gronde onderzoeken. Wel ging het na in welke mate de administratie gebruik heeft gemaakt van de contractuele controlemiddelen. Uit documentenonderzoek en interviews met ambtenaren bleek dat de administratie de controlemiddelen open boekhouding, benchmarking en audits doorgaans maar beperkt gebruikten.

Door de grote transparantie was er volgens de administratie nog geen nood aan een externe audit. Medewerkers van het MVG zouden immers een permanent inzagerecht hebben in de boekhouding en kostenmodellen van de ICT-dienstverlener en zodoende continu een diepgaande interne audit realiseren, ook op niet-financiële aspecten. Bovendien haalde de ICT-dienstverlening tot op heden nog niet de contractuele doelstellingen (nog in transitieperiode).

Het MVG had bij de afname van de interviews (mei-juni 2005) in de praktijk nog maar een keer informatie gevraagd over de uniformiteit van de kostencomponenten met die welke de ICT-dienstverlener zijn andere klanten aanrekende. Hoewel het toegang heeft tot het systeem van de ICT-dienstverlener, heeft het bovendien nog geen systematische controle georganiseerd.

De processen voor marktconformiteitscontrole bij onderaanneming waren toen nog in transitie, hoewel de initiële transitiefase contractueel eindigde op 31 augustus van het jaar voordien.

De ICT-dienstverlener heeft handig gebruik gemaakt van de uitzonderingsbepaling voor projecten met resultaatsverbintenis tegen een vaste prijs door met de onderaannemers profieldagprijzen te bedingen die lager waren dan die in de overeenkomst met het MVG. Zo bekwam hij toch een winstmarge op deze diensten. Tegelijk doet dit vragen rijzen over de marktconformiteit van de profieldagprijzen in het ICT-contract.

De administratie verklaarde dat het MVG in onderhandeling was om de uitzondering uit het contract te halen. Het had die clausule aanvaard omdat de marktconformiteit van de totaalprijs die de ICT-dienstverlener vraagt, primeerde boven wie de prestaties uitvoerde (eigen personeel of

onderaannemer) of de kostprijs van de onderaanneming voor de ICT-dienstverlener. De lagere profiel­dagprijzen zouden die zijn die de ICT-dienstverlener in het kader van het basiscontract met het MVG heeft afgesproken, in plaats van de prijzen die middels het kadercontract⁽²⁵⁸⁾ tussen de ICT-dienstverlener en de onderaannemer waren afgesproken.

De ICT-dienstverlener legt alle projectaanvragen van de klanten⁽²⁵⁹⁾ voor aan de entiteit SCICT ter marktconformiteitscontrole. De entiteit kan ter zake echter alleen adviseren. Welke gevolgen de klanten aan zijn adviezen geven is voor de entiteit SCICT niet altijd duidelijk. Wel gaat vaak te veel om en weer gepraat een akkoord tussen de partijen vooraf. De klanten formuleren de projectscope vaak minder nauwkeurig dan de overheidsopdrachtenbestekken, zodat die projectscope verfijning vraagt, wat aanleiding geeft tot verschillende offerteversies.

De schattingstool die de ICT-dienstverlener ter beschikking stelde voor projecten met een resultaatsverbintenis is maar beperkt toepasbaar en onbruikbaar voor infrastructuur- of analyseprojecten. Bovendien hebben de referentiegegevens alleen betrekking op de ICT-dienstverlener zelf. De resultaten van deze schattingstool waren nog geen voorwerp van benchmarking, omdat de transitie nog loopt. Er is er wel een benchmarking gepland in 2006. In de praktijk steunt de beoordeling van de marktconformiteit in belangrijke mate op het subjectieve inschattingvermogen en de ervaring van de entiteit SCICT en de klanten.

Medio 2005 had trouwens nog geen benchmarking of audit plaatsgevonden naar de marktconformiteit van de kostenmodellen en prijzen van de ICT-dienstverlener, volgens het MVG weer omdat de transitiefase nog niet is afgerond. Het MVG heeft pas audits of benchmarkings gepland in de loop van 2006. Het basiscontract voorzag nochtans in een eerste audit over het eerste boekjaar. Het MVG wierp tegen dat die audit niet de marktconformiteit moest controleren, maar de mate waarin aan de vereisten van de ICT-dienstverleningsovereenkomst werd voldaan.

Het benchmarkingmechanisme is overigens geen volmaakt instrument om de marktconformiteit te controleren wegens onnauwkeurig en duur. Een dergelijke oefening kan volgens het MVG dan ook maar af en toe plaatsvinden. Het basiscontract voorziet in een bespreking van de benchmarkingresultaten op het managementteam en in overleg met de ICT-dienstverlener te bepalen gevolgen ervan. Deze bepaling is vager dan de overeenkomstige bepaling uit het contract met de eerste ICT-dienstverlener, die bij niet-marktconformiteit voorzag in een prijsaanpassing aan de marktnorm na drie maand.

In tegenstelling tot het vorige ICT-contract, bevat het huidige contract geen richtlijn die de klanten aanspoort de toepassing van die clausule van de niet-exclusiviteit te beperken. Dat is een positieve evolutie. Aan de andere kant ontbreekt ook een richtlijn de mogelijkheid tot marktbe-

---

²⁵⁸ Dat is dus niet het basiscontract tussen MVG en de ICT-dienstverlener.

²⁵⁹ De verschillende administratieve entiteiten van het MVG.

vraging effectief te gebruiken en zodoende de marktconformiteit te verhogen.

De entiteit SCICT heeft vastgesteld dat bepaalde departementen minder afnemen van de ICT-dienstverlener dan andere, maar het is niet duidelijk of dat het gevolg is van marktbevraging.

4.4.5 *Prijsherzieningen*

Volgens het basiscontract zijn prijsherzieningen maar mogelijk als eenheidsprijzen meer dan 10% wijzigden tegenover de oorspronkelijke prijs of de meest recente prijsherziening. Onafhankelijk daarvan worden jaarlijks op 1 januari nieuwe prijzen van kracht. Voor een vlotte bewaking van de drempelwaarde en jaarlijkse prijsherzieningen moet de ICT-dienstverlener in staat te zijn per kwartaal geactualiseerde prijzen te berekenen.

Het managementteam heeft op 22 april 2005 een voorakkoord goedgekeurd over een wijziging van de prijsherzieningsmethode⁽²⁶⁰⁾, dat het principe van drempelwaardenoverschrijdingen en jaarlijkse prijsherziening wil vervangen door een systematisch driemaandelijkse prijsherziening. Het akkoord voorzag in een retroactieve uitwerking tot 1 maart 2004. De administratie argumenteerde dat beide partijen vonden dat de techniek van drempelwaardenoverschrijdingen aanleiding kon geven tot wederzijdse interpretaties van percentages. Het voorakkoord vond onmiddellijk toepassing, hoewel een door beide partijen ondertekende avenant het conform het basiscontract eerst moest formaliseren⁽²⁶¹⁾.

De administratie ging niet akkoord met deze bevinding en stelde dat het altijd de bedoeling van beide partijen was de bevoegdheid tot het wijzigen van het basiscontract voor een vlotte operationele werking van het contract aan het managementteam toe te wijzen, dat autonoom moest kunnen beslissen over de inwerkingtreding van wijzigingen. De partijen zouden dat team daarvoor voldoende gedelegeerd hebben. De ondertekening van een avenant zou dan ook een louter formele aangelegenheid zijn. Het contract stelt nochtans zeer duidelijk dat het wijzigende avenant maar van kracht is *na de ondertekening door beide partijen*⁽²⁶²⁾.

De wijziging van elementaire bepalingen van het basiscontract tijdens de uitvoering ervan kan volgens het Rekenhof bovendien het beginsel van mededinging in het gedrang brengen. De wijze van prijsherziening is immers een belangrijk gegeven bij de beoordeling door kandidaat-

---

²⁶⁰ Met toepassing van punt 6.14.1 van het basiscontract (clausule over aanvulling, aanpassing en wijziging van het basiscontract).

²⁶¹ Een nota aan de Inspectie van Financiën van 28 april 2005 (adviesvraag voor een bijkomende vastlegging) beschouwde de driemaandelijkse herziening ten onrechte al als contractueel.

²⁶² Voor de Vlaamse Gemeenschap tekent de Vlaamse minister bevoegd voor Bestuurszaken.

aannemers, zeker voor een langlopend contract. Bovendien rijst de vraag naar de meerkosten, daar prijzen met de nieuwe contractsbepaling sneller herzienbaar zijn.

De administratie beschouwt dit echter niet als een wijziging van een elementaire bepaling die de mededinging kan bedreigen. Het elementaire uitgangspunt bij de opmaak van het basiscontract was immers dat de prijs de evolutie van de kosten diende te volgen. Daarom kwam de mogelijkheid tot prijsherziening van bij de aanvang in het basiscontract. De regel van de drempelwaarde-overschrijding moest alleen een administratieve overlast bij de prijsherziening beperken. In die zin is de systeemvervanging louter een modaliteitenwijziging. Een systematische driemaandelijks herziening zonder meer zou een minder complexe regeling zijn, ook al is de kans groot dat zij de ICT-dienstverlener voordeliger uitkomt. Hij zou alleen nadeel ondervinden als de prijzen in drie maand meer dan 10 % zouden stijgen of als zij zouden dalen.

Ten slotte stelde het Rekenhof dat de administratie moet aantonen dat de prijsherzieningen 80% van het bedrag van de opdracht niet zullen overschrijden⁽²⁶³⁾. De administratie repliceerde dat niet alle prijsherzieningen in het kader van het ICT-contract onder de 80%-beperking van de herstelwet van 1976 vallen. Dat doen bv. niet de aanpassingen van productprijzen op grond van marktgegevens en in functie van wijzigingen in de omvang van de dienstverlening (wijzigingen in infrastructuur of in te zetten personeel). Alleen de aanpassingen van profielprijzen overeenkomstig de CAO's die de ICT-dienstverlener wettelijk moet naleven, vallen binnen deze beperking. Uiteraard betrof de opmerking van het Rekenhof alleen de herzieningen die aan de herstelwetbeperking onderhevig zijn. Aangezien de profielprijzen voor het overgrote deel bleken te bestaan uit lonen waarvoor de toegestane indexaties volledig in rekening werden gebracht, en maar voor een klein deel uit kosten voor infrastructuur, informatica, training, enz.⁽²⁶⁴⁾, toonden de voorgelegde documenten niet duidelijk aan dat aan het voorschrift van de economische herstelwet werd tegemoetgekomen. Alleen de minister van Economische Zaken kan per sector van het toegelaten maximum afwijken.

4.4.6 Geen regeling prijsherzieningen voor onderaannemers

De aannemer van een overheidsopdracht met prijsherzieningsformule moet ook een herzieningsformule opnemen in een onderaannemingscontract van een bepaalde omvang en tijdsduur⁽²⁶⁵⁾. Het ICT-basiscontract heeft die regeling ondergraven door de voorwaarden niet

---

²⁶³ Artikel 57, §2, van de wet van 30 maart 1976 betreffende de economische herstelmaatregelen.

²⁶⁴ Ogenscheinlijk niet aangepast.

²⁶⁵ Artikel 6, §1, van het koninklijk besluit en artikel 13, §5, van de AAV, in bijlage bij het koninklijk besluit.

van toepassing te verklaren, zonder in een alternatieve invulling te voorzien.

Het MVG deelde mee dat de ICT-dienstverlener voor de indexaanpassing op profielprijzen van onderaannemers streeft naar vaste prijzen voor de duur van het onderaannemingscontract, zonder indexaanpassing. Nochtans kennen de profielprijzen die de ICT-dienstverlener het MVG aanrekent wel indexaanpassingen.

4.4.7 Facturatie

Responsabiliseringsprincipe

Omdat de facturatie van het eerste ICT-contract laattijdig, weinig betrouwbaar en slecht verantwoord was, beval het Rekenhof aan alle outsourcingfacturen eerst aan de entiteit SCICT voor te leggen²⁶⁶). Het nieuwe contract heeft, net zoals het oude, gekozen voor responsabilisering van de vraagzijde. Het basiscontract beperkte zich tot enkele facturatieprincipes, die de vraagzijde in de dienstencatalogo per geleverde dienst verder kon specificeren.

Dossiervolledigheid

De aan het Rekenhof voorgelegde betalingsdossiers misten herhaaldelijk verantwoordingsstukken of vermeldingen. Zo ontbrak op vorderingsstaten systematisch de ontvangstdatum van de SLA-rapporteringen. Deze vermelding is contractueel verplicht. De datum bepaalt de betalingstermijn en dus het eventueel verschuldigd zijn van verwijlinteressen. Soms ontbrak ook een goedkeuringshandtekening. De SLA-rapporteringen was evenmin altijd bijgevoegd. Dat maakte het onmogelijk te beoordelen of terecht prijscorrecties plaatsvonden.

4.4.8 Conclusies

De initiële vastlegging in 2003 gaf het Vlaams Parlement maar zicht op een fractie van de totale kostprijs van het ICT-contract, met name op de transitiekosten. Het basiscontract was wel deels een raamovereenkomst, die voor zijn invulling afhankelijk was van de klanten (vraagzijde), maar de vaste contractkosten beliepen op zich al het twintigvoudige van de initiële vastlegging.

---

²⁶⁶ Ook de beleidsbrief Ambtenarenzaken-Beleidsprioriteiten 2003-2004 maakte gewag van een blijvend grote achterstand in de facturatie van één van de services. Zelfs begin 2005 werden nog heel wat dossiers voor het eerste outsourcingcontract ter visering aan het Rekenhof voorgelegd.

Ten aanzien van de aanbevelingen die het Rekenhof formuleerde bij het vorige ICT-contract, werd de raming van de jaarlijkse kredieten voor de uitvoering van het huidige ICT-contract enerzijds negatief beïnvloed door besparingsoverwegingen van de Vlaamse Regering, eerder dan door problemen met de inschatting van de te begroten uitgaven. Anderzijds sleepte de transitieperiode voor de inwerkingstelling van de begrotingsprocessen aan.

Het nieuwe ICT-contract heeft het MVG voldoende middelen gegeven ter controle van de marktconformiteit van de ICT-prijzen, maar het MVG heeft deze middelen tot op heden ondermaats aangewend, deels door de opgelopen vertraging met de transitie.

Ten slotte werden niet altijd de contractuele facturatieformaliteiten nagekomen.

4.5 Resultaatgerichtheid en prijscorrecties (boetes)

4.5.1 Resultaatsverbintenis

De Vlaamse Regering wilde al bij de eerste outsourcingovereenkomst resultaatsverbintenissen. Bij een resultaatsverbintenis moet de aanbestedende overheid immers de fout van de in gebreke gebleven tegenpartij niet bewijzen, maar wordt deze fout vermoed. Het is dan aan de tegenpartij te bewijzen dat hij zijn verplichting niet kon nakomen door een feit buiten zijn wil (overmacht, een feit van de aanbestedende overheid of een derde)⁽²⁶⁷⁾. De overeenkomst stelt dan ook uitdrukkelijk dat alle verplichtingen van de ICT-dienstverlener (een dienstverleningsniveau of resultaat behalen) resultaatsverbintenissen zijn (rubriek 4.3.).

De term resultaatsverbintenis vergt in casu echter nuancering. Het gaat immers om een informaticacontract waarbij sommige initiatieven van de ICT-dienstverlener afhangen van de samenwerking met en de prestaties van de opdrachtgever zelf⁽²⁶⁸⁾. Dat bemoeilijkt het gebruik van resultaatsverbintenissen. Het contract nuanceert het principe van de resultaatsverbintenissen zelf door te stellen dat een verplichting bij twijfel (als het te leveren resultaat niet duidelijk is bepaald) zal worden beschouwd als een middelenverbintenis. Het vermeldt voorts dat de ICT-dienstverlener verplichtingen zonder vastgelegd dienstverleningsniveau of resultaat moet uitvoeren volgens de gangbare professionele normen in de sector.

Volgens het MVG ging het vorige contract uit van het principe dat voor het MVG alleen het resultaat belangrijk was, ongeacht hoe de dienstver-

---

²⁶⁷ Flamme, Praktische commentaar bij de reglementering van de overheidsopdrachten, Deel 2, Nationale Confederatie van het Bouwbedrijf, Brussel, 1996-1997, p. 916.

²⁶⁸ Flamme, ibidem, p. 918.

lener dat resultaat behaalde. Resultaatsverbintenissen zijn volgens het MVG echter duurder. Immers, prijs én resultaat liggen vooraf vast en de dienstverlener draagt het risico voor een onderschatting van de kosten. Hij zal dus altijd risicokosten aanrekenen. Bij middelenverbintenisdiensten moet de opdrachtgever dan weer toezien op de kostenefficiëntie en -effectiviteit van de dienstverlener. Beide opties hebben voor- en nadelen. Daarom biedt het huidige contract ze volgens het MVG beide aan.

In de praktijk zijn tal van opdrachten en projecten inderdaad met middelenverbintenissen gegund. Globaal waren de diensten onder middelenverbintenis ook goedkoper dan die onder resultaatsverbintenis.

4.5.2 SLA-meting

De ICT-dienstverlener diende alle SLA's te meten en op grond ervan te rapporteren vanaf 1 januari 2004⁽²⁶⁹⁾. Het niet behalen van een SLA kon pas na de initiële transitie tot prijscorrecties aanleiding geven (vanaf 1 september 2004). De ICT-dienstverlener draagt sinds 1 maart 2004 de eindverantwoordelijkheid voor het volledige ICT-dienstenaanbod.

Het eerste ICT-contract beschouwde het behalen van de SLA's als een van de belangrijkste contractelementen en ook het nieuwe contract wijst er al in zijn aanhef op dat de ICT-visie en -strategie moest leiden tot een betere en meer gerichte dienstverlening. Het basiscontract en de dienstencatalogoog beschrijven de contractueel te behalen dienstverleningsniveaus. Het basiscontract droeg de ICT-dienstverlener de zorg op voor een geïntegreerde, gebruikersvriendelijke en klantgerichte maandelijkse rapportering over alle diensten in het kader van de overeenkomst⁽²⁷⁰⁾. Hij kon daarvoor terugvallen op het proces service tracking en oversight, dat de actueel geleverde ICT-dienstverlening periodiek vergelijkt met de contractueel afgesproken. Daarbuiten diende ook een proces te worden opgezet om de SLA's te meten en te monitoren, om tijdig correctieve acties mogelijk te maken bij afwijkingen.

Over het vorige contract merkte het Rekenhof al op dat metingen niet tijdig of niet accuraat plaatsvonden. Ook onder het nieuwe contract blijft het accuraat meten soms problemen stellen. Zo meldde de vergadering van het managementteam op 17 december 2004 dat er nog meetproblemen waren met het maximumaantal herhalingen van een incident en de registratietijden. In het voorjaar van 2005 rezen nog problemen met

---

²⁶⁹ Als het niet mogelijk zou zijn de nodige tools en infrastructuur daarvoor in te zetten, zouden de metingen en rapporteringen blijven plaatsvinden op grond van de bestaande service indicatoren. Als een dienst werd overgenomen vóór 1 januari 2004 moest de gewenste service indicator worden gemeten uiterlijk vanaf de overname. Een bestaande service indicator diende te worden gemeten uiterlijk tot de overname.

²⁷⁰ Zowel de diensten uit de dienstencatalogoog als de processen beschreven in het basiscontract.

het meten en rapporteren van verzoeken en eenvoudige werkaanvragen. Verschillende mankementen in het proces maakten dat de geregistreerde tijden niet correct waren.

Ook later stelden zich nog problemen met metingen en met de definitie van te meten service indicatoren. Zo stelde het overleg ICT-dienstverlening midden juni 2005 dat er aangaande projecten een neerwaartse trend was. Enkele projecten werden te laat opgeleverd en voor drie projecten startte een projectfase vroeger dan de baseline, waarbij verkeerd werd gemeten.

Ten slotte is ook de opvolging, meting en rapportering over de waarborgfase van projecten problematisch en vergen sommige service indicatoren in andere gevallen verbetering.

In het algemeen is een correcte meting van SLA's voorwaarde voor een correcte facturatie en toepassing van prijscorrecties. Het MVG wees er wel op dat de entiteit SCICT dit systematisch controleert en telkens ook acties onderneemt om fouten bij te sturen.

4.5.3 Rapportering over metingen

De ICT-dienstverlener heeft zich contractueel geëngageerd maandelijks de gemeten SLA-gegevens aan de klanten te rapporteren in een SLA-rapport. Deze rapportering blijft in de praktijk echter problemen stellen. Het managementteam signaleerde op 17 december 2004 dat nog dat fouten in de systemen accurate rapportering sterk compliceerden en afhankelijk maakten van ingewikkelde bevestigingen. In het voorjaar van 2005 meldde een ontwerpverslag van het overleg ICT-dienstverlening dat de gegevens in service center in het DDC-DWH verschilden van het SLA-rapport.

De aan het Rekenhof voorgelegde programmaopvolgtabel van het project Initiële Transitie toonde nog andere problemen met het meten en rapporteren van SLA's, die een oplossing vergden. Ook de kennisgeving aan de klant van een SLA-overschrijding stond medio 2005 nog niet op punt.

4.5.4 SLA-realiserings

Rapporten over de ICT-dienstverlening van fase 2 (31 augustus 2004) en later wezen uit dat de ICT-dienstverlener de contractueel voorziene SLA's toen nog altijd niet haalde. Wel is het niveau van operationele dienstverlening in het algemeen beter dan onder het vorige contract. De meeste, maar niet alle SLA's, worden tot dusver behaald. Er is dan ook sprake van een globaal stijgende trend in de dienstverlening.

Een vergelijking van het service level niveau dat de vorige dienstverlener behaalde met de resultaten van de huidige dienstverlener is niet helemaal mogelijk, aangezien het huidige contract de diensten en service levels anders heeft gedefinieerd. Waar wel vergelijking mogelijk is,

ligt het service level van de huidige ICT-dienstverlener minstens op hetzelfde peil als dat van de vorige. Klantentevredenheidsonderzoeken hebben ook duidelijk een grotere tevredenheid over de huidige ICT-dienstverlening vastgesteld.

In vergelijking met het vorige ICT-contract, heeft het huidige contract de strakke indeling per service verlaten, maar de huidige ICT-dienstverlener had de geïntegreerde dienstverlening, een van de hoekstenen van het nieuwe dienstverleningscontract, begin 2005 nog onvoldoende onderbouwd.

4.5.5 Prijscorrecties

Als de ICT-dienstverlener de SLA's niet haalt, treedt een prijscorrectiemechanisme in werking, dat prijscorrecties in mindering brengt van de facturen van de betrokken diensten. In het vorige ICT-contract namen deze prijscorrecties nog toe met de omvang en duurtijd van de overtreding. Nog in tegenstelling tot het vorige contract, begrenst het huidige de prijscorrecties per dienst tot het winstpercentage van de ICT-dienstverlener. Het is immers niet de intentie de dienstverlener te beboeten op gemaakte kosten, maar alleen op gemaakte winst. De prijscorrecties moeten volgens het huidige contract een forfaitaire verrekening voor de mindere service zijn, maar ook een stimulans voor de ICT-dienstverlener om de afgesproken SLA's wel degelijk te respecteren. In het algemeen zijn de nieuwe contractuele bepalingen minder sanctionerend dan die van het vorige contract. Het nieuwe contract bevat overigens niet meer de bepaling dat de overeenkomst kon worden beëindigd wegens ernstige tekortkomingen bij het halen van SLA's⁽²⁷¹⁾.

Bovendien schelden de klanten in de praktijk vaak prijscorrecties kwijt. Zij kunnen daar op grond van het basiscontract (rubriek 8.5.4.) autonoom over beslissen en kregen geen richtlijnen, noch een motiveringsplicht opgelegd. Het MVG argumenteerde namelijk dat de klant het best geplaatst is om de relevantie van het niet behalen van een service level voor zijn eigen werking te beoordelen, gelet op het grote aantal klanten en de diversiteit van te leveren diensten. Bovendien strookt deze bevoegdheid van de klant met de responsabilisering van het lijnmanagement, een van de krachtlijnen van de bestuurlijke reorganisatie. Overigens leggen de algemene beginselen van behoorlijk bestuur en de algemene principes van de begrotingscontrole de klant volgens de entiteit SCICT al een motiveringsplicht op. Het vindt dat vooral de begrotingscontrole moet nagaan of een prijscorrectiekwijtschelding terecht plaats-

---

²⁷¹ Het vorige contract voorzag in de mogelijkheid hetzij omdat het niveau aan prijscorrecties voor een service over een voortschrijdende periode van zes maand een bepaalde grens overschreed, hetzij omdat een service level voor een bepaalde service over een voortschrijdende periode van zes opeenvolgende maanden meer dan vier keer niet werd gehaald voor om het even welke indicator.

vond op grond van de gegevens in de ordonnantiedossiers⁽²⁷²⁾. In de praktijk bleek uit de dossiers die aan het Rekenhof werden voorgelegd, niet altijd een motivering voor het toestaan van kwijtscheldingen. Evenmin rapporteerde de entiteit SCICT tot op heden globaal over de kwijtscheldingen van prijscorrecties.

Door de contractuele mogelijkheid tot kwijtschelding gingen voor het MVG veel boetes verloren. Deze kwijtscheldingen kwamen bovenop de aanvaarde prijscorrecties ingevolge factoren buiten het toedoen van de ICT-dienstverlener (de zogenaamde gecorrigeerde SRD (SLA-realiseringsgraad voor het dienstentype)). Het toestaan van kwijtscheldingen kan in vraag worden gesteld als al langs een andere weg rekening wordt gehouden met elementen waarop de ICT-dienstverlener geen vat heeft.

Het Rekenhof acht het nochtans aangewezen dat de klant deze gedecentraliseerde kwijtscheldingsbevoegdheid verantwoordt voor een gelijke behandeling binnen het ministerie en tegen een lichtvaardige toepassing ervan. Ook is een globale rapportering aangewezen als opvolgingsinstrument voor het management.

Voorts stemde het in aanmerking genomen mark-uppercentage⁽²⁷³⁾ voor de prijscorrectiebepijking niet overeen met dat in de dienstencatalogo, maar werd uitgegaan van een gecorrigeerd percentage na een discussie over de interpretatie van de betrokken alinea in het basiscontract. De prijscorrectiepercentages in de dienstencatalogo dateren volgens het MVG nog uit de onderhandelingsprocedure, toen het mark-uppercentage nog niet gekend was, en stemmen zodoende niet altijd overeen met het begrenzingsprincipe. In sommige gevallen liggen zij dan ook hoger dan de mark-up die de ICT-dienstverlener op een dienst haalde. In de praktijk bleef dit interpretatieverschil vooralsnog onbelangrijk door het niveau van de kwijtscheldingen. Dit punt staat weliswaar nog ter discussie en kan aanleiding geven tot een contractwijziging.

Het basiscontract heeft, zoals al gesteld, de klanten bevoegd gemaakt kwijtscheldingen te verlenen. Daarbuiten heeft een ministerieel delegatiebesluit de ICT-manager bevoegd gemaakt voor het wijzigen van de overeenkomsten met de externe ICT-dienstverleners⁽²⁷⁴⁾. Het Rekenhof acht het juridisch sluitender middels besluiten te voorzien in een systeem van delegatie en subdelegatie. Het MVG verbond de bevoegdheid prijscorrecties niet toe te passen aan de bevoegdheid op te treden als ordonnateur op de bestaansmiddelen. Het Vlaams personeelsstatuut heeft deze bevoegdheid toegewezen aan de secretarissen-generaal, die haar volgens het MVG hebben gesubdelegeerd. Deze mogelijkheid tot subdelegatie bestaat inderdaad, maar het was opvallend dat alle depar-

---

²⁷² Contractuele prijs, behaalde service levels, eventueel toe te passen prijscorrecties, motivatie waarom de prijscorrecties werden kwijtgescholden.

²⁷³ Bedoeld wordt de winstmarge.

²⁷⁴ Ministerieel besluit van 23 december 2003 houdende delegatie van bevoegdheden inzake de uitvoering van de overeenkomst tot outsourcing van de informatica aan ambtenaren van het MVG.

tementele personeelsleden die het Rekenhof contacteerde, verwezen naar de overeenkomst als basis voor de kwijtscheldingsmogelijkheid. Ook de entiteit SCICT zelf verwees tijdens het onderzoek naar de overeenkomst.

4.5.6 Conclusies

Het outsourcingcontract was bedoeld als resultaatsverbintenis, maar het heeft deze bedoeling ondergraven door te stellen dat een dienst waarvan het resultaat niet onmiddellijk duidelijk is bepaald, als middelenverbintenis mocht worden beschouwd. Doorgaans bleken de diensten geleverd onder middelenverbintenis wel goedkoper te zijn.

In het algemeen bleek het niveau van de operationele dienstverlening beter te zijn dan onder het vorige contract. De ICT-dienstverlener heeft de meeste, zij het niet alle SLA's tot dusver gehaald. Deze conclusie vergt wel nuancering. Immers, tijdens de onderzochte periode was de SLA-meting en -rapportering nog niet volmaakt.

Waar SLA's niet werden gehaald, leidde dat overigens niet altijd tot de contractueel voorziene prijscorrecties. Het basiscontract staat de klanten in het kader van de responsabilisering van het lijnmanagement immers toe prijscorrecties kwijt te schelden zonder dat te moeten motiveren. De verschillende gedecentraliseerde diensten zouden op dit vlak ten minste eenduidige richtlijnen moeten krijgen en tot expliciete motivering worden verplicht.

4.6 Inzet van MVG-personeel

Onder het huidige contract stelt het MVG, zoals onder het vorige ICT-contract, personeel ter beschikking van de ICT-dienstverlener (het zogenaamde complementair ingezet personeel - CIP). De huidige overeenkomst bevat daarvoor dezelfde financiële regeling als de oude. Het CIP kost de dienstverlener hun brutomaandsalaris plus 15%. Deze kostprijs wordt in mindering gebracht op de bedragen die de dienstverlener factureert. Ook de huidige overeenkomst bepaalt dat de dienstverlener de ambtenaren tegen dezelfde prijs mag aanrekenen als zijn eigen personeelsleden. Zodoende brengt de ICT-dienstverlener aanzienlijk meer in rekening ten laste van het MVG, dan het MVG hem aanrekent⁽²⁷⁵⁾. Al bij het vorige contract heeft het Rekenhof dit onevenwicht opgemerkt.

Een belangrijke opmerking bij het vorige contract luidde dat te weinig personeel aanwezig was om het behoud van de strategische IT-kennis te garanderen. Dit behoud van knowhow was een van de drijfveren voor het beschreven verrekeningsysteem. Het moest de omkeerbaarheid van

---

²⁷⁵ In een document *SOF (strategisch overleg forum) - departement Onderwijs* stelde het departement Onderwijs een beperkt aantal CIP'ers te willen inhuren tegen gunstige voorwaarden.

de ICT-outsourcing garanderen, een van de hoofdbekommernissen bij het aangaan van het contract. Het Rekenhof heeft daarom onderzocht hoe het aantal informatici van het MVG en CIP'ers evolueerde.

Het MVG heeft er naar eigen zeggen voor gekozen het behoud van de strategische kennis te waarborgen door tewerkstelling van personeel aan de vraagzijde en in de entiteit SCICT, in plaats van het aantal CIP'ers uit te breiden. Het aantal CIP'ers slonk dan ook van 57 op 1 april 1999 (start eerste outsourcingcontract) tot 31 op 1 april 2005. Aangezien vijf CIP'ers werden ingezet bij de entiteit SCICT en zodoende niet werden verrekend, resten nog 26 echte CIP'ers. Dit verzwakt de argumentatie dat de verrekeningsregeling het behoud van de strategische kennis moest garanderen. Het MVG stelde dat zijn inzicht op dat punt evolueerde.

De entiteit SCICT heeft sinds 1 april 1999 een vijftal contractuelen in dienst genomen. Het aantal contractuelen in de departementen is minder duidelijkheid. De entiteit SCICT heeft naar eigen zeggen geen zicht op de evolutie van de tewerkstelling van het aantal informatici bij de vraagzijde. Deze stelling wekt verwondering, gelet op de klemtoon op voldoende strategische ICT-kennis en omkeerbaarheid.

Het Rekenhof heeft de vraagzijde (de departementale informaticacoördinatoren) bevroegd, maar niet elk departement heeft geantwoord. Uit deze bevraging bleek niet dat voldoende inspanningen werden geleverd om het behoud van de strategische kennis te waarborgen langs tewerkstelling van personeel bij de vraagzijde.

De herstructurering van de ICT-organisatie van het MVG schafte in 1999 de ICT-functie in de departementen af. Het statuut voorziet zelfs niet meer in de graad van informaticus. Aan de vraagzijde werd alleen een informatiecoördinator ingesteld voor overwegend administratieve taken. Hij moet er in de eerste plaats over de begrotingscyclus waken en een brugfunctie tussen departement en entiteit SCICT en de ICT-dienstverlener vervullen. Uit interviews bleek dan ook dat de vraagzijde bij de aanvang van de outsourcing een groot deficit van kritische ICT-massa ervoer voor strategische ondersteuning, functionele analyse van nieuwe informatiesystemen en interne projectleiding. Initiatieven zoals de opdracht aan een consultant voor de opmaak van een ICT-PEP (personeelsplan) aan de vraagzijde bleven zonder gevolg. In het vooruitzicht van de implementatie van Beter Bestuurlijk Beleid waren nadien zelfs geen nieuwe initiatieven voor een structurele oplossing meer mogelijk.

Het Rekenhof concludeerde enerzijds dat de nadelige verrekeningsregeling uit het vorige contract voor terbeschikkinggesteld MVG-personeel behouden bleef, hoewel het inzicht was verschoven naar de waarborging van strategische ICT-kennis door gespecialiseerd personeel aan de vraagzijde te positioneren, en niet meer bij de ICT-dienstverlener. Anderzijds heeft het MVG tot op heden evenmin de vraagzijde voldoende versterkt.

4.7 Intellectuele eigendom

Het basiscontract voorziet in een uitgebreide regeling voor de intellectuele eigendom van de ICT-resultaten (binnen het contract ontwikkelde software, methodes, procedures of processen), waarbij het onder meer onderscheid maakt tussen de intellectuele eigendom van het bestuur, de ICT-dienstverlener en derden. Het basiscontract voorziet ook in bepalingen, modaliteiten en procedures voor, onder meer, de vrijwaring en het deponeren van de broncodes bij een escrowagent⁽²⁷⁶⁾. Het bestuur (de entiteit SCICT) kan het gedeponeed materiaal bij de escrowagent opvragen met een gemotiveerde opdracht vergezeld van een uitvoerbare titel (een arbitrale⁽²⁷⁷⁾ of een rechterlijke beslissing). De escrowregeling was tijdens het onderzoek echter nog niet volledig operationeel. Er was al een escrowagent aangeduid en een overeenkomst gesloten, maar er werd nog geen documentatie of, voor de software, broncode van de ICT-dienstverlener gedeponeed.

Een aantal andere processen en procedures voor de regeling van de intellectuele eigendomsrechten vergden ten tijde van het Rekenhofonderzoek nog invulling en documentering. Zo waren de vereiste inventarissen van de verschillende eigendomsrechten nog niet operationeel. Het MVG deed wel inspanningen om dit op te volgen.

4.8 Algemene conclusie

De totstandkoming van het tweede ICT-outsourcingscontract respecteerde in grote lijnen de wetgeving op de overheidsopdrachten. Aan de contractvernieuwing ging echter geen intensieve voorstudie meer vooraf, mede doordat het alternatief, met name wederinsourcing, door de afbouw van de ICT-organisatie binnen het MVG de voorbije jaren nagenoeg onmogelijk is gemaakt. Door dit gebrek aan voorstudie lagen ook enkele verkeerde assumpties aan de basis van het nieuwe contract.

De contractuitvoering werd in het begin gekenmerkt door een stoeve opstelling van de vorige ICT-dienstverlener tijdens de transitie van de ICT-diensten naar de nieuwe dienstverlener, die daardoor vertraging opliep. Voor het MVG leverde dat enerzijds weinig problemen op, aangezien het de verantwoordelijkheid hiervoor, alsook de verantwoordelijkheid voor de verkeerde assumpties, contractueel van zich had afge-

---

²⁷⁶ Deze broncodes worden bij een onafhankelijke agent (een notaris) gedeponeed. Bij een eventuele contractbeëindiging kan het MVG stappen ondernemen om deze codes te verkrijgen en daarmee de continuïteit van de dienstverlening te waarborgen. Een dergelijke veiligheid was een belangrijk uitgangspunt voor de outsourcing.

²⁷⁷ De vorige overeenkomst verwees elk geschil over haar geldigheid, interpretatie of uitvoering voor definitieve beslechting naar arbitrage, tenzij een van de partijen daarmee bij de aanvang van de behandeling van een specifiek geschil niet akkoord zou gaan. In tegenstelling tot het voorgaande contract, bevat het huidige echter geen bepaling meer over arbitrage.

schoven. Anderzijds had het ministerie daardoor geen zicht op de kostenverrekening tussen beide dienstverleners.

Minpunten tijdens de twee eerste jaren van contractuitvoering waren vooral de fragmentaire budgettaire verwerking van het contract, die weinig zicht bood op de totaalprijs, en de spaarzame aanwending door het MVG van de contractuele mogelijkheden om de marktconformiteit te controleren van de prijzen die de ICT-dienstverlener hanteerde. Dat het ICT-contract tot op heden minder heeft gekost dan oorspronkelijk geraamd, heeft alleen te maken met recente besparingsmaatregelen van de Vlaamse Regering, waarbij het in de projectaanvragen een selectie doorvoerde.

In het algemeen is het niveau van de operationele dienstverlening gestegen tegenover de eerste ICT-outsourcing. De huidige dienstverlener haalde bijna alle SLA's, tot grotere tevredenheid van de klanten in het MVG. Deze positieve conclusie vergt wel enig voorbehoud, aangezien de SLA-meting en -rapportering ten tijde van het onderzoek nog niet volledig op punt stond.

Het Rekenhof heeft ook bedenkingen bij de contractuele mogelijkheid voor de klanten de ICT-dienstverlener prijsverminderingen wegens het niet halen van SLA's kwijt te schelden, temeer daar zij deze kwijtscheldingen niet moeten motiveren en ministeriebrede richtlijnen daarbij ontbreken.

Een belangrijk probleem vormt het behoud van voldoende ICT-kennis binnen het MVG, dat volgens de ervaringen met het eerste outsourcingcontract niet sluitend kan worden gegarandeerd door de terbeschikkingstelling van MVG-personeel aan de ICT-dienstverlener, waarvan het financiële verrekeningssysteem overigens voor kritiek vatbaar is. Niettemin heeft het nieuwe contract deze optie aangehouden en heeft de ICT-organisatie in het ministerie inmiddels nog te weinig ICT-massa. De Vlaamse Regering slaagde er met dit contract dus niet in de omkeerbaarheid van de outsourcing te waarborgen.

De nieuwe overeenkomst kon evenmin het principe van de afdwingbare resultaatsverbintenis volledig waarmaken en liet in de praktijk in het kader van het outsourcingcontract ook tal van middelenverbintenissen ontstaan.

4.9 Aanbevelingen

- De beleidsbeslissing verder uit te sourcen moet steunen op een afweging van de budgettaire, organisatorische en maatschappelijke kosten en baten van verdere outsourcing en wederinsourcing. De Vlaamse Regering moet bij een contractvernieuwing vóór de aanvang van de gunningsprocedure de voor- en nadelen van de wederinsourcing beschrijven en becijferen.
- De Vlaamse Regering moet, vanuit de ervaring opgedaan bij het vorige en het lopende contract, al vóór de start van de gunnings-

procedure, de informaticavraag en de inventaris van toepassingen en materiaal zo gedetailleerd mogelijk vaststellen, en de budgettaire kostprijs over de volledige contractlooptijd berekenen.

- Zelfs als zij een externe begeleidingspartner aantrekt, moet de Vlaamse Regering de afdeling Overheidsopdrachten van het MVG nog structureel betrekken bij de contractgunning en -uitvoering.
- De contractbegroting moet worden geïntegreerd in de meerjarenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap.
- Het MVG moet alle contractuele middelen ter bewaking van de marktconformiteit van de ICT-prijzen effectief realiseren en gebruiken en over de resultaten van de marktconformiteitscontroles globaal rapporteren.
- De partijen mogen aanpassingen van contractuele bepalingen pas uitvoeren nadat de contractuele wijzigingsprocedure volledig heeft plaatsgevonden. Wijzigingen aan elementaire bepalingen van het contract mogen bovendien de medededinging niet in het gedrang brengen.
- Onderaannemingscontracten moeten dezelfde prijsherzieningsformule bevatten als het contract met de hoofdaannemer. Projecten in onderaanneming onder middelenverbintenis dienen de correcte profielprijzen in rekening te brengen, met name de prijzen die de ICT-dienstverlener in het raamcontract met de onderaannemer heeft afgesproken (en niet die van het basiscontract).
- Het contract dient een eenduidige prijsherzieningsformule te bevatten die duidelijk de bepalingen van de wet van 30 maart 1976 betreffende de economische herstelmaatregelen doet naleven.
- De ICT-dienstverlener en het MVG moeten de contractuele factuatieformaliteiten nakomen.
- Bij delegatiebesluiten aangeduide personen in de gedecentraliseerde MVG-diensten moeten kwijtscheldingen van prijscorrecties motiveren. Het MVG dient overigens algemene richtlijnen voor dergelijke kwijtscheldingen uit te werken.
- Een contractueel correcte meting en rapportering van SLA's is aangewezen. Het contract moet de gevolgen regelen van het uitblijven van dergelijke metingen.
- De loonkosten voor terbeschikkinggestelde MVG-ambtenaren en de kostprijs van hun diensten dienen te worden gelijkgeschakeld.
- Het MVG moet in voldoende personeel voorzien om het behoud van de interne strategische ICT-kennis te garanderen.
- De processen en procedures voor de intellectuele eigendomsrechten vergen invulling en documentering.

4.10 Antwoord van de minister

De minister stemde op 14 september 2006 grotendeels in met de conclusies en aanbevelingen. Wel bracht hij enkele nuances aan. Voor

meer gedetailleerde bemerkingen verwees hij naar de brief van de ICT-manager van 14 maart 2006.

Onder meer bij de afwezigheid van een grondige voorstudie met betrekking tot de mogelijkheid van wederinsourcing plaatste de minister enkele kanttekeningen:

- Het ICT-dienstverleningsaanbod niet opnieuw aan een externe dienstverlener gunnen was geen optie. Immers, in de overgangperiode zou toch een beroep op een externe dienstverlener nodig zijn en massaal weer ICT-personeelsleden aanwerven is op de ICT-markt zeer moeilijk en druist in tegen de huidige beleidslijn van de Vlaamse Regering.
- Het nieuwe ICT contract biedt het lijnmanagement een geïntegreerd gemeenschappelijk aanbod van ICT-diensten aan, maar verplicht niet tot afname.
- Een gemeenschappelijk ICT-dienstverleningsaanbod met vrije afname aan het lijnmanagement aanbieden kadert ook in de operatie BBB, die het lijnmanagement wil responsabiliseren en ruime vrijheid geven bij het managen van de betrokken entiteit.

De minister gaf toe dat enkele verkeerde assumpties aan de basis van het nieuwe contract lagen, maar argumenteerde dat dit door de bepalingen van het eerste en tweede ICT-dienstverleningscontract geen meerkosten voor de Vlaamse Gemeenschap meebracht.

Tegen de opmerking over de fragmentaire budgettaire verwerking van het contract, bracht de minister in van oordeel te zijn dat de contractbegroting in de meerjarenbegroting werd geïntegreerd. Door het vage en algemene karakter van de meerjarenbegrotingen kan het Rekenhof die mening bevestigen noch ontkennen. De opname van het contract in de (meerjaren)begroting is echter nog iets anders dan de vastlegging ervan (element van uitvoering van de begroting). Op dat punt haalde de minister het kaderkarakter van het contract aan, zodoende de argumentatie van de administratie herhalend.

De minister weerlegde niet dat het MVG de contractuele controlemogelijkheden op de marktconformiteit van de prijzen maar spaarzaam aanwendde, maar gaf enkele verduidelijkingen die de argumentatie van de administratie herhaalden.

Hij achtte het voorts billijk klanten prijscorrecties wegens het niet behalen van SLA's kwijt te schelden als de gebrekkige dienstverlening geen invloed heeft op de bedrijfsvoering. Volgens het Rekenhof is dat een te subjectief criterium. De minister onderschreef voorts dat daaraan een motiveringsplicht voor de klant gekoppeld is en stelde geen bezwaar te hebben tegen een Rekenhofrichtlijn die dossiers maar voor goedkeuring vatbaar zou achten mits voldoende motivering van de kwijtscheldingen. Volgens het Rekenhof dient de Vlaamse Gemeenschap zelf dergelijke interne-controlerichtlijnen uit te vaardigen.

De minister beaamde dat het behoud van voldoende ICT-kennis in het MVG een probleem blijft, ondanks de responsabilisering van het lijnmanagement. Hij merkte wel op dat het huidige contract de omkeerbaarheid beter waarborgde dan het vorige en het lijnmanagement toestaat ICT-diensten (gedeeltelijk) weer in te sourcen, al is deze weerinsourcingsmogelijkheid in de praktijk problematisch.

De minister achtte de verrekeningsregeling voor het MVG-personeel dat bij de ICT-dienstverlener is ingezet, billijk, omdat alle ingezette personeelsleden, ongeacht hun individuele competenties en kennis, onder dezelfde regeling vallen. Het Rekenhof merkt op dat het onevenwicht zich niet op dat vlak situeert, maar op het vlak van de vergoeding die het MVG krijgt voor de terbeschikkingstelling en de vergoeding die het de ICT-dienstverlener moet betalen voor de prestaties die dezelfde personeelsleden daar verrichten voor de Vlaamse Gemeenschap.

De minister gaf toe dat werd afgeweken van het bij de aanvang van het eerste outsourcingcontract vooropgestelde principe van afdwingbare resultaatsverbintenissen, en dat het nieuwe ICT-dienstverleningscontract de keuze biedt tussen resultaatsverbintenissen en middelenverbintenissen.

De minister beloofde tot slot voortaan maximaal rekening te zullen houden met de aanbevelingen van het Rekenhof.

5 Algemene conclusies van het rekeningenboek

De rekeningaflegging door de Vlaamse Gemeenschap zit na de problematische algemene rekening 2001 weer op het goede spoor. De rekeningen 2002 en 2003 werden wel nog met een aanzienlijke vertraging voorgelegd, maar zij waren vrij correct en volledig. Bovendien zijn er indicaties dat de inhaalbeweging die de Vlaamse minister van Financiën en Begroting inzake rekeningaflegging heeft aangekondigd, zich doorzet. Het Rekenhof heeft op 22 augustus 2006 inmiddels de algemene rekening 2004 ontvangen.

De Vlaamse Gemeenschap heeft volgens de algemene rekeningen 2002 en 2003 en de cijfers over 2004 en 2005 waarop het Rekenhof zijn voorafbeeldingen heeft gebaseerd, telkenjare positieve begrotings- en kasresultaten geboekt, zij het minder groot dan in 2001. Deze resultaten lieten de Vlaamse Regering toe de schuld te halveren, zoals zij zich tot doel had gesteld.

Het Rekenhof relativeert deze resultaten. Het kan zich enerzijds moeilijk uitspreken over de deugdelijkheid van de begrotingsuitvoering 2002-2005 bij gebrek aan objectieve beoordelingscriteria, maar wijst er anderzijds op dat een aantal interne verrichtingen een impact hebben op de resultaten. Het begrotingsresultaat wordt onder meer beïnvloed door de fluctuaties in de overdracht van kredietsaldi naar het FFEU en in de kredietaanwending. Het jaarlijks begrotings- en kasresultaat wordt vertekend door transfers tussen het MVG en het CFO, de toestand van de wachtrekening van het CFO, de door het MVG uitgevoerde correctieboekingen inzake de VOI-dotaties, de evolutie van de saldi bij de DAB's, doorstortingen naar derden, enz. De grote schuldafname is niet alleen het gevolg van het goede kasresultaat, maar resulteerde vooral uit de overname van de ALESH-schuld door de VHM. Bovendien waarborgde de Vlaamse Gemeenschap elk jaar meer schulden van Vlaamse openbare en andere instellingen, wat potentiële risico's inhoudt. De stijging van het uitstaande bedrag van de vastleggingen tot 2004 plaatste een bijkomende druk op de toekomstige ordonnanceringskredieten. In 2005 was voor het eerst een omgekeerde evolutie merkbaar, met een afbouw van de uitstaande vastleggingen.

Er deed zich in de periode 2002-2005 ook een verdere verschuiving van budgettaire massa naar de VOI's voor. Vooral in 2004 nam de VOI-massa sterk toe, grotendeels door de overname van de ALESH-schuld door de VHM. Ook de dotaties stegen in 2004 sterk, terwijl het totaal van de saldi in dat jaar omhoog in een globaal tekort. In 2004 werden overigens tal van nieuwe instellingen opgericht of oude instellingen omgevormd in het kader van het project beter bestuurlijk beleid. De geleidelijke uitvoering van de reorganisatie kan voor een gebrek aan transparantie en verdere vertragingen in de rekeningaflegging zorgen.

Voorts blijft het probleem van de vermogensrekening van de Vlaamse Gemeenschap actueel.

Buiten zijn controles op de begrotingsuitvoering 2002-2005 heeft het Rekenhof een aantal specifieke onderzoeken met financiële inslag uitgevoerd, die tot de volgende conclusies hebben geleid:

- Het kas-, schuld- en waarborgbeheer door de afdeling FIM is erop vooruitgegaan, maar kan nog verder worden verfijnd.
- De berekening van de totale geconsolideerde impliciete schuld verloopt nog arbitrair bij gebrek aan voldoende betrouwbare informatie.
- De kostprijs van een sociale woning gerealiseerd langs een eerste PPS-project in de sociale huisvesting doorstaat een prijsvergelijking met alternatieven uit de sector.
- De entiteiten in het Vlaamse overheidslandschap hebben doorgaans weinig zicht op eventuele vervuilingen van hun gronden, evenmin als op de eventuele saneringsplichten en -kosten.
- Van een volledige, uniforme en actuele registratie van de goederen door de Vlaamse kabinetten of secretariaten-generaal is momenteel geen sprake.

Ten slotte leidde het onderzoek van het in 2003 vernieuwde ICT-outsourcingscontract van het MVG met een ICT-dienstverlener tot de conclusie dat dit tweede ICT-outsourcingscontract rechtmatiger tot stand kwam, het MVG een betere risico-indekking bood en doorgaans een betere operationele dienstverlening opleverde, maar dat de Vlaamse Regering enkele van haar uitgangspunten niet kon waarmaken, zoals de omkeerbaarheid van de outsourcing of het bekomen van een afdwingbare resultaatsverbintenis.

Bijlage 1 Ontvangsten 2002 en 2003

ARTIKEL	OMSCHRIJVING	ONTVANGSTEN 2002				ONTVANGSTEN 2003			
		BEGROTING		INNING		BEGROTING		INNING	
		Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast
TITEL I - II									
ALGEMENE ONTVANGSTEN									
DEPARTEMENT 0 - HOGERE ENTITEITEN DAN DEPARTEMENTEN									
Organisatieafdeling 01 - Vlaamse regering									
<i>Programma 10 - Algemene werkingskosten</i>									
12.01	Terugstorting van geldvoorschotten (pro memorie)	0	0	109	0	0	0	0	186
DEPARTEMENT 1 - COORDINATIE									
Organisatieafdeling 10 - Departement Coördinatie (algemeen)									
<i>Programma 10 - Diverse intradepartementale ontvangsten</i>									
06.01	Diverse andere ontvangsten	25	25	142	25	25	25	25	229
12.01	Terugbetaling van geldvoorschotten andere dan op bestaansmiddelen	75	75	13	75	75	75	75	425
16.01	Verkoop van publicaties, drukwerken, enz.	174	174	112	174	174	174	174	128
77.01	Opbrengst verkoop specifieke roerende vermogensgoederen	2	2	0	2	2	2	2	0

ARTIKEL	OMSCHRIJVING	ONTVANGSTEN 2002				ONTVANGSTEN 2003			
		BEGROTING		INNING		BEGROTING		INNING	
		Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast
DEPARTEMENT 2 - ALGEMENE ZAKEN EN FINANCIËN									
Organisatieafdeling 20 - Departement AZF (algemeen)									
<i>Programma 10 - Diverse intradepartementale ontvangsten</i>									
06.01	Diverse andere ontvangsten	125	125	225	125	125	252	125	252
12.01	Terugstorting van geldvoorschotten andere dan op bestaansmiddelen	75	75	326	75	75	243	75	243
16.01	Verkoop van publicaties, drukwerken, enz.	60	60	74	60	60	117	60	117
77.01	Opbrengst verkoop specifieke roerende vermogensgoederen	2	2	0	2	2	0	2	0
Organisatieafdeling 24 - Administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management									
<i>Programma 10 - Algemene financiële logistiek</i>									
16.02	Terugstorting door de VOI's van verzekeringspremies en van de vergoeding van de makelaars die de Vlaamse Gemeenschap in het kader van de pooling voor hen betaalt	321	321	404	321	321	20	321	20
36.01	Heffingen leegstand en verkrotting (decreet 20.12.1996)	17.500	18.569	6.889	19.072	31.405	12.644	31.405	12.644
66.01	Terugstorting vanuit het VERF	9.717	0	0	0	43.795	0	43.795	0
76.01	Opbrengst uit de verkoop van onroerende goederen	10.885	10.885	1.214	29.747	15.000	15.940	15.000	15.940
76.06	Opbrengst van de verkoop van onroerende goederen (art. 93 decreet van 22.12.1993) (50 %)				10.916	10.916	1.255	10.916	1.255
<i>Programma 30 - Waarborg</i>									
38.02	Bijdragen in verband met de verleende waarborg (art. 13, decreet 15.12.1993)	245	620	4.389	620	620	3.480	620	3.480
57.20	Ontvangsten uit betaling van de door de N.V. Tunnel Liefkenshoek verschuldigde bijdrage voor de gewestwaarborg gehecht aan de leningen van de N.V. Tunnel Liefkenshoek	1.415	1.915	0	0	0	0	0	0

ARTIKEL	OMSCHRIJVING	ONTVANGSTEN 2002				ONTVANGSTEN 2003			
		BEGROTING		INNING		BEGROTING		INNING	
		Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast
	<i>Programma 40 - Rechtstreekse schuld</i>								
26.03	Renten in het kader van een autonoom kas- en schuldbeheer	23.721	23.721	50.101	20.702	25.000	14.404		
46.01	Terugnane van in het verleden gestorte provisijs	22.594	22.594	22.594	10	10	0		
87.10	Terugbetaling van renteloze lening verleend aan de VZW De Warande	0	506	0	0	0	0		
	<i>Programma 80 - Indirecte schuld</i>								
26.01	Terugbetaling van renten van de indirecte schuld	124	124	0	10	10	6.421		
26.09	Door de VHM verschuldigd aandeel in de rentelasten van leningen aangegaan door de VHM	15.884	15.949	15.985	15.642	15.642	15.719		
57.09	Door de VHM verschuldigd aandeel in de aflossingslasten van leningen aangegaan door de VHM	7.480	7.480	7.480	7.833	7.833	7.833		
DEPARTEMENT 3 - ONDERWIJS									
Organisatieafdeling 30 - Departement Onderwijs (algemeen)									
	<i>Programma 10 - Diverse intradepartementale ontvangsten</i>								
06.01	Diverse andere ontvangsten	248	248	782	300	300	367		
12.01	Terugstorting van geldvoorschotten andere dan op bestaansmiddelen	496	496	1.318	475	475	841		
Organisatieafdeling 33 - Administratie Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek									
	<i>Programma 20 - Universitair onderwijs</i>								
46.01	Gebruiksvergoeding te betalen door U.Z. Gent	13.058	13.058	0	13.726	13.726	0		

ARTIKEL	OMSCHRIJVING	ONTVANGSTEN 2002				ONTVANGSTEN 2003			
		BEGROTING		INNING		BEGROTING		INNING	
		Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast
	Organisatieafdeling 34 - Administratie Permanente Vorming								
	<i>Programma 10 - Deelrijds kunstonderwijs</i>								
06.01	Inschrijvingsgelden deelrijds kunstonderwijs	8.398	8.546	8.781	0	0	0	72	
	Organisatieafdeling 35 - Administratie Ondersteuning								
	<i>Programma 10 - Studietoelagen en -financiering</i>								
38.01	Terugbetaling van toelagen	50	50	52	55	55	55	170	
	<i>Programma 40 - Algemeen onderwijs en vorming</i>								
16.01	Verkoop publicaties	53	53	83	54	54	54	59	
16.04	Entreegelden, inschrijvingsgelden en schoolgelden - diverse opbrengsten der instellingen en diensten	1.532	1.532	2.078	1.550	1.550	1.550	2.709	
	Organisatieafdeling 39 - Diensten van de Secretaris-Generaal								
	<i>Programma 20 - Diverse ontvangsten</i>								
16.92	Ontvangsten Europese projecten	22	22	0	22	22	22	0	
38.40	Terugstorting v.z.w. EPON	3.000	3.000	2.063	2.975	2.975	0	0	
	DEPARTEMENT 4 - WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN CULTUUR								
	Organisatieafdeling 40 - Departement WVC (algemeen)								
	<i>Programma 10 - Diverse intradepartementale ontvangsten</i>								
06.01	Diverse andere ontvangsten	25	25	17	25	25	25	30	
12.01	Terugstorting van geldvoorschotten andere dan op bestaansmiddelen	375	375	706	375	375	375	789	

ARTIKEL	OMSCHRIJVING	ONTVANGSTEN 2002				ONTVANGSTEN 2003			
		BEGROTING		INNING		BEGROTING		INNING	
		Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast
16.01	Verkoop van publicaties, drukwerken, enz.	12	12	0	0	12	12	0	0
38.01	Terugbetaling van toelagen	620	620	2.278	620	620	620	2.104	2.104
77.01	Opbrengst verkoop specifieke roerende vermogensgoederen	2	2	0	0	2	2	0	0
	<i>Programma 20 - Infrastructuur inzake persoonsgebonden aangelegenheden</i>								
66.01	Terugstorting door het VIPA	0	10.000	10.000	0	0	0	0	0
	Organisatieafdeling 41 - Administratie Gezin en maatschappelijk welzijn								
	<i>Programma 50 - Gehandicaptenzorg</i>								
66.01	Terugstorting door het VFSIPH	0	574	574	0	0	0	0	0
	Organisatieafdeling 45 - Administratie Cultuur								
	<i>Programma 20 - Volksontwikkeling en bibliotheken</i>								
46.30	Terugstorting door de DAB YCOB van het onbelaste saldo	0	151	0	0	0	0	0	0
	<i>Programma 50 - Algemeen Cultuurbeleid</i>								
66.40	Terugstorting vanuit het CIF	0	430	0	0	0	0	0	430
	DEPARTEMENT 5 - ECONOMISCHE ZAKEN, BINNENLANDSE ZAKEN EN LANDBOUW								
	Organisatieafdeling 50 - Departement EWBL (algemeen)								
	<i>Programma 10 - Diverse intradepartementale ontvangsten</i>								
06.01	Diverse andere ontvangsten	125	125	482	38	38	38	389	389
12.01	Terugstorting van geldvoorschotten andere dan op bestaansmiddelen	75	75	295	75	75	75	682	682

ARTIKEL	OMSCHRIJVING	ONTVANGSTEN 2002				ONTVANGSTEN 2003			
		BEGROTING		INNING		BEGROTING		INNING	
		Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast
16.01	Verkoop van publicaties, drukwerken, enz.	12	12	5	15	15	15	5	
77.01	Opbrengst verkoop specifieke roerende vermogensgoederen	2	2	0	2	2	2	0	
	Organisatieafdeling 51 - Administratie Economie								
	<i>Programma 10 - Algemeen economisch beleid</i>								
27.03	Dividenden openbare investeringsmaatschappijen	17.972	24.402	0	33.265	33.265	33.265	10.000	
86.04	Terugstorting van renteloze voorschotten toegestaan in het kader van het economisch overheidsinitiatief & Terugstorting door het Limburgfonds (Witte Donderdagakkoord van 26 april 1995)	156	156	11	0	0	0	35.582	
	<i>Programma 40 - Buitenlandse handel en exportbevordering</i>								
38.01	Terugbetaling van de financiële tegemoetkomingen voor exportgerichte initiatieven van ondernemingen alsmede financiële tussenkomsten bij jaarlijkse exportpromotiecampagnes. Andere leningen van het Fonds voor buitenlands beleid	0	0	26	10	10	10	30	
86.11	Terugbetaling van de financiële tegemoetkomingen voor exportgerichte initiatieven van ondernemingen	372	372	377	90	90	90	60	
	<i>Programma 50 - Natuurlijke rijkdommen en energie</i>								
36.92	Heffing op de exploitatie van een distributienet voor electriciteit of gas in het Vlaams Gewest (decreet 17.07.2000)	2.479	2.479	0	0	0	0	0	
	<i>Programma 90 - Extern economisch beleid</i>								
66.40	Terugstorting van dotaties door het Fonds Vlaanderen-Azië (opgeheven bij artikel 38 van het decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2002)	2.851	2.851	2.245	0	0	0	0	
86.10	Terugbetaling van leningen toegekend door het Fonds Vlaanderen-Azië (opgeheven bij artikel 38 van het decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2002)	189	189	204	0	0	0	278	

ARTIKEL	OMSCHRIJVING	ONTVANGSTEN 2002				ONTVANGSTEN 2003			
		BEGROTING		INNING		BEGROTING		INNING	
		Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast
	Organisatieafdeling 52 - Administratie Werkgelegenheid								
	<i>Programma 40 - Werkgelegenheid</i>								
49.43	Ontvangsten van federale middelen in het kader van het samenwerkingsakkoord tussen de Staat, de Gewesten en de Duitstalige Gemeenschap van 4 juli 2000 betreffende de sociale economie	5.330	5.330	3.452	7.098	7.098	7.098	13.897	
66.01	Terugstorting door de VDAB	0	3.498	3.498	0	0	0	0	
	Organisatieafdeling 54 - Administratie Landbouw								
	<i>Programma 10 - Landbouw, tuinbouw en plattelandsbeleid</i>								
39.10	EOGFL-tegemoetkomingen (Ontvangsten in het kader van Evaluatie PDPO)	0	0	0	250	250	250	0	
46.40	EOGFL-tegemoetkomingen (Ontvangsten in het kader van Evaluatie PDPO)	24.789	24.789	0	0	0	0	0	
	DEPARTEMENT 6 - LEEFMILIEU EN INFRASTRUCTUUR								
	Organisatieafdeling 60 - Departement LIN (Algemeen)								
	<i>Programma 10 - Diverse intradepartementale ontvangsten</i>								
06.01	Diverse andere ontvangsten	500	625	511	500	500	500	453	
06.50	Ontvangsten uit roerend vermogen	125	125	0	125	125	125	0	
12.01	Terugstorting van geldvoorschotten andere dan op bestaansmiddelen	500	500	997	500	500	500	537	
16.01	Verkoop van publicaties, drukwerken, enz.	125	125	77	125	125	125	121	
77.01	Opbrengst verkoop specifieke roerende vermogensgoederen	2	2	5	2	2	2	1	

ARTIKEL	OMSCHRIJVING	ONTVANGSTEN 2002				ONTVANGSTEN 2003			
		BEGROTING		INNING		BEGROTING		INNING	
		Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast
	Organisatieafdeling 64 - Administratie Waterwegen en Zeewezen								
	<i>Programma 10 - Waterwegen en binnenvaart</i>								
06.01	Diverse ontvangsten	5	5	0	0	5	5	0	0
18.50	Terugbetaling van door het Gewest gedane uitgaven voor het herstel van schade veroorzaakt door derden aan waterwegen	372	372	341	372	372	372	354	354
	<i>Programma 20 - Havens</i>								
18.50	Terugbetaling van door het Gewest gedane uitgaven voor het herstel van schade aan havens veroorzaakt door derden (pro memorie)	0	0	46	0	0	0	117	117
	<i>Programma 50 - Zeewezen</i>								
06.01	Diverse ontvangsten	75	75	100	75	10	10	24	24
16.10	VBS (Verkeers Begeleiding Systeem Tarief)	3.900	3.900	3.608	3.900	3.966	3.966	3.525	3.525
16.11	Sleepgelden en verwijlresten	38	38	42	38	0	0	5	5
18.50	Terugbetaling van door het Gewest gedane uitgaven voor het herstel van schade veroorzaakt door derden aan varende eenheden, markeringen en infrastructuur	112	112	20	112	0	0	10	10
46.30	Ontvangsten uit de DAB Loodswezen voor terugbetaling van kosten voor beloodsing per schip op zee	11.155	22.310	17.115	11.155	6.000	11.195	5.195	5.195
59.02	Participatie door Nederland in de kostprijs voor de studie en de bouw van de voorzieningen inzake de inrichting van een uitgebreide walradarketen langs de Westerschelde en haar mondingen	1.750	1.750	1.340	1.750	1.560	1.560	1.777	1.777
	Organisatieafdeling 69 - Diensten Secretaris-generaal								
	<i>Programma 90 - Algemene Uitgaven</i>								
66.30	Terugstorting vanuit het VIF	0	5.022	5.022	0	0	0	0	0

ARTIKEL	OMSCHRIJVING	ONTVANGSTEN 2002				ONTVANGSTEN 2003			
		BEGROTING		INNING		BEGROTING		INNING	
		Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast
DEPARTEMENT 7 - WETENSCHAP, INNOVATIE EN MEDIA									
Organisatieafdeling 70 - Departement WIM (algemeen)									
<i>Programma 10 - Diverse intradepartementale ontvangsten</i>									
06.01	Diverse andere ontvangsten	450	450	10	450	450		50	
12.01	Terugbetaling van geldvoorschotten andere dan op bestaansmiddelen	25	25	0	25	25		0	
16.01	Verkoop van publicaties, drukwerken, enz.	15	15	0	15	15		0	
DEPARTEMENT 8 - INTERDEPARTEMENTALE ONTVANGSTEN									
Organisatieafdeling 82 - Gemeenschapsaangelegenheden									
<i>Programma 10 - Algemene ontvangsten uit eigen inning</i>									
07.01	Kijk- en luistergeld (pro memorie)	0	0	3.207	0	0		718	
<i>Programma 20 - Algemene ontvangsten van de federale overheid afkomstig, voor gemeenschapsaangelegenheden</i>									
45.21	Dotatie ter compensatie van het kijk- en luistergeld (artikel 47bis bijzondere financieringswet)	456.509	455.286	0	462.359	466.503		0	
49.19	Financiering van het universitair onderwijs voor buitenlandse studenten (art. 62 van de bijzondere wet van 16 januari 1989)	28.893	28.799	28.778	29.174	29.185		26.717	
49.21	Gedeelde belastingen	8.675.210	8.605.918	8.979.693	8.874.442	8.905.632		9.378.610	
49.22	Aandeel in de winst van de Nationale Loterij (artikel 62bis bijzondere financieringswet)	0	27.243	17.027	0	34.021		27.222	
Organisatieafdeling 83 - Gewestaangelegenheden									
<i>Programma 10 - Algemene ontvangsten uit eigen inning</i>									
07.01	Kijk- en luistergeld	37.184	33.188	39.148	0	523		1.348	

ARTIKEL	OMSCHRIJVING	ONTVANGSTEN 2002				ONTVANGSTEN 2003			
		BEGROTING		INNING		BEGROTING		INNING	
		Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast
37.01	Ontroerende voorheffing	110.053	105.769	124.604	114.000	116.000	124.947		
	<i>Programma 30 - Algemene ontvangsten van de federale overheid afkomstig, voor gewestaangelegenheden</i>								
26.02	Nalatighedsinteressen op gewestbelastingen (pro memorie)	9.682	0	8.924	0	0	0	0	0
36.01	Gewestelijke belastingen (pro memorie)	472.194	0	0	0	0	0	0	0
36.02	Additionele belastingen (pro memorie)	1.685.198	0	0	0	0	0	0	0
36.03	Belasting op de spelen en weddenschappen	0	14.844	17.279	16.000	17.700	16.596		
36.04	Belasting op de automatische ontspanningsstoelsten	0	34.688	29.176	29.013	29.013	27.265		
36.05	Openingsbelasting op de slijterijen van gegiste dranken (pro memorie)	0	0	528	0	0	280		
36.06	Registratierechten	0	980.489	912.748	1.000.658	1.000.658	1.003.187		
36.07	Hypotheekrechten	0	119.893	93.427	134.706	100.000	110.799		
36.08	Verkeersbelasting op de autovoertuigen	0	626.986	594.744	658.758	678.758	736.124		
36.09	Belasting op de inverkeerstelling	0	129.980	137.284	144.750	149.750	158.284		
36.10	Eurovignet	0	51.037	54.224	55.673	55.673	59.302		
49.18	Ontvangsten voortvloeiend uit art. 35 van de bijzondere wet van 16 januari 1989 (te werkstellingsprogramma's)	248.211	254.886	233.646	261.558	261.558	282.800		
49.22	Samengevoegde belastingen	4.412.222	4.274.983	4.159.466	4.473.652	4.485.246	4.443.569		
56.50	Schenkingsrechten	0	29.188	32.918	31.839	40.000	41.278		
69.01	Successierechten en recht van overgang bij overlijden	558.533	624.674	629.363	650.000	650.000	642.502		

ARTIKEL	OMSCHRIJVING	ONTVANGSTEN 2002		ONTVANGSTEN 2003			
		BEGROTING		BEGROTING			
		Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast		
INTERDEPARTEMENTAAL							
Organisatieafdeling 99 - College van Secretarissen-generaal							
<i>Programma 10 - Interdepartementale bestaansmiddelen</i>							
06.01	Diverse andere ontvangsten m.b.t. bestaansmiddelen	350	490	417	350	464	800
11.01	Terugbetaling van salarissen	2.829	2.943	2.932	2.800	2.800	1.352
11.03	Terugbetaling van GEKO-premies	1.000	1.000	1.686	1.000	1.000	1.004
11.04	Terugbetaling salarissen DAB Luchthaven Antwerpen en Oostende	3.250	3.250	1.306	3.250	3.250	7.132
12.01	Storting aan de Schatkist van niet-aangewende sommen door de rekenplichtigen die hun operaties doen door middel van voorschotten - terugstorting van geldvoorschotten op bestaansmiddelen	750	750	1.276	750	750	1.337
16.01	Verkoop van publicaties, drukwerken, enz. aangekocht op bestaansmiddelen	125	125	246	125	125	210
77.01	Opbrengst van de verkoop van roerende vermogensgoederen aangekocht op de bestaansmiddelen	2	2	113	5	5	250
Subtotaal		16.914.011	16.648.558	16.282.780	17.124.962	17.256.613	17.253.590
TITEL I - II TOEGEWEZEN ONTVANGSTEN							
DEPARTEMENT 2 - ALGEMENE ZAKEN EN FINANCIEN							
Organisatieafdeling 20 - Departement AZF (algemeen)							
<i>Programma 10 - Diverse intradepartementale ontvangsten</i>							
06.02	Ontvangsten departementaal fonds vervreemding en beheer van onroerende goederen (Fonds vervreemding onroerende goederen, art. 28 decreet 22.11.1995)	61	61	83	63	63	133

ARTIKEL	OMSCHRIJVING	ONTVANGSTEN 2002				ONTVANGSTEN 2003			
		BEGROTING		INNING		BEGROTING		INNING	
		Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast
	Organisatieafdeling 24 - Administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management								
	<i>Programma 10 - Algemene financiële logistiek</i>								
76.03	Opbrengst uit beheer en vervreemding van het cargovijlproject (Fonds onroerende goederen, art. 29 decreet 22.11.1995)	0	1.992	332	0	0	0	1.423	
	<i>Programma 30 - Waarborg</i>								
06.17	Ontvangsten in het kader van de waarborgstelling met betrekking tot de huisvesting (Fonds waarborgstelling huisvesting, art. 28 decreet 21.12.1990)	248	248	454	248	248	248	425	
	<i>Programma 50 - Intendancediensten</i>								
16.09	Ontvangsten intendancediensten (Fonds intendancediensten, art. 30 decreet 21.12.1990)	250	250	262	250	250	250	221	
	Organisatieafdeling 26 - Administratie Overheidsopdrachten, Gebouwen en Gesubsidieerde Infrastructuur								
	<i>Programma 10 - Gebouwen</i>								
76.04	Ontvangsten uit vervreemding en beheer van administratieve gebouwen en aanhorigheden (Fonds onroerende goederen, decreet 21.12.1990; art. 105 decreet 25.06.1992; art. 3 decreet 07.07.1998)	888	868	1.959	800	800	800	1.692	
	DEPARTEMENT 3 - ONDERWIJS								
	Organisatieafdeling 33 - Administratie Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek								
	<i>Programma 10 - Hogeschoolonderwijs</i>								
11.90	Terugvorderingen hogeschoolonderwijs (Recuperatiefonds, art. 3 decreet 19.12.1997)	664	664	794	684	684	684	859	
11.91	Terugvordering personeel optie Kine (art. 195ter van het decreet van 23.07.1994, ingevoegd bij art. 6 van het decreet van 23.06.1998)	468	468	876	474	474	474	454	

ARTIKEL	OMSCHRIJVING	ONTVANGSTEN 2002				ONTVANGSTEN 2003			
		BEGROTING		INNING		BEGROTING		INNING	
		Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast
	Organisatieafdeling 34 - Administratie Permanente Vorming								
	<i>Programma 10 - Deeltijds kunstonderwijs</i>								
16.90	Inschrijvingen deeltijds kunstonderwijs - Fonds	1.138	1.143	1.425	10.366	10.497	10.701		
	<i>Programma 30 - Begeleid Individueel Studeren</i>								
16.90	Inschrijvingsgelden B.I.S. (art. 94, §2 decreet 02.03.1999)	1.144	1.144	752	922	922	694		
	Organisatieafdeling 35 - Administratie Ondersteuning								
	<i>Programma 30 - Leerlingenvervoer</i>								
16.05	Ontvangsten voortvloeiend uit het vervoer van leerlingen (pro memorie) (Fonds leerlingenvervoer, art. 20 decreet 21.12.1990)	0	0	19	0	0	5		
	<i>Programma 50 - Aanwending van teruggevoerde wedden en weddetoelagen</i>								
11.02	Terugbetaling van salarissen en salaristoelagen (Fonds aanwending van terugbetalingen van salarissen en salaristoelagen, art. 21 decreet 21.12.1990)	34.495	48.048	45.184	44.959	46.881	43.779		
	Organisatieafdeling 39 - Diensten van de Secretaris-Generaal								
	<i>Programma 20 - Diverse ontvangsten</i>								
16.90	Ontvangsten Tijdschrift "Klasse" (Fonds Klasse, art. 47 decreet 21.12.1994)	310	426	397	319	319	356		
	DEPARTEMENT 4 - WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN CULTUUR								
	Organisatieafdeling 40 - Departement WVC (algemeen)								
	<i>Programma 10 - Diverse intradepartementale ontvangsten</i>								
06.02	Ontvangsten departementaal fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (pro memorie) (Fonds vervreemding onroerende goederen-art. 28 decreet 22.11.95)	0	0	2	0	0	0		

ARTIKEL	OMSCHRIJVING	ONTVANGSTEN 2002				ONTVANGSTEN 2003				
		BEGROTING		INNING		BEGROTING		INNING		
		Initieel	Aangepast	Aangepast	Initieel	Initieel	Aangepast	Aangepast	Initieel	
	Organisatieafdeling 41 - Administratie Gezin en maatschappelijk welzijn									
	<i>Programma 10 - Algemeen Welzijnsbeleid</i>									
16.90	Inkomsten fonds Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudien (Fonds voor onderzoek bevolkings- en gezinsstudie, art. 59 decreet 22.12.1995)	60	60	48	80	90	74			
	Organisatieafdeling 42 - Administratie Gezondheidszorg									
	<i>Programma 20 - Medisch-sociaal beleid</i>									
16.02	Inkomsten in het kader van onderzoek en analyse inzake gezondheid voor derden (Fonds voor verwerking en analyse inzake gezondheid, art. 2 decreet 07.07.1998)	100	100	3.124	100	100	3.757			
49.90	Inkomsten in het kader van de uitvoering van het samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, de Franse Gemeenschapscommissie en het Waalse Gewest over de bestrijding van het tabaksgebruik	0	0	0	0	819	0			
	Organisatieafdeling 45 - Administratie Cultuur									
	<i>Programma 50 - Algemeen cultuurbeleid</i>									
06.12	Diverse opbrengsten (Fonds voor de Kunsten, art. 22 decreet 21.12.1990)	21	21	64	20	20	34			
	DEPARTEMENT 5 - ECONOMISCHE ZAKEN, BINNENLANDSE ZAKEN EN LANDBOUW									
	Organisatieafdeling 50 - Departement EWBL (algemeen)									
	<i>Programma 10 - Diverse intradepartementale ontvangsten</i>									
06.02	Ontvangsten departementaal fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (pro memorie) (Fonds vervreemding onroerende goederen, art. 28 decreet 22.11.95)	215	227	279	227	215	217			

ARTIKEL	OMSCHRIJVING	ONTVANGSTEN 2002				ONTVANGSTEN 2003			
		BEGROTING		INNING		BEGROTING		INNING	
		Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast
	Organisatieafdeling 51 – Administratie Economie								
	<i>Programma 50 – Natuurlijke rijkdommen en energie</i>								
06.02	Ontvangsten fonds hernieuwbare energiebronnen (pro memorie) (decreet 17.07.2000)	0	0	0	0	0	0	0	2.211
	Organisatieafdeling 54 - Administratie Landbouw								
	<i>Programma 10 - Landbouw, tuinbouw en plattelandsbeleid</i>								
39.90	EOGFL-tegemoetkomingen (Fonds voor de landbouwworming, art. 2 decreet 06.07.1994)	1.248	1.248	1.145	1.453	1.453	1.453	1.453	1.081
	<i>Programma 30 - Landbouw geregionaliseerde materies</i>								
16.01	Acties van het Fonds voor de kwaliteit van de landbouwproductie	0	1.450	0	0	0	0	0	0
	<i>Programma 70 – Bestuur, ontwikkeling en kwaliteit</i>								
	Acties van het Fonds voor de kwaliteit van de landbouwproductie	0	0	0	2.965	2.965	5.746	5.746	4.712
	DEPARTEMENT 6 - LEEFMILIEU EN INFRASTRUCTUUR								
	Organisatieafdeling 61 - Administratie Leefmilieu-, Natuur-, Land-, en Waterbeheer								
	<i>Programma 30 - Bos en groen</i>								
36.01	Boscompensatiefonds-bosbehoudbijdrage (art. 90 bis decreet 13.06.1990)	496	496	2.293	1.393	1.393	1.393	1.393	2.831
36.03	Visserijverloven (Visserijfonds, art. 17 en 18 decreet 21.12.1990)	750	750	861	750	750	750	750	735
	<i>Programma 40 - Landbeheer</i>								
36.09	Ontvangsten voortvloeiend uit de toepassing van de wetten en decreten op de ruilverkaveling en de landinrichting (Fonds landinrichting, art. 1 decreet 07.07.1998)	2.548	2.548	2.451	2.343	2.343	2.343	2.343	605

ARTIKEL	OMSCHRIJVING	ONTVANGSTEN 2002				ONTVANGSTEN 2003			
		BEGROTING		INNING		BEGROTING		INNING	
		Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast
	<i>Programma 50 - Waterbeheer</i>								
06.19	Inkomsten in het kader van de grondwaterreiniging (pro memorie) (Schadefonds, decreet 24.01.1984, gewijzigd bij decreet 12.12.1990)					425	425		0
38.08	Inkomsten in het kader van de waterhuishouding, de polders en de wateringen (Fonds voor de waterhuishouding, art. 17 decreet 22.11.1995)	74	74	91		74	74		156
	Organisatieafdeling 62 - Administratie Ruimtelijke Ordening, Huisvesting, Monumenten en Landschappen								
	<i>Programma 10 - Ruimtelijke ordening, stedenbouw en grondbeleid</i>								
36.90	Inkomsten van het Vernieuwingsfonds (Vernieuwingsfonds, decreet 19.04.1995)	2.000	3.731	4.667		32.400	68.373		8.677
	<i>Programma 20 - Monumenten en Landschappen</i>								
16.12	Diverse opbrengsten in de sector Monumenten en Landschappen (Fonds Monumenten en Landschappen, art. 25 decreet 21.12.1990)	174	174	166		174	174		231
	<i>Programma 40 - Huisvesting</i>								
58.01	Terugbetaling van premies uit de de huisvestingssector (Fonds voor de Huisvesting, art. 26 decreet 21.12.1990)	1.190	1.190	1.631		992	992		783
	Organisatieafdeling 64 - Administratie Waterwegen en Zeewezen								
	<i>Programma 40 - Algemeen infrastructuur- en scheepvaartbeleid</i>								
16.06	Verkoop van studies door het waterbouwkundig laboratorium te Borgerhout (Fonds waterbouwkundig laboratorium, art. 31 decreet 21.12.1990)	149	149	236		150	150		950

ARTIKEL	OMSCHRIJVING	ONTVANGSTEN 2002				ONTVANGSTEN 2003			
		BEGROTING		INNING		BEGROTING		INNING	
		Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast	Initieel	Aangepast
	DEPARTEMENT 7 - WETENSCHAP, INNOVATIE EN MEDIA								
	Organisatieafdeling 71 - Administratie Wetenschap en innovatie								
	<i>Programma 10 - Algemeen wetenschapsbeleid</i>								
06.90	Allerhande inkomsten m.b.t. het wetenschapsbeleid (pro memorie) (Fonds programmatie wetenschapsbeleid, art. 5 decreet 28.11.1995)	87	361	170	87	87	87	227	227
	INTERDEPARTEMENTAAL								
	Organisatieafdeling 99 - College van Secretarissen-generaal								
	<i>Programma 10 - Interdepartementale bestaansmiddelen</i>								
11.90	Terugbetaling van salarissen van Vlaamse personeelsleden wiens salaris ten laste genomen wordt door andere overheden of door vakorganisaties	1.983	1.983	198	2.000	2.000	2.000	1.257	1.257
Subtotaal	TITEL I - II TOEGEWEZEN ONTVANGSTEN	50.741	69.874	69.962	104.718	146.342	89.279	89.279	89.279
Subtotaal	TITEL I - II ALGEMENE EN TOEGEWEZEN ONTVANGSTEN	16.964.752	16.718.432	16.352.742	17.229.680	17.402.955	17.342.869	17.342.869	17.342.869
	TITEL III OPBRENGST VAN LENINGEN								
	DEPARTEMENT 2 - ALGEMENE ZAKEN EN FINANCIEN								
	Organisatieafdeling 24 - Administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management								
	<i>Programma 90 - Leningen</i>								
96.01	Opbrengst van leningen	658.616	549.986	0	279.040	256.518	0	0	0
Subtotaal	TITEL III OPBRENGST VAN LENINGEN	658.616	549.986	0	279.040	256.518	0	0	0
TOTAAL	ONTVANGSTEN TITEL I-II-III	17.623.368	17.268.418	16.352.742	17.508.720	17.659.473	17.342.869	17.342.869	17.342.869

Bijlage 2 Kredietvorming 2002-2003

Legende bij de onderstaande tabel:

- **ngk-vi**: niet-gesplitste vastleggingskredieten;
- **ngk-or**: niet-gesplitste ordonnanceringskredieten;
- **gvk**: gesplitste vastleggingskredieten;
- **gok**: gesplitste ordonnanceringskredieten;
- **bvj**: bijkredieten vorige jaren;
- **vrk**: variabele kredieten (begrotingsfondsen), deze zijn de som van de werkelijk gerealiseerde toegewezen ontvangsten, de overdrachten van het vorig begrotingsjaar en eventuele desaffectaties;
- **begroting**: bedrag van de initiële begrotingskredieten;
- **aanpassing**: aanpassingen als gevolg van de aanpassingen van de begroting;
- **overdracht**: overdracht van kredieten van het vorig jaar, in afwijking van de bepalingen van de artikelen 34 en 35 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit; de gegevens van deze overdrachten komen van het MVG en werden niet gecontroleerd;
- **herverdeling**: kredietherverdelingen, zowel deze met decretale grondslag als de herverdelingen gebaseerd op artikel 15 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit;
- **fin. fonds**: herverdelingen als gevolg van de uitvoering van het Financieringsfonds;
- **totaal**: uiteindelijk krediet.

Organisatieafdeling	programma	(in duizenden EUR)												
		begroting 2002	aanpassing 2002	overdracht	herverdeling	fin. fonds	totaal 2002	begroting 2003	aanpassing 2003	overdracht	herverdeling	fin. fonds	totaal 2003	
00 Vlaams Parlement	10 Dotatie aan het Vlaams Parlement	ngk-vi	78.291	0	0	0	0	78.291	68.000	7.500	0	0	0	75.500
		ngk-or	78.291	0	0	0	0	78.291	68.000	7.500	0	0	0	75.500
	<i>Totaal OAFD 00</i>		ngk-vi	78.291	0	0	0	78.291	68.000	7.500	0	0	0	75.500
	ngk-or	78.291	0	0	0	0	78.291	68.000	7.500	0	0	0	75.500	
01 Vlaamse regering	10 Algemene werkingskosten	ngk-vi	4.005	0	0	94	4.099	4.040	0	0	29	-229	3.840	
		ngk-or	4.005	0	0	94	4.099	4.040	0	0	29	-229	3.840	
	<i>Totaal OAFD 01</i>		ngk-vi	4.005	0	0	94	4.099	4.040	0	0	29	-229	3.840
	ngk-or	4.005	0	0	94	4.099	4.040	0	0	29	-229	3.840		
02 Kabinetten	00 Algemene werkingskosten kabinet/Minister-President	ngk-vi	4.120	0	0	102	4.222	4.062	0	0	31	0	4.093	
		ngk-or	4.120	0	0	102	4.222	4.062	0	0	31	0	4.093	

Organisatieafdeling	programma	begroting 2002	aanpassing 2002	overdracht	hervreiding	fin. fonds	totaal 2002	begroting 2003	aanpassing 2003	overdracht	hervreiding	fin. fonds	totaal 2003
10	Algemene werkingskosten kabinet Vlaams Minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie	3.945	10	0	102	0	4.057	4.062	-976	0	24	0	3.110
		3.945	10	0	102	0	4.057	4.062	-976	0	24	0	3.110
20	Algemene werkingskosten kabinet Vlaams Minister van Financiën en Begroting, Ruimtelijke Ordening, Wetenschappen en Technologische Innovatie	3.870	25	0	78	0	3.973	3.137	0	0	24	0	3.161
		3.870	25	0	78	0	3.973	3.137	0	0	24	0	3.161
30	Algemene werkingskosten kabinet Vlaams Minister van Economie en Buitenlands Beleid	3.292	6	0	143	0	3.441	2.810	0	0	21	0	2.831
		3.292	6	0	143	0	3.441	2.810	0	0	21	0	2.831
40	Algemene werkingskosten kabinet Vlaams Minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking	3.243	0	0	69	-1	3.311	2.745	-3	0	599	-15	3.326
		3.243	0	0	69	-1	3.311	2.745	-3	0	599	-15	3.326
		0	18	0	0	0	18						
50	Algemene werkingskosten kabinet Vlaams Minister van Wonen, Media en Sport	3.167	-485	0	63	0	2.745	917	0	0	436	-1	1.352
		3.167	-485	0	63	0	2.745	917	0	0	436	-1	1.352
60	Algemene werkingskosten kabinet Vlaams Minister van Onderwijs en Vorming	2.603	0	0	67	0	2.670	2.680	-2	0	21	0	2.699
		2.603	0	0	67	0	2.670	2.680	-2	0	21	0	2.699
70	Algemene werkingskosten kabinet Vlaams Minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke kansen	3.388	17	0	326	0	3.731	3.855	-3	0	-549	-3	3.300
		3.388	17	0	326	0	3.731	3.855	-3	0	-549	-3	3.300
80	Algemene werkingskosten kabinet Vlaams Minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken	3.057	462	0	112	0	3.631	4.181	0	0	32	0	4.213
		3.057	462	0	112	0	3.631	4.181	0	0	32	0	4.213
90	Algemene werkingskosten kabinet Minister Vice-President en Vlaams Minister van Werkgelegenheid en Toerisme	2.658	0	0	65	0	2.723	2.615	976	0	27	0	3.618
		2.658	0	0	65	0	2.723	2.615	976	0	27	0	3.618
Totaal OAFD 02		33.343	35	0	1.127	-1	34.504	31.064	-8	0	666	-19	31.703
		33.343	35	0	1.127	-1	34.504	31.064	-8	0	666	-19	31.703
		0	18	0	0	0	18						
Totaal Hogere entiteiten		115.639	35	0	1.221	-1	116.894	103.104	7.492	0	695	-248	111.043
		115.639	35	0	1.221	-1	116.894	103.104	7.492	0	695	-248	111.043
		0	18	0	0	0	18						

Organisatieafdeling	programma		begroting 2002	aanpas- sing 2002	over- dracht	herver- deling	fin. fonds	totaal 2002	begroting 2003	aanpas- sing 2003	over- dracht	herver- deling	fin. fonds	totaal 2003
10 Departement COO (algemeen)	10 Algemene departementale bestaansmiddelen	vrk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	<i>Totaal OAFD 10</i>	vrk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11 Administratie Kansela- rij en Voorlichting	10 Hoofdstedelijke aangelegen- heden	ngk-vi	28.926	993	0	638	0	30.556	31.880	-1	0	87	-40	31.926
		ngk-or	28.926	993	0	638	0	30.556	31.880	-1	840	87	-40	32.765
		gvk	1.494	-248	0	0	-1	1.245	1.663	0	0	0	-14	1.649
		gok	1.401	96	0	0	0	1.497	2.264	0	0	0	0	2.264
		bvj	0	6	0	0	0	6						
		ngk-vi	25.345	0	0	-3.570	-1.263	20.513	16.338	10.246	0	0	-3.528	23.056
20 Communicatie en Ontvangst		ngk-or	25.345	0	0	-3.570	-1.263	20.513	16.338	10.246	0	0	-3.528	23.056
		gvk	2.231	-323	0	0	-1.595	313	1.908	-210	0	0	-8	1.690
		gok	1.239	-323	0	0	0	916	916	-210	0	0	0	706
		bvj						0	0	54	0	0	0	54
30 Kanselarij		ngk-vi	590	320	0	0	-189	721	910	0	0	0	-238	672
		ngk-or	590	320	0	0	-189	721	910	0	0	0	-238	672
40 Gelijke Kansenbeleid		ngk-vi	3.847	0	0	134	-63	3.918	4.241	0	0	3	-97	4.147
		ngk-or	3.847	0	0	134	-63	3.918	4.241	0	0	3	-97	4.147
		gvk	496	0	0	0	0	496	248	0	0	0	-21	227
		gok	400	400	0	0	0	800	338	0	0	0	0	338
50 Permanente vorming en innovatie		gvk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		gok	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
60 Vlaamse Rand		ngk-vi	1.031	298	0	0	-2	1.327	843	-3	0	0	0	840
		ngk-or	1.031	298	0	0	-2	1.327	843	-3	0	0	0	840
	<i>Totaal OAFD 11</i>	ngk-vi	1.031	298	0	0	-2	1.327	54.212	10.242	0	90	-3.903	60.641
		ngk-or	1.031	298	0	0	-2	1.327	54.212	10.242	840	90	-3.903	61.481
		gvk	4.221	-571	0	0	-1.596	2.054	3.819	-210	0	0	-42	3.567
		gok	3.040	173	0	0	0	3.213	3.518	-210	0	0	0	3.308
		bvj	0	6	0	0	0	6	0	54	0	0	0	54

Organisatieafdeling	programma		begroting 2002	aanpas- sing 2002	over- dracht	herver- deling	fin. fonds	totaal 2002	begroting 2003	aanpas- sing 2003	over- dracht	herver- deling	fin. fonds	totaal 2003	
12 Administratie Buiten- lands Beleid	10 Algemeen Buitenlands Beleid	ngk-vi	8.644	-23	0	0	-2.265	6.356	7.671	-216	0	0	-2.454	5.001	
		ngk-or	8.644	-23	0	0	-2.265	6.356	7.671	-216	0	0	0	-2.454	5.001
		gvk	11.953	0	0	0	-374	11.579	9.229	-13	0	0	0	-613	8.603
		gok	12.405	817	0	0	0	13.222	11.622	-13	0	0	0	0	11.609
		bvj	0	23	0	0	0	23							
		ngk-vi	6.303	-298	0	0	-387	5.618	4.726	79	0	0	0	-575	4.230
		ngk-or	6.303	-298	0	0	-387	5.618	4.726	79	0	0	0	-575	4.230
		gvk	10.163	510	0	0	-53	10.620	11.357	0	0	0	0	-168	11.189
		gok	12.784	-2.084	0	0	-8.000	2.700	9.940	0	0	0	0	0	9.940
		Totaal OAFD 12		ngk-vi	14.947	-321	0	0	-2.651	11.975	12.397	-137	0	0	-3.028
		ngk-or	14.947	-321	0	0	-2.651	11.975	12.397	-137	0	0	-3.028	9.232	
		gvk	22.116	510	0	0	-428	22.198	20.586	-13	0	0	-782	19.791	
		gok	25.189	-1.267	0	0	-8.000	15.922	21.562	-13	0	0	0	21.549	
		bvj	0	23	0	0	23								
Totaal Departement Coördinatie		ngk-vi	74.686	1.290	0	-2.798	-4.169	69.009	66.609	10.105	0	90	-6.931	69.873	
		ngk-or	74.686	1.290	0	-2.798	-4.169	69.009	66.609	10.105	840	90	-6.931	70.712	
		gvk	26.337	-61	0	0	-2.024	24.252	24.405	-223	0	0	-824	23.358	
		gok	28.229	-1.094	0	0	-8.000	19.135	25.080	-223	0	0	0	24.857	
		bvj	0	29	0	0	0	29	0	54	0	0	0	54	
		vrk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
20 Departement AZF (algemeen)	10 Algemene departementale bestaansmiddelen	vrk	83	0	140	0	0	223	133	0	222	0	0	355	
Totaal OAFD 20		vrk	83	0	140	0	0	223	133	0	222	0	0	355	
21 Administratie Planning en Statistiek	10 Planning en Statistiek	ngk-vi	0	25	0	0	0	25	25	0	0	0	0	25	
		ngk-or	0	25	0	0	0	25	25	0	0	0	0	25	
		gvk	1.106	-239	0	0	-404	463	877	0	0	0	0	-252	625
		gok	894	36	0	0	0	930	655	200	0	0	0	0	855
		ngk-vi	0	25	0	0	0	25	25	0	0	0	0	0	25
		ngk-or	0	25	0	0	0	25	25	0	0	0	0	0	25
Totaal OAFD 21		gvk	1.106	-239	0	0	-404	463	877	0	0	0	-252	625	
		gok	894	36	0	0	930	655	200	0	0	0	0	855	

Organisatieafdeling	programma		begroting 2002	aansparing 2002	overdracht	herverdeling	fin. fonds	totaal 2002	begroting 2003	aansparing 2003	overdracht	herverdeling	fin. fonds	totaal 2003	
24 Administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management	10 Algemene financiële logistiek	ngk-vi	38.259	14.647	0	53	-1.004	51.955	18.000	66.030	12.000	6	-21.798	74.238	
		ngk-or	38.259	14.647	0	53	-1.004	51.955	18.000	66.030	12.000	6	-21.798	74.238	
		bvj	0	85	0	0	0	85	0	0	0	0	0	0	
			vrk	332	0	54.108	0	54.440	1.423	0	50.022	0	0	51.444	
	20 Reservevorming voor toekomstige lasten	ngk-vi	5.355	122.700	0	0	88.982	217.037	40.055	10.000	66.783	0	0	257.393	
		ngk-or	5.355	122.700	137.049	0	88.982	354.086	40.055	10.000	354.086	0	0	544.696	
		gwk	2.684	5.496	0	0	-2.508	5.672	2.680	1.132	0	0	0	-1	
			gok	2.684	5.496	0	0	8.180	2.680	1.132	0	0	0	3.812	
			vrk	454	0	2.238	0	2.692	425	0	2.455	0	0	2.880	
	40 Rechtstreekse schuld	ngk-vi	253.406	-23.032	0	94.891	-3.770	321.495	290.626	-12.857	0	0	0	-5.000	272.769
		ngk-or	253.406	-23.032	0	94.891	-3.770	321.495	290.626	-12.857	0	0	0	-5.000	272.769
	50 Intendancediensten		vrk	262	0	270	0	533	221	0	296	0	0	0	518
60 Provisionele kredieten	ngk-vi	95.729	131.256	70.427	-123.691	-399	173.322	25.742	51.791	173.322	-141.935	-847	108.073		
	ngk-or	95.729	131.256	70.427	-123.691	-399	173.322	25.742	51.791	173.322	-141.935	-847	108.073		
70 Achterstallen	ngk-vi	28.081	2.405	0	0	-685	29.801	19.568	-1.859	0	0	0	-336	17.373	
	ngk-or	28.081	2.405	0	0	-685	29.801	19.568	-1.859	29.748	0	0	-336	47.121	
	gwk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
		gok	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
		bvj	0	0	0	0	0	0	0	820	0	0	0	820	
80 Indirecte schuld	ngk-vi	156.904	-53.003	0	-94.891	-177	8.833	60.232	-33.318	0	0	0	-20.672	6.242	
	ngk-or	156.904	-53.003	0	-94.891	-177	8.833	60.232	-33.318	0	0	0	-20.672	6.242	
Totaal OAFD 24		ngk-vi	577.734	194.973	70.427	-123.638	82.948	802.443	454.223	79.787	252.105	-141.929	91.902	736.087	
		ngk-or	577.734	194.973	207.476	-123.638	82.948	939.493	454.223	79.787	569.156	-141.929	91.902	1.053.138	
		gwk	2.684	5.496	0	0	-2.508	5.672	2.680	1.132	0	0	-1	3.811	
		gok	2.684	5.496	0	0	0	8.180	2.680	1.132	0	0	0	3.812	
		bvj	0	85	0	0	85	0	0	820	0	0	0	820	
		vrk	1.048	0	56.615	0	57.664	2.069	0	52.773	0	0	0	54.842	

Organisatieafdeling	programma		begroting 2002	aanspas- sing 2002	over- dracht	herver- deling	fin. fonds	totaal 2002	begroting 2003	aanspas- sing 2003	over- dracht	herver- deling	fin. fonds	totaal 2003		
26 Administratie Over- heidsopdrachten, Gebouwen en Gesubsidieerde Infrastructuur	10 Gebouwen	ngk-vl	38.782	-787	20.038	0	-85	57.947	41.978	-1.744	18.442	2.000	-174	60.502		
		ngk-or	38.782	-787	48.060	0	-85	85.970	41.978	-1.744	31.725	2.000	-174	73.785		
		gwk	18.278	540	0	0	-21	18.797	18.477	-68	0	4.447	-1.094	21.762		
		gok	15.202	540	0	0	0	15.742	16.584	-243	0	4.447	0	20.788		
		bvj	0	237	0	0	0	237	0	27	0	0	0	27		
		vrk	1.959	0	9.697	0	0	11.656	1.692	0	10.658	0	0	0	12.350	
		Totaal OAFD 26														
				ngk-vl	38.782	-787	20.038	0	-85	57.947	41.978	-1.744	18.442	2.000	-174	60.502
				ngk-or	38.782	-787	48.060	0	-85	85.970	41.978	-1.744	31.725	2.000	-174	73.785
				gwk	18.278	540	0	0	-21	18.797	18.477	-68	0	4.447	-1.094	21.762
		gok	15.202	540	0	0	0	15.742	16.584	-243	0	4.447	0	20.788		
		bvj	0	237	0	0	0	237	0	27	0	0	0	27		
		vrk	1.959	0	9.697	0	0	11.656	1.692	0	10.658	0	0	12.350		
Totaal Departement Algemene Zaken en Financiën																
		ngk-vl	616.516	194.211	90.464	-123.638	82.862	860.415	496.226	78.043	270.546	-139.929	91.728	796.614		
		ngk-or	616.516	194.211	255.536	-123.638	82.862	1.025.487	496.226	78.043	600.881	-139.929	91.728	1.126.948		
		gwk	22.068	5.797	0	0	-2.933	24.932	22.034	1.064	0	4.447	-1.347	26.198		
		gok	18.780	6.072	0	0	0	24.852	19.919	1.089	0	4.447	0	25.455		
		bvj	0	322	0	0	0	322	0	847	0	0	0	847		
		vrk	3.090	0	66.452	0	0	69.543	3.894	0	63.653	0	0	67.547		
30 Departement Onderwijs (algemeen)	10 Algemene departementale bestaansmiddelen	vrk	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1		
	Totaal OAFD 30	vrk	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1		
31 Administratie Basis- onderwijs	10 Gewoon basisonderwijs	ngk-vl	1.858.724	-24.063	0	39.705	-7.066	1.867.300	1.955.903	-18.008	0	41.368	-1.307	1.977.956		
		ngk-or	1.858.724	-24.063	0	39.705	-7.066	1.867.300	1.955.903	-18.008	0	41.368	-1.307	1.977.956		
		bvj	0	2.242	0	0	0	2.242	0	1.162	0	0	0	1.162		
		ngk-vl	249.220	4.561	0	5.977	-1.297	258.461	275.087	838	0	5.107	-205	280.827		
		ngk-or	249.220	4.561	0	5.977	-1.297	258.461	275.087	838	0	5.107	-205	280.827		
		bvj	0	528	0	0	0	528	0	218	0	0	0	218		
		Totaal OAFD 31														
				ngk-vl	2.107.944	-19.502	0	45.682	-8.363	2.125.761	2.230.990	-17.170	0	46.475	-1.513	2.258.782
				ngk-or	2.107.944	-19.502	0	45.682	-8.363	2.125.761	2.230.990	-17.170	0	46.475	-1.513	2.258.782
				bvj	0	2.770	0	0	0	2.770	0	1.380	0	0	0	1.380

Organisatieafdeling	programma		begroting 2002	aanpas- sing 2002	over- dracht	herv- deling	fin. fonds	totaal 2002	begroting 2003	aanpas- sing 2003	over- dracht	herv- deling	fin. fonds	totaal 2003	
32 Administratie Secun- dair onderwijs	10 Gewoon secundair onderwijs	ngk-vi	2.653.126	-18.528	0	51.026	-448	2.685.176	2.752.445	-12.462	0	62.139	-186	2.801.936	
		ngk-or	2.653.126	-18.528	0	51.026	-448	2.685.176	2.752.445	-12.462	0	62.139	-186	2.801.936	
	20 Buitengewoon secundair onderwijs	bvj	0	4.033	0	0	0	4.033	0	2.438	0	0	0	0	2.438
		ngk-vi	205.779	1.195	0	4.384	-12	211.346	220.747	-2.183	0	4.533	0	0	223.097
		ngk-or	205.779	1.195	0	4.384	-12	211.346	220.747	-2.183	0	4.533	0	0	223.097
		bvj	0	395	0	0	0	395	0	326	0	0	0	0	326
		ngk-vi	2.858.905	-17.333	0	55.410	-460	2.896.522	2.973.192	-14.645	0	66.672	-186	0	3.025.033
		ngk-or	2.858.905	-17.333	0	55.410	-460	2.896.522	2.973.192	-14.645	0	66.672	-186	0	3.025.033
	Totaal OAFD 32		bvj	0	4.428	0	0	4.428	0	2.764	0	0	0	0	2.764
	33 Administratie Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek	10 Hogescholenonderwijs	ngk-vi	552.766	-685	0	340	-1.025	551.396	569.234	10.805	0	53	-1.448	578.644
ngk-or			552.766	-685	0	340	-1.025	551.396	569.234	10.805	0	53	-1.448	578.644	
20 Universitair Onderwijs		bvj	0	130	0	0	0	130	0	450	0	0	0	0	450
		vrk	1.669	0	189	0	0	1.859	1.313	0	633	0	0	0	1.946
		ngk-vi	694.350	15.218	0	0	-296	709.272	734.909	530	0	0	0	-13.726	721.713
		ngk-or	694.350	15.218	0	0	-296	709.272	734.909	530	0	0	0	-13.726	721.713
		gvk	8.198	-1.601	0	0	0	6.597	0	0	0	0	0	0	0
		gok	4.058	-759	0	0	0	3.299	1.649	-1.649	0	0	0	0	0
30 Coördinatie Hoger Onderwijs- beleid		ngk-vi	2.923	-265	0	0	-9	2.649	3.607	-271	0	0	0	-475	2.861
		ngk-or	2.923	-265	0	0	-9	2.649	3.607	-271	0	0	0	-475	2.861
	bvj	0	0	0	0	0	0	0	22	0	0	0	0	22	
	Totaal OAFD 33		ngk-vi	1.250.039	14.268	0	340	-1.330	1.263.317	1.307.750	11.064	0	53	-15.649	1.303.218
34 Administratie Perma- nente Vorming	10 Deeltijds Kunstonderwijs	ngk-or	1.250.039	14.268	0	340	-1.330	1.263.317	1.307.750	11.064	0	53	-15.649	1.303.218	
		gvk	8.198	-1.601	0	0	0	6.597	0	0	0	0	0	0	0
	20 Buitengewoon secundair onderwijs	gok	4.058	-759	0	0	0	3.299	1.649	-1.649	0	0	0	0	0
		bvj	0	130	0	0	0	130	0	472	0	0	0	0	472
		vrk	1.669	0	189	0	0	1.859	1.313	0	633	0	0	0	1.946
		ngk-vi	124.500	-1.435	0	3.235	-7	126.293	124.923	1.012	0	3.615	-3	0	129.547
		ngk-or	124.500	-1.435	0	3.235	-7	126.293	124.923	1.012	0	3.615	-3	0	129.547
		bvj	0	169	0	0	0	169	0	184	0	0	0	0	184
	vrk	1.425	0	85	0	0	1.511	10.701	0	150	0	0	0	10.850	

Organisatieafdeling	programma	begroting 2002	aanpas- sing 2002	over- dracht	herv- deling	fin. fonds	totaal 2002	begroting 2003	aanpas- sing 2003	over- dracht	herv- deling	fin. fonds	totaal 2003	
20	Onderwijs sociale promotie	ngk-vl	145.002	2.029	0	9.449	-16	156.464	163.576	3.008	0	9.291	0	175.875
		ngk-or	145.002	2.029	0	9.449	-16	156.464	163.576	3.008	0	9.291	0	175.875
30	Begeleid Individueel Studeren	bvj	0	935	0	0	935	0	1.348	0	0	0	0	1.348
		ngk-vl	3.071	-1	0	0	-3	3.067	3.079	-59	0	0	-92	2.928
ngk-or		ngk-or	3.071	-1	0	0	-3	3.067	3.079	-59	0	0	-92	2.928
		bvj	0	1	0	0	0	1	0	40	0	0	0	40
40	Basiseducatie	vrk	752	0	666	0	1.418	694	0	1.004	0	0	0	1.698
		ngk-vl	17.524	14	0	192	-23	17.707	17.920	-4	0	116	-121	17.911
ngk-or		ngk-or	17.524	14	0	192	-23	17.707	17.920	-4	0	116	-121	17.911
		ngk-vl	7.373	1.130	0	0	-730	7.773	8.935	-46	0	-123	-1.445	7.321
50	Coördinatie permanente vorming	ngk-or	7.373	1.130	0	0	-730	7.773	8.935	-46	0	-123	-1.445	7.321
		Totaal OAFD 34	297.470	1.737	0	12.876	-779	311.304	318.433	3.911	0	12.899	-1.662	333.581
ngk-or		ngk-or	297.470	1.737	0	12.876	-779	311.304	318.433	3.911	0	12.899	-1.662	333.581
		bvj	0	1.105	0	0	0	1.105	0	1.572	0	0	0	1.572
vrk		vrk	2.177	0	752	0	2.928	11.395	0	1.153	0	0	0	12.548
		10	Studietoelagen en -financiering	ngk-vl	61.059	-5.000	0	0	56.033	69.879	-5	0	0	-38
ngk-or	61.059	-5.000		0	0	-26	56.033	69.879	-5	0	0	-38	69.836	
20	CLB-centra	ngk-vl	115.949	-134	0	1.499	-205	117.109	121.737	-2.124	0	1.276	-19	120.870
		ngk-or	115.949	-134	0	1.499	-205	117.109	121.737	-2.124	0	1.276	-19	120.870
30	Leerlingenvervoer	bvj	0	162	0	0	162	0	325	0	0	0	0	325
		ngk-vl	15.815	0	0	0	0	15.815	18.422	-22	0	0	-902	17.498
ngk-or		ngk-or	15.815	0	0	0	0	15.815	18.422	-22	0	0	-902	17.498
		vrk	19	0	188	0	0	207	5	0	207	0	0	212
40	Algemeen Onderwijs en Vorming	ngk-vl	261.117	-5.008	0	927	-262	256.774	273.432	-6.360	0	1.293	-2.138	266.227
		ngk-or	261.117	-5.008	102	927	-262	256.876	273.432	-6.360	28.799	1.293	-2.138	295.026
bvj		bvj	0	63	0	0	63	0	1.921	0	0	0	0	1.921
		vrk	0	0	216	0	0	216	0	0	216	0	0	216

Organisatieafdeling	programma		begroting 2002	aanpas- sing 2002	over- dracht	herv- deling	fin. fonds	totaal 2002	begroting 2003	aanpas- sing 2003	over- dracht	herv- deling	fin. fonds	totaal 2003	
	50	Aanwending van teruggevoerde wedden en weddetoe-lagen	vrk	45.184	0	19.184	0	64.368	43.779	0	3.656	0	0	47.434	
		Totaal OAFD 35		453.940	-10.142	0	2.426	445.731	483.470	-8.511	0	2.569	-3.097	474.430	
				453.940	-10.142	102	2.426	445.832	483.470	-8.511	28.799	2.569	-3.097	503.229	
				0	225	0	0	225	0	2.246	0	0	0	2.246	
				45.204	0	19.588	0	64.792	43.783	0	4.079	0	0	47.862	
39	Diensten van de Secretaris-generaal	10	Provisionele kredieten	ngk-vl	61.577	-739	0	-57.924	-2.914	-493	0	-67.117	-992	0	
				ngk-or	61.577	-739	0	-57.924	-2.914	-493	0	-67.117	-992	0	
		20	Diverse ontvangsten	ngk-vl	121.013	-7.061	0	-4.439	-512	127.283	-248	0	-18.719	-1.306	
				ngk-or	121.013	-7.061	0	-4.439	-512	127.283	-248	0	-18.719	-1.306	
				gvk	4.658	237	0	0	-575	4.623	0	0	-882	3.741	
				gok	3.538	844	0	0	0	5.377	-598	0	0	4.779	
				bvj	0	210	0	0	0	0	21	0	0	21	
				vrk	397	0	181	0	0	356	0	400	0	757	
				Totaal OAFD 39	182.590	-7.800	0	-62.363	-3.426	195.885	-741	0	-85.836	-2.298	
				ngk-vl	182.590	-7.800	0	-62.363	-3.426	195.885	-741	0	-85.836	-2.298	
				ngk-or	182.590	-7.800	0	-62.363	-3.426	195.885	-741	0	-85.836	-2.298	
				gvk	4.658	237	0	0	-575	4.623	0	0	-882	3.741	
				gok	3.538	844	0	0	0	5.377	-598	0	0	4.779	
				bvj	0	210	0	0	0	0	21	0	0	21	
				vrk	397	0	181	0	0	356	0	400	0	757	
				Totaal Departement Onderwijs	7.150.888	-38.772	0	54.371	-14.852	7.509.720	-26.092	0	42.832	-24.405	7.502.054
				ngk-vl	7.150.888	-38.772	0	54.371	-14.852	7.509.720	-26.092	0	42.832	-24.405	7.502.054
				ngk-or	7.150.888	-38.772	102	54.371	-14.852	7.509.720	-26.092	28.799	42.832	-24.405	7.530.853
				gvk	12.856	-1.364	0	0	-575	10.917	4.623	0	0	-882	3.741
				gok	7.596	85	0	0	0	7.681	7.026	0	0	0	4.779
				bvj	0	8.868	0	0	0	8.868	0	0	0	8.455	
				vrk	49.447	0	20.712	0	0	70.158	56.847	0	6.267	0	63.115

Organisatieafdeling	programma		begroting 2002	aanpas- sing 2002	over- dracht	herv- deling	fin. fonds	totaal 2002	begroting 2003	aanpas- sing 2003	over- dracht	herv- deling	fin. fonds	totaal 2003	
40 Departement WVC (algemeen)	10 Algemene departementale bestaansmiddelen	ngk-vi	862	1.516	0	397	-211	2.564	1.047	-221	1.766	1.764	-176	4.180	
		ngk-or	862	1.516	0	397	-211	2.564	1.047	-221	1.766	1.764	-176	4.180	
		vrk	2	0	134	0	0	0	136	0	0	7	0	0	7
	20 Infrastructuur inzake per- soonsgebonden aangelegen- heden	ngk-vi	145.405	-50.650	0	0	0	0	94.755	92.680	-4.413	0	0	0	88.267
		ngk-or	145.405	-50.650	0	0	0	0	94.755	92.680	-4.413	0	0	0	88.267
	30 Kredieten in het kader van het Sociaal Akkoord	ngk-vi	47.718	-4.465	0	-43.211	-42	0	0	31.275	-1.232	0	-30.017	-26	0
		ngk-or	47.718	-4.465	0	-43.211	-42	0	0	31.275	-1.232	0	-30.017	-26	0
	Totaal OAFD 40			193.985	-53.599	0	-42.814	-253	97.319	125.002	-5.866	1.766	-28.253	-202	92.447
			ngk-or	193.985	-53.599	0	-42.814	-253	97.319	125.002	-5.866	1.766	-28.253	-202	92.447
			vrk	2	0	134	0	0	136	0	0	7	0	0	7
41 Administratie Gezin en Maatschappelijk Welzijn	10 Algemeen Welzijnsbeleid	ngk-vi	101.880	44.591	6.626	0	-177	152.920	101.750	-126	0	-101	-130	101.393	
		ngk-or	101.880	44.591	6.626	0	-177	152.920	101.750	-126	0	-101	-130	101.393	
		gvk	969	-149	0	0	-226	594	820	0	0	0	0	-253	567
		gok	1.018	-149	0	0	0	869	869	0	0	0	0	0	869
	20 Bijzondere jeugdbijstand	vrk	48	0	25	0	0	73	74	0	0	61	0	0	135
		ngk-vi	182.902	4.551	0	5.036	0	192.489	196.192	746	0	2.002	0	0	198.940
		ngk-or	182.902	4.551	4.380	5.036	0	196.869	196.192	746	0	2.002	0	0	198.940
	30 Bejaardenzorg	ngk-vi	16.105	0	0	577	-531	16.151	16.793	0	0	0	3.400	-588	19.605
		ngk-or	16.105	0	0	577	-531	16.151	16.793	0	0	0	3.400	-588	19.605
		gvk	2.897	520	0	0	-1.357	2.060	3.844	0	0	0	0	0	3.844
		gok	410	47	0	0	0	457	495	0	0	0	0	0	495
	40 Gezinsaanlegenheden	ngk-vi	526.032	1.751	0	37.401	-930	564.255	572.983	6.259	0	29.898	-446	608.694	
		ngk-or	526.032	1.751	16.990	37.401	-930	581.245	572.983	6.259	3.355	29.898	-446	612.049	
		bvj	0	427	0	0	0	427	0	0	0	0	0	0	0
	50 Gehandicaptenzorg	ngk-vi	913.504	-21.117	0	15.313	0	907.700	930.445	5.617	0	17.040	0	953.102	
		ngk-or	913.504	-21.117	24.892	15.313	0	932.593	930.445	5.617	7.513	17.040	0	960.615	
	60 Maatschappelijk opbouwwerk	ngk-vi	6.291	0	0	204	0	6.495	6.537	0	0	644	0	7.181	
ngk-or		6.291	0	0	204	0	6.495	6.537	0	0	644	0	7.181		

Organisatieafdeling	programma	ngk-vi	ngk-or	ngk-vi	ngk-or	gwk	gwk	bvj	vrk	ngk-vi	ngk-or	gwk	gwk	bvj	ngk-vi	ngk-or	gwk	bvj	ngk-vi	ngk-or	
		begroting 2002	aanpas- sing 2002	over- dracht	herver- deling	fin. fonds	totaal 2002	begroting 2003	aanpas- sing 2003	over- dracht	herver- deling	fin. fonds	totaal 2003								
	30 Psychiatrische Verpleging	0	4.750	0	66	0	4.816	5.222	205	0	37	0	5.464								
		0	4.750	0	66	0	4.816	5.222	205	0	37	0	5.464								
	Totaal OAFD 42	65.618	4.614	0	662	-1.244	69.650	70.094	562	0	463	-1.054	70.065								
		65.618	4.614	125	662	-1.244	69.775	70.094	562	148	463	-1.054	70.213								
		14.357	1.004	0	0	-363	14.988	17.143	0	0	0	-288	16.855								
		13.351	3.104	0	753	0	17.208	17.991	0	0	267	0	18.258								
		0	36	0	0	0	36	0	26	0	0	0	26								
		3.124	0	101	0	0	3.226	3.757	0	1.179	0	0	4.936								
45 Administratie Cultuur	10 Jeugd en Sport	47.369	144	572	240	-125	48.201	50.900	-2.970	393	894	-119	49.098								
		47.369	144	706	240	-125	48.334	50.900	-2.970	393	894	-119	49.098								
		5.139	0	0	0	-62	5.077	3.539	165	0	0	0	3.704								
		4.199	0	0	0	0	4.199	4.132	2.079	0	0	0	6.211								
								0	2	0	0	0	2								
	20 Volksontwikkeling en biblio- theken	126.706	-320	0	1.412	0	127.798	133.492	-1.839	531	1.490	-20	133.654								
		126.706	-320	0	1.412	0	127.798	133.492	-1.839	531	1.490	-20	133.654								
		0	144	0	0	0	144	0	60	0	0	0	60								
	30 Beeldende kunst en musea	23.445	-941	347	30	-27	22.854	26.441	1.486	1.221	351	-144	29.355								
		23.445	-941	1.711	30	-27	24.217	26.441	1.486	2.533	351	-144	30.667								
		0	7	0	0	0	7	0	5	0	0	0	5								
	40 Muziek, letteren en podiumkunsten	104.887	2.933	0	373	-57	108.136	107.516	120	4.006	4.630	-7	116.265								
		104.887	2.933	79	373	-57	108.216	107.516	120	4.551	4.630	-7	116.810								

Organisatieafdeling	programma		begroting 2002	aanpas- sing 2002	over- dracht	herv- deling	fin. fonds	totaal 2002	begroting 2003	aanpas- sing 2003	over- dracht	herv- deling	fin. fonds	totaal 2003
	50 Algemeen Cultuurbeleid	ngk-vi	46.613	-1.031	1.563	3.025	-68	50.103	61.338	3.365	545	867	-170	65.945
		ngk-or	46.613	-1.031	1.879	3.025	-68	50.419	61.338	3.365	6.366	867	-170	71.767
		gvk	248	0	0	0	-6	242	124	-51	0	0	-4	69
		gok	324	0	0	0	0	324	200	87	0	0	0	287
		bvj	0	20	0	0	0	20	0	111	0	0	0	111
		vrk	64	0	401	0	0	464	34	0	392	0	0	427
	Totaal OAFD 45	ngk-vi	349.020	785	2.483	5.080	-277	357.091	379.687	162	6.696	8.232	-460	394.317
		ngk-or	349.020	785	4.375	5.080	-277	358.983	379.687	162	14.374	8.232	-460	401.995
		gvk	5.387	0	0	0	-68	5.319	3.663	114	0	0	-4	3.773
		gok	4.523	0	0	0	0	4.523	4.332	2.166	0	0	0	6.498
		bvj	0	171	0	0	0	171	0	178	0	0	0	178
		vrk	64	0	401	0	0	464	34	0	392	0	0	427
49 Diensten van de secretaris-generaal	10 Dotatie BLOSO	ngk-vi	47.353	4.971	0	516	0	52.840	48.151	3.644	0	5.938	0	57.733
		ngk-or	47.353	4.971	2.604	516	0	55.444	48.151	3.644	8.987	5.938	0	66.719
	20 Toerisme	ngk-vi	42.986	-5.827	0	106	0	37.265	41.531	-778	0	451	0	41.204
		ngk-or	42.986	-5.827	2.353	106	0	39.618	41.531	-778	4.947	451	0	46.152
		gvk	3.321	0	0	0	0	3.321	3.371	0	0	0	0	3.371
		gok	5.052	0	0	0	0	5.052	3.827	0	0	0	0	3.827
	40 Sport en recreatie	gvk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		gok	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	90 Algemene uitgaven WVC	gvk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		gok	992	-239	0	-753	0	0	0	568	0	-267	0	301
	Totaal OAFD 49	ngk-vi	90.339	-856	0	622	0	90.105	89.682	2.866	0	6.389	0	98.937
		ngk-or	90.339	-856	4.957	622	0	95.062	89.682	2.866	13.934	6.389	0	112.871
		gvk	3.321	0	0	0	0	3.321	3.371	0	0	0	0	3.371
		gok	6.044	-239	0	-753	0	5.052	3.827	568	0	-267	0	4.128
Totaal Departement Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur		ngk-vi	2.532.797	-20.309	9.109	24.682	-4.152	2.542.127	2.579.712	10.328	8.462	40.678	-3.752	2.635.428
		ngk-or	2.532.797	-20.309	62.345	24.682	-4.152	2.595.364	2.579.712	10.328	41.090	40.678	-3.752	2.668.056
		gvk	29.114	1.375	0	104	-2.104	28.489	31.514	114	0	0	-1.234	30.394
		gok	27.692	2.763	0	104	0	30.559	30.335	2.734	0	0	0	33.069
		bvj	0	644	0	0	0	644	0	228	0	0	0	228
		vrk	3.237	0	662	0	0	3.899	3.865	0	1.639	0	0	5.504

Organisatieafdeling	programma		begroting 2002	aansp- sing 2002	over- dracht	herv- deling	fin. fonds	totaal 2002	begroting 2003	aansp- sing 2003	over- dracht	herv- deling	fin. fonds	totaal 2003
50 Departement EWBL (algemeen)	10 Algemene departementale bestaansmiddelen	vrk	279	0	491	0	0	769	217	0	757	0	0	974
	<i>Totaal OAFD 50</i>	vrk	279	0	491	0	0	769	217	0	757	0	0	974
51 Administratie Economie	10 Algemeen Economisch beleid	ngk-vi	19.033	-7.837	0	225	-291	11.130	13.070	39.846	0	0	-404	52.512
		ngk-or	19.033	-7.837	2.190	225	-291	13.320	13.070	39.846	0	0	-404	52.512
		gwk	1.623	1.000	0	0	-1.026	1.597	1.633	30	0	0	-694	969
		gok	3.676	0	0	0	0	3.676	3.581	39	0	0	0	3.620
		bvj	0	213	0	0	0	213						
		vrk	0	0	1.285	0	0	1.285	0	0	1.285	0	0	1.285
	20 Economisch ondersteunings- beleid	ngk-vi	218.324	-48.233	0	0	0	170.091	186.672	-9.533	0	2.000	0	179.139
		ngk-or	218.324	-48.233	0	0	0	170.091	186.672	-9.533	0	2.000	0	179.139
	40 Buitenlandse Handel en Exportbevordering	ngk-vi	25.651	158	0	262	-1.068	25.003	27.505	1.696	0	132	-226	29.107
		ngk-or	25.651	158	117	262	-1.068	25.119	27.505	1.696	1.615	132	-226	30.722
		gwk	7.806	0	0	0	-158	7.648	9.666	0	0	0	-230	9.436
		gok	5.945	0	0	0	0	5.945	7.079	0	0	0	0	7.079
		bvj	0	13	0	0	0	13	0	164	0	0	0	164
	50 Natuurlijke rijkdommen en energie	ngk-vi	4.279	-417	0	0	-275	3.587	4.312	-700	0	0	-245	3.367
		ngk-or	4.279	-417	0	0	-275	3.587	4.312	-700	0	0	-245	3.367
		gwk	2.800	-62	0	0	-50	2.688	2.738	0	0	0	-265	2.473
		gok	3.009	-62	0	0	0	2.947	2.802	800	0	0	0	3.602
		vrk	0	0	0	0	0	0	2.211	0	0	0	0	2.211
	70 Toerisme	ngk-vi	51	0	0	0	-1	50	52	0	0	0	-7	45
		ngk-or	51	0	0	0	-1	50	52	0	0	0	-7	45
	90 Extern economisch beleid	ngk-vi	7.815	-485	0	0	-3	7.327	7.116	-2.701	0	0	-3	4.412
		ngk-or	7.815	-485	0	0	-3	7.327	7.116	-2.701	0	0	-3	4.412
	<i>Totaal OAFD 51</i>	ngk-vi	275.153	-56.814	0	487	-1.638	217.188	238.727	28.608	0	2.132	-885	268.582
		ngk-or	275.153	-56.814	2.307	487	-1.638	219.494	238.727	28.608	1.615	2.132	-885	270.197
		gwk	12.229	938	0	0	-1.234	11.933	14.037	30	0	0	-1.189	12.878
		gok	12.630	-62	0	0	0	12.568	13.462	839	0	0	0	14.301
		bvj	0	226	0	0	0	226	0	164	0	0	0	164
		vrk	0	0	1.285	0	0	1.285	2.211	0	1.285	0	0	3.496

Organisatieafdeling	programma		begroting 2002	aanpas- sing 2002	over- dracht	herv- deling	fin. fonds	totaal 2002	begroting 2003	aanpas- sing 2003	over- dracht	herv- deling	fin. fonds	totaal 2003	
52 Administratie Werkgelegenheid	10 Beroepsopleiding	ngk-vi	89.081	2.456	0	1.059	0	92.596	95.661	1.425	0	10.078	-6	107.158	
		ngk-or	89.081	2.456	625	1.059	0	93.221	95.661	1.425	8.907	10.078	-6	116.065	
	20 Middenstandsvorming	ngk-vi	52.488	-2.500	0	0	-3	49.985	51.242	4.701	0	0	0	-4	55.939
		ngk-or	52.488	-2.500	0	0	-3	49.985	51.242	4.701	5.249	0	0	-4	61.188
	40 Werkgelegenheid	ngk-vi	560.200	-21.320	7.685	-678	-252	545.636	548.890	-9.991	10.164	6.306	-4.925	550.444	
		ngk-or	560.200	-21.320	12.160	-678	-252	550.110	548.890	-9.991	39.791	6.306	-4.925	580.070	
		gvk	18.488	-12.970	0	0	-322	5.196	5.518	-50	0	2.930	-11	8.387	
		gok	12.275	-4.906	0	0	0	7.369	10.565	1.250	0	2.930	0	14.745	
		bvj	0	278	0	0	0	278							
		Totaal OAFD 52		701.769	-21.364	7.685	381	-255	688.217	695.793	-3.865	10.164	16.384	-4.935	713.541
		ngk-or	701.769	-21.364	12.785	381	-255	693.316	695.793	-3.865	53.947	16.384	-4.935	757.323	
		gvk	18.488	-12.970	0	0	-322	5.196	5.518	-50	0	2.930	-11	8.387	
		gok	12.275	-4.906	0	0	0	7.369	10.565	1.250	0	2.930	0	14.745	
		bvj	0	278	0	0	0	278							
53 Administratie Binnenlandse Aangelegenheden	10 Lokale en regionale besturen	ngk-vi	1.439.055	-39.605	0	0	-7.349	1.392.101	121.183	422	0	0	-868	120.737	
		ngk-or	1.439.055	-39.605	0	0	-7.349	1.392.101	121.183	422	0	0	-868	120.737	
			gvk	5.698	-75	0	0	-1.054	4.569	1.548.974	-877	0	0	-1.271	1.546.826
			gok	4.598	225	0	0	4.823	1.416.668	-340	0	0	0	1.416.328	
	20 Stedenbeleid en Sociaal Impulsfonds	ngk-vi	1.602	0	0	0	-69	1.533	1.344	-11	0	0	0	-96	1.237
		ngk-or	1.602	0	0	0	-69	1.533	1.344	-11	0	0	0	-96	1.237
			gvk	192.510	0	4.510	0	-107	196.913	103.120	292	0	0	-424	102.988
			gok	190.093	12.400	0	0	202.493	194.625	292	0	0	0	0	194.917
			vrk	0	0	2.311	0	2.311	0	0	0	54	0	0	54
		Totaal OAFD 53		1.440.657	-39.605	0	0	-7.418	1.393.634	122.527	411	0	0	-964	121.974
		ngk-or	1.440.657	-39.605	0	0	-7.418	1.393.634	122.527	411	0	0	-964	121.974	
		gvk	198.208	-75	4.510	0	-1.161	201.482	1.652.094	-585	0	0	-1.695	1.649.814	
		gok	194.691	12.625	0	0	0	207.316	1.611.293	-48	0	0	0	1.611.245	
		vrk	0	0	2.311	0	2.311	0	0	0	54	0	0	54	

Organisatieafdeling	programma		begroting 2002	aanpas- sing 2002	over- dracht	herver- deling	fin. fonds	totaal 2002	begroting 2003	aanpas- sing 2003	over- dracht	herver- deling	fin. fonds	totaal 2003
54 Administratie Land- bouw	10 Landbouw, tuinbouw en plattelandsbeleid	ngk-vi	44.665	-431	0	603	-492	44.345	43.991	-638	0	744	-905	43.192
		ngk-or	44.665	-431	0	603	-492	44.345	43.991	-638	0	744	-905	43.192
		gvk	31.398	-20.374	0	7.107	-1.390	16.741	9.135	393	0	4.243	-745	13.026
		gok	26.663	-24.389	0	2.507	0	4.781	5.823	343	2.111	-144	0	8.133
		bvj	0	10	0	0	10	0	62	0	0	0	62	
		vrk	1.145	0	2.324	0	3.469	1.081	0	2.318	0	0	0	3.399
	30 Landbouw gereregionaliseerde materies	ngk-vi	0	-793	0	5.048	-308	3.947	0	0	0	0	0	0
		ngk-or	0	-793	0	5.048	-308	3.947	624	28	0	0	-163	489
		gvk	0	0	0	3.386	0	3.386	624	28	0	0	-163	489
		gok	0	0	0	1.547	0	1.547	435	143	0	0	-67	511
		vrk	0	0	0	0	0	0	435	143	0	0	-67	511
	30 Landbouw gereregionaliseerde materies (pro memorie)	vrk	0	0	0	0	0	0	0	74	0	0	0	74
	40 Algemene diensten	ngk-vi	0	0	0	0	0	0	0	0	1.065	0	0	1.065
		ngk-or	0	0	0	0	0	0	2.221	-824	0	1.273	-311	2.359
		ngk-vi	0	0	0	0	0	0	2.221	-824	0	1.273	-311	2.359
		ngk-or	0	0	0	0	0	0	0	824	0	0	-324	500
	60 Bestuur voor landbouwpro- ductiebeheer DG3	gok	0	0	0	0	0	0	0	500	0	0	0	500
		ngk-vi	0	0	0	0	0	0	4.424	-28	0	0	-111	4.285
		ngk-or	0	0	0	0	0	0	4.424	-28	0	0	-111	4.285
		gok	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		gok	0	0	0	0	0	0	0	0	482	0	0	482
		vrk	0	0	0	0	0	0	4.712	0	0	0	0	4.712

Organisatieafdeling	programma		begroting 2002	aanpas- sing 2002	over- dracht	herv- deling	fin. fonds	totaal 2002	begroting 2003	aanpas- sing 2003	over- dracht	herv- deling	fin. fonds	totaal 2003
	80	Dotatie aan wetenschappelij- ke instellingen CLO en CLE												
			ngk-vi						3.555	-34	0	0	-80	3.441
			ngk-or						3.555	-34	0	0	-80	3.441
		Totaal OAFD 54						48.292	55.250	-1.353	0	2.017	-1.637	54.277
			ngk-vi	44.665	-1.224	0	5.651	48.292	55.250	-1.353	0	2.017	-1.637	54.277
			ngk-or	44.665	-1.224	0	5.651	48.292	55.250	-1.353	0	2.017	-1.637	54.277
			gvk	31.398	-20.374	0	10.493	20.127	9.135	1.291	0	4.243	-1.069	13.600
			gok	26.663	-24.389	0	4.054	6.328	5.823	843	3.658	-144	0	10.180
			bvj	0	10	0	0	10	0	62	0	0	0	62
			vrk	1.145	0	2.324	0	3.469	5.793	0	2.318	0	0	8.111
			ngk-vi	2.462.244	-119.007	7.685	6.519	2.347.330	1.112.297	23.801	10.164	20.533	-8.421	1.158.374
			ngk-or	2.462.244	-119.007	15.091	6.519	2.354.736	1.112.297	23.801	55.562	20.533	-8.421	1.203.772
			gvk	260.323	-32.481	4.510	10.493	238.738	1.680.784	686	0	7.173	-3.964	1.684.679
			gok	246.259	-16.732	0	4.054	233.581	1.641.143	2.884	3.658	2.786	0	1.650.471
			bvj	0	514	0	0	514	0	226	0	0	0	226
			vrk	1.423	0	6.411	0	7.834	8.221	0	4.414	0	0	12.635
	60	Departement LIN (algemeen)	vrk	0	0	106	0	106	0	0	106	0	0	106
			vrk	0	0	106	0	106	0	0	106	0	0	106
		Totaal OAFD 61						157.991	172.792	4.826	0	19	-469	177.168
			ngk-vi	170.107	-11.984	0	45	157.991	172.792	4.826	0	19	-469	177.168
			ngk-or	170.107	-11.984	0	45	157.991	172.792	4.826	0	19	-469	177.168
			gvk	83.841	-5.598	0	0	77.691	84.481	4.657	0	1	-635	88.504
			gok	85.334	22.460	0	0	107.794	85.301	4.657	0	1.541	0	91.499
			bvj	0	175	0	0	175	0	346	0	0	0	346
			ngk-vi	4.599	479	0	84	5.104	5.258	49	421	446	-111	6.063
			ngk-or	4.599	479	0	84	5.104	5.258	49	421	446	-111	6.063
			gvk	3.422	4.049	0	98	5.230	7.593	444	0	28	-1.034	7.031
			gok	3.799	1.817	0	98	5.714	5.413	914	0	-1.512	0	4.815
			ngk-vi	5.303	599	0	17	5.578	6.052	-33	0	5	-523	5.501
			ngk-or	5.303	599	0	17	5.578	6.052	-33	0	5	-523	5.501
			gvk	6.659	948	0	166	6.853	7.665	-9	0	50	-889	6.817
			gok	6.481	1.508	0	166	8.155	7.488	-9	0	50	0	7.529
			vrk	3.155	0	1.072	0	4.227	3.566	0	3.435	0	0	7.001
	61	Administratie Leefmilieu, Natuur Land- en Waterbeheer						157.991	172.792	4.826	0	19	-469	177.168
			ngk-vi	170.107	-11.984	0	45	157.991	172.792	4.826	0	19	-469	177.168
			ngk-or	170.107	-11.984	0	45	157.991	172.792	4.826	0	19	-469	177.168
			gvk	83.841	-5.598	0	0	77.691	84.481	4.657	0	1	-635	88.504
			gok	85.334	22.460	0	0	107.794	85.301	4.657	0	1.541	0	91.499
			bvj	0	175	0	0	175	0	346	0	0	0	346
			ngk-vi	4.599	479	0	84	5.104	5.258	49	421	446	-111	6.063
			ngk-or	4.599	479	0	84	5.104	5.258	49	421	446	-111	6.063
			gvk	3.422	4.049	0	98	5.230	7.593	444	0	28	-1.034	7.031
			gok	3.799	1.817	0	98	5.714	5.413	914	0	-1.512	0	4.815
			ngk-vi	5.303	599	0	17	5.578	6.052	-33	0	5	-523	5.501
			ngk-or	5.303	599	0	17	5.578	6.052	-33	0	5	-523	5.501
			gvk	6.659	948	0	166	6.853	7.665	-9	0	50	-889	6.817
			gok	6.481	1.508	0	166	8.155	7.488	-9	0	50	0	7.529
			vrk	3.155	0	1.072	0	4.227	3.566	0	3.435	0	0	7.001
	30	Bos en groen						157.991	172.792	4.826	0	19	-469	177.168
			ngk-vi	170.107	-11.984	0	45	157.991	172.792	4.826	0	19	-469	177.168
			ngk-or	170.107	-11.984	0	45	157.991	172.792	4.826	0	19	-469	177.168
			gvk	83.841	-5.598	0	0	77.691	84.481	4.657	0	1	-635	88.504
			gok	85.334	22.460	0	0	107.794	85.301	4.657	0	1.541	0	91.499
			bvj	0	175	0	0	175	0	346	0	0	0	346
			ngk-vi	4.599	479	0	84	5.104	5.258	49	421	446	-111	6.063
			ngk-or	4.599	479	0	84	5.104	5.258	49	421	446	-111	6.063
			gvk	3.422	4.049	0	98	5.230	7.593	444	0	28	-1.034	7.031
			gok	3.799	1.817	0	98	5.714	5.413	914	0	-1.512	0	4.815
			ngk-vi	5.303	599	0	17	5.578	6.052	-33	0	5	-523	5.501
			ngk-or	5.303	599	0	17	5.578	6.052	-33	0	5	-523	5.501
			gvk	6.659	948	0	166	6.853	7.665	-9	0	50	-889	6.817
			gok	6.481	1.508	0	166	8.155	7.488	-9	0	50	0	7.529
			vrk	3.155	0	1.072	0	4.227	3.566	0	3.435	0	0	7.001

Organisatieafdeling	programma	begroting 2002	aanpas- sing 2002	over- dracht	herv- deling	fin. fonds	totaal 2002	begroting 2003	aanpas- sing 2003	over- dracht	herv- deling	fin. fonds	totaal 2003	
40 Landbeheer	ngk-vi	24.193	-464	0	269	-58	23.940	24.204	-171	0	151	-20	24.164	
	ngk-or	24.193	-464	3.308	269	-58	27.248	24.204	-171	14.730	151	-20	38.895	
	gvk	16.816	-3.605	1.859	0	-751	14.319	13.339	-1.340	32	0	-665	11.365	
	gok	15.207	-1.234	620	0	0	14.593	13.895	-1.880	1.645	0	0	13.660	
	vrk	2.451	0	2.520	0	0	4.971	605	0	2.401	0	0	3.007	
	ngk-vi	8.731	-879	0	0	0	7.852	798	-3	0	0	-511	284	
	ngk-or	8.731	-879	0	0	0	7.852	798	-3	0	0	-511	284	
	gvk	14.270	-136	0	20	-214	13.940	22.288	-366	0	7	-1.008	20.921	
	gok	13.915	-136	0	20	0	13.799	21.928	-366	0	-1.623	0	19.939	
	bvj	0	798	0	0	0	798	0	777	0	0	0	777	
vrk	91	0	2.345	0	0	2.437	156	0	2.157	0	0	2.313		
Totaal OAFD 61		212.933	-12.249	0	415	-634	200.465	209.104	4.668	421	621	-1.633	213.182	
62 Administratie Ruimtelijke Ordening, Huisvesting, Monumenten en Landschappen	ngk-vi	212.933	-12.249	0	415	-634	200.465	209.104	4.668	15.151	621	-1.633	227.912	
	ngk-or	212.933	-12.249	3.308	415	-634	203.773	209.104	4.668	15.151	621	-1.633	227.912	
	gvk	125.008	-4.342	1.859	284	-4.776	118.034	135.366	3.386	32	86	-4.230	134.640	
	gok	124.736	24.415	620	284	0	150.055	134.025	3.316	1.645	-1.544	0	137.442	
	bvj	0	973	0	0	0	973	0	1.123	0	0	0	1.123	
	vrk	5.697	0	5.937	0	0	11.634	4.327	0	7.994	0	0	12.321	
	ngk-vi	3.465	-765	0	149	-2.337	512	7.076	-1.604	0	0	0	-1.900	3.572
	ngk-or	3.465	-765	0	149	-2.337	512	7.076	-1.604	0	0	0	-1.900	3.572
	gvk	16.662	0	0	0	-4.222	12.440	14.202	-1.208	0	0	0	-4.051	8.943
	gok	17.151	-328	0	0	0	16.823	13.626	-667	0	-183	0	12.776	
bvj	0	13	0	0	0	13	0	5	0	0	0	5		
vrk	4.667	0	5.744	0	0	10.411	8.677	0	10.250	0	0	18.927		
ngk-vi	8.025	-969	0	0	-16	7.040	7.713	-41	0	3	-77	7.598		
ngk-or	8.025	-969	0	0	-16	7.040	7.713	-41	0	3	-77	7.598		
gvk	53.738	-3.553	0	0	-977	49.208	52.462	0	0	0	-2.545	49.917		
gok	35.914	4.008	0	1.780	0	41.702	34.066	-287	0	3.783	0	37.562		
bvj	0	24	0	0	0	24	0	0	0	0	0	0		
vrk	166	0	364	0	0	529	231	0	273	0	0	504		

Organisatieafdeling	programma		begroting 2002	aanpas- sing 2002	over- dracht	herver- deling	fin. fonds	totaal 2002	begroting 2003	aanpas- sing 2003	over- dracht	herver- deling	fin. fonds	totaal 2003
40 Algemene infrastructuur en verkeersbeleid	ngk-vi		3.103	-14	0	0	-258	2.831	3.103	-186	0	50	-29	2.938
	ngk-or		3.103	-14	744	0	-258	3.574	3.103	-186	207	50	-29	3.146
	gvk								1.671	0	0	0	-1	1.670
	gok								1.641	0	0	0	0	1.641
	bvj		0	14	0	0	0	14	0	52	0	0	0	52
Totaal OAFD 63														
64 Administratie Water- wegen en Zeevezen	ngk-vi		382.994	7.352	0	3.549	-316	393.579	389.872	13.524	0	2.372	-194	405.574
	ngk-or		382.994	7.352	8.475	3.549	-316	402.055	389.872	13.524	13.154	2.372	-194	418.728
	gvk		271.853	-2.208	0	863	-282	270.226	299.685	-5.249	0	605	-470	294.571
	gok		289.908	-16.208	0	-10.546	-19.554	243.600	281.665	1.101	0	-2.317	-22.128	258.321
	bvj		0	14	0	0	0	14	0	65	0	0	0	65
	ngk-vi		32.331	1.879	0	0	0	34.210	32.629	3.833	0	0	0	36.462
	ngk-or		32.331	1.879	818	0	0	35.028	32.629	3.833	9.162	0	0	45.624
	gvk		38.999	0	0	0	-2.306	36.693	39.148	-434	0	0	0	38.494
	gok		33.076	0	0	4.733	0	37.809	38.755	-734	0	4.680	0	42.701
	bvj								0	22	0	0	0	22
20 Havens	ngk-vi		1.318	-131	0	0	-772	415	1.318	-9	0	0	-455	854
	ngk-or		1.318	-131	0	0	-772	415	1.318	-9	0	0	-455	854
	gvk		175.987	0	24.232	0	-34	200.186	175.987	-17.159	56.516	0	0	215.344
	gok		160.984	-25.000	26.943	5.696	0	168.623	168.183	-24.259	31.127	-2.648	0	172.403
bvj		0	131	0	0	0	131	0	9	0	0	0	9	
30 Zee- en rivierwaterkering en -beheersing	ngk-vi		50	0	0	0	-25	25	50	0	0	0	-28	22
	ngk-or		50	0	0	0	-25	25	50	0	0	0	-28	22
	gvk		8.639	0	0	0	0	8.639	8.639	0	0	0	-114	8.525
	gok		8.755	0	0	0	0	8.755	8.628	0	0	0	0	8.628
40 Algemeen infrastructuur- en Scheepvaartbeleid	ngk-vi		1.924	-56	0	0	0	1.868	1.924	0	0	0	-47	1.877
	ngk-or		1.924	-56	0	0	0	1.868	1.924	0	0	0	-47	1.877
	bvj		0	56	0	0	0	56	0	0	0	0	0	56
	vrk		236	0	282	0	0	518	950	0	355	0	0	1.305

Organisatieafdeling	programma		begroting 2002	aanpas- sing 2002	over- dracht	herver- deling	fin. fonds	totaal 2002	begroting 2003	aanpas- sing 2003	over- dracht	herver- deling	fin. fonds	totaal 2003	
50 Zeewezen		ngk-vi	17.215	-852	0	0	-453	15.910	33.140	4.982	0	112	-6.225	32.009	
		ngk-or	17.215	-852	0	0	-453	15.910	33.140	4.982	0	112	-6.225	32.009	
		gvk	10.191	0	0	0	-656	9.535	9.722	-400	0	0	-345	8.977	
		gok	8.516	0	0	1.033	0	9.549	9.585	-1.629	0	390	0	8.346	
		bvj	0	852	0	0	0	852	0	1	0	0	0	1	
		gvk	17.399	-58	0	0	-5	17.336	17.427	-1.649	0	0	0	-18	15.760
		gok	15.355	-58	0	-457	0	14.840	16.149	-1.649	0	5.729	0	0	20.229
			ngk-vi	52.838	840	0	0	-1.250	52.428	69.061	8.806	0	112	-6.755	71.224
		ngk-or	52.838	840	818	0	-1.250	53.246	69.061	8.806	9.162	112	-6.755	80.386	
		gvk	251.215	-58	24.232	0	-3.001	272.388	250.923	-19.642	56.516	0	-697	287.100	
	gok	226.686	-25.058	26.943	11.005	0	239.576	241.300	-28.271	31.127	8.151	0	252.307		
	bvj	0	1.039	0	0	0	1.039	0	32	0	0	0	32		
	vrk	236	0	282	0	0	518	950	0	355	0	0	1.305		
66 Administratie Ondersteunende studies en opdrachten		ngk-vi	984	0	0	0	-53	931	984	60	0	0	0	1.044	
	ngk-or	984	0	0	0	-53	931	984	984	60	0	0	0	1.044	
	gvk	150	0	0	0	0	150	0	0	0	0	0	0		
	gok	50	0	0	0	0	50	50	50	0	0	0	0	100	
		ngk-vi	984	0	0	0	-53	931	984	60	0	0	0	1.044	
	ngk-or	984	0	0	0	-53	931	984	984	60	0	0	0	1.044	
	gvk	150	0	0	0	0	150	0	0	0	0	0	0		
	gok	50	0	0	0	0	50	50	50	0	0	0	0	100	
69 Diensten van de secretaris-generaal		ngk-vi	575.363	-15.369	0	397	-89	560.302	487.100	6.182	0	550	-5	493.827	
	ngk-or	575.363	-15.369	0	397	-89	560.302	487.100	487.100	6.182	0	550	-5	493.827	
	gvk	397	0	0	0	-12	385	397	397	98	0	0	-23	472	
	gok	10.313	-5.918	0	-3.826	0	569	9.438	9.438	-1.644	0	-7.199	0	595	
	bvj							0	0	92	0	0	0	92	
		ngk-vi	575.363	-15.369	0	397	-89	560.302	487.100	6.182	0	550	-5	493.827	
	ngk-or	575.363	-15.369	0	397	-89	560.302	487.100	487.100	6.182	0	550	-5	493.827	
	gvk	397	0	0	0	-12	385	397	397	98	0	0	-23	472	
	gok	10.313	-5.918	0	3.826	0	569	9.438	9.438	-1.644	0	-7.199	0	595	
	bvj							0	0	92	0	0	0	92	
		ngk-vi	575.363	-15.369	0	397	-89	560.302	487.100	6.182	0	550	-5	493.827	
	ngk-or	575.363	-15.369	0	397	-89	560.302	487.100	487.100	6.182	0	550	-5	493.827	
	gvk	397	0	0	0	-12	385	397	397	98	0	0	-23	472	
	gok	10.313	-5.918	0	3.826	0	569	9.438	9.438	-1.644	0	-7.199	0	595	
	bvj							0	0	92	0	0	0	92	

Organisatieafdeling	programma	begroting 2002	aanpas- sing 2002	over- dracht	herv- deling	fin. fonds	total 2002	begroting 2003	aanpas- sing 2003	over- dracht	herv- deling	fin. fonds	total 2003	
Totaal Departement Leefmilieu en Infrastruc- tuur	ngk-vl	1.386.906	-46.271	0	4.634	-5.612	1.339.658	1.274.806	33.182	10.584	3.658	-15.641	1.306.589	
	ngk-or	1.386.906	-46.271	12.601	4.634	-5.612	1.352.259	1.274.806	33.182	47.630	3.658	-15.641	1.343.635	
	gvk	961.450	-5.757	26.092	1.147	-13.400	969.531	1.016.204	-26.699	56.547	691	-12.578	1.034.165	
	gok	931.972	4.659	27.562	1.147	-19.554	945.787	991.496	-30.686	32.772	691	-22.128	972.145	
	bvj	0	2.063	0	0	0	2.063	0	2.154	0	0	0	2.154	
	vrk	12.397	0	20.008	0	0	32.405	14.968	0	26.719	0	0	41.687	
70 Departement WIM (algemeen)	10 Algemene departementale bestaansmiddelen	vrk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Totaal OAFD 70	vrk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
71 Administratie Wetenschap en Innovatie	10 Algemeen Wetenschapsbeleid	ngk-vl	8.061	-75	0	0	7.740	8.105	390	0	0	-57	8.438	
		ngk-or	8.061	-75	0	0	7.740	8.105	390	0	0	-57	8.438	
		gvk	5.351	1.255	0	0	4.66	6.140	5.982	-1.476	0	0	-677	3.829
		gok	5.656	1.979	0	0	0	7.635	4.664	660	0	0	0	5.324
		bvj	0	250	0	0	0	250	0	0	0	0	0	227
	20 Wetenschappelijk onderzoek op initiatief van de vorser	vrk	170	0	-125	0	45	45	227	0	0	0	0	227
		ngk-vl	85.607	12.180	0	0	-385	97.402	85.070	1.202	0	11.701	0	97.973
		ngk-or	85.607	12.180	0	0	-385	97.402	85.070	1.202	0	11.701	0	97.973
		gvk	3.093	0	0	0	-1.897	1.196	1.274	-13	0	0	-91	1.170
		gok	5.981	1.717	0	0	0	7.698	5.537	598	0	0	0	6.135
30 Wetenschappelijk onderzoek met economische finaliteit	bvj	0	147	0	0	0	147	0	66	0	0	0	66	
	ngk-vl	120.432	-19.741	0	94	0	100.785	108.904	-7.058	0	59	0	101.905	
	ngk-or	120.432	-19.741	456	94	0	101.241	108.904	-7.058	23.551	59	0	125.456	
	gvk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	gok	776	0	0	0	0	776	776	0	0	0	0	776	
	bvj	0	73	0	0	73	0	0	0	0	0	0		

Organisatieafdeling	programma	begroting 2002	aanpas- sing 2002	over- dracht	herv- deling	fin. fonds	totaal 2002	begroting 2003	aanpas- sing 2003	over- dracht	herv- deling	fin. fonds	totaal 2003	
40 Strategisch en beleidsgericht onderzoek	ngk-vi	111.524	7.516	0	0	-182	118.858	123.200	-845	0	0	-1	122.354	
	ngk-or	111.524	7.516	8.381	0	-182	127.239	123.200	-845	1.418	0	-1	123.773	
	gvk	22.769	0	0	9.265	0	32.054	33.377	3.254	0	0	-272	36.359	
	gok	23.885	-5.138	0	2.316	0	21.063	26.887	5.683	0	0	0	32.570	
	ngk-vi	325.624	-120	0	94	-813	324.785	325.279	-6.311	0	11.760	-58	330.670	
	ngk-or	325.624	-120	8.838	94	-813	333.623	325.279	-6.311	24.969	11.760	-58	355.639	
	gvk	31.233	1.255	0	9.265	-2.364	39.389	40.633	1.765	0	0	-1.039	41.359	
	gok	36.298	-1.442	0	2.316	0	37.172	37.864	6.941	0	0	0	44.805	
	bvj	0	470	0	0	0	470	0	66	0	0	0	66	
	vrk	170	0	-125	0	0	45	227	0	0	0	0	227	
Totaal OAFD 71														
72 Administratie Media	ngk-vi	15.309	-2.748	0	0	-12	12.549	15.125	-1	0	0	-13	15.111	
	ngk-or	15.309	-2.748	0	0	-12	12.549	15.125	-1	0	0	-13	15.111	
	vrk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	ngk-vi	238.932	0	0	0	0	238.932	248.105	-224	0	0	0	247.881	
	ngk-or	238.932	0	0	0	0	238.932	248.105	-224	53.985	0	0	301.866	
	ngk-vi	4.767	0	0	221	-917	4.071	5.535	-10	0	0	-518	5.007	
	ngk-or	4.767	0	0	221	-917	4.071	5.535	-10	0	0	-518	5.007	
	gvk	900	0	0	0	-35	865	0	0	0	0	0	0	
	gok	900	0	0	0	0	900	900	0	0	0	0	900	
	vrk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Totaal OAFD 72														
Totaal Departement Wetenschap, Innovatie en Media	ngk-vi	584.632	-2.868	0	315	-1.741	580.338	594.044	-6.546	0	11.760	-589	598.669	
	ngk-or	584.632	-2.868	8.838	315	-1.741	589.175	594.044	-6.546	78.954	11.760	-589	677.623	
	gvk	32.133	1.255	0	9.265	-2.399	40.254	40.633	1.765	0	0	-1.039	41.359	
	gok	37.198	-1.442	0	2.316	0	38.072	38.764	6.941	0	0	0	45.705	
	bvj	0	470	0	0	0	470	0	66	0	0	0	66	
	vrk	170	0	-125	0	0	45	227	0	0	0	0	227	
	Totaal Departement Wetenschap, Innovatie en Media													

Organisatieafdeling	programma		begroting 2002	aanspas- sing 2002	over- dracht	herver- deling	fin. fonds	totaal 2002	begroting 2003	aanspas- sing 2003	over- dracht	herver- deling	fin. fonds	totaal 2003
99 College van Secreta- rissen-generaal	10 Interdepartementale bestaansmiddelen	ngk-vi	524.187	-6.114	9.547	12.555	-14.671	525.504	562.143	3.716	7.430	7.354	-9.612	571.030
		ngk-or	524.187	-6.114	13.243	12.555	-14.671	529.200	562.143	3.716	11.199	7.354	-9.612	574.799
		gvk	96.687	-966	0	1.130	-12	96.840	82.106	39.806	0	19	-259	121.672
		gok	86.963	-32.371	28.265	1.130	0	83.988	88.183	50.806	0	19	0	139.008
		bvj	0	1.047	0	0	0	1.047	0	201	0	0	0	201
		vrk	198	0	0	0	0	198	1.257	0	198	0	0	0
Totaal OAFD 99		ngk-vi	524.187	-6.114	9.547	12.555	-14.671	525.504	562.143	3.716	7.430	7.354	-9.612	571.030
		ngk-or	524.187	-6.114	13.243	12.555	-14.671	529.200	562.143	3.716	11.199	7.354	-9.612	574.799
		gvk	96.687	-966	0	1.130	-12	96.840	82.106	39.806	0	19	-259	121.672
		gok	86.963	-32.371	28.265	1.130	0	83.988	88.183	50.806	0	19	0	139.008
		bvj	0	1.047	0	0	0	1.047	0	201	0	0	0	201
		vrk	198	0	0	0	0	198	1.257	0	198	0	0	1.455
Totaal Interdepartemen- taal		ngk-vi	524.187	-6.114	9.547	12.555	-14.671	525.504	562.143	3.716	7.430	7.354	-9.612	571.030
		ngk-or	524.187	-6.114	13.243	12.555	-14.671	529.200	562.143	3.716	11.199	7.354	-9.612	574.799
		gvk	96.687	-966	0	1.130	-12	96.840	82.106	39.806	0	19	-259	121.672
		gok	86.963	-32.371	28.265	1.130	0	83.988	88.183	50.806	0	19	0	139.008
		bvj	0	1.047	0	0	0	1.047	0	201	0	0	0	201
		vrk	198	0	0	0	0	198	1.257	0	198	0	0	1.455
Algemeen totaal		ngk-vi	15.448.495	-37.805	116.806	-22.140	27.554	15.532.910	14.298.661	134.029	307.187	-12.330	22.128	14.749.674
		ngk-or	15.448.495	-37.805	367.756	-22.140	27.554	15.783.860	14.298.661	134.029	864.953	-12.330	22.128	15.307.441
		gvk	1.440.968	-32.202	30.602	22.140	-27.554	1.433.954	2.902.303	16.513	56.547	12.330	-22.128	2.965.565
		gok	1.384.689	-38.060	55.828	8.752	-27.554	1.383.654	2.841.946	31.298	36.430	7.943	-22.128	2.895.489
		bvj	0	13.975	0	0	0	13.975	0	12.231	0	0	0	12.231
		vrk	69.962	0	114.119	0	0	184.082	89.279	0	102.891	0	0	192.170

TITEL III - Aflossing schuld - Departement Algemene Zaken en Financiën

(in duizenden EUR)

organisatieafdeling	programma	begroting 2002	aanpas- sing 2002	over- dracht	herver- deling	fin. fonds	totaal 2002	begroting 2003	aanpas- sing 2003	over- dracht	herver- deling	fin. fonds	totaal 2003
24 Administratie Budget- tering, Accounting en Financieel Manage- ment	90 Leningen	ngk-vl 743.681	-293.681	0	0	0	450.000	286.031	0	0	0	0	286.031
		ngk-or 743.681	-293.681	0	0	0	450.000	286.031	0	0	0	0	286.031
	<i>Totaal OAFD 24</i>	ngk-vl 743.681	-293.681	0	0	0	450.000	286.031	0	0	0	0	286.031
		ngk-or 743.681	-293.681	0	0	0	450.000	286.031	0	0	0	0	286.031

Bijlage 3 Aanwending niet-gesplitste kredieten 2002-2003

Legende bij de onderstaande tabel:

- ngk: niet-gesplitste kredieten;
- gok: gesplitste ordonnanceringskredieten;
- vrk: variabele kredieten (begrotingsfondsen);
- bvj: bijkredieten vorige jaren.

organisatieafdeling	programma	(in duizenden EUR)					
		krediet 2002	geordnann- ceerd	aanwending 2002 (in %)	krediet 2003	geordnann- ceerd	aanwending 2003 (in %)
00	Vlaams Parlement						
	10 Dotatie aan het Vlaams Parlement	ngk	78.291	78.291	75.500	75.500	100,0
	Totaal OAFD 00	ngk	78.291	78.291	75.500	75.500	100,0
01	Vlaamse regering						
	10 Algemene werkingskosten	ngk	4.099	2.174	4.069	2.520	61,9
	Totaal OAFD 01	ngk	4.099	2.174	4.069	2.520	61,9
02	Kabinetten						
	00 Algemene werkingskosten kabinet Minister-President	ngk	4.222	3.681	4.093	3.555	86,9
	10 Algemene werkingskosten kabinet Vlaams Minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie	ngk	4.057	3.315	3.110	2.594	83,4
	20 Algemene werkingskosten kabinet Vlaams Minister van Financiën en Begroting, Ruimtelijke Ordening, Wetenschappen en Technologische Innovatie	ngk	3.973	3.006	3.161	2.587	81,9
	30 Algemene werkingskosten kabinet Vlaams Minister van Economie en Buitenlands Beleid	ngk	3.441	3.082	2.831	2.589	91,5
	40 Algemene werkingskosten kabinet Vlaams Minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking	ngk	3.312	2.895	3.341	3.006	90,0
		bvj	18	0			
	50 Algemene werkingskosten kabinet Vlaams Minister van Wonen, Media en Sport	ngk	2.745	2.272	1.353	1.231	91,0
	60 Algemene werkingskosten kabinet Vlaams Minister van Onderwijs en Vorming	ngk	2.670	2.183	2.699	2.225	82,4
	70 Algemene werkingskosten kabinet Vlaams Minister van Welzijn, Gezondheid en Geijlike kansen	ngk	3.731	3.143	3.303	3.180	96,3
	80 Algemene werkingskosten kabinet Vlaams Minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken	ngk	3.631	3.297	4.213	3.985	94,6

organisatieafdeling	programma	krediet 2002	geordnann- ceerd	aanwending 2002 (in %)	krediet 2003	geordnann- ceerd	aanwending 2003 (in %)
	90 Algemene werkingskosten kabinet Minister Vice- President en Vlaams Minister van Werkgelegenheid en Toerisme	ngk	2.283	83,9	3.618	3.177	87,8
	Totaal OAFD 02	ngk bvj	34.505 18	84,5 0,0	31.722	28.130	88,7
Totaal Hogere entiteiten		ngk bvj	116.895 18	93,8 0,0	111.291	106.150	95,4
10 Departement COO (algemeen)	10 Algemene departementale bestaansmiddelen	vrk	0	-	0	0	-
	Totaal OAFD 10	vrk	0	-	0	0	-
11 Administratie Kanselarij en Voorlichting	10 Hoofdstedelijke aangelegenheden	ngk	30.557	84,9	32.806	28.374	86,5
		gok	1.497	99,8	2.264	1.853	81,9
		bvj	6	0,0			
	20 Communicatie en Ontvangst	ngk	21.775	54,5	26.584	8.439	31,7
		gok	916	21,1	706	244	34,6
		bvj			54	0	0,0
	30 Kanselarij	ngk	910	46,8	910	465	51,1
	40 Gelijke Kansenbeleid	ngk	3.981	67,4	4.244	2.982	70,3
		gok	800	83,0	338	332	98,2
	50 Permanente vorming en innovatie	gok	0	-	0	0	-
	60 Vlaamse Rand	ngk	1.329	70,1	840	676	80,5
	Totaal OAFD 11	ngk	58.552	71,5	65.384	40.935	62,6
		gok	3.213	73,2	3.308	2.429	73,4
		bvj	6	0,0	54	0	0,0
12 Administratie Buitenlands Beleid	10 Algemeen Buitenlands Beleid	ngk	8.621	43,2	7.455	4.358	58,5
		gok	13.222	83,7	11.609	8.735	75,2
		bvj	23	99,0			
	20 Ontwikkelingssamenwerking	ngk	6.005	44,8	4.805	1.533	31,9
		gok	10.700	23,8	9.940	6.568	66,1
	Totaal OAFD 12	ngk	14.626	43,8	12.260	5.891	48,0
		gok	23.922	56,9	21.549	15.303	71,0
		bvj	23	98,9			

organisatieafdeling	programma		krediet 2002	geordonna- ceerd	aanwending 2002 (in %)	krediet 2003	geordonna- ceerd	aanwending 2003 (in %)
Totaal Departement Coördinatie		ngk	73.178	48.259	65,9	77.644	46.826	60,3
		gok	27.135	15.964	58,8	24.857	17.732	71,3
		bvj	29	23	78,5	54	0	0,0
		vrk	0	0	-	0	0	-
20 Departement AZF (algemeen)	10 Algemene departementale bestaansmiddelen	vrk	223	1	0,3	355	1	0,4
	Totaal OAFD 20	vrk	223	1	0,3	355	1	0,4
21 Administratie Planning en Statistiek	10 Planning en Statistiek	ngk	25	0	0,0	25	0	0,0
		gok	930	650	69,9	855	530	62,0
	Totaal OAFD 21	ngk	25	0	0,0	25	0	0,0
		gok	930	650	69,9	855	530	61,9
24 Administratie Budgettering, Account- ting en Financieel Management	10 Algemene financiële logistiek	ngk	52.959	34.645	65,4	96.036	32.245	33,6
		bvj	85	85	99,9			
		vrk	54.440	4.418	8,1	51.444	6.084	11,8
	20 Reservevorming voor toekomstige lasten	ngk	265.104	0	0,0	404.141	5.355	1,3
	30 Waarborg	gok	8.180	5.672	69,3	3.812	2.785	73,1
		vrk	2.692	237	8,8	2.880	442	15,4
	40 Rechtstreekse schuld	ngk	325.265	321.495	98,8	277.769	272.757	98,2
	50 Intendancediensten	vrk	533	236	44,4	518	218	42,2
	60 Provisionele kredieten	ngk	173.721	0	0,0	108.920	0	0,0
	70 Achterstallen	ngk	30.486	53	0,2	47.457	452	1,0
		gok	0	0	100,0	0	0	-
		bvj				820	820	100,0
	80 Indirecte schuld	ngk	9.010	8.833	98,0	26.914	6.242	23,2
	Totaal OAFD 24	ngk	856.545	365.027	42,6	961.237	317.051	33,0
		gok	8.180	5.672	69,3	3.812	2.785	73,1
		bvj	85	85	99,9	820	820	100,0
		vrk	57.664	4.891	8,5	54.842	6.744	12,3

organisatieafdeling	programma	krediet 2002	geordnann- ceerd	aanwending 2002 (in %)	krediet 2003	geordnann- ceerd	aanwending 2003 (in %)
26 Administratie Overheidsopdrachten, Gebouwen en Gesubsidieerde Infra- structuur	10 Gebouwen	ngk	52.602	61,1	73.959	55.821	75,5
		gok	15.742	14.854	20.788	19.547	94,0
		bvj	237	237	27	17	64,5
		vrk	11.656	998	12.350	503	4,1
<i>Totaal OAFD 26</i>							
		ngk	52.602	61,1	73.959	55.821	75,5
		gok	15.742	94,4	20.788	19.547	94,0
		bvj	237	99,9	27	17	64,5
		vrk	11.656	8,6	12.350	503	4,1
Totaal Departement Algemene Zaken en Financiën		ngk	942.625	44,3	1.035.221	372.871	36,0
		gok	24.852	85,2	25.455	22.862	89,8
		bvj	322	99,9	847	837	98,9
		vrk	69.543	8,5	67.547	7.248	10,7
30 Departement Onderwijs (algemeen)		vrk	1	0,0	1	0	5,8
<i>Totaal OAFD 30</i>		vrk	1	0,0	1	0	5,8
31 Administratie Basisonderwijs	10 Gewoon basisonderwijs	ngk	1.874.366	98,9	1.979.263	1.974.134	99,7
		bvj	2.242	2.073	1.162	1.109	95,5
		ngk	259.758	256.066	281.032	279.354	99,4
		bvj	528	450	218	217	99,5
<i>Totaal OAFD 31</i>		ngk	2.134.124	98,9	2.260.295	2.253.488	99,7
		bvj	2.770	91,1	1.380	1.326	96,1
32 Administratie Secundair Onderwijs	10 Gewoon secundair onderwijs	ngk	2.685.624	99,8	2.802.122	2.791.065	99,6
		bvj	4.033	3.956	2.438	2.408	98,8
		ngk	211.358	210.395	223.097	221.744	99,4
		bvj	395	390	326	324	99,4
<i>Totaal OAFD 32</i>		ngk	2.896.982	99,7	3.025.219	3.012.809	99,6
		bvj	4.428	98,2	2.764	2.732	98,8
33 Administratie Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek	10 Hogescholenonderwijs	ngk	552.421	99,6	560.092	560.001	96,5
		bvj	130	128	450	423	94,0
		vrk	1.859	1.226	1.946	491	25,2
		ngk	709.568	693.473	735.439	713.851	97,1
<i>Totaal OAFD 33</i>		gok	3.299	80,0	0	0	-

organisatieafdeling	programma	krediet 2002	geordnann- ceerd	aanwending 2002 (in %)	krediet 2003	geordnann- ceerd	aanwending 2003 (in %)
	30 Coördinatie Hoger Onderwijsbeleid	ngk 2.658	966	36,3	3.336	1.091	32,7
		bvj			22	2	11,3
	<i>Totaal OAFD 33</i>	ngk 1.264.647	1.244.437	98,4	1.318.867	1.274.944	96,7
		gok 3.299	2.639	80,0	0	0	-
		bvj 130	128	98,8	472	425	90,1
		vrk 1.859	1.226	65,9	1.946	491	25,2
34 Administratie Permanente Vorming	10 Deeltijds Kunstonderwijs	ngk 126.300	126.193	99,9	129.550	129.513	100,0
		bvj 169	167	99,0	184	179	97,4
		vrk 1.511	1.361	90,1	10.850	10.336	95,3
20 Onderwijs sociale promotie		ngk 156.480	152.103	97,2	175.875	171.774	97,7
		bvj 935	567	60,6	1.348	585	43,4
30 Begeleid Individueel Studeren		ngk 3.070	1.619	52,7	3.020	1.380	45,7
		bvj 1	0	0,0	40	0	0,0
		vrk 1.418	720	50,8	1.698	563	33,1
40 Basiseducatie		ngk 17.730	15.760	88,9	18.032	15.690	87,0
50 Coördinatie permanente vorming		ngk 8.503	1.967	23,1	8.766	1.450	16,5
	<i>Totaal OAFD 34</i>	ngk 312.083	297.642	95,4	335.243	319.808	95,4
		bvj 1.105	734	66,4	1.572	765	48,6
		vrk 2.928	2.081	71,1	12.548	10.899	86,9
35 Administratie Ondersteuning	10 Studietoelagen en -financiering	ngk 56.059	54.742	97,7	69.874	69.618	99,6
	20 CLB-centra	ngk 117.314	116.853	99,6	120.889	120.429	99,6
		bvj 162	141	87,3	325	300	92,3
30 Leerlingenvervoer		ngk 15.815	15.815	100,0	18.400	17.198	93,5
		vrk 207	0	0,0	212	0	0,0
40 Algemeen onderwijs en vorming		ngk 257.137	219.388	85,3	297.164	286.614	96,5
		bvj 63	44	70,3	1.921	1.719	89,5
		vrk 216	0	0,0	216	0	0,0
50 Aanwending van teruggevorderde wedden en weddetoelagen		vrk 64.368	60.712	94,3	47.434	4.818	10,2
	<i>Totaal OAFD 35</i>	ngk 446.325	406.797	91,1	506.327	493.858	97,5
		bvj 225	186	82,6	2.246	2.019	89,9
		vrk 64.792	60.712	93,7	47.862	4.818	10,1

organisatieafdeling	programma	krediet 2002	geordannaceerd	aanwending 2002 (in %)	krediet 2003	geordannaceerd	aanwending 2003 (in %)	
39 Diensten van de secretaris-generaal	10 Provisionele kredieten	ngk	2.914	0	0,0	992	0	0,0
	20 Diverse ontvangsten	ngk	109.513	81.692	74,6	108.316	96.506	89,1
		gok	4.382	3.021	68,9	4.779	4.221	88,3
		bvj	210	0	0,0	21	21	98,5
		vrk	578	178	30,7	757	159	21,0
<i>Totaal OAFD 39</i>								
		ngk	112.427	81.692	72,7	109.308	96.506	88,3
		gok	4.382	3.021	68,9	4.779	4.221	88,3
		bvj	210	0	0,0	21	21	98,5
		vrk	578	178	30,7	757	159	21,0
Totaal Departement Onderwijs								
		ngk	7.166.588	7.029.848	98,1	7.555.259	7.451.412	98,6
		gok	7.681	5.659	73,7	4.779	4.221	88,3
		bvj	8.868	7.918	89,3	8.455	7.288	86,2
		vrk	70.158	64.197	91,5	63.115	16.366	25,9
40 Departement WVC (algemeen)	10 Algemene departementale bestaansmiddelen	ngk	2.775	561	20,2	4.356	515	11,8
		vrk	136	129	94,9	7	0	2,7
	20 Infrastructuur inzake persoonsgebonden aangelegenheden	ngk	94.755	94.755	100,0	88.267	88.267	100,0
	30 Kredieten in het kader van het Sociaal Akkoord	ngk	42	0	0,0	26	0	0,0
	<i>Totaal OAFD 40</i>							
		ngk	97.572	95.316	97,7	92.649	88.782	95,8
		vrk	136	129	94,9	7	0	2,6
41 Administratie Gezin en Maatschappelijk Welzijn	10 Algemeen Welzijnsbeleid	ngk	153.097	106.765	69,7	101.523	100.118	98,6
		gok	869	586	67,5	869	762	87,7
		vrk	73	13	17,0	135	25	18,2
	20 Bijzondere jeugdbijstand	ngk	196.869	196.869	100,0	198.940	197.635	99,3
	30 Bejaardenzorg	ngk	16.682	13.951	83,6	20.193	17.300	85,7
		gok	457	457	99,9	495	494	99,7
	40 Gezinsaanlegenheden	ngk	582.175	537.584	92,3	612.495	553.935	90,4
		bvj	427	427	100,0			
	50 Gehandicaptenzorg	ngk	932.593	925.080	99,2	960.615	945.865	98,5
	60 Maatschappelijk opbouwwerk	ngk	6.495	5.621	86,6	7.181	5.827	81,1

organisatieafdeling	programma		krediet 2002	geordnann- ceerd	aanwending 2002 (in %)	krediet 2003	geordnann- ceerd	aanwending 2003 (in %)		
	70	Maatschappelijk welzijn	ngk	86.434	74.174	85,8	89.342	77.758	87,0	
			gok	942	487	51,7	956	898	93,9	
			bvj	10	8	81,2	7	6	87,7	
	80	Integratie kansarmen	ngk	275	183	66,5	283	142	50,2	
			gok	1.508	1.419	94,1	1.865	1.718	92,1	
			ngk	1.983	452	22,8	1.993	824	41,3	
			bvj				17	15	88,2	
	<i>Totaal OAFD 41</i>			ngk	1.976.603	1.860.680	94,1	1.992.565	1.899.405	95,3
			gok	3.776	2.949	78,1	4.185	3.871	92,5	
			bvj	437	435	99,5	24	21	88,1	
		vrk	73	13	17,0	135	25	18,2		
42	Administratie Gezondheidszorg	ngk	45.977	40.841	88,8	46.616	40.844	87,6		
		gok	172	171	99,5	363	109	30,2		
		bvj	30	0	0,0	12	11	93,8		
20	Medisch-sociaal beleid	ngk	20.225	16.011	79,2	19.187	14.947	77,9		
		gok	17.036	16.937	99,4	17.895	16.414	91,7		
		bvj	6	6	94,2	14	13	91,5		
		vrk	3.226	2.047	63,5	4.936	1.622	32,9		
30	Psychiatrische Verpleging	ngk	4.816	4.816	100,0	5.464	5.427	99,3		
<i>Totaal OAFD 42</i>			ngk	71.019	61.668	86,8	71.267	61.218	85,9	
		gok	17.208	17.108	99,4	18.258	16.524	90,5		
		bvj	36	6	15,7	26	24	92,6		
		vrk	3.226	2.047	63,5	4.936	1.622	32,9		
45	Administratie Cultuur	ngk	48.459	41.275	85,2	49.217	33.981	69,0		
		gok	4.199	3.108	74,0	6.211	4.962	79,9		
		bvj				2	2	75,0		
20	Volksonwikkeling en bibliotheken	ngk	127.798	94.191	73,7	133.674	106.258	79,5		
		bvj	144	102	70,6	60	60	100,0		
30	Beeldende kunst en musea	ngk	24.245	16.867	69,6	30.811	21.345	69,3		
		bvj	7	6	89,1	5	0	0,0		
40	Muziek, letteren en podiumkunsten	ngk	108.272	95.354	88,1	116.817	105.429	90,3		

organisatieafdeling	programma	krediet 2002	geordonneerd	aanwending 2002 (in %)	krediet 2003	geordonneerd	aanwending 2003 (in %)
50 Algemeen Cultuurbeleid	ngk	50.486	37.431	74,1	71.936	55.691	77,4
	gok	324	323	99,7	287	246	85,6
	bvj	20	0	0,0	111	0	0,0
	vrk	464	72	15,5	427	61	14,2
Totaal OAFD 45		359.260	285.118	79,4	402.455	322.705	80,2
49 Diensten van de Secretaris-generaal	ngk	55.444	46.458	83,8	66.719	57.422	86,1
	ngk	39.618	34.658	87,5	46.152	39.377	85,3
	gok	5.052	4.068	80,5	3.827	2.741	71,6
	gok	0	0	-	0	0	-
90 Algemene uitgaven WVC		0	0	-	301	0	0,0
Totaal OAFD 49		95.062	81.115	85,3	112.871	96.798	85,8
Totaal Departement Wezijn, Volksgezondheid en Cultuur	ngk	2.599.515	2.383.898	91,7	2.671.808	2.468.908	92,4
	gok	30.559	27.555	90,2	33.069	28.344	85,7
	bvj	644	549	85,2	228	107	46,8
	vrk	3.899	2.261	58,0	5.504	1.708	31,0
50 Departement EWBL (algemeen)		769	12	1,6	974	102	10,4
Totaal OAFD 50		769	12	1,6	974	102	10,4
51 Administratie Economie	ngk	13.611	12.277	90,2	52.916	13.667	25,8
	gok	3.676	2.928	79,7	3.620	2.910	80,4
	bvj	213	103	48,5	1.285	0	0,0
	vrk	1.285	0	0,0	179.139	177.139	98,9
20 Economisch ondersteuningsbeleid		170.091	170.091	100,0	30.948	29.814	96,3
40 Buitenlandse Handel en Exportbevordering		26.187	22.702	86,7	7.079	5.206	73,5
50 Natuurlijke rijkdommen en energie	gok	5.945	5.387	90,6	164	85	51,8
	bvj	13	0	0,0	3.612	2.776	76,9
	ngk	3.862	2.993	77,5	3.602	2.954	82,0
	gok	2.947	2.369	80,4	2.211	0	0,0
50 Natuurlijke rijkdommen en energie		0	0	-	2.211	0	0,0

organisatieafdeling	programma	krediet 2002	geordannaceerd	aanwending 2002 (in %)	krediet 2003	geordannaceerd	aanwending 2003 (in %)
	70 Toerisme	51	47	92,2	52	45	86,9
	90 Extern economisch beleid	7.330	7.202	98,3	4.415	4.287	97,1
	<i>Totaal OAFD 51</i>	221.132	215.312	97,4	271.082	227.728	84,0
		12.568	10.683	85,0	14.301	11.070	77,4
		226	103	45,7	164	85	51,8
		1.285	0	0,0	3.496	0	0,0
52 Administratie Werkgelegenheid	10 Beroepsopleiding	93.221	84.244	90,4	116.071	105.932	91,3
	20 Middenstandsvorming	49.988	44.735	89,5	61.192	61.187	100,0
	40 Werkgelegenheid	550.362	445.069	80,9	584.996	539.024	92,1
		7.369	5.565	75,5	14.745	9.194	62,4
		278	278	100,0			
	<i>Totaal OAFD 52</i>	693.571	574.048	82,8	762.259	706.143	92,6
		7.369	5.565	75,5	14.745	9.194	62,4
		278	278	100,0			
53 Administratie Binnenlandse Aangelegenheden	10 Lokale en regionale besturen	1.399.450	1.310.122	93,6	121.605	117.645	96,7
		4.823	3.987	82,7	1.416.328	1.416.069	100,0
	20 Stedenbeleid en Sociaal Impulsfonds	1.602	1.248	77,9	1.333	919	68,9
		202.493	187.635	92,7	194.917	191.091	98,0
					54	0	0,0
	<i>Totaal OAFD 53</i>	1.401.052	1.311.370	93,6	122.938	118.563	96,4
		207.316	191.622	92,4	1.611.245	1.607.160	99,7
		2.311	0	0,0	54	0	0,0
54 Administratie Landbouw	10 Landbouw, tuinbouw en plattelandsbeleid	44.837	40.553	90,5	44.097	38.545	87,4
		4.781	2.065	43,2	8.133	4.724	58,1
		10	10	99,2	62	62	99,9
		3.469	1.150	33,2	3.399	635	18,7
	30 Landbouw geregionaliseerde materies	4.255	892	21,0	0	0	-
		1.547	0	0,0			
		0	0	-	0	0	-
	40 Algemene diensten				652	297	45,5
	50 Bestuur voor landbouwbeleid DG 2				578	112	19,3
					1.065	904	84,9

organisatieafdeling	programma	krediet 2002	geordonna- ceerd	aanwending 2002 (in %)	krediet 2003	geordonna- ceerd	aanwending 2003 (in %)		
60 Bestuur voor landbouwproductiebeheer DG 3					2.670	1.794	67,2		
		ngk							
		gok			500	500	100,0		
	70 Bestuur, ontwikkeling en kwaliteit		ngk			4.396	2.930	66,7	
			gok			482	454	94,2	
			vrk			4.712	2.225	47,2	
			ngk			3.521	2.883	81,9	
	80 Dotatie aan wetenschappelijke instellingen CLO en CLE Totaal OAFD 54		ngk	41.445	84,4	55.914	46.561	83,3	
			gok	2.065	32,6	10.180	6.582	64,7	
			bvj	10	99,2	62	62	99,9	
			vrk	3.469	33,2	8.111	2.861	35,3	
	Totaal Departement Economie, Werkgelegenheid, Binnenlandse Aangelegenheden en Landbouw		ngk	2.364.847	90,6	1.212.193	1.098.995	90,7	
		gok	233.581	89,9	1.650.471	1.634.006	99,0		
		bvj	514	391	226	147	65,0		
		vrk	7.834	1.162	12.635	2.962	23,4		
60 Departement LIN (algemeen)			vrk	106	0,0	106	0	0,0	
			vrk	106	0,0	106	0	0,0	
61 Administratie Leefmilieu, Natuur, Land- en Waterbeheer			ngk	158.168	86,8	177.637	170.532	96,0	
			gok	107.794	93.869	91.499	90.445	98,9	
			bvj			346	341	98,5	
			vrk	175	89				
		20 Natuur		ngk	5.162	4.023	6.174	4.522	73,2
				gok	5.714	3.326	4.815	4.195	87,1
	30 Bos en groen		ngk	5.919	4.847	6.024	4.784	79,4	
			gok	8.155	7.016	7.529	7.280	96,7	
	40 Landbeheer		vrk	4.227	792	7.001	775	11,1	
			ngk	27.306	12.423	38.914	38.476	98,9	
			gok	14.593	8.792	13.660	10.217	74,8	
			vrk	4.971	2.570	3.007	1.992	66,2	

organisatieafdeling	programma	krediet 2002	geordonneerd	aanwending 2002 (in %)	krediet 2003	geordonneerd	aanwending 2003 (in %)	
	50 Waterbeheer							
		ngk	2.800	35,7	795	0	0,0	
		gok	7.852	88,9	19.939	14.072	70,6	
		bvj	13.799	61,9	777	319	41,0	
		vrk	798	11,5	2.313	371	16,1	
			2.437					
		ngk	204.407	79,0	229.544	218.314	95,1	
		gok	150.055	83,5	137.442	126.210	91,8	
		bvj	973	59,9	1.123	660	58,7	
		vrk	11.634	31,3	12.321	3.138	25,5	
Totaal OAFD 61								
62 Administratie Ruimtelijke Ordening, Huisvesting, Monumenten en Landschappen	10 Ruimtelijke ordening, Stedenbouw en Grondbeleid							
		ngk	415	14,6	5.472	3.365	61,5	
		gok	16.823	49,5	12.776	11.412	89,3	
		bvj	13	7	5	5	99,2	
		vrk	10.411	23,2	18.927	9.420	49,8	
		ngk	7.056	83,9	7.675	6.776	88,3	
		gok	41.702	96,4	37.562	37.529	99,9	
		bvj	24	99,0				
		vrk	529	48,5	504	126	25,1	
		ngk	125.318	90,7	115.646	106.908	92,4	
40 Huisvesting		gok	253.187	98,5	272.955	255.834	93,7	
		bvj			290	190	65,4	
		vrk	9.207	10,6	8.525	1.734	20,3	
		gok	225	38,3	87	0	0,0	
		bvj			547	533	97,5	
	Totaal OAFD 62							
		ngk	135.223	88,7	128.793	117.049	90,9	
		gok	311.937	95,5	323.380	304.775	94,2	
		bvj	37	84,3	842	728	86,4	
		vrk	20.147	18,1	27.955	11.281	40,4	
63 Administratie Wegen en Verkeer	10 Wegen							
		ngk	6.071	75,8	7.887	7.006	88,8	
		gok	123.234	99,2	129.264	128.632	99,5	
		ngk	385.026	96,6	402.170	227.311	56,5	
		gok	133.889	83,9	142.665	96.506	67,7	
	Totaal OAFD 63							
		ngk	139.955	96,6	149.941	128.632	92,2	
		gok	245.141	99,2	251.194	227.311	90,5	
		vrk	10.933	9,2	11.035	11.163	100,2	
		gok	133.889	83,9	142.665	96.506	67,7	
20 Gemeenschappelijk vervoer		ngk	112.327	83,9	142.665	96.506	67,7	
		gok	133.889	83,9	142.665	96.506	67,7	
		vrk	112.327	83,9	142.665	96.506	67,7	
		gok	133.889	83,9	142.665	96.506	67,7	
		vrk	112.327	83,9	142.665	96.506	67,7	
		gok	133.889	83,9	142.665	96.506	67,7	
		vrk	112.327	83,9	142.665	96.506	67,7	
		gok	133.889	83,9	142.665	96.506	67,7	
		vrk	112.327	83,9	142.665	96.506	67,7	
		gok	133.889	83,9	142.665	96.506	67,7	

organisatieafdeling	programma		krediet 2002	geordnann- ceerd	aanwending 2002 (in %)	krediet 2003	geordnann- ceerd	aanwending 2003 (in %)
	30 Regionale luchthavens en vliegvelden	ngk	5.441	2.198	40,4	5.690	4.465	78,5
		gok	6.031	5.410	89,7	6.879	5.430	78,9
		bvj				13	12	96,1
	40 Algemene infrastructuur en verkeersbeleid	ngk	3.833	1.631	42,5	3.174	1.174	37,0
		gok				1.641	1.344	81,9
		bvj	14	13	95,4	52	52	99,3
	Totaal OAFD 63		402.370	382.007	94,9	418.922	239.957	57,3
		gok	263.154	239.979	91,2	280.449	231.911	82,7
		bvj	14	13	95,3	65	64	98,6
64 Administratie Waterwegen en Zeewezen	10 Waterwegen en Binnenvaart	ngk	35.028	22.527	64,3	45.624	38.212	83,8
		gok	37.809	35.311	93,4	42.701	41.621	97,5
		bvj				22	21	97,4
	20 Havens	ngk	1.187	398	33,5	1.309	498	38,1
		gok	168.623	136.026	80,7	172.403	153.438	89,0
		bvj	131	131	99,7	9	0	0,0
	30 Zee- en rivierwaterkering en -beheersing	ngk	50	18	35,1	50	22	44,8
		gok	8.755	8.685	99,2	8.628	6.666	77,3
	40 Algemeen Infrastructuur- en Scheepvaartbeleid	ngk	1.868	728	39,0	1.924	639	33,2
		bvj	56	56	99,3			
		vrk	518	162	31,4	1.305	276	21,2
	50 Zeewezen	ngk	16.363	9.711	59,4	38.234	30.732	80,4
		gok	9.549	8.084	84,7	8.346	6.957	83,4
		bvj	852	678	79,6	1	0	0,0
	60 Integraal Waterbeheer	gok	14.840	13.905	93,7	20.229	17.194	85,0
	Totaal OAFD 64		54.496	33.381	61,3	87.141	70.104	80,4
		gok	239.576	202.013	84,3	252.307	225.877	89,5
		bvj	1.039	864	83,2	32	21	66,9
		vrk	518	162	31,4	1.305	276	21,2
66 Administratie Ondersteunende Studies en Opdrachten	10 Ondersteunende opdrachten en studies	ngk	984	667	67,7	1.044	729	69,8
		gok	50	0	0,0	100	50	50,0
	Totaal OAFD 66		984	667	67,7	1.044	729	69,8
		gok	50	0	0,0	100	50	50,0

organisatieafdeling	programma	krediet 2002	geordnann- ceerd	aanwending 2002 (in %)	krediet 2003	geordnann- ceerd	aanwending 2003 (in %)
69	Diensten van de secretaris-generaal	ngk	560.391	98,3	493.832	487.831	98,8
	90 Algemene uitgaven	gok	569	85,4	595	475	79,8
		bvj			92	91	99,1
	Totaal OAFD 69	ngk	560.391	98,3	493.832	487.831	98,8
		gok	569	85,3	595	475	79,8
		bvj			92	91	99,1
Totaal Departement Leefmilieu en Infrastructuur		ngk	1.357.871	91,9	1.359.276	1.133.984	83,4
		gok	965.340	89,7	994.273	889.297	89,4
		bvj	2.063	72,3	2.154	1.564	72,6
		vrk	32.405	23,0	41.687	14.695	35,3
70	Departement WIM (algemeen)	vrk	0	-	0	0	-
	10 Algemene departementale bestaansmiddelen	vrk	0	-	0	0	-
	Totaal OAFD 70						
71	Administratie Wetenschap en Innova- tie	ngk	7.986	34,9	8.495	4.195	49,4
	10 Algemeen Wetenschapsbeleid	gok	7.635	80,8	5.324	4.361	81,9
		bvj	250	0,0			
		vrk	45	100,0	227	186	81,9
	20 Wetenschappelijk onderzoek op initiatief van de vorser	ngk	97.787	76,7	97.973	75.586	77,2
		gok	7.698	72,0	6.135	4.746	77,4
		bvj	147	77,3	66	66	99,3
	30 Wetenschappelijk onderzoek met economische finaliteit	ngk	101.241	76,7	125.456	125.132	99,7
		gok	776	0,0	776	0	0,0
		bvj	73	0,0			
	40 Strategisch en beleidgericht onderzoek	ngk	127.421	89,9	123.773	115.470	93,3
		gok	21.063	96,0	32.570	28.567	87,7
	Totaal OAFD 71	ngk	334.436	80,7	355.697	320.382	90,1
		gok	37.172	85,9	44.805	37.674	84,1
		bvj	470	24,2	66	66	99,3
		vrk	45	100,0	227	186	81,9
72	Administratie Media	ngk	12.561	74,5	15.124	10.681	70,6
	10 Filmbeleid en audiovisuele cultuur	vrk	0	-	0	0	-
	20 Dotatie aan de VRT	ngk	238.932	77,4	301.866	301.866	100,0

organisatieafdeling	programma	krediet 2002	geordonna- ceerd	aanwending 2002 (in %)	krediet 2003	geordonna- ceerd	aanwending 2003 (in %)
	30 Mediabeleid en Media-innovatie	ngk	3.841	77,0	5.525	3.273	59,2
		gok	846	94,0	900	669	74,3
	<i>Totaal OAFD 72</i>	ngk	198.143	77,3	322.515	315.820	97,9
		gok	846	94,0	900	669	74,3
		vrk	0	-	0	0	-
Totaal Departement Wetenschap, Innovatie en Media		ngk	468.131	79,2	678.212	636.203	93,8
		gok	32.783	86,1	45.705	38.343	83,9
		bvj	114	24,2	66	66	99,3
		vrk	45	100,0	227	186	81,9
99 College van secretarissen-generaal	10 Interdepartementale bestaansmiddelen	ngk	543.871	91,4	584.411	535.913	91,7
		gok	83.988	83,2	139.008	121.557	87,5
		bvj	1.047	60,2	201	183	91,0
		vrk	198	0,0	1.455	390	26,8
	<i>Totaal OAFD 99</i>	ngk	497.060	91,4	584.411	535.913	91,7
		gok	69.863	83,2	139.008	121.557	87,5
		bvj	631	60,2	201	183	91,0
		vrk	0	0,0	1.455	390	26,8
Totaal Interdepartementaal		ngk	497.060	91,4	584.411	535.913	91,7
		gok	69.863	83,2	139.008	121.557	87,5
		bvj	631	60,2	201	183	91,0
		vrk	0	0,0	1.455	390	26,8
ALGEMEEN TOTAAL		ngk	14.345.122	91,0	15.285.313	13.851.261	90,6
		gok	1.248.643	88,5	2.917.618	2.756.361	94,5
		bvj	11.438	81,8	12.231	10.191	83,3
		vrk	81.005	44,0	192.170	43.556	22,7

TITEL III - Aflossing schuld - Departement Algemene Zaken en Financiën

organisatieafdeling	programma	krediet 2002	geordonna- ceerd	aanwending 2002 (in %)	krediet 2003	geordonna- ceerd	aanwending 2003 (in %)
24 Administratie Budgettering, Account- ing en Financieel Management	10 Leningen	ngk	447.168	99,4	286.031	286.031	100,0
	<i>Totaal OAFD 24</i>	ngk	447.168	99,4	286.031	286.031	100,0

(in duizenden EUR)

Bijlage 4 Aanwending overgedragen ordonnanceringskredieten

Legende bij de onderstaande tabel:

- ngk: overdracht van niet-gesplitste kredieten;
- bvj: overdracht van bijkredieten vorige jaren.

organisatieafdeling	programma	overgedragen voor 2002	geordonnan- ceerd	aanwending (in %)	overgedragen voor 2003	geordonnan- ceerd	(in duizenden EUR)	
							aanwending (in %)	aanwending (in %)
01 Vlaamse regering	10 Algemene werkingskosten	ngk	765	31	4,1	1.925	238	12,4
	Totaal OAFD 01	ngk	765	31	4,1	1.925	238	12,3
02 Kabinetten	00 Algemene werkingskosten kabinet Minister-president	ngk				541	178	32,9
	10 Algemene werkingskosten kabinet Vlaams Minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie	ngk	964	312	32,4	740	221	29,9
	20 Algemene werkingskosten kabinet Vlaams Minister van Financiën en Begroting, Ruimtelijke Ordening, Wetenschappen en Technologische Innovatie	ngk	364	312	85,7	829	165	19,9
	30 Algemene werkingskosten kabinet Vlaams Minister van Economie en Buitenlands Beleid	ngk	2.094	1.785	85,3	357	53	14,8
	40 Algemene werkingskosten kabinet Vlaams Minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking	ngk				416	166	39,8
	50 Algemene werkingskosten kabinet Vlaams Minister van Wonen, Media en Sport	ngk				473	5	1,1
	60 Algemene werkingskosten kabinet Vlaams Minister van Onderwijs en Vorming	ngk				487	187	38,3
	70 Algemene werkingskosten kabinet Vlaams Minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen	ngk				588	275	46,8
	80 Algemene werkingskosten kabinet Vlaams Minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken	ngk				334	193	57,8
	90 Algemene werkingskosten kabinet Minister Vice-President en Vlaams Minister van Werkgelegenheid en Toerisme	ngk				440	226	51,4
Totaal OAFD 02		ngk	3.421	2.409	70,4	5.206	1.669	32,1

organisatieafdeling	programma	overgedragen voor 2002	geordonneerd	aanwending (in %)	overgedragen voor 2003	geordonneerd	aanwending (in %)
03	Minister vice-president en Vlaams Minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie	ngk	710	230	32,3		
	<i>Totaal OAFD 03</i>	ngk	710	230	32,3		
04	Vlaams Minister van Leefmilieu en Landbouw	ngk	313	153	49,0		
	<i>Totaal OAFD 04</i>	bvj	71	0	0,0		
		ngk	313	153	49,0		
		bvj	71	0	0,0		
05	Vlaams Minister van Cultuur, Jeugd, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking	ngk	259	73	28,2		
	<i>Totaal OAFD 05</i>	ngk	259	73	28,2		
06	Vlaams Minister van Onderwijs en Vorming	ngk	449	200	44,6		
	<i>Totaal OAFD 06</i>	ngk	449	200	44,6		
07	Vlaams Minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen	ngk	433	220	50,8		
	<i>Totaal OAFD 07</i>	ngk	433	220	50,8		
08	Vlaams Minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid	ngk	173	138	79,6		
	<i>Totaal OAFD 08</i>	ngk	173	138	79,6		
09	Vlaams Minister van Werkgelegenheid en Toerisme	ngk	245	102	41,7		
	<i>Totaal OAFD 09</i>	ngk	245	102	41,7		
	Totaal Hogere entiteiten	ngk	6.770	3.556	52,5	1.907	26,7
		bvj	71	0	0,0		
11	Administratie Kanselarij en Voorlichting	ngk	3.966	3.942	99,4	4.263	99,9
	20 Communicatie en Ontvangst	ngk	10.194	8.266	81,1	8.655	83,6
	30 Kanselarij	ngk	139	114	82,4	294	98,6
	40 Gelijke Kansenbeleid	ngk	1.893	1.786	94,4	1.236	95,3
	60 Vlaamse Rand	ngk	290	271	93,4	395	99,7
	<i>Totaal OAFD 11</i>	ngk	16.482	14.379	87,2	14.844	90,0

organisatieafdeling	programma	overgedragen voor 2002	geordonneerd	aanwending (in %)	overgedragen voor 2003	geordonneerd	aanwending (in %)
12 Administratie Buitenlands Beleid	10 Algemeen Buitenlands Beleid	ngk 4.966	4.610	92,8	2.633	2.423	92,0
		bvj 100	100	100,0			
	20 Ontwikkelingssamenwerking	ngk 3.381	2.951	87,3	2.928	2.436	83,2
	<i>Totaal OAFD 12</i>	ngk 8.347	7.561	90,6	5.562	4.858	87,4
		bvj 100	100	100,0			
Totaal Departement Coördinatie		ngk 24.830	21.941	88,4	20.406	18.215	89,3
		bvj 100	100	100,0			
21 Administratie Planning en Statistiek	10 Planning en Statistiek	ngk			25	25	100,0
	<i>Totaal OAFD 21</i>	ngk			25	25	100,0
24 Administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management	10 Algemene financiële logistiek	ngk 20.970	19.841	94,6	5.310	3.847	72,5
		bvj 82	82	100,0			
	40 Rechtstreekse schuld	ngk 4	0	0,0			
	<i>Totaal OAFD 24</i>	ngk 20.974	19.841	94,6	5.310	3.847	72,4
		bvj 82	82	100,0			
26 Administratie Overheidsopdrachten, Gebouwen en Gesubsidieerde Infrastructuur	10 Gebouwen	ngk 7.724	2.423	31,4	1.643	1.434	87,3
	<i>Totaal OAFD 26</i>	ngk 7.724	2.423	31,4	1.643	1.434	87,3
Totaal Departement Algemene Zaken en Financiën		ngk 28.697	22.264	77,6	6.978	5.305	76,0
		bvj 82	82	100,0			
31 Administratie Basisonderwijs	10 Gewoon basisonderwijs	ngk 9.928	9.928	100,0	13.684	13.679	100,0
		bvj 103	103	99,9	165	165	100,0
	20 Buitengewoon basisonderwijs	ngk 1.398	1.396	99,9	2.395	1.874	78,3
		bvj			77	77	100,0
	<i>Totaal OAFD 31</i>	ngk 11.326	11.324	100,0	16.079	15.553	96,7
		bvj 103	103	99,9	242	242	100,0
32 Administratie Secundair Onderwijs	10 Gewoon secundair onderwijs	ngk 11.926	11.688	98,0	5.973	5.837	97,7
		bvj 27	27	100,0	73	73	100,0
	20 Buitengewoon secundair onderwijs	ngk 1.186	1.185	99,9	950	947	99,7
		bvj 51	51	100,0	5	5	100,0
	<i>Totaal OAFD 32</i>	ngk 13.112	12.873	98,2	6.924	6.784	98,0
		bvj 77	77	100,0	78	78	100,0

organisatieafdeling	programma	overgedragen voor 2002	geordonneerd	aanwending (in %)	overgedragen voor 2003	geordonneerd	aanwending (in %)	
33 Administratie Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek	10 Hogescholenonderwijs	ngk 2.846	2.760	97,0	1.398	1.398	99,4	
		bvj 12	0	0,0	0	0	0,0	
	20 Universitair Onderwijs	ngk 6.130	6.078	99,2	2.741	2.512	91,7	
	30 Coördinatie Hoger Onderwijsbeleid	ngk 4.072	3.752	92,1	1.684	1.606	95,4	
	Totaal OAFD 33	ngk 13.047	12.589	96,5	5.822	5.507	94,6	
	bvj 12	0	0,0	0	0	0,0		
	34 Administratie Permanente Vorming	10 Deeltijds Kunstsonderwijs	ngk 598	598	100,0	101	101	100,0
			bvj 47	47	0,0	2	2	100,0
		20 Onderwijs sociale promotie	ngk 3.969	3.964	99,9	4.361	4.360	100,0
			bvj 260	260	100,0	366	366	100,0
30 Begeleid Individueel Studeren		ngk 1.273	1.156	90,9	1.448	1.415	97,8	
		bvj			0	0	0,0	
40 Basiseducatie		ngk 1.649	1.648	99,9	1.947	1.929	99,1	
50 Coördinatie permanente vorming		ngk 1.070	1.020	95,3	5.806	5.372	92,5	
Totaal OAFD 34		ngk 8.559	8.386	98,0	13.662	13.177	96,5	
bvj 307		307	100,0	368	368	99,9		
35 Administratie Ondersteuning	10 Studietoelagen en -financiering	ngk 17.859	17.857	100,0	1.291	1.289	99,8	
	20 CLB-centra	ngk 495	495	100,0	256	256	100,0	
		bvj 5	5	87,6	12	12	100,0	
	40 Algemeen Onderwijs en Vorming	ngk 8.679	8.011	92,3	8.689	7.916	91,1	
		bvj 8	1	10,2	19	18	94,6	
	Totaal OAFD 35	ngk 27.033	26.364	97,5	10.235	9.460	92,4	
	bvj 14	5	40,6	31	30	96,7		
	39 Diensten van de secretaris-generaal	20 Diverse ontvangsten	ngk 7.895	7.591	96,2	27.309	26.184	95,9
			bvj 6	6	100,0	210	210	100,0
		Totaal OAFD 39	ngk 7.895	7.591	96,2	27.309	26.184	95,9
bvj 6		6	100,0	210	210	100,0		
Totaal Departement Onderwijs		ngk 80.972	79.128	97,7	80.032	76.666	95,8	
bvj 518		498	96,1	929	927	99,8		
40 Departement WVC (algemeen)		ngk 554	379	68,5	237	227	95,8	
Totaal OAFD 40		ngk 554	379	68,5	237	227	95,8	

organisatieafdeling	programma	overgedragen voor 2002	geordonneerd	aanwending (in %)	overgedragen voor 2003	geordonneerd	aanwending (in %)	
41 Administratie Gezin en Maatschappelijk Welzijn	10 Algemeen Welzijnsbeleid	ngk	1.151	81,2	46.155	46.048	99,8	
	30 Bejaardenzorg	ngk	4.770	91,6	2.200	1.678	76,3	
	40 Gezinsaanlegenheden	ngk	45.020	92,6	40.306	36.077	89,5	
	60 Maatschappelijk opbouwwerk	ngk	1.083	68,9	874	840	96,1	
	70 Maatschappelijk welzijn	ngk	13.925	93,0	11.744	11.146	94,9	
	80 Integratie kansarmen	ngk	1.370	89,0	90	90	99,9	
	90 Integrale jeugdhulpverlening	ngk	1.370	89,0	1.308	1.200	91,8	
	Totaal OAFD 41	ngk	68.021	62.522	91,9	102.676	97.080	94,5
	42 Administratie Gezondheidszorg	10 Volksgezondheid	ngk	4.428	100,0	4.892	4.810	98,3
			bvj			30	30	100,0
20 Medisch-sociaal beleid		ngk	4.008	89,9	3.067	2.289	74,6	
		bvj	36	99,9				
Totaal OAFD 42	ngk	8.436	8,029	7.958	7.098	89,2		
45 Administratie Cultuur	10 Jeugd en Sport	ngk	9.070	87,9	6.666	6.504	97,6	
	20 Volksontwikkeling en bibliotheken	ngk	35.960	97,5	33.076	31.856	96,3	
	30 Beeldende kunst en musea	ngk	8.040	95,2	4.817	4.564	94,7	
		bvj	24	27,5				
	40 Muziek, letteren en podiumkunsten	ngk	6.150	96,4	8.311	7.978	96,0	
	50 Algemeen Cultuurbeleid	ngk	5.526	90,4	6.621	6.241	94,3	
	Totaal OAFD 45	ngk	64.746	61,598	59.491	57.143	96,1	
		bvj	24	27,5				
	49 Diensten van de secretaris-generaal	20 Toerisme	ngk	12	100,0	12	12	100,0
		Totaal OAFD 49	ngk	12	100,0	12	12	100,0
Totaal Departement Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur		ngk	141.769	132,541	170.374	161.560	94,8	
51 Administratie Economie	10 Algemeen Economisch Beleid	ngk	572	94,7	1.043	887	85,0	
		bvj			109	78	71,2	
	40 Buitenlandse Handel en Exportbevordering	ngk	1.498	84,0	802	140	17,4	
	50 Natuurlijke rijkdommen en energie	ngk	871	87,2	594	464	78,1	
	70 Toerisme	ngk	5	67,2	3	3	90,8	

organisatieafdeling	programma	overgedragen voor 2002	geordonna- ceerd	aanwending (in %)	overgedragen voor 2003	geordonna- ceerd	aanwending (in %)
	90 Extern economisch beleid	ngk	124	100,0	125	125	100,0
	Totaal OAFD 51	ngk	3.070	87,5	2.567	1.617	63,0
		bvj			109	78	71,2
52 Administratie Werkgelegenheid	10 Beroepsopleiding	ngk	93	55,8	70	30	43,0
	20 Middenstandsvorming	ngk	3	81,4	1	1	60,4
	40 Werkgelegenheid	ngk	10.005	61,5	64.493	56.826	88,1
		bvj	1.671	99,3			
	Totaal OAFD 52	ngk	10.102	61,4	64.564	56.857	88,1
		bvj	1.671	99,3			
53 Administratie Binnenlandse Aangelegenheden	10 Lokale en regionale besturen	ngk	75.216	96,8	81.979	80.344	98,0
	20 Stedenbeleid en Sociaal Impulsfonds	ngk	208	97,3	285	269	94,7
	Totaal OAFD 53	ngk	75.424	96,8	82.264	80.613	98,0
54 Administratie Landbouw	10 Landbouw, tuinbouw en plattelandsbeleid	ngk	2.928	92,2	3.792	3.341	88,1
		bvj	106	100,0			
	30 Landbouw geregionaliseerde materies (pro memorie)	ngk			3.055	2.857	93,5
	Totaal OAFD 54	ngk	2.928	92,2	6.847	6.199	90,5
		bvj	106	100,0			
Totaal Departement Economie, Werkgelegenheid, Binnenlandse Aangelegenheden en Landbouw		ngk	91.524	92,5	156.242	145.286	93,0
		bvj	1.777	99,4	109	78	71,2
61 Administratie Leefmilieu, Natuur, Land- en Waterbeheer	10 Leefmilieu	ngk	28.265	90,1	20.666	19.227	93,0
		bvj			86	66	77,0
	20 Natuur	ngk	159	93,9	660	632	95,8
	30 Bos en groen	ngk	461	85,5	732	729	99,6
	40 Landbeheer	ngk	141	100,0	95	95	99,7
	50 Waterbeheer	ngk	5.217	88,0	5.052	3.910	77,4
		bvj	197	0,0	303	141	46,6
	Totaal OAFD 61	ngk	34.244	89,7	27.204	24.594	90,4
		bvj	197	0,0	389	208	53,3

organisatieafdeling	programma	overgedragen voor 2002	geordonneerd	aanwending (in %)	overgedragen voor 2003	geordonneerd	aanwending (in %)
71 Administratie Wetenschap en Innovatie	10 Algemeen Wetenschapsbeleid	bvj 212	0	0,0	565	382	67,5
		ngk 6.119	6.119	100,0	4.955	4.955	100,0
	20 Wetenschappelijk onderzoek op initiatief van de vorser	bvj			249	249	100,0
		ngk 10.786	10.720	99,4	22.384	22.299	99,6
	30 Wetenschappelijk onderzoek met economische finaliteit	bvj			22	22	100,0
		ngk 1.289	1.287	99,9			
	40 Strategisch en beleidsgericht onderzoek	bvj			73	73	100,0
		ngk 7.878	7.878	100,0	11.327	11.326	100,0
	Totaal OAFD 71	ngk 26.072	26.005	99,7	38.666	38.580	99,8
		bvj			343	343	100,0
72 Administratie Media	10 Filmbeleid en audiovisuele cultuur	ngk 2.137	1.963	91,8	3.193	3.022	94,6
	30 Mediabeleid en Media-innovatie	ngk			231	194	84,2
	Totaal OAFD 72	ngk 2.137	1.963	91,8	3.424	3.216	93,9
Totaal Departement Wetenschap, Innovatie en Media		ngk 28.209	27.967	99,1	42.090	41.796	99,3
		bvj			343	343	100,0
99 College van secretarissen-generaal	10 Interdepartementale bestaansmiddelen	ngk 21.073	16.150	76,6	20.871	16.286	78,0
		bvj 2	2	100,0	415	400	96,5
	Totaal OAFD 99	ngk 21.073	16.150	76,6	20.871	16.286	78,0
		bvj 2	2	100,0	415	400	96,5
Totaal Interdepartementaal		ngk 21.073	16.150	76,6	20.871	16.286	78,0
		bvj 2	2	100,0	415	400	96,5
ALGEMEEN TOTAAL		ngk 484.971	440.516	90,8	560.243	519.028	92,6
		bvj 2.821	2.489	88,2	2.391	2.159	90,3

Bijlage 5 Aanwending gesplitste vastleggingskredieten 2002-2003

Legende bij de onderstaande tabel:

- gvk: gesplitste vastleggingskredieten.

organisatieafdeling	programma	(in duizenden EUR)			
		krediet 2002	vastgelegd 2002 (in %)	krediet 2003	aanwending 2003 (in %)
11 Administratie Kanselarij en Voorlichting	10 Hoofdstedelijke aangelegenheden	gvk 1.246	1.245	1.663	99,2
	20 Communicatie en Ontvangst	gvk 1.908	313	1.698	99,5
	40 Gelijke Kansenbeleid	gvk 496	496	248	91,7
	50 Permanente vorming en innovatie	gvk 0	0	0	-
	Totaal OAFD 11	gvk 3.650	2.054	3.609	98,8
12 Administratie Buitenlands Beleid	10 Algemeen Buitenlands Beleid	gvk 11.953	11.572	9.216	93,6
	20 Ontwikkelingssamenwerking	gvk 10.673	10.608	11.357	98,8
	Totaal OAFD 12	gvk 22.626	22.180	20.573	96,4
	Totaal Departement Coördinatie	gvk 26.276	24.233	24.182	96,8
21 Administratie Planning en Statistiek	10 Planning en Statistiek	gvk 867	463	877	71,3
	Totaal OAFD 21	gvk 867	463	877	71,2
24 Administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management	30 Waarborg	gvk 8.180	5.672	3.812	100,0
	70 Achterstallen	gvk 0	0	0	-
	Totaal OAFD 24	gvk 8.180	5.672	3.812	100,0
26 Administratie Overheidsopdrachten, Gebouwen en Gesubsidieerde Infrastructuur	10 Gebouwen	gvk 18.818	18.796	22.856	95,2
	Totaal OAFD 26	gvk 18.818	18.796	22.856	95,2
Totaal Departement Algemene Zaken en Financiën		gvk 27.865	24.931	27.545	95,1
33 Administratie Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek	20 Universitair onderwijs	gvk 6.597	6.597	0	-
	Totaal OAFD 33	gvk 6.597	6.597	0	-
39 Diensten van de secretaris-generaal	20 Diverse ontvangsten	gvk 4.895	4.320	4.623	80,9
	Totaal OAFD 39	gvk 4.895	4.320	4.623	80,9
Totaal Departement Onderwijs		gvk 11.492	10.917	4.623	80,9

organisatieafdeling	programma	krediet 2002		aanwending 2002 (in %)		krediet 2003		aanwending 2003 (in %)	
		gvk	vastgelegd	gvk	vastgelegd	gvk	vastgelegd	gvk	vastgelegd
41 Administratie Gezin en Maatschappelijk Welzijn	10 Algemeen welzijnsbeleid	gvk	820	594	72,5	820	567	69,1	
	30 Bejaardenzorg	gvk	3.417	2.060	60,3	3.844	3.843	100,0	
	70 Maatschappelijk welzijn	gvk	950	930	97,9	964	761	79,0	
	80 Integratie kansarmen	gvk	1.337	1.267	94,8	1.709	1.223	71,6	
	Totaal OAFD 41	gvk	6.524	4.851	74,4	7.337	6.394	87,2	
42 Administratie Gezondheidszorg	10 Volksgezondheid	gvk	0	0	-	0	0	-	
	20 Medisch-sociaal beleid	gvk	15.361	14.998	97,6	17.143	16.855	98,3	
	Totaal OAFD 42	gvk	15.361	14.998	97,6	17.143	16.855	98,3	
45 Administratie Cultuur	10 Jeugd en Sport	gvk	5.139	5.077	98,8	3.704	3.704	100,0	
	50 Algemeen cultuurbeleid	gvk	248	242	97,6	73	69	95,1	
	Totaal OAFD 45	gvk	5.387	5.319	98,7	3.777	3.773	99,9	
49 Diensten van de secretaris-generaal	20 Toerisme	gvk	3.321	3.321	100,0	3.371	3.371	100,0	
	40 Sport en recreatie	gvk	0	0	-	0	0	-	
	90 Algemene uitgaven WVC	gvk	0	0	-	0	0	-	
	Totaal OAFD 49	gvk	3.321	3.321	100,0	3.371	3.371	100,0	
Totaal Departement Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur		gvk	30.593	28.489	93,1	31.628	30.394	96,1	
51 Administratie Economie	10 Algemeen Economisch beleid	gvk	2.623	1.597	60,9	1.663	969	58,3	
	40 Buitenlandse Handel en Exportbevordering	gvk	7.806	7.648	98,0	9.666	9.436	97,6	
	50 Natuurlijke rijkdommen en energie	gvk	2.738	2.688	98,2	2.738	2.473	90,3	
	Totaal OAFD 51	gvk	13.167	11.933	90,6	14.067	12.878	91,5	
52 Administratie Werkgelegenheid	40 Werkgelegenheid	gvk	5.518	5.196	94,2	8.398	8.387	99,9	
	Totaal OAFD 52	gvk	5.518	5.196	94,2	8.398	8.387	99,9	
53 Administratie Binnenlandse Aangelegenheden	10 Lokale en regionale besturen	gvk	5.623	4.569	81,3	1.548.097	1.546.826	99,9	
	20 Stedenbeleid en Sociaal Impulsfonds	gvk	197.020	193.238	98,1	103.412	102.988	99,6	
	Totaal OAFD 53	gvk	202.643	197.807	97,6	1.651.509	1.649.814	99,9	

organisatieafdeling	programma	krediet 2002		aanwending 2002 (in %)		krediet 2003		aanwending 2003 (in %)		
		gvk	vastgelegd	aanwending	aanwending	gvk	vastgelegd	aanwending	aanwending	
54 Administratie Landbouw	10 Landbouw, tuinbouw en plattelandsbeleid	gvk	18.131	16.740	92,3	13.771	13.026	94,6		
	30 Landbouw geregionaliseerde materies	gvk	3.386	3.364	99,3					
	30 Landbouw geregionaliseerde materies (pro memorie)	gvk				0	0	-		
	50 Bestuur voor landbouwbeleid DG 2	gvk				74	74	100,0		
	60 Bestuur voor landbouwproductiebeheer DG 3	gvk				824	500	60,7		
	70 Bestuur, ontwikkeling en kwaliteit	gvk				0	0	-		
	Totaal OAFD 54		gvk	21.517	20.104	93,4	14.669	13.600	92,7	
Totaal Departement Economie, Werkgelegenheid, Binnenlandse Aangelegenheden en Landbouw										
61 Administratie Leefmilieu, Natuur, Land- en Waterbeheer	10 Leefmilieu	gvk	78.243	77.691	99,3	89.139	88.504	99,3		
	20 Natuur	gvk	7.569	5.230	69,1	8.065	7.032	87,2		
	30 Bos en groen	gvk	7.773	6.853	88,2	7.706	6.817	88,5		
	40 Landbeheer	gvk	15.070	14.287	94,8	12.031	10.961	91,1		
	50 Waterbeheer	gvk	14.154	13.333	94,2	21.929	20.921	95,4		
	Totaal OAFD 61		gvk	122.809	117.394	95,6	138.870	134.237	96,7	
	62 Administratie Ruimtelijke Ordening, Huisvesting, Monumenten en Landschappen	10 Ruimtelijke ordening, Stedenbouw en Grondbeleid	gvk	16.662	12.440	74,7	12.994	8.943	68,8	
20 Monumenten en landschappen		gvk	50.185	49.365	98,4	52.462	49.917	95,2		
40 Huisvesting		gvk	246.831	246.651	99,9	259.085	258.522	99,8		
60 Sociaal grond- en woningbeleid		gvk	0	0	-	0	0	-		
Totaal OAFD 62			gvk	313.678	308.456	98,3	324.541	317.382	97,8	
63 Administratie Wegen en Verkeer		10 Wegen	gvk	127.861	127.140	99,4	127.861	126.751	99,1	
		20 Gemeenschappelijk vervoer	gvk	137.411	137.161	99,8	160.419	159.839	99,6	
	30 Regionale luchthavens en vliegvelden	gvk	5.236	5.207	99,4	5.090	5.090	100,0		
	40 Algemene infrastructuur en verkeersbeleid	gvk				1.671	1.670	100,0		
	Totaal OAFD 63		gvk	270.508	269.508	99,6	295.041	293.350	99,4	
	64 Administratie Waterwegen en Zeewezen	10 Waterwegen en binnenvaart	gvk	38.999	36.690	94,1	38.714	38.494	99,4	
		20 Havens	gvk	200.219	143.670	71,8	215.344	158.931	73,8	
30 Zee- en rivierwaterkering en -beheersing		gvk	8.639	8.639	100,0	8.639	8.525	98,7		
50 Zeewezen		gvk	10.191	9.535	93,6	9.322	8.977	96,3		
60 Integraal Waterbeheer		gvk	17.341	17.336	100,0	15.778	15.760	99,9		
Totaal OAFD 64			gvk	275.389	215.870	78,4	287.797	230.687	80,2	

organisatieafdeling	programma		krediet 2002	vastgelegd	aanwending 2002 (in %)	krediet 2003	vastgelegd	aanwending 2003 (in %)
66	Administratie Ondersteunende Studies en Opdrachten	10 Ondersteunende opdrachten en studies	gvk	150	100,0	0	0	-
	Totaal OAFD 66		gvk	150	100,0	0	0	-
69	Diensten van de secretaris-generaal	90 Algemene uitgaven	gvk	397	97,9	495	471	95,3
	Totaal OAFD 69		gvk	397	97,9	495	471	95,2
	Totaal Departement Leefmilieu en Infrastructuur		gvk	982.932	92,8	1.046.743	976.127	93,3
71	Administratie Wetenschap en Innovatie	10 Algemeen wetenschapsbeleid	gvk	6.606	92,9	4.506	3.829	85,0
	20 Wetenschappelijk onderzoek op initiatief van de vorser		gvk	3.093	38,7	1.261	1.161	92,0
	30 Wetenschappelijk onderzoek met economische finaliteit		gvk	0	-	0	0	-
	40 Strategisch en beleidsgericht onderzoek		gvk	32.054	100,0	36.631	36.359	99,3
	Totaal OAFD 71		gvk	41.753	94,3	42.398	41.349	97,5
72	Administratie Media	30 Mediabeleid en Media-innovatie	gvk	900	96,1	0	0	-
	Totaal OAFD 72		gvk	900	96,1	0	0	-
	Totaal Departement Wetenschap, Innovatie en Media		gvk	42.653	94,4	42.398	41.349	97,5
99	College van secretarissen-generaal	10 Interdepartementale bestaansmiddelen	gvk	96.851	100,0	121.931	121.672	99,8
	Totaal OAFD 99		gvk	96.851	100,0	121.931	121.672	99,8
	Totaal Interdepartementaal		gvk	96.851	100,0	121.931	121.672	99,8
	ALGEMEEN TOTAAL		gvk	1.461.508	93,9	2.987.694	2.907.563	97,3

Bijlage 6 Rekeningen 2002-2005 van DAB's en VOI's

Diensten met afzonderlijk beheer	263
1 Autonome Vlaamse Fiscale Inning.....	263
2 Beheersdienst van het Kasteel - Domein van Gaasbeek.....	263
3 Beheersdienst van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen.....	264
4 Catering.....	264
5 Centrum voor Informatie, Communicatie en Vorming in de Welzijnssector.....	265
6 Cultureel Centrum van de Vlaamse Gemeenschap Landcommanderij Alden Biesen.....	266
7 Fonds voor de financiering van het urgentieplan voor de sociale huisvesting.....	266
8 Gemeenschapsinstelling voor Bijzondere Jeugdbijstand De Kempen	267
9 Gemeenschapsinstelling voor Bijzondere Jeugdzorg De Zande.....	267
10 Grondfonds.....	268
11 Hogere Zeevaartschool.....	269
12 Instituut voor het Archeologisch Patrimonium.....	269
13 Investeren in Vlaanderen.....	270
14 Linkerscheldeoever.....	271
15 Loodswezen.....	272
16 Luchthaven Antwerpen.....	274
17 Luchthaven Oostende.....	276
18 Minafonds.....	277
19 Schoonmaak.....	278
20 Vlaams Centrum voor Openbaar Bibliotheekwerk.....	279
21 Vlaams Cultuurhuis De Brakke Grond.....	280
22 Vlaams Infrastructuurfonds.....	280
23 Vlaams Kenniscentrum Publiek Private Samenwerking.....	282
24 Vloot.....	283
Vlaamse openbare instellingen van categorie A	284
1 Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eénmalige Investeringsuitgaven.....	284
2 Financieringsinstrument Vlaamse visserij- en aquicultuursector.....	286
3 Fonds Bijzondere Jeugdzorg.....	287
4 Fonds Culturele Infrastructuur.....	289
5 Fonds Film in Vlaanderen.....	290
6 Fonds voor Flankerend Economisch Beleid - Hermesfonds.....	291
7 Grondfonds.....	293
8 Herplaatsingsfonds.....	295
9 Investeringsfonds voor Grond- en Woonbeleid voor Vlaams-Brabant	298
10 Limburgfonds.....	300
11 Openbare afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaams Gewest.....	302
12 Toerisme Vlaanderen.....	304
13 Vlaams Brusselfonds.....	308
14 Vlaams Fonds voor de Lastendelging.....	309
15 Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden.....	310
16 Vlaams Landbouwinvesteringsfonds.....	312
17 Vlaams Egalisatie Rente Fonds.....	314
18 Vlaams Zorgfonds.....	316
19 Vlaamse Milieumaatschappij.....	318

Vlaamse openbare instellingen van categorie B	320
1 Dienst voor de Scheepvaart/De Scheepvaart	320
2 Export Vlaanderen.....	324
3 Instituut voor de aanmoediging van Innovatie door Wetenschap en Technologie in Vlaanderen	326
4 NV Waterwegen en Zeekanaal	329
5 Universitair Ziekenhuis Gent	334
6 Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding	335
7 Vlaamse Huisvestingsmaatschappij	340
8 Vlaamse Landmaatschappij	343
9 Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening	346
Vlaamse openbare instellingen categorie sui generis.....	348
1 Commissariaat-Generaal voor de Bevordering van de Lichamelijke Ontwikkeling, de Sport en de Openlucht recreatie	348
2 Dienst voor Infrastructuurwerken van het Gesubsidieerd Onderwijs..	351
3 Gemeenschapsonderwijs	352
4 Investeringsdienst voor de Vlaamse Autonome Hogescholen	354
5 Kind en Gezin.....	355
6 Openbaar Psychiatrisch Ziekenhuis Geel	357
7 Openbaar Psychiatrisch Ziekenhuis Rekem.....	359
8 Reproductiefonds Vlaamse Musea.....	360
9 Vlaams Commissariaat voor de Media	361
10 Vlaams Fonds voor de Letteren.....	362
11 Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap.....	364
12 Vlaams Instituut voor Zelfstandig Ondernemen	367
13 Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek.....	370
14 Vlaamse Onderwijsraad.....	372
15 Vlaamse Opera	373
16 Vlaamse Radio- en Televisieomroep.....	376
17 Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt	379
18 Vlaamse Vervoermaatschappij.....	381

Inleidende opmerking

De sommen in de tabellen in deze bijlage kunnen licht afwijken door afronding van de samenstellende delen van de optelling.

Diensten met afzonderlijk beheer

1 Autonome Vlaamse Fiscale Inning

	2002		2003		2004	
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>
<i>(in duizenden EUR)</i>						
Ontvangsten						
Overdracht	78	78	147	147	144	144
Dotatie	70	71	0	0	0	0
Diverse	0	0	0	0	0	0
Totaal	148	149	147	147	144	144
Uitgaven						
Personeel	105	0	0	0	0	0
Werkingskosten	20	2	19	3	5	1
Investeringen	0	0	6	0	3	0
Over te dragen	23	147	122	144	136	143
Totaal	148	149	147	147	144	144

Het Rekenhof heeft de Vlaamse minister van Financiën en Begroting op 21 september 2004 en 22 februari 2006 meegedeeld dat het respectievelijk de rekeningen 2002 en 2003, en de rekening 2004 gecontroleerd verklaard heeft. Op 21 september 2004 heeft het bij de Vlaamse minister van Financiën en Begroting aangedrongen op een aanpassing van de invoering van de gesplitste kredieten in het besluit van de Vlaamse Regering van 19 januari 1999 betreffende het beheer van deze DAB. De minister antwoordde op 24 december 2004 dat het systeem van gesplitste kredieten in de praktijk werd toegepast en dat de regelgeving zou worden aangepast als *beter bestuurlijk beleid* niet van toepassing zou worden op 1 januari 2006. Deze hervorming zou voor het beleidsdomein Financiën en Begroting pas in werking treden op 1 juli 2006.

2 Beheersdienst van het Kasteel - Domein van Gaasbeek

	2002		2003		2004		2005	
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>Begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>Begroting</i>	<i>uitvoering</i>
<i>(in duizenden EUR)</i>								
Ontvangsten								
Overdracht	22	22	14	14	72	71	86	86
Dotatie	151	151	252	252	255	255	256	268
Diverse	151	86	125	93	122	115	141	188
Totaal	324	259	391	360	449	441	483	542
Uitgaven								
Personeel	218	197	223	217	210	208	213	204
Werkingskosten	80	33	135	70	119	112	137	157
Investeringen	26	15	33	1	48	35	22	25
Over te dragen	0	14	0	71	72	86	37	12
Totaal	324	259	391	360	449	441	483	398

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Cultuur op 5 mei 2004, 13 december 2005, 13 december 2005 en 22 augustus 2006 meegedeeld dat het de rekeningen 2002, 2003, 2004 en 2005 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft geen opmerkingen geformuleerd.

3 Beheersdienst van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen

(in duizenden EUR)

	2002		2003		2004	
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>
Ontvangsten						
Overdracht	1.498	1.515	119	88	293	212
Dotatie	2.061	2.061	2.313	2.313	2.341	2.341
Diverse	762	487	1.070	1.064	897	614
Totaal	4.321	4.063	3.502	3.465	3.531	3.167
Uitgaven						
Personeel	1.110	1.074	1.035	988	1.002	798
Werkingskosten	2.812	2.619	2.142	2.045	2.166	1.862
Investeringen	399	283	238	221	213	127
Over te dragen	0	88	87	211	150	379
Totaal	4.321	4.063	3.502	3.465	3.531	3.167

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Cultuur op 15 april 2004 en 29 november 2005 meegedeeld dat het de rekeningen 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft onder meer de volgende opmerkingen geformuleerd:

- De instelling nam de zichtrekening die zij bij de Post bezit voor het opladen van de frankeermachine, niet in de rekeningen 2003 en 2004 op, hoewel deze rekening eind 2003 en 2004 respectievelijk een batig saldo van 1.039,89 EUR en 2.519,89 EUR vertoonde. Zij neemt een storting op de postrekening en een heroplading van de frankeermachine onmiddellijk en integraal in de kosten op, zodat de kwartaalrekeningen het beschikbare saldo op de frankeermachine niet weergeven.
- Sinds 2002 komt onveranderlijk 14.231,47 EUR vastgestelde rechten in de rekeningen voor. Onderzoek wees uit dat dit recht op 30 september 2001 werd vastgesteld voor toekomstige ontvangsten uit de tewerkstellingsmaatregel *wepplus*. De latere ontvangsten werden echter niet aan deze transactie gekoppeld, waardoor het vastgesteld recht ongewijzigd bleef.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 19 oktober 2004 en 20 april 2006 geantwoord op de opmerkingen over de rekeningen 2002 en 2004.

4 Catering

(in duizenden EUR)

	2002		2003	
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>
Ontvangsten				
Overdracht	595	1.020	698	674
Dotatie	4.715	4.732	4.835	4.840
Diverse	2.325	2.137	2.100	2.122
Totaal	7.635	7.889	7.633	7.636
Uitgaven				
Personeel	3.703	3.631	3.949	3.875
Werkingskosten	3.723	3.423	3.231	2.945
Investeringen	209	133	130	86
Transfer reservefonds	0	28	0	0
Over te dragen	0	674	323	730
Totaal	7.635	7.889	7.633	7.636

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Bestuurszaken op 12 juli 2005 en 24 januari 2006 meegedeeld dat het respectievelijk de rekeningen 2002 en 2003 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij onder meer de volgende opmerkingen geformuleerd:

- De rekening werd laattijdig voorgelegd.
- Opdrachten tot betaling van facturen vonden dikwijls na verloop van de voorziene betalingstermijnen plaats.
- De DAB nam een foutief bedrag op in haar balans over 2003 en een bedrag in de uitvoeringsrekening 2003 is incorrect.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft nog niet geantwoord op deze opmerkingen.

5 Centrum voor Informatie, Communicatie en Vorming in de Welzijnssector

	2002		2003		2004		2005	
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>
<i>(in duizenden EUR)</i>								
Ontvangsten								
Overdracht	176	265	116	116	137	137	135	193
Dotatie	289	261	343	343	463	326	302	242
Diverse	15	4	15	49	15	14	15	4
Totaal	480	530	474	508	615	477	452	439
Uitgaven								
Personeel	0	0	0	0	45	12	25	3
Werking	455	403	449	351	393	267	404	236
investeringen	25	8	25	8	40	4	23	15
Transfer reserve- fonds	0	3	0	12	0	0	0	0
Over te dragen	0	116	0	137	137	193	0	185
Totaal	480	530	474	508	615	477	452	439

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Ambtenarenzaken op respectievelijk 25 januari 2005, 22 november 2005, 17 januari 2006 en 26 juli 2006 meegedeeld dat het de rekeningen 2002, 2003, 2004 en 2005 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft onder meer opgemerkt dat de minister de rekeningen laattijdig aan het Rekenhof heeft voorgelegd, met name op respectievelijk 4 mei 2005 en 26 juli 2005¹).

¹ Het besluit van de Vlaamse regering van 15 september 2000 betreffende het financiële en materiële beheer van de dienst met afzonderlijk beheer CICOV bepaalt in artikel 10, derde lid, dat de rekeningen door de Vlaamse minister, bevoegd voor financiën en begroting, aan het Rekenhof worden bezorgd voor 1 maart na het jaar waarop ze betrekking hebben.

6 Cultureel Centrum van de Vlaamse Gemeenschap Landcommanderij Alden Biesen

(in duizenden EUR)

	2002		2003		2004	
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>
Ontvangsten						
Overdracht	99	99	73	47	94	94
Dotatie	314	314	263	263	266	266
Diverse	770	571	850	551	794	609
Huuropbrengsten	42	38	42	49	58	57
Aanwending reservefonds	0	0	0	119	0	0
Totaal	1.225	1.022	1.228	1.029	1.212	1.025
Uitgaven						
Personeel	100	96	168	134	168	91
Werking	981	737	985	781	838	777
Kapitaaluitgaven	12	24	15	20	19	15
Transfer reserve- fonds	0	118	0	0	0	0
Over te dragen	132	47	60	94	0	142
Totaal	1.225	1.022	1.228	1.029	1.212	1.025

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Ambtenarenzaken op respectievelijk 18 mei 2004, 23 augustus 2005 en 20 september 2005 meegedeeld dat het de rekeningen 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft onder meer opgemerkt dat de minister de rekeningen 2003 en 2004 laattijdig aan het Rekenhof heeft voorgelegd, met name op respectievelijk 17 maart 2005 en 4 juli 2005.

7 Fonds voor de financiering van het urgentieplan voor de sociale huisvesting

(in duizenden EUR)

	2002		2003		2004	
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>
Ontvangsten						
Overdracht	4.095	4.095	722	722	3.791	3.791
Dotatie	38.421	33.955	36.936	36.936	35.984	35.984
Totaal	42.516	38.050	37.658	37.659	39.775	39.775
Uitgaven						
Beheersvergoeding	450	450	450	450	450	450
Tenlasteneming intr	174	214	150	101	70	64
Subsidies SBR	338	202	137	137	0	0
Tussenkomen UP	37.459	36.462	35.791	33.180	39.200	38.595
Over te dragen	4.096	722	1.130	3.791	55	0
Totaal	42.516	38.050	37.658	37.659	39.775	39.109

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Ambtenarenzaken respectievelijk op 16 juni 2004, 15 juni 2005 en 2 mei 2006 meegedeeld dat het de rekeningen 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij onder meer de volgende opmerkingen geformuleerd:

- De begrote cijfers in de uitvoeringsrekening stemden niet overeen met die van de laatste aanpassing van de begroting 2002.
- Aangezien het bedrag van de nacalculatie huursubsidie (2.944.522,16 EUR) niet werd uitbetaald in 2003 wegens de beperkingen in de begrotingsrichtlijn, had de DAB dit bedrag in de uitvoeringsrekening van de begroting moeten opnemen als *naar volgend jaar over te dragen verbintnissen*, wat hij niet deed. Dit had ook gevolgen voor de staat van de passiva, waarin de DAB hetzelfde bedrag als schuld diende op te nemen.

- De lijst die het fonds over zijn vastleggingsmachtiging jaarlijks opmaakt en als bijlage bij het jaarverslag aan het Vlaams Parlement voegt, bevatte eind 2004 onvolkomenheden. Het fonds hield immers geen rekening met de betaling in 2004 van de nacalculatie 2002 (2.944.522,16 EUR) en de nacalculatie 2003 (2.811.476,16 EUR) voor de bepaling van het uitstaande gedeelte van zijn vastleggingsmachtiging. Dat gedeelte bedroeg eind 2004 bijgevolg niet 447.006.903,12 EUR, maar 441.250.904,80 EUR.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 6 augustus 2004 over de rekening 2002 geantwoord dat een nieuwe, aangepaste uitvoeringsrekening werd opgemaakt die in overeenstemming is met de aangepaste begroting 2002. Deze aangepaste rekening werd aan het Rekenhof overgelegd.

8 Gemeenschapsinstelling Bijzondere Jeugdbijstand De Kempen

	2002		2003		(in duizenden EUR) 2004	
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>
Ontvangsten						
Overdracht	175	175	196	196	300	304
Dotatie	997	997	1.065	1.065	1.038	1.038
Diverse	117	162	130	166	150	193
Aanwending reservefonds	0	0	47	47	0	0
Totaal	1.289	1.334	1.438	1.474	1.488	1.535
Uitgaven						
Personeel	0	0	0	0	0	0
Weking	669	557	748	614	768	643
Kapitaaluitgaven	108	88	139	109	170	101
Verblijfskosten	512	481	504	434	550	497
Transfer reserve- fonds	0	0	47	12	0	15
Over te dragen	0	196	0	304	0	279
Totaal	1.289	1.334	1.438	1.474	1.488	1.535

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening en van Welzijn op respectievelijk 18 januari 2005, 5 juli 2005 en 20 september 2005 meegedeeld dat het de rekeningen 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft onder meer opgemerkt dat de minister de rekeningen 2003 en 2004 laattijdig aan het Rekenhof heeft bezorgd, met name op respectievelijk 25 februari 2005 en 10 augustus 2005.

9 Gemeenschapsinstelling voor Bijzondere Jeugdzorg De Zande

	2002		2003		(in duizenden EUR) 2004	
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>
Ontvangsten						
Overdracht	284	279	206	206	217	217
Dotatie	1.049	1.049	1.054	1.054	1.060	1.060
Diverse	136	161	150	179	162	182
Aanwending reservefonds	0	0	0	28	0	0
Totaal	1.469	1.490	1.410	1.467	1.439	1.459
Uitgaven						
Werkingskosten	687	598	665	551	696	544
Verblijfskosten	673	598	667	597	683	603
Investeringen	109	78	78	90	60	21
Transfer reserve- fonds	0	11	0	12	0	13
Over te dragen	0	205	0	217	0	278
Totaal	1.469	1.490	1.410	1.467	1.439	1.459

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening op 18 januari 2005 meegedeeld dat het de rekening 2002 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij geen opmerkingen geformuleerd. Het heeft deze ministers vervolgens op 10 januari en 7 februari 2006 meegedeeld dat het de rekeningen 2003 en 2004 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij opgemerkt dat de minister de rekeningen 2003 en 2004 laattijdig aan het Rekenhof heeft bezorgd, met name op respectievelijk 30 maart 2005 en 1 juli 2005 (in plaats van vóór 30 april).

10 Grondfonds

	<i>(in duizenden EUR)</i>			
	2002		2003	
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>
Ontvangsten				
Overdracht	12.738	12.499	12.963	12.860
Diverse ontvangsten	12	63	12	131
Ontvangsten uit administratieve boetes	62	39	125	147
Ontvangsten uit meerwaarden, dwangsommen, recuperatie afbraakkosten	545	879	545	963
Ontvangsten uit transacties	1.155	394	1.000	1
Totaal	14.512	13.873	14.645	14.102
Uitgaven				
Diverse uitgaven	12	1	12	1
Werkingskosten	744	563	744	497
Uitgaven voor informatieverstrekking, communicatie en opleidingsinitiatieven	750	231	0	0
Specifieke werkingskosten informatica	620	0	700	63
Planschadevergoedingen	3.100	219	1.550	440
Subsidies voor door overmacht vernielde zonevreemde constructies	100	0	50	0
Uitgaven voor begeleidingsmaatregelen bij ambtshalve uitvoeringen	50	0	0	0
Over te dragen	9.136	12.860	11.589	13.100
Totaal	14.512	13.873	14.645	14.102

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening heeft op 9 maart 2004 de rekening 2002 van het Grondfonds en de kwartaalrekeningen van de rekenplichtige voorgelegd. Het Rekenhof heeft daarin fouten vastgesteld in de overdracht van vastgestelde rechten op het artikel 38.01 (ontvangsten uit meerwaarden, dwangsommen, recuperatie afbraakkosten) van 2001 naar 2002, de aanrekening van ontvangsten en uitgaven op het artikel 87.04 (derdengelden) en de aanrekeningen op de artikelen 12.38 (werkingskosten) en 34.01 (planschadevergoeding) in de uitvoeringsrekening. Het departement heeft deze fouten rechtgezet, wat resulteerde in de voorlegging van verbeterde rekeningen en kwartaalstaten op 15 december 2004. Het Rekenhof heeft deze rekeningen op 23 februari 2005 gecontroleerd verklaard. Het heeft er bij de minister op aangedrongen bij de opmaak van de rekening 2003 meer aandacht te besteden aan de opvolging en de correcte boeking van de verrichtingen op het artikel 87.04 (derdengelden).

Het Rekenhof heeft de Vlaamse minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening op 7 maart 2006 ook meegedeeld dat het de rekeningen 2003 gecontroleerd heeft verklaard. Het heeft daarbij de volgende opmerkingen geformuleerd:

- De ESR-codering bij de diverse ontvangsten en uitgaven in de uitvoeringsrekening van de begroting verschilde van die in de begroting 2003. De DAB dient beide coderingen op mekaar af te stemmen. De uitvoeringsrekening gaf ook minder gedetailleerde ESR-codes bij het overgedragen en over te dragen saldo.

- 1.394,76 EUR diverse uitgaven hadden betrekking op werkingskosten. De DAB had ze dan ook als zodanig in de uitvoeringsrekening moeten boeken.

11 Hogere Zeevaartschool

	2002		2003		2004	
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>
<i>(in duizenden EUR)</i>						
Ontvangsten						
Overdracht	278	279	551	552	827	828
Dotatie	1.043	1.043	1.055	1.055	1.067	1.067
Diverse	262	460	425	490	492	598
Totaal	1.583	1.782	2.031	2.097	2.386	2.493
Uitgaven						
Personeel	185	178	200	150	250	195
Werkingskosten	1.298	967	1.488	1.027	1.566	1.144
Investeringen	100	85	263	92	570	233
Over te dragen	0	552	80	828	0	921
Totaal	1.583	1.782	2.031	2.097	2.386	2.493

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Onderwijs op 6 juli 2004, 20 december 2005 en 10 januari 2006 meegedeeld dat het de rekeningen 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij onder meer de volgende opmerkingen geformuleerd:

- De rekeningen werden laattijdig aan het Rekenhof bezorgd.
- De naar volgend jaar over te dragen verbintenissen werden niet opgenomen in de uitvoeringsrekening van begroting van de officiële orafinrekeningen 2003 en 2004.

12 Instituut voor het Archeologisch Patrimonium

	2002		2003	
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>
<i>(in duizenden EUR)</i>				
Ontvangsten				
Overdracht	1.424	1.424	1.097	990
Externe fondsen	124	202	62	7
Diverse	25	29	25	29
Dotatie	2.051	1.830	2.280	2.501
VDAB	1.116	981	858	880
Totaal	4.740	4.466	4.322	4.407
Uitgaven				
Externe fondsen	225	124	163	163
Personeel Gesco	1.820	1.577	1.685	1.684
Tijdelijk personeel	859	474	891	890
Bijkomend dienstverlenend onderzoek	498	445	518	518
Werkingskosten	699	495	620	620
Inventarisatieopdracht	260	198	203	203
Kapitaaluitgaven	298	149	242	242
Niet verdeeld	81	0	0	0
Transfer reservefonds	0	13	0	15
Over te dragen	0	990	0	73
Totaal	4.740	4.466	4.322	4.407

Het Rekenhof heeft de Vlaamse minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening op 30 maart 2005 en 14 februari 2006 meegedeeld dat het de

rekeningen 2002 en 2003 gecontroleerd heeft verklaard. Het heeft daarbij onder meer de volgende opmerkingen geformuleerd:

- Het besluit van de Vlaamse Regering van 8 juni 1994 betreffende het financiële en materiële beheer van de dienst met afzonderlijk beheer Instituut voor het Archeologisch Patrimonium werd niet aangepast aan de invoering van gesplitste kredieten.
- In de loop van 2003 werd de DAB-rekening overgedragen aan een nieuwe rekenplichtige, maar een eindebeheersrekening werd nog niet aan het Rekenhof voorgelegd. Het Rekenhof kan de beheersrekening tot 31 december 2003 van de nieuwe rekenplichtige echter maar afsluiten nadat het bij eindarrest heeft bepaald dat de rekenplichtige die zijn functie heeft gestaakt, vrij is van schuld.
- Uitgavenkolom 5 in de uitvoeringsrekening 2003 bevat een telfout. De aangerekende verbintenissen tijdens het begrotingsjaar bedragen 3.221.910,91 EUR, en niet 2.198.229,64 EUR.
- Het nog te bestemmen saldo 1989 vergt verdeling tussen de Gewesten. Het gaat om gelden die voor de federalisering de Nationale Dienst voor Opgravingen toebehoorden. Het correcte saldo van de twee bankrekeningen en het kasgeld dient overigens nog te worden bepaald. De DAB kon niet alle bankuittreksels op het jaareinde voor de laatste jaren voorleggen. In afwachting van de verdeling, dient de DAB de gelden op te nemen bij de verrichtingen voor orde. Ook het reservefonds bevat een gedeelte van het nog te verdelen saldo. De balans geeft een vertekend beeld van de waarde van het reservefonds, aangezien zij het totaalbedrag vermeldt als beschikbare geldmiddelen bij de activa.
- Het reservefonds overschreed op 31 december 2003 het reële kassaldo, in strijd met artikel 18, §1, van het besluit van de Vlaamse Regering betreffende het financiële en materiële beheer van de dienst met afzonderlijk beheer Instituut voor het Archeologisch Patrimonium van 8 juni 1994. Het nog te verdelen saldo 1989 mag immers niet bij het reële kassaldo worden gerekend.

13 Investeren in Vlaanderen

	2002		2003		2004		2005	
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>
<i>(in duizenden EUR)</i>								
Ontvangsten								
Overdracht	2.400	2.067	3.525	3.034	2.850	2.154	2.094	1.459
Dotatie	6.866	6.866	3.950	3.950	4.520	4.517	4.285	544
Diverse	0	30	0	4	0	3	700	702
Totaal	9.266	8.963	7.475	6.988	7.370	6.674	7.079	2.705
Uitgaven								
Personeel Brussel	1.284	1.131	971	897	1.166	1.031	1.234	638
Personeel buitenland	1.519	1.087	1.316	1.199	1.265	1.113	1.175	474
Werking Brussel	2.405	1.161	1.608	817	2.222	1.392	913	578
Werking buitenland	3.778	2.270	2.373	1.654	2.362	1.543	1.158	984
Investerings Brussel	195	84	76	37	100	95	64	7
Investerings Buitenland	85	23	131	14	85	41	58	23
Transfer reserve- fonds	0	171	0	213	0	0	1.777	
Over te dragen	0	3.034	1.000	2.154	170	1.459	700	
Totaal	9.266	8.963	7.475	6.988	7.370	6.674	7.079	2.705

Investeren in Vlaanderen hield op te bestaan op 1 juli 2005. Deze DAB ging toen samen met de VOI Export Vlaanderen op in de nieuwe EVA Vlaams Agentschap Internationaal Ondernemen.

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Ambtenarenzaken op 28 september 2004, 8 februari 2006 en 12 september 2006 meegedeeld dat het de rekeningen 2002, 2003 en 2004, en 2005 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft bij de rekeningen 2005 de volgende opmerkingen geformuleerd:

- de rekeningen werden te laat aan het Rekenhof bezorgd;
- de rekeningen rapporteren onder andere over het derde kwartaal, terwijl de instelling toen al niet meer bestond;
- de instelling kon een aantal verantwoordingsstukken voor werkingsuitgaven in het buitenland niet voorleggen;
- de mededinging speelde niet bij de toekenning van een consultancyopdracht.

14 Linkerscheldeover

	2002		2003		2004	
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>
<i>(in duizenden EUR)</i>						
Ontvangsten						
Overdracht	7.096	7.096	5.686	5.686	5.117	5.117
Dotatie	5.255	5.274	5.071	5.048	5.163	5.158
Diverse	188	277	671	653	200	192
Aanwending reser- vefonds	0	0	427	427	0	0
Totaal	12.539	12.647	11.855	11.814	10.480	10.467
Uitgaven						
Personeel	4.832	4.707	4.124	4.478	4.569	4.265
Werking	963	585	1.173	684	1.267	603
Investeringen	6.744	1.670	6.131	1.536	4.606	3.252
Over te dragen	0	5.685	0	5.116	38	2.347
Totaal	12.539	12.647	11.855	11.814	10.480	10.467

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Openbare Werken op 15 april 2004 en 20 september 2005 meegedeeld dat het de rekening 2002 en 2003 gecontroleerd heeft verklaard. Het heeft bij deze rekeningen geen opmerkingen geformuleerd. Op 20 september 2005 heeft het deze ministers meegedeeld dat het ook de rekening 2004 gecontroleerd heeft verklaard. Het heeft daarbij opgemerkt dat de Vlaamse Regering eind 2004 177 miljoen EUR inkomsten uit de verkoop aan de BAM van gronden nodig voor de aanleg van de Oosterweelverbinding, onterecht heeft toegewezen aan de DAB Vlaams Infrastructuurfonds. Volgens het decreet van 19 december 1998 staat immers de DAB Linkerscheldeover in voor het financieel en budgettair beheer van de inkomsten en uitgaven van, onder meer, het productief en te gelde maken van de gronden van de vroegere IMALSO. Aangezien een belangrijk deel van de verkochte gronden behoorde tot het patrimonium van de IMALSO, was de toewijzing in strijd met het decreet. De grondverkoop bevatte bovendien een aantal percelen die het Vlaams Gewest al eerder aan een projectontwikkelaar had toegezegd.

De Vlaamse minister van Financiën, Begroting en Ruimtelijke Ordening heeft op 26 januari 2006 over de rekening 2004 gesteld dat de definitieve aankoopakte voor de overdracht van gronden naar de nv BAM nog niet was opgemaakt, maar dat daarin de gronden niet zouden worden opgenomen waarvan de over-

dracht naar andere partijen gepland of al in uitvoering is. De storting naar het VIF van de inkomsten van de transactie van de gronden naar de nv BAM zou geregulariseerd worden bij de volgende begrotingscontrole.

15 Loodswezen

	2002		2003	
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>
<i>(in duizenden EUR)</i>				
Ontvangsten				
Overdracht	14.636	16.205	11.247	10.839
Dotatie	0	0	0	0
Diverse	63.533	57.936	62.850	56.160
Kredietverlening	0	0	6.000	0
Totaal	78.169	74.141	80.097	66.999
Uitgaven				
Personeel	39.683	37.440	40.857	39.368
Werking	37.903	24.676	32.544	23.216
Investerings	583	295	696	191
Kredietaflossing	0	0	6.000	0
Transfer reserve-fonds	0	891	0	654
Over te dragen	0	10.839	0	3570
Totaal	78.169	74.141	80.097	66.999

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Openbare Werken op respectievelijk 29 november 2005 en 24 januari 2006 meegedeeld dat het de rekeningen 2002 en 2003 gecontroleerd heeft verklaard. Het heeft daarbij onder meer de volgende opmerkingen geformuleerd:

- De interne controle van deze rekeningen heeft zich beperkt tot een eenvoudig rekenkundig nazicht van de documenten die aan de afdeling Boekhouding en Begroting van het departement Leefmilieu en Infrastructuur (LIN) werden bezorgd. Deze controle werd vanaf de rekeningen over het begrotingsjaar 2002 door de afdeling Accounting van het departement Algemene Zaken en Financiën overgedragen aan het departement LIN. Het is echter nog steeds niet duidelijk op welke wijze de rekenkundige en inhoudelijke aspecten van deze interne controle zullen worden ingevuld.
- Bij de omvorming van de voormalige afdeling Loodswezen tot een DAB vanaf 1 januari 2001 werden een aantal afspraken gemaakt, waarbij de uitgangspunten over de beginbalans van de DAB werden bepaald. Hoewel deze DAB van meet af aan zelfbedruipend diende te werken, bleek in de praktijk dat hij in de loop van 2001 bij gebrek aan eigen middelen nog een beroep diende te doen op middelen van het Vlaams Gewest, die hij naderhand moest terugbetalen. In de rekeningen 2002 en 2003 staan nog steeds een aantal rekeningen-courant met de overheid open. Ze vertegenwoordigen een schuld van de DAB tegenover het Vlaams Gewest van 2.541.023 EUR. Het is nog niet duidelijk of dit het definitieve bedrag van de afrekening is. Evenmin staat vast of, en op welke wijze, deze rekeningen zullen worden vereffend.
- In de rubriek diverse uitgaven van de uitvoeringsrekening 2002 steunt het bedrag van de naar het volgende jaar over te dragen verbintenissen op een raming in plaats van op de werkelijke verbintenissen. De DAB kon de 17,1 miljoen EUR (2002) en 15,4 miljoen EUR (2003) kosten voor *beloodsing op zee loodsboten* niet staven met een overeenkomst met de DAB Vloot. Nochtans dienden de betrokken partijen een overeenkomst te sluiten met alle modaliteiten voor de betaling van de vergoeding. De rubriek overdracht aan de ontvangstenzijde van de uitvoeringsrekening 2002 bevat ten onrechte 392.895,77 EUR geannuleerde vastgestelde rechten. Dit heeft tot

gevolg dat het saldo van de uitvoeringsrekening en de transfer naar het reservefonds evenmin correct zijn.

- In de uitvoeringsrekening 2003 overschreed de DAB enerzijds zowel de ordonnancerings- als de vastleggingskredieten voor rubriek 11.30 (toelagen aan loodsen en ander personeel), 11.31 (specifieke kosten voor loodsen waaronder opleidingen) en 12.32 (kosten voor beloodsing te land). Anderzijds vertoonden een aantal rubrieken (waaronder rubriek 11.10 - personeelskosten, rubriek 12.38 - kosten voor opzetten PPS en rubriek 85.13 - kredietaflossing) op het einde van het begrotingsjaar aanzienlijke kredietoverschotten. Het Rekenhof heeft gewezen op het belang van een zo nauwkeurig mogelijke kredietinschatting.
- De decreetgever vermeldde als een van de onmiddellijke voordelen bij de oprichting van de DAB dat de loodsactiviteit financieel doorzichtiger zou worden, waardoor er meer duidelijkheid zou bestaan over de inkomsten en uitgaven⁽²⁾. De DAB Loodswezen zou daartoe van meet af aan een economische boekhouding voeren. Bovendien dienen de balans- en resultatenrekeningen normaliter een weerspiegeling te zijn van de financiële toestand, het vermogen en de resultaten van een onderneming. De activa die al vóór de oprichting van deze DAB deel waren van het patrimonium van de Vlaamse Gemeenschap en waarvan het loodswezen nu gebruik maakt, zijn echter nog niet opgenomen in de rekeningen van de DAB. Enkel de investeringen die de DAB deed sinds zijn oprichting begin 2001 zijn als vaste activa weergegeven. Het bedrag van de vaste activa op de balans is dan ook vrij beperkt. De kostenrekeningen van de bedrijfseconomische boekhouding van de DAB in het boekjaar 2002 en 2003 geven dan ook nog geen getrouw beeld van de werkelijke exploitatiekosten van de loodsdienst.
- Op 18 oktober 2002 werd de DAB-rekening overgedragen aan een nieuwe rekenplichtige, zonder dat aan alle noodzakelijke verplichtingen werd voldaan⁽³⁾. De beheersrekening over de periode van 19 oktober tot 31 december 2002 van de nieuwe rekenplichtige kan bovendien maar worden afgesloten nadat het Rekenhof bij eindarrest heeft bepaald dat de rekenplichtige die zijn functie heeft staakt, vrij is van schuld.

De Vlaamse minister van Openbare Werken heeft op 21 februari 2006 geantwoord op de opmerkingen van het Rekenhof over de rekeningen 2002. De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 15 juni 2006 geantwoord op de opmerkingen van het Rekenhof over de rekeningen 2002 en 2003. Beide ministers gingen akkoord met de opmerkingen en stelden een aantal maatregelen in het vooruitzicht.

---

² Memorie van toelichting bij het decreet van 30 juni 2000 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2000.

³ De artikelen 11 en 12 van het besluit van de Vlaamse Regering van 15 december 2000 betreffende het financiële en materiële beheer van de dienst met afzonderlijk beheer Loodswezen, én in de instructies van de afdeling Accounting (Deel IV – Hst 8 – punten 8.3 tot 8.5).

16 Luchthaven Antwerpen

	<i>(in duizenden EUR)</i>					
	2002		2003		2004	
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>
Ontvangsten						
Overdracht	363	-11	314	-56	0	169
Dotatie	1.524	827	1.501	2.138	1.523	1.512
Diverse	3.786	3.746	5.587	3.841	4.370	4.127
Totaal	5.673	4.562	7.402	5.923	5.893	5.808
Uitgaven						
Personeel	3.033	2.279	3.080	3.181	3.126	2.340
Werking	424	902	745	695	617	1.098
Investeringen	2.216	1.437	3.577	1.879	2.150	2.150
Over te dragen	0	-56	0	168	0	220
Totaal	5.673	4.562	7.402	5.923	5.893	5.808

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Openbare Werken op respectievelijk 24 augustus 2004, 10 januari 2006 en 22 augustus 2006 meegedeeld dat het de rekeningen 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij onder meer de volgende opmerkingen geformuleerd:

- De interne controle van de rekeningen heeft zich beperkt tot een eenvoudige rekenkundige controle van de documenten die aan de afdeling Boekhouding en Begroting van het departement Leefmilieu en Infrastructuur (LIN) zijn bezorgd. Deze controle werd vanaf de rekeningen over het begrotingsjaar 2002 door de afdeling Accounting van het departement Algemene Zaken en Financiën overgedragen aan het departement LIN. Het is echter nog steeds niet duidelijk op welke wijze de rekenkundige en inhoudelijke aspecten van deze interne controle zullen worden ingevuld. Bovendien vermeldt het besluit van de Vlaamse Regering van 8 juni 1994 betreffende het financiële en materiële beheer van de diensten met afzonderlijk beheer Luchthaven Antwerpen en Luchthaven Oostende in artikel 26 nog altijd dat de administratie van Financiën en Begroting van het MVG de rekeningen ter plaatse kan controleren en zegt dat artikel niets over een eventuele controle door de afdeling Boekhouding en Begroting. Dat doet vragen rijzen bij de bevoegdheid tot interne controle door deze afdeling.
- De beheersrekeningen en de uitvoeringsrekeningen van de begrotingen over de jaren 2002 tot 2004 werden laattijdig aan het Rekenhof overgelegd.
- Het Vlaams Gewest betaalt de lonen en wedden van het statutair personeel van de luchthaven, en vordert die nadien van de luchthaven terug. De luchthaven had in dit verband op 31 december 2002, 2003 en 2004 een openstaande schuld van respectievelijk 897.399 EUR, 408.921 EUR en 938.596 EUR tegenover het Vlaams Gewest. De DAB nam deze bedragen correct als kosten op in de rekening 620010, maar hanteerde voor de tegenboeking een rekening leveranciers Ministerie Vlaamse Gemeenschap. De balans vermeldt deze sommen bijgevolg onterecht als handelsschulden.
- De uitvoeringsrekeningen 2002 tot 2004 vertoonden opnieuw beperkte overschrijdingen van ordonnancerings- en vastleggingskredieten.
- De inventaris van de Luchthaven Antwerpen over 2002, 2003 en 2004 is niet opgesteld volgens de financiële instructies van het Ministerie de Vlaamse Gemeenschap. Hij geeft bovendien de waarde van de goederen die de luchthaven gebruikt voor de uitoefening van haar activiteiten, nog altijd maar gedeeltelijk weer. De rekeningen geven dus ook maar een gedeelte van de reële kostprijs van de luchthavenexploitatie weer. In het verleden naar het patrimonium van het Vlaams Gewest overgehevelde vermogensuitgaven, door de Regie der Luchtwegen overgedragen goederen, en investeringen die het Vlaams Gewest vóór de overstap in 1997 naar een fi-

nanciering langs investeringsdotaties, rechtstreeks financierde, staan immers niet of zonder waarde in de inventaris en de balans van de luchthaven. Door het ontbreken van deze activa geeft de balans geen realistisch beeld. Overigens is er niet steeds een duidelijk verband tussen de balans en de geïnventariseerde activa. Ten slotte behoren de vermogensuitgaven die de DAB financiert met eigen middelen nog tot het patrimonium van het Vlaams Gewest. Zij worden daar echter momenteel niet in opgenomen⁴. De DAB heeft procedures nodig die een werkelijkheidsgetrouwe balans garanderen, duidelijkheid scheppen over de wijze van inventariseren en voorkomen dat zich dubbeltellingen voordoen of dat activa niet worden opgenomen.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting en heeft op 23 maart 2005 en 23 mei 2006 gereageerd op de opmerkingen over de rekeningen 2002 en 2003:

- Interne personeelsverschuivingen en problemen bij het doorlopen van de administratieve procedure zouden aan de basis liggen van de vertraging bij het opstellen van de uitvoeringsrekening.
- De achterstand van de terugbetaling van de wedden en de lonen van de statutaire personeelsleden aan het Vlaams Gewest zou te wijten zijn aan de preciaire financiële toestand van de luchthaven als gevolg van de onregelmatige uitbetaling van dotaties, het quasi-constant blijven van de werkingsdotatie sinds 2002 ondanks de stijgende kosten, en de uitzonderlijke dalingen van de activiteiten op de luchthaven als gevolg van verbouwingswerken aan de passagiersterminal en de economische malaise in de luchtvaart in het algemeen, in combinatie met ongewijzigde tarieven.
- De kredietoverschrijdingen volgen uit de situatie waarbij de luchthaven een bedrijfseconomische boekhouding voert, die hij op het einde van het boekjaar omzet naar een begrotingsboekhouding. Bij de opmaak van de begroting van de DAB zou een zo nauwkeurig mogelijke raming worden gemaakt van de uitgaven en de ontvangsten van het volgende jaar. Sinds 1 januari 2006 werd een nieuwe procedure opgestart die overschrijdingen van vastleggingskredieten moet voorkomen.
- De luchthavendirectie onderschrijft de opmerking dat de voorgelegde inventaris slechts een gedeeltelijke weergave is van de waarde van de goederen die de luchthaven gebruikt, maar heeft er een probleem mee dat de overgehevelde vermogensuitgaven van de RLW in de rekeningen van de luchthaven moeten komen. Bij gebrek aan eigen rechtspersoonlijkheid, behoren die activa juridisch en administratief niet tot de DAB, die alleen een commerciële bevoegdheid heeft om de gebouwen en gronden in concessie te geven. Alle andere bevoegdheden komen het Vlaams Gewest toe. De luchthavendirectie stelt dat er in de boekhouding van het Vlaams Gewest bij een opname van de inventaris van de onroerende goederen in de luchthavenexploitatie, een dubbeltelling zou zijn van deze activa met de inventaris van de afdeling Gebouwen.

---

⁴ Aangezien sinds de introductie in het Vlaams Gewest van de orafinsoftware geen patrimoniale ordonnanties meer worden opgemaakt, maar de luchthaven gebruik maakt van andere boekhoudsoftware, moeten de vermogensuitgaven van de luchthaven op een alternatieve wijze in het patrimonium van het Vlaams Gewest worden opgenomen.

17 Luchthaven Oostende

(in duizenden EUR)

	2002		2003		2004	
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>
Ontvangsten						
Overdracht	1.536	736	1.456	530	0	1.817
Dotatie	3.842	1.542	2.550	4.759	2.838	2.814
Diverse	6.940	6.333	9.475	8.230	7.515	8.344
Totaal	12.318	8.611	13.481	13.519	10.353	12.975
Uitgaven						
Personeel	5.793	2.556	5.145	7.104	5.438	4.869
Werking	1.280	1.096	2.134	1.105	1.038	1.332
Investeringen	5.245	4.332	6.202	3.369	3.877	3.909
Transfer reserve- fonds	0	98	0	124	0	67
Over te dragen	0	529	0	1.817	0	2.798
Totaal	12.318	8.611	13.481	13.519	10.353	12.975

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Ruimtelijke Ordening op respectievelijk 24 augustus 2004, 10 januari 2006 en 26 september 2006 meegedeeld dat het de rekeningen 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij onder meer de volgende opmerkingen geformuleerd:

- De interne controle van de rekeningen heeft zich beperkt tot een eenvoudige rekenkundige controle van de documenten die aan de afdeling Boekhouding en Begroting van het departement Leefmilieu en Infrastructuur (LIN) zijn bezorgd. Deze controle werd vanaf de rekeningen over het begrotingsjaar 2002 door de afdeling Accounting van het departement Algemene Zaken en Financiën overgedragen aan het departement LIN. Het is echter nog steeds niet duidelijk op welke wijze de rekenkundige en inhoudelijke aspecten van deze interne controle zullen worden ingevuld. Bovendien vermeldt het besluit van de Vlaamse Regering van 8 juni 1994 betreffende het financiële en materiële beheer van de diensten met afzonderlijk beheer Luchthaven Antwerpen en Luchthaven Oostende in artikel 26 nog steeds dat de administratie van Financiën en Begroting van het MVG de rekeningen ter plaatse kan controleren en zegt dat artikel niets over een eventuele controle door de afdeling Boekhouding en Begroting. Dat doet vragen rijzen bij de bevoegdheid tot interne controle door deze afdeling.
- De beheersrekeningen en de uitvoeringsrekeningen van de begrotingen over de jaren 2002 tot 2004 werden laattijdig aan het Rekenhof overgelegd.
- De uitvoeringsrekeningen 2002 tot 2004 vertoonden opnieuw beperkte overschrijdingen van ordonnancerings- en vastleggingskredieten.
- De inventaris van de Luchthaven Oostende over 2002 is niet opgesteld volgens de financiële instructies van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Over 2003 en 2004 stelde de DAB zelfs geen inventaris op, ondanks de reglementaire verplichting⁵. De laatst opgegeven inventaris gaf bovendien de waarde van de goederen die de luchthaven gebruikt voor de uitoefening van haar activiteiten, nog altijd maar gedeeltelijk weer. De rekeningen geven dus ook maar een gedeelte van de reële kostprijs van de luchthavenexploitatie weer. In het verleden naar het patrimonium van het Vlaams Gewest overgehevelde vermogensuitgaven, door de Regie der Luchtwegen overgedragen goederen, en investeringen die het Vlaams Ge-

⁵ Artikel 21, 7° van het besluit van de Vlaamse Regering van 8 juni 1994 betreffende het financiële en materiële beheer van de diensten met afzonderlijk beheer Luchthaven Antwerpen en Luchthaven Oostende.

west vóór de overstap in 1997 naar een financiering langs investeringsdotaties, rechtstreeks financierde, staan immers niet of zonder waarde in de inventaris en de balans van de luchthaven. Door het ontbreken van deze activa geeft de balans geen realistisch beeld. Overigens is er niet steeds een duidelijk verband tussen de balans en de geïnventariseerde activa. Ten slotte behoren de vermogensuitgaven die de DAB financiert met eigen middelen nog tot het patrimonium van het Vlaams Gewest. Zij worden daar echter momenteel niet in opgenomen⁶). De DAB heeft procedures nodig die een werkelijkheidsgetrouwe balans garanderen, duidelijkheid scheppen over de wijze van inventariseren en voorkomen dat zich dubbeltellingen voordoen of dat activa niet worden opgenomen.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 23 maart 2005 en 23 mei 2006 gereageerd op de opmerkingen over de rekening 2002 en 2003:

- De vertraging in de overlegging van de rekeningen zou het gevolg zijn van interne personeelsverschuivingen enerzijds, en een gebrek aan expertise m.b.t. de opmaak van een uitvoeringsrekening anderzijds. Beide problemen zouden intussen opgelost zijn.
- De kredietoverschrijdingen volgen uit de situatie waarbij de luchthaven een bedrijfseconomische boekhouding voert, die hij op het einde van het boekjaar omzet naar een begrotingsboekhouding. Bij de opmaak van de begroting van de DAB zou een zo nauwkeurig mogelijke raming worden gemaakt van de uitgaven en de ontvangsten van het volgende jaar. Sinds 1 januari 2006 werd een nieuwe procedure opgestart die overschrijdingen van vastleggingskredieten moet voorkomen.
- Voor het begrotingsjaar 2005 zou de luchthaven een volledige inventaris van zijn roerende goederen opmaken. Voor de onroerende goederen zou hij een lijst opstellen om de balans een realistisch beeld te geven.

18 Minafonds

	*2001		2002		(in duizenden EUR) 2003	
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>
Ontvangsten						
Overdracht	510.004	518.367	483.674	495.108	431.747	462.364
Dotatie	316.025	318.447	149.440	157.174	167.241	182.185
Diverse	341.669	303.056	336.278	318.948	351.381	324.712
Totaal	1.167.697	1.139.870	969.392	971.230	950.369	969.261
Uitgaven						
Doorstorting	1.167.697	644.761	969.392	508.866	950.369	522.275
Over te dragen		495.109	0	462.364	0	446.986
Totaal	1.167.697	1.139.870	969.392	971.230	950.369	969.261

* De cijfers voor 2001 zijn door het Rekenhof omgezet in EUR.

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Leefmilieu en Natuur op respectievelijk 19 juli 2005, 29 november 2005 en 17 januari 2006 meegedeeld dat het de rekeningen 2001, 2002 en 2003 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij opgemerkt dat de DAB zijn tekorten

⁶ Aangezien sinds de introductie in het Vlaams Gewest van de orafinsoftware geen patrimoniale ordonnanties meer worden opgemaakt, maar de luchthaven gebruik maakt van andere boekhoudsoftware, moeten de vermogensuitgaven van de luchthaven op een alternatieve wijze in het patrimonium van het Vlaams Gewest worden opgenomen.

2002 voor een te hoog bedrag in de rekeningen heeft verwerkt. Een correctie is noodzakelijk.

19 Schoonmaak

	2002		2003		2004	
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>Uitvoering</i>
<i>(in duizenden EUR)</i>						
Ontvangsten						
Overdracht	731	807	1.039	1.037	853	826
Dotatie	6.940	6.968	7.361	7.368	7.436	7.485
Diverse	127	91	82	100	236	142
Totaal	7.798	7.866	8482	8.505	8.525	8.452
Uitgaven						
Personeel	5.033	4.776	5.370	5.307	5.600	5.557
Werking	2.699	2.032	2.599	2.322	2.160	2.160
Investeringen	66	21	91	50	65	30
Over te dragen	0	1.037	422	826	700	705
Totaal	7.798	7.866	8.482	8.505	7.825	8.452

Het Reservefonds, met een saldo van 327 duizend EUR, onderging geen wijzigingen in de periode 2002-2004.

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Bestuurszaken op 11 januari 2005 meegedeeld dat het de rekening 2002 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij onder meer de volgende opmerkingen geformuleerd:

- De rekeningen 2002 werden aan het Rekenhof voorgelegd op 16 maart 2004, in plaats van vóór 30 april 2003⁷.
- De DAB heeft zijn klassement van de inkooporders in 2002 aangepast. Bij schrapping of wijziging neemt hij een kopie van het originele stuk, met vermelding van het nieuwe boekingsstuknummer, en klasseert hij chronologisch. Bij het op nul zetten van inkooporders met een openstaand saldo in het orafinsysteem ontbrak blijkens een steekproef echter het verantwoordingsstuk in papiervorm.
- Een steekproef wees ook uit dat diverse facturen bestemd voor de DAB waren geadresseerd aan het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Het Rekenhof drong erop aan in procedures te voorzien om de geboekte facturen voortaan aan de DAB te richten, opdat ze op een correcte en directe wijze bij de juiste boekhoudentiteit terechtkomen.
- Betalingsopdrachten vonden meestal na de factuurvervaldag plaats, waardoor vaak kortingen verloren gingen.
- Een steekproef wees uit dat bij de uitgaande facturen het verantwoordingsstuk, zoals de bestelbon, ontbrak.

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Bestuurszaken op respectievelijk 20 december 2005 en 14 februari 2006 meegedeeld dat het ook de rekeningen 2003 en 2004 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij geen opmerkingen geformuleerd.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 2 mei 2005 over de rekening 2002 het volgende gesteld:

⁷ Overeenkomstig artikel 11, tweede lid, van het besluit materieel beheer.

- De rekeningen 2002 en 2003 konden niet tijdig worden afgeleverd door de zeer late indiening van de rekeningen 2001, die het gevolg was van problemen met het nieuwe boekhoudsysteem.
- Voor het op nul zetten van inkooporders wordt een listing opgestuurd met een getekende opdracht tot annulatie of vermindering. Deze listing wordt dan geklasseerd. Op de listing werden de nieuwe inkoopordernummers ook genoteerd. Omdat intussen ook andere vastleggingen werden genomen, volgden de nummers elkaar niet op. Voor het jaar 2003 werd met deze opmerking rekening gehouden voor het klasseren van de gegevens.
- De adressering volgde uit het huisreglement van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap voor de opmaak van bestelbons en adressering van het facturatie-adres. De DAB zou een afwijking vragen.
- De facturen zouden meestal tijdig worden betaald, tenzij bij betwistingen over de geleverde prestaties. De minister beloofde dat de DAB daar in de toekomst nog beter zou op toezien.
- Bij alle betalingen zou wel degelijk worden gecontroleerd of de bestel- en leveringsbon zijn bijgevoegd. In de toekomst zou de DAB erop toezien de bestelbons wel degelijk bij de facturen te klasseren.

Uit het nazicht van de rekeningen 2003 en 2004 bleek dat er rekening werd gehouden met de opmerkingen van het Rekenhof.

20 Vlaams Centrum voor Openbaar Bibliotheekwerk

<i>(in duizenden EUR)</i>		
2002		
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>
Ontvangsten		
Overdracht	151	150
Dotatie	0	0
Aanwending reservefonds	46	46
<i>Totaal</i>	<i>197</i>	<i>196</i>
Uitgaven		
Terugstorting saldo	197	196
Over te dragen	0	0
<i>Totaal</i>	<i>197</i>	<i>196</i>

Het Rekenhof heeft de Vlaamse Ministers van Financiën en Begroting en van Ambtenarenzaken op 2 maart 2004 meegedeeld dat het de rekening 2002 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft geen opmerkingen geformuleerd.

21 Vlaams Cultuurhuis De Brakke Grond

<i>(in duizenden EUR)</i>		
2002		
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>
Ontvangsten		
Overdracht	188	187
Dotatie	895	895
Diverse	40	29
Huuropbrengsten	99	99
Aanwending reservefonds	0	12
Totaal	1.222	1.222
Uitgaven		
Personeel	62	62
Werking	1.140	986
Investeringen	20	20
Over te dragen	0	154
Totaal	1.222	1.222

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Cultuur op 5 mei 2004 meegedeeld dat het de rekeningen 2002 gecontroleerd heeft verklaard. Het heeft daarbij geen opmerkingen geformuleerd.

22 Vlaams Infrastructuurfonds

<i>(in duizenden EUR)</i>				
2002		2003		
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>
Ontvangsten				
Overdracht	707.260	707.260	759.687	761.896
Dotatie	548.645	548.645	481.628	482.178
Diverse ontvang- sten	64.363	67.270	82.342	72.828
Totaal	1.320.268	1.323.175	1.323.657	1.316.902
Uitgaven				
Adm. Wegen en Verkeer	365.333	277.384	338.820	263.692
Adm. Waterwe- gen en Zeewezen	297.373	268.293	395.481	231.026
Adm. Ondersteu- nende studies en opdrachten	4.908	4.927	4.908	4.908
Secr-gen. en adm. Alg. Admi- nistratieve dien- sten	652.654	10.675	584.998	5.746
Over te dragen	0	761.896	-550	811.530
Totaal	1.320.268	1.323.175	1.323.657	1.316.902

De beschikbare kredieten zijn onderaangewend omdat het VIF maar verbintenissen kan aangaan in de mate dat er zekerheid is over de ontvangst van de middelen⁸). Het VIF werkt dus als volgt: eerst komt de toekenning van de ontvangst, vervolgens de vastlegging van de verbintenis en na beëindiging daarvan volgt ten slotte de betaling. Deze werkwijze impliceert dat het financieel kassaldo quasi volledig belast is en dat ondanks de omvangrijke beschikbare kasmiddelen (707.186.201,96 EUR eind 2001, 759.795.295,75 EUR eind 2002 en 812.883.970,55 EUR eind 2003), een bijkomende dotatie nodig is om nieu-

⁸ Artikel 5, §4, van het besluit van de Vlaamse Regering betreffende het financieel en materieel beheer van het VIF.

we verbintenissen te kunnen aangaan. De omvang van het ordonnanceringskrediet wordt aldus bepaald door het overgedragen kassaldo van het vorige jaar enerzijds en de toekenning van nieuwe middelen anderzijds. Het verschil tussen het ordonnanceringskrediet en de uitgaven is in hoofdzaak toe te schrijven aan het overgedragen belaste kassaldo.

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Openbare Werken op 13 december 2005 en 22 februari 2006 meegedeeld dat het de rekeningen 2002 en 2003 gecontroleerd heeft verklaard. Het heeft daarbij onder meer de volgende opmerkingen geformuleerd:

- De secretaris-generaal van het departement LIN en het afdelingshoofd van de afdeling Boekhouding en Begroting oefenen respectievelijk de functies van ordonnateur en reserve-ordonnateur uit zonder een formele delegatie van de minister.
- De rekening van de DAB consolideert twintig rekeningen van ontvangsten-rekenplichtigen en één rekening van een centrale gemengde rekenplichtige. Daarbuiten zijn er echter nog verscheidene hulprekenplichtigen die met geldvoorschotten mede de kleinere uitgaven voor het VIF doen. Het VIF verwerkt de saldo's op deze rekeningen echter niet mee in zijn geconsolideerde rekening. Op 31 december 2002 stond op de diverse geldvoorschottenrekeningen nog een totaal van 7,5 miljoen EUR. Op 31 december 2003 bedroeg dit 4,8 miljoen EUR. Om de werkelijke jaaruitgaven te kennen, dienen deze saldi nog te worden verrekend.
- De DAB maakt de uitvoeringsrekening van de begroting op kasbasis op in plaats van op ordonnanceringsbasis. De uitgavencijfers zijn de werkelijk in dat jaar betaalde bedragen. Deze kasbedragen stemmen niet overeen met de ordonnanceringen. In concreto ordonnanceerde de DAB in 2002 555.004.560,58 EUR en betaalde hij 561.278.870,99 EUR. In 2003 werd 493.298.704,48 EUR geordonnanceerd en 505.372.372,94 EUR betaald. Conform de artikelen 75 en 31,2°, van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit dienen de ordonnanceringskredieten te worden vergeleken met de ordonnanceringen, en niet met de betalingen.
- Bij de dergeldten en de fondsenbewegingen annuleerde de DAB vastgestelde rechten zonder gelijkwaardige vermindering van de verbintenis. De verbintenis kan echter niet hoger zijn dan het vastgestelde recht. De DAB kan immers geen geld doorstorten dat niet werd ontvangen. Bijgevolg vergen de verbintenissen correctie in functie van de annuleringen bij de vastgestelde rechten.
- Sinds 2001 heeft de DAB geen jaarverslagen voor het Vlaams Parlement⁹ meer opgemaakt.

Behalve de bovenstaande algemene en jaaroverschrijdende opmerkingen, genereerde de rekening 2002 de specifieke eenmalige opmerking dat bij de ordeverrichtingen een negatieve fondsenbeweging van twee miljoen EUR werd genoteerd. Normaliter kan de werkelijke uitgave de ontvangst niet overtreffen.

Specifiek voor de rekening 2003 gelden nog de volgende eenmalige opmerkingen:

- Sinds 1 januari 2003 heeft de nieuw opgerichte DAB Vloot de opdracht tot dienstverlening aan de nationale overheid voor zeevaartpolitie en douane en de mogelijkheid tot het innen van de ontvangsten in dit verband, van de

⁹ Artikel 59, §2, van het oprichtingsdecreet van het VIF.

DAB VIF overgenomen. De decreetgever moet deze opdracht en ontvangstmogelijkheid echter nog uit het oprichtingsdecreet van het VIF schrappen. Bovendien is in 2003 bij gebrek aan een duidelijke overgangsregeling nog een gedeelte van deze ontvangsten bij het VIF terechtgekomen.

- De begrotingscijfers in de uitvoeringsrekening van de begroting stemmen niet overeen met die in de aangepaste begroting¹⁰. Zo vermeldt de rekening 1.324.207.000 EUR ordonnanceringskredieten in plaats van 1.323.657.000 EUR en 655.744.000 EUR vastleggingskredieten in plaats van 655.194.000 EUR. Bovendien is het totaal begrote ontvangsten in de uitvoeringsrekening niet gelijk aan het totaal begrote uitgaven. De minister dient het Vlaams Parlement met amendementen te informeren over herverdelingen die plaatsvinden vóór de definitieve begrotingsgoedkeuring.

23 Vlaams Kenniscentrum Publiek Private Samenwerking

<i>(in duizenden EUR)</i>						
	2002		2003		2004	
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>
Ontvangsten						
Overdracht	632	0	1.168	1.168	839	730
Dotatie	899	1.519	623	530	612	722
Diverse	0	0	0	0	10	0
Totaal	1.531	1.519	1.791	1.698	1.461	1.452
Uitgaven						
Personeel	230	184	583	527	565	454
Werking	547	165	460	368	233	173
Investeringen	85	2	82	73	10	5
Over te dragen	669	1.168	666	730	653	820
Totaal	1.531	1.519	1.791	1.698	1.461	1.452

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening en de minister-President op 31 augustus 2004, 11 oktober 2005 en 10 januari 2006 meegedeeld dat het de rekeningen 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd heeft verklaard. Het heeft daarbij de volgende opmerkingen gemaakt:

- De jaarrekening 2002 werd laattijdig overgelegd aan het Rekenhof.
- De DAB stuurt ontvangen stavingstukken, zoals facturen, pas na verscheidene weken aan de boekhoudcel van de administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management, wat een snelle en systematische verwerking in het boekhoudsysteem bemoeilijkt.
- Tegen de interne instructies van het MVG in kon de boekhoudcel geen bestelbons voorleggen voor de aankooptransacties.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening heeft op 21 februari 2005 over de rekening 2002 gesteld dat de opmerkingen van het Rekenhof terecht waren en dat hij maatregelen zou treffen voor de toekomst.

¹⁰ Decreet van 19 december 2003 houdende tweede aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap.

24 Vloot

(in duizenden EUR)

2003		
	<i>begroting</i>	<i>uitvoering</i>
Ontvangsten		
Overdracht	0	0
Dotatie	28.792	28.792
Prestaties	14.502	12.569
Diverse	130	179
Totaal	43.424	41.540
Uitgaven		
Personeel	23.150	22.033
Werking	11.990	6.286
Investerings	8.284	3.721
Over te dragen	0	9.500
Totaal	43.424	41.540

Het excedent van de reële totale ontvangsten op de reële totale uitgaven, leverde een positief begrotingsresultaat 2003 van 9,5 miljoen EUR op. De DAB Vloot heeft echter nog 14 miljoen EUR openstaande verbintenissen en 1,6 miljoen EUR overgedragen vastgestelde rechten. De uitvoeringsrekening vertoont zodoende een tekort van 2,9 miljoen EUR. Dit kent zijn ontstaan uit de 4,8 miljoen EUR verbintenissen die de DAB van de afdeling Vloot heeft overgenomen. Hij ontving daarvoor in 2003, 2004 en 2005 respectievelijk extra dotaties van 1,8 miljoen EUR, 1,8 miljoen EUR en 1,2 miljoen EUR.

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Openbare Werken op 20 december 2005 meegedeeld dat het de rekening 2003 gecontroleerd heeft verklaard. Het heeft daarbij opgemerkt dat een formele samenwerkingsovereenkomst tussen de DAB Vloot en de DAB Loodswezen ontbreekt. Er is wel een samenwerkingsovereenkomst tussen de afdelingen Vloot en Loodswezen over de wederzijdse dienstverlening voor loodsen en beloodsen. Deze overeenkomst dateert echter van 14 december 1998 en is nadien niet meer gewijzigd of aangevuld. Beide afdelingen zijn bovendien DAB's geworden en de samenwerkingsovereenkomst is blijven doorlopen. De overeenkomst vermeldt evenmin tarieven of bedragen. De betrokken partijen dienen dan ook alle modaliteiten van de vergoeding in een nieuwe overeenkomst op te nemen.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 18 januari 2006 gereageerd op de opmerking over de rekening 2003. In eerste instantie zou een geactualiseerde overeenkomst met een tijdelijk karakter worden opgesteld. Op termijn (medio 2008) zou een volledig nieuwe samenwerkingsovereenkomst worden gesloten.

Vlaamse openbare instellingen van categorie A

1 Financieringsfonds voor Schuldaufbouw en Eenmalige Investeringsuitgaven

(in duizenden EUR)

ESR-UITVOERINGSREKENING	2002		2003		2004	
	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering
46 Inkomensoverdrachten van centrale overheid	168.481	264.652	120.865	66.783	0	0
59 Kapitaaloverdrachten van het buitenland	0	0	0	0	221	221
66 binnen eenzelfde institutionele groep	0	0	0	0	185.255	185.255
TOTAAL ONTVANGSTEN	168.481	264.652	120.865	66.783	185.476	185.476
01 Uitgaven nader te verdelen	0	0	5.000	0	3.000	0
12 Aankoop goederen/diensten	25	19	128	52	120	71
21 Rentes op overheidsschuld	0	0	0	0	141	149
51 Kapitaaloverdrachten aan bedrijven	30.949	26.382	35.931	41.174	114.143	111.387
52 Kapitaaloverdrachten aan privaatrecht. instellingen zonder winsttoegmerk	14.797	4.000	20.003	16.717	24.645	22.054
53 Kapitaaloverdrachten aan de gezinnen			56	56	2.700	899
54 Kapitaaloverdrachten aan het buitenland	5.265	344	5.744	5.705	3	3
60 Kapitaaloverdrachten binnen sector overheid (niet verdeeld)	744	0	0	0	0	0
61 Kapitaaloverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep	0	0	6.020	5.180	14.974	17.144
63 Kapitaaloverdrachten aan lokale overheden	4.923	334	5.678	3.935	11.947	7.540
64 Aan het autonoom gesubsidieerd onderwijs	0	0	6.548	1.648	14.346	14.336
91 Aflossingen gevestigde overheidsschuld	0	0	0	0	44.700	44.700
TOTAAL UITGAVEN	56.704	31.079	85.109	74.466	230.717	218.283
Budgettair resultaat boekjaar	111.777	233.573	35.756	-7.683	-45.241	-32.807
Overgedragen resultaat vorige jaren	377.653	377.653	588.576	611.226	603.543	603.543
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	489.430	611.226	624.332	603.543	558.302	570.736

(in duizenden EUR)

BALANS	2002	2003	2004
Activa			
<i>Viottende activa</i>	640.912	616.476	591.554
Vorderingen < 1 jaar	287.303	354.086	516.690
Liquide middelen	353.609	262.390	74.863
Totaal	640.912	616.476	591.554
Passiva			
<i>Eigen Vermogen</i>	611.226	580.876	563.795
Overgedragen resultaat	611.226	580.876	563.795
<i>Vreemd vermogen</i>	29.685	35.599	27.758
Voorzieningen en uitgestelde belastingen	0	22.650	0
Schulden < 1 jaar	29.685	12.949	27.758
• Financiële schulden	0	370	54
• Handelsschulden	7	16	6.954
• Overige schulden	29.678	12.563	20.750
Totaal	640.912	616.476	591.554

(in duizenden EUR)

RESULTATENREKENING	2002	2003	2004
<i>Operationele opbrengsten</i>	260.775	66.790	185.475
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	260.775	66.783	185.475
Andere operationele opbrengsten	0	7	0
<i>Operationele kosten</i>	31.079	97.141	202.406
Div. diensten/goederen	0	7	0
Niet kaskosten	0	22.650	-22.650
Inkomensoverdrachten	31.079	74.484	225.056
Operationeel resultaat	229.696	-30.351	-16.931
<i>Financiële opbrengsten</i>	0	3	0
<i>Financiële kosten</i>	0	2	150
Resultaat van het boekjaar	229.696	-30.350	-17.081

Het Rekenhof heeft de Vlaamse minister van Financiën en Begroting en de Vlaamse ministers bevoegd voor de uitvoerende administraties op 1 juni 2004, 22 november 2005 en 3 oktober 2006 meegedeeld dat het de jaarrekeningen 2002 en 2003 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij onder meer de volgende opmerkingen geformuleerd:

- de uniforme richtlijnen voor boekhoudkundige transacties die in het kader van de jaarrekening 2001 werden beloofd met het oog op een eenvormige toepassing van de economische boekhouding door de rekenplichtigen van het FFEU, zijn nog niet uitgewerkt;
- het is onduidelijk of het oprichtingsdecreet van het FFEU de overdracht van het saldo van vastleggingskredieten toestaat;
- er is nood aan consolidatierichtlijnen ter aanvulling van het VOI-boekhoudbesluit;
- de overzichtstabel van de vastleggingen per deelrekening bevat onvoldoende elementen voor de opvolging van de begrotingskredieten en de opmaak van de consolidatieverrichtingen;
- sommige uitvoerende administraties moeten hun interne procedures aanpassen om de facturen tijdig aan de rekenplichtigen van het FFEU over te leggen, zodat de verrichtingen zowel bedrijfseconomisch als budgettair in het juiste boekjaar kunnen worden aangerekend;
- de uitvoerende administraties moeten een transparant onderscheid maken tussen de verrichtingen ten laste van het FFEU en die ten laste van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap;
- de oorzaak van het oplopen van verwijlinteressen moet worden onderzocht en bestreden, opdat de middelen van het FFEU maximaal worden aangewend voor de financiering van de investeringsprojecten, zoals vastgesteld door het Vlaams Parlement;
- er ontbreekt een duidelijke procedure voor de vaststelling van het einde van een project en de verrichtingen die daarmee gepaard gaan (afsluiting deelrekening, bestemming eventueel saldo);
- de financiering van schuldafbouw van de Vlaamse Gemeenschap moet budgettair worden onderscheiden van de schuldaflossing van het FFEU.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 10 september 2004, 7 februari 2005 en 10 maart 2006 over de rekeningen 2002 en 2003 onder meer het volgende gesteld:

- een omstandige gebruikershandleiding voor de rekenplichtigen bij de deelentiteiten van het FFEU zou worden gemaakt, die behalve de algemeen geldende wetgeving over de economische boekhouding van toepassing op het FFEU, ook specifieke boekingsinstructies zou bevatten;
- het FFEU-oprichtingsdecreet zou bij programmadecreet worden gewijzigd om het eventuele saldo vastleggings- of ordonnanceringskredieten op het einde van het jaar naar het volgende jaar te kunnen overdragen;
- consolidatierichtlijnen zouden worden opgenomen in de gebruikershandleiding voor de rekenplichtigen;
- vanaf 2003 zou een uitgebreider vastleggingstabel worden gebruikt;
- het FFEU zou er in een instructienota op aandringen facturen van de buitendiensten tijdig door te sturen naar de subrekenplichtigen in het FFEU;
- in een circulaire aan de leidende ambtenaren van de uitvoerende administraties werd gevraagd een transparant onderscheid tussen de verrichtingen ten laste van het FFEU en die ten laste van het MVG te waarborgen.

Bij de controle over de rekeningen 2003 bleek dat de gebruikershandleiding voor de rekenplichtigen inmiddels is gerealiseerd. De handleiding bevat consolidatierichtlijnen en richtlijnen voor een tijdige aanrekening van de facturen. Het FFEU gebruikt ook een uitgebreider vastleggingstabel. Het Rekenhof zal de effectiviteit van deze maatregelen evalueren bij volgende rekeningcontroles. Het heeft op 22 november 2005 andermaal het belang beklemtoond van een transparant onderscheid tussen de verrichtingen ten laste van het FFEU en die ten laste van het MVG. Het evalueerde de voorgenomen instructie voor de adressering van bestellingen en facturen positief. De instructie is ondertussen overigens aan de leidend ambtenaren van de uitvoerende administraties medegedeeld. Ten slotte heeft het programmadecreet⁽¹¹⁾ het FFEU-oprichtingsdecreet verduidelijkt: de saldi gesplitste vastleggingskredieten en gesplitste ordonnanceringskredieten kunnen naar het volgende begrotingsjaar worden overgedragen.

2 Financieringsinstrument Vlaamse visserij- en aquicultuursector

ESR-UITVOERINGSREKENING	(in duizenden EUR)					
	2002		2003		2004	
	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering
08 Interne verrichtingen	0	15				
1 Lopende ontvangsten	25	1	25	0	25	1
46 Inkomensoverdrachten van centrale overheid			1.737	1.737	1.100	1.100
57 Kapitaaloverdrachten van bedrijven			0	7	0	1
66 Kapitaaloverdrachten van centrale overheid	1.728	1.728				
TOTAAL ONTVANGSTEN	1.753	1.744	1.762	1.744	1.125	1.101
03 Interne verrichtingen	0	15				
51 Kapitaaloverdrachten aan bedrijven	4.290	2.267	3.647	1.687	2.080	2.895
TOTAAL UITGAVEN	4.290	2.282	3.647	1.687	2.080	2.895
Budgettair resultaat boekjaar	-2.537	-538	-1.885	57	-995	-1.794
Overgedragen resultaat vorige jaren	2.537	538	1.998	1.998	2.055	2.055
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	0	113	2.055	1.100	261

BALANS	(in duizenden EUR)		
	2002	2003	2004
Activa			
Vlottende activa	1.999	2.057	261
Vorderingen < 1 jaar	1	1	1
Liquide middelen	1.998	2.055	260
Overlopende rekeningen			
Totaal	1.999	2.057	261
Passiva			
Eigen Vermogen	1.950	2.007	212
Overgedragen resultaat	1.950	2.007	212
Vreemd vermogen	50	50	49
Schulden > 1 jaar	50	50	49
Totaal	1.999	2.057	261

RESULTATENREKENING	(in duizenden EUR)		
	2002	2003	2004
Operationele opbrengsten	1.728	1.744	1.100
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	1.728	1.737	1.100
Andere operationele opbrengsten	0	7	
Operationele kosten	2.268	1.687	-2.895
Inkomensoverdrachten	2.268	1.687	2.895
Operationeel resultaat	-540	57	-1.795
Financiële opbrengsten	10	0	0
Resultaat van het boekjaar	-530	57	-1.795

¹¹ Artikel 2 van het decreet van 24 juni 2005 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2005.

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Landbouw op 22 juli 2003, 23 juni 2004 en 29 augustus 2006 meegedeeld dat het de controle van de jaarrekeningen 2002, 2003 en 2004 van het FIVA heeft beëindigd.

Bij de rekeningen 2002 heeft het de volgende opmerkingen gemaakt:

- Sinds 1 januari 2002 is rapportering in euro vereist⁽¹²⁾. Het begrotingsluik geeft de cijfers echter in duizenden euro weer, wat consolidatieproblemen kan meebrengen.
- De budgettaire resultaatverwerking is incorrect. De uitvoeringsrekening van de begroting toont een overdracht van slechts 538 duizend EUR overschot uit de vorige boekjaren, terwijl dat in werkelijkheid meer dan 2,5 miljoen EUR zou moeten bedragen. Ook het over te dragen overschot van het boekjaar kan op grond van de onderliggende rekeningen geen 0 EUR bedragen. Dienaangaande wenst het Rekenhof aan te dringen op het doorvoeren van een correcte budgettaire resultaatverwerking conform artikel 55 van het bovengenoemde boekhoudbesluit.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 5 december 2003 de opmerkingen van het Rekenhof over de rekeningen 2002 bijgetreden en aanpassingen voor de jaarrekening 2003 beloofd. De controle van deze jaarrekening wees uit dat de aanpassingen effectief plaatsvonden.

Bij de rekeningen 2004 heeft het Rekenhof opgemerkt dat de vorderingen niet altijd in het correcte jaar werden verwerkt en dat de daaraan gekoppelde terugvorderingen niet altijd even accuraat worden opgevolgd. Het heeft dan ook aangedrongen op de correcte toepassing van de aanrekeningsregels uit het boekhoudbesluit en een meer efficiënte opvolging van de debiteurenadministratie.

3 Fonds Bijzondere Jeugdzorg

(in duizenden EUR)

ESR-UITVOERINGSREK.	2002		2003		2004		2005	
	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering
37 Directe belastingen en renten aan sociale zekerheidsinstellingen	4.000	4.258	4.350	4.246	4.500	4.454		
38 Inkomensoverdr. andere sectoren	3.120	2.669	3.350	2.144	3.350	2.893	7.950	6.011
46 Inkomensoverdr. centrale overheid	190.433	190.443	196.268	196.821	211.086	211.210	217.603	218.757
TOTAAL ONTVANGSTEN	197.563	197.370	203.968	203.211	218.936	218.557	225.553	224.768
12 Aankoop goederen/diensten	944	737	1.182	1.089	697	656	526	499
33 Inkomensoverdr. aan privaatrecht. instellingen zonder winstoogmerk	195.621	192.712	203.850	202.693	216.734	215.662	222.886	222.619
34 Inkomensoverdr. aan de gezinnen	1.920	1.879	1.900	1.858	2.040	1.956	2.140	2.111
TOTAAL UITGAVEN	198.485	195.328	206.932	205.640	219.471	218.274	225.553	225.229
Budgettair resultaat boekjaar	-922	2.042	-2.964	-2.429	-535	283	0	-460
Overgedragen resultaat vorige jaren	922	922	2.964	2.964	535	535	818	818
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	2.964	0	535	0	818	818	358

¹² De artikelen 12 en 51 van het besluit van de Vlaamse Regering van 21 mei 1997 betreffende een geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering, zoals aangepast.

(in duizenden EUR)

BALANS	2002	2003	2004	2005
Activa				
Viottende activa	3.425	41.476	7.662	2.424
Vorderingen > 1 jaar	1.692	3.087	7.662	1.715
Liquide middelen	1.733	38.389	0	709
Totaal	3.425	41.476	7.662	2.424
Passiva				
Eigen Vermogen	2.058	-371	-47	-507
Overgedragen resultaat	2.058	-371	-47	-507
Vreemd vermogen	1.367	41.847	7.709	2.931
Voorzieningen en uitgestelde belastingen	906	906	865	865
Schulden < 1 jaar	461	40.941	6.844	2.066
• Financiële schulden		39.878	5.022	
• Handelsschulden	449	1.063	1.797	
• Overige schulden	12		25	
Totaal	3.425	41.476	7.662	2.424

(in duizenden EUR)

RESULTATENREKENING	2002	2003	2004	2005
Operationele opbrengsten	197.370	203.211	218.598	224.769
Lopende opbrengsten	6.927	6.390	7.388	6.011
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	190.443	196.821	211.210	218.758
Operationele kosten	194.994	205.640	218.274	225.229
Div. diensten/goederen	403	1.089	656	499
Inkomensoverdrachten	194.591	204.551	217.618	224.730
Operationeel resultaat	2.376	-2.429	324	-460
Resultaat van het boekjaar	2.376	-2.429	324	-460

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Welzijn op 24 februari 2004, 7 juli 2004, 27 september 2005 en 26 september 2006 meegedeeld dat het de jaarrekeningen 2002, 2003, 2004 en 2005 gecontroleerd heeft verklaard. Het heeft daarbij de volgende opmerkingen geformuleerd:

- Er werden nog steeds geen maatregelen getroffen voor de vaststelling, de boekhoudkundige verwerking en de inning van de ouderbijdragen.
- In 2004 boekte het FBJ een offerte voor computersoftware in als kosten.
- Het debiteurenbeheer is voor verbetering vatbaar.
- Ook de crediteurenadministratie vertoont tekortkomingen.

De Vlaamse minister van Financiën heeft op 23 en 24 augustus 2004 en 22 maart 2006 over de rekeningen 2002, 2003 en 2004 gesteld dat het FBJ voor de problematiek van de ouderbijdragen al een aantal pogingen heeft ondernomen, maar dat personeelsgebrek dit vertraagde. Bij de stroomlijning van de PIP/PEP van het team voorzieningenbeleid werd een procedure uitgewerkt opdat het FBJ zelf zou kunnen instaan voor de inning van de bijdragen. Zodra de PIP/PEP zijn geïmplementeerd en het principe van ouderbijdragen in alle regio's op uniforme wijze wordt gehanteerd, zal het FBJ aan de opmerking gevolg kunnen geven. De minister stelde voorts dat de inboeking inderdaad dient te geschieden op basis van een factuur.

4 Fonds Culturele Infrastructuur

(in duizenden EUR)

ESR-UITVOERINGSREKENING	2002		2003		2004	
	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering
16 Verkoop goederen/diensten	0	0	5	1	16	27
66 Kapitaaloverdrachten van de centrale overheid	8.056	8.056	10.875	10.875	15.441	15.425
TOTAAL ONTVANGSTEN	8.056	8.056	10.880	10.876	15.457	15.452
12 Aankoop goederen/diensten	7	2	248	245	210	207
51 Kapitaaloverdrachten aan bedrijven en financiële instellingen	12.844	7.112	10.593	10.591	7.850	7.206
52 Kapitaaloverdrachten aan privaatrecht. instellingen zonder winstoogmerk t.b.v. gezinnen	5.833	4.724	950	902	1.871	1.777
61 Kapitaaloverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep	1.030	691	500	75	1.000	1.000
63 Kapitaaloverdrachten aan lokale overheden	150	0	0	0	0	0
65 Kapitaaloverdrachten aan andere institutionele groepen	3.000	2.925	6.000	6.000	2.000	2.000
74 Verwerving overige investeringsgoederen	1	0	0	0	0	0
TOTAAL UITGAVEN	22.865	15.454	18.291	17.813	12.931	12.190
Budgettair resultaat boekjaar	-14.809	-7.398	-7.411	-6.937	2.526	3.262
Overgedragen resultaat vorige jaren	14.809	14.809	7.411	7.411	474	474
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	7.411	0	474	3.000	3.736
Vastleggingen op 31.12		36.521		30.491		27.339
Stand reservefonds op 31.12		0		0		0

(in duizenden EUR)

BALANS	2002	2003	2004
Activa			
Vaste activa	1	0	0
Materiële vaste activa	1	0	0
Viottende activa	8.513	488	3.802
Vorderingen < 1 jaar	0	488	3.406
Liquide middelen	8.513	0	396
Totaal	8.514	488	3.802
Passiva			
Eigen Vermogen	7.412	474	3.735
Overgedragen resultaat	7.412	474	3.735
Vreemd vermogen	1.102	14	67
Schulden < 1 jaar	1.102	14	67
• Handelsschulden	0	0	4
• Overige schulden	1.102	14	63
Totaal	8.514	488	3.802

(in duizenden EUR)

RESULTATENREKENING	2002	2003	2004
Operationele opbrengsten	8.056	10.876	15.452
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	8.056	10.875	15.425
Andere operationele opbrengsten	0	1	27
Operationele kosten	15.457	17.814	12.191
Div. diensten/goederen	2	0	8
Niet kaskosten	3	1	0
Inkomensoverdrachten	15.452	17.813	12.183
Operationeel resultaat	-7.401	-6.938	3.261
Resultaat van het boekjaar	-7.401	-6.938	3.261

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Jeugd op 19 augustus 2003, 26 oktober 2004 en 17 januari 2006 meegedeeld dat het de jaarrekening 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft bij de rekeningen 2002 opgemerkt dat het fonds de verwickelingen rond de aankoop van het Palace-complex niet correct heeft verwerkt in zijn comptabiliteit van de vastleggingen. De boekingen in die comptabiliteit resulteren immers in een negatief vastleggingssaldo van 4.957.870 EUR. Het saldo van de openstaande vastleggingen volgens de opgave van het fonds moet dus worden verhoogd met dit bedrag.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 26 januari 2004 over de rekening 2002 gesteld dat de verwickelingen rond de aankoop van het Palace-complex inderdaad incorrect zijn verwerkt in de comptabiliteit van de vastleggingen. Ook de boekhouder van de instelling had het probleem opgemerkt, maar het boekhoudpakket Exact zou bepaalde bewerkingen niet toestaan, waardoor een gegevenscorrectie vooralsnog niet lukt. Het FoCI zou een technische oplossing zoeken.

5 Fonds Film in Vlaanderen

(in duizenden EUR)

ESR-UITVOERINGSREKENING	2002	
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>
08 Overgedragen overschot vorige boekjaren	2.128	2.165
38 Inkomensoverdrachten van bedrijven	100	280
46 Kapitaaloverdrachten van centrale overheid	4.000	4.000
TOTAAL ONTVANGSTEN	6.228	6.445
1 Lopende uitgaven	4	6
32 Inkomensoverdrachten aan bedrijven	6.174	6.202
33 Inkomensoverdrachten aan privaatrecht. instellingen zonder winstoogmerk	50	237
TOTAAL UITGAVEN	6.228	6.445
Budgettair resultaat boekjaar	0	0
Overgedragen resultaat vorige jaren	2.128	2.128
OVER TE DRAGEN RESULTAAT		

(in duizenden EUR)

BALANS	2002
Activa	
Vlottende activa	-38
Vorderingen < 1 jaar	1
Liquide middelen	-39
Totaal	-38
Passiva	
Eigen Vermogen	-38
Overgedragen resultaat	-38
Totaal	-38

(in duizenden EUR)

RESULTATENREKENING	2002
Operationele opbrengsten	4.280
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	4.075
Andere operationele opbrengsten	205
Operationele kosten	6.445
Inkomensoverdrachten	6.445
Operationeel resultaat	-2.165
Resultaat van het boekjaar	-2.165

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Cultuur op 19 augustus 2003 meegedeeld dat het de jaarrekeningen 2002 gecontroleerd heeft verklaard. Het heeft daarbij onder meer de volgende opmerkingen geformuleerd:

- De ESR-uitvoeringsrekening van de begroting vertoont langs de uitgavenzijde verscheidene, weliswaar beperkte, overschrijdingen.
- Het balanstotaal is negatief omdat het fonds naliet het negatief saldo van de zichtrekening bij het CFO (in de rubriek liquide middelen) in de rubriek financiële schulden op te nemen.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 20 oktober 2003 geantwoord dat de vzw Vlaams Audiovisueel Fonds het tekort op 14 januari

2003 heeft aangezuiverd. Hij gaf toe dat de jaarrekening nalatigheden bevat, maar wees erop dat die geen invloed hebben op het resultaat.

6 Fonds voor Flankerend Economisch Beleid – Hermesfonds

ESR-UITVOERINGSREKENING	2002		2003		2004	
	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering
46 Inkomensoverdrachten van de centrale overheid	170.091	170.091	177.139	177.139	167.486	169.486
57 Kapitaaloverdrachten van bedrijven	6.000	6.172	41.770	52.236	1.111	2.208
TOTAAL ONTVANGSTEN	176.091	176.263	218.909	229.375	168.597	171.694
12 Aankoop goederen/diensten	3.408	1.816	4.773	4.323	3.660	3.896
30 Inkomensoverdrachten niet verdeeld	500	225	1.500	760	1.666	950
31 Exploitatiesubsidies	50	38	27	26	8	7
32 Inkomensoverdrachten, geen exploitatiesubsidies, aan bedrijven en financiële instellingen	24.474	7.427	30.486	21.062	33.704	37.809
33 Inkomensoverdrachten aan privaatrechtelijke instellingen zonder winstoogmerk	4.632	2.690	12.025	5.642	5.724	3.471
41 Inkomensoverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep					13.863	11.553
43 Inkomensoverdrachten aan de lokale overheden	520	412	591	25	444	108
50 Kapitaaloverdrachten Niet verdeeld	140	172	964	232	1.000	454
51 Kapitaaloverdrachten aan bedrijven en financiële instellingen	215.478	227.659	145.232	159.477	171.700	150.357
61 Kapitaaloverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep	6.548	5.179	5.000	3.710	4.907	3.715
TOTAAL UITGAVEN	255.750	245.617	200.598	195.257	236.676	212.320
Budgettair resultaat boekjaar	-79.659	-69.354	18.311	34.118	-68.079	-40.625
Overgedragen resultaat vorige jaren	131.319	133.315	60.997	63.961	97.079	98.079
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	51.660	63.961	79.308	98.079	30.000	57.454

BALANS	(in duizenden EUR)		
	2002	2003	2004
Activa			
<i>Vaste activa</i>			
<i>Vlottende activa</i>	89.018	115.886	78.521
Vorderingen op meer dan 1 jaar	5.277	5.277	5.277
Vorderingen < 1 jaar	22.737	15.777	16.843
Liquide middelen	61.004	94.832	56.401
Totaal	89.018	115.886	78.521
Passiva			
<i>Eigen Vermogen</i>	73.895	100.986	61.378
Overgedragen resultaat	73.895	100.986	61.378
<i>Vreemd vermogen</i>	15.122	14.900	17.143
Voorzieningen en uitgestelde belastingen	14.273	14.273	14.273
Schulden < 1 jaar	557	267	2.870
Overlopende rekeningen	292	360	
Totaal	89.018	115.886	78.521

RESULTATENREKENING	(in duizenden EUR)		
	2002	2003	2004
<i>Operationele opbrengsten</i>	177.880	183.655	172.709
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	170.091	177.139	169.486
Andere operationele opbrengsten	7.789	6.516	3.223
<i>Operationele kosten</i>	254.996	195.564	212.316
Div. diensten/goederen	1.858	4.281	3.938
Inkomensoverdrachten	243.503	190.976	208.375
Andere operationele kosten	9.634	307	3
Operationeel resultaat	-77.115	-11.909	-39.607
<i>Financiële opbrengsten</i>	2	-0	
<i>Financiële kosten</i>	-1	39.000	-1
Resultaat van het boekjaar	-77.114	27.090	-39.608

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Economie op 15 april 2004, 28 september 2004 en 26 juli 2006 meegedeeld dat het de controle van de jaarrekeningen 2002, 2003 en 2004 van het Hermesfonds heeft beëindigd.

Bij de rekeningen 2002 en 2003 heeft het de volgende opmerkingen gemaakt:

- Door een onaangepaste debiteurenadministratie is het onmogelijk een gefundeerd oordeel te vellen over het waarheidsgetrouwe karakter van de openstaande vorderingen in de balans, die met ruim 28 miljoen EUR bijna een derde van het balanstotaal op 31 december 2002 uitmaakten. Behalve een degelijke en voldoende gedetailleerde toelichting bij de vorderingen op zowel lange als korte termijn, dient het fonds ook duidelijkheid te scheppen in de invorderbaarheid van de vorderingen, die moet resulteren in een gefundeerde omboeking tot dubieuze debiteuren, al dan niet gevolgd door de inboeking van een corresponderende waardevermindering.
- De balans moet een getrouw beeld van de werkelijkheid geven en het fonds moet de aangelegde voorzieningen in die zin opvatten. Zij moeten bijgevolg steunen op valabele berekeningen.
- De proef- en saldibalans op 31 december 2002 vertoonde op de rekening *wachtrekening derdengelden* een creditsaldo van 292.204 EUR. De jaarrekening vermeldt deze rekening niet, maar neemt een zelfde saldo op in de overlopende passiefrekening *Over te dragen opbrengsten*. Het fonds mag alleen rapporteren wat het effectief heeft geboekt. Het moet dan ook overeenstemming tussen beide documenten bewerkstelligen. Bovendien dient het de werkelijke aard van de stortingen op de financiële rekening te achterhalen en ze vervolgens correct in de boekhouding en de jaarrekening opnemen.
- Het fonds moet een reconciliatie tussen het bedrijfseconomisch resultaat en het begrotingsresultaat voorleggen, waaruit een consistente en controleerbare koppeling tussen de bedrijfseconomische boekhouding en de uitvoeringsrekening van de begroting blijkt.
- De aanvullende dotatie aan het Hermesfonds van 2 miljoen EUR naar aanleiding van een late kredietherschikking werd niet in de jaarrekening 2003 opgenomen. In de jaarrekening 2004 dient dit te worden geregulariseerd.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 24 februari 2005 aanpassingen aangekondigd. Het Rekenhof heeft die geëvalueerd bij zijn controle op de jaarrekening 2004. Naar aanleiding daarvan heeft het de volgende opmerkingen gemaakt:

- Niettegenstaande was aangekondigd dat de boekhouding in 2004 de terugvorderingen zou uitzuiveren, waarbij zij waardeverminderingen zou boeken en voorzieningen voor waardeverminderingen op vorderingen zou corrigeren, toonde de jaarrekening 2004 daar niets van. Het Rekenhof heeft er dan ook op aangedrongen de aangekondigde uitzuiveringsactie in de debiteurenadministratie daadwerkelijk in de boekhouding te verwerken, opdat de balans zowel de openstaande vorderingen als de waardeverminderingen op die vorderingen voor hun werkelijke waarde zou weergeven.
- De controle op de openstaande schulden aangaande te betalen dotaties en soortgelijke verplichtingen, wees uit dat het fonds op 31 december 2004 19.001.643 EUR schulden zonder verantwoording met een correctieboeking uit de balans haalde. Het diende nochtans de betalingsopdrachten die de grondslag voor deze correctieboeking vormden, aan het boekjaar 2004 toe te wijzen, zoals het initieel correct deed. Het Rekenhof vroeg daarom een toelichting van deze boekhoudkundige ingreep. In afwachting daarvan, beschouwt

het de schulden op balansdatum ondergewaardeerd, en dus het resultaat overgewaardeerd.

- Een achterstand in de uitbetaling van steunverleningen vertraagt de afhandeling van betalingsdossiers steeds meer. Dat kan begunstigden in de problemen brengen (bv. faillissement door een tekort aan cash flow) en stemt niet overeen met het economisch ondersteunend en bevorderend karakter van de steunverlening, wat toch de kerntaak van het Hermesfonds is. Het Rekenhof heeft dan ook om maatregelen gevraagd, want het het probleem heeft langzaamaan een structureel karakter gekregen.
- Een tekort aan betalingskredieten is niet de oorzaak van de bovengenoemde problematiek. De instelling heeft de laatste jaren op jaareinde immers telkens een omvangrijk begrotingsoverschot overgedragen. Het systematisch begroten van over te dragen begrotingsoverschotten is overigens strijdig met de eenjarigheid van de begroting en resulteert in een onwettige reservevorming, die voor de jaren 2004 tot 2006 een stijgende trend vertoont. Het Rekenhof heeft gevraagd naar de beweegredenen van deze reservevorming. Het heeft erop aangedrongen deze begrotingstechniek te verlaten en al opgebouwde reserves af te bouwen.

7 Grondfonds

(in duizenden EUR)

ESR-UITVOERINGSREKENING	2002		2003	
	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering
26 Rente-ontvangsten van overheidsvorderingen	1.240	1.092	575	1.216
36 Indirecte belastingen en heffingen	9.296	3.633	14.737	13.535
TOTAAL ONTVANGSTEN	10.536	4.725	15.312	14.751
12 Aankopen van niet-duurzame goederen en diensten	5.657	261	732	1.006
34 Inkomensoverdrachten aan de gezinnen	8.097	209	1.159	1.023
61 Kapitaaloverdrachten binnen éénzelfde institutionele groep	41.704	197	33.993	33.466
TOTAAL UITGAVEN	55.458	668	35.884	35.495
Budgettair resultaat boekjaar	-44.922	4.057	-20.572	-20.745
Overgedragen resultaat vorige jaren	44.922	44.922	48.979	48.979
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	48.979	28.407	28.234

(in duizenden EUR)

BALANS	2002	2003
Activa		
Vlottende activa	55.689	24.693
Vorderingen < 1 jaar	9.746	0
Liquide middelen	44.843	24.118
Overlopende rekeningen	1.100	575
Totaal	55.689	24.693
Passiva		
Eigen Vermogen	55.308	23.639
Kapitaal	0	0
Overgedragen resultaat	55.308	23.639
Vreemd vermogen	381	1.054
Voorzieningen en uitgestelde belastingen	292	292
Schulden < 1 jaar	89	762
Totaal	55.689	24.693

<i>(in duizenden EUR)</i>		
RESULTATENREKENING	2002	2003
Operationele opbrengsten	5.846	3.809
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	5.846	3.809
Operationele kosten	1.105	36.168
Div. diensten/goederen	572	35.926
Personeelskosten	185	0
Inkomensoverdrachten	348	242
Operationeel resultaat	4.741	-32.360
<i>Financiële opbrengsten</i>	2.192	691
<i>Financiële kosten</i>	992	0
Resultaat van het boekjaar	5.941	-31.669

Het Grindfonds heeft het boekjaar 2002 met een winst van bijna 6 miljoen EUR afgesloten. Het verschil ten opzichte van 2001 is vooral te wijten aan het feit dat in 2001 een eenmalige ontvangst van 7,8 miljoen EUR van IML (Intercommunale Maatschappij voor de ruimtelijke ontwikkeling in Limburg) werd ontvangen. Het Grindfonds heeft het boekjaar 2003 met een verlies van 31,7 miljoen EUR afgesloten. Het verschil ten opzichte van 2002 is dan weer vooral te wijten aan de betaling in 2003 ingevolge het gewijzigd grinddecreet van een overdracht van ruim 34 miljoen EUR aan het Sectorfonds.

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Economie op 20 oktober 2003 de volgende opmerkingen over de rekening 2002 meegedeeld:

- Na herhaaldelijke opmerkingen heeft het Grindfonds zijn kapitaal geïncorporeerd in het overgedragen nettoresultaat. De manier waarop het dit heeft geboekt is echter niet in overeenstemming met de boekhoudwet.
- Ook de boekhoudkundige verwerking van de CFO-interesten is niet geheel correct verlopen.
- Hoewel de minister had beloofd dat het Grindfonds alle ontvangsten en uitgaven zou opnemen in de ESR-rekening, bevat de ESR-rekening 2002 niet de *teruggave* van een deel van de grindheffing aan een firma voor uitgevoerde afwerkingskosten. Daardoor zijn de uitgaven ondergewaardeerd en is het over te dragen resultaat overgewaardeerd.
- De brugpensioenen die het sociaal comité betaalt aan ex-werknemers van ontgrindingsfirma's, boekt het Grindfonds als inkomensoverdracht in de ESR-rekening, maar als personeelskosten in de bedrijfseconomische boekhouding. Aangezien het fonds zelf geen personeel heeft, is het aangewezen deze kosten bedrijfseconomisch te boeken als *andere inkomensoverdrachten*.
- In de ESR-rekening gebruikt het Grindfonds per comité één code voor alle uitgaven van dat comité, ongeacht de aard van de uitgaven. De ESR-codering is echter in eerste instantie een economische classificatie, die inkomsten en uitgaven registreert naar hun aard. Een instelling kan binnen het ESR-schema de codes verder functioneel indelen. De werkwijze van het fonds heeft tot gevolg dat twee soorten uitgaven onder de verkeerde rubriek worden opgenomen.
- Hoewel de minister beloofd had vanaf de rekening 2002 een reconciliatie tussen het bedrijfseconomisch en budgettair resultaat bij de rekening te voegen, ontbrak deze reconciliatie in de rekening 2002 nog.
- De toelichting is onvolledig en biedt geen meerwaarde ten opzichte van de informatie in de balans en resultatenrekening.
- Het jaarverslag 2002, toegevoegd aan de rekening die aan het Rekenhof werd voorgelegd, bevat diverse onnauwkeurigheden en wijkt af van de jaarrekening.

Op 26 oktober 2004 heeft het de ministers daarenboven de volgende opmerkingen over de rekening 2003 meegedeeld:

- Het Grindfonds heeft 66.641,53 EUR facturen wel bedrijfseconomisch, maar niet budgettair aangerekend. Bovendien heeft het 131.796,56 EUR facturen noch bedrijfseconomisch, noch budgettair aangerekend. Daardoor zijn de kosten van 2003 ondergewaardeerd voor 131.796,56 EUR, en de uitgaven voor 198.438,09 EUR, met gevolgen voor het bedrijfseconomisch resultaat en het begrotingsresultaat. Daarbuiten heeft het Grindfonds een schuld van 644.381,21 EUR tweemaal als kosten aangerekend. Daardoor toont de schuldrekening ten onrechte nog een openstaande schuld van 644.381,21 EUR, zijn de kosten overgewaardeerd en is het resultaat ondergewaardeerd. Ten slotte heeft de instelling een factuur voor een lager bedrag als schuld en kosten geboekt, maar wel het correcte bedrag betaald. Daardoor zijn de kosten ondergewaardeerd en blijft de schuldrekening na betaling van alle schulden met een debetsaldo openstaan. Het is aangewezen te onderzoeken waarom het boekhoudprogramma toestaat een hoger bedrag te debiteren voor een al geboekte schuld, om dergelijke fouten in de toekomst te vermijden.
- De bij de rekening gevoegde reconciliatie bevat enerzijds geen wedersamenstelling van het verschil tussen het (gecumuleerde) bedrijfseconomisch resultaat en het (gecumuleerde) budgettair resultaat. Anderzijds is de gegeven verklaring onjuist. Het Rekenhof heeft gevraagd de instelling alsnog een reconciliatie te doen maken, waarbij zij verklaart welke verrichtingen zij wel in de ene, maar niet in de andere boekhouding opneemt.

Op 17 februari 2004 heeft de Vlaamse minister van Financiën en Begroting beloofd rekening te zullen houden met de opmerkingen bij de jaarrekening 2003.

Op 14 maart 2005 heeft de minister meegedeeld dat problemen met de boekhoudinformatica de kwaliteit van de jaarrekening negatief beïnvloed hebben, maar dat al maatregelen werden ondernomen. Hij beloofde ook de tekortkomingen met correctieboekingen in 2004 recht te zetten. Er zou ook een reconciliatie tussen het bedrijfseconomisch resultaat en het begrotingsresultaat zijn opgemaakt. Het Rekenhof zal dit nagaan bij zijn controle van de rekening 2004.

8 Herplaatsingsfonds

(in duizenden EUR)

ESR-UITVOERINGSREKENING	2002		2003		2004	
	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering
38 Overige inkomensoverdrachten	0	15	0	5	0	0
46 Inkomensoverdrachten van de centrale overheid	3.055	3.055	3.945	3.945	3.253	3.253
57 Kapitaaloverdrachten van bedrijven en financiële instellingen	0	0	0	0	0	46
TOTAAL ONTVANGSTEN	3.055	3.070	3.945	3.950	3.253	3.299
33 Inkomensoverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep	4.090	3.875	4.175	2.968	3.253	2.918
TOTAAL UITGAVEN	4.090	3.875	4.175	2.968	3.253	2.918
Budgettair resultaat boekjaar	-1.035	-805	-230	982	0	380
Overgedragen resultaat vorige jaren	1.035	1.035	230	230	1.212	1.212
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	230	0	1.212	1.212	1.592

(in duizenden EUR)

BALANS	2002	2003	2004
Activa			
Vlottende activa	230	1.212	1.593
Vorderingen < 1 jaar		251	1
Liquide middelen	230	961	1.592
Totaal	230	1.212	1.593
Passiva			
Eigen Vermogen	230	1.212	1.593
Overgedragen resultaat	230	1.212	1.593
Totaal	230	1.212	1.593

Het Herplaatsingsfonds is een VOI van categorie A zonder personeel of werkmiddelen. Het departement EWBL van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap stelt diensten, uitrusting, installaties en personeel ter beschikking voor de efficiënte werking van het fonds. Het balanstotaal geeft dan ook alleen weer wat het Herplaatsingsfonds op 31 december overhoudt op haar financiële rekening, verhoogd met eventuele openstaande vorderingen. Dit betreft het verschil tussen de inkomsten (overgedragen resultaat, dotatie en eventuele terugvorderingen) en de vergoedingen betaald voor de goedgekeurde dossiers. In 2002 lag het balanstotaal lager dan in andere jaren door het faillissement van Sabena in 2002. Door dit omvangrijke dossier diende het Herplaatsingsfonds in 2002 een onverwacht hoge uitgave te financieren. Dat had zijn weerslag op de kaspositie van het fonds. In 2003 verhoogde daarom de dotatie.

(in duizenden EUR)

RESULTATENREKENING	2002	2003	2004
Operationele opbrengsten	3.070	3.950	3.300
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	3.070	3.950	3.300
Operationele kosten	3.875	2.968	2.918
Inkomensoverdrachten	3.875	2.968	2.918
Operationeel resultaat	-805	982	382
Resultaat van het boekjaar	-805	982	382

Aangezien het Herplaatsingsfonds over geen eigen personeel en werkmiddelen beschikt, registreert het geen personeels- of werkkosten.

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Werk op 16 juli 2003, 29 juni 2004 en 29 juni 2005 meegedeeld dat het de jaarrekeningen 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij de volgende opmerkingen geformuleerd:

- Hoewel het Herplaatsingsfonds als VOI A met rechtspersoonlijkheid aangesloten is bij het CFO, sloot het geen driepartijenovereenkomst met de Vlaamse Gemeenschap en de bank. Het fonds bekwam nooit een afrekening en boekte bijgevolg positieve noch negatieve CFO-vergoedingen in zijn rekening.
- Een zelfde persoon beoordeelt en volgt de ingediende dossiers door o.a. deelname aan de stuurgroep en evalueert en stelt de betalingsopdracht op bij de beëindiging van het dossier. Voor de inhoudelijke opvolging en de financiële afhandeling is functiescheiding nodig.
- De vastleggingen worden ingegeven in Orafin, maar de betalingen door het Herplaatsingsfonds niet. Vermits er geen (automatische) koppeling bestaat van de betalingen aan de vastleggingen, treedt geen blokkering in werking als meer wordt uitbetaald dan werd vastgelegd.

- Door een foutieve indexering van de premies voor 2002 heeft het fonds in twaalf dossiers te hoge tegemoetkomingen toegekend⁽¹³⁾. Het zou deze toestand rechtzetten bij de saldering door een terugvordering of een vermindering van het nog te betalen saldo. In 2004 was nog maar één dossier gesaldeerd, met een terugvordering van 46.962 EUR tot gevolg, waarvan echter maar 45.655,17 EUR terugbetaald werd. De administratie heeft geen verdere actie ondernomen om het saldo te innen. De Vlaamse minister van Werk gaf in mei 2005 de goedkeuring de fout in de diverse dossiers niet te moeten verrekenen. Een ministeriële goedkeuring volstaat echter niet om een inbreuk tegen een uitvoeringsbesluit van de Vlaamse Regering te corrigeren.
- Het fonds kan aan maximum 20% van de begeleide werknemers een dubbele premie toekennen mits zij aan bepaalde criteria voldoen en op een nominatieve lijst worden geplaatst⁽¹⁴⁾. In een aantal dossiers bleef de nominatieve aanduiding van de deelnemers met verhoogde premie echter uit of toetste het fonds de begunstigden niet aan de criteria. In de praktijk kende het fonds in de meeste kleinere dossiers zelfs alleen maar verhoogde premies toe. Tussen dossierindiening en begeleidingsstart verstrijken doorgaans enkele maanden, waartijdens veel mensen al een nieuwe job vinden. Het fonds redeneert dan dat de overblijvenden de moeilijkst plaatsbaren zijn, die recht hebben op een dubbele vergoeding. Deze redenering strookt niet met het uitvoeringsbesluit en de vereisten van de begeleidingscommissie.
- In het Sabena-dossier betaalde het Herplaatsingsfonds meer uit dan wat volgens het uitvoeringsbesluit strikt genomen mogelijk was. Voor de begeleiding van 2.501 ex-werknemers berekende het outplacementbureau de tegemoetkoming van het fonds op 6.120.557,13 EUR. Niettemin werd 6.282.843 EUR uitbetaald. Verder heeft het fonds geen rekening gehouden met de opmerkingen van de inspectie Werkgelegenheid, die een controle ter plaatse uitvoerde. Het inspectieverslag concludeerde onder meer dat kosten werden ingediend die betrekking hadden op een periode voorafgaand aan het subsidiebesluit en dat dubbele financiering door Vlaanderen enerzijds en de federale overheid anderzijds, niet uitgesloten was. Ten slotte volgde de uitbetaling de procedure van het fonds niet in de juiste volgorde: indiening, ministeriële goedkeuring, oprichting van een stuurgroep en aanstelling van een outplacementbureau.
- In 2004 boekte het Herplaatsingsfonds een terugvordering onder ESR-code 57 in de uitvoeringsrekening van de begroting, terwijl uitgaven voor outplacementbegeleiding onder code 33 horen. Het is ook logischer terugvorderingen langs ontvangstenzijde onder ESR-code 38 te boeken, zoals het fonds dat trouwens vroeger deed.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 6 oktober 2003, 28 september 2004 en 10 november 2005 over de rekeningen 2002, 2003 en 2004 geantwoord met de volgende argumenten:

---

¹³ Conform artikel 19, §4, van het besluit van de Vlaamse regering van 26 mei 2000 tot uitvoering van het decreet van 18 mei 1999 houdende oprichting van een Herplaatsingsfonds, worden de maximale tegemoetkomingen per begeleide ex-werknemer en de vergoeding aan de curator de eerste januari van elk jaar aangepast aan de evolutie van het gezondheidsindexcijfer van de consumptieprijzen van de maand december die voorafgaat.

¹⁴ Artikel 19, §2, en 17, §1, van het uitvoeringsbesluit van de Vlaamse Regering van 12 september 2003.

- Voor een aantal instellingen, waaronder het Herplaatsingsfonds, wordt inderdaad afgeweken van de geldende CFO-reglementering. Daar is een juridische onderbouw voor nodig, die zou worden uitgewerkt in het kader van Beter Bestuurlijk Beleid.
- De functiescheiding tussen de dossieropvolging en de financiële opvolging zou ondertussen bestaan.
- Bij gebrek aan een informaticatechnische link tussen vastleggingen en ordonnancerings, zou de boekhouding er strikt en systematisch op toezien dat niet meer wordt betaald dan vastgelegd.
- De problematiek van de terugvordering van foutief en te hoog berekende subsidies zou voor de Vlaamse Regering komen.
- Voor de toekenning van een verhoogde premie, zouden eventuele inhoudelijke en procedurele verbeteringen in de werking van het fonds onderzocht worden. Eventueel zou de wetgeving worden aangepast. Mogelijks zou ook de financiering in globo worden herbekeken.
- Het Sabena-dossier betrof een sui-generisdossier met veel ad-hocoplossingen. Er zou echter geen sprake zijn van dubbele financiering.
- Het fonds zou aandacht besteden aan een correcte ESR-codificatie.

De minister heeft voor de belangrijkste punten dus acties of wijzigingen beloofd. Het Rekenhof zal dit verder opvolgen.

9 Investeringsfonds voor Grond- en Woonbeleid voor Vlaams-Brabant

		<i>(in duizenden EUR)</i>			
ESR-UITVOERINGSREKENING		2002		2003	
		<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>
26	Rente-ontvangsten van overheidsvorderingen	206	179	216	173
28	Overige opbrengsten van vermogen	17	1	1	0
76	Verkopen van gronden en gebouwen in het binnenland	0	0	0	16
86	Kredietaflossingen door bedrijven en financiële instellingen	208	195	914	200
TOTAAL ONTVANGSTEN		431	375	1.131	390
12	Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten	154	201	154	135
43	Inkomensoverdrachten aan lokale overheden	0	0	0	1
51	Kapitaaloverdrachten aan bedrijven	0	0	0	10
71	Aankoop gronden/gebouwen in binnenland	1.983	16	0	126
72	Nieuwbouw van gebouwen	0	24	0	10
81	Kredietverleningen aan bedrijven en financiële instellingen	4.865	2.365	4.130	666
TOTAAL UITGAVEN		7.002	2.606	4.284	948
Budgettair resultaat van het boekjaar		-6.571	-2.231	-3.153	-559
Overgedragen resultaat vorige jaren		9.488	11.061	8.830	8.830
OVER TE DRAGEN RESULTAAT		2.917	8.830	5.677	8.271
VASTLEGGINGSMACHTIGING					
Saldo vastleggingsmachtiging op 31/12/2001			10.225.041,36		
Vastleggingen 2002			-255.125,57		
Saldo vastleggingsmachtiging op 31/12/2002			9.969.915,79		
Vastleggingen 2003			-972.655,72		
Saldo vastleggingsmachtiging op 31/12/2003			8.997.260,07		

<i>(in duizenden EUR)</i>		
BALANS	2002	2003
Activa		
Vaste activa	1.236	1.362
Immat. vaste activa	0	0
Materiële vaste activa	1.236	1.362
Financiële vaste activa	0	0
Vlottende activa	19.309	19.268
Vorderingen > 1 jaar	10.109	10.494
voorraden	16	0
Vorderingen < 1 jaar	273	350
Liquide middelen	8.900	8.413
Overlopende rekeningen	11	11
Totaal	20.545	20.630
Passiva		
Eigen Vermogen	20.316	20.488
Overgedragen resultaat	20.316	20.488
Vreemd vermogen	229	142
Voorzieningen en uitgestelde belastingen	149	0
Schulden < 1 jaar	80	142
Totaal	20.545	20.630

<i>(in duizenden EUR)</i>		
RESULTATENREKENING	2002	2003
Operationele opbrengsten	1	0
Lopende opbrengsten	0	0
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	0	0
Andere operationele opbrengsten	1	0
Operationele kosten	170	134
Div. diensten/goederen	133	134
Personeelskosten	0	0
Voorzieningen	24	-149
Inkomensoverdrachten	3	3
Andere operationele kosten	10	147
Operationeel resultaat	-168	-134
Financiële opbrengsten	299	306
Resultaat van het boekjaar	131	172

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Wonen op 5 augustus 2003 en 24 augustus 2004 meegedeeld dat het de jaarrekeningen 2002 en 2003 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij onder meer de volgende opmerkingen geformuleerd;

- Het fonds had in de rekening 2002 nog steeds geen corrigerende addenda opgemaakt voor de obligatieleningen Nieuwstraat en Hof-ten-Hout, hoewel dat naar aanleiding van de rekening 2001 gevraagd was.
- Het beheer door de VHM van het Vlabinvestprogramma had van februari 2002 tot augustus 2002 geen sluitende juridische basis. Het verlengende addendum bij de bestaande dienstenovereenkomst werd immers laattijdig ondertekend en een nieuwe dienstenovereenkomst kwam er pas op 4 september 2002. Ook voor het beheer tussen 1 augustus 2003 en 21 oktober 2003 was er geen juridische basis, aangezien ook die nieuwe dienstenovereenkomst laattijdig werd ondertekend. Bovendien heeft Vlabinvest met de VHM een contract voor drie jaar gesloten, wat het voor het volledige bedrag op de machtiging diende vast te leggen, en niet met zesmaandelijks schuldvorderingen. Overigens betaalde Vlabinvest de zesmaandelijks kostenvergoeding aan de VHM de eerste twee semesters vroegtijdig (vóór het verstrijken van de periode) en kwamen de betaalde bedragen niet overeen met wat contractueel was bedongen.
- Uit de beperkte aanwending van de vastleggingsmachtiging blijkt dat de investeringsactiviteit van Vlabinvest ook in 2002 weinig intensief was.

- Het overgedragen saldo bedroeg in de uitvoeringsrekening 2002 11.061 in duizenden EUR, terwijl de uitvoeringsrekening 2001 gewaagde van 9.488 in duizenden EUR.
- In 2003 kwam er een einde aan de kosten wegens niet-naleving van de bouwverplichting bij de gronden aangekocht te Wemmel. Voor twee gronden werd in 2003 een laatste maal schadevergoeding betaald. Uiteindelijk liepen de schadevergoedingen op tot 46% van de aankoop prijs (154.587 EUR).
- Vlabinvest sloot verschillende leningen af op een lager bedrag dan oorspronkelijk vastgelegd. De annulering van de saldi uit de vastleggingsmachtiging zou bijkomende ruimte op deze machtiging kunnen creëren voor verdere financiering van projecten.

Op 23 februari 2004 heeft de Vlaamse minister van Financiën en Begroting de opmerkingen over de rekeningen 2002 van Vlabinvest beantwoord. De minister stelde dat de instelling akte had genomen van de opmerkingen en er rekening mee zou houden bij het opstellen van de jaarrekening 2003. De correctie op het beginsaldo 2002 (+1.573 in duizenden EUR) zou ertoe hebben geleid dat dit saldo een correcter beeld gaf van de reële toestand van de instelling.

Op 10 december 2004 ging de minister globaal akkoord met de opmerkingen over de rekeningen 2003. Hij weet de laattijdige ondertekening van de laatste dienstenovereenkomst aan de problemen van ondertekeningsbevoegdheid bij de aanstelling van de waarnemend administrateur-generaal. Dat was echter de reden van de laattijdige ondertekening van de voorgaande dienstenovereenkomst en kan bezwaarlijk de laattijdigheid van de huidige overeenkomst verklaren. Ten slotte zou het verschil tussen het gefactureerde bedrag en het contractuele bedrag te wijten zijn aan indexatie. De overeenkomst heeft inderdaad in indexatie voorzien, maar dan wel jaarlijks en met als basisindex augustus 2003. Indexatie kan dus niet het prijsverschil verklaren.

10 Limburgfonds

<i>(in duizenden EUR)</i>		
ESR-UITVOERINGSREKENING	2002	
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>
57 Kapitaaloverdrachten van bedrijven	5.270	1.645
66 Kapitaaloverdrachten van de institutionele overheid	11.207	11.207
Ontvangsten voor orde	14.349	0
TOTAAL ONTVANGSTEN	30.826	12.852
34 Inkomensoverdrachten aan de gezinnen	11.621	11.500
41 Inkomensoverdrachten binnen de institutionele overheid	39.782	9.146
81 Kredietverleningen en deelnemingen binnen de sector overheid	3.325	4
Uitgaven voor orde	14.349	0
TOTAAL UITGAVEN	69.077	20.650
Budgettair resultaat boekjaar	-38.251	-7.797
Overgedragen resultaat vorige jaren	42.486	42.487
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	4.235	34.689

(in duizenden EUR)

BALANS	2002
Activa	
Vlottende activa	91.613
Vorderingen > 1 jaar	49.350
Vorderingen < 1 jaar	7.573
Liquide middelen	34.689
Totaal	91.613
Passiva	
Eigen Vermogen	42.340
Overgedragen resultaat	42.340
Vreemd vermogen	49.273
Schulden > 1 jaar	49.241
Overlopende rekeningen	31
Totaal	91.613

(in duizenden EUR)

RESULTATENREKENING	2002
Operationele opbrengsten	10.247
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	12.410
Andere operationele opbrengsten	-2.163
Operationele kosten	20.562
Handelsgoederen	34
Div. diensten/goederen	13
Inkomensoverdrachten	20.515
Operationeel resultaat	-10.315
Uitzonderlijke kosten	2
Resultaat van het boekjaar	-10.313

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Economie op 5 december 2003 meegedeeld dat het de jaarrekening 2002 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij de volgende opmerkingen geformuleerd:

- Het Limburgfonds werkte de facto nog steeds op 31 december 2002, hoewel de instelling de jure niet meer bestond sinds 21 april 2002, datum van inwerkingtreding van het decreet van 22 maart 2002 houdende de wijziging van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de Vlaamse investeringsmaatschappijen, het Limburgfonds en de Permanente Werkgroep Limburg.
- Evenmin werden de schulden en vorderingen van het Limburgfonds overgedragen aan de Limburgse Reconvertiemaatschappij, zoals nochtans voorzien in de afzonderlijke overeenkomst tussen het Vlaams Gewest en de NV Limburgse Reconvertiemaatschappij van 21 juni 2002, met inwerkingtreding op 1 januari 2002.
- Daarbuiten herhaalde het Rekenhof nog enkele opmerkingen die het al bij de jaarrekening 2001 formuleerde.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 30 september 2004 gesteld dat door de opheffing van het Limburgfonds alle opmerkingen geïmplementeerd zijn, overgedragen aan de rechtsopvolgers of zonder voorwerp gevallen.

11 Openbare afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaams Gewest

(in duizenden EUR)

ESR-UITVOERINGSREKENING	2002		2003	
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>
16 Verkoop goederen/diensten	5.199	4.873	5.600	5.535
26 Rente van overheidsvorderingen	521	506	521	4
28 Overige resultaten van vermogen	50	21	30	20
38 Overige inkomstenoverdrachten	10.000	7.297	15.050	10.148
46 Inkomstenoverdrachten van centrale overheid	44.482	31.453	55.654	38.970
66 Kapitaaloverdrachten van centrale overheid	5.854	4.565	1.282	1.125
77 Verkoop overige investeringsgoederen	7	18	54	90
86 Kredietaflossingen en vereffeningen deelnemingen In bedrijven	0	629	112	26
TOTAAL ONTVANGSTEN	66.113	49.361	78.303	55.919
11 Lonen en sociale lasten	15.316	15.382	17.474	16.738
12 Aankoop goederen/diensten	19.303	18.083	21.192	17.635
21 Rente overheidsschuld	0	14	0	-9
31 Exploitatiesubsidies	2.109	1.283	1.477	1.249
32 Andere overdrachten aan bedrijven			0	206
73 Aanleg waterwegen/wegen	17.200	7.285	22.603	9.461
74 Verwerving overige investeringsgoederen	2.760	2.761	504	514
81 Kredietverleningen en deelnemingen In bedrijven en financiële instellingen	380	0	248	0
93 Spijzingen van reservefondsen			15.000	10.930
TOTAAL UITGAVEN	57.068	44.809	78.498	56.725
Budgettair resultaat boekjaar		4.553		-806
Overgedragen resultaat vorige jaren		139.054		6.035
OVER TE DRAGEN RESULTAAT		143.607		5.228

Het over te dragen overschot 2003 bevat alleen het werkingssaldo, terwijl het over te dragen overschot 2002 het over te dragen werkingssaldo (6.034.841,76 EUR), het FAVO-saldo (120.728.554,22 EUR) en het IFO-saldo (16.843.261,47 EUR) bevat.

(in duizenden EUR)

BALANS	2002	2003
Activa		
Vaste activa	7.735	6.991
Immat. vaste activa	694	615
Materiële vaste activa	6.398	5.837
Financiële vaste activa	643	539
Vlottende activa	152.591	163.894
Vorraden	0	120
Vorderingen < 1 jaar	141.737	150.108
Liquide middelen	9.715	1.264
Vorderingen < 1 jaar	1.139	12.403
Totaal	160.325	170.885
Passiva		
Eigen Vermogen	11.743	10.707
Herwaarderingsmeerwaarde	29	83
Reserves	4.993	2.709
Overgedragen resultaat	-13.000	-11.597
Dotaties, subsidies, ...	19.722	19.512
Vreemd vermogen	148.583	160.177
Voorzeningen en uitgestelde belastingen	139.823	149.932
Schulden < 1 jaar	7.961	10.039
Overlopende rekeningen	799	206
Totaal	160.325	170.885

(in duizenden EUR)		
RESULTATENREKENING	2002	2003
Operationele opbrengsten	45.193	55.351
Lopende opbrengsten	7.836	11.055
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	37.210	43.824
Andere operationele opbrengsten	147	472
Operationele kosten	182.790	56.156
voorraad		-116
Div. diensten/goederen	26.521	27.578
Personeelskosten	15.527	16.807
Niet kaskosten	140.665	11.696
Inkomensoverdrachten	78	191
Operationeel resultaat	-137.598	-805
<i>Financiële opbrengsten</i>	506	4
<i>Financiële kosten</i>	15	8
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	67	95
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	37	183
<i>Belasting op resultaat</i>	1	0
Resultaat van het boekjaar	-137.076	-880

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Leefmilieu en Natuur op 19 juli 2005 en 17 januari 2006 meegedeeld dat het de jaarrekeningen 2002 en 2003 gecontroleerd heeft verklaard. Het heeft daarbij de volgende opmerkingen geformuleerd:

- Sinds 1992 boekt de OVAM in haar balans een vordering op het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap van 417.157,53 EUR voor uitgaven voor het personeel dat op 21 december 1990 aan het ministerie is overgedragen, maar tot de effectieve overdracht op 17 januari 1991 verder door de OVAM was uitbetaald. Ondanks beloften van de minister, is deze toestand nog steeds niet geregulariseerd. Het Rekenhof heeft de minister andermaal verzocht een definitieve regeling te treffen.
- In 2001 had het Vlaams Gewest de OVAM 8.666 EUR uitbetaald als beheersvergoeding voor de inning van de gemeentelijke opcentiemen op de milieuheffingen (geboekt als opbrengst op de rekening *beheersvergoeding*). In 2002 heeft de OVAM dit bedrag ten onrechte teruggestort (met boeking op de passivarekening *andere schulden*). Het Gewest keerde het bedrag later in 2002 opnieuw uit aan de OVAM, die deze betaling ook boekte op de opbrengstenrekening, in plaats van ze af te boeken van de schuldrekening.
- De schuldenrekening *andere schulden* vertoonde eind 2003 weer een debetsaldo (7.028,56 EUR). Een negatieve schuld is per definitie een vordering en dient op het jaareinde ook zo te worden geherclassificeerd.
- De OVAM heeft in 2002 al een gedeelte van de investeringsdotatie 2002 voor bestaansmiddelen (194.582,5 EUR - basisallocatie 61.43 van programma 61.10 van de algemene uitgavenbegroting) als vordering geboekt op de rekening *overdracht uit de departementale begroting*, hoewel zij de uitbetaling ervan pas op 13 februari 2003 bij het Vlaams Gewest vroeg. De maatschappij had de vordering dan ook aan het boekjaar 2003 moeten toerekenen.
- De OVAM boekte de dotaties die het pas na balansdatum van het rechtgevende jaar heeft aangevraagd, op de overlopende rekening *verkrege opbrengsten*, samen met andere boekingen zonder budgettaire implicatie. Voor de controleerbaarheid van de koppeling tussen de bedrijfseconomische en de budgettaire aanrekening is het echter wenselijk een onderscheid te maken tussen de bedrijfseconomische boeking van bedragen die niet als vordering, maar budgettair wel als ontvangst aan het jaar dienen te worden toegerekend, en de boeking van de overige verkregen opbrengsten. De eerstgenoemde boekingen kunnen in een afzonderlijke balansrekening komen.

- De rubriek *handelsschulden* bevat sinds 1999 een debetsaldo van 10.646,53 EUR voor een dubbele betaling aan een leverancier die inmiddels failliet is. Aangezien het bedrag niet meer invorderbaar is, moet de OVAM het verwijderen uit deze rubriek en opnemen als kost in de rekening *minderwaarden op realisatie van handelsvorderingen*.
- Uitgavenrubriek 21.4 van de uitvoeringsrekening van de begroting vertoont een negatieve waarde van 8.558,40 EUR wegens teruggestorte verwijlinteressen (8.601,64 EUR). De OVAM had deze interesten echter aan de ontvangstenkant van de uitvoeringsrekening moeten opnemen op de rekening *ontvangen verwijlinteressen*'

De Vlaamse Minister van Financiën en Begroting heeft op 2 mei 2006 en op 14 september 2006 de controlebevindingen over respectievelijk de rekeningen 2002 en 2003 beantwoord. Hij trad daarbij de standpunten van het Rekenhof bij en stelde remediëring in het vooruitzicht.

12 Toerisme Vlaanderen

ESR-UITVOERINGSREKENING	2002		2003		2004	
	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering
03 Interne verrichtingen	0	0	136	135	85	102
16 Verkoop goederen/diensten	1.790	1.858	3.698	3.698	3.779	3.406
26 Rente van overheidsvorderingen	220	224	147	147	100	0
28 Overige resultaten van vermogen	248	140	1.142	1.142	280	295
38 Overige inkomensoverdrachten	316	327	359	358	389	430
46 Inkomensoverdrachten van centrale overheid	21.982	21.982	22.783	22.783	28.205	28.369
49 Inkomensoverdrachten van andere entiteiten	392	392	0	0	0	0
5 Kapitaaloverdrachten van andere sectoren	1.054	1.062	63	63	50	52
66 Kapitaaloverdrachten van de centrale overheid	14.790	10.719	14.544	14.635	14.689	11.649
68 Kapitaaloverdrachten van lokale overheden	0	0	0	0	0	146
77 Verkoop overige investeringsgoederen	20	35	43	44	44	39
86 Kredietaflossingen en vereffeningen deelnemingen In bedrijven en financiële instellingen	0	0	0	0	0	12
9 Overheidsschuld	0	123	0	0	0	0
TOTAAL ONTVANGSTEN	40.812	36.862	42.915	43.005	47.621	44.500
03 Interne verrichtingen	0	37	76	76	85	99
11 Lonen en sociale lasten	7.413	7.794	8.132	8.131	8.801	8.395
12 Aankoop goederen/diensten	15.076	15.618	15.992	15.992	17.236	16.059
20 Uitgaven van rente, pacht - niet verdeeld	0	0	0	0	0	216
21 Rente overheidsschuld	4	6	6	6	7	2
33 Inkomensoverdrachten aan privaatrecht. instellingen zonder winstoogmerk	312	313	628	628	3.786	3.555
35 Inkomensoverdrachten aan het buitenland	50	54	112	112	120	108
4 Inkomensoverdrachten binnen sector overheid	1.232	1.232	1.201	1.201	1.446	1.471
5 Kapitaaloverdrachten aan andere sectoren	9.803	4.777	12.372	9.285	12.189	12.966
71 Aankoop van grond en gebouwen		11	2.783	488	4.208	738
72 Nieuwbouw van gebouwen	2.243	2.576	0	2.080	2.500	2.907
74 Verwerving overige investeringsgoederen	1.001	1.205	608	707	1.831	1.518
81 Kredietverleningen en deelnemingen In bedrijven en financiële instellingen	0	-1	0	0	20	32
9 Overheidsschuld	35	23	22	22	12	12
TOTAAL UITGAVEN	37.169	33.645	41.932	38.728	52.241	48.078
Budgettair resultaat boekjaar	3.643	3.217	983	4.277	-4.620	-3.578
Opneming uit reservefonds	0	0	0	914	664	437
Spijzing van reservefonds	-1.302	-1.209	-650	-650	-252	-471
Overgedragen resultaat vorige jaren	-2.341	-2.341	-333	-333	4.208	4.208
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	-333	0	4.208	0	596
Vastleggingen op 31.12		36.329		42.551		39.984
Stand reservefonds op 31.12		6.921		6.657		6.691

(in duizenden EUR)

BALANS	2002	2003	2004
Activa			
Vaste activa	23.321	49.194	52.005
Immat. vaste activa	766	578	496
Materiële vaste activa	22.533	48.594	51.477
Financiële vaste activa	22	22	32
Vlottende activa	17.298	23.254	24.341
Vorderingen < 1 jaar	7.455	8.988	12.749
Liquide middelen	9.540	13.849	10.886
Overlopende rekeningen	303	417	706
Totaal	40.619	72.448	76.346
Passiva			
Eigen Vermogen	35.389	66.418	68.847
Herwaarderingsmeerwaarden	0	24.564	24.241
Reserves	6.921	6.657	6.691
Overgedragen resultaat	8.031	13.030	12.983
Dotaties, subsidies, ...	20.437	22.167	24.932
Vreemd vermogen	5.230	6.030	7.499
Voorzieningen en uitgestelde belastingen	294	0	375
Schulden > 1 jaar	77	53	0
• Financiële schulden	77	53	0
Schulden < 1 jaar	4.859	5.958	7.119
• Schulden > 1 j die binnen het jaar vervallen	23	24	0
• Handelsschulden	3.679	3.540	3.910
• Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	412	385	1.180
• Overige schulden	745	2.009	2.029
Overlopende rekeningen	0	19	5
Totaal	40.619	72.448	76.346

(in duizenden EUR)

RESULTATENREKENING	2002	2003	2004
Operationele opbrengsten	36.734	41.758	45.407
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	34.690	36.946	41.697
Andere operationele opbrengsten	2.044	4.812	3.710
Operationele kosten	31.357	36.523	45.240
Div. diensten/goederen	14.948	14.878	15.291
Personeelskosten	7.813	8.093	9.191
Niet kaskosten	1.650	2.154	2.178
Inkomensoverdrachten	6.903	11.322	18.482
Andere operationele kosten	43	76	98
Operationeel resultaat	5.377	5.235	167
Financiële opbrengsten	224	147	17
Financiële kosten	82	644	85
Uitzonderlijke opbrengsten	9	4.941	283
Uitzonderlijke kosten	4	4.945	394
Resultaat van het boekjaar	5.524	4.734	-12

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Toerisme op respectievelijk 16 februari 2004, 12 april 2005 en 14 februari 2006 meegedeeld dat het de jaarrekening 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij de volgende opmerkingen geformuleerd:

(rekeningen 2002)

- De ESR-uitvoeringsrekening vertoonde tal van overschrijdingen. De raad van bestuur heeft op 25 april 2003 een aantal concrete maatregelen voorgesteld, die Toerisme Vlaanderen momenteel ten uitvoer brengt.
- Toerisme Vlaanderen heeft de wisselresultaten (ongeveer 55.000 EUR) alleen aangerekend in de bedrijfseconomische boekhouding, en niet in de budgettaire rapportering. Aangezien de instelling deze wisselresultaten in de loop van het begrotingsjaar realiseerde, maken zij echter ook deel uit van het budgettaire resultaat. Enkel omrekeningsverschillen vergen geen budgettaire aanrekening.

- Toerisme Vlaanderen heeft nog geen provisie vakantiegeld aangelegd, nochtans een verplichting die voortvloeit uit het boekhoudbesluit¹⁵). Het vakantiegeld is een recht dat ontstaat in het boekjaar zelf, en dat wordt uitbetaald in het volgende boekjaar. In 2003 heeft Toerisme Vlaanderen ongeveer 220.000 EUR vakantiegeld uitbetaald voor prestaties van het boekjaar 2002.
- De instelling diende de boekhoud- en controleprocedures (vooral voor de controle van openstaande grootboeksaldi en de omrekening van valuta) en de managementrapportering over de werking van de buitenlandkantoren verder te verbeteren. Bovendien zouden de geschreven procedures voor de directe investering (die bovendien aan iedereen gecommuniceerd worden) in de diverse rapporteringen kunnen voorkomen en een uniforme werkwijze van alle personeelsleden bevorderen.

(rekeningen 2003)

- Toerisme Vlaanderen dient het niet verklaarde saldo van de rekening-courant van het Office de Promotion du Tourisme (OPT) te onderzoeken en zo nodig te corrigeren. Het moet niet meer verschuldigde bedragen bedrijfseconomisch en eventueel budgettair afboeken in het resultaat.
- In 2003 heeft Toerisme Vlaanderen nog geen provisie voor vakantiegeld aangelegd.
- Op grond van de toegepaste waarderingsregels heeft het Rekenhof het bedrag van de waardeverminderingen op de dubieuze debiteuren herberekend (352.231,37 EUR) en vergeleken met het geboekte bedrag (341.397,78 EUR). Het merkte bovendien op dat Toerisme Vlaanderen deelbetalingen van vorderingen, oude vorderingen en oude debetsaldi bij de crediteuren niet altijd overboekte naar de dubieuze debiteuren, met respectievelijk te grote of geen waardeverminderingen tot gevolg. Overigens boekte het de waardevermindering voor dubieuze debiteuren op een verkeerde rekening.
- Voor de lopende rechtszaken met mogelijke financiële risico's had Toerisme Vlaanderen een voorziening moeten boeken of ten minste in de toelichting bij de jaarrekening een vermelding moeten opnemen onder de rubriek *belangrijke hangende geschillen* of *niet kwantificeerbare mogelijke schuldverplichtingen*.
- De afschrijvingen startten niet altijd op het juiste moment, wellicht wegens een verkeerde automatische gegevensverwerking. Toerisme Vlaanderen dient technische maatregelen te treffen.

(rekeningen 2004)

- De rekeningen van Toerisme Vlaanderen werden pas op 6 september 2005, meer dan drie maand te laat, overgelegd aan het Rekenhof.
- De instelling heeft geen eindrekening afgelegd voor de VOI Toerisme Vlaanderen. Hoewel de wet van 16 maart 1954 geen expliciete bepalingen voor een eindrekening van openbare instellingen bevat, meent het Rekenhof dat bij de opheffing en overheveling naar een nieuwe rechtspersoon van een VOI, een eindrekening nodig is met het oog op de vereffening en de rechtsopvolging. Dit geldt a fortiori als het agentschap een fundamenteel andere beheerwijze krijgt. Toerisme Vlaanderen is van een VOI van categorie B, beheerd door een raad van bestuur, immers een IVA geworden,

¹⁵ Artikel 44 van het boekhoudbesluit van 21 mei 1997 bepaalt dat kosten in het algemeen worden erkend in de periode waarop ze betrekking hebben.

onder het gezag van de Vlaamse Regering (vergelijkbaar met een instelling van categorie A).

- Toerisme Vlaanderen heeft onterecht een aantal openstaande oude vorderingen geannuleerd in plaats van waardeverminderingen te boeken op deze vorderingen wegens twijfel over de inbaarheid¹⁶). Het gaat enerzijds om 180.678,93 EUR erfpachtcanons voor diverse domeinen, eigendom van Toerisme Vlaanderen, die de lokale ontvangstkantoren der Domeinen en Penale Boeten in de periode 1986-1994 niet elk jaar aan Toerisme Vlaanderen doorbetaalden, maar wellicht doorstortten aan de Thesaurie van de Staat¹⁷). Anderzijds betreft het 36.868,73 EUR vorderingen van erfpachtvergoedingen voor een villa waarvoor nog een rechtszaak hangende is.
- Het Rekenhof aanvaardde voor 2003 de volledige budgettaire aanrekening van geboekte waardevermindering op handelsvorderingen, omdat dit een correcter budgettair resultaat opleverde. In 2004 heeft Toerisme Vlaanderen de bijkomende waardeverminderingen echter niet meer budgettair aangerekend. De instelling dient een eenmaal gekozen werkwijze consequent toe te passen, ongeacht het resultaat van het boekjaar.
- De uitvoeringsrekening van de begroting toonde een aantal kredietoverschrijdingen die niet werden toegelicht.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 10 november 2004 en 5 september 2005 over de rekeningen 2002 en 2003 het volgende gesteld:

(rekeningen 2002)

- De directie heeft een systeem van budgethouders ingesteld, die hun visum geven voor bestellingen van diensten en goederen ten laste van door hen gedelegeerde ESR-codes. Zij zullen periodiek over de begrotingsuitvoering rapporteren en de directie driemaal per jaar budgetprognoses bezorgen. Dit systeem zou ongecontroleerde overschrijdingen vermijden. De financiële dienst zou bovendien een alarmprocedure uitwerken voor te hoge of te lage ritmes in het budgetverbruik, die zou starten in 2004.
- Een procedure voor het opstellen van provisies en voorzieningen zou zijn opgesteld en de betrokken diensten zouden intern worden aangesproken. Voor 2003 zou dit echter nog niet volledig klaar zijn.
- De procedures en rapporten voor en over de buitenlandkantoren zou tal van verbeteringen hebben ondergaan: één set ESR-codes in hoofdkantoor en buitenlandkantoren, controlerapporten van de onderscheiden sociale secretariaten, de boeking van de detailtransacties, de uitsplitsing van R/C per kantoor en per soort transactie, termijncontracten voor de aankoop van vreemde valuta, een vaste wisselkoers per jaar voor zowel budgettoekenning als budgetuitvoering en de aanmaak van goedgekeurde standaardrapporten voor maandelijkse rapportage aan management, budgethouder en kantoor.

¹⁶ Het voordeel van het boeken van een waardevermindering is dat de vordering blijft bestaan in de boekhouding van de instelling. Het Rekenhof heeft in het verleden al de werkwijze van Toerisme Vlaanderen aanvaard, waarbij de instelling de waardeverminderingen ook budgettair aanrekent. Toerisme Vlaanderen mag dat ook voor deze waardeverminderingen doen.

¹⁷ Op een rondvraag in 2003 aan de kantoren door Toerisme Vlaanderen antwoordde alleen het ontvangstkantoor van Veurne. Het betrokken canon was door de erfpachter betaald, maar doorgestort aan de Staat. Toerisme Vlaanderen vermoedt dat een soortgelijke situatie zich voordeed in de andere ontvangstkantoren.

(rekeningen 2003)

- Toerisme Vlaanderen zou geen openstaande schuld hebben tegenover het OPT. Door het gemeenschappelijk beheren van drie buitenlandse kantoren met het OPT, wordt de bankrekening van deze kantoren voor 100 % opgenomen op de passiefzijde van de balans, terwijl het aandeel van Toerisme Vlaanderen maar 55 % bedraagt (en het OPT 45 %). Het miljoen EUR op de passiefzijde van de balans is een gedeeltelijke correctie van de bankrekeningen van deze kantoren, die zich op de actiefzijde van de balans bevinden. Ook de actiefzijde van de balans bevat correctierekeningen, met een debetsaldo van 0,47 miljoen EUR op 31 december 2003. Het schuld-saldo is voorts verklaarbaar door een vereffening en afpunting in 2003 van ongeveer 0,67 miljoen EUR uitgezuiverde rekeningensaldi. Al deze correctierekeningen samen (op actief en passief) vertegenwoordigen het aandeel van het OPT in de gemeenschappelijke bankrekeningen op het actief. Toerisme Vlaanderen neemt zich voor periodiek de bankrekeningsaldi af te stemmen met het OPT. Een eerste afstemming zou plaatsvinden voor de saldi van het boekjaar 2004.
- De provisie vakantiegeld zou zijn aangelegd in 2004.
- Toerisme Vlaanderen zou de dubieuze debiteuren in 2005 corrigeren en de procedure aanpassen, zodat het voortaan ook eventuele deelbetalingen op vorderingen en debetsaldi op crediteuren mee in rekening zal brengen.
- Hangende geschillen zijn vanaf 2004 opgenomen in de toelichting bij de jaarrekening onder de rubriek *belangrijke hangende geschillen*. Alleen bij zekerheid over het financiële risico, zou de instelling een overeenkomstige provisie aanleggen.
- De problematiek inzake de afschrijvingen zou worden opgelost in samenwerking met de leverancier van het boekhoudprogramma.

13 Vlaams Brusselfonds

(in duizenden EUR)

ESR-UITVOERINGSREKENING	2002		2003		2004	
	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering
1 Lopende ontvangsten					35	0
46 Inkomensoverdrachten van centrale overheid	1.000	1.000	1.000	1.000	4.620	4.620
66 Kapitaaloverdrachten van de centrale overheid	1.479	1.479	1.479	1.479	2.758	2.758
TOTAAL ONTVANGSTEN	2.479	2.479	2.479	2.479	7.413	7.378
12 Aankoop goederen/diensten	5	0				
3 Inkomensoverdrachten aan andere sectoren	1.000	0	2.000	1.696	4.959	4.065
5 Kapitaaloverdrachten aan andere sectoren	1.474	0	808	75	2.000	1.043
6 Kapitaaloverdrachten binnen sector overheid			2.000	1	3.591	1.616
TOTAAL UITGAVEN	2.479	0	4.808	1.772	10.550	6.724
Budgettair resultaat boekjaar		2.479		707		654
Overgedragen resultaat vorige jaren		0		2.479		3.186
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	2.479	2.479		3.186		3.840

(in duizenden EUR)

BALANS	2002	2003	2004
Activa	2002	2003	2004
Vlottende activa	2.479	3.186	3.841
Vorderingen < 1 jaar	839,5		1.378
Liquide middelen	1.639,5	3.186	2.463
Totaal	2.479	3.186	3.841
Passiva			
Eigen Vermogen	2.479	3.186	3.840
Overgedragen resultaat	2.479	3.186	3.840
Vreemd vermogen	0	0	1
• Financiële schulden			1
Totaal	2.479	3.186	3.841

(in duizenden EUR)

RESULTATENREKENING	2002	2003	2004
Operationele opbrengsten	2.479	2.479	7.378
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	2.479	2.479	7.378
Operationele kosten	0	1.772	6.724
Operationeel resultaat	2.479	707	654
Resultaat van het boekjaar	2.479	707	654

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Brussel op 6 september 2005, 13 september 2005 en 24 januari 2006 meege-deeld dat het de jaarrekeningen 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij geen opmerkingen geformuleerd.

14 Vlaams Fonds voor de Lastendelging

(in duizenden EUR)

ESR-UITVOERINGSREKENING	2002		2003		2004	
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>
28 Overige resultaten van vermogen	0	30	0	0		
38 Overige inkomensoverdrachten					168	169
46 Inkomensoverdrachten van centrale overheid	32.071	30.208	19.244	21.900	5.862	6.044
TOTAAL ONTVANGSTEN	32.071	30.238	19.244	21.900	6.030	6.213
3 Inkomensoverdrachten aan andere sectoren	18.272	2.837	9.420	2.853	12.850	13.148
4 Inkomensoverdrachten binnen sector overheid	40.063	12.372	18.616	22.593	7.705	37
TOTAAL UITGAVEN	58.335	15.209	28.036	25.446	20.555	13.185
Budgettair resultaat boekjaar		15.029		-3.546		- 6.972
Overgedragen resultaat vorige jaren	41.613	41.613	56.642	56.642	38.571	53.096
OVER TE DRAGEN RESULTAAT		56.642		53.096		46.124

(in duizenden EUR)

BALANS	2002	2003	2004
Activa			
Vlottende activa	56.713	53.167	52.593
Vorderingen < 1 jaar	29.818	46.739	52.593
Liquide middelen	26.895	6.428	0
Totaal	56.713	53.167	52.593
Passiva			
Eigen Vermogen	56.713	53.167	46.471
Overgedragen resultaat	56.713	53.167	46.471
Vreemd vermogen	0	0	6.122
Voorzieningen en uitgestelde belastingen			6.043
• Overige schulden			79
Totaal	56.713	53.167	52.593

(in duizenden EUR)

RESULTATENREKENING	2002	2003	2004
Operationele opbrengsten	30.219	21.900	6.476
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	29.748	21.900	5.831
Andere operationele opbrengsten	471	0	645
Operationele kosten	15.209	25.446	13.339
Inkomensoverdrachten	15.209	25.446	13.191
Operationeel resultaat	15.010	-3.546	-6.863
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>168</i>
Resultaat van het boekjaar	15.010	-3.546	-6.695

Het Rekenhof heeft de Vlaamse minister van Financiën en Begroting op 16 februari 2004, 31 augustus 2004 en 10 januari 2006 meegedeeld dat het de jaarrekeningen 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd heeft verklaard. Het heeft bij de rekeningen 2003 en 2004 de volgende opmerkingen geformuleerd:

- In de uitvoeringsrekening 2003 van de begroting ontbreekt 176.000 EUR aangaande een dotatie van een onderwijsinstelling van de institutionele overheid.
- Twee vorderingen op het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Infrastructuurfonds werden niet in de rekening 2003 geboekt.
- De uitvoeringsrekening van de begroting 2004 hield geen rekening met 6.000 EUR die de instelling uitkeerde aan het VRT-pensioenfonds.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 22 oktober 2004 over de rekening 2003 gesteld dat de opmerkingen van het Rekenhof terecht waren en een passend gevolg zouden krijgen.

15 Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden

(in duizenden EUR)

ESR-UITVOERINGSREKENING	2002		2003		2004	
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>
16 Verkoop goederen/diensten	250	401	250	563	250	402
26 Rente van overheidsvorderingen	0	65	0	69	0	0
49 Inkomensoverdrachten van andere institutionele groepen	0	0	0	0	0	4
5 Kapitaaloverdrachten van andere sectoren	0	522	0	249	0	146
66 Kapitaaloverdrachten van de centrale overheid	94.755	94.755	88.267	88.267	139.200	139.201
68 Kapitaaloverdrachten van lokale overheden	0	18	0	0,074	0	306
TOTAAL ONTVANGSTEN	95.005	95.761	88.517	89.148	139.450	140.059
12 Aankoop goederen/diensten	89	82	97	80	100	60
52 Kapitaaloverdrachten aan privaatrecht. instellingen zonder winstoogmerk t.b.v. gezinnen	73.689	72.029	79.094	74.270	90.740	95.043
61 Kapitaaloverdrachten binnen zelfde institutionele groep	27.044	26.207	30.724	27.432	26.533	26.300
63 Kapitaaloverdrachten aan lokale overheden	23.443	22.104	36.019	28.217	38.020	36.686
74 Verwerving overige investeringsgoederen	0	0	0	0	20	11
TOTAAL UITGAVEN	124.265	120.422	145.934	129.999	155.413	158.100
Budgettair resultaat boekjaar	-29.260	-24.661	-57.417	-40.851	-15.963	-18.041
Spijzing reservefonds	-250	-438	-250	-603	-250	-373
Overgedragen resultaat vorige jaren	82.766	82.766	57.667	57.667	16.213	16.213
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	53.256	57.667	0	16.213	0	-2.201
Vastleggingen op 31.12		548.434		594.549		548.443
Stand reservefonds op 31.12		2.669		3.272		3.645

(in duizenden EUR)

BALANS	2002	2003	2004
Activa			
Vaste activa	2	0	7
Immat. vaste activa	0	0	7
Materiële vaste activa	2	0	0
Vlottende activa	61.391	20.729	25.459
Vorderingen < 1 jaar	1.054	1.243	25.459
Liquide middelen	60.337	19.486	0
Totaal	61.393	20.729	25.466
Passiva			
Eigen Vermogen	60.456	4.721	1.451
Reserves	2.669	3.272	3.645
Overgedragen resultaat	57.785	1.449	-2.201
Dotaties, subsidies, ...	2	0	7
Vreemd vermogen	937	16.008	24.015
Voorzieningen en uitgestelde belastingen	937	937	937
Schulden < 1 jaar	0	15.071	23.078
• Financiële schulden	0	0	10.238
• Overige schulden	0	15.071	12.840
Totaal	61.393	20.729	25.466

(in duizenden EUR)

RESULTATENREKENING	2002	2003	2004
Operationele opbrengsten	95.039	88.714	139.595
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	94.755	88.269	139.193
Andere operationele opbrengsten	284	445	402
Operationele kosten	110.428	144.766	143.023
Div. diensten/goederen	82	81	60
Niet kaskosten	6	2	4
Inkomensoverdrachten	110.340	144.683	142.959
Operationeel resultaat	-15.389	-56.052	-3.428
Financiële opbrengsten	71	69	0
Financiële kosten	0	0	0
Uitzonderlijke opbrengsten	522	250	151
Uitzonderlijke kosten	10.000	0	0
Resultaat van het boekjaar	24.796	-55.733	-3.277

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Welzijn op 7 oktober 2003, 7 juli 2004 en 10 januari 2006 meegedeeld dat het de jaarrekeningen 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij de volgende opmerkingen geformuleerd:

- Voor de openbare psychiatrische ziekenhuizen en de gemeenschapsinstellingen voor de bijzondere jeugdbijstand maakt het VIPA gebruik van provisionele vastleggingen. Het gebruik daarvan is echter niet gereguleerd.
- Het VIPA rekent alle uitgaven voor het eigenaarsonderhoud, de bouw- en de verbouwingswerkzaamheden en de kosten voor uitrusting en apparatuur van de openbare psychiatrische ziekenhuizen, de gemeenschapsinstellingen voor bijzondere jeugdbijstand en het CICOV (terecht) aan op de ESR-code *Investeringsbijdragen binnen eenzelfde institutionele groep*. De Vlaamse Gemeenschap dient dus door overschrijving in de schrifturen alle uitgaande kapitaaloverdrachten bij het VIPA als inkomende kapitaaloverdrachten binnen de sector overheid te boeken (66.4) én tegelijkertijd een zelfde bedrag investeringen in vaste activa op te nemen in haar rekeningen. De administratie van het VIPA voert deze boekingen niet uit en is ook niet op de hoogte van het bestaan van de vereiste boekingen in de rekeningen van de Vlaamse Gemeenschap.
- Het VIPA heeft de EHSAL voor een uitgevoerde studie niet vergoed op grond van de aangetoonde kosten (zoals contractueel bepaald), maar heeft onmiddellijk het overeengekomen maximumbedrag betaald (2.184.000 BEF).

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 27 januari 2004 en 10 december 2004 over de rekeningen 2002 en 2003 het volgende gesteld:

- Bij de herziening van de reglementering van het VIPA zal de problematiek van de provisionele vastlegging worden geregeld. Hiertoe zal het besluit over de werking en het financieel beheer van het VIPA worden aangepast.
- Het is logisch dat de Vlaamse Gemeenschap de kapitaaloverdracht van het VIPA registreert op de ESR-code 66.41 en hetzelfde bedrag aan investeringen in vaste activa opneemt. Het VIPA zorgt daarbij voor de noodzakelijke gegevensoverdracht. Het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap dient dan de verantwoordelijkheid op te nemen om de nodige boekingen te registreren in zijn boekhouding.
- De bevoegde ambtenaren achtten het maximumbedrag voor de studieopdracht van de EHSAL aanvaardbaar, gelet op de kwaliteit van de geleverde rapporten.

16 Vlaams Landbouwinvesteringsfonds

(in duizenden EUR)

ESR-UITVOERINGSREKENING	2002		2003	
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>
08 Interne verrichtingen	174	2.405	174	173
16 Verkoop van niet-duurzame goederen/diensten	200	219	230	175
26 Rente-ontvangsten van overheidsvorderingen			25	0
46 Inkomensoverdrachten binnen eenzelfde institutionele overheid			32.000	32.000
57 Kapitaaloverdrachten van bedrijven en financiële instellingen	10	31	200	45
59 Kapitaaloverdrachten van het buitenland	943	0	944	974
66 Kapitaaloverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep	28.766	28.766		
TOTAAL ONTVANGSTEN	30.093	31.421	33.573	33.368
03 Interne verrichtingen	174	168	174	173
31 Exploitatiesubsidies	26.312	25.976	18.850	19.835
41 Inkomensoverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep			2.212	2.211
51 Kapitaaloverdrachten aan bedrijven en financiële instellingen	14.312	13.141	15.122	13.865
TOTAAL UITGAVEN	40.798	39.285	36.358	36.084
Budgettair resultaat boekjaar	-10.705	-7.864	-2.785	-2.716
Overgedragen resultaat vorige jaren	10.705	11.435	2.785	2.747
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	3.571	0	31

(in duizenden EUR)

BALANS	2002	2003
Activa		
Vlottende activa	6.495	3.789
Vorderingen < 1 jaar	3.711	3.721
Liquide middelen	2.784	68
Totaal	6.495	3.789
Passiva		
Eigen Vermogen	1.130	634
Overgedragen resultaat	1.130	634
Vreemd vermogen	5.365	3.155
Voorzieningen en uitgestelde belastingen	2.401	2.401
Schulden > 1 jaar	161	161
Schulden < 1 jaar	591	593
• Overige schulden	591	593
Overlopende rekeningen	2.212	0
Totaal	6.495	3.789

<i>(in duizenden EUR)</i>		
RESULTATENREKENING	2002	2003
Operationele opbrengsten	28.885	33.023
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	28.854	32.974
Andere operationele opbrengsten	32	49
Operationele kosten	39.117	33.700
Inkomensoverdrachten	39.117	33.700
Operationeel resultaat	-10.232	-677
<i>Financiële opbrengsten</i>	<i>54</i>	<i>182</i>
<i>Financiële kosten</i>	<i>50</i>	<i>1</i>
Resultaat van het boekjaar	-10.228	-496

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Landbouw op 2 september 2003 en 7 december 2004 meegedeeld dat het de jaarrekeningen 2002 en 2003 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij de volgende opmerkingen geformuleerd:

- Vier kredietinstellingen vroegen in 2002 de terugbetaling van de borgsommen die zij in het verleden betaalden voor het verkrijgen van erkenning. Hoewel de terugbetalingen effectief plaatsvonden, liet het VLIF de corresponderende schulden tot op heden openstaan, ondanks door de minister aangekondigde rechtzettingen. De jaarrekening 2003 vertoonde zelfs opnieuw dergelijke tekortkomingen. Zo nam het VLIF een teveel betaalde waarborgbijdrage bij de terugbetaling een tweede maal in kost, terwijl de schuld in de balans bleef openstaan. Bovendien bezorgde de Administratie Land- en Tuinbouw de rekenplichtige van het VLIF in 2003 niet altijd de onderliggende documenten tot invordering van waarborgbijdragen. De rekenplichtige viel daarom terug op de rekeninguittreksels, waarbij hij de stortingen op de bank rechtstreeks afboekte tegenover een opbrengstenrekening. Dat houdt echter een overtreding van het principe van het dubbel boekhouden in. De vorderingen worden dan immers maar ingeboekt als ze effectief worden betaald (op kasbasis in plaats van op transactiebasis) en de ontvangen betalingen op openstaande vorderingen uit het verleden worden niet als dusdanig geregistreerd en blijven ten onrechte openstaan. Daar de openstaande schulden en vorderingen de balans domineren, geeft de jaarrekening geen getrouw beeld van de werkelijkheid. Het Rekenhof heeft daarom aangedrongen op een correctie en optimalisatie van de debiteuren- en crediteurenadministratie, met overeenkomstige aanpassingen in de resultatenrekening en de balans. Daarnaast dient de rekenplichtige tijdig over de nodige boekingsdocumenten te beschikken, opdat de boekhouding conform de geldende regels kan worden bijgehouden en gerapporteerd.
- Ook de aangelegde voorzieningen dienen te steunen op valabele berekeningen, waarbij een efficiënte debiteurenadministratie onontbeerlijk is.
- Volgens de jaarrekening 2002 (volume 4) werd het resultaat van 2001 overgedragen naar 2002, maar de proef- en saldibalans bevat deze boeking niet. Het Rekenhof heeft dan ook aangedrongen op een correcte resultaatverwerking en een jaarrekening die een logische weergave van de boekhouding is.
- De uitvoeringsrekening van de begroting 2002 bevatte niet alle ontvangsten en uitgaven. Zo ontbraken de ontvangen en terugbetaalde borgsommen ingevolge erkenning van kredietinstellingen.
- Het VLIF rekende ook in 2002 de positieve CFO-interesten aan op de begrotingsrubriek *diverse ontvangsten*, in plaats van *rente-ontvangsten binnen de sector overheid*. Een dergelijke rubriek dient daarom ook in de begroting van het fonds te staan.
- Volgens de uitvoeringsrekening 2002 werd een overschot vorige boekjaren van 11.435 duizend EUR overgedragen, 730.000 EUR meer dan geraamd in het aangepaste budget (10.705 duizend EUR). Het Rekenhof heeft om een verklaring gevraagd. Bij de opmaak van de aangepaste begroting 2003 werd

de rubriek *overgedragen overschot vorige boekjaren* aangepast, maar bij de effectieve uitvoering van de begroting bracht de instelling de correcties op de ontvangen en terugbetaalde borgsommen in mindering van de aangepaste begroting, zodat zij tweemaal plaatsvonden. Het begrotingsresultaat 2003 is daardoor met het bedrag van die correcties ondergewaardeerd.

- De toelichting bij de uitvoeringsrekening van de begroting 2002 bevat overigens cijfermateriaal dat afwijkt van de eigenlijke uitvoeringsrekening. Dat verschillende instanties deze documenten opmaken (de Administratie Land- en Tuinbouw en de boekhouddienst van het departement EWBL), mag geen invloed hebben op de correctheid.
- De vastgestelde tekortkomingen wijzen erop dat de koppeling tussen bedrijfs-economische boekhouding en begrotingsuitvoering niet consistent en controleerbaar is. Het Rekenhof vroeg om maatregelen en de voorlegging van een reconciliatie. Ondanks de ministeriële belofte bevatte ook de jaarrekening 2003 geen reconciliatie.

Op 16 december 2003 heeft de Vlaamse minister van Financiën en Begroting op de opmerkingen van het Rekenhof over de rekeningen 2002 geantwoord dat voor zes van de acht opmerkingen stappen in de goede richting zouden worden ondernomen. De CFO-interesten beschouwde de minister niet als interesten, maar als een bijkomende dotatie wegens goed financieel beheer. Voor het verschil van 730.000 EUR in het overgedragen overschot van vorige boekjaren verwees de minister naar uitgevoerde correcties. Op 27 februari 2004 weerlegde het Rekenhof beide verklaringen. Op dit schrijven antwoordde de minister nogmaals op 4 juni 2004.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 9 mei 2005 op de opmerkingen van het Rekenhof over de rekeningen 2003 geantwoord en opnieuw een aantal aanpassingen aangekondigd.

17 Vlaams Egalisatie Rente Fonds

(in duizenden EUR)

ESR UITVOERINGSREKENING	2002		2003		2004	
	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering
26 Rente-ontvangsten van overheidsvorderingen	2.808	2.044	1.179	585	0	6
TOTAAL ONTVANGSTEN	2.808	2.044	1.179	585	0	6
12 Aankoop niet-duurzame goederen en diensten	8	7	2	4	0	1
41 Inkomensoverdrachten aan centrale overheid	22.594	22.594	43.795	0	0	43.203
TOTAAL UITGAVEN	22.602	22.601	43.797	4	0	43.204
Budgettair resultaat boekjaar	-19.794	-20.557	-42.618	580	0	-43.198
Overgedragen resultaat vorige jaren	63.175	63.175	42.618	42.618	0	43.198
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	43.381	42.618	0	43.198	0	0

Hoewel de vereffening van het VERF was voorzien tegen eind 2003, vond zij daadwerkelijk pas plaats begin 2004. Dat verklaart de verschillen in gebudgetteerde en uitgevoerde verrichtingen. Het uitstel had ook tot gevolg dat de balans eind 2003 nog belangrijke liquide middelen bevatte.

(in duizenden EUR)

BALANS	2002	2003	2004
Activa			
Viottende activa	42.656	43.198	0
Geldbeleggingen	41.768	0	0
Liquide middelen	888	43.198	0
Totaal	42.656	43.198	0
Passiva			
Eigen Vermogen	42.656	43.198	0
Reserves	40.864	40.864	0
Overgedragen resultaat	1.179	2.334	0
Totaal	42.656	43.198	0

(in duizenden EUR)

RESULTATENREKENING	2002	2003	2004
Operationele opbrengsten	0	0	0
Operationele kosten	22.594	0	43.203
Inkomensoverdrachten	22.594	0	43.203
Operationeel resultaat	-22.594	0	-43.203
Financiële opbrengsten	1.799	546	6
Financiële kosten	7	4	1
Resultaat van het boekjaar	-20.802	542	-43.198

De opmerkingen die het Rekenhof in het rekeningenboek 2001 opnam over de incorrecte toepassing van aanrekenings- en waarderingsregels voor de beleggingen werden in 2002 rechtgezet.

Het Rekenhof heeft de Vlaamse minister van Financiën en Begroting op 20 oktober 2003, 24 augustus 2004 en 3 mei 2005 meegedeeld dat het de jaarrekeningen 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd heeft verklaard. Het heeft over de rekening 2003 opgemerkt dat het financiële saldo op 1 juli 2003 van 43.198.021,72 EUR ten onrechte werd opgenomen in de kastoestand van de Vlaamse Gemeenschap en in de maandelijkse schatkisttoestand. Dit saldo werd eind 2003 aldus ook verwerkt in het kasresultaat van de Vlaamse Gemeenschap. Deze transactie anticipeerde op de voorziene afschaffing van het VERF vervat in artikel 22 van het nieuwe decreet van 7 mei 2004 houdende bepalingen inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest. Het Vlaams Parlement heeft dat decreet uiteindelijk pas op 29 april 2004 aangenomen¹⁸, evenwel ingaand op 31 december 2003. Door de late stemming van het decreet werd het VERF pas in 2004 in vereffening gesteld. Het saldo werd effectief maar doorgestort begin juni 2004 en aangerekend op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap. Het bleef eind 2003 dus financieel bij het VERF. Aangezien een financieel saldo niet tegelijkertijd bij twee afzonderlijke rechtspersonen kan worden gerapporteerd, vroeg het Rekenhof dit saldo uit de kastoestand 2003 van het MVG te halen. Dat gebeurde niet, zodat het kasresultaat 2003 van het MVG werd overschat en het kasresultaat 2004 onderschat.

¹⁸ Stuk 2088 (2003-2004) – Nr. 5, 29 april 2004.

18 Vlaams Zorgfonds

(in duizenden EUR)

	2002		2003		2004	
	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering
ESR-UITVOERINGSREKENING						
28 Overige resultaten van vermogen	12.090	12.363	12.150	10.079	16.858	21.878
38 Overige inkomensoverdrachten	39.000	40.632	92.500	93.456	93.133	94.240
46 Inkomensoverdrachten van centrale overheid	143.846	143.846	99.157	99.157	90.657	90.657
TOTAAL ONTVANGSTEN	194.936	196.841	203.807	202.692	200.648	206.775
12 Aankoop goederen/diensten	2.531	977	1.653	432	1.745	694
21 Rente overheidsschuld	0	0	p.m.	5.640	p.m.	4.119
33 Inkomensoverdrachten aan privaatrechtelijke instellingen ten bate van de gezinnen	10.079	10.154	12.084	10.902	12.905	12.083
34 Inkomensoverdrachten aan de gezinnen	101.997	72.884	147.027	133.197	161.660	168.562
41 Inkomensoverdrachten in institutionele groep	733	0	295	0	0	0
74 Verwerving overige investeringsgoederen	0	7	0	0	20	8
TOTAAL UITGAVEN	115.340	84.022	161.059	150.171	176.330	185.465
Budgettair resultaat boekjaar	79.596	112.819	42.748	52.521	24.318	21.310
Toevoeging aan reservefonds	96.346	96.346	39.418	37.347	28.858	29.759
Overgedragen resultaat vorige jaren	16.750	16.656	33.129	33.129	48.304	48.304
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	33.129	36.459	48.303	43.764	39.855
Vastleggingen op 31.12	0	0	0	0	0	0
Stand reservefonds op 31.12		388.067		425.414		455.172

(in duizenden EUR)

BALANS	2002	2003	2004
Activa			
Vaste activa	55	49	48
Materiële vaste activa	55	49	48
Vlottende activa	422.834	487.781	524.742
Vorderingen < 1 jaar	58.830	17.136	2.796
Geldbeleggingen	360.000	466.043	521.440
Liquide middelen	3.333	4.520	304
Overlopende rekeningen	671	82	202
Totaal	422.889	487.830	524.790
Passiva			
Eigen Vermogen	422.252	486.126	522.184
Reserves	388.067	425.414	455.172
Overgedragen resultaat	34.185	60.712	67.012
Vreemd vermogen	637	1.704	2.606
Schulden < 1 jaar	637	1.635	2.470
· Handelsschulden	487	981	464
· Overige schulden	150	654	2006
Overlopende rekeningen		69	135
Totaal	422.889	487.830	524.790

Tot eind oktober 2003 belegde de instelling alleen in termijndeposito's en een verzekeringsproduct (tak-21¹⁹). Sinds november 2003 startte het extern vermogensbeheer bij het Vlaams Zorgfonds. Twee financiële instellingen kregen een obligatiemandaat voor een startkapitaal van 175.000.000 EUR elk. Een derde financiële instelling kreeg beschikking over het inlegkapitaal van 50.000.000 EUR voor het aandelenmandaat dat op 26 november 2003 van start ging. In maart 2004 werd het obligatiemandaat met 28.000.000 EUR uitgebreid (14.000.000 EUR per beheerder van de obligatieportefeuille). De beleggingen werden voor de volgende bedragen op het actief van de balans 2004 opgenomen: 56,6 miljoen EUR aandelen, 69,3 miljoen Belgische obligaties en 338,2 miljoen EUR obligaties uit de Eurozone.

¹⁹ Met gewaarborgd rendement van 3,25%.

(in duizenden EUR)

RESULTATENREKENING	2002	2003	2004
Operationele opbrengsten	184.479	192.709	185.032
Inkomens- en kapitaaloverdrachten (werkingsdotatie)	143.846	99.157	90.657
Andere operationele opbrengsten	40.633	93.552	94.375
Operationele kosten	83.471	144.124	182.637
Handelsgoederen	68	72	12
Div. diensten/goederen	852	280	302
Niet kaskosten	6	6	9
Inkomensoverdrachten	82.545	143.766	182.314
Operationeel resultaat	101.008	48.585	2.395
<i>Financiële opbrengsten</i>	<i>12.363</i>	<i>21.005</i>	<i>40.313</i>
<i>Financiële kosten</i>	<i>55</i>	<i>5.717</i>	<i>6.649</i>
Resultaat van het boekjaar	113.316	63.873	36.059

De andere operationele opbrengsten zijn voornamelijk door de erkende zorgkassen effectief geïnde ledenbijdragen volgens de rapporteringsbladen van de zorgkassen. De inkomensoverdrachten bestaan voornamelijk uit de volgende posten:

- Voor specifieke werkingkosten van de VZW Vlaamse Zorgkas betaalde het Zorgfonds in 2002, 2003 en 2004 respectievelijk subsidies uit van 1,3 miljoen EUR, 1,6 miljoen EUR en 1,8 miljoen EUR.
- In 2002 keerde de instelling alleen voorschotten uit op de werkingssubsidie aan de zorgkassen (5,8 miljoen EUR). In 2003 betaalde het het saldo 2002 (1 miljoen EUR) en een voorschot van 5,9 miljoen EUR op de subsidie 2003. In 2004 nam de instelling de werkingssubsidie 2004 aan de zorgkassen al volledig in de kosten op (7,4 miljoen EUR), alsook het saldo van de werkingssubsidie 2003 (1,5 miljoen EUR).
- De subsidie voor de verrichte indicatiestellingen werd betaald na ontvangst van een factuur van de zorgkas. Zij bedroeg in 2002, 2003 en 2004 respectievelijk 2,5 miljoen EUR, 2,4 miljoen EUR en 3 miljoen EUR.
- Voor door de erkende zorgkassen effectief aan zorgbehoevenden uitbetaalde tenlastenemingen boekte de instelling voor 2002, 2003 en 2004 respectievelijk 72,9 miljoen EUR, 132,8 miljoen EUR en 168,6 miljoen EUR.

De financiële resultaten zijn een gevolg van de beleggingsactiviteiten van het Zorgfonds.

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Welzijn op 24 november 2003, 24 november 2004 en 20 oktober 2005 meegedeeld dat het de jaarrekeningen 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij de volgende opmerkingen geformuleerd:

- Het Zorgfonds boekte de aan- en verkooptransacties van aandelen en obligaties niet in de uitvoeringsrekeningen 2003 en 2004, in strijd met het grondwettelijk begrotingsprincipe van universaliteit. Aangezien het boekhoudbesluit niet expliciet vermeldt hoe en wanneer dergelijke transacties te boeken⁽²⁰⁾, dient het fonds te steunen op de economische classificatie ESR 95, die voor verrichtingen met aandelen en obligaties het gebruik van klasse 8 *kredietverleningen en deelnemingen; kredietaflossingen en vereffeningen van deelnemingen* voorschrijft. Aan de uitgavenzijde dient het fonds de kapitaalverstrekking te boeken tegen aankoopprijs, aan de ontvangstenzijde de terugbetaling tegen

²⁰ Enkel de gerealiseerde meer- of minderwaarde bij de verkoop van aandelen of obligaties, of ook de kapitaalsverstrekking (uitgave) bij aankoop van de effecten en de terugbetaling (ontvangst) bij verkoop van de effecten.

verkoopprijs. In de verkoopprijs van een effect is de gerealiseerde meer- of minderwaarde begrepen.

- Het fonds rekende de in 2001 bedrijfseconomisch aangerekende toegerekende interesten van 985.042,92 EUR en toegerekende kosten van -20,08 EUR nooit budgettair aan, zo blijkt uit de vergelijking van het bedrijfseconomische resultaat en het budgettaire resultaat van 2001.
- Het fonds rekende ook de financiële boni van de vzw Zorgkas van 2003 (25.229 EUR) en 2004 (39.938 EUR), evenmin als het werkingsoverschot van de vzw Zorgkas van 2004 (135.027 EUR) budgettair aan.

De ministers hebben nog niet geantwoord.

19 Vlaamse Milieumaatschappij

(in duizenden EUR)

ESR-UITVOERINGSREKENING	2002		2003		2004	
	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering
16 Verkoop goederen/diensten	854	655	912	796	741	918
26 Rente van overheidsvorderingen	166	448	249	147	249	21
28 Overige resultaten van vermogen	0	1	0	1	0	1
38 Overige inkomensoverdrachten	131	104	131	171	131	164
39 Inkomensoverdrachten van het buitenland	196	41	1.326	218	1.419	313
46 Inkomensoverdrachten van centrale overheid	45.860	45.826	55.326	54.828	57.248	57.113
66 Kapitaaloverdrachten van centrale overheid	7.923	2.375	11.834	5.697	8.759	8.130
7 Desinvesteringen	12	517	12	19	12	11
8 Kredietaflossingen en vereffeningen deelnemingen	27	0	27	0	27	17
TOTAAL ONTVANGSTEN	55.169	49.967	69.817	61.877	68.586	66.688
11 Lonen en sociale lasten	29.958	29.327	32.550	31.429	34.734	33.375
12 Aankoop goederen/diensten	23.464	22.820	23.705	22.560	23.763	21.484
21 Rente overheidsschuld	649	541	534	430	429	322
24 Huurgelden gronden	4	2	4	2	4	1
3 Inkomensoverdrachten aan andere sectoren	54	0	762	518	854	726
70 Investerings - niet verdeeld	4.005	0	153	0	0	0
72 Investerings nieuwbouw en gebouwen	2.641	2.641	5.219	5.219	197	197
73 Aanleg waterwegen/wegen	4.295	2.922	4.651	3.738	4.221	3.303
74 Verwerving overige investeringsgoederen	1.710	1.588	1.380	1.369	1.346	1.238
8 Kredietverleningen en deelnemingen	27	1	27	0	27	0
9 Overheidsschuld	1.930	1.894	1.905	1.902	1.955	1.948
TOTAAL UITGAVEN	68.737	61.736	70.890	67.167	67.530	62.594
Budgettair resultaat boekjaar	-13.568	-11.769	-1.073	-5.290	1.056	4.094
Overgedragen resultaat vorige jaren	13.665	13.665	1.896	1.896	-3.394	-3.394
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	97	1.896	823	-3.394	-2.338	700

(in duizenden EUR)

BALANS	2002	2003	2004
Activa			
Vaste activa	369.935	345.575	315.696
Immateriële vaste activa	2.509	3.475	3.865
Materiële vaste activa	367.347	342.020	311.768
Financiële vaste activa	79	80	63
Vlottende activa	35.144	28.876	31.626
Vorderingen > 1 jaar	21.403	17.580	13.940
Voorraden	43	43	41
Vorderingen < 1 jaar	5.665	4.844	16.863
Liquide middelen	7.923	2.332	1
Overlopende rekeningen	110	4.077	781
Totaal	405.079	374.451	347.322
Passiva			
Eigen Vermogen	368.957	342.492	312.502
Kapitaal	496	496	496
Herwaarderingsmeerwaarden	432	432	432
Overgedragen resultaat	-89.718	-92.062	-92.212
Dotaties, subsidies, ...	457.747	433.626	403.786
Vreemd vermogen	36.122	31.959	34.820
Schulden > 1 jaar	21.404	17.581	13.941
Schulden < 1 jaar	10.250	11.674	16.894
Overlopende rekeningen	4.468	2.704	3.985
Totaal	405.079	374.451	347.322

(in duizenden EUR)

RESULTATENREKENING	2002	2003	2004
Operationele opbrengsten	88.296	89.810	90.436
Lopende opbrengsten	422	472	451
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	87.089	88.216	88.647
Andere operationele opbrengsten	785	1.122	1.338
Operationele kosten	88.418	91.802	90.125
Handelsgoederen	5.624	5.881	5.573
Diverse diensten/goederen	17.174	16.593	15.552
Personeelskosten	29.505	33.399	33.649
Afschrijvingen en waardeverm. vaste activa	36.077	34.601	34.595
Voorzieningen voor vorderingen	17	796	0
Inkomensoverdrachten	21	532	736
Andere operationele kosten	0	0	20
Operationeel resultaat	-122	-1.992	311
Financiële opbrengsten	450	149	21
Financiële kosten	544	433	-322
Uitzonderlijke opbrengsten	513	14	11
Uitzonderlijke kosten	5	82	-172
Resultaat van het boekjaar	292	-2.344	-151

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Leefmilieu meegedeeld dat het op 3 mei 2005 de jaarrekeningen 2002 en 2003 en op 27 mei 2006 de jaarrekening 2004 gecontroleerd heeft verklaard. Het heeft daarbij opgemerkt dat de VMM voor het boekjaar 2003 geen jaarverslag heeft opgesteld.

De Vlaamse minister van Leefmilieu en de Vlaamse minister van Financiën en Begroting hebben op 1 juli 2005 en 2 september 2005 geantwoord dat het jaarverslag 2003 samen met dat van 2004 zal worden gepubliceerd.

Het activiteitenverslag 2003-2004 werd opgesteld en door de VMM aan het Rekenhof bezorgd.

Vlaamse openbare instellingen van categorie B

1 Dienst voor de Scheepvaart/De Scheepvaart

(in duizenden EUR)

ESR-UITVOERINGSREKENING	2002		2003		2004	
	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering
16 Verkoop goederen/diensten	8.698	8.507	8.344	8.427	8.807	8.870
26 Rente van overheidsvorderingen	205	207	85	100	5	1
28 Overige resultaten van vermogen	815	837	883	885	914	967
36 Indirecte belastingen en heffingen	6.570	7.072	8.099	9.475	10.776	11.247
38 Overige inkomensoverdrachten van andere sectoren	93	95	120	128	120	124
46 Inkomensoverdrachten van centrale overheid	17.506	17.506	18.368	18.368	19.041	19.041
47 Inkomensoverdrachten van de sociale verzekeringsinstellingen	190	195	150	148	35	30
48 Inkomensoverdrachten van lokale overheden	65	90	90	61	70	53
49 Inkomensoverdrachten van andere institutionele groepen	0	0	1.670	840	1.040	564
57 Kapitaaloverdrachten van bedrijven	1.520	1.197	1.000	333	550	388
59 Kapitaaloverdrachten van het buitenland	0	0	1.000	401	600	588
66 Kapitaaloverdrachten van de centrale overheid	19.880	14.938	31.605	25.701	43.940	36.841
7 Desinvesteringen	0	0	150	88	1.200	536
TOTAAL ONTVANGSTEN	55.542	50.644	71.564	64.955	87.098	79.250
11 Lonen en sociale lasten	22.898	22.724	23.820	23.319	24.286	24.156
12 Aankoop goederen/diensten	10.304	9.761	11.261	12.043	14.583	14.439
45 Inkomensoverdrachten aan andere institutionele groepen	0	1.257	1.200	1.125	1.200	1.018
61 Kapitaaloverdrachten in institutionele groep	1.500	0	150	0	1.200	849
72 Nieuwbouw van gebouwen	16	13	0	0	170	168
73 Aanleg waterwegen/wegen	19.100	16.980	34.072	29.707	41.150	37.036
74 Verwerving overige investeringsgoederen	919	912	717	701	762	752
TOTAAL UITGAVEN	54.737	51.647	71.220	66.895	83.351	78.418
Budgettair resultaat boekjaar	805	-1.003	344	-1.940	3.747	832
Overgedragen resultaat vorige jaren	-805	-804	-1.807	-1.807	-3.747	-3.747
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	-1.807	-1.463	-3.747	0	-2.915

Vooraf de kapitaalsubsidies lagen lager dan geraamd doordat de terugbetaling van werkzaamheden nog niet opeisbaar was ingevolge vertragingen in de uitvoering. De dienst deed door de vertraging in de uitvoering van infrastructuurwerken telkenjare minder investeringsuitgaven dan voorzien.

(in duizenden EUR)

BALANS	2002	2003	2004
Activa			
Vaste activa	46.131	75.752	109.530
Oprichtingskosten	0	0	34
Immat. vaste activa	152	107	119
Materiële vaste activa	45.979	75.645	109.377
Financiële vaste activa	0	0	0
Vlottende activa	10.548	20.235	29.123
Vorderingen > 1 jaar	0	0	0
Voorraden	1.207	1.307	1.524
Vorderingen < 1 jaar	15.413	14.929	20.792
Liquide middelen	-6.346	3.836	6.515
Overlopende rekeningen	274	163	292
Totaal	56.679	95.987	138.653
Passiva			
Eigen Vermogen	48.580	78.379	111.635
Kapitaal	0	0	3.000
Reserves	2.370	2.370	0
Overgedragen resultaat	294	852	-99
Dotaties, subsidies, ...	45.916	75.157	108.734
Vreemd vermogen	8.099	17.608	27.018
Vorzieningen en uitgestelde belastingen	861	946	1.628
Schulden > 1 jaar	2.899	2.987	2.675
Schulden < 1 jaar	4.327	13.561	22.541
• Financiële schulden	0	0	16.014
• Handelsschulden	2.760	6.551	5.130
• Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	1.552	1.461	1.380
• Overige schulden	15	5.549	17
Overlopende rekeningen	12	114	174
Totaal	56.679	95.987	138.653

Aan de basis van de stijging van het balanstotaal ligt hoofdzakelijk een toename van de investeringen in terreinen, kanalen en infrastructuur. Sinds 1999 kan De Scheepvaart immers op grond van haar beheersovereenkomst zelf opdracht geven tot moderniseringswerken aan de waterwegen die zij beheert. Het Vlaams Gewest subsidieert deze werken. Voordien was het Gewest opdrachtgever en stelde het de infrastructuur vervolgens gratis ter beschikking van de Dienst voor De Scheepvaart, zonder dat de instelling die infrastructuur in haar rekeningen opnam.

De openstaande vorderingen bestaan vooral uit het resterende openstaande saldo van dotaties en subsidies voor infrastructuurwerken. Zij leidden tot een sterk gedaald, zelfs negatief, saldo van de liquide middelen. In 2002 rapporteerde de instelling dat als een negatief saldo van de liquide middelen, in 2003 en 2004 als respectievelijk overige schulden en financiële schulden. Dit verklaart de aangroei van de schulden op korte termijn.

Het eigen vermogen groeit aan met het netto resultaat van het boekjaar en de sterk toegenomen kapitaalsubsidies voor investeringswerken. Het Vlaams Gewest dekt de infrastructuur die De Scheepvaart als bouwheer realiseert immers quasi volledig met kapitaalsubsidies. In 2004 werd de instelling een NV met een kapitaal van 3 miljoen EUR door incorporatie van reserves en overgedragen resultaten.

De rubriek voorzieningen slaat voor 2002 en 2003 enkel op waardeverminderingen voor dubieuze vorderingen. In 2004 bevat de rekening ook 750.000 EUR voor saneringskosten van verontreinigde terreinen.

De rubriek schulden op meer dan een jaar bevat een voorschot van 1,3 miljoen EUR van het vroegere moderniseringsfonds van de federale overheid. De instelling zal het voorschot terugbetalen aan de Schatkist zodra haar thesaurie-

toestand dat toelaat. De rubriek omvat ook nog de opbrengsten van een aantal grondverkoppen, die zij moet doorstorten aan het Vlaams Infrastructuurfonds.

(in duizenden EUR)

RESULTATENREKENING	2002	2003	2004
Operationele opbrengsten	29.045	30.603	33.218
Lopende opbrengsten	8.283	8.006	8.535
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	17.612	19.371	21.350
Andere operationele opbrengsten	3.150	3.226	3.333
Operationele kosten	28.606	30.137	33.348
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	635	627	591
Div. diensten/goederen	3.681	3.795	4.279
Personeelskosten	22.712	23.452	24.302
Niet kaskosten	1.047	1.844	3.965
Andere operat. Kosten	531	419	211
Operationeel resultaat	439	466	-130
<i>Financiële opbrengsten</i>	232	29	-29
<i>Financiële kosten</i>	11	3	5
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	53	97	45
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	32	31	201
Resultaat van het boekjaar	681	558	-320

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Openbare Werken op 20 oktober 2003, 28 september 2004 en 10 januari 2006 meegedeeld dat het de jaarrekeningen 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd heeft verklaard. Het heeft daarbij de volgende opmerkingen geformuleerd:

- De rubriek *activa in aanbouw* bevatte in 2002 activa die al in gebruik waren. De overboeking geschiedde laattijdig en niet systematisch, waardoor de rubriek jaarlijks aangroeide. Het Rekenhof heeft een systematische procedure voor de oplevering van activa in aanbouw aanbevolen. In 2003 boekte de dienst enkele investeringen over naar de rubriek *werken burgerlijke bouwkunde*, nadat het de betrokken investeringsdossiers administratief had afgehandeld. Het Rekenhof heeft aanbevolen die afhandeling te bespoedigen en inhaalafschrijvingen te boeken in functie van de ingebruikname van de investeringen.
- De instelling boekte op het jaareinde veel schulden voor investeringen op grond van bestelbons, in plaats van facturen. Bovendien had het deze activa op het jaareinde vaak nog niet ontvangen, zodat de inboeking voorbarig was en het toerekeningsprincipe schond.
- Nog in strijd met het toerekeningsprincipe, boekte de dienst de vorderingen op de Vlaamse Gemeenschap voor werken in eigen regie tijdens de laatste vier maand van 2002, pas in 2003 in. De vorderingen op het Gewest voor de kosten van buitengewone onderhoudswerken in eigen regie voor de maanden oktober tot december 2003, zijn slechts in het jaar 2004 opge maakt en ingeboekt. De vorderingen voor november tot december 2004 volgden maar in 2005 (384.577 EUR). De facturatie van deze kosten liep dus telkenjare vertraging op. Weliswaar provisioneerde de instelling in 2004 een toe te rekenen ontvangst voor 100.000 EUR.
- Van de 906.569 EUR bezoldigingen die de dienst op 31 december nog verschuldigd was, heeft hij na het jaareinde maar 712.166 EUR betaald. De Scheepvaart dient te onderzoeken of de resterende 194.403 EUR nog wel verschuldigd is. Het betrof immers een reeks gecumuleerde afwijkingen uit het verleden, waarvan de oorsprong niet meteen uit de personeelsadministratie bleek.
- Sinds februari 2003 boekte de instelling de bezoldigingen niet meer bij gebrek aan voldoende gedetailleerde informatie uit het nieuwe personeelsbeheersysteem. Het Rekenhof heeft aangedrongen op maatregelen.

- De opbrengsten uit de vergunning inzake verkeer op jaagpaden in 2002 bevatte wegens de geldigheidsduur (drie jaar) ook opbrengsten voor 2003 en 2004 (ongeveer 16.500 EUR). De instelling had die moeten overdragen langs een overlopende rekening.
- Voor vier op de vijf gekende verontreinigde terreinen is De Scheepvaart saneringsplichtig, zonder dat zij de saneringskost kan verhalen op derden. Voor twee ervan zijn de kosten al in 2002 geraamd op 627.292 EUR. De instelling liet na deze kosten te boeken als een voorziening en de andere saneringsverplichtingen, waarvoor nog geen ramingen voorhanden waren, tot uiting te brengen in de toelichting bij de rekening. Het Rekenhof spoort De Scheepvaart overigens al sinds 2002 aan over de vervuilingsgraad van alle terreinen in eigendom of beheer te rapporteren. In 2004 heeft de instelling uiteindelijk een voorziening van 750.000 EUR aangelegd voor saneringsverplichtingen. Zij kon echter nog steeds geen volledige lijst voorleggen, zodat het Rekenhof bij de rekeningen 2004 nogmaals heeft aangedrongen. Het heeft erop gewezen dat een volledige lijst ook alle terreinen van Maas en Albertkanaal in beschouwing moet nemen die de administratie aan De Scheepvaart heeft overgedragen. Behalve de terreinen, zijn immers ook de geschillen en schadeclaims overgedragen. Wie deze lasten na de overdracht moet dragen, dient zorgvuldig afgesproken te worden.
- In 2004 daalden de andere bedrijfskosten sterk, vooral de onroerende voorheffing. Door vertragingen bij de administratie van het kadaster, ontving De Scheepvaart de aanslagbiljetten immers nog niet. Zij zou deze achterstallen echter in 2005 moeten ophalen en had daarvoor een provisie kunnen inboeken.
- De voorraden stegen sterk van jaar tot jaar. De voorraadlijsten bevatten tal van voorwerpen met weinig of geen rotatie op jaarbasis. Het Rekenhof vergeleek de voorraadlijsten van 2003 en 2004 voor de belangrijkste van de vijftien voorraden (774.255 EUR op een totale voorraadwaarde van 1.523.955 EUR). 535.630 EUR voorwerpen vertoonden in 2004 geen rotatie. Sommige voorwerpen zullen nog wel bruikbaar zijn of kaderen in een strategisch voorraadbeleid, maar in het algemeen is een afwaardering aangewezen. De Scheepvaart dient haar voorraadbeleid dan ook te evalueren, de voorraad te screenen op oude items en de waardering ervan aan te passen.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 20 januari 2004, 19 januari 2005 en 2 augustus 2006 geantwoord op de opmerkingen over de rekeningen 2002, 2003 en 2004 met de volgende argumenten:

- De minister beaamde de opmerking over de vaste activa in aanbouw, maar wees op de lange uitvoeringsperiode van sommige infrastructuurinvesteringen, de werkwijze die met de bedrijfsrevisor werd afgesproken en de periodieke screening ter bespoedigen van de lopende dossiers. Hij sloot zich in 2005 aan bij de aanbeveling van het Rekenhof voortaan de datum van ingebruikname te hanteren als datum van overboeking.
- De minister beaamde ook het belang van de opmerking over de eindejaarsbestellingen.
- Voor de werken in eigen regie heeft de minister De Scheepvaart uitgedaagd maatregelen te treffen om de facturatieperiode in te korten en een meer correcte toerekening mogelijk te maken. In 2006 concludeerde de minister dat de opmaak van de facturen enige administratieve informatie-uitwisseling en -verwerking tussen diverse afdelingen inhoudt. Daardoor is De Scheepvaart genoodzaakt een provisie op afsluitdatum te boeken, die niet substantieel mag afwijken van het gefactureerde bedrag.

- De personeelskosten zouden bij de afsluiting van het boekjaar 2003 grotendeels geregulariseerd zijn. Eventueel nog resterende onverklaarbare saldi zouden voor verdere analyse naar een wachtrekening worden overgeboekt.
- De minister ging akkoord met de opmerking over de vergunningen.
- De minister bevestigde de noodzaak van een volledige inventarislijst van saneringskosten, maar stelde dat dit verscheidene jaren zou kosten. De aanleg van provisies zou pas worden overwogen als zeker zal zijn dat De Scheepvaart, die geen eigenaar is van de gronden, de saneringskosten moet dragen. Hij wenste bovendien bij de aanleg van dergelijke provisies verliezen te vermijden die de corresponderende vorderingen niet kunnen dekken. In 2005 en 2006 herhaalde de minister dat De Scheepvaart de nodige voorzieningen dient te treffen. De saneringskosten zouden in de toekomst dan ook geprovisioneerd worden en in de toelichting vermeld voor de gevallen waarin De Scheepvaart saneringsplichtig is.
- De minister verklaarde dat de aanleg van een provisie voor niet afgeleverde aanslagbiljetten voor de onroerende voorheffing over het hoofd werd gezien. De Scheepvaart zou in de toekomst bijzondere aandacht besteden aan de realisatie daarvan.
- Voor het boekjaar 2005 zou De Scheepvaart rekening houden met de opmerking over de voorraad. Voor een deel van de voorraad die geen rotatie vertoont, zou de instelling een waardevermindering toepassen.

2 Export Vlaanderen

(in duizenden EUR)

ESR-UITVOERINGSREKENING	2002		2003		2004	
	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering
08 Interne verrichtingen	120	107	120	144	65	58
16 Verkoop van niet-duurzame goederen en diensten	2.702	2.871	2.346	3.059	3.171	3.205
26 Rente-ontvangsten van overheidsvorderingen	65	56	65	17	30	1
36 Indirecte belastingen en heffingen	84	61	85	64	65	72
38 Overige inkomensoverdrachten van andere sectoren	60	34	50	24	50	22
46 Inkomensoverdrachten van centrale overheid	27.012	27.010	30.071	30.102	34.257	30.695
49 Inkomensoverdrachten van andere institutionele groepen	5	0	5	1	5	1
77 Verkopen van overige investeringsgoederen,	2	1	2	3	9	4
86 Kredietaflossingen/vereffeningen van deelnemingen in bedrijven en financiële instellingen	887	1.418	515	2.911	895	804
87 Kredietaflossingen door privaatrechtelijke instellingen zonder winstoogmerk - gezinnen	274	222	255	341	350	327
89 Kredietaflossingen binnen de sector overheid	300	283	300	95	400	463
TOTAAL ONTVANGSTEN	31.511	32.068	33.814	36.767	39.297	35.656
03 Interne verrichtingen	131	116	125	67		
11 Lonen en sociale lasten	18.294	17.508	18.362	17.510	18.935	18
12 Aankopen van goederen en diensten	11.645	10.429	12.359	12.267	11.975	11
21 Rentes op overheidsschuld	9	7	51	121	80	97
32 Inkomensoverdrachten aan bedrijven	3.025	3.021	3.700	3.592	7.346	3
41 Inkomensoverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep	370	403	100	106	80	99
74 Verwerving van overige investeringsgoederen, waaronder onlichamelijke zaken	781	552	686	726	480	473
81 Kredietverleningen/ deelnemingen in bedrijven	517	1.038	415	2.787	815	733
83 Kredietverleningen aan gezinnen	274	295	255	268	350	309
85 Kredietverleningen binnen de sector overheid	300	283	300	95	400	463
TOTAAL UITGAVEN	35.346	33.656	36.353	37.544	40.462	36.158
Budgettair resultaat boekjaar	-3.835	-1.588	-2.539	-776	-1.164	-501
Overgedragen resultaat vorige jaren	4.157	4.157	2.569	2.569	1.792	1.802 (*)
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	321	2.569	30	1.792	628	1.300

(*) Het overgedragen resultaat vorige jaren diende aangepast te worden wegens een software probleem met het boekhoudpakket: 1.802.405 EUR in plaats van 1.792.488 EUR.

<i>(in duizenden EUR)</i>			
BALANS	2002	2003	2004
Activa			
Vaste activa	1.836	1.967	1.504
Immateriële vaste activa	203	128	130
Materiële vaste activa	1.549	1.764	1.322
Financiële vaste activa	83	73	52
Vlottende activa	4.428	4.033	2.622
Vorderingen > 1 jaar	47	58	15
Vorderingen < 1 jaar	3.266	2.846	1.527
Liquide middelen	403	216	269
Overlopende rekeningen	711	912	809
Totaal	6.265	6.001	4.127
Passiva			
Eigen Vermogen	3.222	1.848	9
Kapitaal	1.053	1.053	1.053
Overgedragen resultaat	2.168	794	-1.043
Vreemd vermogen	3.043	4.152	4.117
Voorzieningen en uitgestelde belastingen	59	230	828
Schulden > 1 jaar	18	18	26
Schulden < 1 jaar	2.228	2.940	2.342
• <i>Handelsschulden</i>	938	675	521
• <i>Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten</i>	1.236	1.461	1.767
• <i>Andere schulden</i>	53	803	53
Overlopende rekeningen	736	962	920
Totaal	6.265	6.001	4.127

<i>(in duizenden EUR)</i>			
RESULTATENREKENING	2002	2003	2004
Operationele opbrengsten	29.567	32.798	33.629
Lopende opbrengsten	2.303	2.424	2.771
Inkomensoverdrachten	27.010	30.102	30.695
Andere opbrengsten	253	270	162
Operationele kosten	31.201	33.950	35.020
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	-15	-11	-13
Diensten en diverse goederen	11.263	11.794	11.546
Personeelskosten	16.219	17.677	18.220
Niet kaskosten	611	760	1.161
Inkomensoverdrachten	3.100	3.696	4.041
Andere operat. kosten	20	34	64
Operationeel resultaat	-1.633	-1.152	-1.390
<i>Financiële opbrengsten</i>	82	54	38
<i>Financiële kosten</i>	335	252	162
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	103	15	103
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	15	38	426
Resultaat van het boekjaar	-1.798	-1.373	-1.838

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Buitenlands Beleid op 20 oktober 2003, 27 juli 2004 en 25 oktober 2005 meegedeeld dat het de jaarrekeningen 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij de volgende opmerkingen geformuleerd:

- de afhandeling van de openstaande vordering tegenover de gewezen gevolmachtigd vertegenwoordiger blijft aanslepen;
- er zijn fouten geslopen in de koppeling tussen het bedrijfseconomisch en het begrotingsluik van de jaarrekening, waardoor de betrouwbaarheid van de uitvoeringsrekening van de begroting in het gedrang is.

In zijn antwoorden van 6 januari 2004 en 5 november 2004 beloofde de minister maatregelen.

3 Instituut voor de aanmoediging van Innovatie door Wetenschap en Technologie in Vlaanderen

(in duizenden EUR)

ESR-UITVOERINGSREKENING	2002		2003	
	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering
16 Verkoop goederen/diensten	133	121	265	291
38 Overige inkomensoverdrachten	2.424	3.122	3.416	3.634
39 Inkomensoverdrachten van het buitenland	447	355	243	275
46 Inkomensoverdrachten van centrale overheid	132.114	131.813	144.121	142.917
66 Kapitaaloverdrachten van de centrale overheid	0	0	3.500	3.500
77 Verkopen van overige investeringsgoederen	0	16	0	0
TOTAAL ONTVANGSTEN	135.118	135.427	151.545	150.617
11 Lonen en sociale lasten	6.266	6.071	7.222	7.132
12 Aankoop goederen/diensten	3.797	3.483	3.646	3.516
23 Toegerekende debetrentes	770	770	625	624
32 Andere inkomensoverdrachten aan bedrijven	95.280	85.497	91.631	93.131
34 Inkomensoverdrachten aan gezinnen	16.333	16.088	15.736	16.755
35 Inkomensoverdrachten aan het buitenland	0	76	0	0
41 Inkomensoverdrachten aan centrale overheid	18.029	17.039	21.408	14.798
43 Inkomensoverdrachten aan lokale overheden	782	839	2.415	2.801
44 Inkomensoverdrachten aan autonoom gesubsidieerd onderwijs	12.928	11.656	18.099	11.952
74 Verwerving overige investeringsgoederen	247	238	220	208
81 Kredietverleningen aan bedrijven	0	255	2.100	3.130
TOTAAL UITGAVEN	154.432	142.012	163.102	154.047
Budgettair resultaat boekjaar	-19.314	-6.585	-11.557	-3.430
Overgedragen resultaat vorige jaren	19.314	19.314	12.729	12.729
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	12.729	1.172	9.299

(in duizenden EUR)

BALANS	2002	2003
Activa		
Vaste activa	706	633
Immateriële vaste activa	134	66
Materiële vaste activa	570	565
Financiële vaste activa	2	2
Uitlopende activa	46.789	21.425
Vorderingen > 1 jaar	2.166	4.609
Vorderingen < 1 jaar	44.284	16.294
Liquide middelen	2	2
Overlopende rekeningen	337	520
Totaal	47.495	22.058
Passiva		
Eigen Vermogen	13.036	13.096
Overgedragen resultaat	13.036	13.096
Vreemd vermogen	34.459	8.962
Voorzieningen	3.873	2.725
Schulden < 1 jaar	30.085	5.573
Overlopende rekeningen	501	664
Totaal	47.495	22.058

<i>(in duizenden EUR)</i>		
RESULTATENREKENING	2002	2003
Operationele opbrengsten	134.804	150.940
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	132.160	146.498
Andere operationele opbrengsten	2.644	4.442
Operationele kosten	140.479	150.099
Diverse diensten/goederen	3.432	3.459
Personeelskosten	6.322	7.084
Afschrijvingen	302	268
Voorzieningen	-949	50
Inkomensoverdrachten	131.372	139.238
Operationeel resultaat	-5.675	841
<i>Financiële opbrengsten</i>	<i>0</i>	<i>148</i>
<i>Financiële kosten</i>	<i>694</i>	<i>917</i>
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	<i>16</i>	<i>0</i>
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	<i>1.202</i>	<i>11</i>
Resultaat van het boekjaar	-7.555	61

Het Rekenhof heeft de Vlaamse minister van Financiën en Begroting en van Wetenschappen en Technologische Innovatie op 22 juli 2003 en 20 juli 2004 meegedeeld dat het de jaarrekeningen 2002 en 2003 gecontroleerd heeft verklaard. Het heeft daarbij onder meer de volgende opmerkingen geformuleerd:

- De budgetcijfers in de kolom aangepast budget van de ESR-uitvoeringsrekeningen 2002 en 2003 weken af van de begrotingen die de raad van bestuur van het IWT-Vlaanderen respectievelijk op 17 oktober 2002 en 16 oktober 2003 goedkeurde. De toezichhoudende minister heeft de begroting 2002 overigens pas geruime tijd na afloop van het begrotingsjaar goedgekeurd. Toch vertoonde zij nog een kredietoverschrijding. Ook de rekening 2003 vertoonde kredietoverschrijdingen, ondanks een late begrotingsaanpassing.
- Het IWT-Vlaanderen heeft verscheidene projecten op initiatief van de Vlaamse Regering foutief aangerekend op de vastleggingsmachtigingen. In vijf gevallen weken de vastgelegde steunbedragen voor projecten op initiatief van bedrijven door een gebrekkige interne controle af van het door de raad van bestuur goedgekeurde bedrag.
- Opnieuw werden de middelen voor het project generisch basisonderzoek aan de universiteiten (GBOU) overschat. Voor het HOBU-fonds daarentegen werden minder opbrengsten geboekt dan dat er kredieten waren voorzien. Het Rekenhof heeft opnieuw aangedrongen op de opmaak van een dotatiebesluit. Daarbij verwees het naar een precedent bij Export Vlaanderen, waar een dotatiebesluit wordt opgemaakt voor dotaties op gesplitste kredieten.
- Terwijl de voorziening vakantiegeld in 2001 was ondergewaardeerd, was zij in 2002 overgewaardeerd. De instelling moet deze voorziening correcter inschatten.
- Het IWT-Vlaanderen heeft van de federale administratie oude prototype-dossiers geërfd, waarbij terugvorderbare voorschotten werden toegekend. Het heeft deze vorderingen nog niet opgenomen in zijn boekhouding. Verscheidene vorderingen zijn echter oninbaar. Het IWT-Vlaanderen moet het onderzoek van deze vorderingen zo snel mogelijk afronden en beslissen over de inbaarheid. Eventuele kwijtscheldingen kunnen worden opgenomen in een programmadecreet. Eveneens moet de instelling de federale administratie vragen of zij nog terugbetalingen voor Vlaamse dossiers heeft geïnd. Eventuele ontvangsten moeten immers naar de Vlaamse overheid gaan.
- Voor de oude dossiers van het Fonds voor Industrieel Onderzoek in Vlaanderen (FIOV) moet het IWT-Vlaanderen verscheidene vorderingen over-

boeken van lange naar korte termijn, afboeken, verhogen of definitief oninbaarheid verklaren.

- Het IWT-Vlaanderen boekte in 2002 voor terugvorderingen van te veel uitbetaalde subsidies geen vordering; het boekte de terugbetaling bedrijfseconomisch en budgettair alleen bij ontvangst. Dat staat geen adequate debiteurenopvolging toe.
- Achtergestelde leningen zijn een nieuwe vorm van steunverlening voor KMO's die kan worden toegekend als aanvulling op een subsidie. Het IWT-Vlaanderen heeft de toegekende achtergestelde leningen in 2002 boekhoudkundig onvolledig verwerkt. De instelling dient deze steunverlening op te volgen in de orderekeningen en tevens vorderingen en verlopen interesten te boeken. Bovendien moet het deze steunverlening in de begroting inschrijven.
- Alhoewel de periodetoerekening is verbeterd, heeft het IWT-Vlaanderen in het begin van 2003 door een gebrekkige interne communicatie verscheidene facturen geboekt met betrekking tot 2002.
- Niettegenstaande de meldingsdatum voor de CFO-interesten sinds 2002 werd versoepeld (van 31 januari naar 1 april), heeft ABAFIM ook deze laatste datum niet gerespecteerd voor de interesten 2002.
- De instelling heeft voor 2002 geen reconciliatie opgemaakt van de bedrijfseconomische en budgettaire rekening.
- Voor het project Interoperabiliteit van Interactive Digitale Televisie in Vlaanderen (iDTV) heeft het IWT-Vlaanderen noch in de bedrijfseconomische noch in de budgettaire rapportering, de opsplitsing in werkingssubsidie en investeringssubsidie gemaakt.
- De middelen die het IWT-Vlaanderen ontvangt van het Hermesfonds voor de betaling van subsidies aan excellentiepolen werden onvolledig geboekt.
- De opbrengsten en ontvangsten voor Interface zijn overgewaardeerd.
- Voor verscheidene aankopen betaalde het IWT-Vlaanderen voorschotten, in strijd is met de wetgeving op de overheidsopdrachten.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 5 januari 2004 en 13 december 2004 geantwoord op de opmerkingen over de rekeningen 2002 en 2003. De minister beaamde telkens de opmerkingen en beloofde corrigerende acties.

4 NV Waterwegen en Zeekanaal

(in duizenden EUR)

ESR-UITVOERINGSREKENING	2002		2003		2004	
	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering
16 Verkoop goederen/diensten	5.221	5.389	5.044	4.181	4.889	4.962
26 Rente van overheidsvorderingen	64	73	61	69	5	4
28 Overige resultaten van vermogen	1.629	1.557	2.408	1.715	2.625	1.944
36 Indirecte belastingen en heffingen	7.318	6.246	9.600	6.372	7.500	7.230
38 Overige inkomensoverdrachten van andere sectoren	-14	84	155	149	124	140
46 Inkomensoverdrachten van de centrale overheid	18.800	18.686	24.098	20.514	23.917	23.395
49 Inkomensoverdrachten van andere institutionele groepen	0	0	159	159	226	226
57 Kapitaaloverdrachten van bedrijven	10	10	3	72	0	0
66 Kapitaaloverdrachten van de centrale overheid	27.627	16.840	34.885	10.785	22.650	15.199
86 Kredietaflossingen en vereffeningen deelnemingen in bedrijven en financiële instellingen	7	8	3	4	1	2
87 Kredietaflossingen door private instellingen en gezinnen	13	10	7	7	8	8
9 Overheidsschuld	204	122	2.433	670	832	872
TOTAAL ONTVANGSTEN	60.879	49.025	78.856	44.697	62.777	53.982
11 Lonen en sociale lasten	8.972	8.764	11.670	10.761	12.705	11.828
12 Aankoop goederen/diensten	13.019	11.389	16.440	11.799	15.144	13.317
14 Herstellingen en onderhoud van water- en wegebouwkundige werken	10.504	7.262	15.820	9.674	14.191	12.275
21 Rente overheidsschuld	107	106	77	24	1	30
32 Andere inkomensoverdrachten aan bedrijven	379	370	14	10	8	6
34 Inkomensoverdrachten aan gezinnen	3	4	7	6	8	7
45 Inkomensoverdrachten aan andere institutionele groepen	333	139	184	66	232	232
52 Kapitaaloverdrachten aan bedrijven	0	0	121	60	60	60
71 Aankoop gronden	475	455	2.947	908	1.779	132
72 Nieuwbouw van gebouwen	200	118	620	113	774	659
73 Aanleg waterwegen/wegen	29.077	18.464	33.761	16.593	14.996	17.521
74 Verwerving overige investeringsgoederen	511	394	735	488	720	409
81 Kredietverleningen en deelnemingen in bedrijven en financiële instellingen	8	9	520	518	3	3
83 Kredietverleningen aan gezinnen	11	9	12	5	20	20
9 Overheidsschuld	0	0	78	37	33	19
TOTAAL UITGAVEN	63.599	47.483	83.006	51.062	60.674	56.518
Budgettair resultaat boekjaar	-2.720	1.542	-4.150	-6.365	2.103	-2.536
Overgedragen resultaat vorige jaren	2.720	2.720	4.262	4.262	-2.103	-2.103
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	4.262	112	-2.103	0	-4.639

(in duizenden EUR)

BALANS	2002	2003	2004
Activa			
Vaste activa	293.698	304.139	312.354
Immat. vaste activa	192	259	314
Materiële vaste activa	293.504	303.427	311.587
Financiële vaste activa	2	453	453
Vlottende activa	20.074	29.401	36.569
Vorderingen > 1 jaar	0	0	5
Voorraden	350	364	366
Vorderingen < 1 jaar	11.520	14.938	18.107
Liquide middelen	7.498	12.295	10.180
Overlopende rekeningen	706	1.804	7.911
Totaal	313.772	333.541	348.923
Passiva			
Eigen Vermogen	299.865	304.399	315.619
Kapitaal	724	724	724
Herwaarderingsmeerwaarden	40.193	40.193	40.193
Reserves	2.705	2.705	2.705
Overgedragen resultaat	1.524	2.073	2.127
Dotaties, subsidies, ...	254.719	258.704	269.870
Vreemd vermogen	13.907	29.142	33.304
Voorzieningen en uitgestelde belastingen	2.677	2.679	7.701
Schulden > 1 jaar	19	20	20
Schulden < 1 jaar	6.055	21.231	19.985
• Financiële schulden	0	12.808	13.555
• Handelsschulden	5.097	7.390	5.195
• Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	638	972	1.175
• Overige schulden	320	61	60
Overlopende rekeningen	5.156	5.212	5.598
Totaal	313.772	333.541	348.923

(in duizenden EUR)

RESULTATENREKENING	2002	2003	2004
Operationele opbrengsten	30.953	36.200	44.412
Lopende opbrengsten	3.474	3.459	3.935
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	24.659	29.191	37.701
Andere operationele opbrengsten	2.820	3.550	2.776
Operationele kosten	30.876	35.631	44.519
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	145	140	157
Div. diensten/goederen	12.552	15.613	18.331
Personeelskosten	8.824	10.589	11.570
Niet kaskosten	9.199	9.068	14.243
Andere kosten	156	221	218
Operationeel resultaat	77	569	-107
Financiële opbrengsten	26	75	73
Financiële kosten	108	25	32
Uitzonderlijke opbrengsten	623	7	122
Uitzonderlijke kosten	363	76	2
Resultaat van het boekjaar	255	550	54

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Openbare Werken op 27 augustus 2003, 26 oktober 2004 en 17 januari 2006 meegedeeld dat het de jaarrekening 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij de volgende opmerkingen geformuleerd:

- Het samenwerkingsakkoord van 17 december 1991 tussen het Vlaams Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor het kanaal Brussel-Schelde is sinds 1997 niet meer vernieuwd. De Haven van Brussel weigert de jaarlijkse heffing voor watercaptatie aan de NV Waterwegen en Zeekanaal te betalen. Eind 1999 heeft de NV de haven gedagvaard. Zoals voor 2001, heeft het Rekenhof ook voor 2002 en 2003 opgemerkt dat de vorderingen voor watercaptatie op de haven in de boekhouding ontbraken.
- Ter compensatie van de gedeferde ontvangsten uit de heffingen voor watercaptatie van de Haven van Brussel, verleent het Vlaams Gewest de NV

sinds 2001 een terugvorderbaar voorschot. Zoals in 2001, boekte de NV dit voorschot ook in 2002 (1.485.000 EUR) als een definitief verworven opbrengst. De potentiële schuldpositie tegenover het Vlaams Gewest bleek zo echter niet uit de jaarrekening. Gelet op de terugbetalingsvoorwaarden van de voorschotten en de koppeling aan de vorderingen jegens de Haven van Brussel, achtte het Rekenhof het wenselijk de mogelijke opbrengsten niet uit te drukken op grond van de voorschotten, maar op grond van de vorderingen jegens de haven, en tegelijk de potentiële schuld tegenover het Gewest te registreren. De toelichting bij de jaarrekening zou ten minste het gecumuleerde effect van de terugvorderbare voorschotten sinds 2001 moeten rapporteren.

- Het Rekenhof heeft bij de rekening 2002 aangedrongen op een overzicht van alle terreinen in eigendom of beheer met informatie over mogelijke vervuiling en saneringsverplichtingen. De NV moet dergelijk verplichtingen minstens in de toelichting bij de rekening tot uiting brengen. Een belangrijk voorbeeld vormt het vroegere terrein van Forges de Clabecq te Vilvoorde, met 17,9 miljoen EUR begrote extra kosten (sanering en terreinontwikkeling tegenover een verkoopwaarde van maar 5,7 miljoen EUR). Het Rekenhof heeft de NV erop gewezen dat zij in dit concrete dossier, met een negatief saldo van 12 miljoen EUR, voor de saneringskosten een voorziening diende aan te leggen. Ook de vroegere terreinen van Cockeries du Brabant te Grimbergen kampen met bodemverontreiniging. Daarvoor zijn echter nog geen ramingen van saneringskosten voorhanden. Evenmin is er al uitsluitend over de verhaalbaarheid van de kosten. Bij de jaarrekening 2003 heeft de NV de saneringsverplichtingen opgenomen in de toelichting, echter zonder vermelding van bedragen. Nochtans voorzag de VIF-begroting voor Cockeries in 0,2 miljoen EUR voor 2004 en 10 miljoen EUR voor 2005. De toelichting bij de jaarrekening had dan ook minstens 10,2 miljoen EUR kunnen vermelden. Begin 2004 bleek de oude kanaalarm te Wintam verontreinigde slibspecie te bevatten, voortvloeiend uit onregelmatige baggerslibstortingen uit 2003. De saneringskosten bedroegen op het ogenblik van de controle 172.151 EUR. Deze feiten zijn weliswaar pas bekend geworden na balansdatum, maar hebben betrekking op 2003. De NV diende ook daarvoor een voorziening op te nemen. De NV heeft de saneringsdossiers voor de Forges de Clabecq en de Cockeries uiteindelijk in de toelichting van de jaarrekening 2004 tot uiting gebracht, mét vermelding van de bedragen, echter nog steeds zonder voor Clabecq in de jaarrekening een voorziening te boeken.
- Waterwegen en Zeekanaal NV heeft begin 2003 de aandelen van de NV Site Kanaal verworven. De aankoopprijs (451.974 EUR) bedroeg meer dan het eigen vermogen van de gekochte NV (eind december 2001 slechts 231.856 EUR, eind 2003 387.758,17 EUR en eind 2004 weer maar 328.010,87 EUR). De NV Zeekanaal dient dus een waardevermindering te boeken, tenzij de meerwaarde van het betrokken terrein te Puurs het prijsverschil zou rechtvaardigen. Het Rekenhof heeft dan ook aangedrongen op een schattingsverslag van het terrein. Het Rekenhof heeft ook aangedrongen op een nieuw bodemonderzoek⁽²¹⁾. Het vorige bodemonderzoek bracht in 1998 immers nadelige concentraties aan het licht, waarna de OVAM beperkingen oplegde inzake het gebruik van het betrokken perceel. Overigens had de NV Zeekanaal voor 2003 als erfpachter de vrijstelling van de eigenaar van aansprakelijkheid voor milieuverontreiniging aanvaard en bevatte

²¹ Voor de overdracht van terreinen dient zelfs verplicht een bodemattest te worden aangevraagd. Zonder zo'n attest kan de overdracht niet geschieden. Door een overdracht van aandelen werd deze verplichting omzeild.

ook de optieovereenkomst voor de aandelenverkoop geen expliciet verhaalrecht ingeval van bodemsaneringen. Het Rekenhof concludeert dat de NV zich dan ook heeft blootgesteld aan mogelijke saneringsverplichtingen. Gelet op deze risico's is de kans klein dat er latente meerwaarden bestaan.

- Het Rekenhof heeft bij zijn controle van de provisie voor te ontvangen facturen enkele facturen aangetroffen die ten onrechte niet toegerekend waren op het jaar 2003 of 2004. Het betrof voor 2003 drie facturen voor vaste activa in aanbouw (776.099,88 EUR⁽²²⁾) en drie facturen voor baggerwerken (95.291,98 EUR). Voor 2004 betrof het nog eens drie facturen (176.975 EUR), waarvan er nog twee betrekking hadden op 2003. De NV moet kostenrekeningen op het jaareinde doorlichten op volledigheid.
- In het kader van beter bestuurlijk beleid droeg de administratie Waterwegen en Zeewezen van het Vlaams Gewest bevoegdheden, rechten en verplichtingen, geschillen en activa over aan de NV Waterwegen en Zeekanaal. Het is dan ook nodig alle verplichtingen, geschillen en claims te inventariseren en te kwantificeren en het risico in te schatten dat de NV zal moeten betalen. De minister van Openbare Werken heeft zich wel al geëngageerd de hangende en toekomstige geschillen uit de overgenomen activiteiten te financieren, maar de NV moet toch voorzieningen aanleggen en toelichtingen in de jaarrekening verstrekken.
- Na de instorting van een oevermuur te Vilvoorde begin 2005, heeft de NV ook andere oevers onderzocht. De eerste voorlopige rapportering bracht voor veel van de onderzochte oevers een potentieel probleem aan het licht, aldus een belangrijk latent risico onthullend.
- Voor het incident met de Verbrande Brug op 4 december 2004 heeft de NV een voorziening van 5 miljoen EUR aangelegd. Aangezien de NV daarvoor een investeringsdotatie verkrijgt, heeft het al een verkregen opbrengst van 5 miljoen EUR geboekt op de overlopende activa en in de opbrengsten (kapitaaloverdrachten). Zo werd de impact van de voorziening op het resultaat geneutraliseerd. Het boeken van een dotatie was echter voorbarig, aangezien de investeringsdotatie daarvoor nog niet definitief was toegekend.
- De uitzonderlijke opbrengsten bevatten een eenmalige vergoeding voor het gebruik van de Victor Dumonbrug en de aansluitende wegen te Willebroek voor een periode van 30 jaar, van 1 oktober 2004 tot 30 september 2034. De NV heeft deze vergoeding (40.000 EUR) in 2004 ten onrechte volledig in resultaat genomen in plaats van voor 3 maand (333 EUR).
- De voorraad voor onderhoud en herstelling van de infrastructuur bevat blijkens de voorraadlijsten veel voorwerpen met weinig of geen rotatie op een of meer jaar. De items die al drie opeenvolgende jaren geen mutaties vertonen, vertegenwoordigen eind 2004 een waarde van 163.723 EUR, bijna de helft van de voorraadwaarde. Vele ervan werden al lang geleden aangekocht. Sommige zullen nog bruikbaar zijn of strategisch belangrijk, maar in het algemeen is een verdere afwaardering aangewezen.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 5 januari 2004 en 27 januari 2005 geantwoord op de opmerkingen over de rekeningen 2002 en 2003 met de volgende argumenten:

---

²² De impact van deze facturen is vrij beperkt, daar activa in aanbouw niet afgeschreven worden. Bovendien krijgt de instelling kapitaalsubsidies voor dergelijke investeringen, die de afschrijvingen compenseren.

- De NV dient de vorderingen op de Haven van Brussel pas te boeken na een juridische erkenning ervan door de rechtbank.
- De registratie van de voorschotten van het Gewest als verworven opbrengsten is volgens de minister correct, aangezien het Gewest de voorschotten maar kan terugeisen na een gerechtelijke uitspraak of een minnelijke schikking, die zou leiden tot een terugbetaling van de achterstallige vorderingen door de Haven van Brussel⁽²³⁾. De minister beloofde vanaf 2004 zowel het totaal van de vorderingen op de haven voor watercaptatie als het totaal van de compenserende terugvorderbare voorschotten expliciet op te nemen in de toelichting bij de jaarrekening.
- Voor een inventarisatie van (te saneren) terreinen zouden op korte termijn onvoldoende personeel of financiële middelen voorhanden zijn. De NV zou zich richten op het tijdsschema van de andere geledingen van de Vlaamse overheid. De minister beloofde wel de kostprijs van de saneringen in de toelichting bij de jaarrekening te zullen vermelden zodra objectieve ramingen zouden bestaan. Voor het terrein Forges de Clabecq zou een beschrijvend bodemonderzoek in uitvoering zijn. De minister bevestigde in 2005 de vermoedelijke saneringskosten (13,4 miljoen EUR), maar achtte het boeken ervan als voorziening voorbarig. Hij zou de kosten wel expliciet in de toelichting van de jaarrekening 2004 opnemen. Voor het terrein van Cockerries du Brabant zou het beschrijvend onderzoek vermoedelijk in 2005 afgerond worden. Dit zou dan ook in de toelichting bij de jaarrekening 2004 pro memorie opgenomen worden. De vervuiling en de precieze saneringskosten te Wintam zouden laattijdig bekend zijn geraakt. De NV zou deze kosten in 2004 gefactureerd en voldaan hebben.
- Voor de overname van NV Site Kanaal toonde de minister zich in 2005 bereid een waardevermindering van 108 403 EUR in te boeken na onderzoek door de vennootschap bij de afsluiting van 2004. Volgens de vennootschap was het weinig zinvol ten tijde van de aankoop een bodemonderzoek uit te voeren, aangezien de bodemtoestand gekend was. Die toestand verschilde niet fundamenteel van de omliggende terreinen en de NV kon de verkoopwaarde dan ook veilig inschatten. In 2005 en zeker voor de geplande geruisloze fusie met NV Site Kanaal, zou zo nodig een oriënterend bodemonderzoek plaatsvinden. Een raming van de eventuele saneringskosten, zou op dit ogenblik onmogelijk zijn.
- De minister ging akkoord met de opmerking over de factuurtoerekening, maar nuanceerde het belang ervan voor het resultaat.

---

²³ Protocol van 24 juli 2002 tussen het Vlaams Gewest en de NV Zeekanaal.

5 Universitair Ziekenhuis Gent

(in duizenden EUR)

BALANS	2002	2003	2004
Activa			
Vaste activa	74.043	74.537	79.269
Materiële vaste activa	74.037	74.531	79.256
Financiële vaste activa	5	5	13
Vlottende activa	123.111	138.765	145.847
Vorderingen > 1 jaar	1	5	7
Voorraden en bestellingen in uitvoering	5.353	5.712	5.822
Vorderingen < 1 jaar	105.289	117.972	117.701
Geldbeleggingen	746	1.128	1.495
Liquide middelen	10.777	12.847	19.243
Overlopende rekeningen	942	1.099	1.579
Totaal	197.154	213.302	225.116
Passiva			
Eigen Vermogen	35.823	36.263	39.278
Dotaties, inbreng en giften in kapitaal	443	443	443
Reserves	23.033	23.058	23.062
Overgedragen resultaat	-17.319	-15.729	-12.767
Overdracht Belgische Staat	29.667	28.490	28.540
Voorzieningen voor risico's en kosten	9.646	9.613	9.451
Vreemd vermogen	151.684	167.425	176.387
Schulden > 1 jaar	43.551	40.690	37.831
Schulden < 1 jaar	101.108	115.853	121.477
Overlopende rekeningen	7.025	10.880	17.079
Totaal	197.154	213.302	225.116

(in duizenden EUR)

RESULTATENREKENING	2002	2003	2004
Operationele opbrengsten	301.150	331.206	357.050
Lopende opbrengsten	268.593	294.429	316.985
Andere opbrengsten	32.556	36.777	40.065
Operationele kosten	298.546	325.271	347.938
Voorraden en leveringen	75.524	85.219	94.535
Diensten en bijkomende leveringen	37.722	41.806	43.426
Personeelskosten	171.189	183.233	194.770
Afschrijvingen, waardeverminderingen, voorzieningen en overige bedrijfskosten	14.110	15.012	15.207
Operationeel resultaat	2.603	5.935	9.112
<i>Financiële opbrengsten</i>	<i>270</i>	<i>191</i>	<i>236</i>
<i>Financiële kosten</i>	<i>3.736</i>	<i>4.037</i>	<i>4.276</i>
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	<i>6.471</i>	<i>7.077</i>	<i>6.037</i>
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	<i>6.354</i>	<i>7.550</i>	<i>8.144</i>
Resultaat van het boekjaar	-745	1.616	2.965

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Onderwijs op 17 december 2003, 8 februari 2005 en 7 februari 2006 meege-deeld dat het de jaarrekeningen 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij het volgende opgemerkt:

- de draagwijdte van de aangepaste regelgeving over de rapportering van de verrichtingen van het investeringsfonds vergt verduidelijking;
- de terugkoppeling naar de boekhouding ontbreekt bij de inventarisatie van de materiële vaste activa en de eigen waarderingsregels moeten worden vervolledigd en nageleefd;
- een verhoogde waakzaamheid op het vlak van kostenbeheersing is aangewezen gezien het verslechterende bedrijfsresultaat;
- het UZ leeft de regelgeving overheidsopdrachten niet steeds na;
- de kasverrichtingen met de parkeergelden vereisen meer transparantie.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 1 september 2005 over de rekeningen 2002 en 2003 onder meer gesteld dat:

- het UZ Gent een spaarplan heeft opgesteld;
- de kasverrichtingen ondertussen ook geanalyseerd werden door de interne audit van de instelling.

6 Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding

(in duizenden EUR)

ESR-UITVOERINGSREKENING	2002		2003		2004	
	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering
08 Interne verrichtingen	5.461	8.630	5.488	6.521	5.108	7.553
16 Verkoop goederen/diensten	140.324	123.934	50.420	57.686	58.745	61.373
26 Rente van overheidsvorderingen	4.744	2.942	1.400	1.602	81	95
39 Inkomensoverdrachten van het buitenland (Europese middelen)	28.000	31.523	22.304	22.219	27.200	27.642
46 Inkomensoverdrachten van centrale overheid	350.922	351.493	356.272	354.145	402935	401.142
47 Van de sociale verzekeringsinstellingen (terugvorderingen RSZ)	2.479	2.363	1.500	1.577	1.500	1.912
49 Van andere institutionele groepen (	10.511	10.482	10.511	10.501	10.501	10.501
58 Kapitaaloverdrachten van privaatrechtelijke instellingen	992	992	0	0	8.240	4.586
66 Kapitaaloverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep	0	0	13.520	13.520	12.973	12.973
TOTAAL ONTVANGSTEN	543.433	532.359	461.415	467.771	527.283	527.777
03 Interne verrichtingen	5.180	8.630	5.488	6.521	5.108	7.553
11 Lonen en sociale lasten	303.521	287.272	218.365	208.368	223.936	228.646
12 Aankoop goederen/diensten	124.489	116.769	110.482	95.953	117.757	105.091
31 Exploitatiesubsidies	3.580	3.082	1.736	1.973	1.736	1.271
32 Overdrachten, geen exploitatiesubsidies, aan bedrijven en financiële instellingen	0	0	0	0	5.384	5.789
33 Overdrachten aan privaatrechtelijke instellingen zonder winstoogmerk t.b.v. de gezinnen	108.288	111.378	118.353	121.455	133.901	133.265
34 Inkomensoverdrachten aan de gezinnen	9.000	8.447	15.400	9.133	23.550	20.102
41 Inkomensoverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep	3.498	3.498	0	0	0	3.175
71 Aankopen van gronden en gebouwen in het binnenland	0	0	0	-17	5.000	1.190
72 Nieuwbouw van gebouwen	5.992	7.100	4.700	4.552	7.170	4.011
74 Verwerving overige investeringsgoederen	7.685	7.644	7.153	8.296	10.893	12.009
TOTAAL UITGAVEN	571.503	554.010	481.677	456.234	534.435	522.103
Budgettair resultaat boekjaar	-28.070	-21.651	-20.262	11.537	-7.152	5.674
Overgedragen resultaat vorige jaren	25.395	25.395	3.744	36.834	48.371	48.371
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	-2.675	3.744	-16.518	48.371	41.219	54.045

In de uitvoeringsrekening van 2003 werd het over te dragen resultaat van 2002 aangepast van 3.743.840 EUR naar 36.834.021 EUR. Deze wijziging was het gevolg van:

- Een correctie op het begrotingsresultaat van 2002. Daarin waren bij de overdracht van de commerciële activiteiten naar de NV T-Groep immers niet alle transacties verwerkt (zie verder).
- Een correctie van het begrotingsresultaat waarmee de VDAB in 1998 startte. Met de invoering van het boekhoudbesluit vertrok de VDAB in zijn uitvoeringsrekening immers met het resultaat van de interne werkbegroting 1998, die andere aanrekeningsregels heeft dan de ESR-begroting.

(in duizenden EUR)

BALANS			
	2002	2003	2004
Activa			
Vaste activa	141.443	143.225	148.102
Immat. vaste activa	1.602	2.166	2.500
Materiële vaste activa	139.841	141.059	145.602
Financiële vaste activa	0	0	0
Vlottende activa	217.257	198.042	117.758
voorraden	360	535	724
Vorderingen < 1 jaar	214.374	196.340	116.315
Liquide middelen	88	98	64
Overlopende rekeningen	2.435	1.069	654
Totaal	358.700	341.267	265.860
Passiva			
Eigen Vermogen	131.477	127.651	137.467
Kapitaal	0	0	0
Reserves	0	0	0
Overgedragen resultaat	-9.966	-15.574	-9.388
Dotaties, subsidies, ...	141.443	143.225	146.854
Vreemd vermogen	227.223	213.616	128.393
Voorzieningen en uitgestelde belastingen	108	117	1.194
Schulden > 1 jaar	371	838	4.467
Schulden < 1 jaar	221.332	207.342	117.482
• <i>Schulden > 1 jaar die binnen het jaar vervallen</i>	0	375	1.423
• <i>Financiële schulden</i>	175.367	150.867	60.569
• <i>Handelsschulden</i>	16.351	19.562	21.711
• <i>Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten</i>	27.732	32.772	33.098
• <i>Overige schulden</i>	1.882	3.766	681
Overlopende rekeningen	5.412	5.319	5.251
Totaal	358.700	341.267	265.860

(in duizenden EUR)

RESULTATENREKENING			
	2002	2003	2004
Operationele opbrengsten	517.496	462.405	519.545
Lopende opbrengsten	106.657	44.211	50.429
Geproduceerde vaste activa	0	0	311
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	396.255	406.391	452.520
Andere operationele opbrengsten	14.584	11.803	16.285
Operationele kosten	550.193	470.679	513.569
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	17.744	16.660	24.823
Div. diensten/goederen	219.948	214.100	231.928
Personeelskosten	292.719	223.590	241.136
Niet kaskosten	18.490	14.318	14.735
Andere operationele kosten	1.292	2.011	948
Operationeel resultaat	-32.697	-8.274	5.975
<i>Financiële opbrengsten</i>	2.943	1.602	95
<i>Financiële kosten</i>	19	6	83
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	2.062	1.070	211
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	4.285	0	12
Resultaat van het boekjaar	-31.996	-5.608	6.186

In 2002 boekte de VDAB een belangrijk verlies door de overdracht van de commerciële activiteiten aan de nv T-Groep. In 2004 sloten beide partijen een kredietovereenkomst voor het kapitaal dat de nv T-Groep de VDAB nog moet terugbetalen. In 2003, maar vooral vanaf 2004, sloot de VDAB ettelijke leasingcontracten ter financiering van informaticamateriaal en telefooninstallaties. De dienst sloot ook een leningovereenkomst met het Fonds voor Vakopleidingen in de Bouwnijverheid om de oprichting en aanpassing van de competentiecentra te Gits en Zottegem te financieren. Nog in 2004 kocht de VDAB een licentie aan, die momenteel nog verder wordt ontwikkeld in functie van de specifieke noden van de instelling.

De instelling haalt haar belangrijkste inkomsten uit de dotaties van de Vlaamse Gemeenschap, tussenkomsten van de federale overheid en Europa. In 2004

leverden de diverse overheden belangrijke inspanningen om vroeger opgelopen betalingsachterstanden in te lossen. De financiële opbrengsten betroffen in de eerste jaren in hoofdzaak nog CFO-vergoedingen. Sinds 2004 boekt de VDAB deze vergoedingen als operationele opbrengsten, overeenkomstig de instructies van ABAFIM. De hoge uitzonderlijke resultaten van 2002 volgen uit correctieboekingen in de deelrekeningen van de voormalige afdeling commerciële diensten. De uitzonderlijke opbrengsten in 2003 resulteren uit de verkoop van vier gebouwen.

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Werk op 12 november 2003, 22 februari 2005 en 18 juli 2006 meegedeeld dat het de jaarrekeningen 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij de volgende opmerkingen geformuleerd:

- Bij de overdracht in 2002 van zijn commerciële diensten (interim-, consultancy- en outplacementactiviteiten) aan de nieuw opgerichte NV T-Groep, bracht de VDAB op grond van de bedrijfseconomische waarde op 1 oktober 2002 netto 36,9 miljoen EUR actief- en passiefbestanddelen in. In ruil bekam hij een vordering op de NV T-Groep van 24,6 miljoen EUR en aandelen ter waarde van 12,3 miljoen EUR. De instelling droeg deze aandelen onmiddellijk over aan het Vlaams Gewest en de Vlaamse Gemeenschap, die ze inbrachten in de VSO Werkholding. De VDAB verwerkte deze transactie echter onvolledig in zijn boekhouding. Zo liet hij na de meerwaarde van de merknaam T-Interim (8,5 miljoen EUR) te boeken en de aandelenoverdracht te verwerken. Bovendien bevatte de inventaris van de vroegere commerciële diensten op 30 september 2002 197.169 EUR activa die niet mee werden overgedragen en waarvoor de VDAB om onduidelijke redenen een schuld tegenover de NV T-Groep boekte. Een correcte registratie zou hebben geleid tot een negatief resultaat van het boekjaar van 35,8 miljoen EUR, een over te dragen verlies van 9,77 miljoen EUR, een eigen vermogen van 131,7 miljoen EUR en een vreemd vermogen van 227 miljoen EUR.
- Bij de rekeningen 2002 en 2003 werd vastgesteld dat de VDAB de Europese inkomsten in de praktijk boekhoudkundig weinig transparant en arbitrair opvolgde. Hij koppelde de Europese ontvangsten immers vaak los van de projecten. Foutieve of te hoog ingeschatte vorderingen boekte de instelling niet af, maar vatte zij in een aanpassing van vorderingen voor andere lopende projecten. Ook mogelijke terugbetalingen aan de Europese Commissie compenseerde zij op de vorderingen. Voor een correcte verwerking moet de VDAB Europese inkomsten aan het juiste project toewijzen, ontvangsten als bijkomende opbrengsten boeken (en minderontvangsten als kosten) en terugvorderingen naargelang hun zekere aard boeken als voorzieningen of als schulden⁽²⁴⁾.
- De dotaties aan de VDAB worden opgedeeld in werkings- en kapitaaldotaties. De kapitaaldotaties worden echter toegekend en betaald zonder te worden verbonden aan vooraf omschreven investeringen. Het overschot of

²⁴ In het kader van de afsluiting van het oude operationele programma 1994-1999 was discussie ontstaan tussen Vlaanderen en Europa, waardoor onduidelijkheid ontstond omtrent hoeveel middelen Vlaanderen nog kon verwachten. Desondanks heeft het ESF-agentschap de VDAB een niet terugvorderbaar voorschot van 6 miljoen EUR uitgekeerd voor de afboeking van zijn openstaande vordering van de oude programmaperiode. Het is echter onduidelijk hoe het agentschap dit bedrag zal recupereren als een akkoord met Europa uitblijft.

tekort bij de jaarafsluiting verwerkt de VDAB langs de rekening 73001, die betrekking heeft op de werkingsdotaties. De dienst voegt aldus boekhoudkundig een overschot op de kapitaaldotatie toe aan de werkingsdotatie of compenseert een tekort deels met de werkingsdotatie. Het Rekenhof heeft dan ook gesteld dat de toekenning van de kapitaaldotaties moet worden herbekeken en een koppeling aan de effectieve investeringen moet worden ingebouwd. Een overschot of tekort op een kapitaaldotatie mag geenszins worden verrekend op de werkingsdotatie.

- Verscheidene dotaties worden in de loop van het jaar, naar aanleiding van budgetcontroles, verminderd. Een dotatievermindering blijkt echter nooit aanleiding te geven tot een aanpassing van het oorspronkelijke dotatiebesluit. Om redenen van juridische correctheid en transparantie dienen de verminderingen die resulteren uit een begrotingscontrole, hun weerslag te vinden in een nieuw door de minister ondertekend dotatiebesluit. Tijdens de rekeningencontrole 2004 kon de boekhouddienst van de VDAB zelfs niet meer alle dotatiebesluiten voorleggen.
- De VDAB registreert activa in de boekhouding en schrijft ze af zodra hij het ontvangen goed kan koppelen aan een goedgekeurde factuur. Dat systeem heeft tot gevolg dat de dienst ontvangen assets waarvoor een factuur of goedkeuring uitblijft, niet meer in het betrokken jaar boekt. Om bij de jaarafsluiting de volledigheid van de activa te garanderen, dient de VDAB de activa te boeken en de afschrijvingen uit te voeren zodra hij het artikel in gebruik neemt.
- De balans vermeldt nog een onvolledige voorraad, maar de VDAB werkt aan een verdere roll-out van het geïnformatiseerd voorraadbeheersysteem. Eind 2003 en eind 2004 zou de balans aldus naar schatting respectievelijk 53% en 66% van de totale voorraadwaarde bevatten.
- Niet alle vorderingen die als oninvorderbaar werden afgeboekt, werden voorgelegd aan het beheerscomité van VDAB.
- Het ESF kent premies toe voor werkervaring, die sinds september 2001 langs de VDAB worden betaald en geprefinancierd, echter vooralsnog zonder afdoende juridische basis.
- De VDAB boekt facturen maar onder rekening 44 (te betalen leveranciers) nadat ze zijn goedgekeurd. Op deze wijze is de volledigheid van de schulden niet gegarandeerd. De instelling moet alle in het boekjaar ontvangen facturen in de rekening opnemen, ook die welke bij de jaarafsluiting nog niet werden goedgekeurd. Ook subrekening 444 (te ontvangen facturen) bevat geen volledig correcte informatie. In 2004 boekte de dienst daarop in totaal 1,6 miljoen EUR, waarvan 1 miljoen EUR facturen die hij al in het boekjaar had ontvangen. Enkel voor de voorraadleveringen bestaat een automatische koppeling met de rekening *te ontvangen facturen*. Voor de vaste activa bestaat een dergelijke koppeling niet. In het kader van de dienstverlening tracht de VDAB te ontvangen facturen te achterhalen door een bevraging van de diverse interne diensten. Deze methode levert geen garantie op juistheid. De VDAB dient dan ook het boekingssysteem van binnenkomende facturen te herbekijken.
- In 2003 zette de VDAB een aantal leasingcontracten vroegtijdig stop middels dadingsovereenkomsten. Hij diende daarbij de geleverde hardware te activeren. Bij gebrek aan inventarisatie, kon de VDAB echter niet alle hardware lokaliseren en aan het juiste contract toewijzen.
- In 2003 verkocht de VDAB vier gebouwen met grond. Hij verwerkte de meer- en minderwaarden uit deze verkoop boekhoudkundig incorrect, boekte nog afschrijvingen na de ondertekening van de verkoopakte, liet na de gebouwen over te boeken van de rekening *terreinen en gebouwen* naar

de rekening *andere materiële vaste activa* en boekte een ander ontvangstbedrag voor de eigendom te Elsene dan vermeld in de verkoopakte.

- In de periode 2002-2004 had de VDAB nog de opdracht de loon- en omkaderingspremies in het kader van de diverse tewerkstellingsprogramma's te betalen. De dienst boekte alle loonpremies behalve die van het DAC, op de rekening 61 (diensten en diverse goederen). De lonen die hij maandelijks betaalt aan personen in een DAC-statuut, registreert hij als personeelskosten onder de rekening 62. Vermits het geen betalingen betreft aan eigen personeelsleden, maar louter de uitvoering van een secretariaatsfunctie, mag de VDAB deze betalingen niet registreren als personeelskosten. Hij moet dergelijke loonpremies op de rekening inkomensoverdrachten boeken.
- Hoewel het boekhoudbesluit daartoe verplicht, heeft de VDAB ingevolge een instructie van ABAFIM aan de instelling, sinds 2004 geen sociale balans meer opgesteld. Een brief van ABAFIM kan een reglementaire bepaling echter niet wijzigen. Bijgevolg dient de VDAB nog altijd een sociale balans aan zijn rekening toe te voegen.
- Bij de uitvoeringsrekening van de begroting maakt de VDAB jaarlijks fouten tegen formele vormvereisten. Zo berusten de begrotingscijfers in de uitvoeringsrekening van de begroting 2002 niet op een formeel door het beheerscomité goedgekeurde ESR-begroting. Het beheerscomité keurde de aangepaste begroting 2003 pas op 5 november 2003 goed, terwijl zij al op 27 oktober 2003 aan het Vlaams Parlement was voorgelegd. Het betrof bovendien twee verschillende versies. De uitvoeringsrekening volgde uiteindelijk de versie die het beheerscomité goedkeurde. In de uitvoeringsrekening van de begroting 2004 nam de VDAB in de kolom *initieel budget* niet de parlementair geamendeerde begroting op. In de kolom *herzien budget* nam zij wel de juiste, geamendeerde begroting op, zij het met de volgende randopmerking: *De aan het Vlaams Parlement voorgelegde geamendeerde begroting bevatte materiële vergissingen onder de ESR codes 72.1 en 74.2. In de uitvoeringsrekening van de begroting worden deze vergissingen niet overgenomen, maar gecorrigeerd weergegeven.*

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 26 januari 2004 en 6 september 2005 over de rekeningen 2002 en 2003 onder meer het volgende gesteld:

- In 2003, na de afsplitsing van de commerciële diensten, vonden een aantal boekingen plaats die het eigen en vreemd vermogen de waarden gaven die het Rekenhof vermeldde.
- De VDAB werkt aan een meer transparante opvolging van de Europese ontvangsten per project. Er zijn richtlijnen opgesteld voor de verwerking van de Europese inkomsten en de verwerking en opvolging volgt vanaf 2004 volledig de voorgeschreven werkwijze.
- De toezichthoudende minister gelastte de prefinanciering van de ESF-premies voor werkervaring op 18 november 2001.
- De roll-out van het voorraadstelsel zou eind 2004 zover gevorderd zijn dat ongeveer 70,2% van de voorraden in de balans is opgenomen.

De minister bevestigde voorts de andere opmerkingen of lichte ze toe. Een aantal correcties en aanpassingen zouden hebben plaatsgevonden en enkele werkwijzen zouden worden herbekeken.

7 Vlaamse Huisvestingsmaatschappij

(in duizenden EUR)

ESR-UITVOERINGSREKENING	2002		2003	
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>
08 Interne verrichtingen	155	140	221	237
16 Verkoop goederen/diensten	1.467	1.414	1.590	1.823
26 Rente van overheidsvorderingen	139.021	133.256	141.785	132.406
28 Overige resultaten van vermogen	979	979	1.096	1.094
36 Rente-ontvangsten van overheidsvorderingen	775	749	165	107
38 Overige inkomensoverdrachten van andere sectoren	9.031	9.296	9.570	10.155
46 Inkomensoverdrachten van centrale overheid	1.694	1.420	1.244	1.148
66 Kapitaaloverdrachten van centrale overheid	90.844	89.564	120.969	119.441
76 Verkoop gronden en gebouwen binnenland	29.997	10.270	30.000	25.027
86 Kredietaflossingen en vereffeningen deelnemingen in bedrijven en financiële instellingen	142.644	151.900	132.385	124.131
87 t.b.v. de gezinnen en door gezinnen	71.237	91.936	92.957	102.642
89 Binnen de sector overheid	98.523	54.022	9.187	9.187
96 Opnemingen van gevestigde overheidsschuld	249.502	183.982	176.151	177.237
TOTAAL ONTVANGSTEN	835.868	728.927	717.320	704.635
03 Interne verrichtingen	155	208	221	230
11 Lonen en sociale lasten	12.936	11.487	12.248	12.191
12 Aankopen van niet-duurzame goederen en diensten	8.522	6.871	6.869	6.015
21 Rentes op overheidsschuld	130.493	131.925	133.954	135.368
23 Toegerekende debetrentes	2	0	2	0
31 Exploitatiesubsidies	4.551	2.483	2.464	2.464
34 Inkomensoverdrachten aan de gezinnen	113	101	95	83
45 Inkomensoverdrachten aan andere institutionele groepen	124	133	145	91
71 Aankopen van gronden en gebouwen in het binnenland	124	107	124	8
74 Verwervingen van overige investeringsgoederen, waaronder onlichamelijke zaken	3.337	2.983	854	324
81 Kredietverleningen aan en deelnemingen in bedrijven en financiële instellingen	324.132	287.869	321.807	294.650
83 Kredietverleningen aan de gezinnen	116.807	119.044	121.931	103.239
91 Aflossingen van gevestigde overheidsschuld	118.081	118.152	98.431	98.740
94 Aflossingen van kortlopende schuld	88.505	51.108	57.516	33.832
TOTAAL UITGAVEN	807.882	732.471	756.659	687.236
Budgettair resultaat van het boekjaar	27.986	-3.544	-39.339	17.399
Overgedragen resultaat vorige jaren	45.456	45.456	41.912	41.912
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	73.442	41.912	2.573	59.311

(in duizenden EUR)

BALANS	2002	2003
Activa		
Vaste activa	34.326	31.974
Immat. vaste activa	3.225	1.824
Materiële vaste activa	24.803	23.853
Financiële vaste activa	6.297	6.298
Vlottende activa	4.630.253	4.818.500
Vorderingen > 1 jaar	4.084.159	4.192.900
voorraden	12.908	3.386
Vorderingen < 1 jaar	440.890	508.957
Geldbeleggingen	72.061	82.133
Liquide middelen	17.518	27.175
Overlopende rekeningen	2.718	3.949
Totaal	4.664.579	4.850.474
Passiva		
Eigen Vermogen	518.194	595.504
Herwaarderingsmeerwaarde	65	65
Reserves	5.868	5.868
Overgedragen resultaat	150.905	159.383
Dotaties, subsidies, ...	361.356	430.188
Vreemd vermogen	4.146.385	4.254.969
Voorzieningen en uitgestelde belastingen	29.970	43.505
Schulden > 1 jaar	3.772.864	3.072.436
Schulden < 1 jaar	329.504	295.365
Overlopende rekeningen	14.047	843.662
Totaal	4.664.579	4.850.474

(in duizenden EUR)

RESULTATENREKENING	2002	2003
Operationele opbrengsten	34.353	53.744
Lopende opbrengsten	20.871	37.753
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	12.987	15.575
Andere operationele opbrengsten	495	416
Operationele kosten	25.364	41.634
Handelsgoederen, grond en hulpstoffen	3.575	9.535
Div. diensten/goederen	6.641	6.593
Personeelskosten	12.180	12.777
Afschrijvingen	2.518	2.666
Waardeverminderingen	0	0
Voorzieningen	108	9.798
Inkomensoverdrachten	334	252
Andere operat. kosten	7	12
Operationeel resultaat	8.989	12.110
Financiële opbrengsten	139.726	137.307
Financiële kosten	139.244	140.945
Uitzonderlijke opbrengsten	11	221
Uitzonderlijke kosten	18	1.058
Onttrekking aan de uitgestelde belastingen	705	846
Belasting op resultaat	282	2
Resultaat van het boekjaar	9.887	8.478

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Wonen op 30 september 2003 en 1 februari 2005 meegedeeld dat het de jaarrekeningen 2002 en 2003 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij de volgende opmerkingen geformuleerd:

- De VHM boekte in 2002 en 2003 waardeverminderingen op handelsvorderingen niet over naar voorzieningen voor risico's en kosten, maar verwerkte ze in de balansrubrieken vorderingen op meer dan één jaar en vorderingen op minder dan één jaar.
- De balansrekening *uitgeschreven cheques* vertoonde voor 2002 een creditsaldo. De VHM diende dit creditsaldo over te boeken naar *andere financiële schulden*. De overige vorderingen tot één jaar vertonen voor 2003 even-

eens creditsaldi. Het betrof de rekeningen Beherende vennootschap Wach-tebeke (-20.086,51 EUR) en rentevermindering mijnwerkersleningen (-541.588,91 EUR).

- In de toelichtende *staat van de schulden* werden de kolommen handels-schulden en overige schulden noch voor 2002, noch voor 2003 ingevuld.
- Voor de *investeringsverbintenissen* wisselde de VHM in 2002 en 2003 van aanrekeningsmoment naargelang de periode van het jaar, met de duidelijke bedoeling op het jaareinde haar investeringsbudget zoveel mogelijk te kunnen gebruiken en de prestaties van de sociale huisvestingsmaatschappijen zo gunstig mogelijk voor te stellen. Zo vervroegde de instelling op 24 december 2002 het vastleggingsmoment voor 84.559.612 EUR sociale huur-woningprojecten, meer dan het totaal van de reguliere vastleggingen in de loop van het hele begrotingsjaar.
- De VHM heeft andermaal de verrichtingen voor rekening van de sociale huisvestingsmaatschappijen gecompenseerd weergegeven in de ESR-rubriek *aflossingen van kortlopende schuld*. Zo ging informatie verloren (de 51.108.392 EUR uitgaven zijn in feite de samentrekking van 267.227.915 EUR ontvangsten en 318.336.307 EUR uitgaven). Overigens is het aange-wezen die verrichtingen voor orde duidelijk te onderscheiden van de eigen uitgaven en ontvangsten.
- Zoals in vorige jaren, sloot de uitvoeringsrekening 2002 evenmin aan op die van 2001. Het over te dragen overschot in de uitvoeringsrekening 2001 be-droeg 45.410.864 EUR, terwijl de uitvoeringsrekening 2002 het overgedra-gen overschot op 45.456.003 EUR bepaalde. Ook regulariseerde de VHM, zoals in vorige jaren, het saldo 2001 pas bij de opmaak van de rekeningen 2002.
- Hoewel de VHM op 6 mei 2002 de algemene voorwaarden en tarieven van de door haar aangeboden schuldsaldoverzekering had voorgelegd, had de Vlaamse Regering bij de afsluiting van de controle op de rekeningen nog geen beslissing genomen.
- Het Rekenhof heeft in 2003 opnieuw aangedrongen op een spoedige op-losing voor de openstaande vordering van de VHM op het Vlaamse Ge-west van 227.317.092 EUR om toekomstige thesaurieproblemen bij de VHM of haar rechtsopvolger te voorkomen.
- De ALESH-operatie werd op 29 december 2003 aangegaan onder de voor-waarden dat de operatie sluitend zou zijn en dat de VHM niet het renterisi-co zou dragen. Voorlopig is er echter nog geen sprake van een sluitende fi-nanciering zonder renterisico. Het Rekenhof heeft aangedrongen op een spoedige regeling.

Op 12 maart 2004 is de Vlaamse minister van Financiën en Begroting akkoord gegaan met de opmerkingen over de rekeningen 2002, behalve met de opmer-kingen over de waardevermindering op handelsvorderingen en de negatieve financiële rekeningen. Na een repliek van het Rekenhof ging de minister op 23 augustus 2004 uiteindelijk wel akkoord.

De minister heeft op 22 juni 2005 geantwoord op de opmerkingen over de re-keningen 2003. Hij trad de standpunten van het Rekenhof bij en stelde aanpas-singen in het vooruitzicht. Voor de ALESH-operatie is inmiddels een definitieve regeling getroffen tussen de Vlaamse Regering en de VHM met betrekking tot het renterisico.

8 Vlaamse Landmaatschappij

(in duizenden EUR)

ESR-UITVOERINGSREKENING	2002		2003		2004	
	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering
0 Overige interne verrichtingen	2.426	2.426	5.613	6.799	0	24.789
16 Verkoop goederen/diensten	293	1.875	1.230	1.654	1.932	2.567
18 Uit (water)wegenwerken	745	617	500	657	618	475
26 Rente van overheidsvorderingen	150	248	160	46	15	0
28 Overige resultaten van vermogen	0	277	90	341	105	376
3 Inkomensoverdrachten van andere sectoren	0	4.789	11.529	4.618	7.026	9.498
46 Inkomensoverdrachten van centrale overheid	34.655	60.344	43.106	62.534	43.198	54.950
48 Inkomensoverdrachten van lokale overheden	0	4.325	0	4.411	0	4.680
66 Kapitaaloverdrachten van centrale overheid	1.631	1.368	5.047	4.363	3.860	1.639
7 Desinvesteringen	0	1.501	1.425	3.660	83	22.884
8 Kredietaflossingen en vereffeningen deelnemingen	0	1.002	5	1.401	185	795
TOTAAL ONTVANGSTEN	39.900	78.772	68.705	90.484	57.012	122.653
0 Overige interne verrichtingen	0	0	688	0	0	24.789
11 Lonen en sociale lasten	29.031	31.906	33.465	33.516	34.097	34.414
12 Aankoop goederen/diensten	8.545	10.343	10.990	11.748	11.713	12.716
3 Inkomensoverdrachten aan andere sectoren	10	181	505	776	46	224
4 Inkomensoverdrachten binnen sector overheid	0	8.676	11.614	5.279	7.312	10.450
7 Investerings	4.057	27.792	12.228	32.461	3.142	49.707
8 Kredietverleningen en deelnemingen	0	491	0	80	0	0
TOTAAL UITGAVEN	41.643	79.389	69.490	83.860	56.310	132.300
Budgettair resultaat boekjaar	-1.743	-617	-785	6.624	702	-9.647
Overgedragen resultaat vorige jaren	1.743	27.847	25.889	27.230	4.343	33.854
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	27.230	25.104	33.854	5.045	24.207

(in duizenden EUR)

BALANS	2002	2003	2004
Activa			
Vaste activa	27.167	25.917	24.384
Immat. vaste activa	1.292	1.308	1.613
Materiële vaste activa	25.857	24.591	22.753
Financiële vaste activa	18	18	18
Vlottende activa	89.960	114.677	153.455
Vorderingen op meer dan 1 jaar	18.807	23.028	24.702
Voorraden	15.414	25.207	54.567
Vorderingen < 1 jaar	31.208	66.189	48.791
Liquide middelen	24.301	12	25.231
Overlopende rekeningen	230	241	164
Totaal	117.127	140.594	177.839
Passiva			
Eigen Vermogen	32.272	31.142	30.953
Kapitaal	72	72	72
Herwaarderingsmeerwaarden	12.883	12.267	11.637
Reserves	10.228	10.342	10.773
Dotaties, subsidies, ...	9.089	8.461	8.471
Vreemd vermogen	84.855	109.452	146.886
Voorzieningen en uitgestelde belastingen	5.597	5.377	5.258
Schulden op meer dan 1 jaar	33.776	51.290	98.229
Schulden < 1 jaar	42.539	50.838	42.250
• Financiële schulden	0	0	24.706
• Handelsschulden	2.433	2.500	2.926
• Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	3.866	4.144	3.847
• Overige schulden	36.240	44.194	10.771
Overlopende rekeningen	2.943	1.947	1.149
Totaal	117.127	140.594	177.839

De vlottende activa ondergingen grote wijzigingen. De voorraden stegen sterk in 2003 door de overdracht van het Vlaams Gewest aan de VLM van een aantal gronden in Doel. Deze overdracht hield verband met de rol van de VLM in het

sociaal begeleidingsplan bij de bouw van het Deurganckdok. De verwerving van gronden verklaart de verdere stijging in 2004.

Van 2002 naar 2003 stegen de vorderingen op maximum een jaar zeer sterk en verdwenen de liquide middelen nagenoeg volledig doordat de VLM haar tegoed bij het CFO in 2003 als een vordering op maximum één jaar boekte, en niet als liquide middelen, zoals in 2002. In 2004 heeft de VLM het CFO-tegoed weer als liquide middelen geboekt.

Ook de sterke stijging van de schulden op meer dan één jaar in 2003 heeft te maken met de taak van de VLM in de grondenruil voor het Deurganckdok. Daarvoor werd een soort ruilverkavelingssysteem opgezet, met toekenning van voorschotten die achteraf moeten worden terugbetaald. De verdere stijging in 2004 vloeit voort uit de overboeking vanuit de overige schulden van het voorschot van het Vlaams Gewest voor de grondenbank (24,8 miljoen EUR) en het in erfpacht geven van het hoofdgebouw te Brussel (19,8 miljoen EUR). De stijging van de financiële schulden en de daling van de overige schulden in 2004 komt doordat de VLM de verschuldigde CFO-bedragen heeft overgeboekt naar de eerstgenoemde post en het voorschot van het Vlaams Gewest voor de grondenbank naar de post schulden op meer dan één jaar.

<i>(in duizenden EUR)</i>			
RESULTATENREKENING	2002	2003	2004
Operationele opbrengsten	48.272	48.945	51.603
Lopende opbrengsten	4.628	1.816	3.545
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	43.016	44.692	45.047
Andere operationele opbrengsten	628	2.437	3.011
Operationele kosten	49.278	51.031	51.678
Div. diensten/goederen	11.233	10.976	11.807
Personeelskosten	32.325	34.072	34.806
Niet kaskosten	4.228	4.054	4.053
Inkomensoverdrachten	1.492	1.929	1.012
Operationeel resultaat	-1.006	-2.086	-75
<i>Financiële opbrengsten</i>	<i>256</i>	<i>112</i>	<i>42</i>
<i>Financiële kosten</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>2</i>
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	<i>365</i>	<i>2.110</i>	<i>469</i>
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	<i>58</i>	<i>18</i>	<i>3</i>
<i>Belasting op het resultaat</i>	<i>34</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Resultaat van het boekjaar	-411	115	431

De operationele kosten (hoofdzakelijk personeelskosten, onderhouds- en herstellingskosten en huurgelden) waren, vooral in 2003, hoger dan de opbrengsten (hoofdzakelijk dotaties). De uitzonderlijke resultaten hebben het uiteindelijke resultaat sterk beïnvloed, vooral de meerwaarden uit de realisatie van vaste activa. In 2003 verkocht de VLM haar kantoorgebouw te Diest en in 2004 haar kantoorgebouw te Brugge.

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Leefmilieu op 22 maart 2004, 26 oktober 2004 en 10 januari 2006 meegedeeld dat het respectievelijk de jaarrekeningen 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd heeft verklaard. Het heeft daarbij de volgende opmerkingen geformuleerd:

- De VLM en haar afdelingen beschikten in 2002 niet over een goedgekeurde begroting. De Vlaamse minister van Financiën en Begroting stelde dat de goedkeuring van de jaarrekening door de functioneel bevoegde minister ook impliciet een begrotingsgoedkeuring inhield. Het Rekenhof kon die stelling niet bijtreden. Enerzijds gaat aldus het ramingskarakter van de begroting verloren, anderzijds moet ook de Vlaamse minister van Financiën de begroting goedkeuren.
- Op de vraag van het Rekenhof naar de aard van de 2.426 duizend EUR op de post *overige interne verrichtingen* van de uitvoeringsrekening van de

begroting 2002, antwoordde de Vlaamse minister van Financiën en Begroting dat het ging om ontvangsten die in het verleden werden gerealiseerd: een dotatieoverschot op de begroting 1998 dat de VLM volgens de Vlaamse Regering mocht aanwenden voor een nieuw gebouw en kapitaalsubsidies uit de annuïteit aan de VHM ingevolge de splitsing van de Nationale Landmaatschappij. Het Rekenhof merkte echter op dat het annaliteitsbeginsel alleen de aanrekening op de lopende begroting toestaat van de ontvangsten van het lopende jaar, vermeerderd met het overschot van het onmiddellijk daaraan voorafgaande jaar. In geen geval mogen dus in het verleden gerealiseerde ontvangsten opnieuw worden geboekt.

- De VLM heeft de meerwaarden uit grondverkopen in het kader van ruilverkaveling en landinrichting in 2002 niet in resultaat genomen, maar op een voorziening geboekt. Voorzieningen moeten echter duidelijk omschreven verliezen of kosten dekken die op balansdatum waarschijnlijk of zeker zijn, maar waarvan het bedrag niet vaststaat. Aangezien het niet waarschijnlijk of zeker is dat de VLM op haar resterende terreinen minderwaarden zal realiseren, kan zij daarvoor geen voorzieningen aanleggen. Voor latere eventuele latente minwaarden moet zij individuele waardeverminderingen boeken.
- De openstaande vorderingen van boetes en heffingen ingevolge het mestdecreet groeien elk jaar aan, vooral de categorie van oudere vorderingen (3 tot 5 jaar). Er bestaat momenteel geen systematische procedure voor de invordering van de openstaande bedragen. Daardoor lopen deze vorderingen het risico te verjaren. Bovendien groeiden de vorderingen voor het aanslagjaar 1998 in 2002 plots aan met 139.681 EUR. Dit is te wijten aan de overschakeling in 1999 naar een nieuwe, complexe berekeningswijze en aanpassingen aan de basisgegevens, die pas in 2002 de resultaten voor 1998 opleverde. Nochtans was het volgens de Mestbank mogelijk de herberekeningen vroeger uit te voeren. In 2002 rekende de VLM bovendien de herberekende heffing 1998 van een bepaalde heffingsplichtige opnieuw volledig als vordering aan, terwijl de oorspronkelijke heffing al was betaald. Deze dubbele aanrekening werd pas in 2003 ontdekt. De balans 2002 overwaardeerde behalve de vorderingen inzake heffingen, dus ook de schuld aan het Minafonds.
- Het Rekenhof wees de VLM erop dat zij de CFO-vergoeding voortaan niet meer als een interestvergoeding mag beschouwen, maar als een bijkomende dotatie die de VOL's beloont voor een goed financieel beheer. De boeking moet dan ook plaatsvinden op het ogenblik van de betekening van de grootte van de toegekende dotatie.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 14 juni 2004 over de rekening 2002 het volgende gesteld:

- In de toekomst zou de VLM de begroting en begrotingsaanpassingen aan de bevoegde minister voorleggen.
- De overige interne verrichtingen betroffen, zoals vermeld, ontvangsten die de VLM in het verleden realiseerde (dotatieoverschot 1998 en annuïteiten aan VHM). Zo zou de Vlaamse Regering bij de begrotingscontrole 2000 bevestigd hebben dat de maatschappij een dotatieoverschot van 1.363.414,39 EUR op de begroting 1998 mocht aanwenden voor een nieuw gebouw.
- De minister ging akkoord met de opmerking over de boeking van meerwaarden uit grondverkopen en wees erop dat de VLM optreedt als rekenplichtige voor de ruilverkavelingscomités, die eigen rechtspersonen zijn.
- De toename van de vorderingen weet de minister onder andere aan een toename van het aandeel administratieve geldboetes, waarvan de inning in

de praktijk moeizamer verloopt dan van de heffingen. De minister wees er voorts op dat voor een herberekening van de basisheffing een programma in DB2 diende te worden ontwikkeld, maar dat de prioriteit in de beginperiode uitging naar de ontwikkeling van applicaties (input van mestbankaangiften, initiële berekeningen van de basisheffing, notificatie gezinsveeteelt, aanmaak koepels, inladen van gebruikspcelen, enz.). Bovendien vond de VLM de berekening van de heffingen 1999 en volgende, met een jaarlijks te innen bedrag van ongeveer 5.000.000 EUR, belangrijker dan de herberekening van de heffingen 1998, die enkele duizenden euro zou opleveren. Pas in 2002 werd dan ook de applicatie voor de herberekening van de basisheffing 1998 ontwikkeld. Daarbij ervoer de VLM problemen wegens structuurverschillen tussen de oude en nieuwe databanken en de complexiteit van de berekeningswijze, die correcties noodzaakten. De situatie 1998 was dan ook zeer uitzonderlijk.

9 Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening

(in duizenden EUR)

ESR-UITVOERINGSREKENING	2002		2003		2004	
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>
16 Verkoop goederen/diensten	165.040	170.198	171.554	177.024	178.200	185.985
28 Overige resultaten van vermogen	610	780	398	562	403	471
36 Indirecte belastingen en heffingen	10.000	9.184	9.368	10.423	11.921	10.870
68 Kapitaaloverdrachten van lokale overheden	300	286	300	209	150	209
89 Kredietaflossingen en vereffeningen deelnemingen binnen de sector overheid	2.013	2.013	839	838	730	730
9 Overheidsschuld	12.400	3.223	12.000	12.400	10.000	9.856
TOTAAL ONTVANGSTEN	190.363	185.684	194.459	201.456	201.404	208.121
11 Lonen en sociale lasten	68.488	68.356	70.013	71.397	72.053	71.501
12 Aankoop goederen/diensten	59.345	66.378	64.095	66.293	71.852	71.388
21 Rente overheidsschuld	8.730	9.332	7.002	7.206	6.528	6.648
4 Inkomensoverdrachten binnen sector overheid	8.896	8.249	8.414	8.428	8.597	8.470
53 Kapitaaloverdrachten aan gezinnen	200	113	807	88	694	85
71 Aankopen gronden en gebouwen	15.030	12.598	16.050	11.423	15.919	14.813
73 Aanleg waterwegen/wegen	6.475	5.834	6.850	3.862	13.160	8.971
74 Verwerving overige investeringsgoederen	3.525	2.334	5.663	1.205	4.578	7.903
9 Overheidsschuld	14.900	14.882	20.338	20.338	21.393	21.393
TOTAAL UITGAVEN	185.589	188.076	199.232	190.240	214.774	211.172
Budgettair resultaat boekjaar	4.774	-2.392	-4.773	11.216	-13.370	-3.051
Overgedragen resultaat vorige jaren		4.835		2.443	0	13.659
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	4.774	2.443	-4.773	13.659	-13.370	10.608

(in duizenden EUR)

BALANS	2002	2003	2004
Activa			
Vaste activa	910.835	898.390	899.084
Immateriële vaste activa	1.294	1.728	5.069
Materiële vaste activa	909.525	896.643	893.981
Financiële vaste activa	16	19	34
Vlottende activa	33.358	42.521	39.236
Vorderingen > 1 jaar	2.379	1.649	858
Voorraden en bestellingen in uitvoering	4.444	3.904	3.863
Vorderingen < 1 jaar	17.423	21.224	23.549
Geldbeleggingen	5.000	12.000	7.659
Liquide middelen	3.797	3.433	3.012
Overlopende rekeningen	315	311	295
Totaal	944.193	940.911	938.320
Passiva			
Eigen Vermogen	740.291	741.587	746.786
Kapitaal	650.554	650.554	650.554
Reserves	76.893	76.893	76.893
Overgedragen resultaat	2.482	4.048	9.523
Dotaties, subsidies, ...	10.362	10.092	9.816
Vreemd vermogen	203.902	199.324	191.534
Voorzieningen en uitgestelde belastingen	11.106	12.221	13.975
Schulden > 1 jaar	137.963	130.545	118.806
Schulden < 1 jaar	44.465	44.714	46.638
Overlopende rekeningen	10.368	11.844	12.115
Totaal	944.193	940.911	938.320

(in duizenden EUR)

RESULTATENREKENING	2002	2003	2004
Operationele opbrengsten	178.483	186.434	195.437
Lopende opbrengsten	164.360	171.278	181.379
Wijzigingen in de voorraden en BIU	56	-41	-241
Geproduceerde vaste activa	7.806	9.015	9.245
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	471	478	485
Andere operationele opbrengsten	5.790	5.704	4.569
Operationele kosten	168.976	178.242	184.826
Handelsgoederen	5.166	5.542	5.885
Diverse diensten/goederen	48.437	49.223	53.801
Personeelskosten	68.356	71.397	71.501
Afschrijvingen	38.490	39.817	41.821
Waardeverminderingen en voorzieningen	-4.143	2.373	2.572
Inkomensoverdrachten	8.249	8.428	8.471
Andere operationele kosten	4.421	1.462	775
Operationeel resultaat	9.507	8.192	10.611
Financiële opbrengsten	780	563	470
Financiële kosten	9.391	7.229	6.694
Uitzonderlijke opbrengsten	48	46	1.110
Uitzonderlijke kosten	6	6	22
Resultaat van het boekjaar	938	1.566	5.475

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Leefmilieu op 31 augustus 2004, 7 september 2004 en 19 september 2006 meegedeeld dat het respectievelijk de jaarrekeningen 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd verklaard heeft.

Vlaamse openbare instellingen categorie sui generis

1 Commissariaat-Generaal voor de Bevordering van de Lichamelijke Ontwikkeling, de Sport en de Openluchtrecreatie

(in duizenden EUR)

ESR-UITVOERINGSREKENING	2002		2003		2004	
	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering
06 Ontvangsten nader te verdelen	7.210	7.280	7.758	7.927	8.583	8.594
08 Interne verrichtingen	3.872	2.030	1.504	1.239	732	766
16 Verkoop niet-duurzame goederen en diensten	67	108	74	251	190	238
26 Rente van overheidsvorderingen	505	505	176	176	0	0
38 Overige inkomensoverdrachten van bedrijven	25	25	30	12	10	10
46 Inkomensoverdrachten van centrale overheid	52.047	51.860	56.897	57.455	60.757	61.413
66 Kapitaaloverdrachten in institutionele groep	3.768	3.750	3.800	2.850	7.910	6.898
68 Kapitaaloverdrachten aan lokale overheden	0	0	0	0	2.107	2.330
69 Kapitaalsoverdrachten van andere groepen	0	0	273	281	583	448
77 Verkoop van overige investeringsgoederen	14	17	0	7	0	43
96 Opnemingen van gevestigde overheidsschuld	0	0	3.250	0	3.250	3.250
TOTAAL ONTVANGSTEN	67.508	65.575	73.762	70.198	84.122	83.991
03 Interne verrichtingen	27	332	0	86	0	292
11 Lonen en sociale lasten	20.613	20.579	22.199	22.163	23.148	22.999
12 Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten	13.478	13.291	14.880	14.772	17.118	16.162
21 Rentes op overheidsschuld	0	0	0	7	15	3
23 Toegerekende debetrentes	6	6				
31 Exploitatiesubsidies	18.002	18.002	19.834	19.829	21.114	21.114
41 Inkomensoverdrachten in institutionele groep	7.397	7.397	7.547	7.547	6.987	6.988
43 Inkomensoverdrachten aan lokale overheden	1.983	1.709	1.800	2.061	1.800	2.427
71 Aankopen gronden/gebouwen in binnenland	5.781	4.183	8.902	6.860	12.294	5.947
74 Verwerving van overige investeringsgoederen	1.064	1.053	860	819	1.168	1.139
TOTAAL UITGAVEN	68.351	66.552	76.022	74.144	83.644	77.070
Budgettair resultaat van het boekjaar vóór spijzing en opnemings reservefondsen	-843	-977	-2.260	-3.946	478	6.921
98 Opnemingen uit reservefondsen	2.013	419	1.852	1.592	550	581
93 Spijzing van reservefondsen	0	0	0	0	0	7.542
Overgedragen resultaat vorige jaren	0	966	408	408	-989	-990
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	2.256	408	0	-1.946	39	-1.029
uitstaand op 31.12		4.281		3.502		2.385
Stand reservefonds op 31.12		2.206		614		7.574

(in duizenden EUR)

BALANS	2002	2003	2004
Activa			
Vaste activa	38.491	43.782	51.314
Immat. vaste activa	128	32	4
Materiële vaste activa	38.359	43.746	51.306
Financiële vaste activa	4	4	4
Vlottende activa	12.241	13.822	19.176
Vorderingen < 1 jaar	11.683	13.099	11.902
Liquide middelen	77	66	6.596
Overlopende rekeningen	481	657	678
Totaal	50.732	57.604	70.490
Passiva			
Eigen Vermogen	39.956	43.173	53.957
Reserves	2.206	614	7.574
Overgedragen resultaat	2.222	1.544	1.389
Dotaties, subsidies, ...	35.528	41.015	44.994
Vreemd vermogen	10.776	14.431	16.533
Voorzieningen en uitgestelde belastingen	27	321	340
Schulden > 1 jaar	0	0	3.119
Schulden < 1 jaar	10.612	13.998	12.956
• <i>Schulden > 1 j die binnen 1 j vervallen</i>	0	0	132
• <i>Financiële schulden</i>	196	2.559	
• <i>Handelsschulden</i>	6.195	7.465	8.532
• <i>Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten</i>	4.122	3.942	4.132
• <i>Overige schulden</i>	99	32	160
Overlopende rekeningen	137	112	118
Totaal	50.732	57.604	70.490

(in duizenden EUR)

RESULTATENREKENING	2002	2003	2004
Operationele opbrengsten	60.669	68.251	79.042
Lopende opbrengsten	7.281	8.104	8.756
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	50.520	55.927	66.782
Andere operationele opbrengsten	2.868	4.220	3.504
Operationele kosten	63.881	70.239	72.174
Div. diensten/goederen	11.670	12.752	14.185
Personeelskosten	22.416	24.208	24.960
Niet kaskosten	2.491	3.014	2.858
Inkomensoverdrachten	27.304	30.265	30.171
Operationeel resultaat	-3.212	-1.988	6.868
<i>Financiële opbrengsten</i>	505	176	0
<i>Financiële kosten</i>	20	9	4
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	2.060	1.246	878
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	407	103	356
Resultaat van het boekjaar	-1.074	-678	7.386

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Sport op 2 december 2003, 8 september 2004 en 10 januari 2006 meegedeeld dat het de jaarrekeningen 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij de volgende opmerkingen geformuleerd:

- Op 31 december 2001 bedroeg het over te dragen overschot 966 duizend EUR. De uitvoeringsrekening 2002 splitste dit overschot uit in een exploitatie- en een investeringsresultaat van respectievelijk 2.052 duizend EUR en -1.086 duizend EUR. Het BLOSO nam het exploitatieresultaat in de begroting 2002 op onder *overgedragen overschot vorige boekjaren*, maar liet na het investeringsresultaat onder *ontvangstensaldo 2000 en 2001 investeringsdotatie* weer te geven. Het over te dragen overschot van het boekjaar werd dan ook met 1.086 duizend EUR overgewaardeerd en hoorde eind 2002 408 duizend EUR te bedragen (en niet 1.494 duizend EUR).
- Het BLOSO heeft geen vordering uitgedrukt op de RSZ voor de lesgevers die in 2002 minder dan 25 dagen presteerden. Evenmin nam het in de ba-

lans een schuld op voor nog aan deze lesgevers terug te betalen bezoldigingen (het teveel ingehouden werknemersgedeelte RSZ). Op grond van de berekeningen voor de vorige jaren, kunnen deze vordering en schuld worden geraamd op respectievelijk 200 duizend EUR en 60 duizend EUR.

- Het saldo van de schuld ten opzichte van de RSZ (0,5 miljoen EUR) kan op dit ogenblik onvoldoende worden afgestemd met de onderliggende verantwoordingsstukken. Het BLOSO moet zelf reconstrueren uit welke elementen de huidige schuldpositie tegenover de RSZ bestaat, waarbij het zowel rekening moet houden met de bijboeking op grond van de loonproducties, als met de betalingen of verrekeningen langs de rekening-courant RSZ.
- De NMBS heeft een schadevergoeding van 275.521,16 EUR geëist plus verwijlinteressen vanaf 7 juni 1990. Op 31 december 2002 heeft het BLOSO voor deze claim 356.213,58 EUR voorzien. Sinds enkele jaren voorziet het echter geen verwijlinteressen meer. Rekening houdende met een interestvoet van 7%, had het op 31 december 2002 een voorziening van ongeveer 642 duizend EUR moeten aanleggen.
- De investeringen in het BLOSO-domein van Blankenberge worden door het BLOSO (50%), de stad Blankenberge (27%) en EFRO-steun (23%) gedragen. Naar aanleiding van de boeking van de subsidies voor dit project heeft het Rekenhof opgemerkt dat het BLOSO de investeringen die de stad droeg (323.838,32 EUR) noch aan ontvangstenzijde, noch aan de uitgavenzijde aanrekende, 235.753,87 EUR kapitaalsubsidies onterecht van de Vlaamse Gemeenschap vorderde (nochtans terecht als EFRO-steun aangevraagd), 45.894,47 EUR onterecht van de reserves onttrok (nochtans eveneens terecht als EFRO-steun aangevraagd), 47.584,30 EUR kapitaalsubsidies onterecht van de Vlaamse Gemeenschap vorderde in de plaats van ze als EFRO-steun aan te vragen, en 5.678,70 EUR kapitaalsubsidies ten onrechte van de Vlaamse Gemeenschap gevorderd in plaats van ze aan de reserves te onttrekken (4.441,90 EUR) of als EFRO-steun te vorderen (1.326,80 EUR).
- Het BLOSO stort zijn schulden tegenover de Franse en Duitstalige Gemeenschap naar aanleiding van inkomsten uit weddenschappen op sportuitlagen niet meer door omdat het daarvan ook geen inkomsten ontvangt van zijn Duitstalige en Franse tegenhanger.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting is op 14 juni 2004 en 26 mei 2005 akkoord gegaan met alle opmerkingen over de rekeningen 2002 en 2003, en beloofde correcties.

2 Dienst voor Infrastructuurwerken van het Gesubsidieerd Onderwijs

(in duizenden EUR)

ESR-UITVOERINGSREKENING	2002		2003		2004	
	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering
16 Verkoop niet-duurzame goederen en diensten	102	108	110	120	160	175
26 Rente van overheidsvorderingen	115	154	116	143	77	81
38 Overige inkomensoverdrachten van bedrijven,	0	176	0	107	165	163
46 Inkomensoverdrachten van centrale overheid	5.220	5.220	4.909	4.912	4.970	4.999
49 Inkomensoverdrachten andere institutionele groepen	0	27	0	36	31	31
66 Kapitaaloverdrachten van de centrale overheid	112.945	113.031	128.587	128.764	123.374	123.140
TOTAAL ONTVANGSTEN	118.382	118.718	133.722	134.084	128.777	128.589
11 Lonen en sociale lasten	3.386	3.115	3.258	3.244	3.469	3.367
12 Aankoop niet-duurzame goederen en diensten	977	1.322	1.118	1.104	1.124	1.087
21 Rente overheidsschuld	0	1	0	1	1	0
44 Inkomensoverdrachten aan autonoom gesubsidieerd onderwijs	938	739	733	583	396	425
64 Kapitaaloverdrachten aan autonoom gesubsidieerd onderwijs	135.616	125.188	132.087	125.366	130.352	128.014
74 Verwerving van overige investeringsgoederen, waaronder onlichamelijke zaken	494	290	304	148	76	12
TOTAAL UITGAVEN	141.411	130.656	137.500	130.447	135.418	132.905
Budgettair resultaat boekjaar	-23.029	-11.938	-3.778	3.636	-6.641	-4.316
Overgedragen resultaat vorige jaren	24.483	24.483	12.545	12.544	16.181	16.181
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	(²⁵)1.454	12.544	8.767	16.180	9.540	11.865

(in duizenden EUR)

BALANS	2002	2003	2004
Activa			
Vaste activa	576	462	221
Immateriële vaste activa	285	204	56
Materiële vaste activa	290	257	165
Financiële vaste activa	1	1	1
Viottende activa	15.693	18.599	17.271
Vorderingen < 1 jaar	10.027	735	11.308
Geldbeleggingen	5.395	5.515	5.739
Liquide middelen	0	12.093	0
Overlopende rekeningen	270	255	224
Totaal	16.270	19.062	17.492
Passiva			
Eigen Vermogen	13.656	17.320	15.407
Reserves	1.640	1.962	2.142
Overgedragen resultaat	12.016	15.358	13.265
Vreemd vermogen	2.613	1.741	2.085
Schulden < 1 jaar	2.526	1.685	2.050
• Financiële schulden	1.687	0	909
• Handelsschulden	68	158	73
• Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	369	403	381
• Overige schulden	400	1.123	688
Overlopende rekeningen	87	56	34
Totaal	16.270	19.062	17.492

²⁵ In de jaarrekening staat 1.457.000 EUR wegens een foute registratie van een dotatie.

(in duizenden EUR)

RESULTATENREKENING	2002	2003	2004
Operationele opbrengsten	118.569	134.088	131.595
Lopende opbrengsten	1	1	0
Inkomensoverdrachten	118.165	133.641	131.047
Andere opbrengsten	402	446	548
Operationele kosten	130.420	130.656	133.788
Div. diensten/goederen	870	1.020	1.031
Personeelskosten	3.159	3.281	3.384
Niet kaskosten	246	266	687
Inkomensoverdrachten	126.144	126.089	128.687
Andere kosten	0	0	0
Operationeel resultaat	-11.851	3.431	-2.193
<i>Financiële opbrengsten</i>	<i>400</i>	<i>230</i>	<i>281</i>
<i>Financiële kosten</i>	<i>313</i>	<i>1</i>	<i>1</i>
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	<i>0</i>	<i>2</i>	<i>0</i>
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Resultaat van het boekjaar	-11.764	3.663	-1.914

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Onderwijs op 30 december 2003, 3 augustus 2004 en 7 februari 2006 meegedeeld dat het de jaarrekeningen 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij de volgende opmerkingen geformuleerd:

- De DIGO heeft een terugstorting aan het CFO niet boekhoudkundig verwerkt, waardoor de liquide middelen in de balans te hoog zijn en de vorderingen op de overheid te laag.
- De dienst heeft een extra dotatie foutief geregistreerd.
- De subsidiebetalingen aan het hoger onderwijs zijn overschat.
- De inventaris vertoont een aantal onvolkomenheden.
- Een vordering van 422 duizend EUR heeft een dubieus karakter.
- De jaarrekening is onvolledig over de verrichtingen aangaande de Vlaamse Gemeenschapscommissie en het Nationaal Waarborgfonds.
- De DIGO controleert de naleving van de financiële norm bij de aankoop van een gebouw, nieuwbouw of verbouwingen in het hoger onderwijs niet.

In zijn antwoorden van 5 april 2004 en 24 december 2004 beloofde de minister tegemoet te zullen komen aan de opmerkingen.

3 Gemeenschapsonderwijs

Het Gemeenschapsonderwijs moet elk jaar vóór 30 september een door zijn raad goedgekeurde jaarrekening over het voorgaande begrotingsjaar indienen bij de Vlaamse Regering⁽²⁶⁾. Die jaarrekening moet aan het Rekenhof worden toegezonden voor toezicht⁽²⁷⁾. De jaarrekening van het Gemeenschapsonder-

²⁶ Artikel 46, § 3, van het bijzonder decreet van 14 juli 1998 betreffende het Gemeenschapsonderwijs.

²⁷ Volgens artikel 96 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 blijven de bepalingen van de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut van toepassing op de instellingen die afhangen van de Gemeenschap of het Gewest. De wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut bepaalt in artikel 6, §4, dat de rekeningen door de minister van Financiën aan het

wijs omvat een consolidatie van de jaarrekening van de scholengroepen met die van het centrale niveau, die een globaal beeld geeft van het Gemeenschapsonderwijs⁽²⁸⁾.

Voor de boekjaren 2000 tot en met 2004 heeft het Gemeenschapsonderwijs alleen zijn jaarrekeninggedeelte centraal niveau aan het Rekenhof overgelegd. Het Rekenhof kon bijgevolg de jaarrekeningen van het Gemeenschapsonderwijs nog niet gecontroleerd verklaren.

Het Rekenhof heeft dit probleem een eerste maal gesignaleerd aan de Vlaams minister van Financiën en Begroting op 12 maart 2002, naar aanleiding van de controle op de jaarrekening 2000. Daarna heeft het de minister nog herhaaldelijk gewezen op de onvolledige voorlegging van de jaarrekeningen 2001-2004⁽²⁹⁾.

De minister antwoordde op 8 juli 2004, 21 februari 2005 en 12 september 2005 dat de situatie niet zo eenvoudig was. Het centraal niveau sluit op het vlak van begroting, boekhouding en goedkeuring van de jaarrekening nauw aan bij de andere VOI's, maar de scholengroepen leunen voor deze aspecten meer aan bij hogescholen en universiteiten. Ook de officiële voorlegging van de jaarrekening is anders geregeld: VOI's leggen die aan de Vlaamse minister van Financiën en Begroting voor; hogescholen en universiteiten aan de Vlaamse minister van Onderwijs. Een concrete afspraak over de officiële toezending voor de scholengroepen en het centraal niveau, langs Financiën en Begroting of langs Onderwijs, zou vooralsnog niet bestaan.

Ook de controle van de jaarrekening 2004 kon het Rekenhof niet beëindigen bij gebrek aan het gedeelte consolidatie van de jaarrekening 2004 van de scholengroepen. De minister heeft op 26 juli 2005 wel het gedeelte centraal niveau voorgelegd. Het Rekenhof heeft daarover opgemerkt dat het centrale niveau van het Gemeenschapsonderwijs de principes van het dubbel boekhouden maar beperkt toepast. Zo boekt het geen voorzieningen voor dubieuze debiteuren en boekt het opbrengsten uit verkopen van vaste activa pas als het de bankontvangsten registreert. Het GO boekt evenmin vorderingen voor verhuurovereenkomsten en het stelt budgettaire reserves voor als bedrijfseconomische reserves. Het Rekenhof heeft andermaal aangedrongen op systematische toepassing van de regels van het besluit van de Vlaamse Regering van 6 juli 1999

Rekenhof worden toegezonden voor toezicht, uiterlijk op 31 mei van het jaar na dat van het beheer.

Bovendien stelt artikel 71, §3, van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten: *Tot de inwerkingtreding van de wet bedoeld in artikel 50, § 2, blijven de bepalingen van de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut, wat de wijze van uitoefening van de controle van het Rekenhof betreft, van overeenkomstige toepassing op de instellingen van openbaar nut die afhangen van de Gemeenschappen en Gewesten.*

²⁸ Artikel 10 van het besluit van de Vlaamse Regering betreffende een geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering voor de scholengroepen en het centraal niveau van het Gemeenschapsonderwijs.

²⁹ Brieven van 5 maart 2003, 20 januari 2004, 5 oktober 2004, 22 februari 2005 en 24 januari 2006

betreffende een geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering voor de scholengroepen en het centraal niveau van het Gemeenschapsonderwijs.

4 Investeringsdienst voor de Vlaamse Autonome Hogescholen

<i>(in duizenden EUR)</i>						
ESR-UITVOERINGSREKENING	2002		2003		2004	
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>
26 Rente van overheidsvorderingen	3	0	0	0	0	0
46 Inkomensoverdrachten van centrale overheid	868	868	868	868	868	868
66 Kapitaaloverdrachten van de centrale overheid	7.200	7.200	10.000	10.000	7.548	7.548
TOTAAL ONTVANGSTEN	8.071	8.068	10.868	10.868	8.416	8.416
21 Rentes op overheidsschuld	0	140	0	0	0	0
41 Inkomensoverdrachten aan centrale overheid	964	823	868	675	1.060	1.060
61 Kapitaaloverdrachten aan de centrale overheid	9.213	8.677	10.535	10.393	7.690	5.667
TOTAAL UITGAVEN	10.177	9.641	11.403	11.069	8.750	6.727
Budgettair resultaat boekjaar	-2.106	-1.573	-535	-201	-334	1.688
Overgedragen resultaat vorige jaren	2.106	2.108	535	535	334	333
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	535	0	333	0	2.022
Vastleggingsmachtiging		7.728		8.467		6.871
Vastleggingen		7.105		8.467		6.871

<i>(in duizenden EUR)</i>			
BALANS	2002	2003	2004
Activa			
<i>Vlottende activa</i>	755	1.213	2.207
Liquide middelen	755	1.213	2.207
Totaal	755	1.213	2.207
Passiva			
<i>Eigen Vermogen</i>	535	333	2.022
Overgedragen resultaat	535	333	2.022
<i>Vreemd vermogen</i>	220	879	185
Schulden < 1 jaar	220	879	185
Totaal	755	1.213	2.207

<i>(in duizenden EUR)</i>			
RESULTATENREKENING	2002	2003	2004
<i>Operationele opbrengsten</i>	8.068	10.868	8.416
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	8.068	10.868	8.416
<i>Operationele kosten</i>	9.501	11.069	6.727
Inkomensoverdrachten	9.501	11.069	6.727
Operationeel resultaat	-1.433	-201	1.688
<i>Financiële opbrengsten</i>	0	0	0
<i>Financiële kosten</i>	140	0	0
Resultaat van het boekjaar	-1.573	-201	1.688

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Onderwijs op 5 augustus 2003, 20 juli 2004 en 11 oktober 2005 meegedeeld dat het de jaarrekeningen 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij de volgende opmerkingen geformuleerd:

- Het begrip eigenaarsonderhoud wordt door de gesubsidieerde hogescholen sterk verschillend geïnterpreteerd en toegepast. Daardoor worden werken die niet beantwoorden aan de algemeen gangbare definitie van eigenaarsonderhoud, toch als zodanig gesubsidieerd.
- De IVAH dient het samenwerkingsakkoord met de ARGO (nu het Gemeenschapsonderwijs) te actualiseren.

- De naleving van de financiële norm voor de kostprijs van de bruto-opervlakte moet duidelijk blijken uit de stukken van de IVAH. Op dit moment is het onduidelijk of de instelling de naleving van deze norm controleert.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 8 oktober 2003 en 30 augustus 2004 over de rekeningen 2002 en 2003 onder meer gesteld dat de raad van bestuur van de IVAH het begrip eigenaarsonderhoud nader zou definiëren.

5 Kind en Gezin

(in duizenden EUR)

ESR-UITVOERINGSREKENING	2002		2003		2004	
	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering
16 Verkoop goederen/diensten	653	513	365	547	671	708
26 Rente van overheidsvorderingen	273	309	300	244	0	3
38 Overige inkomensoverdrachten	82.442	80.781	82.441	81.872	81.763	81.780
46 Inkomensoverdrachten binnen eenzelfde institutionele groep	216.967	226.216	248.135	248.804	268.078	268.238
47 Inkomstenoverdrachten van de sociale verzekeringsinstellingen	0	0	0	0	1.891	1.891
49 Inkomensoverdrachten van andere institutionele groepen	1.446	765	455	102	122	122
66 Kapitaaloverdrachten van centrale overheid	0	0	0	0	4.046	4.046
76 Verkopen gronden/gebouwen in binnenland	0	0	0	2	0	24.151
77 Verkoop van overige investeringsgoederen	0	1	0	50	163	38
96 Opnemingen van gevestigde overheidsschuld	0	0	0	0	1.508	699
TOTAAL ONTVANGSTEN	301.781	308.586	331.695	331.620	358.242	381.675
11 Lonen en sociale lasten	42.647	41.545	44.211	43.651	45.829	45.795
12 Aankoop goederen/diensten	10.480	13.169	12.027	11.966	14.279	14.030
21 Rente overheidsschuld	600	495	448	458	398	398
34 Inkomensoverdrachten aan de gezinnen	245.414	246.130	276.329	263.380	288.019	287.002
51 Kapitaaloverdrachten aan bedrijven	0	2.611	0	0	0	0
52 Kapitaaloverdrachten aan gezinnen	4.650	0	4.533	3.375	5.666	5.681
63 Kapitaaloverdrachten aan lokale overheden	25	0	0	0	0	0
71 Aankopen van gronden en gebouwen in het binnenland	2.269	1.284	0	1	2.369	1.673
74 Verwerving overige investeringsgoederen	0	0	1.612	2.536	1.906	1.763
81 Kredietverleningen en deelnemingen in bedrijven en financiële instellingen	0	0	30	0	30	0
91 Aflossingen van gevestigde overheidsschuld	768	836	879	876	2.738	2.738
TOTAAL UITGAVEN	306.853	306.069	340.070	326.242	361.204	359.080
Budgettair resultaat boekjaar	-5.072	2.516	-8.375	5.377	-2.962	22.596
Spijzing reservefonds	0	6.243	0	7.000	3.006	28.579
Opneming uit reservefonds	0	468	3.842	1.420	4.349	4.348
Overgedragen resultaat vorige jaren	13.258	5.097	1.838	1.838	1.635	1.635
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	8.186	1.838	-2.695	1.635	15	0
Vastleggingen op 31.12						
Stand reservefonds op 31.12		8.242		13.823		38.054

De sterke toename van de uitgaven volgt uit de toename van de subsidiëring, vooral in de kinderopvang, de diensten voor opvanggezinnen, de financiering van het sociaal statuut van de opvanggezinnen aangesloten bij de diensten voor opvanggezinnen en de initiatieven voor buitenschoolse opvang. De subsidie wegens het sociaal statuut startte op 1 april 2003. Hierbij subsidieert Kind en Gezin zowel de werkgevers- en de werknemersbijdragen, als de bijzondere RSZ-bijdragen. Dat kostte de instelling in 2003 en 2004 respectievelijk 5,4 miljoen EUR en 8,5 miljoen EUR.

In 2002 zette de instelling ook een budgettair reservefonds op (bedrijfseconomisch al in 2001), waaraan het de eigen fondsen, de kredieten Nationale Loterij en de resultaten van de werkingsdotatie toeweest.

(in duizenden EUR)

BALANS	2002	2003	2004
Activa			
Vaste activa	19.400	18.988	19.522
Immat. vaste activa	533	319	451
Materiële vaste activa	18.852	18.655	19.056
Financiële vaste activa	15	15	15
Vlottende activa	12.774	19.443	18.579
Vorderingen < 1 jaar	3.445	8.230	4.811
Liquide middelen	9.095	10.918	13.544
Overlopende rekeningen	234	295	224
Totaal	32.174	38.431	38.101
Passiva			
Eigen Vermogen	9.375	18.408	20.483
Kapitaal	16.359	16.359	16.359
Reserves	7.387	11.937	12.481
Overgedragen resultaat	-14.371	-9.888	-8.357
Vreemd vermogen	22.799	20.021	17.618
Voorzieningen en uitgestelde belastingen	0	655	744
Schulden > 1 jaar	14.728	11.757	7.520
• Financiële schulden	8.825	10.085	7.482
• Ontvangen borgtochten	1	1	1
• Overige schulden	5.902	1.671	37
Schulden < 1 jaar	7.985	7.560	9.270
• Schulden op > 1j die binnen 1j vervallen	903	942	3.224
• Handelsschulden	2.468	3.359	2.706
• Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	3.670	2.926	3.343
• Overige schulden	176	333	-3
Overlopende rekeningen	86	49	84
Totaal	32.174	38.431	38.101

(in duizenden EUR)

RESULTATENREKENING	2002	2003	2004
Operationele opbrengsten	311.880	336.716	358.006
Lopende opbrengsten	3	4	10
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	307.762	330.779	355.826
Andere operationele opbrengsten	4.115	5.933	2.170
Operationele kosten	308.403	327.326	355.635
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	1.269	1.013	886
Div. diensten/goederen	11.478	10.697	12.907
Personeelskosten	42.182	43.852	46.135
Niet kaskosten	3.743	3.604	2.803
Inkomensoverdrachten	249.170	266.979	292.904
Andere operationele kosten	561	1.181	0
Operationeel resultaat	3.477	9.390	2.371
Financiële opbrengsten	357	265	364
Financiële kosten	496	459	408
Uitzonderlijke opbrengsten	1	3.022	447
Uitzonderlijke kosten	0	3.184	699
Resultaat van het boekjaar	3.339	9.034	2.075

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Gezin op 30 september 2003, 11 januari 2005 en 20 september 2005 meegedeeld dat het de jaarrekeningen 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij de volgende opmerkingen geformuleerd:

- Het Rekenhof heeft nog steeds geen zekerheid over het bestaan en de volledigheid van de activa in de balansrubriek *materiële vaste activa*, aangezien er geen permanente, aan de boekhouding getoetste inventaris bestaat van de materiële vaste activa.
- Kind en Gezin heeft al jaren geen exact beeld van de sociale schulden. Jaarlijks zijn er afwijkingen tussen de openstaande schulden op het jaar-

einde en de aangiften en betalingen. Het Rekenhof heeft de instelling gevraagd bij de afsluiting zelf te controleren of de openstaande sociale schulden overeenstemmen met de werkelijke schulden en bij verschillen correctieboekingen uit te voeren. Bovendien moet de instelling de oorzaak van fouten onderzoeken en remediëren opdat loonboekingen in de toekomst correct verlopen.

De Vlaamse minister van Financiën heeft op 14 januari 2004 en 13 mei 2005 over de rekeningen 2002 en 2003 onder meer het volgende gesteld:

- Op 30 juni 2005 zal Kind en Gezin een eerste fysieke inventaris opmaken volgens een nieuwe werkwijze en die naar de boekhouding vertalen. Het zou een tweede controle uitvoeren eind 2005, naar aanleiding van de afsluiting van het dienstjaar 2005 en de opmaak van de jaarrekening 2005.
- Kind en Gezin werkt aan een correcte rapportering van de openstaande saldi van bedrijfsvoorheffing, RSZ en FOP. Correcties op voorgaande kwartalen hebben inderdaad een verschil veroorzaakt tussen de effectieve schuld bij de RSZ en de betalingen. De instelling heeft deze correcties wel geboekt, maar kon ze nog niet aangeven of betalen omdat de RSZ zelf nog niet klaar is met de elektronische verwerking van wijzigende aangiften (DMFA).

6 Openbaar Psychiatrisch Ziekenhuis Geel

Artikel 5 van het decreet van 8 juli 1996 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1996 heeft de openbare psychiatrische ziekenhuizen uitgesloten van de toepassing van de regels betreffende de geïntegreerde budgettaire en economische boekhouding van de Vlaamse Openbare instellingen. Voor boekhouding en financiële rapportering zijn zij onderworpen aan de bepalingen van de ziekenhuiswetgeving.

<i>(in duizenden EUR)</i>			
BALANS	2002	2003	2004
Activa			
Vaste activa	2.513	2.624	2.388
Oprichtingskosten en Immat. vaste activa	204	173	87
Materiële vaste activa	2.306	2.448	2.301
Financiële vaste activa	3	3	0
Vlottende activa	18.040	29.624	29.544
Vorderingen > 1 jaar	6.192	4.260	373
Voorraden	198	196	215
Vorderingen < 1 jaar	11.426	21.970	17.489
Geldbeleggingen	3	3	3
Liquide middelen	70	3.120	10.901
Overlopende rekeningen	151	75	563
Totaal	20.553	32.248	31.932
Passiva			
Eigen Vermogen	12.126	20.909	22.495
Kapitaal	2.873	2.873	2.873
Overgedragen resultaat	7.581	16.190	17.990
Dotaties, subsidies, ...	1.672	1.846	1.632
Vreemd vermogen	8.427	11.338	9.437
Schulden > 1 jaar	1.037	1.006	976
Schulden < 1 jaar	6.288	9.324	7.466
• <i>Schulden > 1j. die binnen het jaar vervallen</i>		31	31
• <i>Handelsschulden</i>		1.974	3.296
• <i>Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten</i>		2.869	2.876
• <i>Ontvangen vooruitbetalingen</i>		4.385	1.223
• <i>Overige schulden</i>		65	40
Overlopende rekeningen	1.102	1.008	995
Totaal	20.553	32.248	31.932

De balans 2004 bevat in totaal 9,6 miljoen EUR vorderingen van inhaalbedragen (en 2,4 miljoen EUR schulden).

<i>(in duizenden EUR)</i>			
RESULTATENREKENING	2002	2003	2004
Operationele opbrengsten	25.627	27.451	31.570
Omzet	21.706	22.845	26.110
Andere operationele opbrengsten	3.921	4.606	5.460
Operationele kosten	25.768	28.200	31.225
Voorraden	2.437	2.601	2.893
Div. diensten/goederen	2.488	2.533	2.963
Personeelskosten	17.005	19.305	21.331
Niet kaskosten	434	556	628
Overige bedrijfskosten	3.404	3.205	3.410
Operationeel resultaat	-141	-749	345
<i>Financiële opbrengsten</i>	299	346	409
<i>Financiële kosten</i>	123	49	23
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	2.599	10.030	3.493
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	52	969	2.425
Resultaat van het boekjaar	2.542	8.609	1.799

Het resultaat 2003 was uitzonderlijk doordat in dat jaar de afrekening voor de periode 1995-1996 plaatsvond, die resulteerde in bijna 9,1 miljoen EUR uitzonderlijke opbrengsten. In 2004 werd een raming voor de periode 1997-1998 ontvangen (510 duizend EUR).

Sinds 2002 ontvangt het OPZ een dotatie van de Vlaamse Gemeenschap voor de door Volksgezondheid niet aanvaarde meerkosten (2,3 miljoen EUR in 2002, 2,6 miljoen EUR in 2003 en 2,9 miljoen EUR in 2004). De instelling heeft bij gebrek aan instructies naar eigen inzicht een speciale, beperkte uitvoeringsrekening opgesteld voor de kosten die de dotatie zou moeten dekken.

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin op respectievelijk 3 maart 2004, 5 oktober 2004 en 7 februari 2006 meegedeeld dat het de jaarrekeningen 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij opgemerkt dat de jaarrekening 2004 laattijdig werd voorgelegd.

7 Openbaar Psychiatrisch Ziekenhuis Rekem

Artikel 5 van het decreet van 8 juli 1996 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1996 heeft de openbare psychiatrische ziekenhuizen uitgesloten van de toepassing van de regels betreffende de geïntegreerde budgettaire en economische boekhouding van de Vlaamse openbare instellingen. Voor boekhouding en financiële rapportering zijn zij onderworpen aan de bepalingen van de ziekenhuiswetgeving.

(in duizenden EUR)			
BALANS	2002	2003	2004
Activa			
Vaste activa	1.137	957	867
Immat. vaste activa	12	10	5
Materiële vaste activa	1.125	947	862
Vlottende activa	13.057	11.174	11.267
Vorderingen > 1 jaar	0	0	0
Voorraden	167	213	218
Vorderingen < 1 jaar	10.954	8.515	7.072
Liquide middelen	15	623	1.998
Overlopende rekeningen	1.921	1.823	1.979
Totaal	14.194	12.131	12.134
Passiva			
Eigen Vermogen	7.635	7.304	7.986
Kapitaal	2.163	2.163	2.163
Overgedragen resultaat	5.241	4.967	5.704
Dotaties, subsidies, ...	231	174	119
Vreemd vermogen	6.559	4.827	4.148
Schulden > 1 jaar	605	605	605
Schulden < 1 jaar	5.496	3.909	3.447
• Financiële schulden	1.689	32	45
• Handelsschulden	1.977	1.816	1.516
• Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	1.822	1.935	1.867
• Overige schulden	8	126	19
Overlopende rekeningen	458	313	96
Totaal	14.194	12.131	12.134

De balans 2004 bevatte 3.295 duizend EUR vorderingen van inhaalbedragen (en 627 duizend EUR schulden).

(in duizenden EUR)			
RESULTATENREKENING	2002	2003	2004
Operationele opbrengsten	24.187	25.438	26.803
Omzet	17.939	18.358	18.765
Andere operationele opbrengsten	6.248	7.080	8.038
Operationele kosten	24.038	24.928	26.276
Voorraden	2.329	2.407	2.702
Div. diensten/goederen	2.260	2.315	2.383
Personeelskosten	18.392	19.210	20.203
Niet kaskosten	279	269	258
Overige bedrijfskosten	778	727	730
Operationeel resultaat	149	510	527
Financiële opbrengsten	638	70	55
Financiële kosten	7	0	0
Uitzonderlijke opbrengsten	136	173	482
Uitzonderlijke kosten	471	1.026	327
Resultaat van het boekjaar	445	-273	737

Sinds 2002 ontvangt het OPZ een dotatie van de Vlaamse Gemeenschap voor de door Volksgezondheid niet aanvaarde meerkosten (2.491 duizend EUR in 2002, 2,8 miljoen EUR in 2003 en 2.981 duizend EUR in 2004).

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Welzijn op respectievelijk 15 maart 2004, 7 september 2004 en 7 februari 2006

meegedeeld dat het de jaarrekeningen 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij opgemerkt dat de jaarrekening 2004 laattijdig werd vorgelegd.

8 Reproductiefonds Vlaamse Musea

(in duizenden EUR)

ESR-UITVOERINGSREKENING	2002		2003		2004	
	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering
16 Verkoop goederen/diensten			5	17	20	6
28 Overige resultaten van vermogen					0	8
TOTAAL ONTVANGSTEN	0	0	5	17	20	14
11 Lonen en sociale lasten	24	0	85	93	182	166
12 Aankoop goederen/diensten	21	5	96	22	53	54
74 Verwerving overige investeringsgoederen	3	0	15	31	21	20
TOTAAL UITGAVEN	48	5	191	146	256	240
Budgettair resultaat boekjaar	-48	-5	-186	-129	-236	-226
Overgedragen resultaat vorige jaren	529	529	481	524	426	426
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	481	524	295	395	190	200

(in duizenden EUR)

BALANS	2002	2003	2004
Activa			
Vaste activa	0	30	37
Immat. vaste activa		16	22
Materiële vaste activa		14	15
Vlottende activa	524	430	215
Voorraden			4
Vorderingen < 1 jaar		5	7
Geldbeleggingen		400	150
Liquide middelen	524	23	53
Overlopende rekeningen		2	1
Totaal	524	460	252
Passiva			
Eigen Vermogen	43	444	215
Kapitaal	62	543	543
Overgedragen resultaat	-19	-99	-328
Vreemd vermogen	481	16	37
Schulden < 1 jaar	481	16	37
• <i>Handelsschulden</i>		4	15
• <i>Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten</i>		12	22
• <i>Overige schulden</i>	481		
Totaal	524	460	252

(in duizenden EUR)

RESULTATENREKENING	2002	2003	2004
Operationele opbrengsten	0	19	16
Lopende opbrengsten			5
Andere operationele opbrengsten		19	11
Operationele kosten	5	116	253
Handelsgoederen			2
Div. diensten/goederen	5	22	49
Personeelskosten		93	188
Niet kaskosten		1	14
Operationeel resultaat	-5	-97	-237
Financiële opbrengsten		17	8
Resultaat van het boekjaar	-5	-80	-229

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Cultuur op 1 december 2003, 3 november 2004 en 25 oktober 2005 meegedeeld dat het de jaarrekeningen 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij de volgende opmerkingen geformuleerd:

- Het RVM heeft de werkingssubsidie die het ontving in 1999, als kortlopende schuld geboekt, in plaats van ze als over te dragen opbrengsten in de jaarrekening 2002 op te nemen.
- De waarderingsregels van het fonds wijken soms af van die in het boekhoudbesluit.
- De instelling activeert kosten voor onderzoek en ontwikkeling niet consequent.
- De directeur heeft een maaltijdvergoeding toegekend, hoewel dat een bevoegdheid is van de raad van bestuur.

De Vlaamse minister van Financiën heeft op 16 maart 2004 en 7 februari 2005 over de rekeningen 2002 en 2003 het volgende gesteld:

- Het fonds zal de juiste boeking voor de werkingssubsidie in acht nemen, maar op 12 december 2003 is die subsidie geïncorporeerd in het kapitaal.
- De instelling heeft een formele aanvraag tot afwijking van de waarderingsregels ingediend³⁰.
- Het fonds heeft alleen de uitgaven geactiveerd die te maken hadden met het volledige proces van aanmaak, archivering en verspreiding van digitale beelden.
- De raad van bestuur zou maatregelen treffen voor de maaltijdvergoeding.

9 Vlaams Commissariaat voor de Media

ESR-UITVOERINGSREKENING	2002		2003		2004	
	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering
46 Inkomensoverdrachten van centrale overheid	0	0	0	40	300	300
TOTAAL ONTVANGSTEN	0	0	0	40	300	300
11 Lonen en sociale lasten						
12 Aankoop goederen/diensten	99	86	84	120	304	48
TOTAAL UITGAVEN	99	86	84	120	304	48
Budgettair resultaat boekjaar	-99	-86	-84	-80	-4	252
Opneming uit reservefondsen						
Overgedragen resultaat vorige jaren	170	170	85	84	4	4
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	71	84	0	4	0	256

BALANS	2002		2003		2004	
	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering
Activa						
<i>Vlottende activa</i>			84	4		256
Liquide middelen			84	4		256
Totaal			84	4		256
Passiva						
<i>Eigen Vermogen</i>			84	0		206
Overgedragen resultaat			84	0		206
<i>Vreemd vermogen</i>			0	4		50
Overlopende rekeningen				4		50
Totaal			84	4		256

³⁰ De Vlaamse minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijk Ordening heeft dat op 4 februari 2005 toegestaan.

(in duizenden EUR)

RESULTATENREKENING	2002	2003	2004
Operationele opbrengsten	0	40	300
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	0	40	300
Operationele kosten	86	124	94
Div. diensten/goederen	86	124	94
Operationeel resultaat	-86	-84	206
Resultaat van het boekjaar	-86	-84	206

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Media op 19 augustus 2003, 10 augustus 2004 en 20 oktober 2005 meegedeeld dat het de jaarrekeningen 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij de volgende opmerkingen geformuleerd:

- Een aanvulling van de regelgeving was noodzakelijk om duidelijkheid te scheppen over de tenlasteneming van de werkingskosten door het VCM of door het departement Wetenschap, Innovatie en Media van de Vlaamse Gemeenschap.
- De kosten dienden correct toegerekend te worden aan de boekjaren.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 5 januari 2004 en 18 januari 2005 over de rekeningen 2002 en 2003 gesteld dat:

- De nieuwe wetgeving zal de lacune in de huidige wetgeving over de werkingskosten verhelpen.
- De correcte toerekening zal in de toekomst nageleefd worden.

10 Vlaams Fonds voor de Letteren

(in duizenden EUR)

ESR-UITVOERINGSREKENING	2002		2003		2004	
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>
2 Rentes en bijdragen					0	1
46 Inkomensoverdrachten van centrale overheid	3.028	3.028	3.023	3.023	4.058	4.058
5 Kapitaaloverdrachten van andere sectoren	0	2				
TOTAAL ONTVANGSTEN	3.028	3.030	3.023	3.023	4.058	4.059
11 Lonen en sociale lasten	310	290	375	353	409	462
12 Aankoop goederen/diensten	312	234	300	245	300	217
34 Inkomensoverdrachten aan gezinnen	4.972	3.442	3.525	3.067	3.349	3.412
74 Verwerving overige investeringsgoederen	56	29	35	35		
TOTAAL UITGAVEN	5.650	3.995	4.235	3700	4.058	4.091
Budgettair resultaat boekjaar	-2.622	-965	-1.212	-677	0	-32
Overgedragen resultaat vorige jaren	2.177	2.177	1212	191	0	-494
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	-445	1.212	0	-486	0	-526

(in duizenden EUR)

BALANS	2002	2003	2004
Activa			
Vaste activa	96	113	96
Materiële vaste activa	83	100	82
Financiële vaste activa	13	13	14
Vlottende activa	2.380	389	80
Vorderingen < 1 jaar	0	303	0
Liquide middelen	1.096	5	80
Overlopende rekeningen	1.284	81	0
Totaal	2.476	502	176
Passiva			
Eigen Vermogen	64	-668	-716
Kapitaal	479	440	423
Overgedragen resultaat	-415	-1.108	-1.139
Vreemd vermogen	2.412	1.170	892
Voorzieningen en uitgestelde belastingen	215	241	240
Schulden < 1 jaar	2.197	929	671
• Financiële schulden		364	0
• Handelsschulden	2.141	494	612
• Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	56	71	59
Overlopende rekeningen			-19
Totaal	2.476	502	176

(in duizenden EUR)

RESULTATENREKENING	2002	2003	2004
Operationele opbrengsten	3.032	3.023	4.058
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	3.032	3.023	4.058
Operationele kosten	4.000	3.758	4.106
Div. diensten/goederen	232	243	216
Personeelskosten	290	353	462
Niet kaskosten	36	95	16
Inkomensoverdrachten	3.442	3.067	3.412
Operationeel resultaat	-969	-735	-48
Financiële kosten	2	2	0
Resultaat van het boekjaar	-971	-737	-48

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Cultuur op 7 oktober 2003, 22 februari 2005 en 3 november 2005 meegedeeld dat het de jaarrekeningen 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij opgemerkt dat de aanleg van voorzieningen *te ontvangen facturen* maar mag voor kosten uit het huidige of vorige boekjaren, dus niet voor toekomstige projecten.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 16 maart 2004 over de rekeningen 2002 gesteld dat de projecten waarvoor de instelling voorzieningen heeft aangelegd, eigenlijk *geëngageerde subsidies* betreffen. Alle projecten zijn eenmalige activiteiten of organisaties die het fonds goedkeurt binnen het kader van de beschikbare middelen, voor een vastgelegd bedrag en met een uitvoering die zich kan spreiden over meer jaren.

11 Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap

(in duizenden EUR)

ESR-UITVOERINGSREKENING	2002		2003		2004	
	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering
16 Verkoop goederen/diensten	560	474	516	471	464	537
26 Rente van overheidsvorderingen	2.303	2.303	1.443	1.443	0	0
38 Overige inkomensoverdrachten	36.878	42.587	33.784	26.622	33.506	33.350
39 Inkomensoverdrachten van het buitenland	54	0	223	215	93	25
46 Inkomensoverdrachten van centrale overheid	901.893	898.571	935.101	935.233	1.069.965	1.070.548
49 Van andere institutionele groepen	0	0	0	0	0	12
5 Kapitaaloverdrachten van andere sectoren	190	232	116	15	100	1
66 Kapitaaloverdrachten van centrale overheid	7.550	10.837	19.744	19.744	20.120	22.722
76 Verkopen gronde/gebouwen in binnenland	155	155	942	0	308	308
77 Verkopen van overige investeringsgoederen		8	7	13	2	6
86 Kredietaflossingen en vereffeningen deelnemingen in bedrijven en financiële instellingen	51	0	52	0	52	0
87 Door privaatrechtelijke instellingen zonder winstoogmerk	11	1	12	2	12	1
9 Overheidsschuld	2	0	3	0	3	0
TOTAAL ONTVANGSTEN	949.647	955.168	991.943	983.758	1.124.625	1.127.510
11 Lonen en sociale lasten	14.772	14.266	15.513	15.307	16.698	16.283
12 Aankoop goederen/diensten	7.839	7.628	8.301	7.839	8.849	7.931
21 Rente overheidsschuld	1	0	1	0	4	2
23 Toegerekende debetrentes	1	0	1	0	1	0
31 Exploitatiesubsidies	0	0	0	0	0	0
32 Andere inkomensoverdrachten aan bedrijven	32.332	31.981	31.589	31.216	36.481	36.474
33 Aan privaatrechtelijke instellingen zonder winstoogmerk	9.689	6.373	8.866	8.842	9.231	8.850
34 Aan de gezinnen	891.319	891.269	915.705	915.648	1.030.246	1.027.682
4 Inkomensoverdrachten binnen sector overheid	689	636	84	29	124	39
52 Kapitaaloverdrachten aan privaatrecht. instellingen zonder winstoogmerk t.b.v. gezinnen	14.375	10.566	23.622	15.941	23.640	20.769
63 Kapitaaloverdrachten aan lokale overheden	0	106	0	0	0	0
71 Aankopen gronden/gebouwen in binnenland	2.495	2.461	599	0	151	0
72 Nieuwbouw van gebouwen	198	189	198	193	291	140
74 Verwerving overige investeringsgoederen	1.103	1.058	1.075	950	1.098	1.030
80 Kredietverleningen en deelnemingen - niet verdeeld	1	0	1	0	1	0
81 In bedrijven en financiële instellingen	52	7	46	0	46	0
83 Aan de gezinnen	11	7	18	0	18	0
9 Overheidsschuld	2	0	3	0	3	0
TOTAAL UITGAVEN	974.878	966.547	1.005.622	995.965	1.126.882	1.119.200
Budgettair resultaat boekjaar	-25.231	-11.379	-13.679	-12.207	-2.257	8.310
Opneming uit reservefondsen	1.649	1.804	0	0	308	140
Spijzing van reservefondsen	0	-155	0	0	-308	-308
Overgedragen resultaat vorige jaren	23.582	23.582	13.852	13.852	2.257	1.645
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	13.852	173	1.645	0	9.787
Vastleggingen op 31.12		49.788		59.630		77.335
Stand reservefondsen op 31.12		0		0		168

(in duizenden EUR)

BALANS	2002	2003	2004
Activa			
Vaste activa	7.817	7.704	7.414
Immat. vaste activa	402	317	407
Materiële vaste activa	7.329	7.303	6.924
Financiële vaste activa	86	84	83
Vlottende activa	27.820	32.205	83.124
Vorderingen < 1 jaar	24.340	32.168	83.072
Liquide middelen	3.442	0	0
Overlopende rekeningen	37	37	52
Totaal	35.636	39.909	90.538
Passiva			
Eigen Vermogen	-19.838	-53.838	-86.663
Kapitaal	7.731	7.620	7.331
Reserves	0	0	168
Overgedragen resultaat	-27.569	-61.458	-94.162
Vreemd vermogen	55.474	93.747	177.201
Voorzieningen en uitgestelde belastingen	2.602	2.602	2.596
Schulden < 1 jaar	52.872	91.059	174.587
• <i>Financiële schulden</i>	0	8.518	13.309
• <i>Handelsschulden</i>	1.246	866	609
• <i>Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten</i>	1.281	1.885	2.074
• <i>Overige schulden</i>	50.277	79.790	158.595
Overlopende rekeningen	68	86	18
Totaal	35.636	39.909	90.538

(in duizenden EUR)

RESULTATENREKENING	2002	2003	2004
Operationele opbrengsten	951.409	987.337	1.169.038
Lopende opbrengsten	37.685	31.751	75.305
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	913.222	955.068	1.093.329
Andere operationele opbrengsten	502	518	404
Operationele kosten	974.186	1.022.778	1.202.008
Div. diensten/goederen	7.649	8.089	8.151
Personeelskosten	14.093	15.692	16.140
Niet kaskosten	1.158	1.234	1.195
Inkomensoverdrachten	951.281	997.757	1.176.522
Andere operationele kosten	5	6	0
Operationeel resultaat	-22.777	-35.441	-32.970
<i>Financiële opbrengsten</i>	2.303	1.443	0
<i>Financiële kosten</i>	0,2	0,3	2
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	260	5	169
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	663	7	22
Resultaat van het boekjaar	-20.877	-34.000	-32.825

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Welzijn op 24 februari 2004, 5 oktober 2004 en 7 februari 2006 meegedeeld dat het de jaarrekeningen 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij de volgende opmerkingen geformuleerd:

- Voor de residentiële sector had het VFSIPH op 31 december 2002 bedrijfseconomisch te weinig subsidies toegerekend.
- De verantwoording van de ramingen van de saldi van subsidies die bedrijfseconomisch zijn toegerekend of in de orderekeningen zijn opgenomen, was in 2002 nog steeds ontoereikend.
- Het VFSIPH had de opbrengsten van in 2002 verkochte activa gedeeltelijk gereserveerd in de resultatenrekening, in plaats van in de resultaatverwerking. Het vertekende zodoende het bedrijfseconomische resultaat van het boekjaar.
- Het VFSIPH had op de balansdatum 31 december 2002 geen provisie voor vakantiegeld aangelegd.

- Het fonds had voor de hangende rechtszaken inzake beschutte werkplaatsen met mogelijke financiële gevolgen in 2002 een voorziening moeten aanleggen. Zo het geen inschatting kon maken van de financiële impact ervan, had het ze minstens moeten melden in de jaarrekening onder de rubriek *belangrijke hangende geschillen of niet kwantificeerbare mogelijke schuldverplichtingen*.
- Ondanks de toename van de netto uitbetaalde supplementen en afrekeningen, nam de achterstand in de uitbetalingen in de residentiële sector in 2003 toe.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 19 oktober 2004 en 26 mei 2005 over de rekeningen 2002 en 2003 het volgende gesteld:

- het VFSIPH zou in 2004 een reglement opstellen voor de boeking van hangende verplichtingen in provisies en orderekeningen en de voorlegging ervan aan de raad van bestuur. Dit reglement zou rekening houden met de opmerkingen van het Rekenhof die technisch en praktisch haalbaar zouden zijn in de beperkte tijd voor de jaarafsluiting.
- De resultaatverwerking 2003 zou rekening hebben gehouden met de gemaakte opmerking.
- Ook de jaarafsluiting 2003 zou rekening hebben gehouden met de geformuleerde opmerking.
- De rechtszaken inzake beschutte werkplaatsen zouden al in de toelichting bij de jaarrekening 2001 gestaan hebben, maar bij de invulling van de diskette met de jaarrekening 2002 viel deze inschrijving bij vergissing weg.
- Binnen de beschikbare budgettaire middelen voor het begrotingsjaar 2003, zou de raad van bestuur van het VFSIPH hebben beslist het betaalritme met voorrang voor de uitbetaling van de supplementen voor voorgaande jaren, aan te houden. Dit leidde tot een begrotingstekort van meer dan 20 miljoen EUR op de te betalen maandelijkse voorschotten en het blokkeren van de betaling ten nadele van *de afrekeningen voor voorgaande jaren*. Het besluit van de Vlaamse Regering van 26 maart 2004 heeft een afrekeningstermijn van 30 maand na het einde van het dienstjaar waarop de afrekeningen betrekking hebben, ingevoerd. Aangezien deze maatregel er pas op het einde van het eerste kwartaal van 2004 kwam, kon hij in de praktijk pas vanaf de tweede jaarmidde van 2004 effect hebben, op voorwaarde van de terbeschikkingstelling van bijkomende kredieten.

12 Vlaams Instituut voor Zelfstandig Ondernemen

(in duizenden EUR)

ESR-UITVOERINGSREKENING	2002		2003		2004	
	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering
16 Verkoop goederen/diensten	206	354	198	814	455	419
26 Rente van overheidsvorderingen	223	330	250	28	0	0
39 Inkomenoverdrachten van het buitenland	2.254	260	2.569	503	1.565	683
46 Inkomenoverdrachten van centrale overheid	49.983	49.983	55.938	55.938	54.709	54.709
77 Verkoop overige investeringsgoederen	0	8	0	4	2	1
TOTAAL ONTVANGSTEN	52.666	50.935	58.955	57.287	56.731	55.812
11 Lonen en sociale lasten	7.329	7.564	8.849	7.887	8.108	7.989
12 Aankoop goederen/diensten	8.804	7.354	7.213	6.038	6.574	6.020
23 Toegerekende debetrentes					33	0
34 Inkomenoverdrachten aan de gezinnen	2.214	1.888	1.814	1.772	1.695	1.574
44 Inkomenoverdrachten aan autonoom gesubsidieerd onderwijs	37.283	37.114	37.558	37.996	39.137	39.039
74 Verwerving overige investeringsgoederen	1.024	1.002	1.021	653	1.624	773
81 Kredietverleningen/deelnemingen in bedrijven	0	0	0	0	1	1
TOTAAL UITGAVEN	56.654	54.922	56.455	54.346	57.172	55.396
Budgettair resultaat boekjaar	-3.988	-3.987	2.500	2.941	-441	416
Overgedragen resultaat vorige jaren	1.488	1.487	-2.500	-2.500	441	441
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	-2.500	-2.500	0	441	0	857

(in duizenden EUR)

BALANS	2002	2003	2004
Activa			
Vaste activa	2.444	1.968	1.731
Immat. vaste activa	1.473	1.253	537
Materiële vaste activa	970	714	1.193
Financiële vaste activa	1	1	1
Vlottende activa	3.507	6.622	9.391
Vorderingen < 1 jaar	5.272	6.119	27
Liquide middelen	-1.889	2	8.879
Overlopende rekeningen	124	501	485
Totaal	5.951	8.590	11.122
Passiva			
Eigen Vermogen	-1.630	1.159	1.241
Kapitaal	377	377	377
Overgedragen resultaat	-2.007	782	864
Vreemd vermogen	7.581	7.431	9.881
Voorzieningen en uitgestelde belastingen	874	874	874
Schulden < 1 jaar	6.707	6.557	9.007
• <i>Handelsschulden</i>	857	1.340	2.610
• <i>Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten</i>	932	988	1.102
• <i>Overige schulden</i>	4.918	4.229	5.295
Totaal	5.951	8.590	11.122

In 2002 had het VIZO een negatief eigen vermogen door een negatief resultaat dat in hoofdzaak te wijten was aan de dotatievermindering met 2,5 miljoen EUR en de sluipende stijging van de werkingskosten door de jaren heen. Zo ontstond ook een onevenwicht tussen het permanente vermogen op het passief en de vaste activa.

In 2002 en 2003 investeerde het VIZO in nieuwe informaticaprojecten. In 2004 stegen de materiële vaste activa door de aankoop van nieuwe pc's voor alle personeelsleden.

Bij de vlottende activa valt de evolutie van de liquide middelen en de vorderingen op. In 2002 was de laatste schijf van de dotatie (5.249.000 EUR) nog niet uitbetaald. Samen met een vermindering van de dotatie, resulteerde dit in een verlaagd kassaldo en een vordering voor de nog te innen dotatie. In 2003 nam

het instituut de stand op de CFO-rekening op 31 december verkeerdelijk onder de vorderingen op. In 2004 noteerde de instelling het financieel kassaldo op 31 december weer correct onder de liquide middelen.

(in duizenden EUR)

RESULTATENREKENING	2002	2003	2004
Operationele opbrengsten	50.782	57.293	56.643
Lopende opbrengsten	181	254	211
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	50.141	55.972	55.542
Andere operationele opbrengsten	460	1.067	890
Operationele kosten	55.102	54.507	56.561
Div. diensten/goederen	7.315	5.600	5.906
Personeelskosten	7.713	7.992	8.135
Niet kaskosten	915	1.100	1.022
Voorzieningen	13	0	0
Inkomensoverdrachten	39.146	39.815	41.495
Andere operationele kosten	0	0	3
Operationeel resultaat	-4.320	2.786	82
<i>Financiële opbrengsten</i>	330	28	0
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	8	4	2
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	67	29	2
Resultaat van het boekjaar	-4.049	2.789	82

In 2002 was het negatieve resultaat vooral te wijten aan een dotatievermindering met 2,5 miljoen EUR en een sluipende verhoging van de werkingskosten gedurende de afgelopen jaren. Vanaf 2003 steeg de dotatie en werden de kosten beter beheerst.

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Economie op 7 oktober 2003, 16 augustus 2004 en 25 oktober 2005 meegedeeld dat het de jaarrekeningen 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij de volgende opmerkingen geformuleerd:

- Aangezien het VIZO facturen pas boekt na machtiging door de gedelegeerd verantwoordelijke in plaats van bij ontvangst, vallen de registratie als schuld en de betaling nagenoeg samen. Dit betekent dat de instelling in feite registreert op kasbasis, in plaats van op transactiebasis. Zo kan zij de volledigheid van de schulden niet garanderen.
- Het VIZO heeft stelselmatig meer geld in kas dan het in het kasboek registreerde door geldoverdrachten naar de boekhouding uit galerieverkopen van expositie-items (bv. tijdschriften en boeken), die het niet rechtstreeks in het boekhoudpakket opnam. De galerie beschikt daarvoor over een kleine kas, maar niet over een kasboek. Het VIZO volgt de galerieverkopen niet op en inventariseert ze niet. Een kasboek en een opvolgingssysteem is dringend nodig.
- Het instituut moet over een sluitende procedure beschikken voor de opvolging van openstaande vorderingen. Nu boekt het vorderingen die op 31 december een jaar openstaan zonder meer af. Afboeking van een vordering als oninvorderbaar kan echter alleen met de goedkeuring van de raad van bestuur.
- Betalingsopdrachten die de bank wegens onbereikbaarheid van de begunstigde niet kan uitvoeren, boekt het VIZO van schuld terug naar opbrengst. Ook een schuldafboeking vereist echter de goedkeuring van de raad van bestuur.
- De raming van de Europese inkomsten overtreft ruimschoots de werkelijke ontvangsten. Dit wordt deels verklaard door een ontoereikende kostenregistratie bij de projectuitvoering, die gemaakte kosten niet correct aan projecten toeweest. In een aantal gevallen misliep het VIZO zo Europese inkomsten.

- Het VIZO respecteerde niet steeds de wetgeving op de overheidsopdrachten, bv. voor de gunning van de financiële audit van zijn begroting 2002 en de aankoop van GSM's in 2003.
- De correcte afgrenzing van inkomsten en uitgaven aan het juiste boekjaar bij de jaarlijkse afsluiting, is nog voor verbetering vatbaar, evenals de activering van de vaste activa (het VIZO neemt sommige investeringsfacturen rechtstreeks in kosten).
- De fysieke inventaris was niet altijd volledig. In 2002 had het VIZO nog geen kunstwerkeninventaris en in 2003 beschikte het over draagbare printers die het niet had geïnventariseerd.
- In 2003 ontving het VIZO een factuur op grond van een protocol met de Vlaamse overheid waarvan het over geen exemplaar beschikte. Het liet echter na de factuur te betwisten bij de leverancier. Door een gebrek aan communicatie met het kabinet diende de instelling uiteindelijk de factuur te betalen, verhoogd met een schadevergoeding en verwijlinteressen.
- De rekening 2004 werd laattijdig voorgelegd aan het Rekenhof. Bovendien keurde de bevoegde minister de rekening goed onder voorbehoud van o.a. de controle van het Rekenhof. Een dergelijk voorbehoud kan niet.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 5 januari 2004, op 6 december 2004 en op 25 oktober 2005 geantwoord op de opmerkingen bij de rekeningen 2002, 2003 en 2004. Hij stelde daarbij het volgende:

- Ontvangen facturen worden inderdaad slechts na machtiging ingevoerd in het budgetbeheerssysteem en vervolgens in de eigenlijke boekhouding. Niet goedgekeurde facturen worden enkel bijgehouden in een (extracomptabele) access-toepassing.
- De instelling zal de verschillen bij de kastelling bijboeken. Een kasdagboek, bijgehouden in de galerie van het VIZO, wordt zo spoedig mogelijk operationeel gemaakt.
- Bij de opvolging van de vorderingen in 2003 zijn inderdaad een aantal dossiers aan de aandacht van de dossieropvolger ontsnapt, maar het instituut zal op regelmatige tijdstippen lijsten overleggen aan de dienst bedrijfsadvies. Verder zal de afboeking van oninvorderbare vorderingen aan de raad van bestuur worden voorgelegd.
- De Europese inkomsten zijn moeilijk in te schatten. Gelet op de jaarlijkse overschatting, stelde de minister voor deze inkomstenpost in de begroting te verminderen.
- De wet op de overheidsopdrachten werd inderdaad niet altijd helemaal correct toegepast.
- Het VIZO zal inspanningen leveren om de facturen aan het juiste jaar toe te wijzen, de aankoopfacturen correct te activeren en de inventarislijst in overeenstemming te brengen met de werkelijkheid.
- De in 2003 ontvangen factuur steunde inderdaad op een protocol met de Vlaamse overheid dat het VIZO niet ontving. Bijgevolg kon het VIZO de factuur ook niet tijdig of doelmatig betwisten, met een schadevergoeding en verwijlinteressen tot gevolg.

13 Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek

(in duizenden EUR)

ESR-UITVOERINGSREKENING	2002		2003	
	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering
16 Verkoop goederen/diensten	19.220	18.382	17.482	17.062
26 Rente van overheidsvorderingen	177	126	110	81
28 Overige resultaten van vermogen	376	408	400	440
38 Overige inkomensoverdrachten van andere sectoren	55	27	25	16
46 Inkomensoverdrachten van centrale overheid	25.297	25.297	26.566	26.566
47 Van de sociale zekerheidsinstellingen	42	90	40	105
66 Kapitaaloverdrachten van de centrale overheid	4.637	3.478	4.697	4.680
77 Verkopen van overige investeringsgoederen	0	0	0	57
8 Kredietaflossingen en vereffeningen deelnemingen	0	233	0	120
TOTAAL ONTVANGSTEN	49.804	48.041	49.320	49.127
11 Lonen en sociale lasten	33.387	30.175	32.514	32.768
12 Aankoop goederen/diensten	11.555	11.026	11.868	11.781
21 Rente overheidsschuld	74	205	175	199
45 Inkomensoverdrachten aan andere entiteiten	37	40	20	36
72 Investerings in nieuwbouw van gebouwen	940	763	1.115	1.245
73 Aanleg waterwegen/wegen	124	8	75	21
74 Verwerving overige investeringsgoederen	3.607	3.987	3.507	3.546
8 Kredietverleningen en deelnemingen	0	21	46	130
TOTAAL UITGAVEN	49.744	46.225	49.320	49.726
Budgettair resultaat boekjaar	60	1.816	0	-599
Overgedragen resultaat vorige jaren	-2.770	-2.770	-954	-954
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	-2.710	-954	-954	-1.553

(in duizenden EUR)

BALANS	2002	2003
Activa		
Vaste activa	30.009	29.639
Immateriële vaste activa	743	684
Materiële vaste activa	29.057	28.741
Financiële vaste activa	209	214
Vlottende activa	20.789	21.280
Vorderingen > 1 jaar	4.494	6.331
Vorderingen < 1 jaar	15.917	14.304
• <i>Handelsvorderingen</i>	12.421	10.521
• <i>Overige vorderingen</i>	3.496	3.783
Liquide middelen	3	6
Overlopende rekeningen	375	639
Totaal	50.798	50.919
Passiva		
Eigen Vermogen	22.819	25.278
Kapitaal	22.311	22.311
Reserves	94	94
Overgedragen resultaat	-7.073	-4.075
Dotaties, subsidies, ...	7.487	6.948
Vreemd vermogen	27.979	25.641
Voorzieningen	6.489	4.156
Schulden > 1 jaar	5	5
Schulden < 1 jaar	21.117	21.124
• <i>Financiële schulden</i>	5.196	4.756
• <i>Handelsschulden</i>	4.235	5.398
• <i>Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten</i>	4.767	5.108
• <i>Ontvangen vooruitbetalingen</i>	5.356	4.219
• <i>Overige schulden</i>	1.563	1.643
Overlopende rekeningen	368	356
Totaal	50.798	50.919

<i>(in duizenden EUR)</i>		
RESULTATENREKENING	2002	2003
Operationele opbrengsten	47.906	51.251
Lopende opbrengsten	18.069	16.765
Wijzigingen in de voorraden en BIU	-1.271	1.837
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	30.331	31.802
Andere operationele opbrengsten	777	847
Operationele kosten	47.298	48.186
Diverse diensten/goederen	10.812	11.673
Personeelskosten	31.428	33.486
Afschrijvingen	5.004	5.227
Voorzieningen	-170	-2.242
Inkomensoverdrachten	20	25
Andere operationele kosten	204	17
Operationeel resultaat	608	3.065
<i>Financiële opbrengsten</i>	385	112
<i>Financiële kosten</i>	136	189
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	12	64
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	11	0
<i>Belastingen</i>	52	54
Resultaat van het boekjaar	806	2.998

Het Rekenhof heeft de Vlaamse minister van Financiën en Begroting en van Wetenschappen en Technologische Innovatie op 20 oktober 2003 en 3 november 2004 meegedeeld dat het de jaarrekening 2002 en 2003 gecontroleerd heeft verklaard. Het heeft daarbij de volgende opmerkingen geformuleerd:

- De ouderdomsbalans van de handelsvorderingen in de toelichting gaf ook in 2002 geen getrouw beeld van de vervaldagenstructuur. Het niet altijd toewijzen van de ontvangsten aan de onderliggende vorderingen beïnvloedt deze vervaldagenstructuur in negatieve zin.
- De instelling registreerde de realisatiewaarde van verkochte materiële vaste activa in 2002 niet als ontvangst in de ESR-rekening.
- De ESR-rekening 2002 bevatte zowel de effectieve CFO-interessen 2001 als de geraamde CFO-interessen 2002. De VITO moet in de toekomst één aanrekeningsregel toepassen.
- Het addendum bij de beheersovereenkomst is tegenstrijdig en onvolledig over de bijkomende opdrachten. Zo is het niet duidelijk of de bijkomende opdracht *verificatiebureau benchmarking energieconvenant* tot de referentietaken behoort. Bovendien kreeg het verificatiebureau later nog meer steun toegekend, die niet was opgenomen in een addendum bij de beheersovereenkomst. Ook de bijkomende opdracht *continue actualisatie van de lijst van ecologiesteun* stond niet in het addendum, terwijl er middelen voor werden uitbetaald.
- In strijd met de beheersovereenkomst, heeft de regeringscommissaris geen beoordelingsverslag opgesteld over het activiteitenverslag van de VITO en de rapportering over de performantie-indicatoren en heeft de gemachtigde van Financiën geen beoordelingsverslag opgesteld over het financieel verslag van de begrotingsuitvoering.
- De VITO overschreed in 2003 haar totale uitgavenkrediet (49.320.000 EUR) met 405.602 EUR. Begrotingsaanpassingen moeten worden goedgekeurd door de toezichthoudende minister en de Vlaamse minister van Financiën en Begroting.
- De instelling hanteerde niet altijd de juiste ESR-codes in de uitvoeringsrekening van de begroting. Zo rekende zij 439.464,34 EUR huuropbrengsten aan op code 28 (*overige opbrengsten van vermogen*) in plaats van op code 16 (*verkopen van niet-duurzame goederen en diensten*). Code 28 slaat onder meer wel op opbrengsten van grondverhuur, maar in casu ging het over de verhuur van residenties.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 20 januari 2004 en 25 juli 2005 geantwoord op de opmerkingen over de rekeningen 2002 en 2003. Hij ging doorgaans akkoord met de opmerkingen en kondigde maatregelen aan, maar stelde dat de CFO-vergoeding een dotatie is, die de instelling moet boeken bij het ontstaan van het invorderingsrecht, dus op het ogenblik van de betekening van de hoogte van de toegekende dotatie. Het Rekenhof ging met dit standpunt akkoord.

14 Vlaamse Onderwijsraad

(in duizenden EUR)

ESR-UITVOERINGSREKENING	2002		2003		2004	
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>
00 Niet-verdeeld	0	20				
16 Verkoop van niet-duurzame goederen/diensten	14	20	14	43	40	32
46 Inkomensoverdrachten van de centrale overheid	2.478	2.536	2.325	2.335	2.447	2.469
77 Verkopen van overige investeringsgoederen	0	650			2	1
TOTAAL ONTVANGSTEN	2.492	2.578	2.339	2.378	2.489	2.503
00 Niet-verdeeld	231	290	97	147	140	137
11 Lonen en sociale lasten	1.295	1.347	1.372	1.340	1.439	1.404
12 Aankoop niet-duurzame goederen/diensten	811	791	813	822	823	826
21 Rente overheidsschuld	0	12	12	12	12	11
34 Inkomensoverdrachten aan de gezinnen	36	33	33	30	30	30
74 Verwerving van overige investeringsgoederen	82	70	19	19	89	88
TOTAAL UITGAVEN	2.455	2.545	2.346	2.372	2.533	2.499
Budgettair resultaat boekjaar	37	33	-7	6	-44	4
Overgedragen resultaat vorige jaren	-37	4	37	37	44	43
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	37	30	43	0	47

(in duizenden EUR)

BALANS	2002	2003	2004
Activa			
Vaste activa	158	110	150
Immateriële vaste activa	49	22	44
Materiële vaste activa	108	87	106
Vlottende activa	526	365	313
Vorderingen < 1 jaar	242	83	306
Liquide middelen	181	179	-28
Overlopende rekeningen	101	102	36
Totaal	684	476	464
Passiva			
Eigen Vermogen	127	19	57
Kapitaal	228	228	228
Overgedragen resultaat	-100	-209	-171
Vreemd vermogen	556	457	407
Voorzieningen en uitgestelde belastingen	21	55	1
Schulden < 1 jaar	463	321	289
• <i>Handelsschulden</i>	244	113	141
• <i>Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten</i>	150	140	135
• <i>Andere schulden</i>	67	66	12
Overlopende rekeningen	72	79	116
Totaal	684	476	464

(in duizenden EUR)

RESULTATENREKENING	2002	2003	2004
Operationele opbrengsten	2.574	2.374	2.502
Lopende opbrengsten	17	37	30
Inkomensoverdrachten	2.267	2.239	2.308
Andere opbrengsten	290	98	163
Operationele kosten	2.532	2.473	2.453
Div. diensten/goederen	1.069	1.105	1.142
Personeelskosten	1.040	1.043	1.117
Niet kaskosten	71	100	-5
Inkomensoverdrachten	61	48	49
Andere operationele kosten	290	176	150
Operationeel resultaat	41	-99	48
<i>Financiële kosten</i>	12	12	11
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	4	4	1
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	0	1	0
Resultaat van het boekjaar	33	-108	37

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Onderwijs op 13 januari 2004, 20 juli 2004 en 28 september 2005 meegedeeld dat het de jaarrekeningen 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij de volgende opmerkingen geformuleerd:

- De VLOR bezit geen volledige en correcte inventaris van alle materiële vaste activa. Hij controleert deze activa evenmin fysisch en formele procedures voor buitengebruikstellingen ontbreken.
- De raad heeft geen voorziening voor vakantiegeld aangelegd.
- De koppeling tussen de budgettaire en bedrijfseconomische rapportering is niet consistent voor de kosten van gedetacheerd personeel.
- De raad moet een deel van de vorderingen als dubieus klasseren.

Op 22 maart 2004 en 7 december 2004 ging de Vlaamse minister van Financiën en Begroting akkoord met de opmerkingen en kondigde hij maatregelen aan.

15 Vlaamse Opera

(in duizenden EUR)

ESR-UITVOERINGSREK.	2002		2003		2004		2005	
	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>	<i>Begroting</i>	<i>Uitvoering</i>
16 Verkoop goederen/diensten	5.223	5.194	5.010	4.723	5.223	4.730	3.766	3.786
28 Overige resultaten van vermogen	10	59	5	62	10	2	4	0
46 Inkomensoverdr. Centr. overheid	12.479	12.622	13.781	13.865	14.202	14.227	13.998	14.052
47 Inkomensoverdr. soc. verz. inst	0	0	0	0	0	0	0	1.003
48 Van de lokale overheden	186	211	4.896	4.336	4.199	4.148	4.333	4.519
66 Kapitaaloverdr. centrale overheid	1.726	1.299	1.626	920	1.384	2.146	4.984	3.229
77 Overige investeringsgoed.	0	17	0	0	0	0	0	0
TOTAAL ONTVANGSTEN	24.408	23.529	25.318	23.906	25.018	25.253	27.085	26.589
11 Lonen en sociale lasten	18.508	18.532	18.134	18.529	19.061	17.104	17.616	17.149
12 Aankoop goederen/diensten	4.803	5.184	4.647	4.506	5.155	4.937	4.826	4.672
20 Rente - Niet verdeeld	20	16	89	143	100	27	186	0
21 Rente overheidsschuld	452	563	474	342	240	240	213	213
41 Inkomensoverdr. Instit. overheid							0	124
71 Binnen de sector overheid	600	476	500	376	400	856	4.000	2.025
74 Overige investeringsgoed.	367	229	405	954	15	313	170	386
9 Overheidsschuld	618	618	652	685	744	744	771	771
TOTAAL UITGAVEN	25.368	25.618	24.901	25.545	25.715	24.221	27.782	25.340
Budgettair resultaat boekjaar	-960	-2.089	417	-1.639	-697	1.032	-697	1.249
Overgedragen result. vorige jaren	1.015	1.015	-1.074	-1.074	-2.713	-2.713	-1.681	-1.681
OVER TE DRAGEN RESULT.	55	-1.074	-657	-2.713	-3.410	-1.681	-2.378	-432

(in duizenden EUR)

BALANS	2002	2003	2004	2005
Activa				
Vaste activa	12.513	12.658	12.242	13.431
Immat. vaste activa	19	65	47	25
Materiële vaste activa	12.482	12.585	12.187	13.370
Financiële vaste activa	12	8	8	36
Vlottende activa	10.893	11.570	12.082	13.917
Vorderingen > 1 jaar	7.076	6.301	5.530	4.731
Vorderingen < 1 jaar	3.178	4.678	5.639	8.304
Liquide middelen	147	248	192	452
Overlopende rekeningen	492	343	721	430
Totaal	23.406	24.228	24.324	27.348
Passiva				
Eigen Vermogen	9.756	8.818	11.634	16.676
Overgedragen resultaat	-1.424	-1.936	852	-1.088
Dotaties, subsidies, ...	11.180	10.754	10.782	17.764
Vreemd vermogen	13.650	15.410	12.690	10.672
Voorzieningen en uitgestelde belastingen	273	256	261	243
Schulden > 1 jaar	7.035	6.260	5.488	4.690
Schulden < 1 jaar	3.900	6.451	4.567	3.806
• <i>Schulden > 1 jaar die binnen het jaar vervallen</i>	654	744	780	799
• <i>Financiële schulden</i>	1.642	3.353	1.589	1.239
• <i>Handelsschulden</i>	854	1.686	1.277	965
• <i>Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten</i>	747	624	891	775
• <i>Ontvangen vooruitbetalingen</i>	0	0	0	3
• <i>Overige schulden</i>	3	43	30	25
Overlopende rekeningen	2.442	2.444	2.374	1.933
Totaal	23.406	24.228	24.324	27.348

(in duizenden EUR)

RESULTATENREKENING	2002	2003	2004	2005
Operationele opbrengsten	22.901	24.349	25.845	23.564
Lopende opbrengsten	3.638	3.799	3.625	3.334
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	17.617	19.149	20.479	18.959
Andere operationele opbrengsten	1.646	1.401	1.741	1.271
Operationele kosten	24.194	24.435	23.663	23.156
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	4.886	4.449	3.668	3.885
Div. diensten/goederen	2.963	2.678	4.206	3.729
Personeelskosten	15.258	15.652	14.668	14.378
Niet kaskosten	1.041	1.619	1.080	1.138
Inkomensoverdrachten	46	37	41	26
Operationeel resultaat	-1.293	-86	2.182	408
<i>Financiële opbrengsten</i>	931	7	2	1
<i>Financiële kosten</i>	616	476	382	346
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	74	56	1.004	35
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	18	13	18	2.038
Resultaat van het boekjaar	-922	-512	2.788	-1.940

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Cultuur op 20 oktober 2003, 23 februari 2005, 7 februari 2006 en 7 september 2006 meegedeeld dat het de jaarrekeningen 2002, 2003, 2004 en 2005 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij de volgende opmerkingen geformuleerd:

- De Vlopera heeft enkele begrote uitgavenrubrieken 2002 overschreden. Doordat ook de inkomsten lager uitvielen dan begroot, sloot de instelling haar uitvoeringsrekening af met een budgettaire tekort van 2,1 miljoen EUR en bedroeg het over te dragen tekort op 31 december 2002 1,1 miljoen EUR.
- De raad van bestuur heeft in het jaarverslag 2002 zijn bezorgdheid geuit over de precare budgettaire situatie, die wordt in de hand gewerkt door het

achterblijven van de groei van de werkingsmiddelen op de stijging van de kosten (de dotaties van de steden zijn sinds 1981 niet geïndexeerd en in het kader van het kerntakendebat bestaat het risico dat zij wegvallen), de minder snel stijgende dotatie van de Vlaamse Gemeenschap dan de vaste loonkosten (door indexering en vergrijzing jaarlijks 3,5 %), de beperkte mogelijkheden de eigen inkomsten te verhogen en de verouderde operagebouwen en hun technische uitrusting, die een kwaliteitsvolle werking bemoeilijken.

- De liquiditeitssituatie is nog verslechterd in 2003. De netto financiële schuld liep op van 1,5 miljoen EUR op 31 december 2002 tot 3,1 miljoen EUR op 31 december 2003. Het Rekenhof heeft er daarom andermaal op aangedrongen dat de Vlopera, samen met de steden Antwerpen en Gent en de Vlaamse Gemeenschap, een structurele oplossing uitwerkt om zijn goede werking en financiering te waarborgen.
- Met betrekking tot de jaarrekening 2005 heeft het Rekenhof gevraagd naar de grond voor de kwijtschelding door de voorzitter van de raad van bestuur van een deel van de oorspronkelijke schuld van 7.386 EUR van een huurder die schade aan het operagebouw in Gent had veroorzaakt.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 5 januari 2004 en 3 juni 2005 het volgende gesteld:

- De Vlopera gaf voor de overschrijdingen een plausibele verklaring, maar de raad van bestuur moet inderdaad driemaandelijks een begrotingsaanpassing goedkeuren, voorafgaand aan de overschrijding van de limitatieve kredieten.
- In opdracht van de Vlaamse Gemeenschap vond in 2004 een doorlichting van de algemene financiële situatie van de Vlaamse Opera plaats. De jaarrekening 2004 vertoonde overigens betere cijfers dan de twee vorige jaren. De netto financiële schuld halveerde tot 1,4 miljoen EUR en het positief netto resultaat van 2,8 miljoen EUR boog het negatieve overgedragen resultaat om tot een positief cijfer van 0,9 miljoen EUR. Voor de 2,3 miljoen EUR openstaande vorderingen op de steden Antwerpen en Gent boekte de Vlopera voorlopig geen waardevermindering wegens onduidelijkheid over de aanzuivering ervan. Na de renovatie van het operagebouw in Antwerpen zou de werking volgens de minister efficiënter zijn en de exploitatiekosten beter controleerbaar. De betere faciliteiten zullen het ook in Antwerpen mogelijk maken meer inkomsten te genereren uit business-seats en commerciële activiteiten. De vergrijzing heeft inderdaad een negatief effect op de personeelskosten, maar de instelling heeft inspanningen gedaan om de artistieke en technische personeelskosten te verminderen. Ook het nieuwe kunstenaarsstatuut verminderde de personeelskosten in 2004. De Vlopera werkt overigens aan een uitstaperegeling. De renovatie van de Antwerpse Opera startte in april 2005 en zal gedeeltelijk gesubsidieerd worden door het Fonds Culturele Infrastructuur en gedeeltelijk door de patrimoniumverenootschap van de stad Antwerpen. De Vlopera heeft ten slotte grote inspanningen geleverd om de artistieke budgetten onder controle te houden, met een positieve impact op het resultaat 2004. De instelling vermijdt zoveel mogelijk last-minute bestellingen en overuren in de technische afdelingen, en ziet nauwer toe op de planning. Onvoorziene zaken zoals ziekten van solisten leiden natuurlijk tot meerkosten.

16 Vlaamse Radio- en Televisieomroep

(in duizenden EUR)

ESR-UITVOERINGSREKENING	2002		2003		2004	
	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering
16 Verkoop goederen/diensten	88.708	111.620	96.570	117.175	101.471	129.610
26 Rente van overheidsvorderingen	818	3.476	1.000	788	700	230
28 Overige resultaten van vermogen	1.663	2.614	2.200	1.863	1.739	3.634
36 Indirecte belastingen en heffingen	24.789	29.753	27.229	26.548	27.500	29.454
38 Overige inkomensoverdrachten andere sectoren	3.112	3.033	3.187	3.135	3.300	3.288
46 Inkomensoverdrachten van centrale overheid	218.164	215.586	222.367	219.365	233.173	228.798
59 Kapitaaloverdrachten van het buitenland	0	0	0	0	0	75
66 Kapitaaloverdrachten binnen institutionele groep	24.789	24.794	24.789	24.854	24.789	24.804
69 van andere institutionele groepen	0	0	0	278	0	0
77 Verkoop overige investeringsgoederen	0	132	0	187	0	1.649
TOTAAL ONTVANGSTEN	362.043	391.008	377.342	394.193	392.672	421.542
11 Lonen en sociale lasten	155.149	148.894	159.632	152.113	164.755	164.252
12 Aankoop goederen/diensten	178.319	187.741	192.882	182.704	214.749	245.681
20 Uitgaven van rente, pacht e.a. - niet verdeeld	0	-1.487	0	0	0	0
21 Rente overheidsschuld	90	91	88	143	88	61
33 Inkomstenoverdrachten aan de gezinnen	372	260	250	271	487	468
45 Inkomstenoverdrachten aan andere institutionele groepen	6.197	5.349	3.467	5.401	3.500	832
71 Investerings Binnen de sector overheid	0	91	0	0	0	0
72 Nieuwbouw van gebouwen	0	2.674	0	1.418	0	627
74 Verwerving overige investeringsgoederen	20.409	19.578	20.457	17.604	29.457	25.298
81 Kredietverleningen en deelnemingen in bedrijven en financiële instellingen	0	0	0	0	0	3.515
91 Aflossing van gevestigde overheidsschuld	293	293	293	293	293	293
TOTAAL UITGAVEN	360.829	363.484	377.069	359.947	413.329	441.027
Budgettair resultaat boekjaar	1.214	27.524	273	34.246	-20.657	-19.485
Overgedragen resultaat vorige jaren	18.680	18.680	46.204	46.204	80.450	80.450
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	19.894	46.204	46.477	80.450	59.793	60.965
Stand reserve op 31.12		498		498		498

(in duizenden EUR)

BALANS	2002	2003	2004
Activa			
Vaste activa	109.580	106.923	114.909
Immat. vaste activa	1.210	1.572	1.453
Materiële vaste activa	96.455	93.206	97.796
Financiële vaste activa	11.915	12.145	15.660
Vlottende activa	674.211	634.363	617.360
Voorraden	55.555	51.662	53.847
Vorderingen < 1 jaar	568.594	478.960	468.156
Liquide middelen	23.445	81.256	70.247
Overlopende rekeningen	26.617	22.485	25.110
Totaal	783.791	741.286	732.269
Passiva			
Eigen Vermogen	142.607	160.085	156.028
Kapitaal	157.860	165.691	184.116
Reserves	498	498	498
Overgedragen resultaat	-16.958	-6.364	-29.031
Dotaties, subsidies, ...	1.207	260	445
Vreemd vermogen	641.184	581.201	576.241
Voorzieningen en uitgestelde belastingen	486.993	458.643	433.849
Schulden > 1 jaar	1.176	883	590
Schulden < 1 jaar	115.959	82.859	101.365
• Schulden > 1 j die binnen 1 j vervallen	294	294	294
• Financiële schulden	32.093		
• Handelsschulden	50.022	45.556	60.567
• Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	33.427	36.856	40.366
• Overige schulden	123	153	138
Overlopende rekeningen	37.056	38.816	40.437
Totaal	783.791	741.286	732.269

(in duizenden EUR)

RESULTATENREKENING	2002	2003	2004
Operationele opbrengsten	411.551	311.798	347.312
Lopende opbrengsten	107.951	113.066	126.032
Wijzigingen in de voorraden en bestellingen in uitvoering	-2.438	-843	4.762
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	298.991	192.190	207.718
Andere operationele opbrengsten	7.047	7.385	8.800
Operationele kosten	411.382	318.520	379.726
Handelsgoederen, grond en hulpstoffen	26.990	17.261	30.175
Div. diensten/goederen	143.923	147.194	186.940
Personeelskosten	152.869	158.143	163.876
Niet kaskosten	86.011	-6.676	-3.725
Inkomensoverdrachten	1.589	2.598	2.460
Operationeel resultaat	169	-6.722	-32.414
<i>Financiële opbrengsten</i>	<i>6.276</i>	<i>3.050</i>	<i>3.695</i>
<i>Financiële kosten</i>	<i>1.708</i>	<i>2.692</i>	<i>312</i>
Resultaat van het boekjaar	4.737	-6.364	-29.031

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Media op 1 december 2003, 1 februari 2005 en 24 januari 2006 meegedeeld dat het de jaarrekening 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij de volgende opmerkingen geformuleerd:

- De VRT heeft de financiële performantiecriteriën van de beheersovereenkomst 2002-2006 gehaald, waarbij het cumulatief resultaat recht gaf op een jaarlijkse verhoging van de basisenveloppe aan financiële middelen met 4% (alle cijfers in miljoen EUR):

	Cumulatief resultaat	Netto-inkomsten uit radioreclame	Norm voor omzet via alliantiepartnership-pakketten
2002			
Beheersovereenkomst	Raming 0,6	Tussen 37,2 en 40,9	8,7
Resultaat	7,8	37,5	Overschreden met 0,225
2003			
Beheersovereenkomst	Raming 0,9	Tussen 37,2 en 40,9	8,7
Resultaat	26,3	39,6	Overschreden met 0,027 ⁽³¹⁾
2004			
Beheersovereenkomst	Raming 1,0	Tussen 37,2 en 40,9	8,7 miljoen EUR
Resultaat	22,0	40,7	Overschreden met 0,057 ⁽³²⁾

- In 1998 wijzigde de VRT het aanrekeningsmoment van de werkingsdotatie om de *opbrengst* van de eigen programma's te koppelen aan de kostprijs van deze producties en zo de overeenstemming van de kosten en de opbrengsten beter te respecteren (matching-principe). Aangezien de opbrengsten van de VRT in belangrijke mate bestaan uit de financiering van de Vlaamse Gemeenschap, ging de activering van de productiekosten gepaard met het uitstellen van een evenredig bedrag van de werkingsdotatie. Het gedeelte van de dotatie dat werd uitgesteld stemde overeen met de filmrechten, de sportrechten en de eigen producties die bij de afsluiting van het boekjaar in voorraad waren opgenomen. In 2002 heeft de VRT het aan-

³¹ Ingehouden op de dotatie 2004.

³² Ingehouden op de dotatie 2005.

rekeningsmoment van de dotatie weer gewijzigd. Sindsdien stelt de instelling het gedeelte van de werkingsdotatie uit dat overeenkomt met het *strategische voorraadniveau*. De VRT definieerde dat als *het kritische voorraadniveau van programma-aanbod dat noodzakelijk is om de succesvolle uitvoering van de openbare omroepopdracht in de toekomst te blijven verzekeren*. Aangezien het op 31 december 2002 werd geraamd op 36,0 miljoen EUR, terwijl de reële waarde van de voorraad 51,6 miljoen EUR bedroeg, had deze wijziging een, weliswaar eenmalig, positief effect op de jaarrekening van 15,6 miljoen EUR. De VRT neutraliseerde dit effect gedeeltelijk door het saldo van de herstructureringskosten volledig ten laste te nemen van het boekjaar 2002. Daarbij heeft het 11,4 miljoen EUR versneld afgeschreven.

- De VRT heeft 0,8 miljoen EUR ontvangsten ten onrechte niet overgenomen in de ESR-uitvoeringsrekening 2002 en diende dit recht te zetten in de rekening 2003.
- De VRT nam in haar jaarrekening 2002 een voorziening voor de pensioenen van de statutaire werknemers op, die zij niet in de statutaire jaarrekening hoefde aan te leggen. Op 31 december 2002 bedroeg deze voorziening 452,8 miljoen EUR. De berekening ervan steunde op voorlopige cijfers. De definitieve gegevens over het pensioenfonds van de statutaire werknemers waren immers nog niet beschikbaar toen de VRT haar jaarrekening moest overleggen aan de minister van Financiën en Begroting. Bij een herberekening op grond van de definitieve jaarrekening 2002 van het pensioenfonds, bleek de voorziening slechts 423,4 miljoen EUR te bedragen. Het eigen vermogen van het pensioenfonds was met 29,4 miljoen EUR onderschat, doordat het rapport over de waardering van de obligatieportefeuille nog niet beschikbaar was. Het balanstotaal (de voorziening voor pensioenen op het passief en de vordering op de Vlaamse Gemeenschap op het actief) lag in werkelijkheid dan ook 29,4 miljoen EUR lager dan blijkt uit de VOI-jaarrekening.
- Volgens de overeenkomst tussen de VRT en Telenet van 24 mei 2003, is Telenet de VRT een forfaitair bedrag van 8 miljoen EUR verschuldigd ter definitieve beslechting van het geschil over de kabeldoorgifte van het programma-aanbod. De VRT kan dit forfait als een verworven opbrengst beschouwen, aangezien de overeenkomst bepaalt dat Telenet bij een vroegtijdige beëindiging van het contract wegens een ernstige contractuele tekortkoming, van rechtswege en zonder ingebrekestelling het uitstaand saldo verschuldigd is aan de VRT. De directie en de raad van bestuur van de VRT menen echter deze vergoeding pro rata in resultaat te moeten nemen, a rato van de looptijd van de overeenkomst (2003-2012). Dit zou in de geest van de overeenkomst zijn, met name historische disputen oplossen met het oog op een duurzame, constructieve samenwerking. De commissaris-revisor ging akkoord met deze boekhoudkundige pro rata verwerking.

17 Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt

(in duizenden EUR)

ESR-UITVOERINGSREKENING	2002		2003		2004	
	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering
16 Verkoop goederen/diensten			0	0		
46 Inkomensoverdrachten van centrale overheid	2.000	2.000	1.776	1.776	2.540	2.540
TOTAAL ONTVANGSTEN	2.000	2.000	1.776	1.776	2.540	2.540
11 Lonen en sociale lasten	1.223	748	1.573	1.283	1.413	1.377
12 Aankopen niet-duurzame goederen/diensten	1.271	755	996	1.011	1.039	785
21 Rentes op overheidsschuld	0	5	0	6		
74 Verwerving overige investeringsgoederen	78.	181	85	64	98	61
TOTAAL UITGAVEN	2.572	1.688	2.654	2.363	2.549	2.224
Budgettair resultaat boekjaar	-572	312	-878	-587	-9	316
Overgedragen resultaat vorige jaren	572	530	878	842	255	255
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	842	0	255	246	571

(in duizenden EUR)

BALANS	2002	2003	2004
Activa			
Vaste activa	383	254	217
Immat. vaste activa	116	101	50
Materiële vaste activa	267	153	167
Vlottende activa	879	353	742
Vorderingen < 1 jaar	1	0	
Liquide middelen	878	350	731
Overlopende rekeningen	0	3	11
Totaal	1.262	607	959
Passiva			
Eigen Vermogen	1.040	487	681
Overgedragen resultaat	1.040	487	681
Vreemd vermogen	222	120	278
Voorzieningen en uitgestelde belastingen		19	94
Schulden > 1 jaar	168	0	0
Schulden < 1 jaar	54	101	184
• Schulden > 1 j die binnen 1 j vervallen	17		
• Handelsschulden	36		
• Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	1		
Totaal	1.262	607	959

(in duizenden EUR)

RESULTATENREKENING	2002	2003	2004
Operationele opbrengsten	2.000	1.776	2.540
Inkomensoverdrachten	2.000	1.776	2.540
Operationele kosten	1.552	2.323	2.346
Div. diensten/goederen	739	963	793
Personeelskosten	748	1.283	1.380
Niet kaskosten	65	76	173
Andere	1	1	1
Operationeel resultaat	448	-547	194
Financiële kosten	5	6	0
Resultaat van het boekjaar	443	-553	194

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Energie op 9 februari 2004, 21 maart 2005 en 28 maart 2006 meegedeeld dat het de jaarrekening 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd verklaard heeft. Het heeft daarbij alleen over de rekening 2002 opmerkingen geformuleerd:

- De decretale verplichting een regeringscommissaris aan te stellen was nog steeds niet uitgevoerd. Er was wel een maandelijks overleg tussen de leidend ambtenaar en het kabinet van de bevoegde minister, maar dat is geen valabel alternatief. Zonder regeringscommissaris zijn immers essentiële controle-stappen, zoals het opschortend recht van beroep, niet mogelijk. Dat op het

moment van de beslissing geen controle-instantie aanwezig is, maakt de organisatie van een volwaardig toezicht bijna onmogelijk. De wijziging of opheffing van een decretale toezichtsregeling komt overigens alleen de decreetgever toe. De uitvoerende macht kan bezwaarlijk de decretale bepaling vervangen door een ad hoc-regeling.

- De VREG heeft haar boekhouding en jaarrekening uitbesteed aan een externe afdeling. Dat vereist een degelijke gegevensuitwisseling tussen beide instanties, die bv. ontbreekt bij de debiteuren- en crediteurenopvolging. Creditnota's bleven soms langer dan noodzakelijk openstaan, doordat de factuurverwerking een voorgaande creditnota van een zelfde leverancier niet onmiddellijk in rekening bracht.
- De balans gaf de rubriek *vaste activa in leasing of op grond van een soortgelijk recht* foutief en onterecht weer. Zo mag de balans leasingelementen maar voor hun kapitaalbestanddeel opnemen. De jaarrekening 2002 activeerde echter ook rentebestanddelen en soms zelfs andere kosten, zoals onderhoud en belastingen. Daarbuiten activeerde de VREG zeven wagens, terwijl zij er maar vier leasede. Bovendien moet de afschrijvingsduur van een geleased auto steunen op de waarschijnlijke duur van zijn economisch gebruik. Overigens mag alleen financiële leasing geactiveerd worden. De betrokken leasingovereenkomsten bevatten echter alle kenmerken van een operationele leasing, die een verrichting buiten balans is. De VREG had de huurfacturen dus rechtstreeks als kosten moeten boeken. De activa van de instelling zijn dan ook overgewaardeerd. Ook de corresponderende registratie in het begrotingsluit van de jaarrekening dient te worden gewijzigd. De rentebestanddelen van de leasingovereenkomsten mogen niet onder de ESR-code *rentes op leasings (financiële leasings)* staan, maar de leasingfacturen moeten voor hun volledige bedrag onder de ESR-code *operationele leasings* komen.
- De VREG heeft facturen met een jaaroverschrijdend karakter, zoals voor abonnementsgelden, volledig in resultaat genomen in het jaar van de factuurdatum, in plaats van overlopende rekeningen te gebruiken.
- In strijd met het boekhoudbesluit van 21 mei 1997 rekende de VREG in 2002 nog altijd de uitgaven op kasbasis aan, in plaats van op transactiebasis. Het begrotingsresultaat was bijgevolg incorrect.
- De VREG overschreed de limitatieve kredieten voor patrimoniale uitgaven (ESR-code 74) zonder voorafgaande ministeriële toestemming.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 23 augustus 2004 aanpassingen aangekondigd. De controle op de rekeningen 2003 en 2004 wees uit dat deze aanpassingen inderdaad grotendeels plaatsvonden: de informatiedoorstroming boekte vooruitgang, de vaste activa in leasing werden gecorrigeerd, de VREG realiseerde een correcter periodetoerekening en registreerde vanaf 2003 niet meer op kasbasis, en de fouten in de stand openstaande schulden in de balans werd in 2004 gecorrigeerd.

18 Vlaamse Vervoermaatschappij

(in duizenden EUR)

ESR-UITVOERINGSREKENING	2002		2003		2004	
	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering
16 Verkoop goederen/diensten	108.696	114.597	107.875	109.925	127.273	127.273
26 Rente van overheidsvorderingen	92	92	93	93	8	8
28 Overige resultaten van vermogen	416	416	410	410	150	150
36 Indirecte belastingen en heffingen	0	0	0	0	3.719	3.719
46 Inkomensoverdrachten van centrale overheid	442.372	442.372	503.635	503.635	578.611	578.611
48 Inkomensoverdrachten van lokale overheden	5.720	5.720	5.075	5.075	0	0
66 Kapitaaloverdrachten van centrale overheid	111.194	86.277	63.068	42.366	119.048	119.048
76 Verkopen van gronden en gebouwen	0	0	0	0	3.460	3.460
77 Verkoop overige investeringsgoederen	0	0	0	0	270	270
96 Opnemingen van gevestigde overheidsschuld	37.500	37.500	52.500	52.500	52.500	52.500
TOTAAL ONTVANGSTEN	705.990	686.974	732.656	714.004	885.039	885.039
11 Lonen en sociale lasten	290.924	292.784	311.863	310.559	331.330	331.330
12 Aankoop goederen/diensten	227.915	232.016	267.434	271.260	319.889	319.889
21 Rente overheidsschuld	10.502	10.400	10.652	10.334	10.188	10.188
70 Investerings - niet verdeeld	156.232	0	125.804	0	0	0
71 Aankoop gronden en gebouwen	0	419	0	795	35.667	35.667
72 Nieuwbouw van gebouwen	0	13.900	0	24364	21.661	21.661
73 Aanleg waterwegen/wegen	0	34.151	0	43.078	0	0
74 Verwerving overige investeringsgoederen	0	51.377	0	46.697	160.574	160.574
91 Aflossingen van gevestigde overheidsschuld	16.106	16.365	16.903	17.480	19.942	19.942
TOTAAL UITGAVEN	701.679	651.412	732.656	724.567	899.251	899.251
Budgettair resultaat boekjaar	4.311	35.562	0	-10.563	-14.212	-14.212
Overgedragen resultaat vorige jaren	-4.311	-4.311	0	0	-281.773	-281.773
OVER TE DRAGEN RESULTAAT	0	31.251	0	-10.563	-295.985	-295.985

(in duizenden EUR)

BALANS	2002	2003	2004
Activa			
Vaste activa	689.934	754.584	915.987
Oprichtingskosten	947	1.155	1.344
Immat. vaste activa	2.756	3.698	4.143
Materiële vaste activa	686.198	749.697	910.297
Financiële vaste activa	33	34	203
Vlottende activa	517.418	652.944	537.532
Vorderingen > 1 jaar	19.233	17.517	15.868
Voorraden	16.278	18.652	19.590
Vorderingen < 1 jaar	212.219	341.951	298.630
Geldbeleggingen	1.691	1.674	1.633
Liquide middelen	844	8.330	800
Overlopende rekeningen	267.153	264.820	201.011
Totaal	1.207.352	1.407.528	1.453.519
Passiva			
Eigen Vermogen	428.748	461.604	573.162
Kapitaal	29.337	29.337	29.337
Reserves	1.542	1.542	1.542
Overgedragen resultaat	-20.028	-20.028	-20.028
Dotaties, subsidies, ...	417.897	450.753	562.311
Vreemd vermogen	778.604	945.924	880.357
Voorzieningen en uitgestelde belastingen	287.865	284.487	222.322
Schulden > 1 jaar	198.349	230.300	259.064
Schulden < 1 jaar	224.281	362.911	322.538
• Schulden > 1 jaar die in jaar vervallen	18.187	20.542	23.736
• Financiële schulden	95.169	217.027	133.856
• Handelsschulden	50.824	54.343	89.767
• Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	57.215	67.773	72304
• Ontvangen vooruitbetalingen	436	754	199
• Overige schulden	2.450	2.472	2.676
Overlopende rekeningen	68.109	68.226	76.433
Totaal	1.207.352	1.407.528	1.453.519

(in duizenden EUR)

RESULTATENREKENING	2002	2003	2004
Operationele opbrengsten	603.566	654.534	741.818
Lopende opbrengsten	103.564	101.106	108.923
Geproduceerde vaste activa	11.632	10.714	17.260
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	456.717	524.223	602.018
Andere operationele opbrengsten	31.653	18.491	13.617
Operationele kosten	597.996	644.183	737.128
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	42.064	42.323	55.051
Div. diensten/goederen	199.763	236.776	292.609
Personeelskosten	295.138	320.418	338.117
Niet kaskosten	60.499	44.062	50.771
Andere operat. Kosten	532	604	580
Operationeel resultaat	5.570	10.351	4.690
<i>Financiële opbrengsten</i>	<i>508</i>	<i>503</i>	<i>562</i>
<i>Financiële kosten</i>	<i>8.666</i>	<i>10.279</i>	<i>10.264</i>
<i>Uitzonderlijke opbrengsten</i>	<i>8.914</i>	<i>10.740</i>	<i>12.658</i>
<i>Uitzonderlijke kosten</i>	<i>6.314</i>	<i>1.303</i>	<i>7.634</i>
<i>Belastingen</i>	<i>12</i>	<i>12</i>	<i>12</i>
Resultaat van het boekjaar	0	0	0

Het Rekenhof heeft de Vlaamse ministers van Financiën en Begroting en van Mobiliteit op 30 juni 2004, 30 maart 2005 en 7 februari 2006 meegedeeld dat het de jaarrekening 2002, 2003 en 2004 gecontroleerd heeft verklaard. Het heeft daarbij de volgende opmerkingen geformuleerd:

- Sinds 2002 toont de exploitatierekening het evenwicht waartoe de beheersovereenkomst verplicht. Dat evenwicht is echter mede te danken aan enkele boekhoudkundige keuzen:
  - Het niet volledig in rekening brengen in provisies van een aantal kosten die de toekomstige exploitatierekeningen zullen belasten (provisies voor saneringskosten en geschillen).
  - De verrekening van opbrengsten uit toekomstige dotaties die het Vlaams Gewest eind 2002 nog niet definitief had toegekend (vorderingen op het Gewest ter aanvulling van het vermogenstekort van het pensioenfonds en ter dekking van de toekomstige brugpensioenkosten). De VVM compenseerde de boeking van provisies voor deze toekomstige kosten met een voorafname van toekomstige dotaties, die nog niet waren onderhandeld.
  - De afronding van een aantal waardecorrecties op onder meer voorraden en vorderingen en van kostenramingen.

De jaarrekening 2002 gaf dus maar een benaderend beeld van de werkelijke financieel-economische toestand van de VVM. Ze bevatte enerzijds niet alle risico's voor toekomstige kosten en anticipeerde anderzijds op risico's zonder dat al een compenserende kostenfinanciering was overeengekomen. De informatiewaarde van het exploitatieresultaat in evenwicht is bijgevolg relatief.

- De VVM legt niet systematisch voorzieningen aan voor hangende geschillen. De voorzieningen zijn ook ontoereikend en onvolledig. De informatie in de toelichtingen is vaak ontoereikend of niet consistent met de informatie in de statutaire rekening. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de voorzieningen die de VVM heeft aangelegd voor geschillen en milieuverplichtingen eind 2002, 2003 en 2004.

Geschil	Risico	Voorziening	<i>(in duizenden EUR)</i>		
			Toelichting		
			VOI-rekening	Statutaire jaarrekening	
RSZ vakantiegeld	2002	6.681	3.785	3.785	3.785
RSZ maaltijdcheques	2002	2.100	0	2.100	2.100
	2003	?	0	2.707	2.707
Leverancier	2002-2003	2.479	0	2.479	2.479
Toewijzing contracten exploitanten	2002-2004	?	0	Niet vermeld	Vermeld
Milieurisico's	2002	9.950	765	Niet vermeld	Vermeld
	2003	9.655	380	Niet vermeld	Vermeld
	2004	7.820	1.888	Niet vermeld	Vermeld
Huurcontracten	2003	?	1.000	1.000	1.000
	2004	2.611	2.600	2.600	2.600

- De betwistingen tussen de RSZ en de NMVB (rechtsvoorganger van de VVM) volgen uit dagvaardingen in 1987, 1988 en 1991 inzake bijdragen voor het bijkomend vakantiegeld, alsook boeten en interesten wegens laattijdige betalingen. In diverse geschillen werd De Lijn in 2000 en 2001 veroordeeld. Daarvoor heeft zij in 2001 een voorziening aangelegd, die zij compenseerde met een terugvordering van 4,3 miljoen EUR op de Vlaamse overheid. Het was toen echter onduidelijk of die volledige recuperatie wel mogelijk was. In 2002 heeft de VVM met een gedeelte van de werkingsdotatie voor 2002 de voorbarige vordering op de Vlaamse overheid geneutraliseerd. Zij heeft ook al 0,5 miljoen EUR van de voorziening afgeboekt. Het resterende bedrag (3,79 miljoen EUR) zou overeenstemmen met een voorstel tot dading dat de VVM in 2003 met de RSZ onderhandelde.
- Voor betwistingen met de RSZ inzake maaltijdcheques heeft de VVM 2,1 miljoen EUR opgenomen in de staat van de belangrijke hangende geschillen. Zij heeft in 2002 geen voorziening aangelegd, maar 1,9 miljoen EUR geboekt onder de sociale schulden. Deze schuld had echter beter op een voorzieningsrekening gestaan. De schuld groeide in 2003 aan tot 2.707.000 EUR, maar de VVM boekt ze niet over naar een voorziening.
- In een geschil met een leverancier is de VVM veroordeeld tot betaling van 2,48 miljoen EUR. De maatschappij heeft beroep aangetekend, maar geen voorziening aangelegd. De toelichtingen vermelden dit geschil bovendien als een belangrijk hangend geschil.
- De toelichtingen bij de statutaire rekeningen 2002-2004 vermelden geschillen met twee voormalige exploitanten over de aanbestedingsprocedure voor het verpacht vervoer. De raad van bestuur van de VVM was van oordeel dat de procedures werden nageleefd en achtte een vermelding in de toelichting dan ook voldoende. Deze informatie ontbreekt echter in de toelichtingen van de VOI-jaarrekeningen.
- De toelichting bij de statutaire jaarrekeningen melden dat de VVM een inventaris van de milieuplichtingen opstelde, waarbij zij een onderscheid maakte naargelang de intentie de sites te verkopen of zelf te exploiteren. Bij een verkoopintentie activeert zij de saneringskosten en toetst zij de aldus bekomen nettoboekwaarde aan de marktwaarde; bij verdere exploitatie boekt zij de saneringskosten als kosten, tenzij die gedekt zijn door kapitaalsubsidies. Op 31 december 2002 voorzag de VVM 0,76 miljoen EUR voor milieurisico's. De verwerking van de saneringskosten in een provisie is echter misleidend, aangezien het gaat om al opgelopen kosten. Nog te verwachten kosten zijn niet meegerekend. De boekhoudwet bepaalt echter dat voorzieningen

voor risico's en kosten verliezen of kosten moeten dekken die op de balansdatum waarschijnlijk of zeker zijn, maar waarvan het bedrag nog niet vaststaat³³). Uit interne informatie bleek dat de toekomstige milieuverplichtingen voor de VVM eind 2002, 2003 en 2004 respectievelijk 8,9; 8,8 en 7,8 miljoen EUR konden bedragen. Deze informatie stelde de VVM in staat dit bedrag te provisioneren of minstens toe te lichten overeenkomstig de boekhoudwetgeving. De bedrijfsrevisoren hebben eind 2002, 2003 en 2004 zelfs melding gemaakt van ruwe inschattingen van de totale saneringskosten op 9,95 miljoen EUR, 9,7 miljoen EUR en 8,7 miljoen EUR. De aangelegde provisies van 0,76 miljoen eind 2002, 0,38 miljoen EUR eind 2003 en 1,9 miljoen EUR eind 2004 waren dan ook veel te laag. Bovendien bevatte geen van de staten van de mogelijke schuldverplichtingen een afdoende vermelding.

- Na de verhuis van de centrale diensten naar een nieuwe locatie in Mechelen, bleven de vroeger gehuurde gebouwen leegstaan. Omdat de huurperiode nog niet was afgelopen, nam de VVM een provisie voor de nog lopende huurkosten van 1 miljoen EUR op in de jaarrekening 2003. Zij liet deze provisie in 2004 stijgen tot 2,6 miljoen EUR. De berekeningswijze ervan was afdoende gedocumenteerd. De vordering op het Vlaams Gewest van 1 miljoen EUR voor de verhuis werd in 2004 afgeboekt.
- Voor de renovatie van kusttrams, PCC's en niet getransformeerde trams heeft de VVM in de periode 1995-1997 een voorziening van 2,3 miljoen EUR aangelegd. Het Rekenhof heeft daarover onder meer het volgende opgemerkt:
  - De VVM volgt de renovatiebudgetten niet op. Zo heeft zij geen overzicht van de werkelijke of gemiddelde kostprijs per gerenoveerde tram.
  - De maatschappij heeft evenmin verantwoordingsdetails voor de resterende provisies, noch een geactualiseerde raming van de kostprijs van de renovatie per tram.
  - De werkelijke renovatiekosten per tram weken in de afgelopen 5 jaar soms sterk af van de voorziene en de renovatie betrof meer trams dan voorzien. Zo vertoonde één specifieke voorziening voor de renovatie van trams in Antwerpen al een tekort van 1 miljoen EUR.
- Wegens de overgang naar de euro, werd het maatschappelijk kapitaal van de VVM in 2001 verhoogd door incorporatie van reserves. De betrokken beslissingen werden echter niet in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd.

³³ Bovendien stelt een aanbeveling van de Commissie van de Europese Gemeenschap van 30 mei 2001 betreffende de verantwoording, waardering en vermelding van milieuaangelegenheden in de jaarrekening en jaarverslagen van ondernemingen dat *milieuverplichtingen moeten worden verantwoord (geboekt) wanneer het voldoen aan een huidige milieuverplichting die in het verleden is ontstaan, naar alle waarschijnlijkheid zal leiden tot een uitgaande kasstroom (...) en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt*. De aanbeveling stelt verder: *in de uiterst zeldzame gevallen waarin het niet mogelijk is om met voldoende betrouwbaarheid een best mogelijke schatting van de verplichting te maken, dient deze als een latente verplichting te worden beschouwd en dient het bestaan ervan in de toelichting bij de jaarrekening te worden gepubliceerd*.

- De VVM heeft een deelname van 185.920,14 EUR in het kapitaal van de NV Streep. Door ernstige verliezen werd het vermogen van deze NV negatief. De VVM heeft de participatiewaarde daarom met 100% verminderd. De toelichting over de vermogenstoestand van de NV Streep in de jaarrekening 2002 van de VVM was echter niet meer actueel en verwees nog naar de gunstige toestand 2000 van deze vennootschap. Door handelsbetrekkingen met de NV Streep had de VVM op 31 december 2002 ook een vordering, die zij logischerwijze mee had moeten afwaarderen. Dit ging niet door ingevolge een informele compensatieovereenkomst. Gelet op de precare financiële toestand van de NV, heeft het Rekenhof aanbevolen deze compensatieovereenkomst te formaliseren en de openstaande saldo's nauwgezet op te volgen om de inbaarheid van de vorderingen veilig te stellen. De toelichtingen van de VOI-jaarrekeningen en de statutaire jaarrekeningen 2003 en 2004 vermeldden evenmin een correcte aanschaffingswaarde en waardevermindering van de participatie.
- Eind 2003 had de VVM het openingssaldo uit 2001 voor grensoverschrijdend verkeer nog altijd niet aan Nederland gefactureerd (188.920,79 EUR). In 2004 kwamen daar de ongefactureerde facturen voor grensoverschrijdend verkeer van 2002 bij (89.000 EUR). De VVM heeft voor dit saldo in 2004 een waardevermindering van 249.000 EUR aangelegd.
- In de jaarrekening 2002 heeft de VVM opbrengsten en vorderingen jegens het Vlaams Gewest opgenomen ter compensatie van bijkomende voorzieningen voor verplichtingen inzake brugpensioenen (13,81 miljoen EUR) en ter aanvulling van het vermogen van het pensioenfonds (7,81 miljoen EUR)³⁴. Die boekingen waren voorbarig, aangezien het Vlaams Gewest nog geen definitieve toezeggingen had gedaan voor de financiering van de bijkomende pensioenlasten. De VVM verminderde deze bedragen in 2003 met respectievelijk 1,56 miljoen EUR en 0,79 miljoen EUR. In 2003 boekte ze echter drie nieuwe vorderingen op het Gewest ter compensatie van provisies voor waarschijnlijke uitgaven of vaststaande kosten: voor de aflopen- de huur van de inmiddels verlaten gebouwen van de centrale diensten (1 miljoen EUR), voor gepresteerde overuren van personeelsleden (6,7 miljoen EUR) en voor bijkomende kosten voor maaltijdcheques (0,8 miljoen EUR). Ook in 2004 boekte de VVM twee nieuwe compenserende vorderingen op het Vlaams Gewest: 1,8 miljoen EUR voor overuren en 660.000 EUR ter compensatie van de verhoging van de voorziening voor de toekomstige kosten inzake brugpensioenen. Met deze nieuwe vorderingen en de terugname van 1 miljoen EUR (huurkosten na de verhuis van de centrale diensten) en 0,8 miljoen EUR (maaltijdcheques), alsook de afname van 1,56 miljoen EUR (vermogenstekort van het pensioenfonds), bedroeg het geheel van deze compenserende vorderingen op het Vlaams Gewest over de jaren heen 26.863.000 EUR. Deze vorderingen steunen op de voorbarige veronderstelling dat toekomstige dotaties de betrokken vaststaande kosten of onvermijdbare uitgaven zullen financieren. De Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement hadden zich daar immers in 2004 nog niet toe verbonden.
- In haar rekening 2003 boekte de VVM supplementen van 3 miljoen EUR en 6,9 miljoen EUR bij haar basisdotatie voor exploitatie als respectievelijk verworven opbrengsten en openstaande vorderingen op het Vlaams Gewest. De eerste vordering steunt op de erkenning van 10 miljoen EUR bijkomende personeelskosten voor de begeleiding van in het verleden opge-

³⁴ Dit laatste bedrag zou gespreid over vijf jaar moeten worden bijgestort om het vermogen van het pensioenfonds terug op peil te brengen.

starte projecten, waarvan in 2003 maar 3 miljoen EUR bij besluit werd toegerekend. De tweede vordering betreft de verrekening van gemaakte meerkosten op de globale exploitatiedotatie voor 2004. De opname van dit bedrag als opbrengst voor 2003 verdoezelt een feitelijk exploitatietekort in de jaarrekening.

- Op 31 december 2003 vertoonde de rekening van de VVM een openstaande vordering op het Vlaams Gewest van 267,9 miljoen EUR voor allerhande exploitatiedotaties. In 2003 heeft het Vlaams Gewest ongeveer de helft van de dotatieschijven voor dat jaar aan de VVM uitbetaald. De VVM kan door haar aansluiting bij het Centraal Financieringsorgaan voor de Vlaamse openbare instellingen een beroep doen op een kredietlijn als het dotatieschijven te laat ontvangt. Door de vertraagde uitbetaling in 2003 diende de VVM deze kredietlijn maximaal te gebruiken. Eind december 2003 heeft het CFO de kredietlijn voor de VVM tijdelijk stopgezet, waardoor de VVM feitelijk verplicht was een kortetermijnlening van 217 miljoen EUR aan te gaan om de continuïteit van de dienst te kunnen verzekeren. De schuldvorderingen op het Vlaams Gewest dienden als onderpand voor deze lening. Op 16 januari 2004 herstelde het CFO de kredietlijn en kon de VVM de lening terugbetalen. Het Rekenhof heeft echter vastgesteld dat de Vlaamse Regering de kortetermijnlening niet had gemachtigd.
- Voor schadegevallen waarbij zij betrokken is, treedt de VVM op als eigen verzekeraar. Zij volgt dit op met een schadebeheerprogramma, dat eind 2004 in een aantal dossiers echter een foutieve rapportering opleverde wegens te weinig voorziene posities. De VVM heeft in dit verband 225.000 EUR correcties aangebracht. Het Rekenhof heeft bij zijn controle echter nog dossiers aangetroffen met een onvolledige voorziening. De voorziening voor nog te vereffenen schadegevallen moet dan ook met 175.000 EUR stijgen.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft niet gereageerd op de opmerkingen over de rekening 2002, maar antwoordde op 7 juli 2005 en 4 juli 2006 wel op die over de rekeningen 2003 en 2004. Daarin nam hij de volgende argumenten op:

- De toelichting bij de jaarrekening vermeldt de milieurisico's, conform het boekhoudbesluit van 1997. Het geschil over de toewijzing van contracten aan exploitanten staat alleen in de statutaire jaarrekening (wet van 1975). De Vlaamse Vervoermaatschappij is van mening dat een vermelding in de statutaire jaarrekening volstaat, aangezien de procedures werden nageleefd. De minister gaf in zijn antwoord geen motivering voor het verschil van de inschatting van de voorziening voor saneringskosten met andere berekeningen.
- Het geschil met de RSZ over de maaltijdcheques werd in 2004 afgehandeld. Zo ook het geschil met een leverancier die een schadevergoeding eiste wegens contractbreuk. Over de geschillen met twee voormalige exploitanten zou de toelichting van de VOI-rekening vanaf 2005 informatie geven. Voor de milieurisico's zou eind 2004 1,89 miljoen EUR voorzien zijn. De verhuisvoorziening ten slotte zou geactualiseerd zijn en steunen op de reële, voorziene kosten.
- Inzake de compenserende vorderingen voor voorziene kosten, verwees de minister naar de wet van 1975 op de boekhouding en jaarrekening en het principe van de continuïteit, waarbij de reële kosten ten laste van de exploitatiedotatie van een volgend boekjaar komen. In dit verband heeft de VVM de voorzieningen geboekt als vordering op het Vlaams Gewest. De vordering voor de verhuis werd in 2004 afgeboekt en het dossier over de maaltijdcheques werd in 2004 afgehandeld.

- Bij haar neerlegging bij de Nationale Bank van België zou de jaarrekening voor 2004 zijn aangepast aan de opmerkingen van het Rekenhof.
- De voorziening voor nog te vereffenen schadegevallen is nogal hoog ingeschat. De totale voorziening is toereikend.
- De minister ging akkoord met de opmerking over de voorziening voor groot onderhoud trams. De globaliteit van de voorziening zou verder uitgediept worden in de loop van 2006.

Bijlage 7 Begrotingsfondsen 2002-2003

Variabele kredieten 2002			Vastleggingszijde				Saldo 31/12
Programma	Beschrijving fonds	Saldo 1/1	Ontvangsten	Annulatie Encours	Beschikbaar	Vastleggingen	
10.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	0	0	0	0	0	0
20.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	140	83	0	223	1	222
24.10	Fonds onroerende goederen (financieel-technische transacties)	8	0	0	8	0	8
24.10	Fonds voor economische impulsprogramma's	1.926	0	16.233	18.159	12.857	5.302
24.10	Fonds onroerende goederen (Cargovil)	16.220	332	4	16.556	218	16.338
24.30	Gemeenschappelijk waarborgfonds i.v.m. de huisvesting	2.238	454	0	2.692	237	2.455
24.50	Fonds voor de intendancediensten	270	262	0	533	244	289
26.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen	9.355	1.959	0	11.314	1.169	10.145
30.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen	1	0	0	1	0	1
33.10	Recuperatiefonds HOBUE	189	794	0	983	878	105
33.10	Recuperatiefonds Kiné	0	876	0	876	348	528
34.10	Fonds inschrijvingsgelden deeltijds kunstonderwijs	85	1.425	0	1.511	1.361	150
34.30	Fonds inschrijvingsrecht	482	752	14	1.247	549	698
35.30	Fonds leerlingenvervoer	188	19	0	207	0	207
35.40	Fonds voor de navorming	199	0	0	199	0	199
35.50	Fonds voor de recuperatie van wedden en weddetoelagen	19.184	45.184	0	64.368	60.712	3.656
39.20	Fonds tijdschrift Klasse	181	397	0	578	178	400
40.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen	134	2	0	136	129	7
41.10	Fonds Centrum voor bevolkings- en gezinsstudies	25	48	0	73	13	61
42.20	Fonds verwerking en analyse van indicatoren inzake gezondheid	101	3.124	0	3.226	3.057	168
45.50	Fonds voor de cultuur	246	64	0	309	69	241
50.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	479	279	0	757	7	750
51.10	Fonds voor de aanwending van de courante ontvangsten gestort op het Rollend Fonds-PMV	1.285	0	0	1.285	0	1.285
51.50	Fonds hernieuwbare energiebronnen	0	0	0	0	0	0
51.50	Energiefonds	0	0	0	0	0	0
53.20	Leegstandfondsen	2.257	0	0	2.257	0	2.257
54.10	Fonds voor de landbouwvorming	702	1.145	2	1.849	1.625	223

54.30 ⁽³⁵⁾	Fonds voor de kwaliteit van de landbouwproductie	0	0	0	0	0	0
60.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	106	0	0	106	0	106
61.30	Bossencompensatiefonds	0	2.293	0	2.293	0	2.293
61.30	Visserijfonds	1.072	861	0	1.933	792	1.142
61.40	Fonds landinrichting	2.116	2.451	0	4.567	2.574	1.993
61.50	Schadefonds grondwaterwinning	590	0	0	590	0	590
61.50	Fonds waterhuishouding	242	91	0	334	236	98
62.10	Fonds voor de planschade	130	0	0	130	0	130
62.10	Vernieuwingsfonds	1.049	4.667	0	5.716	2.904	2.812
62.20	Fonds voor monumenten en landschappen	251	166	0	417	147	270
62.40	Fonds voor de huisvesting	3.981	1.631	0	5.611	1.468	4.144
64.40	Fonds voor het waterbouwkundig laboratorium te Borgerhout	282	236	0	518	162	355
70.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	0	0	0	0	0	0
71.10	Fonds voor wetenschapsbeleid	-125	170	0	45	45	0
72.10	Fonds tot aanmoediging van de schepping van geluidswerken en audiovisuele werken	0	0	0	0	0	0
99.10	Fonds personeelsleden met verlof voor opdracht	0	198	0	198	0	198
TOTALEN		65.589	69.962	16.253	151.805	91.979	59.826

Variabele kredieten 2002		Ordonnanceringszijde				
Programma	Beschrijving fonds	saldo 1/1	Ontvangsten	Beschikbaar	Ordonnanceringen	Saldo 31/12
10.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	0	0	0	0	0
20.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	140	83	223	1	222
24.10	Fonds onroerende goederen (financieel-technische transacties)	4.346	0	4.346	0	4.346
24.10	Fonds voor economische impulsprogramma's	32.406	0	32.406	4.343	28.063
24.10	Fonds onroerende goederen (Cargovil)	17.355	332	17.687	75	17.613
24.30	Gemeenschappelijk waarborgfonds i.v.m. de huisvesting	2.238	454	2.692	237	2.455
24.50	Fonds voor de intendancediensten	270	262	533	236	296
26.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen	9.697	1.959	11.656	998	10.658
30.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen	1	0	1	0	1
33.10	Recuperatiefonds HOBUE	189	794	983	878	105
33.10	Recuperatiefonds Kiné	0	876	876	348	528
34.10	Fonds inschrijvingsgelden deeltijds kunstonderwijs	85	1.425	1.511	1.361	150
34.30	Fonds inschrijvingsrecht	666	752	1.418	720	698

³⁵ In 2003 aangepast naar programma 54.70.

35.30	Fonds leerlingenvervoer	188	19	207	0	207
35.40	Fonds voor de navorming	216	0	216	0	216
35.50	Fonds voor de recuperatie van wedden en weddetoelagen	19.184	45.184	64.368	60.712	3.656
39.20	Fonds tijdschrift Klasse	181	397	578	178	400
40.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen	134	2	136	129	7
41.10	Fonds Centrum voor bevolkings- en gezinsstudies	25	48	73	13	61
42.20	Fonds verwerking en analyse van indicatoren inzake gezondheid	101	3.124	3.226	2.047	1.179
45.50	Fonds voor de cultuur	401	64	464	72	392
50.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	491	279	769	12	757
51.10	Fonds voor de aanwending van de courante ontvangsten gestort op het Rollend Fonds-PMV	1.285	0	1.285	0	1.285
51.50	Fonds hernieuwbare energiebronnen	0	0	0	0	0
51.50	Energiefonds	0	0	0	0	0
53.20	Leegstandfonds	2.311	0	2.311	0	2.311
54.10	Fonds voor de landbouwworming	2.324	1.145	3.469	1.150	2.318
54.30 ⁽³⁶⁾	Fonds voor de kwaliteit van de landbouwproductie	0	0	0	0	0
60.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	106	0	106	0	106
61.30	Bossencompensatiefonds	0	2.293	2.293	0	2.293
61.30	Visserijfonds	1.072	861	1.933	792	1.142
61.40	Fonds landinrichting	2.520	2.451	4.971	2.570	2.401
61.50	Schadefonds grondwaterwinning	590	0	590	0	590
61.50	Fonds waterhuishouding	1.755	91	1.847	279	1.567
62.10	Fonds voor de planschade	130	0	130	0	130
62.10	Vernieuwingsfonds	5.614	4.667	10.281	2.418	7.863
62.20	Fonds voor monumenten en landschappen	364	166	529	257	273
62.40	Fonds voor de huisvesting	7.576	1.631	9.207	974	8.233
64.40	Fonds voor het waterbouwkundig laboratorium te Borgerhout	282	236	518	162	355
70.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	0	0	0	0	0
71.10	Fonds voor wetenschapsbeleid	-125	170	45	45	0
72.10	Fonds tot aanmoediging van de schepping van geluidswerken en audiovisuele werken	0	0	0	0	0
99.10	Fonds personeelsleden met verlof voor opdracht	0	198	198	0	198
TOTALEN		114.119	69.962	184.082	81.005	103.076

³⁶ Idem.

Variabele kredieten 2003		Vastleggingszijde					
Programma	Beschrijving fonds	Saldo 1/1	Ontvang- sten	Annulatie Encours	Beschik- baar	Vastleggin- gen	Saldo 31/12
10.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	0	0	0	0	0	0
20.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	222	133	0	355	5	350
24.10	Fonds onroerende goederen (financieel-technische transacties)	8	0	0	8	0	8
24.10	Fonds voor economische impuls-programma's	5.302	0	1	5.303	0	5.303
24.10	Fonds onroerende goederen (Cargovil)	16.338	1.423	0	17.760	6	17.754
24.30	Gemeenschappelijk waarborg-fonds i.v.m. de huisvesting	2.455	425	0	2.880	442	2.438
24.50	Fonds voor de intendancedien-sten	289	221	0	510	219	291
26.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen	10.145	1.692	0	11.837	143	11.694
30.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen	1	0	0	1	0	1
33.10	Recuperatiefonds HOBUE	105	859	0	964	440	525
33.10	Recuperatiefonds Kiné	528	454	0	982	51	930
34.10	Fonds inschrijvingsgelden deel-tijds kunstonderwijs	150	10.701	0	10.850	10.336	514
34.30	Fonds inschrijvingsrecht	1.004	694	0	1.698	983	715
35.30	Fonds leerlingenvervoer	207	5	0	212	0	212
35.40	Fonds voor de navorming	199	0	18	216	0	216
35.50	Fonds voor de recuperatie van wedden en weddetoelagen	3.656	43.779	0	47.434	4.818	42.616
39.20	Fonds tijdschrift Klasse	400	356	0	757	159	598
40.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen	7	0	0	7	0	7
41.10	Fonds Centrum voor bevolkings-en gezinsstudies	61	74	0	135	90	45
42.20	Fonds verwerking en analyse van indicatoren inzake gezondheid	168	3.757	0	3.925	612	3.313
42.20	Fonds voor de bestrijding van ht tabaks- en middelengebruik	0	0	0	0	0	0
45.50	Fonds voor de cultuur	241	34	0	275	0	275
50.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	750	217	0	968	102	866
51.10	Fonds voor de aanwending van de courante ontvangsten gestort op het Rollend Fonds-PMV	1.285	0	0	1.285	0	1.285
51.50	Fonds hernieuwbare energie-bronnen	0	2.211	0	2.211	0	2.211
51.50	Energiefonds	0	0	0	0	0	0
53.20	Leegstandfonds	0	0	0	0	0	0
54.10	Fonds voor de landbouwworming	223	1.081	156	1.460	486	974
54.70	Fonds voor de kwaliteit van de landbouwproductie	0	4.712	0	4.712	2.225	2.487
60.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	106	0	0	106	0	106
61.30	Bossencompensatiefonds	2.293	2.831	0	5.124	880	4.245
61.30	Visserijfonds	1.142	735	0	1.876	765	1.111
61.40	Fonds landinrichting	1.993	605	16	2.614	1.988	626

61.50	Schadefonds grondwaterwinning	590	0	0	590	0	590
61.50	Fonds waterhuishouding	98	156	0	254	23	231
62.10	Fonds voor de planschade	130	0	0	130	130	0
62.10	Vernieuwingsfonds	5.069	8.677	1.105	14.851	9.829	5.022
62.20	Fonds voor monumenten en landschappen	270	231	0	501	134	367
62.40	Fonds voor de huisvesting	3.653	783	0	4.436	440	3.996
64.40	Fonds voor het waterbouwkundig laboratorium te Borgerhout	355	950	0	1.305	276	1.029
70.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	0	0	0	0	0	0
71.10	Fonds voor wetenschapsbeleid	0	227	0	227	186	41
72.10	Fonds tot aanmoediging van de schepping van geluidswerken en audiovisuele werken	0	0	0	0	0	0
99.10	Fonds personeelsleden met verlof voor opdracht	198	1.257	0	1.455	390	1.065
TOTALEN		59.641	89.279	1.295	150.214	36.158	114.057

Variabele kredieten 2003		Ordonnanceringszijde				
Programma	Beschrijving fonds	saldo 1/1	Ontvangsten	Beschikbaar	Ordonnanceringen	Saldo 31/12
10.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	0	0	0	0	0
20.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	222	133	355	1	354
24.10	Fonds onroerende goederen (financieel-technische transacties)	4.346	0	4.346	620	3.726
24.10	Fonds voor economische impulsprogramma's	28.063	0	28.063	5.379	22.684
24.10	Fonds onroerende goederen (Cargo-vil)	17.613	1.423	19.035	86	18.950
24.30	Gemeenschappelijk waarborgfonds i.v.m. de huisvesting	2.455	425	2.880	442	2.438
24.50	Fonds voor de intendancediensten	296	221	518	218	299
26.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen	10.658	1.692	12.350	503	11.847
30.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen	1	0	1	0	1
33.10	Recuperatiefonds HOBV	105	859	964	440	525
33.10	Recuperatiefonds Kiné	528	454	982	51	930
34.10	Fonds inschrijvingsgelden deeltijds kunstonderwijs	150	10.701	10.850	10.336	514
34.30	Fonds inschrijvingsrecht	1.004	694	1.698	563	1.136
35.30	Fonds leerlingenvervoer	207	5	212	0	212
35.40	Fonds voor de navorming	216	0	216	0	216
35.50	Fonds voor de recuperatie van wedden en weddetoelagen	3.656	43.779	47.434	4.818	42.616
39.20	Fonds tijdschrift Klasse	400	356	757	159	598
40.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen	7	0	7	0	7
41.10	Fonds Centrum voor bevolkings- en gezinsstudies	61	74	135	25	110
42.20	Fonds verwerking en analyse van indicatoren inzake gezondheid	1.179	3.757	4.936	1.622	3.313
42.20	Fonds voor de bestrijding van het tabaks- en middelengebruik	0	0	0	0	0
45.50	Fonds voor de cultuur	392	34	427	61	366

50.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	757	217	974	102	873
51.10	Fonds voor de aanwending van de courante ontvangsten gestort op het Rollend Fonds-PMV	1.285	0	1.285	0	1.285
51.50	Fonds hernieuwbare energiebronnen	0	2.211	2.211	0	2.211
51.50	Energiefonds	0	0	0	0	0
53.20	Leegstandfonds	54	0	54	0	54
54.10	Fonds voor de landbouwworming	2.318	1.081	3.399	635	2.764
54.70	Fonds voor de kwaliteit van de landbouwproductie	0	4.712	4.712	2.225	2.487
60.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	106	0	106	0	106
61.30	Bossencompensatiefonds	2.293	2.831	5.124	10	5.114
61.30	Visserijfonds	1.142	735	1.876	765	1.111
61.40	Fonds landinrichting	2.401	605	3.007	1.992	1.015
61.50	Schadefonds grondwaterwinning	590	0	590	0	590
61.50	Fonds waterhuishouding	1.567	156	1.723	371	1.352
62.10	Fonds voor de planschade	130	0	130	130	0
62.10	Vernieuwingsfonds	10.120	8.677	18.797	9.290	9.507
62.20	Fonds voor monumenten en landschappen	273	231	504	126	377
62.40	Fonds voor de huisvesting	7.742	783	8.525	1.734	6.790
64.40	Fonds voor het waterbouwkundig laboratorium te Borgerhout	355	950	1.305	276	1.029
70.10	Fonds vervreemding en beheer onroerende goederen (p.m.)	0	0	0	0	0
71.10	Fonds voor wetenschapsbeleid	0	227	227	186	41
72.10	Fonds tot aanmoediging van de schepping van geluidswerken en audiovisuele werken	0	0	0	0	0
99.10	Fonds personeelsleden met verlof voor opdracht	198	1.257	1.455	390	1.065
TOTALEN		102.891	89.279	192.170	43.556	148.614